This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
  Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
  Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
  Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
  Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk `http://books.google.com/`

INDIANA
UNIVERSITY
LIBRARY

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SAMLINGAR

UTGIFNA AF

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET

Saml. I, V. 48

JUNGFRU MARIE PSALTARE

Digitized by Google

JUNGFRU MARIE PSALTARE

(ROSENKRANS)

AF

ALANUS DE RUPE

ÖFVERSÄTTNING FRÅN LATINET, EFTER DEN ENDA KÄNDA HANDSKRIFTEN, FRÅN 1534, MED INLEDNING

UTGIFVEN AF

ROBERT GEETE

UPPSALA 1923—25
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

Digitized by Google

674931
PT9552
.S68
v.48

Digitized by Google

INLEDNING.

Den nu för första gången utgifna texten till ALANUS DE RUPE, *Jungfru Marie Psaltare*, är ägnad att tilldraga sig forskarnas uppmärksamhet, ej endast filologernas, utan jämväl — och måhända i ännu högre grad — religions- och kulturhistorikernas, alldenstund arbetet erbjuder samtliga dessa forskningsområden speciellt intresseväckande studieämnen. För språkforskaren på det fosterländska området föreligger här ett verk från förra hälften af 1500-talet i en språkform, som — åstadkommen i det af den yttre världens växlingar så godt som oberörda Vadstena kloster — företer en bild af vårt språk i full medeltidsdräkt, trots arbetets fullbordande hela sju år efter Västeråsmötet och åtta år efter utgifvandet af Nya testamentet på svenska, genom hvars publikation den nya tidens svenska språkform inaugurerades. Såsom belysande en särskild sida af tidens svenska idiom — Vadstena klosters sega fasthållande af sina språkliga traditioner — är skriften alltså af ej ringa betydelse.

Äfven för religions- och kulturforskningen är den af vikt såsom exponent för hvad landets ännu

Digitized by Google

alltjämt fortlefvande katolska bekännare kunde låta ingifva sig såsom en lära till deras själars frälsning. Det är ju en känd sak, att den urkristna renheten i läran sjunkit i värdighet, urartat och blifvit allt mer bemängd med vidskepelse, fanatism, barnsliga legender och förnuftsvidriga dogmer. Att man inom Vadstena kloster ännu år 1534, det år då öfversättningen fullbordades, kunde befinna sig i detta för oss ofattliga och själsbeklämmande tillstånd, sådant det framgår ur J. Marie psaltare, detta måste öppna vidder för forskarens betraktelser. Det öfriga Europas katoliker fingo åtminstone vara med om den, låt vara varsamma, rensning af det värsta ogräset genom Tridentinska mötets arbete i midten af 16:de årh., men dettas verkningar berörde ej det ända till slutet af 1500-talet i Vadstena fortlefvande klosterfolket. Hvad man har sig bekant om det konfessionella förfallet under den senaste medeltiden bestyrkes till fullo vid läsningen af J. Marie psaltare i den form den här iklädts.

Hvad f. ö. benämningen *Jungfru Marie psaltare* vidkommer, så förkunnar oss dess författare uttryckligen, att den är den enda berättigade, och han har därom en särskild utläggning (se sid. 457). Trots detta försvar är den i alla fall oegentlig, för att ej säga felaktig och vilseledande: här finnas inga psalmer eller böner till jungfru Maria, såsom man skulle vänta sig med tanke på något slags parallelism mellan Alani arbete och Davids högstämda

Digitized by Google

psaltare. Det förra har här endast gifvit en handledning rörande J. Marie psaltares nytta och nödvändighet för hvar och en, som vill vinna timlig lycka och evig salighet. Så framgår ock af den latinska förebilden, sådan den föreligger i Stureeditionerna af 1498 och 1506 (se sid. XIV). Titeln lyder i den förra korrekt: »Magister Alanus de Rupe ——— de immensa et ineffabili dignitate et utilitate psalterij ——— virginis Marie». Trots Alani ifriga bemödande att vindicera företrädes- eller ensamrätt åt ordet »psaltare» i samband med Marialiturgien, synas de gamla benämningarna rosenkrans (lat. Rosarius b. V. Mariæ), radband, paternosterband ha vunnit mera terräng och äro ännu alltjämt gängse. De förnämsta skälen för sin åsikt formulerar Alanus på följande sätt: I jämförelse med andra gängse benämningar, såsom »krans», »krona» eller »rosenkrans», är »psaltare» aldra lämpligast, alldenstund det är *böna nampn*, hvilket de andra ej äro, ty de »draga mer til högffärdh än til gudelika böner, oc the bäras bade aff godhom oc ondhom til högffärdogh prydilse». Men psaltaren läses och sjunges i den helga kyrkan af Guds vänner, och såsom *Davids psaltare* var den yppersta bön i gamla testamentet, så äro de två bönerna *Pater Noster* och *Ave Maria* de yppersta bönerna i nya testamentet.

*

Digitized by Google

Författaren till *Jungfru Marie psaltare* kom under sin lefnad ej att publicera någon af sina skrifter, hvadan dessa efter hans död måste hopletas från många håll, mest i Nederländerna, där han senast varit verksam (se nedan). Han var en dominikanmunk, och hans latiniserade namn var ALANUS DE RUPE. Egentligen hette han Alain de la Roche[1] och föddes vid år 1428 samt afled 1475. Om hans födelseort voro uppgifterna länge växlande: sålunda nämnas i olika källor Frankrike, Spanien, Nederländerna, England och Tyskland såsom hans första hemland. Numera vet man med säkerhet, att hans verkliga fädernesland varit Frankrike, där han skall sett dagens ljus i härtigdömet Bretagne. I närvarande öfversättning af hans till eftervärlden komna arbeten liksom i dess förlaga, de latinska Stureupplagorna, uppges han varit född i Britania (se sid. 523), hvilket här alltså bör tolkas såsom Bretagne. Upplysningen om hans franska börd härleder sig från en biografi öfver Alanus af en hans lärjunge i Rostock, där Alanus på uppdrag höll teologiska föreläsningar i början af 1470-talet. Denne lärjunge och beundrare, tack vare hvilken vi veta något om Alani lefnadsöden, hette Cornelius de Snekis.

Alanus inträdde såsom ung i dominikanernas orden, hvilket skedde i Dinan i Bretagne, fick sin

[1] Se *J. Quétif & J. Echard*, »Scriptores ordinis prædicatorum recensiti notisque historicis et criticis illustrati». T. 1. Lut. Paris. 1719. Fol. s. 849—852.

Digitized by Google

vidare utbildning vid Gymnase S:t Jacques i Paris och utnämndes 1461 till »lector Sententiarum»[1] i Paris. Där verkade han till 1464, och sedan finna vi honom under flera år resande omkring i Nederländerna under ifrigt och entusiastiskt predikande och arbetande för att utbreda och fördjupa J. Marias dyrkan, särskildt för återupplifvande af hennes länge i det enskilda lifvet bortglömda psaltare (rosenkrans). Dessa propagandaresor fortsattes under hela fyra år, och äfven sedan han 1468 kallats till förste lector i teologi vid Gents universitet, arbetade han energiskt under resor för sitt föresatta mål, därvid läggande i dagen en hänförelse, som gjort honom till en af den katolska kyrkans verksammaste tjänare vid medeltidens utgång. I fråga om hans propaganda för Jungfru Marie psaltare och dess brödraskap var han emellertid ingen nyskapare, såsom en och annan af hans beundrare förmenat, utan han endast upptog och gaf nytt lif åt en länge glömd fromhetsgärning för den enskilde. Bönen till Guds moder, *Ave Maria*, var nämligen sedan århundraden tillbaka införlifvad med gudstjänstritualen i medeltidens kyrka, och rosenkransen var enligt historiska vittnesbörd redan på 12- och 1300-talen i mer eller mindre allmänt bruk. Åran af införandet i privatlifvet af Jungfru Marias dyrkan i hennes *psaltare* — d. v. s.

[1] D. v. s. han hade att föreläsa öfver den under medeltiden så högt ansedde »Magister Sententiarum» Petrus Lombardus (d. 1160), särskildt hans »Sententiæ» i fyra böcker.

Digitized by Google

den samling af 150 *böner* efter mönstret af Davids psaltare (ingen af dessa böner ingår dock i närvarande arbete, hvilket, såsom redan nämnts, blott handlar om nyttan af deras läsning), hvilka, öfversatta till svenska, i sammandragen form föreligga i fem handskrifter och äro utgifna i den af Sv. Fornskriftsällskapet 1907—1909 ombesörjda samlingen med titel *Svenska böner från medeltiden*, sid. 241—251 — tillkommer dominikanordens instiftare den hel. Dominicus (1170—1221), hvilken år 1216 skall ha mottagit en uppenbarelse af den hel. jungfrun, i hvilken hon meddelade, att man i rosenkransens böner skulle finna det säkraste medlet till albigensernas besegrande (åtskilliga episoder från detta blodiga krig mot de farliga »kättarna» skildras i flera af de moraliska s. k. »exempel», som ingå i närvarande skrift (se t. ex. sid. 367 ff., 373 ff., 386 ff.).

Alanus måste alltså på ofvannämnda grunder anses endast såsom återupplifvare af en gammal glömd religiös plägsed, men i denna sin verksamhet lade han i dagen ett brinnande nit. Han gjorde vidsträckta resor omkring i Europa och gjorde öfverallt propaganda för den lära, hvars utbredande han satt som sitt lifs mål.

Efter två års vistelse i Gent blef Alanus 1470 af sin orden sänd till Rostock för att vid dess universitet föreläsa öfver den förutnämnde Petrus Lombardus, särskildt hans »Sententiæ». Här blef han 1471 kreerad till baccalaureus theologiæ och

Digitized by Google

två år senare till magister. Den »oratio auspicatoria», som han vid det förstnämnda tillfället höll på latin inför universitetet, är bevarad och utgifven (dess svenska öfversättning återfinnes här sid. 523—559). I rubriken till den svenska tolkningen (men ej i den latinska förlagan) nämnes, att talets författare under sin vistelse i Rostock bland andra nordiska andliga sammanträffade med svensken Johannes Mathei, som äfven bevistade nämnda föreläsning. Denne blifvande vadstenabroder är den ende som i skriften nämnes vid namn, såsom samtidig med Alanus, och det är mer än troligt, att han, som ej mindre än tre gånger var confessor generalis i Vadstena kloster och är känd för sina litterära intressen, haft sin hand med vid öfversättningsarbetet, och att detta torde kunna tillskrifvas honom. Härom vidare nedan sid. XXVI ff.

Hvad Alani vidare öden beträffar, så vet man, att den nitiske utbredaren af den enskilda Mariakulten under sin femåriga vistelse i Rostock ej nöjde sig med att föreläsa för studenterna i lärda ämnen, utan äfven vände sig till de breda folklagren med sina predikningar, hvilka — såsom vanligt under medeltiden — voro försedda med stark färgläggning af djäflar, helvete, yttersta domen m. m., hvartill alltid hörde rikligt förråd af belysande »exempel», hämtade ur det verkliga lifvet eller ur de exempelsamlingar, som voro så allmänna under medeltiden och tjänade predikande präster och munkar såsom en osviklig arsenal för tillhanda-

Digitized by Google

hållande af lockelsemedel såsom en motvikt mot de merendels segslitna och långrandiga dogmatiska utläggningarna. På dessa exempels stundom särdeles mustiga, för att ej säga lasciva innehåll får man åtskilliga prof i närvarande skrift bland de historier och legender, som sid. 320 ff. anföras till bevis för de utomordentliga verkningar, som enbart läsningen af J. Marie psaltare medförde äfven för de värsta syndare.

År 1475 återvände Alanus till Nederlanden och begaf sig, efter att ha bevistat ett ordenskapitel i staden Ryssel (nuv. Lille), till staden Zwolle, där han afled nämnda år (1475) på »vårfrudag om hösten» (den 8 sept.).

*

Såsom ofvan nämnts, utgafs ingen af Alani skrifter under hans egen lifstid, men det dröjde dock ej länge innan ett och annat arbete af honom utkom af trycket. Så utgaf Gerard Leeu, efter att 1484 ha flyttat sin officin från Gouda till Antwerpen, i sistnämnda stad två traktater af Alanus, den ena med titeln: *Alani de Rupe Psalterium beate Marie virginis* ((u. o. o. å. in 4:o, 28 blad)[1], den andra under titeln: *Quodlibet de veritate fraternitatis rosarii s. psalterii b. Marie virginis.* —

[1] Denna skrift anser Chr. Molbech hufvudsakligen ha legat till grund för Odenseprästen Michaels rimmade traktat *Om iomffrw Marie rosenkrants.* (Se Chr. Molbech, »Præsten i Odense Herr Michaels tre danske Riimværker fra A. 1496», Kbhn 1836, sid. VI.)

Digitized by Google

Eftersom Leeu afled 1493, måste bägge skrifterna vara tryckta någon gång under tiden 1484—93. Ett ännu äldre tryck under Alani namn och med titeln *Compendium psalterii beatissime trinitatis* (Coloniæ 1479, in 4:o) uppger sig Molbech ha kunskap om.

De nu nämnda skrifterna af Alanus äro såsom nämndt endast enstaka traktater, men det synes ej hafva dröjt länge förrän mer eller mindre innehållsrika editioner af hans kända skrifter utgåfvos på tryck. Kungl. biblioteket äger (tack vare d:r Otto Smiths inkunabeldonation 1911) en 1492 i Ulm (hos Konrad Dinckmut) in 4:o tryckt sammandragen upplaga på tyska med titeln *De psalterio b. Marie virginis, deutsch: Unser lieben Frauwen Psalter*. Innehållet utgöres hufvudsakligen af de moraliska exemplen. Men hvad som är af särskildt intresse för oss svenskar är, att i Sverige tidigt nog trycktes en samlad latinsk upplaga af vår författares hela litterära kvarlåtenskap. I det af Sten Sture d. ä. grundade carthusienskloster Mariefred vid Gripsholm trycktes nämligen på initiativ och bekostnad af hans maka, fru Ingeborg (Tott), år 1498 en upplaga i kvart (235 onumr. blad) af Alani kända skrifter rörande J. Marias dyrkan i hennes psaltare, tillsammans fem traktater.[1] Bokens titel, å 5 rader, lyder (med upplösta förkortningar) så:

[1] Klemmings uppgift i »Sveriges bibliografi 1481—1600», s. 68, att tryckorten varit Svartsjö, är ej hållbar.

Digitized by Google

Magister Alanus de Rupe sponsus nouellus | beatissime virginis Marie. doctor sacre theolo|gie deuotissimus. ordinis fratrum predicatorum. de im-|mensa et ineffabili dignitate et vtilitate psalterij | precelse ac intemerate semper virginis Marie.

Slutskriften (kolofonen) i 10 rader å bl. 234 v. lyder:

Materia quedam breuis seu deuota de psalterio | precelse ac intemerate semper virginis marie finit feliciter | Anno domini M° cccc° xcviij° [1498] in vigilia Annuncia|tionis gloriose virginis Marie [24 mars] Jmpressa (ac bene cor|recta) in cristianissimo regno Swecie. impensis | generose domine Jngeborgh conthoralis strennui domini | Stenonis quondam gubernatoris regni Swecie | ad laudem et gloriam regine celestis virginis marie, et propter | populi simplicis et indocti deuotionem. Flagitatque humiliter | populi deuoti orationum suffragium salutare causa dei.

Exemplar med variant af kolofonens senare del förekomma äfven, i hvilka efter ordet »Swecie» (i 5:e raden) i stället för uppgiften om fru Ingeborgs andel i verkets publicerande är intagen en uppmaning till »diuites et magnates» att ännu en gång låta trycka boken »ad gloriam virginis Marie et plebis illitterate deuotionem».

Denna latinska samling från 1498 af Alani predikningar och traktater, som märkvärdigt nog ej var känd eller omnämnd af Quétif & Echard i deras ofvannämnda magistrala verk öfver dominikanordens skribenter, är, så vidt man vet, *editio prin-*

Digitized by Google

ceps, alltså den första tryckta fullständiga editionen af den latinska texten. De fem afdelningarna däri äro:

1. Apologus s. responsio ad Ferricum episcopum Tornacensem.
2. Relationes, revelationes et visiones de rosario.
3. Sermones S. Dominici Alano revelati (5 st.).
4. Sermones et tractatuli Alani (den första Rostochii habita 1471).
5. Exempla s. miracula rosarii.

Den nämnda i kolofonvarianten till 1498 års upplaga intagna uppmaningen till magnaterna blef också inom kort uppfylld af en svensk ädling, i det en ny upplaga af den latinska texten trycktes på Svante Stures bekostnad 1506 i Lübeck af G. Richolff. I kolofonen heter det: »Explicit materia de psalterio . . . virginis Marie, Jmpressa . . . in cesarea ciuitate Lubicensi per Georgium Richolff Jmpensis generosissimi ac illustrissimi principis domini Suantonis christianissimi regni Swecie gubernatoris — — — Anno domini Mcccccvj [1506]». — En äredikt på latin (hexameter, 26 rader) öfver Svante Sture afslutar boken.

Tillkomsten af dessa nu nämnda Sture-editioner visar, att man äfven i vårt land hade blifvit delaktig af den rörelse, som i senare hälften af 1400-talet allt mer intensivt utbredde sig öfver hela Europa och hvars förnämsta instigator var Alanus de Rupe. Redan i århundraden hade Mariaofficiet varit inordnadt i den allmänna gudstjänsten efter

Digitized by Google

Roms förebild (där infördt i ritualen omkr. år 1200) med plats för sina resp. »tider» näst efter de sju kanoniska tiderna, alla dagar med enahanda lydelse. Och Sverige kom ej i detta fall efter sina grannfolk. Vi behöfva blott erinra om den plats jungfru Maria intog i Birgittas klosterstiftelse. Det rituella verk, kändt under namnet *Cantus sororum*, som utgjorde kärnan i den af henne föreskrifna gudstjänstöfningen, var helt igenom helgadt åt Guds moder. Det utgjordes nämligen af ett för hvarje dag i veckan växlande fullt officium, alltså med sju dagliga tidegärder. Hvarje dag hade till föremål en särskild sida af den hel. jungfruns lif från hennes födelse till hennes himmelsfärd. En utläggning på svenska af nunnornas dagliga ritual, verkställd 1510 af generalkonfessorn Nicolaus Ragvaldi, är känd under benämningen »Jungfru Marie örtagård» och har utgifvits (1895) i S. F. S. S. Den intresserade hänvisas för detaljer till nämnda publikation.

Om den hel. jungfruns allmänna dyrkan hos oss vittnar för öfrigt bl. a. den skål till jungfru Marias ära, kallad »vårfru minne», som under medeltiden utbragtes vid högtidliga tillfällen, såsom gästabud, bröllop, gillen och skråmöten. Första »minneskaret» ägnades Vår herre, och det andra var allmänneligen »warfru mynne». Så väl kyrkor som gillen hälgades åt jungfru Maria, och Mariaofficiet hade sin gifna plats i kyrkor och kloster. Att äfven »Marie psaltares brödraskap» vunnit insteg

Digitized by Google

hos oss framgår af flera fakta. Bl. a. har man sig bekant, att Strängnäsbiskopen Konrad Rogge under sin ämbetstid (1479—1501) stiftade ett »Marie psaltares brödraskap», som hade till uppgift att dagligen sjunga »jungfru Marie tider» i Strängnäs domkyrka. Ett för nämnda stift — med några gånger återkommande hänvisningar till detta stifts liturgiska bruk med orden: »Legitur secundum ecclesiam Strengnensem» — utarbetadt *horarium* på latin, hvilket bl. a. innehåller ett fullständigt Mariaofficium, finnes ännu bevaradt (i två exemplar) med titeln *Hore beate Virginis*, tryckt i Uppsala hos G. Richolff 1525, och helt visst är detta det af biskop Rogge anordnade. En svensk öfversättning af detta horarium med titel *Vorfruwe tydher paa swenska*, »troligen afsedd att under själfva mässan tjäna de läskunniga såsom en svensk öfversättning» (Schück), finnes äfven i behåll (likaledes i blott två exemplar). Tryckår saknas, men tryckorten är Uppsala, och tiden kan sättas till helt kort efter den latinska förlagan. En ny upplaga af denna raritet utgafs 1854 af G. E. Klemming.

Äfven i Danmark vann den nya formen af Mariakulten anhängare, och på anmodan af landets drottning Christine sammansatte Odenseprästen herr Michael Nicolai 1496 några af Alani traktater på dansk vers under titeln »Om iomffrw Marie rosenkrantz», ett poetiskt alster af så utmärkt formgifning, att det anses intaga andra

Digitized by Google

rummet i den rimmade danska medeltidslitteraturen, näst efter Riimkröniken. Dikten är utgifven af Chr. Molbech i »Herr Michaels tre danske Riimværker fra A. 1496», Kbh. 1836, 8:o, s. 1—124.

Under 1600-talet utgåfvos i flera land latinska upplagor af verket med samma innehåll som de nämnda Sture-editionerna, under titeln: »Alanus de Rupe redivivus, de Psalterio s. Rosario Christi et Mariæ tractatus, in quinque partes distributus». Sådana finnas t. ex. från Freiburg 1619, 4:o, Cölln 1624, 8:o, Neapel 1630, 8:o, m. fl.

*

Vi komma nu till vår egen, här föreliggande öfversättning af Alani verk. Det synes ej lida något tvifvel, att denna haft till förlaga den förut nämnda latinska Sture-editionen[1], med hvilken den helt öfverensstämmer, endast att de fem hufvudafdelningarna fått en något omkastad ordning (jfr s. XV) och att den ordrika latinska stilen blifvit

[1] Det är väl att antaga, att Vadstena klosterbibliotek liksom andra andliga inrättningar begåfvats med ett, kanske flera exemplar af den vackra och »uppbyggliga» latinska boken. Detta göres mer än sannolikt af ordalagen i ett samtidigt handskrifvet tillägg i ett exemplar af Stureupplagan 1498 i Nationalbiblioteket i Paris (beskrifvet af Léop. Delisle i »Bibliothèque de l'Ecole des Chartes» 1887), däri det säges, att fru Ingeborg anförtrodde åt cartusienserna, som tryckt verket, att utdela detta »gratis ad loca religiosorum et vbi fructus inde fieri potuerit». (Faksimil af Parisnotisen finnes insatt i K. Bibl:s ex. af var. *a*.)

Digitized by Google

bragt till mera anspråkslösa former. Ordningen mellan traktaterna är i öfversättningen följande:

Först (liksom i latinet) står påfven Sixtus IV:s stadfästelebulla för J. Marie psaltare jämte därtill beviljad aflat (sv. öfv. s. 3—5), vidare biskop Alexanders af Forli stadfästelsebref för J. Marie psaltares brödraskap (s. 5—7) och därpå den egentliga inledningen till boken om psaltaren, nämligen Alani prolog (s. 7—9). Sedan följa de fem hufvudstyckena i följande ordning:

1. Historiska data, uppenbarelser, syner och järtecken rörande J. Marie psaltare (s. 7—179). Motsvarar latinets afd. 2.

2. S. Dominici predikningar (5 st.), uppenbarade för Alanus (s. 179—320). Lat. afd. 3.

3. »Exempel» och underbara berättelser (30 st.) om nyttan af J. Marie psaltares läsning (s. 320—450). Lat. afd. 5.

4. Alani apologi i 24 kap. för sin psaltare, ställd till en tviflare, biskop Ferricus af Cluny; framställd i frågor och svar (s. 450—522). Lat. afd. 1.

5. Alani egna predikningar (2 st.), den första hållen i Rostock 1471 vid hans kreerande till baccalaureus (s. 523—588). Lat. afd. 4.

*

Den så vidt kändt enda handskrift, som till eftervärlden bevarat detta märkliga kultmonument, är Kungl. bibliotekets i Stockholm pergament-

Digitized by Google

handskrift med gammalt (Antikvitetsarkivets) signum A 2. Det är en foliant af väldiga dimensioner med en höjd af 42, bredd 28 och tjocklek 9 cm. Den är alltigenom af pergament, 200 blad (de 3 sista blanka, men de 2 första af dem upplinierade, liksom hela codex) af dimensionerna 40 × 27 cm., å hvarje sida två kolumner (hvardera 28 × 9 cm.) à 36 rader. Handskriften består af 25 lägg om i regel 8 blad. Endast 1:a lägget har 7 blad (däraf det sista ett stickblad), och där framför finnas tre, i den ursprungliga, å bl. 3 börjande folieringen (medelst bokstaf och siffra) obetecknade pergamentblad, af hvilka det första blifvit försättsblad och de två senare (här räknade som bl. 1 och 2) innehålla den påfliga bullan och den biskopliga konfirmationen af resp. Jungfru Marie psaltare och dess brödraskap. I lägg 19 ha två blad bortskurits utan att någon lucka uppstått; lägget har det oaktadt sina 8 blad. Äfven det sista lägget (det 25:te) har en fals, som visar, att ett blad bortskurits, äfven här utan lakun.

Samtidigt med afskriften har, såsom ofvan nämndes, en foliering fr. o. m. bl. 3 anbragts i nedre högra hörnet å rectosidan, bestående af en bokstaf *a-k* (*f* och *h* saknas dock eller äro möjligen bortskurna vid inbindningen) jämte en siffra 1—8. Fr. o. m. 10:e lägget (börjande med bl. 74) har emellertid denna foliering afstannat. En annan, något yngre, som börjar med det verkliga 1:a bladet (påfvebullan) och liksom den äldre folieringen placerats

Digitized by Google

nedtill till höger å hvarje blads rectosida, fortgår utan afbrott genom hela volymen. Vid här föreliggande eftertryck af *A 2* har folieringen utbytts mot motsvarande paginering såsom mera praktisk. (Evalveringen tillbaka till foliering, en enkel division med talet 2, möter inga svårigheter.)

Handskriften, ända igenom utförd af samma hand, är ett aktningsvärdt prof på den i början af 1500-talet i Vadstena brukliga storvulna präntstilen, hvarpå andra yttringar föreligga i t. ex. »Jungfru Marie örtagård» (cod. Holm *A 12*), cod. *A 3* ibid., åtskilliga i klostret utförda bönböcker (se faksim. i »Svenska böner från medeltiden», 1907—09. SFSS.) m. fl. Rubriker och kapitelöfverskrifter äro utförda i rödt (i trycket återgifna med större stil), likaså skiljetecken (kommata och kolon, de senare mycket använda) och alineatecken (¶). Stora bokstäfver (versaler) äro likaledes genomdragna med rödt, hvilket äfven användts för understrykning af ord och uttryck af synnerlig vikt. Anfanger i enbart rödt eller blått af det vanliga slaget äro genomgående. Men dessutom förekomma flera praktfulla initialer, åtskilliga af dem utsirade med rika ornament. Så t. ex. möter redan vid prologens början (bl. 3 r.) en grann initial, ett D på sex rader i guld, blått och rödt, och hela sidan är inramad i en yppig bård af guld med utspringande blommor och blad i rödt, blått och guld, det hela vittnande om en frodig fantasi och färgglädje, om ock för nutidens

Digitized by Google

ögon något öfverlastadt. Det tekniska utförandet är i alla fall berömvärdt. Upptill å sidan sluta sig de gyllne, bladprydda banden samman och bilda ett öfverstycke af slingor, hvilka löpa så, att de bilda två fristående större och fyra (två och två) mindre, liggande ovaler, i hvilka stå bokstäfver. I de två större ovalerna stå i guldskrift: i den främsta IHS (signaturen för *Jesus*) i den senare MI i ligatur (*Maria*). Mellan dessa bägge ligga två mindre ovaler, sammanslingade som ett par brillor och innehållande i blått bokstäfverna MN (ɔ: *Margit Nilsdotter*, som bekostat allt »perman» till utskriften; se slutskriften, s. 588). Efter Marias oval, som sedan följer, kommer det andra paret af det mindre mönstret, och detta innehåller, likaledes i blå skrift, bokstäfverna KP, om hvilkas betydelse man endast kan tillåta sig en gissning (se nedan s. XXV). — En andra praktfull initial (K) i guld på fem rader med inramning i rödt och blått återfinnes å bl. 106 v.ª med utlöpare i samma färger, hvilka förgrena sig genom öfre och vänstra margerna. Det öfre partiet af dessa stiliserade blommor och bladmotiv har afsetts att omsluta en tafla (troligen att träsnitt) 11 × 8 cm. Denna har dock tydligen aldrig kommit på sin plats, men till bevis på afsikten har man till dess skydd förtänksamt nog fastsatt ett stycke sidentyg, som ännu kvarsitter och kan tjäna som ett prof på medeltida textilkonst. — Ännu en tredje prydlig anfang (på 4 rader) i de nämnda färgerna förtjä-

Digitized by Google

nar nämnas. Det är ett L vid början af boken till Ferricus de Cluniaco (bl. 151 v.^{b}). En grad lägre befinner sig ett antal stora smakfullt utarbetade initialer å 3—5 rader, ofta försedda med inramningar i rankmotiv. Sådana finnas å bl. 1 r.^{a}, 2 r.^{a}, 3 v.^{b}, 7 r.^{a}, 27 r.^{a}, 46 r.^{a}, 54 v.^{b}, 70 v.^{a}, 88 v.^{b}, 109 r.^{b}, 146 v.^{a} och 175 r.^{a}, tillsammans alltså å 12 ställen.

Den alltjämt ytterst väl bibehållna handskriften, hvars illuminerade stora initialer allt fortfarande lysa med färger och förgyllning af ursprunglig glans, skyddas af massiva träpärmar med öfverdrag af pressadt brunt skinn. Bandet utgör samtidigt (från 1534) ett vackert prof på hvad man kunde åstadkomma i Vadstena kloster vid medeltidens utgång. Pärmarna äro rikt prydda med stämplar, väl kända från andra Vadstenaband, särskildt åtskilliga för nunnornas bruk utförda bönböcker m. fl. De äro af många olika slag och storlekar: cirkelrunda, ovala, rektangulära, i spetsrutform o. s. v. Några innehålla heliga namn såsom *Maria* (36 × 18 mm.), *Anna* (32 × 15 mm.), IHS (i cirkel); dessutom förekomma ros, lilja, stiliserade växtmotiv m. m. Alla dessa prydnader förekomma i de två bårderna på hvardera pärmen, som begränsa ett stort fält (22 × 15 cm.), hvilket prydes med en af fyra rektangulära stycken sammansatt platta, visande stiliserade växtmotiv inom arabeskartade slingor. — De solida träpärmarna äro innantill beklädda med pergament-

Digitized by Google

blad af något gröfre beskaffenhet än det, som utgör handskriftens stomme. Ryggen är försedd med fyra dubbelbind och är prydd med stämplar med lilja och ros, samma som återfinnas på pärmarna. Rester af två knäppen. Bokens pergamentsbestånd, af bästa slag, bekostades, såsom man finner af slutskriften (s. 588), af syster *Margit Nilsdotter*, och därtill användes enligt samma intyg »halff ällоffte deker perman», d. v. s. 10 ½ deker, eller 105 hela skinn (af kalf).

Hur kom nu detta märkliga, om otroligt tålamod vittnande arbete till stånd? Af slutskriften finna vi, att boken »war lyktadh diuisio apostolorum [d. 15 juli] .M.d. xxxiiii [1534]». Den enda person, som nämnes vid namn såsom delaktig i dess tillkomst, är den redan nämnda MARGIT (Margareta) NILSDOTTER, som bekostade materialet. Men hvem har öfversatt och hvem har afskrifvit boken? Ingendera nämnes direkt vid namn, den senare (se s. 588) endast förblommeradt i uttrycket »Oc war hon [tässa book] scriffwadh aff *ene owärdoghe conuens systher* j watzstena closther». Enligt klosterregeln voro som bekant nunnorna förpliktade till ödmjukhet och självförnekelse, och därmed sammanhänger det faktum, att så ytterst sällan en skrifvande nunna röjer sitt namn. På sin höjd kan hon på någon undangömd plats, t. ex. vid ett radslut, insmuggla ett *bidh för a s* [d: Anna Svensdotter], såsom fallet är i cod. Arnamagn. 422, 12:o, eller *bidhin för a s som thetta skreff*, i cod.

Digitized by Google

Ups. c. 475 (bägge dessa Vadstenabönböcker), eller med nästan obegriplig lönskrift, såsom i Birgitta Andersdotters bönbok (i K. Bibl. Sthlm), där det å bl. 168 r. står *b ff c Md* [ɔ: »bidh fför Christina Månsdotter»]. Vi ha därför god anledning att i vår handskrifts två kombinerade sista ovaler å s. 5 (de två första innehålla såsom nämndt bokstäfverna MN, hvilkas betydelse af donatrisen Margit Nilsdotters[1] initialer är otvifvelaktig) se en antydan om den »ovärdiga konventsysterns» borgerliga namn. Men därmed är frågan ej ännu löst, alldenstund dessa initialer KP vid denna tidpunkt kunna tolkas dels som Katerina Petersdotter, dels Katerina Pavalsdotter. Under ifrågavarande tid funnos t. o. m. två nunnor med de först anförda namnen, och med de senare en.[2] De tillhörde klostret resp.

Katerina Petersdotter 1, borgardotter från Vadstena. Invigd 1488, död 1539.

Katerina Petersdotter 2, från Dals härad, Östergötland. Invigd 1520, död 1564.

Katerina Pavalsdotter, dotter till adelsmannen Paul Kyle, som ägde jord i Handbörds härad, Småland. Hon invigdes 1525, hvarvid en gård i Norrvidinge h:d, Smål., skänktes till klostret för hennes provent. Död 1541. Hon testamenterade till klostret åtskilliga dyrbarheter.

[1] Hon var född i Vadstena och intogs i klostret 1510 25/8. Död 1524 20/1. Se *C. Silfverstolpe,* Klosterfolket i Vadstena, 1898, 99, s. 65 (N:o 272).

[2] Se *Silfverstolpe,* a. a., Nunnor resp. N:o 225, 281 och 288.

Digitized by Google

Mellan dessa tre har man att välja. Det förefaller sannolikast, att skrifvarinnan var den i andra rummet nämnda Katerina Petersdotter. Den först nämnda skulle nämligen vid det mödosamma arbetets afslutande varit minst 64 år, om man antager, att hon vid invigningen haft den i Birgittas klosterregel stadgade lägsta åldern, 18 år, men hon kan ju godt ha varit åtskilligt äldre. Hennes åldersförhållanden ligga således emot henne. N:r 3, som under samma förutsättning skulle varit 27 år vid verkets afslutning, var troligen ej uppfostrad för ett så pressande arbete, som måste tänkas ha fortgått länge nog, kanske många år, delade mellan dagligt gudstjänstfirande (i de sju dagstiderna) och arbete. Den drifna stilen vittnar dessutom redan på de första bladen om en (säkert mödosamt) förvärfvad rutin. Godkännas dessa inkast, ha vi således att tänka oss den andra i ordningen med namnet *Katerina Petersdotter* såsom den vi ha att minnas såsom en trogen scriptrix af den prydliga volymen.

*

Äfven i fråga om den event. öfversätttaren af *JMPs.* måste vi nöja oss med en gissning, som emellertid synes komma sanningen nära. Det har redan nämnts, att i den svenska rubriken till Alani predikan 1471 vid mottagandet af baccalaureat vid Rostocks universitet (se s. XI) gjorts en utvikning från latinska originalet, så till vida som där

Digitized by Google

nämnes, att vid denna predikan »waro närstadde manghe aff Swerikis rike», men bland dessa framhålles blott en enda vid naınn, ehuru det är bekant enligt den utgifna Rostockmatrikeln, att flera nordbor voro inskrifna vid universitetet. Den särskildt utpekade var, som det heter i texten, »hederliken ffader mästher *iohannes mathei* hwilken sedan warth ingeffwen j watzstena closther . . .». Det är bekant, att denne under åren 1471 och 1472 vistades för studier vid Rostocks universitet. Magister var han förmodligen redan då, eftersom han här tituleras »mäster», såvida ej detta ord innebär en antecipation af öfversättaren eller afskrifvarinnan. Att han — som väl personligen lärt känna Alanus och kanske rent av varit föremål för dennes brinnande nitälskan i propagandan för J. Marie psaltare — skulle fått intresse för hans verk, och, sedan editionen af 1498 kommit i hans händer, känt sina minnen från Rostock vakna och så beslutat företaga det mödosamına värfvet att öfverflytta arbetet till svenska med tanke på sitt klosterfolk — allt detta förefaller lockande till att antaga honom vara öfversättaren, en tanke som redan försiktigt framkastats af Silfverstolpe (a. a., s. 92). Därtill kommer att Joh. Mathæi var i hög grad litterärt intresserad och en flitig både författare och (ännu mer) öfversättare. Här några data ur hans lif.[1]

Johannes Mathæi var bördig från Jönköping,

[1] Se *Silfverstolpe*, a. a., s. 92—94.

Digitized by Google

studerade kanonisk rätt och blef baccalaureus. Sin teologiska utbildning fullbordade han i Rostock, där han vistades åtminstone under två år (1471—72), hvarunder han, såsom redan nämnts, kom i beröring, kanske i vänskap, med författaren till J. Marie psaltare. Redan 1476 inträdde han i Vadstena kloster och vigdes till prästmunk (»evangelista»). 1487 bevistade han sin ordens generalkapitel i Gnadenberg, besökte sedan Rom och återvände i sept. 1488 till sitt kloster. Där blef han tre gånger vald till generalkonfessor (1499—1501, omkr. 1509—11 och 1512—14). I okt. 1507 utsändes han jämte Peder Månsson till Rom för att bevaka klostrets äganderätt till det af hel. Birgitta till klostret donerade huset, men bägge föllo i danskarnas händer och höllos af dem en tid i fångenskap, men fingo i slutet af april 1508 återvända hem. Sedan lämnade broder Johannes ej mera sitt hemkloster, medan däremot hans olyckskamrat ånyo styrde kosan mot Rom i nämndt syfte och kom att stanna där i sexton år (se Inledningen till »Peder Månssons skrifter på svenska», 1913—15. SFSS.).

Johannes Mathæi har, såsom nämndes, ett namn såsom en litterär person, både som författare och öfversättare. På det förra området har han lämnat efter sig ett år 1515 utarbetadt förmaningsbref till nunnorna i Vadstena, där han går strängt till rätta med deras försyndelser mot »regeln». (Utgifvet af F. A. Dahlgren i »Skrifter till läsning

Digitized by Google

för klosterfolk, 1874—75. SFSS.) Detta straffstal är bevaradt i en Linköpingscodex från 1520—25 (E. Benzelii donation, nr 39 fol. enligt Kylanders katalog, numera sign. *B 70 a*). I samma handskrift ingår en betydlig samling (23 st.) legender, af hvilka ett par angifvas såsom öfversatta af Joh. Mathæi: *Aff S. Stephano pawa* (öfvers. af »Herr Jöns Ewangelista») och *S. Stephani* [förste martyrens] *saga*, den senare uppgifven såsom öfvers. från latinet.[1] Han afled d. 19 nov. 1524.

Det är sålunda ej heller ur litterär synpunkt sedt något hinder för att Joh. Mathæi kan ha varit den som »vändt» boken på svenska. Samtliga anförda omständigheter synas bestyrka att så varit förhållandet.

Därtill kommer, att det vid den tidpunkt det här gäller ej torde funnits mer än ett par personer inom klostret som kunnat täfla med Johannes Mathæi i den föreliggande uppgiften, nämligen konfessorn *Nicolaus Ragvaldi* (död 1514), författaren till kommentaren öfver »Jungfru Marie örtagård», och *Peder Månsson*, den flitige bearbetaren och öfversättaren under en mångårig vistelse i Rom (åren 1508—24). Den förre af dessa hade troligen fullt

[1] *Silfverstolpes* ord (a. a., s. 94 not.) om denna voluminösa handskrifts tillkomst, så lydande: »Den anses vara i sin helhet afskrifven af Joh. Mathæi», äro säkert förhastade: den tvåspaltade folianten på 166 pergamentsblad, praktfullt utstyrd, är skrifven med den stora rutinerade präntstil, som af nunnorna i Vadstena användes i början af 1500-talet och hvarpå ett stort antal exempel föreligger (jfr s. XXI).

Digitized by Google

arbete utom med de af honom öfversatta bibelböckerna (»Josua bok» och »Domareboken») särskildt med den nyssnämnda utläggningen med titeln »Jungfru Marie örtagård». Dessutom vet man, att han under sin sista sjukdom fullbordade en öfversättning af »S. Amalbergas legend». Han vistades för öfrigt tidtals utomlands såsom ombud för sitt kloster och var under två år (1506—08) generalkonfessor i dotterklostret i Reval. Det är sålunda föga troligt, att han haft stunder för ett så drygt arbete som versionen af Jungfru Marie psaltare. Hvad Peder Månsson beträffar torde han, dels till följd af hans nyss nämnda lefnadsförhållanden, dels på grund af hans kända, på det praktiska lifvets intressen inriktade litterära verksamhet kunna fritagas från misstanken att ha sysslat med ett opus af föreliggande art. Psykologiska skäl tala kraftigt mot ett sådant antagande. (Jfr »Peder Månssons skrifter», 1913—15, Inledningen. SFSS.).

*

Nu till frågan: när verkställdes denna öfverflyttning från latinet? Att utskriften enligt kolofonens intyg afslutades först 1534 är redan nämndt, liksom att Johannes Mathæi aflidit redan 1524 (samma år som Margit Nilsdotter i januari). Under förutsättning att Joh. Mathæi antages vara öfversättaren, få vi således såsom terminus ad quem årtalet *1524* och såsom terminsu a quo *1510*, det år då permangifverskan intogs i klostret. Perioden

Digitized by Google

1510—24 kan naturligtvis ha varit åtskilligt förkortad. Ingendera af de två fick emellertid upplefva färdigställandet af nunnan *K. P:s* beundransvärda arbete.

*

Till sist några ord om språkformen i Jungfru Marie psaltare. Såsom kändt hade i Vadstena kloster allt sedan 1300-talets slut, och särskildt under 1400-talet, under lärdomsskolade män utvecklat sig en synnerligen vårdad form af vårt modersmål, där grammatiska förhållanden, form- och ljudlära med traditionell konsekvens behandlades och ordförrådet genom klostrets isolering förblef vid en konservativ standard. Det är då ej ägnadt att väcka förvåning, om det här konstateras, att språket i JMPs. står på samma formella nivå som den i Vadstena under senare hälften af 1400-talet gällande, alltså är ren medeltidssvenska. Här och där kan man t. o. m. finna relikter från ett vida äldre stadium än det nedskrifningen måste förläggas till. Året för afskriftens fullbordande, 1534, får emellertid ej förväxlas med tiden för öfversättningens verkställande. Skulle det ofvan gjorda antagandet rörande den event. öfversättaren — som utg. anser fullt berättigadt — godtagas, måste ju öfversättningen ha förelegat färdig senast 1524, det år då Johannes Mathæi afled den 19 november. Det var alltså vid en tid, då reformationslitteraturen — i första rummet

Digitized by Google

öfversättningen af Nya testamentet af 1526 — ännu ej kunnat utöfva något inflytande, och i alla händelser hade väl ej detta inflytande haft så lätt att tränga igenom de för sådant attentat hårdnackadt tillbommade klosterportarna.

*

Endast på tre ställen i handskriften förekomma anteckningar af senare händer, nämligen dels på två ställen hänvisningar till texten (å bl. 199 v., från 1600-talet, och å bakpärmens innersida från 1500-talet) — dels upptill å försättsbladets rectosida en af G. O. Hyltén-Cavallius på 1850-talet skrifven titel så lydande:

Jomffru Marie Psaltare, Sammansath aff wärdoge ffadher doctor Alanus de Rupe. (Skrifven på bekostnad af Syster Margith Nilsdotter, af en Convents-Syster i Wadstena År 1534.)

RÄTTELSER.

Sid.	120	*rad*	11	*står*	81 sp. 1	*läs*	80 sp. 2.
»	130	»	20	»	wärldema	»	wärldena
»	589	»	2	»	I	»	V

Digitized by Google

JUNGFRU MARIE PSALTARE

1—2342. *J. Marie psaltare.*

Digitized by Google

Digitized by Google

Rubrica här äpther staar sixti paaffwa thän ffiärdhe stadffästilse breff älla bwlle mädh hwilkom han stadffästher jomffru maria psaltara giffwandhis thär til afflat sp. 1

Sixtus biskop gudz tiänistha manna tiänare, mädh ware pröwilse makth stadffästhom, at the tingh skulo stadhog bliffwa til äwärdelighen aminnilse, som aff cristna människio gudelighet milleligha stiktadh ärw, alzmäktoghom gudhi oc äroffulle jomffru marie til loff oc äro, oc gärna opwäkiom mädh afflath oc synda fförlatilse cristna människior, til at öffwa sigh j millom gärningom, at the maagha thäs beqwämmare wardha til at wnffa gudz nadh, särlegha naar cristhna manna höffdingha thät mädh gudelighet bedas, oc wii sem j gudhi helsamlica tarffwas, nw fför thy. at os war nylegha kwngior oppa waar älzskeligha sons wängha, som är härtog ffranciscus j britania, oc hans älzskelegha hwstru marga|retha[1] härtoginna thär samma stadz, at j sp. 2 britanie härtogha döme oc fflere stadz til waxsandhe trona manna gudelighet, är fför naakon tyma optaghen besynnerleghen oc gudhelighen

[1] *Hds.* margagaretha

Digitized by Google

maattha. at bedhia til gud *mädh* wisso taal, hwilkidh ffordho*m* war j sedhwänio, som är. at hwilken som hälstz wil hwar dagh läsa swa offta ängilsens helso, som psalma ärw i dauidz psaltara, hwilke som ärw cl [150] oc ena Pater noster niällan hwaria tyio aue maria, oc th*ä*n*n*a läsni*n*gh kallas jo*m*ffru maria psaltare. hwadhan aff fför the gudelighet som fför nämpdhe h*ä*rtoghe oc h*ä*rtogi*n*na haffwa til jo*m*ffru maria, astwndha the oc bedas. at förnämpdha psaltare skwlle aff appostla*n*na säthe stadffästhas, til at aather*l*ykia theras mwn. som sigh h*ä*r j mothe säthia, fför hwilka sak os waar ödmyuklegha bididh. aff fför n*ä*m*p*da h*ä*rtoga oc
2 h*ä*rtogi*n*na, oc fflere gudeliga m*ä*n*n*iskio wäghna,
sp. 1 at wi för|n*ä*m*p*dha psaltara aff appostlana maktx milhet wärdogoms ffwlbordha, grw*n*dha oc stadffästha, fför hwilkidh wii j h*ä*rra*n*o*m* gudi mykydh prisom th*ä*n*n*a h*ä*rtogha oc h*ä*rtogi*n*na, oc andra troghna m*ä*n*n*iskio milla gudelighet, oc ärom til bögde tolko*m* bönom. fför n*ä*m*p*da psaltara m*ä*dh apo*st*lana makth. oc th*ä*tta warth närwara*n*dhis breff stadffästo*m*, dö*m*mom oc pröwom lidandhe wara aff allo*m* cristhno*m* m*ä*n*n*iskiom Oc oppa th*ä*t at hwar cristhe*n* människia maa thäs heteligare til böghias at swa bidia, hwru mykidh meera the th*ä*r aff wäntha sigh siäle*n*na helso Thy hwilke*n* cristhe*n* m*ä*n*n*iskia. nw warandhis äller äpther ko*m*ma*n*dhis, som läs fförnä*m*pdha jo*m*ffru marie psaltara, giffwom wi oc w*n*nom fför hwan tridingh. ffäm aar afflat, oc saa mangha quadra-

Digitized by Google

genas Oc thätta wart breff oc afflat, skal bliffwa j makt til äwigh tidh Ey här j moth standis naa-
| kors paffwa älla anars stiktan oc skikkilse, ä hoo sp. 2
hälst the ärw Oc fför thy at wansamlikidh är, at thätta wart breff kan komma til hwart rwm eller landzskap, thy wiliom wy oc wnnom mädh appostlana makth at[1] wtscript här aff. mädh tw withne som kallas notarii, oc naaghra kyrkyonna prelata incegle, skal tros oc j wördningh haallas, j alle maattho som hwffwodh breffwedh thär siälfft waare. fförtenskuldh wari enghom lofflikidh, at til dirffwas här j moth nakodh sighia älla göra. som wy skikkadh. pröffwadh. dömth. latedh. wth. oc fförlän[t] haffwom. Nw om naakor thät til dirffwis at göra, tha wete sigh at komma j alzwallogx gudz, oc sancte pedhers oc sancte pauals wredhe Giffwidh j room, aarom äpter gudz byrd M cd lxx oc oppa thät nyionde [1479] ottonde dagen j may maanad pontificatus nostri anno octauo

Här äpther staar wthscrifft aff thät breff som biskop alexandher aff forliuiensis gaff til at 3
stadffästa jomffru | marie bröderskap sp. 1
som kallas de rosario[2]

Vy alexander mädh gudz oc apostlanna sätis naadh, biscop forliuiensis, mädh ffwlle makth. aff siälffwom warrom hälgasta ffadher pauanom. legat offwer

[1] *Ett dubbelskrifvet* at *öfverstruket i hds.* [2] *Hds.* rosarii

Digitized by Google

alt germannie landh bodh oc biddare, helsom
äwärdeligha mädh gud alla cristhna människior,
särdelis hwiaria ena som thätta waarth närwarandis
breff see äller höra, än tha at os til bör mädh största
heedher oc wördhning, loffwa oc ära alla hymerikis
inbyghiara Oc ä[m]wäl kyrkior oc hälga städher.
oc loff wärdogh brödherskap. som optaghen oc
stiktadh ärw them til loff oc äro, ffor thy wi weder-
torffwom mykydh theras hälga bön. hiälp oc be-
skärman, ythermera til bör oos thät göra äroffwl-
lasta jomffru maria, hwilken alth loff är wärdog-
asth, hwilked hennas son enkte neekar, wthan
hedrar hennas mönsther oc bröderskap mädh
sp. 2 stör|sta wördhningh oc hedher Swa skwlom oc wy
mädh högxsta astwndan oc wärdzskyloghom hee-
dher, wthan aatherwändho them omffämpna oc ära
mädh alle gudelighet, Thy som bernardus seegher,
wthan henna hiälp äröm wy arme, ey fförmagandhis
naakodh gooth göra, thy at wthan henne är enkte
giort Nw oppa thät at hälgasta jomffru marie brö-
derskap, som kallas de rosario, som prädicara ordons
bröder j colne haffwa nylegha optaget äller reno-
weradh, fför thy thäs hälgha ordens ffwndator
sanctus dominicus. ffwnderadhe thät oc böriadhe,
oc thär äpther war thät j glömsko j nakon tyma,
mädh hwilko bröderskap fförnämpde brödher haff-
wa opkommidh jomffru maria största loff oc äro,
at gudz wäner skulw thäs häller astwnda at in-
scriffwas j fförnämpda bröderskap, hwru mykydh
mera the thär mädh hoppas at förwärffwa oc ffaa

Digitized by Google

4

andeligha gaffwor oc siälenna | helso Til hwilkidh sp. 1
bröderskap wy astwndom at komma oc inscriffwas,
aff the särlike gudelighet som wy thär til haffwom
Thäslikis fför högbyrdogastha ffórstes römske kes-
arens milla bön, stadfästom wy oc samtykiom
fförnämpda brödherskap, mädh waars hälgasta ffa-
ders pauans makt os oppa thenna tidh beffält Oc
oppa alzwallogx gudz milhet, oc hälgasta apostla
petri oc pauli makt til tröstandhis, geffwom wy
oc wnnom allom bäghia köns människiom. j ffór-
nämpdha bröderskap inscriffnom, som j tässa
ffäm jomffru maria högtidis dagha, som är Anun-
ciacionis Wisitacionis, Assumpcionis, Natiuitatis oc
Purifficacionis. hwndra daga afflat, swa offta som
the läsa j tässa fförnämpdha dagha jomffru maria
rosenkrans, som är[1] .l. [50] aue marior, oc ffäm
Pater noster Jthem them som om logherdagana, älle
andra sökna dagha komma till salue regina thär
fförnämpdha bröderskap är, | ffyrityio dagha afflat sp. 2
fför hwiaria reso Thätta breff j makt bliffwandhis
til äwigtidh Giffwidh j colne. aarom äpther gudz
byrdh. M.cd.lxx vi [1476]

5

Rubrica här börias prologus äller fför ordh sp. 1
oppa äroffula hälga treffalloghetz oc jomffru
marie psaltara hwilkin wärdoge ffadher doctor
alanus de rupe haffwer samman sath gudhi til
heders oc the äroffula jomffrunne Marie

[1] är *tillskrifvet öfver raden.*

Digitized by Google

DEus canticum nouum cantabo tibi: in psalterio decem cordarum psallam tibi O härre gudh iak skal syw[n]gha tik nyian sangh, j them psaltara som haffwer x stränghia Til hwilkidh os radher propheten annarstadz sigiandhis Sywnghen här- ranom nyghian sangh, thy adh han wnderligh thing giorde Thät samma radher sanctus agustinus, at människian skal loffwa sin skapara. ey atenasth mädh hoghen wthan ämwäl mädh röstine, fför the gaffwor hon haffwer aff gudh ffangith, at hon ey ffinnis ogönstog Thär fföre thän ärlike propheten, fföreskodandhis the wnderligha thingh gudh wille göra j mandoms anammilse, pino oc opstandilse Thy ropar han optändher aff gudz anda oc sigher
sp. 2 Sywn|gen härranom nyghian sangh, thät är nyia testemäntz brwdha sangh, som sanctus[1] bernardus sigher, thät är Pater noster oc aue maria, hwilka som äru nyia testamäntz psaltare O älzskeligha cristin människa sannelika är han nyghia psaltare, fför thät han är stiktadher fför nyghia gudz gerningha, oc hafwer j sigh osigeligha dygdher: offramffarliga krafft, oc otänkeligan söthma, som the weta som thät opta wthrönth haffwa Oc j honom ärw alla gudz hwgneligha gaffwor Alla gudz lönlika thinga oppinbarilse, oc all gudz största iärtekne bewisilse. som anselmus sigher, wm änglana helsa är ordith wordith köt, som aldra största gudz iärtekne är[2] Oc om pater noster är the hälga kyrkia begynnadh,

[1] *Hds.* scanctus [2] är *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

wthwidh, oc opffylt *mädh* alla nadh*er* Thy hwilken är th*ä*n som ey älskar swa mykydh goth, som är pater noster oc aue maria, j hwi[l]kom alth goth i*n*nelykkis, j hwilk*om* änglane glädhias. christus m*ädh* marie ffrögdhas Oc alt himerikis h*ä*rskap 6
hwgnas, oc the hälga kyrkia manleka | stridh*er* j sp. 1
spetzsen, hwar fföre o j alle som astw*n*den gudz nadha gaffwor, lath*en* op edhra hwgha til tässa brwdz sangha, aff hwilk*om* som wardh*er* en ny sangh*er* äpth*er* th*ät* tal som är j dauidz psaltare psalma, th*ät* är ffämtige oc hwndradha, j hwi[l]-k*om* märkis tres iubilei, j try gyllene aar. soin ieronimus sigh*er*, som är naturena, nadhe*n*na oc ärona Oc wars h*ä*rra mandho*m*s ana*m*milses ffrögdh, pinos ffrögd, oc hans opstandilses ffrögdh: För ty[1] at äpth*er* lagh*en* hwarth l [50] aar war annus iubileus, so*m* är glädi*n*nas aar, som nw kallas gyllene aar som j rom är sidhwä*n*nia Oc swa som alth th*ät* aaridh som war gyllene aar, war glädhis oc loffsangx aar Oc sangx dauidz psaltare, hwilkidh dauidh fföreseandhis j gudz andha sagde m*ädh* hiärt-a*n*s glädhi Deus canticum nouum etc. th*ät* är j th*ä*nna nyia psaltara, so*m* ffordho*m* öffwadhis fför dauidz psaltara j the hälga kyrkio

Hwru th*ä*n*n*e psaltare*n* warth fförst op ffw*n*nen Oc aff hwilkom han warth oppinbarad*er* Oc aff hwadh mä*n*niskio*m* ha*n* warth fförst läsin oc andro*m* kw*n*giord*er*

[1] ty *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

sp. 2 THe högxstha och oatskileligha treffalloghet, ffadh-
er. son. oc thän hälge andhe, dictadhe oc wthsände
ängilsins helsa som är aue maria, mädh hwilke
gabriel archangelus bebodadhe jomffru maria Oc
christus bödh apostlomen. oc almenneliga the hälga
kyrkia hänne läsa oc öffwa ¶ Thär äpther sanctus
bartolomeus som en doctor sigher, las thänna
hälga bön som är pater noster oc aue maria, c
sinnom om daghen, oc c sinnom om nattena pa
sinom knäm, j hwilko tal innelykkis wars härra
psaltare, som j sigh haffwer cl pater noster oc aue
maria Swa oc jomffru marie psaltare haller i sigh
cl aue maria, hwadhan aff gudz wener wiliandhis
äpterffölia gambla laghen, j hwilkom lasos cl
psalma, laso the j thän stadhen cl pater noster,
wthan thät war alt fför langh. oc trona oc kärlecsins
brändaghi wanskadhis, bortlagdhis mästa dels thänne
wars härra psaltare. som jomffru maria siälff
7 oppinbaradhe ¶ Thär äpther hälge ffädher j öknene
sp. 1 ffingho särlikin oppinba|rilse aff jomffru marie
psaltara, thy at diäfflane ffrestadho them i osige-
lige mattho, swa at the ey kwnno sta moth theras
ilsko Tha gingho the til radz, oc täktis allom at
the skullo ödhmyukliga bidhia alzmäktoghan gudh,
at han wille them wnderwisa. j hwad mattho the
skullo offwerwinna onda andana sweklighet Oc
them swa j gudelikom bönom bliffwandhis Thedis
them aff gudhi, at om the willo ffrälsas aff diäff-
lana onsko, tha skullo the thiäna jomffru maria j
hännas psaltara Oc thäntidh the anamadho thänna

Digitized by Google

psaltaren, war genstan all owensens ffrestilse oc qwal alzstingx bort ält oc offwerwunnin, oc the triffwos i allo godho. swa länghe the hyöllo jomffru maria psaltara j gudelighet Oc waro the äradhe aff gudhi mädh manghom iärteknom Oc sidhan the offwer gaffwo jomffru marie psaltara, skingradhos the oc borttappadhos aff machameto. som en doctor sigher, hwilkin som samman screff mangha hälga ffädhra leffwerne ¶ Thär äpter hälghe doctor beda aff äng|landh, om alt änglandh. britania landh. oc sp. 2 ffrankari[k]e, alla stadz prädikade thänna psaltaren Oc thär fföre alla the j änglandh in til thänna tidh halla thänna hälga psaltara j stör[s]ta hedher. swa at iomffru marie psaltara bandh hängia j kyrkiom oppenbarlika, allom til redho som honom wilia läsa Thär äpther sanctus bernardus mykidh wth widdhe thänna hälga psaltaren Oc dictadhe särlikin ordh iomffru marie til loff oppa thänna psaltaren, oc thär fföre ffik han särlika nadher aff iomffru maria. fför andra hälga män, thy at han hadhe särlika gudelighet til jomffru maria psaltare ¶ Ey skal iak oc offwer see hälgastan ffadher sanctum benedictum, munkana wärdogasta patriarcha, hwilkin thänna psaltara först las, thy war han wärdogher at ffundera oc begynna hälogh closther Oc alle hans häloge ordinis brödher tagandhis äptedöme aff sinom hälga ffadher sancto benedicto, dageliga laso thänna psaltara ¶ Thär äpther en hälogher 8 biscop otto aat nampne, prädikade j slauia | Oc sp. 1 omwändhe alt thät landh til the hälga tro, oc döpthe

674931

Digitized by Google

them. oc badh them läsa jomffru marie psa[l]tara, som the oc göra in til thänna dagh badhe män oc quinnor, läsandhis oc bärandhis thänna hälga psaltara Thär äpther kom sancta maria aff oägnees, hwi[l]kin dageliga las dauidz psaltara warom härra ihesu christo til loff Oc äpter hwan psalm las hon aue maria Oc j swa mattho ffwlkomnade hon jomffru marie psaltara. som j sigh haller cl aue maria, som psalma ärw j dauidz psaltara Oc thär mädh fflere gudz hälga wäner, som waro ärlikin doctor albertus magnus Sanctus vincencius aff prädicara orden Sancta lungardis Sancta cristina aff colne Oc fflere gudz wth walda wäner dageligha laso dauidz psaltara, til läghiandis aue maria äpter hwan psalm, oc swa ffulkomnande jomffru marie psaltara Thäslikis sanctus ffranciscus las oc thänna hälga bön, som wärdogher war at bära ihesu christi wärdoga wndher j sina händer fföther oc sidho, mädh thänna samma bön giorde mangh iärtekne j sin ordhen, som aldrigh fför hördhis
sp. 2 Thäslikis sanctus agus|tinus aldra dyraste dotther. las oc thänna hälga psaltara Oc thäslikis sanctus gregorius Oc sanctus ambrosius, ho dirffwis at sighia at tolke män wisto thät ey som wi wethom om thänna psaltara, mädan theras wisdomber war storre än alle wärldenne är kunnocth Oc ämwäl sanctus iheronimus hade tilfflykt til thänna hälga psaltara moth all ffrestilse, oc moth kätteri oc trowillara Oc tha han wille nakodh dicta äller wetha aff gudhi, las han altidh aue maria Thä[s]likis oc sanctus

Digitized by Google

tomas de aquino Oc fflere hälgon laso thänna psaltara Oc ingen wiste hwath the laso Oc ey häller willo the nakrom sina gudelighet oppinbara[1] Wthan äpther thera död opphinbarade jomffru maria thät fför sinom nyia brwdh gumma docthor alano ¶ Thär äpter sanctus dominicus prädicara ordens wärdoghe stiktare oc ffwndator, sancti agustini andelikin son Tha han war oppa sith x aar opphinbarade sigh honom jomffru maria oc bödh honom läsa sin psaltara[2] hwilkidh han oc giorde Oc än thät mera är, mädh iärn länkior sigh slaandhis, ähwadh hälsth annadh hindher han hade | las yw hwar dagh tre 9 sp. 1 psaltara Oc tha han war ekke hindradher j siäla helso äller andra gerningha, las han stwndhom ix psaltara om daghen, oc stwndhom xii, fför thy han wakade mäst oin näterna, oc ffik mangh oppinbarilse oc andeliga syner Oc bar han thänna hälga psaltara altidh widh sith bälte Oc ey lät thänna hälga härren sik thär mädh nöia. som aller bran til siäla helsa, wthan oppinbarlica prädikade. skiffte oc gaff jomffru marie psaltara Oc thär mädh kom han mangha oc häloga personas til at läsa thänna psaltara Oc tha han annadh prädicade oc kunne ey göra ffrukt hälsth moth kättara, thog han psaltaren, oc gänstan mädh gudz nad om wändhe han alla samman mädh största iärteknom Oc atherledde them til rätta tro oc härran gudh

[1] *Hds.* oppinbabara [2] *Hds.* psalstara

Digitized by Google

Här äpter star hwru jomffru maria tedhe sik sancto dominic[o] mädh trem drothninghom hwar thera haffwandhis mädh sik ffämtiio ffägersta jomffrwr Oc bödh honom prädika sin psaltara Oc hwru hon halp honom mädh stor wndher oc iärtekne

sp. 2 Tentidh sanctus dominicus prädikade j tolosa stadh mot kättara, oc mädh storom skälom aff the hälga scripth offwerwinnandhis them, oc fförmatthe tha ey komma them til rättha tro, wthan ganska ffaa Tha aff bränande kärlek som han hade til siälana helso, gaff han sik allan til jomffru mariam, oc badh til hänna j try dyngdh, sigh aldra hardeligasth slaandhis i skoghen, ey mädh riis, wtan sigh kastandhis naknan j torne bwskom, oc andra hwasseligasta stingandhom quistom oc tislom, swa at han synthis som fflaghin, oc tät[1] giorde han fför teras syndher at gudh wille them omwändha, oc tha han hade saa mädh sigh ffaridh, ffwll han til iordena swa som dödher, oc swa liggiandhis. synthis honom millasta modher maria, ey wiliandhis offwer giffwa sin stridzman mädh tre drotningha, ffaghra ower alla mottho Oc hwar tera hade mädh sik ffämtyio ffägersta jomffrur, hwilka alla syntos swa som j fförda harnesk Oc j swa mattho talade jomffru maria til sanctum dominicum sighiandhis, o aldra
10 sp. 1 käraste brudgwmme, | thät thu manlegha stridhe moth the hälga kyrki[o]s oc trones[2] owäner, thät

[1] tät *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* tronis

Digitized by Google

haffwer jak tik ingutidh Oc nw är jak kom̃min tik til hiä[l]ppa Oc the tre drotninga oplypto honom halff dödan aff iordene, oc leddhe honom fför millasta jomffrwna mariam, h[w]ilken hon togh. gensthan j sin jomffrulegha ffamphn Oc gudelika honom kyssandhis, wthdragandhis sina höffwiskasta spena oc gaff honom drika Oc sagdhe älzskelighe brudhgomme dominice, westh thu hwilkidh harnisk the hälga tre ffalloghet togh, tha han wille aterlösa al wärldena Tha swaradhe han O wärldena ffru thu westh thät aldra bästh, fför thy om tik är helsa giffwen wärldene, mädhan om tik är all wärlden opnyiadh oc aterlösth Tha swaradhe jomffru maria swa som leandhe, sannelika o älzskelighe wän The hälgha tre ffalloghet togh ey annadh harnisk at winna alla wärldena synde mädh, wthan ängilsins helsa, som är grwndhwal til alt nyia testhamentidh, hwar fföre om thu wilt göra ffrukt j thine prädican som thu astwndar Tha skalt thu prädica min psaltara | Oc genstan skalt thu wtröna the hälga tre sp. 2 ffalloghetz hiälp Oc thär til märkis togh jak mädh mik tre drotningha, som tekna the hälgha treffalloghet ℭ The fförsta som thu seer är j ffördh hwitasthom klädhom, märke gudz ffadhers alzmäktoghet, som han bewiste i sins sons mandoms anammilse som han aff mik anammadhe Oc hon haffwer mädh sigh tässa l aldra klarasta jomffrur, hwilkidh betekna fförsta gyllene aaridh, och nadena oc ärona wara j ffadrenom om alzmäktoghetena Then andra drothningen som klädh är j rödasthom klädhom,

Digitized by Google

teknar soñsins persona, som fför alla wärldena toldhe dödzsins wärk, hwilkin som haffwer oc mädh sigh lika mangha ffäghersta jomffrur, mädh hwilkom beteknas annadh iubileum, j ffämtiende aridh, thät är annadh nadena oc ärona gyllene aar, om hans pino som är the andra persona j the hälgha tre ffalloghet ¶ Thän tridie drotninghen som j ffördh är klarasthom klädhom, teknar thän tridie persona j the hälga treffalloghet Oc hon haffwer oc l degeligha iomffrur, priddha mädh samma klädebonadh
11 sp. 1 Oc tekna tridhi | gyllene aridh, som all hälghon haffwa om nadenna oc äronna warilse j them hälga andha Nw fför thy at jak är drotningh til tässen try gyllene aar j himerike, oc thäslikis j thätta liff, thy at j thätta liff waro try gyllene aar, som war wndher natwrlikin lagh, moisi lagh, oc nadena lagh, hwilk[r]a ffru jak är oc ändhe, fför thy the hälga treffalloghet hälgadhe mik tässen try gyllene aar j himerike oc jorderike, j hwilkom jnnelykkis cl som jnne halla mins psaltara tal, j hwi[l]ko the fförstho l äro aff mins sons mandhoms anammilse, som war skinandhe oc jomffruleghen The andra ffämtiio äro aff mins sons dödh, som war rödaste oc beskaste Tridhie l är aff mins sons äroffulla opstandilse, oc aff guddomsins oc hälga manna klarhet oc äro Kom thy mädh mik oc prädica thänna gudelika psaltara, oc gensthan skalt thu see mina makt j syndarana omwändilse Thänne hälge härren sanctus dominicus mädh sadana hiälp styrkter gik in j tolosa stadh, oc tha han nalkadhis stadenom,

Digitized by Google

tha böriadhe alla klokkor j the yppersta hwffwodh
kyr|kio*n*ne ringhias, aff gudz makt, giffwandhis sp. 2
aff sigh wnderlikidh lywdh, aff hwilko alt ffolkidh
i stadeno*m* warth storlika fförffäradh, oc lopo til
kyrkiona, so*m*lighe fför räddogha skul, oc so*m*me
fför kärlek skuldh at höra gudz ordh Nw tha som
alle waro ko*m*ne j kyrkiona, tha böriadhe the*n*
hälghe härren m*ädh* höge rösth at p*r*ädica the
hä[l]ga tre ffalloghetz oc jo*m*ffru marie psaltara
Oc tha han p*r*ädicadhe ko*m* swa stor lygneldh oc
iordh skälffnadher, at jnghe*n* wisthe annars än
jorhhe*n* skulle them alla genstan opswälgha, oc wat-
nedh tok til at röras j osigelighe mattho, oc ko*m*
aldra starkasta wädhers blästh, swa at the mentho
at ythersta ffördarwilsa daghe*n* war ko*m*me*n* Oc
än th*ä*r ower synthis jo*m*ffr*u* maria trem si*n*nom
oplypta sina hand til himele*n*, swa so*m* bywdandhis
swa skola wardha Tha sagde sanctus dominicus,
hwar fföre är ow*er* edher ko*m*me*n* swa rädelikin
thing Sannelika fför thy gudz dygdh är wredh oppa 12
edher alla, fför ty jak ser cl macter wtsända | aff sp. 1
christo oc jo*m*ffru maria, som th*ä*tta göra moth eder[1]
Oc om j willen ffrälsas aff th*ä*ssom plagho*m* Tha
taghe*n* jo*m*ffru maria psaltara oc läsen oc jak
loffwar edher at alt th*ä*tta skal borth gha, oc jo*m*-
ffru maria som j sen wreda wara, skal niderlägghia
sina wredhis handh Tha loffwade alle badhe wnghe
oc gamble m*ädh* största grath, th*ä*t gerna göra
wilia Oc swa stort war tha almoghans rop, som

[1] eder *tillskr. ö. r.*

2—2342. *J. Marie psaltare.*

Digitized by Google

the skullo alle draghas til dödhen Tha gik sanctus dominicus til jomffru marie beläte, ffallandhis oppa sin knä oc sagdhe O[1] wärldena ffru, see almoghen wil annamma oc läsa thin psaltara Jak bedher tik at thu lather nidher j sith rwm thina jomffrulegha wredha handh, oc j samma stwndh allom almoganom aseandhis, nidherlagde jomffrun sina handh j sith rwm Oc genstan wändhe j gen at bläsa. lynghheld. iorskalff. oc alle wadha bort ghingo Tha hördhis diäffla tywtha oc ropa j wädhreno sighiandhis, wee we os, fför thy wi bindoms om psaltaren mädh bränandho boyiom aff gudz änglom Oc swa stort
sp. 2 war diäfflana | skri oc roop, at människionor ffingho näplika höra gudz ordh Annan daghen thär äpther kommo alle ather ödhmyukliga haffwandhis optändh lyws j handhom, til samma kyrkio hwar sanctus dominicus prädikade Oc i swa mattho offwergaffwo the alla willo oc wantro Oc thätta war förste opphinbarilse mädh hwilko jomffru maria oppenbarade sin psaltara Alt thätta skedhe try aar älla ffira för än prädikara orden optogx Oc tässo äranде til aminne, gaff biskop ffulko thär samma stadz, sancto dominico oc hans mädhbrödher siätthe delen aff sins kyrkios tiandha Oc thär war först prädikara orden begynnadher j sancti romani kyrkio, aff hwilkra begynnilse oc ffunderan kommo all godh tingh ymnoghet j wärdena Alt thätta oppinbarade millasta gudz modher maria, enom som hon keste sigh til brudgumma

[1] O *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

Hwru jomffru maria haffwer sigh nylegha oppinbaradh doctor allano de rupe som war aarom äpter gudz byrdh M cccc lx iiii [1464] ffestandhis sigh honom til brwdhgumma bywdandhis honom oppinbara oc prädica sin psaltara

13

Millaste oc miskunsammaste gudh. mädh sinne äro- sp. 1
ffulle modher jomffru maria, aff sinne wärdogaste miskunsamlighetz ymnoghet, oc äwinneligha kärlek, aldra wälwiliogasth wärdogadhis at oppinbara sin psaltara, hwilkin j langan tima, fför människio läti oc glömsko skuldh, langsamliga bortlagdher war, enom gudelighom ffadher aff prädikara orden, hwilkin han optände mädh sötasta kärlegx elde oc[1] swa mykidh begaffwade, at han oplyste the hälga alänneligha kyrkio, swa som mädh bränande lyus, mädh häloghetz liffwerne oc godho sidhwännio oc äptedöme Swa at han the gudelika nadher som honom waro giffna. til mangha wtwidde, hwilkin widharla krin[g] om alla wärldena. thänna gudeligastha psaltaren ymneligha oppinbarade, gudz äro til ökilse oc enffalle meninghetine til helso Wm hwilkin psaltara gudz nadh til hiälppande, ohörlikin oc näpliga troande iärthekne giordh ärw, särlika widher fförnämpda brodhren doctor alanum, som thänna psaltaren pläga|de läsa Oc fför än sp. 2
han kom til thänna wnderlika nadena, las han thänna psaltaren, astwndandis ffrälsas aff diäffwl-

[1] oc *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

sins fförsathom Oc kötsins oc wärldena snarom, oc warth han ffrälsther aff somlighom oc aff somligom ekke, wthan hardelikasth ffrestadher j vii aar, swa at diäffwlen honom hardeligasth slo oc fflängde, swa at han haffdhe optha när sigh siälwan dräpidh oc ffallidh j wanhop, om jomffru maria haffde ekke kommidh honom til hiälp, särleka entidh i enne kyrkio, swa at hans eghen handh wthräktis til swärdh, oc atherbögdhis moth hans wilia til hans eghen strupa, swa at alle the thät sago hade egh annadh trot, wthan at han hade tha sigh fförgiorth Tha kom til honom jomffru maria, oc slo honom mädh jomfrulege handh widh kinbenidh oc sagde, hwadh gör thu ffatigher, hade thu wärdzskylleligha oppa mik kalladh som thu fför plägade, engalwndh hade thu kommidh j tolkin wadha ¶ Nakodh thär äpther wart han swa hardelika kranker, at alle the
14
sp. 1 honom sagho, kunno | ey anadh tro wtan at han skulle iw döö Oc tha han swa laa aldra hardelikas[t] pinther aff diäflenom, böriade han mädh höge rösth ynkeliga ropa oc tala til jomffru maria sighiande, we we mik wslom hwadh skal iak göra, himerikidh är mik athertäpt. oc harth wrdith som iärn Elemänta ärw mik soot ffulle, nw waffrar jak. ey wetandhis hwad jak skal göra O maria jak hoppadhis mik haffwa thina nadh, oc see nw är jak kommin j större fförbannilse thy wär, oppa alla wägna, we mik hwi är iak ffödder, hwi kom iak j thänna renliffnad, hwadh gaghnade mik swa hard gudz tiänisth Hwar är nw hans sanhet som sagde Mith

Digitized by Google

wch är söth, oc min byrde är läth, oc thät at han skulle ey til städhia os mera ffrestas än wi förmaghom Sannelika om jak matthe sighia wthan syndh oc gudz wanheder, heller wille iak ey nw wara skapader, äller wara sten, än swa fram leffwa mina dagha Oc honom swa ropande mädh iob oc ieremia, wanskadhis han. och twäkade om han skulle tiä|na gudhi äller offwergiffwa Se. i sp. 2 thy mällan tiio oc xii, kom snarlegha gudz klarhet, oc lyste sellan thär han laagh Oc tha synthis honom hälgasta jomffru maria söteliga honom helsandhis, oc äpther langa samttalan, mädh sinne renaste myölk wätthe hon hans saar som diäfflane hade honom sargath, oc helade them all Oc warom härra ihesu christo närwarandhe, oc manghom gudz hälgonom, ffäste hon honom sigh til brudgwmma, giffwandis honom ringh, giordan aff sino jomffrulegho haar, hwilkin ringh haffde j sigh otänkeliga ära: hwilkin han bar j wnderlika mattho paa sin ffingher, oc inghen kunne see samma ringh. wthan ganska ffaa Oc haffdhe samma ringh j sigh mykla hiälp moth all diäffwlsins fförsaat oc ffrestilse Oc j samma matto gaff hon honom ena kädhio om hans hals aff samma haar, j hwilke ärw ffämtiio dyra stena. oc ffäm, äpther hännas psaltara tal, Oc samma stena tal ärw oc j ringen, än tha androledhis oc mindre Oc sagde honom at hon wille swa allom 15 göra andelika oc osynleka, som gude|lika läsa sp. 1 hänna psaltara Oc thär äpther gaff thän sötasta jomffrun honom jomffruleken kws, oc sina hälgasta

Digitized by Google

spena at swga, aff hwilkom han mädh store astwndan gladeligha sögh Oc syntis honom at alla hans limmer oc kraffter thär aff styrktos, Oc trode han sigh fföras til himerikis Oc optha thär äpther giorde jomffru maria samma nadh mädh honom Oc sedhan hon haffde honom ffästh, synthis hon honom opta tha han wanskadhis, tröstandhis honom Oc enthid swa sighiandis O min sötaste brudhgumme, ey skalt thu här äpther tänkkia mik wara skilda ffran tik, ey häller tik ffran minne til trösth, oc ey skalt thu skilia tik ffran minne tiänisth, mädan ffränskaper mällan tik oc mik är nw swa stor, at om thu haffde mik ffästh mädh lekamleke ffästhningh swa manghom sinnom som quinnor äru j wärldene, ey ware iak tik swa mykid til bwndhen som jak nw är om thänna andelika ffästningh Ey j lekamliko äkteskap som liteth äller inthe dogher, wthan gudeliko oc andeliko,
sp. 2 hwar som är jomffrulekeⁿ oc hymmelz|likin siälenne ffruktsamlikhet, hwilkit enghen hwaske mädh skälom äller böker wnderstar, wthan thän som thät wtröner Eya, thy o älzskelike brudgumme äpther kyrkiona lagh, alt thät brudgummen oc brwdhen haffwer, skal wara almänth mällan them Thy the nader mik ärw giffna äpther andelikit äkteskaps lagh, til bör mik mädh tik skipta För thy jomffru maria sagde, at mällan hänne oc honom war sannare äkteskap, än om nakor haffde til hänna alla wärldena lekamlica äktaskap, fför thy som hon sagde, kötzlikit äktaskap är hälogh sakermenth, hwilkit engalund är hälagth, wtan swa at thät märker oc ffigu-

Digitized by Google

rerar andelikit äkteskap som är mällan christum oc the hälga kyrkio, som agustinus oc fflere sighia Oc fför thy sigher jomffru maria, at iak tik ffäste om ängilsins helsa, swa som alzmäktogher gudh ffader mik ffäste om samma helsa til sins sons ffödilse, swa oc jak äpter gudz willia haffwer tik ffästh til mins psaltara opnyilse, oc mins sons andelica ffödilse j wärldine | wm sakermäntzsins dygdher sp. 1 16
Oc swa är jak tik til ffögdh renasta jomffru, fför thy thänna gudelika samffögilse. är renare än solen, mer skinande än stiärnor, haffwandhis j sigh guddomsins oc omäleligha hälga treffalloghetz omffämpnilse, j hwilke thänna ffästningh skal ffulkompnas, fför thy hon är the samma, j hwilke, oc aff hwilke, oc om h[w]ilka ärw all tingh Glädz thy oc war glader o älzskelighe brwdgumme, thy at thu giorde mik glädhi, swa optha som thu mik helsadhe j min psaltara Oc sanneligha tha jak gladdhis. tha war thu optha dröffder, oc hardeliga fflän[g]dher, oc grymeliga slaghin, wthan hwar fföre til stadhe iak thät, sannelica fför thy iak aktade tik giffwa söth tingh Thy swa som mil läkärska, gaff iak tik j mang aar besk tingh Glädz thy oc war gladher, iak wil giffwa tik aff minne gaffwo ymnoghet, ffämthan bradzser, äpther mins psaltara xv jomffrulegha lillior

Första brassen är o älzskelike brwdgumme, at jak | fförwärffwade tik alla thina syndha fförlatilse dödeliga oc nadeliga, ä hwru growa the ärw Oc skalt sp. 2

Digitized by Google

thu ey döö j sy*n*da gäldh, wtha*n* om thu syndar skalth thu näpsas j tässe wärld, Th*ä*tta sagde io*m*ffru maria, ty at th*ä*nne alanus war til fförrena en stor syndare, beky*m*brader aff mangho*m* syndho*m* i langan tima, at naar som syndara th*ä*tta höra, skulu the trösta paa gudz nadh Th*ä*rfföre wthwalde jo*m*ffru maria syndaren oc ey menlösan Swa som christus wthwaldhe sanctam mariam magdalenam sigh til älzskeliga brwdh, at syndara skulw trösta oppa gudz nad Oc th*ä*tta war giorth fför thy at han optha helsade io*m*ffru maria m*ä*dh th*ä*tta ordith a u e thet är wtha*n* we ¶ Annor brassen är sigh*er* io*m*ffru maria, thy at thu offrade mik optha th*ä*tta ordith maria, hwilkid swa mykidh är som oplysth, Thy giffwer iak tik the himelzslica klarhet, at thu skalt haffwa ena handa lyws altidh när tik, j hwilka thu skalt see mik altidh tik när wara oc hiälpa tik, mykidh klarligare oc sa*n*|neligare än iak ware lekamliga när tik, oc thu saghe mik m*ä*dh lekamlik*om* öghom Oc th*är* äpth*er* war jo*m*ffru maria hono*m* swa hemelikin, at alla q*ui*nno syn, widerliknadh tässe syn, är ey wthan swa som träkker ¶ Tridie brassen är: sig*er* jo*m*ffr*u* maria, thy at thu offrade mik offta th*ä*tta ordith gracia, om hwilka iak täktis gudhi, oc fförw*ä*rffwade wärldine nadena, swa giffwer iak tik nadh, at fförwärffwa oc ffaa aff guhhi alt th*ät* thu bedis, swa at th*ät* thu bedis skal tik giffwas, antigha lika, älla mykidh mera äpth*er* thy mi*n* son sagdhe, bedens oc edh*er* skal geffwas, oc th*ät* ffas opta i sa*n*nindh, ¶ Fiärde brassen

17 sp. 1

Digitized by Google

är, at mädhan thu offtha begaffwade mik mädh the lilia plena, mädh hwilka iak war ffull mädh nadhom j allom krafftom til godha gerninga Swa begaffwar iak tik. ffran hwffwodith oc nidher til fföterna, innan oc wthan, at engen del älla kraffth j tik skal wara, som ey skal känna andelikin infflytilse, antigghia til at glädhias äller dröffwas, äller til at göra goda | gerningha Hwilkidh oc swa war, fför sp. 2 thy han kände som optarsth i allom sinom limmom, ena handa lyws ingangha, oc i wnderlige mattho honom indraghandis til the hälga treffalloghetz wilias endräktoghet ¶ Fämte brazsen är siger iomffru maria, fför thy thu idkeliga offrade mik the helsamlica lilia som är dominus, thät är the hälga treffalloghet, see iak fförwärffwade tik. at härren gudh skal altidh wara mädh tik mädh synlike närwarw, hwilkidh oc swa war, fför thy at han saa altidh j sigh the hälga treffaloghet honom j sigh indragandis, swa at han saa ey sigh siälffwan, wthan the hälga treffalloghet Oc saa han atskileliga tre personor Oc hwadh som hälst syntis wara j ffadhrenom, thät syntis oc alth j sonenom, oc them hälga anda ¶ Thät är oc märkiande, at thänna synen är ey andelikin som kallas ymaginaria, oc ey saa han mädh lekamlikom öghom, wtan thät war mädh tronna syn, j högre mattho än alla wärldenas wisdoms lyws eller 18 kännedom|ber är, oc stwndhom saa han klarle- sp. 1 kare, oc stwndhom mindre, äpther thy han haffde gudelighetena til, äller äpther thy han haffdhe segh thär til reth Oc tha han war ogudelikin, ffaffängher

Digitized by Google

äller hindrader j wärslikom ärandhom, tha fflyde the synen ffran honom oc, stwndho[m] ey aterkom wtan mädh myklo ärffwode, oc store syndabätringh Siätta brazsen är sigher jomfru maria, thy at thu offrade mik offta thät ordith tecum, thy at iak är som agustinus sigher, the hälga tre ffalloghetz ärlikin sal oc mönster Thy giffwer iak tik the nade, at thu skal see oc känna j tik alth himerikis härskap, oc än thär offwer alla wärldena klarleka oc aatskilelika Hwilkidh och swa war, fför thy han saa idhkelik hälga ängla Oc annor gudz hälghon til hwilken han haffde enkannelika gudelighet aatskilelika j the hälga treffalloghet Oc än thär öffwer j sin sinne, kände han swa som ena handa lyws honom lysande, honom til stora glädhi, oc stwndhom til stora pino ¶ Syun-
sp. 2 dhe brazsen är fför thy thu | offrade mik idkeliga thätta ordit benedicta, thy som bedha sigher, at all min ordh oc talan waro wälsighnad, thy giffwer iak tik the nade at thu skal höra min ord oc talan Oc thäslikis hälga manna Hwi[l]kidh oc swa war, fför thy han hörde som offtarst ena handa rösth, antighia ffadhers. äller sons. äller thäs hälga anda, äller iomffru maries. äller annor gudz hälgon, Oc thänna rösten war ekke spok äller lekamlikin, wthan aldra klarlikast atskilelikin j sigh, lokkandis oc lärandis hwghen, hwilkins lika ey är fför hörd i wärldine ¶ Ottonde brassen är sigher iomffru maria, thy ath thu offrade mik offta thät ordit tu, mädh hwilka man plägar tekna, lära oc wnderwisa: secundum gramaticos, oc höre til läreffäder som

Digitized by Google

skolo almoganom lära oc näpsa Thär ffore giffwer iak tik wisdhom, ey thän som ffaas mädh stwderan, wthan iak giffwer tik han aff minne nadh Hwilkidh oc swa war, thy at han war mykidh sneller. mästh j gudelikom wisdhom oc höffwiskom sidhom Oc 19
ämwäl j wärldenas snille Oc | engha böker behöffde sp. 1
honom haffwa nar han wille lära äller prädica, thy at han mera nam aff scrifftene j en tima mädh jomffru maria, än en helan dagh j bästa bokahws Oc honom oppinbarade jomffru maria, origenas lerdom oc swptidelighet, oc om människionor wisto thän lärdhom, tha fförsmadho alle stwdenther the böker som the nw j stwdera. ffor teras offulbordelighet Thy swa som människian är offulbordelighen j sigh aff naturena wäghna, swa ärw oc alla wärsliga konster Niionde brassen är sigher jomffru mädhan thu idkeligha offrade mik. the sötastha lilia in mulieribus, thät är offwer alla hälga[1] quinnor ffor thy thät är ey loffwärth, at wara wälsignadh j blandh ondha quinnor See iak giffwer tik the nader, at inghen quinna skal tik skadha til skörhet, hwru hälst ffagher hon är som wider tik tala äller hanna Wtan ffor thy at thu togh mik til brudh, thy skulu mina jomffrur wara när tik, tik til hiälp oc tiänisth Hwilkidh | oc saa war, thy at han saa sp. 2
offta sanctam annam mädh hännas dötrom, sanctam mariam magdalenam, oc sancta katerina grecie, sancta katerina de senis, sanctam agnetam, oc mangha andra hälgha jomffrur, hwilka honom

[1] hälga *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

mykid opwäkto til thät goth war Oc aff hwilkra aldra ffägersta närwarw, fflyde ffran honom all skörhet oc licamans lwste Oc haffde han aff them swa som ängla glädhi oc lwstha ℭ Tyionde brassen är siger jomffru maria, at thu o älzskelige[1] brud- gumme offrade mik offta thät ordith et benedictus, hwilkid som tidher wälsignadher, j hwilko som wnderstars gudhz ord, thär fföre giffwer jak tik wälsignilse, j thinne twngho oc talan, at thu skalt sanneliga känna j hänne gudz wnderliga thing, oc himerikis äros sötma Oc thär offwer skalt thu ffaa the nadena, at tha thu beder äller lärer om thu wilth tik ter til redha mädh stadoge tro, oc wär- skylloghe gudelighet, at thu skalth känna cristum j tik talande the tingh som thu skalth tala Oc mik swarande Hwil|kidh oc swa war, fför thy han kännde som offtarsth osigeligha glädhi j sinne thwngho, ey j smakan, wthan j andre mattho, som jak ey kan wt trykkia Oc särlika äpther ihesu christi licamas anammilse, äpther thy som sancto agustino war sakt aff gudhi, ey skalt thu wändha mik j tik, wthan thu skalth wändas j mik Oc thär äpther war han swa mykidh gudhi til ffögder, at alt thät han talade äller giorde, thät war[2] alth äpther thy war härre sagde Ey äränn j the som talen, wthan mins ffaders ande talar j eder Oc thänna matthan är wansammelikin at tro, hälsth nar gudeligheten är borto ℭ Ellofte brassen är sigher jomffru maria, thu offrade mik idhkelika the sötasta liliana ffructus,

[1] *Hds.* älzskeligelige [2] *Hds.* wär

Digitized by Google

som är min jomffrulege son, j hwilkom som är all thäs hälga andas ffrukt, hwilken ffrwkt som mästh skodar til hiärtat fför thy mer afflade jak mädh hiärtano än mädh köteno Thär fföre skal iak giffwa tik the nadher oc wälsignilse j tith hiärta, | at sp. 2 thu skalt känna j thy aatskileka, alt mins sons leffwerne Hwilkit oc swa war, fför thy han kände i sino hiärta swa som[1] wärldh, jnnan hwilke han skodadhe alt wars härra liffwärne, som är hans mandoms anammilse, pino och ärilse Oc thär äpther rördis hans hiärta til glädhi äller pino Oc kände han inga j sith hiärta wnderlikidh lyus, som stadffäste oc opwäkte honom til alth goth, oc wtdref ffran honom läti oc ogudelighet, wrede oc alla andra ondzsko, oc störkte honom mot allom genwärdoghom thingom Oc nar thätta lyws gik bort ffran honom, tha war han idkeliga wanmaktogher til alth goth The andra ffyra bradzsenar ärw ey scriffna, oc sakena weth inghen, wtan tros at the waro swa lönlika, at han wille them ey nakra människio oppinbara,

Rubrika här äpther ffölgher ffägersta lärdom som jomffru maria miskunnena modher oppinbarade sinom brudhgumma alano

21
Entidh nar thänne fförnämpde jomffru marie nyie sp. 1 brudgumme war j sinom gudeliga bönom, bägärade

[1] som *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

han at wetha, hwru han matte bästh hedra oc ära jo*m*ffru maria, oc a*n*nor gudz hälgho*n* Tha syntis hono*m* jo*m*ffru maria, sighiandis, nar thu wilt mik hedra, tha säth mith beläte oc äpterliknilse, fför thins hwgx och wnderstandilses öghon, oc anamma th*ät* j thino*m* hwgh oc wndherstan*d*h, ey äpther thy th*ät* är enffalleligha oppa människios naturs wäghna, hwilkith minsth är, oc ä[m]wäl swa som inthe fför thy th*ät* är ey mera. än at enasth th*ät* tingh som wara kan, wthan thu skalth anamma äller begripa mith beläte oc äpterliknilse, äpter a*n*nor try tingh fförst äpter the mattho, som är oppa nadenas wäghna, thy at jak är alla gudz nadas mönster, hwilka nader ärw otaligha, swa at hwar oc en nadh j mik, j osigelige mattho offwer
sp. 2 gangan*d*his alla hälghona nadh J andre mat|tho skalt thu anamma mith beläte oc äpterliknilse, äpther the mattho som är aa ärona wäghna, fför thy min ära hon offwergar alla w*ä*rldena ära, oc alla hälgana oändeliga ära som giffwin är aff christo J tridhie mattho skalth thu j hog oc wnderstan*d*h, anamma mith beläte oc äpterliknilse, swa som j thy ware, siälff all the hälga treffalloghet, j sin eghen warilse oc alzmäktoghet, swa som han är j allom androm creaturwm, som gregorius sigher, mykit mera oc sannare är han j mik, m*ädh* sinne offwergangan*d*his nadh Thär fföre är jak the aldra öwersta treffalloghetz hwilo kammare, til then warilse som är[1] oppa naturennas. nadenas. oc äronas

[1] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

wäghna, J ffiärde mattho j thy at jak är gudz sons modher, oc swa som j the aldra hälgastha treffalloghet, är egelika alla thinga liknilse, tha är jngxsens tingx liknilse som min liknilse, nästh oc ege- 22
ligasth j the sama hälga treffalloghet Hwilkin | lik- sp. 1
nilse, är ey annadh än the samma hälgha treffalloghet, ey äpther siälffwa treffalloghetz guddoms warilse, oppa guddhom oc personas wägna, wthan äpther skälom j skälikom liknilsom til gudz, äpther hälga känneffädra ordom, Hwadhan aff än thu mik saghe j himerike, tha saghe thu ffira tingh j mik först människios natwrs warilse, Annantidh[1] oppa nadenas warilse, hwilkidh störa oc mera är än all widerliknilse, Tridhie at thu sage mik, hwruledis iak är oppa äronas warilses wäghna, hwilkidh som är än mykidh mera, oc aldra mästh j osigelighe maattho Fiärdha tidh saghe thu mik, hwruledis iak är j aldra hälgastha treffalloghetz warilse, som är siälffwer gudh Oc swa är nw maria wordhen ffira ffal Oc j ffira handa mattho anammandis j människios hog oc wnderstand ¶ Thän förrsta maria är natwrlikin oc enffaal människia, oc hon är jnte annadh, än eth bloth ffaghert tingh, | wäl skapadh[2] aff gudi The andra är en nadha sp. 2
fful maria, oc hon är aldra wänasth, oc j osigelike mattho ffagher ¶ The tridhie är en ärofful maria, beprydh mädh offwergangandhis hymilzslike härlighet Oc thät är[3] mykydh mer oc större. än the förra marior, bade natwrligh oc äroffwl The ffiärde

[1] *Bokst.* nan *skr. ö. r.* [2] *Ett dubbelskr.* wälskapadh *öfverstr.* [3] är *skr. ö. r.*

Digitized by Google

maria är the aldra hälgasta treffalloghet j mik
wara*n*dis, äpth*er* hwilkins liknilse iak besy*n*nerligha äpth*er* liknad är, aldra egelighast offw*er* all
skapadh tingh Oc th*ä*nna maria är[1] alla tingha
ffulmäktogh ffru, oc the aldra fförsta som alla
wärldena skapadh haffw*er*, all tingh fföth haffw*er*,
all tingh skapadh oc giorth haffw*er*, all tingh bewarar, regerar oc styrer Oc th*ä*nna maria är the
jak ffförsth oc främ*s*th menar, wnderstar oc kän-
ner, oc mästh älskar, oc wil iak at hon skal ffförsth
oc ffrämsth älskas, wnderstas oc k*ä*nnas aff allo*m*
23 mino*m* tiänaro*m*, swa at j liknilse til thänna gud-
sp. 1 do*m*|lica mariam räknar jak mik enkte wara wtan eth
ffagert creatur Oc th*ä*nna maria. är the mäktogasta
christi modh*er* Oc ängelsens helsa skal ffförsth oc
ffrämst ffra*m*ffföras oc til siias h*ä*nne Thy at mi*n*
natwrlika warilse oppa licama*n*s wäghna, haffde
alzinghe*n* wälsignilse j sigh, wtha*n* fför th*ä*nna
guddo*m*lika maria som war j mik Hwilken tha
war all makt oc wal giffwe*n*, tha gudz son ana*m*-
made mandho*m* j mi*n*o jo*m*ffrulico lifwe Hwarffföre o mi*n* älzskelige wen, tha thu ser mith beläte,
ana*m*ma th*ät* j thino*m* hwgh j ffförstone, som th*ät*
ware the hälgha treffalloghetz beläte, hwars sal iak
är, swa som iak ana*m*mar mik siälffwa, thy at iak
räknar the hälga treffalloghet wara mith ophoff,
liff oc godhet J andre mattho skalth thu ana*m*ma
mith beläte, swa som th*ät* är oppa äro*n*nas härlighetz wäghna J tridie mattho, som th*ät* är oppa

[1] är *skr. ö. r.*

Digitized by Google

nadhena wäghna J ffiärde mattho som th*ät* är[1]
oppa natwrenas wäghna O[c]j sa*m*ma mattho skalth
thu ana*m*ma mi*n*s sons christi beläte, oc andra
hälga | ma*n*na Oc ythermera sagde jo*m*ffru maria, sp. 2
naar thu seer mi*n*s sons ihesu christi beläte äller
mith, tha ana*m*ma th*ät* so*m* th*ät* ware the guddo*m*-
lica marias beläte Oc tha skalt thu j hwan parth
äller del. som thu seer j belätidh, j hogh och wnder-
sta*n*dh betracta oc offwerwägha, the omälelighet
oc oändelighet Oc th*är* a mote säthia. swa som
otalika wärlder waro Oc at thu math th*ätt*a bäter
fförsta, tha thu ser mith hwffwodh, skalt thu be-
tänkia oc offwerwägha, mik hafwa äwärdelikidh
ko*n*nwngxlikidh drotni*n*gha döme, en del fför mi*n*
fförskullelse skuldh, oc en del för[2] aterlönilsena sak
skwl Oc en del fför the hälgasta treffalloghetz
skuldh, warandhis j mik swa som j sin eghe*n* hälg-
asta sal, swa at om th*är* ware otalica mangha
w*är*lder, the waro j moth th*ä*nna liknilse swa som
enkte J andre mattho skalt thu tänkia om mi*n*a
syn, at jak haffwer alla konsta oplysilse oc kä*n*-
nilse, j fförskullilse oc lönom Oc at jak haffwer
swa mykla syn, som tik oc alla wärldena seer oc 24
skodhar, at om | otaliga wärlder waro, the kw*n*no sp. 1
ekke alle sa*m*ma*n* see tik swa klarlica oc lywslika
som iak tik skodhar Tridhie j lwktena mäktoghet,
skalt thu tänkia th*är* wara swa osigeliken wällwkt-
ilse, at om otalika wärlder waro, alla wällwktandhis,
the skullo tik ey saa wäll lwkta so*m* iak, oc ey

[1] är *tillskr. ö. r.* [2] för *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

fförmatto the ingywta tik min*n*sta nadh, thy at j mik är all liffzins oc sanhetsins nadh J ffiärde mattho skalt thu tänkia om min mv*n*, at th*ä*t är swa stor gudz godhetz gafwas y*m*noghet, än offw*er* alla wärldena wtgywtas kan, oc saadana smak oc wältalan, til tik. oc fför tik. at om otalika w*ä*rlder tik wälsmaka*n*dhis. oc til tik wäl talandhis, oc tik m*ä*dh all godh thing begaffwa*n*dis, th*ä*t ware alth swa som inthe th*ä*r j moth J ffämte mattho tänk om min ör*o*n, hwru thin röst hon lyder otrötteliga j mino*m* ör*o*m, oc iak höre tik mer otaligh*o*m sinno*m*, än otalica w*ä*rlder fförmagho tik höra J siätthe mattho t*ä*nk om min hals äller strupa, at th*ä*r
sp. 2 är swa mykin wältalog|het, oc swa stor röstena söthme, at alth himerikis herskap, j osigelige mattho glädz aff min*n*e rösth oc lywdhe Och om otalika w*ä*rlder swngho til sa*m*man, th*ä*t ware alth swa som tysta, moth min*n*e ffägerste rösth Sywnde tidh skalt thu tänkia om min magha, at th*ä*r är swa stor kräselighetz söthme, swa lwstelikin älzskelighet, at om otalica wärld*er* waro ffwlla m*ä*dh dyrasta keserlica rätth*er* oc dyra drykkia, th*ä*t ware j widerliknilse th*ä*r j moth, ey a*n*nadh än swa som malni*n*gh Ottande tidh om mina spena, at j the*m* är swa mykin söthme oc wälsmaka*n*, hwgswalan oc widerqwekilse, at om otalica w*ä*rlder waaro ffwla m*ä*dh myölk oc honog, oc aldra handa wällwktande yrth*er*, th*ä*t ware alt swa som röker. j tässe widerliknilse Niionde tidh tänk om min wenstre arm, at th*ä*r j är swa stor natwrena, nadena oc ärona

Digitized by Google

wälsignilse, at alla wärldena wälsignilse, som waridh haffwa, nw äro oc än skwlw wardha, äro swa som enkte j moth tässe wälsignilse, | J tionde mattho skalth thu tänkia til min högra arm, at thär är sp. 1
swa stor glädhi oc ffrödh, at alla wärldena glädhi oc lekara anbwdh. thär widerliknadh, är swa som dödhen liknader wider liffwidh Älloffte tidh skal thu tänkia at j minom qwidh, är swa osigeliken oc otänkelikin moderlig makt oc wärdoghet, fför thy jak är gudz modher, at om otaligha wärlder waro, the fförmattho ey at affla oc ffödha tik swa mykidh som iak Tolffte sin tänk til mina länder oc laar, at thär är swa stor makt oc starkhet, ath all wärlden stödz oc oppehalz thär aff, oc om otalica wärlder waro til at oppehalla tik, the oppehiöllo tik ey swa mykidh som iak Trättonde tidh tänk om min knä, at thär är större helsa, oc större makt oc ffrälse aff allo ondho, än om swa mangha wärlder waro som sandkorn äro j haffwino Fiortondhe tidh tänk om min skinoben, at thär är större smörrilse fför tik, om al sakramensins ffwlkomliga begaffwilse oc omskiptilse, oc all gudz nada ymnoghet, som nakon | tidh wara kwnno j swa manga wärlder, som watndropa ärw j haffwidh Fämp- sp. 2
tande tidh skalt thu tänkia, at j minom ffothom är större ära oc mera goth, än wara kwnne j swa mangha wärlder, som creatur ärw j tässe wärldh Oc ytermer skalt thu tänkia om min wnderstandilse, wilia, fförnwmstoghet, begärilse, rätsinnoghet, oc the sinnogha krapter och makter inwertis ärw,

Digitized by Google

som är betänkilse krafft, begrw*n*delsena krafft, oc
ami*n*nilsena krafft, Oc swa skalt thu göra j allo*m*
andro tingho*m* oc *gär*ningho*m*, tänkkiandis altidh,
at j hwario eno sadana tinghe, ärw fflere stykke än
j allo*m* the*m* tingho*m* som skapadh ärw, oändeliga
mädh alle makt oc krafft[t] tik älskande, tik tiäna[n]-
de, oc tik hiälpande Oc tässom ordho*m* swa sagdho*m*,
tysnade io*m*ffru maria Th*ä*r äpth*e*r swa som
iäwande älla miströsta*n*de, sporde th*ä*nna brwd-
gu*m*me aff io*m*ffru maria sigiandhis, hwru kan alt
th*ätt*a santh wara som sakt är, o*m* th*ätt*a beläte
som iak haffw*e*r j mino*m* sälla Jo*m*ffru maria
26 swarade hono*m*, bepröffwa*n*dhe sin | ordh san wara
sp. 1 j trigghia handa mattho fförsth m*ädh* skälom sigh-
iandis, fför thy at the hälga treffalloghet är alla-
stadz, oc j hwario rwme, m*ädh* si*n*ne alzmäkt-
oghe närwarilse, th*är* fföre är han j hwiario skap-
adho tinghe oc beläte, särlika j mi*n*o beläte,
äpth*e*r natwrlikin skapilse, som är aldra ffägärsth,
hwilki*n* som aff ophoffweno wnffa*n*ghen war. oc
gudhi troloffwadh Oc sagde ytermera, at the hälga
treffalloghet är sa*n*nare oc wissare j hwario skapado
tinghe, oc j tolko beläte, än nakodh tingh kan
wara j the rwme som th*ät* är tryggelica niderlakt
J andre mattho bewiste jo*m*ffrw maria th*ätt*a sa*n*t
wara, j synleke mattho, thy at han saa j jo*m*ffru
maria, oc j alla he*n*nas li*m*mer, wara alla w*ä*rld-
ena, oc fflere otalica w*ä*rlder, swa ey war tal oppa
hwrw ma*n*gha the waro, swa at hono*m* synthis,
at hwar wärldh war j ty andre, oc th*ätt*a är ekke

Digitized by Google

wndher, fför thy thänna guddomlica maria. är ey annadh[1] än the hälga treffalloghet, som sanctus tomas sigher J tridie | matho bepröwade hon thätta spörsmal mädh gerningenne Thy at honom syntis sp. 2
j hog oc wilia, at jomffru maria ingöth sigh j honom, swa at honom syntis. at han war ey thän som han fförra war, wthan til enkte giorder, swa at han enkte annadh saa, wthan thänna guddomlica mariam, haffwandhis j sigh all skapadh tingh, oc all tingh fförmagandhis, oc hwru dana kws thänna brwdgummen tha wnffik j maria, oc hwilka guddoms spena han tha sögh, thät weth han bästh som wt rönthe Oc j samma mattho sagh han christi beläte oc alla hälga manna Oc christus oc maria oppinbarade honom, at hälga män widerstyggias at hedras aff os, tha wi anammom teras beläte äpter manslike natwrs wägna, mädhan the siälffwe räkna sigh enkte wara, oppa natwrenas wäghna, än thät at the hedras aff os, thät anamma the fförsth, the hälga treffalloghet til loff oc ära Thär äpter sagde han til jomffru maria, ästh thu iämlik mädh christo, oc bör tik swa stor | heder som honom. äller androm 27
hälgonom Jomffru maria swarade, jak sagde tik sp. 1
fförra, at thät förstha som skal hedras j christo, j mik. oc androm hälgonom, är the hälga treffalloghet, för hwilkins heder. skal aller hedher oc alla goda gerningha göras För the förstha oc äwigha warilse. som han är j sigh siälffwom, än om thän

[1] *Hds.* annanadh

Digitized by Google

andra warilse. som aff tima tok til at wara, j dyrkkan äller heder, gaar christus offwer mik j osigelige mattho Och iak täslikis gaar offwer alla hälga[1] män j otalike mattho, som fföre sakt är Hwadhan aff maria som är j guddommen. som är siälffwer gudh, är ey större äller mindre än christus Oc swa aff förstа sakenne, är thän hedren likastor som görs marie, som then som görs christo, wthan ey oppa te mattho som är oppa människios natwrs wäghna Hwadhan[2] aff som jomffru maria. war j the hälga treffalloghet aff äwärdeliko, är hon alla hälgona brwdh, oc ämwäl christi brwdh, swa som christus. äpther thät han är gudz ordh, oc swa som hans
sp. 2 mandhoms persona war j gudi, | är allas thera brudgumme som ffrälsas skulw, oc ämwäl marie Oc äpther tässa twäghia handa mattho. som christus och maria waro j gudhi. äpter guddomlike makt Thärfföre haffdhe thänne nyie jomffru marie brudhgwmme idhkeliga hemeliga samtalan mädh christo oc marie

Här äpther star hwru iomffru maria oppinbarade sinom nyia brwdgumma oppa warffru dag dyra hwru hon war optaken til himerikis

Tänne jomffru maries brudgumme. astwndhade mykydh at wetha nakodh aff jomffru maries glädhi, som hon haffde nar hon war optakin til himerikis, fför sina oc andra människio stadffästilse j trone

[1] hälga *tillskr. i marg.* [2] *Hds.* Hwadham

Digitized by Google

Tha hände thät oppa en iomffru maries hogtidhis dagh, som kallas assu[m]pcionis, tha han hade mässadh. oc gudelica anammadh ihesu christi hälgasta sacramänta, warth han takin j andelica syn, oc ffik see jomffru maria wnderlica opptagilse Oc fförsth syntis honom. som han ware j iherusalem, hwar han saa jomffru mariam Oc appo[s]tlo|men[1] 28
swa som dröffda närwarandhis, sidhan saa han sp. 1
jomffru marie siäl, wtgangandis aff hännas renasta licama, syw sinnom klar[ar]e än solen, oc fflygandhis j mällan sins kärasta brwdgwmmas ihesu christi sötastha arma, mädh wndersamlike snarhet, hwilken hänne lywffleka oc kärleka mothe togh, opffarandhis mädh hänne j himelen, mädh otalighom skara ängla oc hälga mana, mädh aldra största ffröd oc glädhi Oc naar the nalkadhis himerikis porth, sagde härren ihesus christus mädh höge rösth O j höffdingha lathen op edra porta, oc j äwinnelika porta oplyptens Oc ärona konungher oc drothningh skwlu ingha, hwilke mädh störste glädhi oplätho porten, jngik äronna konungh j sith rike, thän starke oc mäktoghe härren j stridh, mädh sinne käraste och wärdogaste modher oc aldra ffägersta brwdh O hwru osigeliken glädhi tha war j himerike, naar thänna nyia himerikis drothningh fförsth jn kom, thy at alle ängla skara, mädh allom hälgom siälom gin|gho gladelica mothe hänne, helsandhis hänne wördelica mädh böghdom knäm, sighiandhis sp. 2
hwar mädh sinne rösth hel maria Oc swngho högtide-

[1] *Hds.* oppotlomen

Digitized by Google

lica oc langsamlica ängilsins helse O hwru stor ffrögh oc glädhi, oc osigelighen söthme war j thänna sanghen Thy at all wärldhen, oc all the hälga kyrkia gaff lywdh moth[1] thänna sanghen, hwilken som war swa söther, at honom tykte som thätta saa, at thän sanghen fförmatthe röra all elemäntha Oc opresa alla dödha licama Oc han som thätta hörde togx aff lecamlikom sinnom, oc j samına stwndh indrogx j högxsta ihesu christi oc jomffru marie kärlek ℭ Thär äpther saa han otalika psaltara oc harpor, oc annor otalikin lekara anbwdh[2], som thär öffwadhos aff sywngandhis änglom, j bland hwilka han saa en aldra största psaltara, swa som högtidelighasta orgha, hwilkin som war swa stor oc höger, at han sa aj honom, l c aldra största psaltara Oc j hwariom psaltara, waro l c pipor, haffwandhis omäte|ligha storhet, oc än thär offwer j
29 sp. 1 hwario pipo. waro l c pipor j wnderlike mattho, swa at han ey wiste hwar the sigh widerhiöllo Oc hwar en aff thässa pipor, gaffwo aff sigh l c samlywdandhe ärlikasta oc aldra sötastha röster oc toneran, swa at thät war alzstingx osigelikit Thär syntis oc hälgasthe ängelen michael arcangelus, Oc[3] jomffru marie egen ängil oc gömare Oc ihesu christi ängil oc gömare, tha han war[4] wägffarandhe här j wärldene Än thän högtidelike ängelen gabriel arcangelus, mädh ffämtiio oc hwndrada himerikis lekara, slo oc lekte j thän störste psaltaren, sangh

[1] *Ett dubbelskr.* moth *öfverstr.* [2] *Hds.* anbwndh
[3] Oc *tillskr. ö. r.* [4] war *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

gladelika thänna ordeⁿ, Hel maria ffull mädh nadh härren är mädh tik Hwilkom alt himerikis härskap swarade sywngandhe Thu ästh wälsighnadh offwer alla quinnor, oc wälsignadh är thins qwidz ffrwk[t] ihesus christus Oc engen läthi äller leda war j thännа sanghen, hwilken swa offta aff nyio begynnadhis, fför ty ath j hwario aue maria, gaffs them särlikin söthme. | oc ny wnderstandilse Oc nar han som thätta hördhe, wndrade oppa gudz sp. 2 obegriplica wisdhom, som war j thännа psaltara sang Tha sagde honom hans ledsagare, fför thy at om ängilsens helsa, är änglana konungher människia wordhen Oc wärlden aterlöst, oc änglana niderffal opffylt Thärfföre swa länghe gudh han är gudh, ärw alle ängla oc hälghe män, plictoghe til at sywngha thännа sanghen Oc thässen gerningh är them aldra största ffrögdh oc glädhi, j hwilko the aldrigh trötthas Thär äpter skikadhe sig alth himerikis härskap j l c skara, swa som j ena wnderliga prosescio, offrandhis iomffru[n]e marie thännа psaltaren Oc tha han som thätta saa thär oppa wndradhe, sagdhis honom aff enom som närstodh, hwilkin som synthis bära aldra ffägersta Pater noster bandh, hwadh wndrar thu oppa thätta tal som är l c, hwilkidh som war ffigureradh älla beteknadh j noe arch Oc j moisi tabernaculo, oc j salomonis mönsther Teslikis äpther ezechielis syn j nyia mönstridh som skwlle[1] | byggias, Oc thär mädh almännelica the hälgha kyrkia, haller samma sp. 1

[1] *Hds.* skwlele

Digitized by Google

tal j dawidhz psaltara psalmo*m*, hwilka som ärw l c
Hwilkidh alt beteknar th*ä*nna hälgastha io*m*ffrwna
mariam, som thu seer j wnderlica mattho op-
takna fförty hon är sa*n*nelica the hälgha treffallog-
hetz leffwandhis psaltare Hwilke*n* ffredh giorde
j w*ä*rldene, tha hon sangh the hwgnelica ordhe*n*
Ecce ancilla domini, om hwilke*n* hon war w*ä*rdogh
at affla gudz son Ho*n* är oc alz himerikis h*ä*rskaps
Oc alla the hälga kyrkios psaltare, swa at om jo*m*-
ffru mariam, offras gudhi alla m*ä*nniskios böner
oc fförskullilse, gudhi til heders oc m*ä*nniskio*m*
til glädhi Nw oppa th*ä*t ath thu ska[l]th allo*m*
wnderwisa, at th*ä*t är the hälgha treffalloghetz.
oc alz himerikis h*ä*rskaps wili, at th*ä*nna w*ä*rldena
drothni*n*gh skal hedras m*ä*dh samma[1] tal j h*ä*nna
psaltara, thy war tik tettha oppinbaradh, oc sa*n*-
nelica th*ä*t är nw mykidh widerto[r]fftelikidh, at
prädika th*ä*nna psaltara, moth the ondo tingh som
sp. 2 nw gaa offwe*r* w*ä*rlde|na, oc än ytermer til
stwndha j til ko*m*mandhe tima Oc hwilka som helsth
th*ä*nna psaltare*n* läsa, the skulw ffaa aff gudhi
helsamlica makt at staa mot syndome*n* Oc nadena
at sigh bätra j allo*m* tingho*m* Än hwilke som
fförsma th*ä*nna psaltara, wakte sigh fför närwar-
a*n*dhe wadha, j hwilko*m* wärlde*n* nw är, Oc än
thy wär. h*ä*r äpther mera wardher, än nakon tidh
waridh haffwe*r* Oc swa som w*ä*rlden war aterlöst
om th*ä*nna helsa, oc lage*n* opnyiadh och reno-
weradh, swa skal nw o*m* th*ä*nna psaltara, the helga

[1] *Hds.* sanna

Digitized by Google

kyrkia som alzstingx är til iordena slaghin, opresas til thän hälgha stagha. j hwilkom hon fförra war Nw äpter thät at han hadhe thätta hört oc wnderstandith, slo han sin öghon nider til iordena, ffran högxsta himelsens säthom, oc ffik see try rädelikin tingh, som gälnadhos offwer alla wärldena Försth saa han nor wth omätelikidh dywp, aff hwi[l]ko wtgik röker oc osläkkelikin eller, hwilkin som syntis opbränna oc ffornötha alla wärldena Oc hörde rösth swa som aff fflygandhis örn j wädhreno, | trem sinno[m] ropandhis we we we köthy oc blodhe, aff hwi[l]kra optändilse all wärlden är optändh, Thär äpther saa han oppa andra sidhona, aldra grymmastha stridz män, hwilkom all wärlden war giffwen, at winna oc ffördarffwa Oc jordhen synthis nidersänkt, oc mykin storm[1]. tordhön oc lygh[n]eldh, oc genstan hörde han swa som ena quinna rösth, rädelica ropandhis j wädhreno we we we, hwru mykidh onth som görs j wärldene O hwar är gudz milhet Tha hördhe han ena andra rösth sighiandhis Thy at j wärldenne är ey miskuldh, thär ffore skalt thu ey bedhas miskundh aff himelen, thy at ändelykt komber, ändelykt komber Thär nästh saa han oppa andhra sidona twärth amoth, otaligha diäffla skara, j legiones tal, oc hwar legio haller vi^{M} vi^{c} lx oc vi diä[f]lla, hwilke nästhan alla them som dräpne waro, j tässom twem plaghom kringh om alla wärldena, drogho til hälffwitis swalg, j hwilko han saa l c

31 sp. 1

[1] *Hds.* storn

Digitized by Google

wnghna, omäteligha stora oc grymma, oc j hwariom tera waro 1 c pinor, j hwilkom the pinthos
sp. 2 wthan mis|kundh, oc swa storth gny oc rop gik aff then wnghnen, at thät matthe höras offwer alla wärldena Oc thässa plagor, kommo särlica för thässa tre synder. som mästh öffwas[1] j wärldene, som är högffärdh, giri oc skörhet Thär äpther hörde han them som leffwandhis aterbliffwo j wärldene, mädh store rop bedas hiälp aff himerike, Oc genstan hörde han ena röst, niderkomma aff högxsta himelen til wärldena, sighiandhis tyswar, loffwen gudh oc mariam i teras psaltara, om j welen frälsas aff ondho, oc wnffa thät goth är j wärldena Oc tha han thätta seeth oc hörth hade, aterkom han til the före sagdha hymmilzlica synena, oc hörde härran ihesum christum sighiandhe til sina kärasta modher O min älzskeligasta modher oc brudh, thu ästh nw kommen til äronas rike oc hemman, nw bör tik presenteras the hälgha treffalloghet, för thy at alle the här in komma, skulu göra manskap the hälga treffalloghet, oc fram bära särlikidh offer aff sinom förskullilsom Thy min kärasta moder redh tik til, och iak skal thin ledsagare wara, för thy thu skalth nw anamma
32
sp. 1 | härradöme offwer alt himerikis rike, thy at för tina förskullan, ffik förtappadha wärlden hiälp oc rädhningh ¶ Thär äpter sagh thänne jomffru marie brudgumme, xv aldra ffägerstha drothningha Oc hwar thera hadhe mädh sigh, x aldra degeligasta

[1] *Hds.* offwas

Digitized by Google

iomffrwr, ffäghre än nakor kan sighia Oc the fförsta ffäm aff thässa xv drotningha, mädh sina l iomffrur, ffördho ffäm rooser, otänkelica ffaghra, j fförsta rosene war scriffwadh mädh gwlbokstawom thätta ordith aue, j andre maria, j tridhie gracia, j ffiärde plena, j ffämta dominus Oc the andra, ffäm drothninga, mädh thera l iomffrur, baaro ffäm aldra ffägerstha dyra stena, hwilkra wärdh war omätelikidh, j fförsta stenenom war scriffwadh tecum, j andra benedicta, j tridhia tu, j ffiärda in mulieribus, j ffämta et benedictus Än the[1] tridhia ffäm drotnigha, mädh teras l jomffrur, hwilka ganska ärlica waro, ffördho mädh sigh v stiärnor. mädh otänkelige klarhet, fför ärofulla jomffru mariam, J fförsta st[i]ernone war scriffwadh ffructus. j andra ventris, j tridhie tui, j ffiärde[2] ihesus, j ffämte christus Tha tala|dhe härren ihesus til sp. 2 sina älzskeligha modher oc sagdhe O min kärastha modher oc brudh, j hymerike ärw try keserliken rike Thät fförsta tilhöre ffadhrenom, haffwandhis wndher sigh[3] ffäm rike Annadh til höre sonenom haffwandhis oc wndher sigh ffäm rike Tridhie rikidh til höre them hälga anda teslikis haffwandhis oc wndher sigh ffäm rike Försth til bör tik at presenteras j ffadersens rike, oc göra manskap fför tik oc alla wärldena, fför thy min ffadher haffwer j sigh ffäm egeligheter. fförsta är ffaderlighet[4], annadh enhet, tridhie alzmäktoghet, ffiärde äwin-

[1] *Ett dubbelskr.* the *öfverstr.* [2] ffiärde *tillskr. i marg.*
[3] sigh *tillskr. i marg. o. insigneradt.* [4] *I* ffaderlighet *är* r *skr. ö. r.*

Digitized by Google

nelighet ffämte är at skapa Oc i swa mattho härren ihesus ledandhis sina kärasta modher, äpterfföliandhe alla himerikis herskapi, kommo the til gudz ffaders rike, som kallas regnum paternale, fför thy gudh ffadher han är ffadher til all skapadh tingh J hwilko rike war osigeliken glädhinnas ära ℭ Nw tha som hälgasta jomffru maria. kom fför alzmäktogastha gudh ffadher, tha lagde hon sigh nidher fför hans fföter,
33
sp. 1 mädh jomffruleke höffwislighet, helsan|dis honom mädh jomffruleghe rösth sigiandhe Hel alzmäktogher ffader alla tingha skapare, fför thy thu ästh allas theras ffadher som til ärw See jak offrar tik j manskap fför mik oc minom tiänarom, thänna förrsta rosena, som thu mik ffordhom aff thinne nadh sändhe oc begaffwadhe Oc tha togh jomffru maria rosena. aff förrsta jomffrunna handh, j hwilko scriffwadh war mädh gulstaffwom, aue, oc offrade j gudz ffadhers handh, hwilka han mädh största glädhi skodandhis oc sagdhe O maria hwru ffagher, ärofful oc wärdogh ros thätta är Thy skalt thu wara wälsignadh min dötther maria Oc fför thänna rosena tha swär iak tik oc loffwar, at thu skalt nw oc äwärdelica, bliffwa drotningh j ffadersens rike, swa som serlikin modher til all the tingh som skapadh ärw fför thy om thätta ordith aue, ffödhe thu min son, alla thinga skapara Oc tha syntis thänna brudhgumma, som alth hymerikis härskap, inscreff i liffsins bok thänna begaffwilse, som gudh ffader gaff jomffru marie, oc hännas tiänarom som hänne

Digitized by Google

loffwa j thänna psaltara ¶ Annantidh | war jomffru sp. 2
maria ledh til annadh rike, oc presenteradh alz-
mäktoghom konwnghe, sithiandhis j osigelighe klar-
hetz sken, hwar hon offradhe the andra rosena
sigiandhis Hel lywssins ffadher, oc äwinneligx maktz
härra, thinne omälelighe enhet, aff hwilke all
thing haffwa sin opbyrilse, offrar iak thänna rosena
j manskap för mik oc minom thiänarom, j hwilko
scriffwadh war mädh gulstaffwom maria, hwilka
han kärlega anammadhe sighiandhis O wälsignadh
maria, wärldenas stiärna, iak loffwar tik oc swär
om mik siälwan, at thu skalt wara drothningh j
mins enhetz rike, swa mäktog, at alla skapadha
tingha mykelighet, skulu wara wndhergiffwen
thinne makt oc walle Thär äpther war hon ledh j
tridhie rikidh, hwar hon offradhe the tridhie rosena,
alzwallogom oc nadhaffullom konunghe sighiandhis
Hel alzwalloger oc nadaffullaste konunger, see iak
offrar thinne wälwiliogaste nadh, för mik oc
minom tiänarom, thänna rosena gracia Oc konungh-
en swarade O maria thy at thu thät giorde, swär 34
jak tik om mik | siälffwan at thu skalth wara sp. 1
drotningh j minne maktz rike, oc all skapadh makt
j himerike oc jorderike skal äwärdelica wara wndher
thinne makt för thy thu föddhe mina owinnelica
makt, som är min son, hwilkin som är wärldena
nad ¶ Thär äpther leddhis hon mädh största hedher
til ffiärdhe rikid, hwar hon offradhe alla konungha
härra, ffiärdha rosena som är Plena, hwilka konungh-
en kärlega anammadhe sighiandhis O maria, för

Digitized by Google

thänna rosena plena, loffwar jak tik ath thu skalt äwinnelica wara alla ymnoghetz drothningh, oc alla timana dwali oc bliffwilse skal wara wndher tik, som är ten[1] thimen waridh haffwer, nw är oc wardha skal, fför thy tu[2] fföddhe alla wärldena äwigha ymnoghet, som är min älzskelighe son ¶ Thär äpther leddhis hon til ffämte rikidh mädh osigelighe ära, hwar hon offrade alzwalloghom konungh thän ffämpte rosena som är dominus, mädh största wörnigh Hwilka han anammade oc sagde O aldra wälwiliogastha wän, fför thänna rosena giffwer jak tik oc
sp. 2 wnner, at thu | skalth äwärdeligha bliffwa drotningh j skapelsenna rike, fför thy thu fföddhe alla tingha skapara hwilkin som är konungher offwer alla konungha ¶ Thär äpther leddhe härren ihesus sina wärdogha modher til annadh keserlikidh rike, nw haffwandhis ffäm gulkronor offwer ffäm ffadersens rike Oc j tässo andro rikeno som kallas regnum filiale, äro och ffäm osigheliken glädhis rike, äpther the ffäm egeligheter som sonenom til höra, swa som är sonlighet, ordh, wisdom, aterlösilse, oc fföresyn Och j swa mattho leddhis wärldena drotningh aff härranom ihesu christo oc allo himerikis härskapi, swa som ey wiliandhis, wthan mothe sighiandhis fföre ödhmyukt skuldh, oc än tha at hon wiste aff guddhomsins beskodilse oc fföresyn, adh hänne skulle anthwardhas all rike j himerike, ey thy sidher sagde hon mädh dy[u]pasta ödhmyukt oc höffwiskastha rösth O min

[1] ten *tillskr. ö. r.* [2] tu *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

härre ihesu christe jak tith creatur jak haffwer
ymnidh, och är jak ey wärdogh at skoda thins
minsta tiänaras änlete Oc niderlägiandhe sig fför 35
hans fföther mädh största ödh|myukt sighiandhis sp. 1
O äronas konungher aldra ffägherst offwer alth thät
som tänkkias kan, see iak thin dötther gör manskap
fför mik oc minom tiänarom, offrandis thinne
aldra wärdogaste högbyrdoghet thänna dyra stenen
tecum, som oplyser alla wärldena Än siälena brud-
gumme mädh aldra lyoffwasta änlete swa som
leandis, annammadhe fförnämpda stenen sighian-
dhis O hälgasta maria fför[1] thässa thina gaffwo
takar iak tik, fför thy at thin gaffwa är aldra
störsth Oc thär j moth giffwer jak tik mith rike,
loffwandhis tik. at inghen skal nakon tidh äwär-
delica wara gudz son, antighia paa nathurena.
nadena. älla äronas wäghna, wthan äpther thin
wilia. oc tik til hiälpandhe, fför thy thu ästh thän
ena om hwilka gudz son är worden thin son ¶ Thär
nästh kom hon til annadh rikidh, hwar hon offrade
annan stenen som war benedicta, hwilke kon-
unghen sagdhe, jak swär tik oc loffwar. at thu skalt
wara alla ordha drotningh, swa wäl the ordh som
tänkias. som the ordh som talas, täslikis all the
ordh som scriffwad äro j himerike oc jorderike til
äwigh tidh, fför thy thu förwärff|wadhe wärldene sp. 2
om thin hälga ordh gudz wälsignadha ordh ¶ Thär
äpther leddhis hon til tridhia rikidh j samma
rikeno, hwar hon offradhe ärona konungh tridie

[1] *Ett dubbelskr. tässa öfverstr.*

Digitized by Google

stenen som kalladhis Tu Hwilke konunghen sagdhe, iak loffwar tik at thu skalt wardha gudz wisdoms drotningh äwärdelica til äwigh tidh, för thy thu ffödde gudz wisdhom. j hwilkom ärw gömda oc holda all gudz wisdoms oc snillis ligiande ffää För thy mädh thätta ordhit Tw wnderstas try tingh j boklighom wisdhom, som är bete, framföra oc wnderlägias gudz wisdom ¶ Thär äpther leddhis hon til ffiärde rikidh. som kalladhis aterlösilse rike, j hwilko hon offrade aterlösarenom ffiärde stenen, hwilke konunghen sagde, iak loffwar tik at thu skalt wara drotningh j aterlösilsena rike, swa at aldrigh skal nakor nakontidh nywtha aterlösilse. antighia aff syndh älla pina, wtha[n] äpter thin wilia ¶ Thär nästh leddhis hon til ffämpta rikidh j sammo andro rikeno, hwar hon offradhe konungenom ffämpta dyra stenen, som war Et benedictus Oc tha hörde hon aff konungenom tessen
36
sp. 1 | ordhen Maria maria, för thänna stenen giffwer iak tik gudz fföresyns rike, mädan thu ästh millasth offwer alla quinnor, som thät ordith märker in mulieribus Oc thy at om tina fföresyn, är ffödh j wärldena gudz fföresyn som är gudz wälsignade son, som thät ordith benedictus märker Än hwadh glädhi oc ffrögdh. oc sötasta loffsangh, gudz ära oc tak thär war, nar jomffru maria anamınadhe hwart rikidh Oc hwru wyrdelica hon loffwade konunghen för tolka wärdoghet, kan enghen tänkia Oc enghen twngha kan framföra äller handh at scriffwa, hwadh thänne iomffru marie brudgumme

Digitized by Google

thär saa oc hörde. ¶ Thär äpther leddhis hon mädh största wördhningh, swa som nödhog fför ödhmyukth skul, som fför år sakth aff alth himerikis härskap, til thät tridhie rikidh, som kallas regnum spirituale, andelikidh äller thäs hälga andhas rike, j hwilko waro oc ffäm rike, äpther the ffäm til egnilse. som them hälga anda til eghnas, fför thy han är fförsth hälogher ande Annantidh gudz gaffwa Tridie tidh sänder äller fframgangandhis Fiärde tidh godhet, ffämpte tidh bewa|rare, aldra sp. 2 tera thinga som til ärw, som sanctus agustinus sigher J thät förrsta rikidh, offrade jomffru maria förrsta stiärnona som är fructus, hwilke konunghen sagde O min käraste wen, jak giffwer tik härra döme offwer alth thät som andha haffwer, bade j himerike oc iorderike, swa at af[1] allom them skal thin wili wardha, fför thy thu ffödhe the ffrukt, som affladis aff them hälga andha, wm hwilka ffrukt, all godh thing opnyias ¶ Thär nästh leddis hon til annadh rikidh, som war gudz gaffwas rike, hwar hon offrade andra stiärnona som är uentris, hwilke konunghen sagde O min käraste wän fför tässa tina gaffwo. giffwer iak tik mith rike, som är gudz gaffwas rike, swa at enghen gaffwa. hwaske natwrlikin gaffwa äller höffwislighetz gaffwa, ey nadena äller ärona gaffwa, skal aldrigh nakon tidh giffwas wtan äpther thinom wilia, oc gynom thina händer ¶ Thär näst leddis hon mädh största snarhet til tridie rikidh, oc thär offrade hon

[1] af *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

the tridie stiärnona som är tui, til hwilka konu*n*gh[en]
37 sagde, swa som om tik är all godh tingh giffwin j
sp. 1 w*ä*rldena, nar gudz son sändis | j thin qwidh, oc
tha war högxsta sänni*n*gh oc processio j tik, thy
swär iak tik, at thu skalt äw*ä*rdelica wara drot-
ni*n*gh offw*er* alla sä*n*ningha oc wtgangh aff gudhi
Swa at aldrigh skal nakor rörilse wara i himerike
iorderike, äller j hälffwithe, wthan wnder thino
walle oc wilia ℭ Th*ä*r äffth*er* leddhis hon til ffiärdhe
thäs hälga andas rike, hwar hon offrade ffiärde
stiärnona som war ihesus, som j sigh haffw*er* oände-
lica godhet, thy ath th*ät* rike kalladhis godhetzsens
rike Hwilke konu*n*ghen sagde, iak loffwar tik at
thu skalt wara drotni*n*gh offw*er* alth mith godhetz
rike, swa at aldrigh skal nakor godhet aff mik
sändas til w*ä*rldena, wtha*n* tik sändandhe oc giff-
wandhe ℭ Th*ä*r nästh leddis hon til ffämpta oc ytersta
thäs hälga andas rike, oc tha hon hade offradh
ffämpte stiärnona som är christus, hörde hon
aff th*e*m hälgha anda O kärasta wän iak swär
tik oc loffwar at thu skalt wara drotni*n*gh j be-
warilse*n*s rike Swa at aldrigh skal nakor nad äller
ära nakro*m* bewaras wta*n* som thu til hiälper oc
w*n*ner, fför thy thu gaff w*ä*rldene th*ä*n högxta
bewarare*n* som märker christus Som thu oc gaff
sp. 2 h*ä*n*n*e om ihesum | alla godhet. thy at ihesus är all
godhet Swa oc christus haller i sigh smörilse oc
bewarilse hwario tinghe. j si*n*ne natwrligha eglighet
Th*ä*r fföre skalt thu wara bewarilses drothni*n*gh

Digitized by Google

Thäntidh thätta war ändath, presenteradhis hon the hälga treffalloghet, hwilke hon j manskap fför sigh oc sinom thiänarom. offrade sigh siälffwa. Tha sagde the hälga treffalloghet iak stadffäster alla the gaffwor tik ärw giffna, oc til läggher iak at thu skalt wara min äroffulle sal Swa at iak aller skal wara j tik, oc thu skalt wmskiptas j mik, ey i swa mattho som christus, wthan mädh särlikasta ärilse. swa at iak skal aldrigh göra nakodh j wärldene wthan äpther thinom wilia Tha takkade millasta oc hälgasta jomffru maria mädh aldra största wörning the hälga treffalloghet för tässa nadhe oc gaffwor sighiandis O millasta oc hälgasta treffalloghet, äpther thät at jak haffwer nw anammadh thässin xv rike om ängilsins helsa Oc fför thy at min son är mäktogasthe konungher j tässen xv rike Thy bedher iak thina omäteliga oc hälgasta miskundh, | wn thänna helsa som är min psaltare, sp. 1 38
at thu wärdogas at wnna oc giffwa, at alle the som anamma at läsa oc fframhalloghe bliffwa j thänne psaltaren, at the magho komma til tässin rike. som thu hafwer mik nw anthwardath Tha swarade the hälga treffalloghet O älzskeliga dötther hwad bedhis thu. wardhe thin wili, För thy at alle the som tik tiäna, skulu wara ffäghre. mäktogare. oc äroffullare j himerikis äro än andhre, äpther thinom eghnom wilia ¶ Hwrudhana högtid. oc hwadh ffrögdh oc glädhi tha war j himerike, wm iomffru maria psaltara, thät kan enghen sighia älla scriffwa ¶ Tha sagde the hälga treffalloghet. ythermera til iom-

Digitized by Google

ffru maria, äpther thät at thu tässa fförnämpnda xv gaffwor som tik äru giffna, skikkade til x min bwdhordh, Oc til mina x särlikasta dygder Oc x wärldena syndher Oc at renowera x stykke j naturene, som förwärradh äru om syndena Thär fföre är min wili, at thu skalt loffwas aff allom, bade j himerike oc jorderike j samma tal, som är j thin hälgasta psaltara, ℂ Thär äpther taladhe iom-
sp. 2 ffru maria til sin brudhgumma som | thätta saa sighiandhis, älzskeligaste wen, hörde thu hwadh iak loffwadhe them som min psaltara läsa, gak thy oc wnderwisa allom thänna min psaltara, oc rädz ekke, thy at iak är mädh tik, oc iak skal hiälpa tik. oc allom them som mik loffwa j thänna psaltara, mädh min xv rike, Oc them som sigh säthia moth tik, them skal iak offwerwinna intil dödhen, mädh swa mangh rike som thu nw saa Oc haffwer thu offta seth oc wnderstandith, at manghe som sigh haffwa sath moth thänna psaltara, ffingho bradha hämdh oc ondha ändelykt

Rubrica Hwru iomffru maria oppa samma dagh assu[m]psionis striddhe moth räthwisone oc hänna systrom som är sannindh oc makt oc offwer wan them Ey swa at j himerike är stridh älla misdräkt som här synis mädan thär är äwinnelikin ffridh oc samdräk[t] Wthan fför thy at märkia guddomsins wilia oc astwndilse at thät skuli thes bäter wndherstas aff enffallom människiom

Digitized by Google

Täntidh hälgasta gudz modher jomffru maria hadhe anammadh thässin try fförscriffna keserlikin rike j himerike, tha syntis thänna fförnämpndha brud- 39
gumma, tre gambla himerikis keserin|nor som är sp. 1
makten, som regeradh hadhe ffäm gudz ffadhers rike Oc räthwisan som hade regeradh ffäm gudz sons rike Oc sannindhen som regeradh hadhe ffäm thäs hälga andhas rike, thy at them hälga anda til bör at lära alla sani[n]dh, thy han är gudz gaffwas giffware[1] ¶ Thäntidh thänna tre fförnämpndha keserinnor, sagho thässa nyia keserinna aldra miskunsammasta, wiliandhis all tingh styra oc regera mädh miskundh: ginngho the til radz sighiandhis hwadh skulom wii göra, om wii til städhiom thänna jomfrunna. swa regera oc styra alth mädh miskund tha ärom wii alla borto Oc thär[2] ffar laghen eý framgangh, för thy tha wardher gudz makt til enkthe moth ondhom Oc gudz räthwise domber ffaar ey framgang, til theras ffördömilse som syndha Thy samtykto the, at the willo stridha oc örlöga moth thänna nyia kesarinnane, oc ather winna härradöme offwer theras gamla rike oc län Thär äpther synthis honom, som gudz ffadhers makt mädh otalikom som hänne fföldho, ffördo aldra starsta stridh moth iomffru maria ¶ Än iomffru maria miskunnena drothningh, | j ffördh mis- sp. 2
kunne harnisk, oc kringomgiffwen mädh alla dygdher, hänne äpterfföliandhe hännas eghen förskullilse, oc alla hälgha manna förskullilse,

[1] *Hds.* giffwarare [2] thär *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

hwilke alla synthos sithia oppa hwitho*m* hästho*m*,
striddho moth the*m*, oc wnno aldra starkasta
sigh*er*, fför thy at gudz ffadhers makth. war
gripin oc bwndhin, hwilkin som war omäteliga stor
oc stark Oc ffördis fför nyia himerikis keseri*n*na[1],
oc miskun*n*a drotni*n*gh. m*ädh* sina ffäm io*m*ffrur
Hwilka mera än j ffäm M aar, haffde regeradh
oc hallidh ffäm gudz ffadhers rike Oc tässa v io*m*-
ffrur, waro swa som aldra starkastha kämppa,
haffwandhis osigeligha starkhet The förstha aff them
kalladhis förba*n*nilse Annor ffaku*n*noghet Tridhie
ilherska Fiärdhe tomhet Fämpte träldo*m* Hwilko*m*
wälwiliogasta nyia kesari*n*nan sagde O j mäktog-
asta ffrur, th*ät* är räthwisth at gudz wili skal
ffulko*m*pnas Oc gudz wisdho*m* skal ffulbordas Oc
gudz godhet bewaras Oc fför thy at gudz wili,
godhhet oc wisdo*m* swa täktis, at ophögia mik
sp. 1 ow*är*dogha, aff si*n*ne särlike nadh til keseri*n*na | j[2]
miskun*n*ena rike, thy är räthwisth, at iak skal
beskärma th*ät* sa*m*ma rike m*ädh* alla mi*n*ne makth
Nw fför thy, at j haffwe*n* regeradh mer än v M aar,
altidh bortdriffwidh miskun*n*ena, thy är räthwist.
at swa dana ko*n*nu*n*gx dotth*er*, skal styra oc radha
äwi*n*neliga, hwar fföre oppa alzwalogx gudz ffadhers,
sons oc thäs hälga andhas ma[k]tz wäghna, säth*er*
iak edh*er* aff edhro*m* ämbitho*m*, oc insäth*er* j samma
stadh nyia drothni*n*gh, at styra oc regera offw*er*
thässin v rike Först aff säth*er* iak tik förba*n*nilse,
oc insäth*er* j thin stadh wälsighnilse som är Aue,

[1] *Hds.* keseri*n*nana [2] j *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

thät är wtan wee Hwarfföre loffwar iak allom them, som wilia märkias j min psaltara, mädh ängilsins märke som är aue, at the skulu ffa wälsighnilse j sinom liffs tima J dödhen oc äpther dödhen ¶ Annan- tidh sagdhe iomffru maria O thu ffakunnoghet, fför- mykidh haffwer thu betwingath alla wärldena j mang aar Thär ffore aff alzmäktogx gudz ffadhers milhet, säther iak tik aff, oc insäther j thin stadh oplysilse som är maria, thät är swa mykidh som oplyserska Oc loffwar iak at alle the som | läsa sp. 2 min psaltara, skulu wara ffrälste aff ffakunnoghet, oc skulu the ffaa ymnogh oplysilse j theras liffs tima J dödhen oc äpther dödhen ¶ Tridie tidh sagdhe iomffru maria O thu ilherska, alth ffor länghe hafwer thu regeradh. offwer wsla mankönidh See iak säther tik wtaff, oc insäther j thin stadh nadhena som är gracia. thät är nadh Och wil iak at alle the som läsa min psaltara, skulu ffaa gudz nadh j sinom liffs thima, j dödhen oc äpther dödhen ¶ Fiärdhe tidh sagdhe jomffru maria O thu tomhet, aldra starkasth oc grymmasth offwer alla, ganska harde- lika haffwer thu regeradh, oc wttömth alth goth aff wärldene Thy säther iak tik aff, oc insäter j thin stadh at styra ffiärdha rikidh, nadhenna fful- komlighet som är Plena Oc wil iak at alle the som läsa min psaltara, the skulu ffaa alla godha tingha ffulkomlighet, j sin liffs tidh, j dödhen oc äpther dödhen ¶ Fämpta tidh sagdhe miskunnena droth- nigh iomffru maria O thu hardasta träldomber, thu haffwer mina söner alt ffor länghe, mädh

Digitized by Google

osigeligka twnghom byrdhom betwingath, thy säther iak tik aff, oc j thin stadh at styra oc regera. säther
41 iak gudz söners ffrihet. som är dominus, oc wil iak
sp. 1 at alle | the som läsa min psaltara, oc bära tässen v tekn, som är Aue Maria Gracia Plena Dominus The skulu wara ffrälsthe aff theras wal, som här til regeradh haffwa, oc ffaa konungxligha ffrihet Och äpther thät at iak är ophögdh til keserlikit rike, om the hälgha treffalloghetz psaltara, tha är räthwisth, at the soni läsa min psaltara, skulu staa wndher mith rikis ffrälse, oc ffaa nyutha mins rikis ffrihether. aff största gudhz miskundh, annars ware iak ogönstogh, om iak ekke mädh största wörningh hedradhe thät, om hwilkidh iak offwer all thing hedras, ¶ Thäntidh thätta alt war ändath, j samma stwndh, hördhis aldra grimmasta röst, för thy räthwisan som regeradh hadhe, offwer ffäm gudz sons rike, seandhe sina systher gripna, kallade samman alla sina makth til stridh, wiliandhe komma gudz ffadhers makt til hiälp, oc tagha borth ffran iomffru maria. miskunnena rikis ffrihet Oc böriadhe swa at stridha oppa nyth, för thy gudz rätwisa bräskaffulla grymhet, alltingh gripandhe oc nidherslaandhis, opffylte alla wärldena mädh wnderlikom räddogha oc darran Oc nar som
sp. 2 wälwiliogastha | iomffru maria wndherstodh sadhana grymhet offwer adams söner, sköth hon eth skoth moth gudz räthwiso, oc sargadhe hänne j hiärtadh, swa at hon nidher ffyöl oc tha egh döandhis, wthan warth gripin oc bwndhen, oc ffördh för iomffru

maria, mädh sina v höffdingha, som regeradh haffdhe offwer ffäm gudz sons rike Tha taladhe rethwisan til iomffru maria O min systher thu sargadhe mith hiärtha, mith hwffwodh oc fföter, fför thy thina pila ärw hwasse aff bränn*a*nde glödhom, gynom gangandhis oc optändandhis all tingh Tha talade the nyia keserinnan til rethwisona O kära ffru gudz dötther, thu haffwer mer än ffäm M aar mädh hardastha stranghet regeradh offwer adams söner Hwarfföre mädh gudhz wisdoms makth[1], skikkar iak ath miskunnen skal haffwa ffrälsa makth, offwer them som hänne til höra, fför thy iak är the som j allom tinghom wtwalde bästa delen, offwer xv hymmelzlikin rike Thy wil iak at mina thiänara skulu haffwa samma delen Hwar fföre j v härtoghinnor, som alth mankönith. här til haffwen haffth j hardasthom bandhom, äpther rätwisone Oc miskunnen war altidh ffram|driff- 42 sp. 1 wen, thy wil iak nw taka ffran edher edhra makt, oc harda härradöme, oc wil at miskunnen skal annama wallidh. oc styra fför edher Hwar fföre thu wtläghe, som förrsta räthwisona rike regeradh haffwer Oc hafwer hallidh härtil adams söner j wtläge oc pelagrimps wandran Se iak säther tik wth aff, oc insäther j thin stadh til styrara, konungxlikin härbärgilse, som är tecum, thät är mädh tik, fför thy iak war the hälga treffalloghetz härbärge oc sal, fför thy at härren war mädh mik Thy wil iak. at alle the som min psaltara läsa, skulu wara the

[1] *Hds.* matkth

Digitized by Google

hälga treffalloghetz sal. swa som iak ¶ Thär äpther sagde iomffru maria til the andra, som höffwitzmans ämbete haffde hafft O thu wanffrägdh, thu haffwer j mangh aar, giorth adams söner wanffrägdadha, thär fföre säther iak tik wth aff, oc insäter j thin stadh, godha ffrägdh som är Benedicta thät är wälffrägdat äller wälsignadh Oc wil iak at alle the som gudelica läsa min psaltara, skulu ffaa godha ffrägdh, j sinom liffs tima, j dödhen oc äpter dödhen ¶ Thär äpter sagde iomffru maria til the tridhia O thu grymhet, som hardeliga
sp. 2 haffwer regeradh | offwer alla, oc til stadhe ingha medelan, thy säther iak tik aff, oc insäter j thin stadh medel. som är Tu mädh hwilko ordh, man plägar tekna älla betee nakra persona Oc wil iak. at alla the som läsa min psaltara, the skulle haffwa medelara j mith rike Oc än thät mera är, the skulu wara medel mälla[n] gudh oc andra människior, badhe leffwandhis oc dödha Oc särliga wil iak höra thera bön fför androm ¶ Thär näst sagdhe iomffru maria til the ffiärdhe O thu owarkunsamlighet, thu haffwär j mangh aar hallid mina söner wthan miskundh, nw säther iak tik aff, oc j thin stadh säther iak milhet, som är Jn mulieribus Thy at j quinnom är naturlikin milhet, hwarfföre wil iak, at alle the som läsa min psaltara, the skulu ffaa milhet j allom minom rikiom ¶ Thär äpther sagde iomffru maria til the ffämpta härtoghinnana. som aldra starkast oc grymmasth war O thu ondh lykka, thu haffwer giffwidh allom

Digitized by Google

adams barnom ondha lyko j allom tinghom, thär
fföre säther iak tik aff, oc j thin stadh säther iak
godha lykko som är Et benedictus thät är wälsigh-
nader, thy är min willi at alle the som läsa min 43
psalta|ra, skulu ffaa godha lykko j sin liffstidh, sp. 1
j dödhen oc äpther dödhen fför thy iak ffik fför
tässa v dyra stena, som satthe ärw j ängilsins helso,
som är Tecum. Benedicta. Tu. Jn mulieribus Et
benedictus, makt oc wal ower ffäm gudz sons rike
Thy är räthwisth, at alle the som loffwa min son
oc mik, aff allo hiärta j thänna psaltara, at jak
skipther mädh them the gaffwor, som iak wn-
ffangith haffwer Thy at the som lika äru i fför-
skullilsom, the skulu wara lika j lönom ℭ Thentidh
the tridhie keserinnan som är sannindhen, wnder-
stodh sina systher. som är makten oc rätwisan wara
offwerwnna, samansankadhe sina otänkelica makth
til stridz, oc mädh sina v härtoghinnor, belagdhe
nyia kesarinnana iomffru maria Oc begynnade aldra
hardasta stridh, swa at[1] all wärlden syntis opffyllas
mädh osigelighom räddogha oc skälffnadh Än
iomffru maria thäs hälga andans rikis nyia ke-
serinna, samman sankar sina owinneligha makt til
stridz Och the owinneligha kesarinnan som är
sannindhen, warth[2] ower wnnen, oc bwndhen mädh
sina eghna lokka, Oc hänna v härtoghinnor wordho
gripna til ffangha Oc iomffru maria. standandhis
fför the hel|gha treffalloghetz domstol oc sagde O sp. 2
wärdogasta ffru guddomsins sanhet, härtil haffwer

[1] at *tillskr. ö. r.* [2] *I* warth *är* r *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

thu waridh swa hardh oc grym. mot adams söner, hallandhis them[1] ffran theras ffädhernis arff, oc bindandhis them j mörksins häktilsom Thy sägher iak at thu haffwer nogh länge regeradh Oc wil iak at miskunnen skal här äpther haffwa[2] konnungzlica makth j thin stadh Thär äpther sagdhe iomffru maria. til the fförsta härtoghinnona O thu offruktsamlighet, thu haffwer hallidh mina söner, ffra thera ffädernis landh mer än ffäm M aar Thy säther iak j thin stadh ffruktsamlighet. som är Fructus thät är ffrukt Oc wil iak at alle the som läsa min psaltara, skulu ffaa mina liffs ffrukt. j sinom liffs tima, j dödhen oc äpther dödhen, ¶ Framdelis sagde iomffru maria. til the andra härtoghinnana O thu offruktsamlighe, thu haffwer giorth wärldena offru[k]tsamma j mang aar, thy säther iak tik aff, oc wil iak at min ffruktsamlighet som är Wentris thät är quedz, skal wara härtoginna j tässa andra rikeno Oc skikkar iak. at alle the som läsa min psaltara, skulu ffa[3] ffruktsamlighet Oc skulu
44
sp. 1 wara mina | enkannelika brudgumma Oc ihesu christi brudher Oc ffruktsamlika wardha j alla nadha gaffwom, ¶ Tridhie tidh sagdhe iomffru maria til the tridhie härtoginnona, O thu ffatigdomber, thu haffwer ffatiga giorth mina söner, aff wärldena ophoff oc härtil, thy säther iak tik aff tith ämbete Oc j thin stadh säther jak til härtoginno, alla rikedoma ymnoghet som är Tui, thät är tith, mädh hwilkidh

[1] *Ett dubbelskr.* ffran theras *öfverstr.* [2] *Hds.* hwaffwa
[3] ffa *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ord märkis ägadela, oc wil iak at alle the som gudelica läsa min psaltara, the skulu ffaa wärldzlika rikedoma, swa mykidh som them widertorfftelikidh är ¶ Fiärdhe tidh sagdhe iomffru maria O thu ffängilse, thu haffwer j mangh aar, hallidh alt mankönidh j hardasta ffängilsom oc ysäldh, see iak säther tik aff, oc j thin stadh säther iak helso. som är. ihesus Thät är helare älla ffrälsare Oc skikkar iak, at alle the som gudelica läsa min psaltara, skulu ffaa likamlica oc andelica helso j tässe wärld, oc ärona j til kommande liff ¶ Fämpte tidh kallade iomffr[u] maria the ffämpte härtoginnona, hwilkin som war aldra grymmasth oc hardast, oc kalladhis ondher dödher. oc sagdhe til hänna O thu ondher dödher, thu haffwer j mangh aar, dräpid | alth thät liff haffwer Thy säther iak tik[1] sp. 2 aff tith ämbete, oc j thin stadh säther iak helbrigdelighet oc liff som är christus, hwilken som är helsa oc liff, allas thera som liff haffwa Thy wil iak oc skikkar, at alle the som läsa min psaltara, skulu ffaa helso oc liff, oc skulu döö mädh sälom dödh, oc sannom idhrogha oc scrifftamalom, oc mins sons ihesu christi hälgasta licama Oc the hälga olningh ¶ Thär äpther sagde the hälgha treffalloghet til tässa tre, som är makten, rethwisan oc sannindhen, som strith haffdhe moth iomffru maria O mina kärasta döter egh är höffwelikit at misdräkt skal mälan edher wara Thy skal min dötther som är ffredhen, edher förlica, oc swa som han gör swa.

[1] *Ett dubbelskr.* aff tith *öfverstr.*

Digitized by Google

skal[1] thät bliffwa Tha kom ffreden aldra ffägerstha
härtoginna, och miskunnena enkannelikin wen oc
hiälperska, oc sagdhe O hälgasta treffalloghet,
wardhe ffridher j thinne dygdh, oc giffwis hwarie
enne som höffwer Thy giffwer iak twäskona dom
fförsth dömmer iak för nyia kesarinnana, hwilkin
besta delen haffwer wtwalth. som är miskunnena
del j ffämptan rike, at alle the som wardha märkthe
mädh tässen xv tekn som jomffru marie rike til
45
sp. 1 höra, at the | skulu alzstingx wara wndhan takne,
oc ingaledhis wara wndergiffna the andra xv här-
toginnor, wthan äpther iomffru maria eghen wilia,
styra oc radha äwärdeligha mädh hänne J the
ffämptan rike mädh osigelighe ffrögdh oc glädhi
Oc tha j samma stwndh, samtykte the hälga tre-
ffalloghet mädh alt himerikis härskap thänna
domen Oc stadffäste mädh sino breffwe ¶ Thär äpter
sagdhe ffreden, jak dömmer för mina gambla
systra, at alle the j wärldene äru, oc ey bliffwa
märkte mädh the xv tekn. som jomffru maria rike
til höra, at the skulu staa wnder gudz maktz räth-
wisas oc sanhetz stran[g]het[2] ¶ Tha sagde the hälga
treffall[ogh]et O mina kärastha döther, jak samtykker
thänna domen, oc wil oc byudher. oppa mins omäte-
liga oc äwinneligha guddoms maktz wäghna, at alle
the som ey wardha märkte mädh ffornämpdha xv
tekn, som miskunnene til höre, the skulu wardha
wndergiffne the xv härtoginnor. som til höre
mina tre dötter Oc skulu wara förbannadhe,

[1] *Hds.* slal [2] *Hds.* stranhetz

Digitized by Google

blindhe, ilhärske, tome aff allo godho, waffrandhe oc ostadoghe, wanfrägdadhe, wtan medel, oc wthan godha lykko, j liffwidh, j dödhen oc äpther dödhen Oc skulu standha wnder minne räthwi|sos härra- sp. 2
döme wtan alla miskund ¶ Thär offwer skulu the wara onittoghe, offruktsamme, oc wsle träla, wanmaktoghe, oc döö mädh ondhom dödh, för thy iak gaff them miskunnena, oc the försmade hänne Jak gaff them the drothningh som alla wil frälsa, oc the försmade hänne Jak gaff them xv milhetzsens tekn j ängilsins helso, oc the försmadho them Thy skulu the förtappas, oc enghen skal them warkunna, wthan skulu bliffwa wnder hardasta sanhetzsens träldom. til äwigh tidh Tha sagde alt himerikis härskap, fiat fiat Oc swa war giordh[1] aldra största frid oc samdräkt, mädh mästa frödh oc glädhi Än tha sagde sanninden til iomffru maria, saneligha maria, tith rike wardher aldra minstz för thy. faa äru the som tagha thänna tekn. läsandhis oc bärandhi[s] thin psaltara Thy at wägen är trangher som ledher til liiffwidh, oc ffaa gaa om honom Oc otalighe äru the som alzstingx gärna bära the tekn, som the xv härtoginnor tilhöra. som äru syndenar, för thy at thän wäghen är bredher som ledher til förtappilse O[c] mangha äru the som gaa om honom ¶ Thär äpter sagde jomffru maria til honom. 47
som thätta seet | oc hört hade O min älzskelighe sp. 1
brudgumme, ey skalt thu tänkia at j himerike är misdräkt älla stridh, wthan äwinnelikin ffredh oc

[1] *I* giordh *är* r *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

samdräkt, oc oändelikin kärlek, wthan thätta war tik beteth, til at märkia hwilkin stridh som är j guddomsins astwndhan, oppa rä[t]wisona, maktena oc sanhetena wäghna, j stridz kyrkione som är j jorderike, at enfalla människior magha thäs bäther wndhersta gudz miskundh oc rä[t]wiso Oc sidhan til sanhetzsins märke. kyste jomffru maria honom, oc gaff honom sina iomffruliga spina at swgha, aff hwilko han ffik swa storan söthma oc glädhi, at all wärldena lustelighet, kunne thär egh widerliknas Hwar fföre at wi matthom ffly the ondha thingh, oc gudz hämdh som fföre sagdh äru Oc ffaa the gaffwor oc god tingh, som här loffwas, oc gudz oc[1] jomffru marie wälsignilse, thy läsom gärna mädh alle gudelighet iomffru [marie] psaltara

Här äpther stha lxxii ängilsens helsa wärdoghether som ihesus christus oppinbaradhe sinne hälgasthe modhers nyia brudgumma oc ffästhe swän

sp. 2 Christus talar til sina modher jomffru maria sigiande O min kärasta modher oc brudh, mik täkkis at thu skuli loffwas j ängilsins helso, thy skal iak oppinbara thinom nyia brudgumma, thins wärdoghetz lönliga tingh, aff thino högxta loffwi, som innelykkis j ängilsins helso Sidan sagde härren ihesus til sinna modhers ffäste swän O min käraste

[1] oc *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

son, iak skal tik kungöra, hwadh thu offrar minne modher, nar thu gudelica helsar hänne mädh Aue maria, ey wetandhis hwadh thu offrar ¶ Brudgummen swarade O sötaste ihesu, hiärtans älzskoghe oc glädhi fför thina högxta nadh oc milhet, aff hwilke thu wärdoghas mik wslan syndara sökia, takkar iak tik, ey swa som mik til bör wtan som iak fförma Oc ter[1] offwer bedher iak tik ödhmyuklica, at thu sanhetsins mästare sötaste ihesu, wärdoghas wttydha fför mik, thinna modhers wärdoghetz loff oc äro War härre ihesus swarade, älzskelige son, thu skalt weta. at ängilsins helsa offwer hwffwodh, haffwer j sigh lxxii aldra största wärdogheter om liknilse. widh aldra största tingh j wärldene ¶ Första är, at thänna helsan är wärldena paradhis, j hwilko anar adam oc eua äru satthe, 47
til wärldena aterffödelse | ¶ Annadh är, at thänna sp. 1
helsan är then hymmil, som priddher är mädh alla nadhena, dygdena oc wisdomsins förskullilsena stiärnor, som agustinus sigher ¶ Tridhie är at thänna helsan är wärldena sool, mädh hwilke wärlden oplysis, styris oc optändis mädh renlecsins elde ¶ Fiärdhe är, at hon är liffsins källa j the hälga kyrkio, j hwilke trona manna siäla rensas aff allom syndhom, sywke helbrygda göras, hwngroghe oc törstoghe widerkuekias, oc idhrogha manna samwetz yrtagardher wathnas ¶ Fämpta är at hon är thät liffsins trä, som opreser dödha, läker kranka Och bewara them som leffwandhis äru, j naturlike oc

[1] ter *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

nadhena warilse ¶ Siätta är, at hon är wisdomsins trä, til at wetha onth oc gotth, aff hwilkins smak godha människior läras, at ffly alt onth oc opwäkkias til alt goth ¶ Syunde är at hon är älzskelighetzsins blomstrande yrtagardh, aff hwilkom i alla dygdena blomster ophentas, aff hwilkom göras confecth oc smörilse. til alla människio helso, leffwandhis oc dödha ¶ Ottande är, at thänna helsan är ämpne til alla handa malm, aff hwilkom j maghen rike wardha, oc harnisk aff göra at offwerwinna
sp. 2 alla edh|ra owäner ¶ Niionde är, at hon är thät rwm, som alldra handha dyra stena oc dygdher j ffinnas, mädh hwilkom änglane, oc alla godha cristna[1] människiors siäla mädh prydas oc kronas j himerike ¶ Tyiondhe är. at hon är haffsins stiärna, mädh hwilke tässa wärldena mörker oplysis Oc människionor ledher til helsona hampn ¶ Ällofte är, at hon är ärona krona, aff dyrom stenom oc aff kärleksins gul sammansat, om hwilka wnderstars fförskyllilse, mädh hwi[l]ka krono. min sötasta modher jomffru mari[a] sigher christus, swa offta mädh kronas, hwru offta hon mädh hänne helsas Oc mer är thänna kronan wärdh, än alla konungxliga kronor j wärldene ¶ Tolffte är, at hon är konungxlighen klädebonadher mädh hwi[l]kom jomffru maria klädhis Oc hälgon j himerike prydas, oc syndogha siäla hölias oc skylas, Oc swa offta j fföris thänna wänasta jomffrun maria thänna klädebonad, hwru offta hon helsas mädh ängilsins helso ¶ Trät-

[1] *Hds.* scristna

Digitized by Google

tandhe är, at hon är the hälga treffalloghetz slot,
pryth mädh ffägerstom stiärnom, j hwilko gudh
ffadher. son oc thän hälge ande, j sith magestathis
wal siter Oc swa mangh sloth offras jomffru marie, 48
hwru offta hon hel|sas mädh Aue maria ℭ Fiortonde sp. 1
är at hon är gudhz stadher. opbygdher aff gul oc
dyrom stenom, J hwilkom alt himerikis härskap[1]
innelykkis Oc all the hälga kyrkkia som äru cristh-
na[2] människior inne boo Oc swa mangha städher
offrar thu jomffru maria, hwru offta thu helsar
hänne mädh Aue maria ℭ Fämptande är[3], at hon är
aldra ffägersta rosengardh, j hwilkom som är alla
nadena oc dygdana ffruktz kön, Oc j hwilkom thäs
hälgha anda dwffwa sötelika hwilas, ffödandhis sina
wngha mädh gudz nada gaffwom Thär är oc ande-
ligx glädhis nictergala Oc godz ffrägdz oc dygdena
wällukt ℭ Säxtande är, at hon är salomons mönster,
j hwilko cristhna människior Oc the hälga kyrkio
sacramänta offras gudhi Oc om hwilka almoghas
syndhe oc wranghet aff skrapas, oc[4] all dröffwilse
borth ältas Oc människionor wnfaa hälga manna
hiä[l]p Himerikis söther sangh höris, om hwilkin
gudz son kom oc betedhe wärldene helsona ℭ Syut-
tonde är at hon är iacobs stighi, om hwilkin op-
stigx til himerikis, oc all himerikis glädhi förr-
werwas oc wnffas ℭ Adertan|dhe är at hon är thät sp. 2
trä ängaddi, som aff sigh gaff balsam wärld-
ene. som är jak siälffwer härren ihesus Hwilkin

[1] härskap *tillskr. i marg. och insigneradt.* [2] *Hds.* scristhna
[3] *Ett dubbelskr.* at hon är *öfverstr.* [4] oc *tillskr. ö. r. med rödt.*

Digitized by Google

all hälgon nythia Oc alla leffwandhis oc dödha oplyser oc widerqueke[r] Oc alla syukdoma läker ¶ xix är, at hon är gambla tästemänsins ark, j hwilke som gömdhis ängla brödith. oc moysi tafflor som laghen waro j scriffwadh Swa innelykkis j hänne gudz wisdomber. oc hymmelzslikeⁿ hwgswalilse ¶ xx ängilsens helso wärdoghet är, at hon är noe ark, om hwilka all wärlden ffrälsis aff syndena fflodh, oc höls oc täkkis aff dröffwilsenna til fflytilse Oc om j sigher härren ihesus christus astwndhen at wnfaa thänna godha tingh, radher iak edher mina söner, at j thiänen gudeligha mik oc minne modher j tänna psaltara ¶ Förste oc xx är, at hon är thän rengbwghi som är gudz milhetz tekn, j hwilko wärldene betes milhet oc ffrädh Oc syndoghom människiom oppinbaras mangh nyttog oc ffagher tingh ¶ Anar oc xx värdoghet är, at hon är santh gudz bärgh, oppa hwilko all godh tingh aterleffwas wärldene Oc människionor stadffästis j godho, hiärtans astwndan oplyptis, oc alla owäner offwer[w]innas ¶ Tridhie oc xx är, at hon är the
49 sädhis mark. j hwilko är plantadh alla dygdher
sp. 1 ¶ ffiärde | oc xx är at hon är the orgha, som glädher alth hymerikis härskap Hon är oc the harpa, som mädh största glädhi oppffyller the hälga kyrkio Hon är oc thän sangher, hwilkens sötasta[1] samlywdh. bort älter syndenar ¶ Fämpte oc xx wärdoghet är, at hon är widerkwekilsenna oc lwsteligheⁿtzsins skogh, j hwilkom them är lwsteligith at

[1] *Hds.* sötastasta

Digitized by Google

dwälias, wnder syndabätri*n*genas wk, som w*ä*rdena haffwa fförsmath, oc magho snarlica nalkas himerikis rike ¶ Siätthe oc xx är, at hon är the ängh, som ffwl är m*ä*dh allo grönskos ffäghrindh, j hwilke wars ffrälsaras ihesu christi hyordh ffödis oc widerkwekis ¶ Syw*n*de oc xx är, at[1] hon är osigelighetz söthetz fflodh, haffwandis j sigh otänkeliga ffruktsamlighet, m*ä*dh hwilke the helgha kyrkio iordh wathnas oc ffruktsam görs ¶ Otth*a*nde oc xx är, at hon är th*ä*t haff, som j sigh haffw*er* oc i*n*nelyker osigeligha rikedoma Oc j h[w]ilko the som th*ä*nna helsona älzska, wthan alla*n* wada segla til himerikis rike ¶ Nyio*n*dhe oc xx är, at ho*n* är gudz hws oc the hälga treffalloghetz h*ä*rbärghe oc ärlighi*n* saal ¶ xxx är, at ängilsins helsa är the wägskal, j hwilko alla mä*n*niskiors g*ä*rningha wäghas Thy äro the heloghe som alla*n* sin liffs thima wägha j th*ä*nna wägskal Hwarfföre | O mi*n*e söner segh*er* christus som sp. 2 älzsken nakra wärldz q*u*inno fför h*ä*nna ffäghrindh Jak radh*er* edh*er* adh j älzsken häller aff alle edhre makth mi*n*a modh*er*, som osigelika ffäghri*n*dh haffw*er*, oppa th*ä*t at j maghe*n* äpt*er* th*ä*tta liff styra oc regera m*ä*dh h*ä*nne ¶ Förste oc xxx thässa gudeliga helsas w*ä*rdoghet är alla snillis bocahws fför thy at j h*ä*nne i*n*nelykkis, bade gudeliken oc w*ä*rldzlighe*n* snille oc wisdo*m*, ¶ Annadh oc xxx är, at ho*n* är guddo*m*sins ffatabwr, j hwilko*m* gudz lighia*n*de ffää gömis, aff hwilko gudh skiffter sina gaffwor, oc ffödh*er* sin barn j the hälga kyrkio, th*ä*t är j

[1] *Hds.* oc

Digitized by Google

thätta liff ¶ Tridhie oc xxx är, at hon är wnderlikidh smidzredhe, mädh hwilko gudh smiddhe alla wärldena ¶ ffiärde oc xxx är, at hon är thän dal, wm hwilkin wii maghom kom̃a til ödhmyuktenna dyuphet, oc ffaa osigelica ffruktsamlighet ¶ Fämpte oc xxx är, at hon är milhetzsins ffatabur, aff hwilkom cristhna människiors siäla opffostras ¶ Siätte oc xxx är, at hon är leffwandhis gudz altara, j hwilko alla wärldena offer hwiltis j ix manadha ¶ Syundhe oc xxx är, at hon är hälacth oc wälloctandhe rökilse-
50 sp. 1 kar, om hwilkidh gudhi offras | människionos godgerningha j aldra sötasta wällwcth ¶ Ottondhe oc xxx är, at ängilsins helsa är liffsins bok, j hwilka alla gudz wäner jn scriffwas Hwar fföre j som astwndden lerdomen, stwderen ihhkeligha j thänna bok, oc j skulen ffinna snillena ¶ Niiondhe oc xxx är, at hon är himerikis wägher, wm hwilkin cristhna människior[1] magho wnffly alt onth Och tryggheliga fframgha til himerikis rike ¶ xl wärdoghet är, at thänna helsan som är aue maria. är aldra starkasta sköldh, mädh hwilkom ffatighe oc wanmaktoghe offwerwinna starkeliga all genwärdogh tingh. oc diäffwlsens ilskoffwlla bränandhe skoth raskeliga off[wer]winnas ¶ Försthe oc xl är, at hon är boghe oc skoth mädh hwilkom owänener sarghas. oc spywth, mädh hwilko the gynom stinghas, oc swärdh mädh hwilko the näpsas. Hon är oc thät harnesk mädh hwilko iomffru maria tiänara beskärmas aff allom syndhom. oc tryggeligha ledhas mädh sälom segher

[1] människior *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

til högxsta kesaren, ¶ Annadh oc xl är sigher härren ihesus, at thänna helsan är konungxlighen klädebonadher, mädh hwilkom min jomffrulegha modher klädhis. oc ärlegha prydhis[1]. Oc alle the som hänne prydha mädh tässom klädebonan, skulo ffaa aff hänne hundradha ffal | prydilse fför hwarth sin sp. 2 ¶ Tridhie oc xl är, at hon är rosenkrans mädh hwilkom jomffru maria mädh sin wälsighnadha son aldra ffägerst prydhis Oc alla hälga siäla mädh kronas. fför thy at j thänna helsonne innelykkis allt loff oc all dygdh ¶ Fiärde oc xl är, at hon är himerikis porth, wm hwilkin porth allas thera siäla ingha som ffrälsas skulu ¶ Fä[m]pta oc xl är, at hon är thän wnghn j hwilkom änglana oc människona brödh är bakadh Hwilkidh brödh som giffwer liff alla wärldene, oc opffyllandhis hänne mädh them hälga andha ¶ Siätthe oc xl är, at hon är thän ringhmwr som beskermar alla wärldena fför alla sina owäner, at hon maa wara trygh fför alzskons wadha, om wärlden är ekke otäk älla oskönigh ¶ Sywndhe oc xl är, at hon är dagh ffwlth sky, hwilkidh som wäter alla iordena oc lather hänne grönskas oc blomstras oc göra ffrukt ¶ Ottande oc xl är, at hon är nadena gatabodh, j hwilko ärw alskons yrther, mädh hwilkom alzskons sywkdoma läkis, ¶ Niionde oc xl är, at hon är klarasta oc renasta spegil, j hwilkom klarlica skodas himerikis tingh ¶ Fämptyio[n]dhe wärdoghet, är at hon är lithen wärldh, om hwilka thänna lekamlika wärldhen är

[1] *Hds.* brydhis

Digitized by Google

51
sp. 1 opnyiadh Oc j hwilka litla wärldh | ärw alla dygdha
ffförskullensena kön Hwarfföre o j cristhna människior sigher härren ihesus, om j astwnden offra
mik oc minne modher swa täkkeligith offer, at
minsta matthen j en tima om daghen, dwiälias j
swa wärdoghe oc högelighe tiänisth, edher siälffwom oc almännelige the hälgha kyrkio swa nythog,
tha skulen j thär fföre wnffaa aff mik hwndraffal
lön ℭ ffförstha oc l är, at thänna helsan haffwer j
sigh gudz ffadher[s] makth, gudz sons wisdom, oc
thäs hälga andhas godhet ℭ Annadh oc l är, at hon
är alla hälga ängla aff seraphin omälelighen stadh,
mädh hwilkom wnderstars gudz wisdom, Oc wm
hwilka gudz son anammadhe mandhom til at opffylla theras tal ℭ Tridhie oc l är, at hon är räthwisona
säthe, j hwilko som ärw hälga ängla som kallas
troni. fför thy om thänna helsona, är gudz räthwisa millare wordhen, Hon är oc the ängla som
kallas dominaciones högxsta härradöme, om alla
dygdher ℭ Fiärde oc .l. är, at hon är the ängla som
kallas potestates högxsta makt, mädh hwilkom
onda andha makth offwerwinnas ℭ Fämpte oc .l. är,
at hon är the ängla som kallas principatus aldra
sp. 2 ärligasta rätilse, gynom | hwilka siälana ledas til
himerikis rike ℭ Siätthe oc .l. är, at hon är största
ffföresyn, om hwilka warth rike oc lanskap, enkannelika skikkas oc regeras til högxta goth ℭ Syundhe oc
.l. är, at hon är änglana ffförstha ingywtilse, wm
hwilka the optändhos til at älzska gudh Oc om
hwilka the optända människiona, til at göra godha

Digitized by Google

gerningha ¶ Ottondhe oc .l. är, at hon är hälga patriarcha förstha hop, hwilkidh som ffulkomnadhis nar gudz son anammadhe mandhom ¶ Niio[n]dhe [oc l] är, at hon är[1] alla prophetanna drotningh, om hwilka allas theras spadhom ffulkompnadhis ¶ Sextii[o]ndhe är, at hon är appostlana tro, om hwilka the giordho otänkeliga wnderligen tingh ¶ Första oc lx är, at hon är alla hälga martyres styrk älla makt, wm hwilka the offwerunno all genwärdogh ti[n]gh ¶ Annadh oc lx är, at hon är alla hälga läreffädhers wisdomber, wm hwilka the sigh öffwadho oc styrdho j allom rätffärdoghom kännedhom ¶ Tridhie oc lx är, at hon haffwer j sigh alla paffwa oc biscopa makth Oc wm hwilka the ffingho makt offwer all kyrkionna wärdogha sacramäntum, ¶ Fiärde oc lx är, at thänna helsan. hon haffwer j sigh. alla hälga conffes|sores ffulkomplighet, wm hwilka the j otalikom dröffwilsom stadoghe bliffwo, oc wm stadogh fframhal kommo til äwärdelikit liff ¶ Fämpthe oc lx är, at hon haffwer j sigh renliffwis människiors liff, wm hwilka the döö wärldene, oc omskiptas j siälwan gudh ¶ Siätthe oc lx är, at thänna helsan hon haffwer i sigh prästerna wärdoghet, wm hwilka the ffingho sanna oc andeligha makt offwer ihesu christi lekama, ¶ Syu[n]dhe oc lx är, at ängilsins helsa hon är alla iomffru renlighet, wm hwilka otaligha jomffrur äru gudhi til ffögdha, widhersigiandhis alla löshet oc ffaaffängho, leffwandis höffwisligha j ängla renlighet ¶ Ottondhe oc lx är,

52 sp. 1

[1] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

at hon är wärldena ophoff oc styrls, wm hwilka räth mattha maa skikkas mällan ffatigha oc rika ¶ Niiondhe oc lx är[1] at hon är teras twlomod som synda bätringh wilia göra, wm hwilka otaligha syndara giorth haffwa rättha both fför sina syndher Oc swa wm hänne komma til äwardeligha äro ¶ lxx är at hon är theras styrk som begynna gaa helsona wägh, wm hwilka the hiä[l]ppas oc tröstas, som begynna at bätra sina syndhe ¶ Första oc lxx är, at hon är theras styrker som gaa aff enne dygdh
sp. 2 oc j andra, wm | hwilka otaligha badhe andeliga oc wärsligha människior styrkias j godho ¶ Annadh oc lxx thässa helsonas wärdoghet är, at hon är alla räthwisa oc ffulkompna människios högxsta beskodilse, wm hwilka otalica komma til aldra högxsta andelighen beskodilse, oc leffwernis ffulkomplighet ¶ Thär äpther sagde thänne fförnämpde jomffru marie brudgwmme som thätta seet hade O sötaste härre ihesu, wara siäla brudgumme, iak takkar tik oc thinne hälgaste modher aff hiärtans kärlek oc ödhmyukt, fför swa täkkeligha syn. söta widertalan. ffrwksamlikin kennedhom. nadelikän oc wnderlighen oplyselse oc ingyutilse. at om iak skulle lidha idkelikit martyrium intil domen, oppa thät at iak matthe tik see j tolke ffäghrindh oc klarhet, ffwllan mädh alzskons dygdhom, som iak nw seth haffwer, thät ware alt swa som enkte til sadana äro Oc thänna fförscriffna stykke oc lärdhom haffwer thu mik beteth, mädh hälga känneffädrana

[1] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ordhom och withnisbyrdh Oc äntheröffwer til lagdhe thu, at thin helge apostol sanctus iacobus maior, ffordom oppinbaradhe all thänna stykke. them hälga härranom sancto dominico, tha han war hardelika 53
kranker j hyspa|nia lande aff hwilkom oppinbaril- sp. 1
som han ffik sins licama helso, oc samman screff fförsth thänna lärdom Oc thär äpther bran han j wnderlike mattho mädh största gudelighet, til thins hälgasta licama anammilse, oc thina hardasta pino tänkilse Oc til ängilsens helso mädh hwilke han thina modher helsade

Rubri[ca] Här äpter wttydher jomffru maria sinom brudgumma ängilsius helso oc annor besynnerlikit ordh som han plägade til läghia til samma helso som jomffru maria haffde honom bidhit läsa

Maria talar sighiandhis för the hälga almäneligha kyrkio helso oc bestandh, skal iak oppinbara tik mina ix oc ffämptiio wärdogheter, som innelykkis j the helsone, mädh hwilke thu mik offta helsadh haffwer. J swa mattho plägadhe han helsa jomffru maria som här äpther star, ℭ Hel maria o miskunsammastha iomffru, för wara skuldh wordhen gudz modher. fful mädh nadh, härren är mädh tik, välsighnadh ästh thu offwer alla quinnor, oc wälsignadh är thins liffs ffrukt ihesus christus, sandher gudh oc sandher man, för syndara föddher, pinther,

Digitized by Google

oprester oc hedradher j sacramänthis, hwilken thu
sp. 2 jomffru afflade aff them häl|gha andha, tha thu
swaradhe gabriele thät ödmyukasta ordith See iak
gudz tiänista quinna, wardhe mik äpther thino
ordhe Amen ¶ Min fförsta wärdoghet som j thänna
helso innelykkis är, at jak är menlösonas droth-
ningh, hwilkidh som märkis wm Aue som agusti-
[n]us sigher Gudz moder war wthan alt wee, thät
är[1] wthan dödheligha oc nadeligha syndh Oc wthan
wanffrägdena oc fförbannilsenna wee Oc wthan
lastenas oc awitilsennas wee, oc alzskons syndena
ondzsko, swa at hon skulle wärdzskylleligha helsas
aff änglenom wm Aue wmwändandhis eue nampn
¶ Annadh är ath iak är alzskons wisdoms oc wnder-
standilses mesterska, som märkes wm thät ordhit
Maria hwadhan aff bernardus sigher, maria är swa
mykydh som oplyserska äller oplysth, fför thy at
sötasta iomffru maria hon tagher wisdomsins lyus
aff the helga treffalloghet, oc lyser alla the hälga
kyrkyo mädh rättho tro oc sannan wisdom oc
sniälom radhom, ¶ Tridie är at Jak är yppersta oc
wndersammastha kesarinna, som märkis mädh thät
ordith o, thy at thän som höre nakodh wnderlikit
tha sigher han o, thy sigher anselmus O all war
54 wisdoms makt jomffru maria O all wars krafftz[2]
sp. 1 styrker oc | allas waras dygdha ophoff O sötasta
jomffru maria, alth himerikis rikis wärdoghet O
maria milhetena oc miskunnena osigelighen wäl-
wilioghet O alla hwganna oc lekammana o ffram-

[1] är *tillskr. i marg.* [2] *Hds.* karfftz

Digitized by Google

ffarliken oc otänkeliken höffwislighet oc renlighet ¶ Fiärdhe är at jak är miskunnena drothningh, som wnderstars *mädh thät* ordith Misericordis[i]ma Thy sigher iheronimus[1] til gudz modher skulw alle trona människior oc alla syndara löpa, fför thy hon är[2] milhetena oc miskunnena drothningh, oc allom bedröffdhom enasta hwgsualirska ¶ Fämpte är, at iak är mankönsins medlerska, som märkis[3] *mädh thät* ordhit Pro hwilkidh j lathin säthz mällan ordana oc[4] äränden*na* ändalykt, hwadan aff ambrosius sigher, j the hardhe stridenne[5], som war mällan gudh oc syndoga människior, fför fföräldrana syndh, är jomffru maria giordh helsamasta medlerska, ey at enasth j allo godho, wthan ämwäl moth alth onth, swa at hon är änglom oc manniskiom, j allo mattho wnderlighen ¶ Siätthe är, at jak är allom godhom människiom sak oc ophoff, til alt goth, som märkis *mädh thätta* ordith nobis, hwilkidh här säthz | fför ändelykt. Thy sp. 2 mädhan jak är aff gudhi skapadh fför edhra skuld, oppa *thät*. at han skulle wm mik opffylla edher *mädh* sinne nadh, oc allo godho. Thy sigher petrus damianus aff mik O hälgasta jomffru maria stygx ey widher os, fför thy thu ästh ffore sedh aff gudhi fför wara skuldh, Jak beder tik försma os ey, thy at thu wasth hälgha ffädromen föreloffwadh fför wara skuldh. fför wara skuldh ffödh, fför wara skuldh helsadh aff ängleno[m], oc oppffylt *mädh* alla

[1] *Hds.* iheroninus [2] är *tillskr. ö. r.* [3] *Hds.* märskis
[4] oc *tillskr. ö. r.* [5] *Hds.* stridennene

Digitized by Google

nadher ¶ Sywndhe är, at jak är alla jomffru drothningh, som märkis mädh the ordena virgo thy segher thomas de aquino, iak ffödhe iomffru, iomffrudomen hel bliffwandhis, oc swa förskullade iak at wara alla jomffru drothningh ¶ Ottandhe är, at iak är alla wärldena modher, som märkis mädh the ordena mater, som albertus sigher, för thy at iak är gudz modher, thy är iak oc alla wärldena modher, Nyiondhe är, at iak är gudz moder, som märkkis mädh thät ordith dei, j hwilko mik offras sötasta loff oc hedher. Thy sigher agustinus, wm iak kallar tik wärldena ffru. tha är thät santh Om iak kallar tik änglana drotningh. thät är mykidh meer Än wm iak kallar tik gudz modher, thät är
55
sp. 1 osige|leghit ¶ Tiio[n]dhe min wärdoghet är, at iak är wnderliga affladh oc ffödh, som märkis mädh thy ordeno Facta, som hälgha läreffädher sighia aff mik, at iak är afflad oc ffödh offwer natwrlica krafft, aff offruktsamlikom föräldrom, oc genstan aff gudhz nadh, opffyltis iak mädh alle räthwiso, oc war iak aldra renasta wthan alla syndh, at iak skulle framdelis wardha gudz modher ¶ Ällofthe är, at iak är alla nadena opffinnerska oc ffatabwr, som merkes mädh thät ordith Gracia thy segher then hymmelzlike örnen sanctus augustinus, wee mik oc wee wärldene, aldra hälsth wärldzlikom älzskarom, wee mik oc minom likom, som astwndhum wärldzligh ophögilse, snarth förgangandhe, enkte tänkiom wii oppa thänna nadena haffs ophoff iomffru maria, hwilken som är alla syndara wän,

Digitized by Google

som sigh wilia bätra, wee thy wär, litidh minnoms wii oppa hänne, oc än är oos större wee, at mädan wii ärom j blandh swa mykin wadha, antighe lithet äller aldra glömskelikasth. hänne thiänom ℭ Tolffte min wärdoghet är. siger iomffru maria, at iak är källa. mädh offwerflytandhis dygdhana watn, som kallas theoloycalium, thät är the dygdher som aff siälffwom gudhi ingywtas oc | giffwas Oc the sp. 2 dygdher som man nymber aff boklighe konst, Hwilkidh som märkis mädh thät ordith plena Thy segher ambrosius aff mine äro, o människiona söner, iak bedher edher at j hören mik, hwi bekymbren j edher j swa mykle ffaffängho. Hwadh ey seen j äller hören, hwru stor thingh ärw j alzmäktogx gudz modher Sannelika hon är alla dygda källa, kommen thy alle til hänna som törstoghe ären, j som opbrände ären aff syndhom, fflyn til swalkan. Hon är oc alla dygda watn. thy j som ffulle ären aff ondhom tinghom, twan edher oc swa skal edher wngdom opnyias swa som örns ℭ Trättandhe är, at iak är alla gudz gaffwas ark, ffru oc mästerska, som märkis mädh thät ordith dominus. fför thy at jak är gudz ffadhers brudh, thy ffik iak makt oc härradöme offwer alla thäs hälga andas gaffwor. thy sigher basilius, j the bok han giordhe aff mino loffwi O alle ffatighe, komen til alla rikedoma palacium, at j maghen rike wardha, O j alle som hwngroghe oc törstoghe ären, skyndhen edher til äroffulla jomffru maria härbärghe, j thy at hon är gudz ffadhers brud, hwilkin som är härra offwer

Digitized by Google

56
sp. 1 alla | härra, thy är hon allas thera ffru som härradöme haffwa, all tingh äru j hännas jomffrulegha händher, ey at enasth lekamleken, wthan iämwäl alla hymerikis rikis nadher oc gaffwor ℭ Fyortandhe min wärdoghet är, at iak är thes hälga andas ffruktsammasta yrtagardh, som märkis mädh thät ordith Tecum thy segher doctor gregorius nazanzenus aff greklan[d] aff mik O j[1] som kranke oc bedröffde ären, sen mariam aldra ffruktsamasta yrtagardh, hwi kommen j ekke oc smaken hänna söthma, O j wärldena älskara, som illa lwktandhe ären, sem mariam som är[2] aldra bästh lwktandhe yrtagardh, kommen oc smörien edher mädh hännas yrthom, oc pryden edher mädh hännas blomstrom, at j maghen hedras. rensas oc läkias Thy at thänna jomffrun maria, wil oplata thänna yrtagarden allom syndarom, oc geffwa hwariom enom som honom behoff görs ℭ Fämtande är siger iomffru maria, at iak är alla hälaghetz brudahus, som märkkis mädh thät ordith Benedicta. thy siger sanctus gregorius aff mik Glädhioms alla crisna människior, oc alla syndara som sigh wilia bätra, fför tässa gaffwona gudh haffwer os giffwidh som är hälgasta jomffru
sp. 2 maria fför thy | wm hänne oc aff hänne, komber os all hälaghet. som är andelikin ffatigdomber, renlighet, räthwisa, ffredher oc milhet, oc fflere otalika dygdher, thär fföre skyndhen edher til hänne, om j wilen delactoghe wardha aff äwärdeliko helso ℭ xvi är, at jak är alla fförskullensenna fförsthinna, thy

[1] j *tillskr. ö. r.* [2] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

segx aff mik. Tu. hwadhan aff agustinus sigher, the tingh som kal ärw, kwnna ey wärmas wthan mädh hethom. Oc the som tör oc wisen ärw, kwnno ey wätas. wthan mädh wathom tinghom, ey häller dröffdhe glade göras, wth[an] mädh ffrögdelighom tinghom. Swa oc alle dödelika människor, kwnno enkte goth fförskulla, wthan ihesu christi oc iomffru marie fförskullilse, thy aff tässom twem wth gaar all dygdh, fförskullelse oc helsa, Thär före o thu aldra ffägersta fförskullerska iomffru maria, wn os swa fförskulla mädh thin fförskullilse, at wii maghom mädh tik glädhias j himerikis rike ¶ xvii min wärdoghet är, at iak är alla quinnors ära, hedher, ffrägdh oc krona, som märkis mädh thät ordith. in thy sigher agustinus Alla wärldena quinnor, skulu glädhias j thinne til qwämdh, j hwadh hälst stadgha the ärw O jomffru maria. aldra ffägherst offwer alla quinnor, om tik wordhom the ffrälsthe aff | the wanffrä[g]dh[1] oc fförbannilse, som the waro j kompne, wm tik wnkommo the fförwitilse, som the ffingho mädh ene syndh, thy skulu alle glädhias, thy at thu ästh änglana drothningh, quinnonors ära, mannana stadoghet, ¶ Adartandhe är, at jak är ödhmyuktena[2] drothningh, mädh hwilko iak förskulladhe wara gudz modher, thy sigx Mulieribus. Thy sigher gregorius nazanzenus til sötasta iomffru maria O alla ödhmyuktenas säfflighetzsens oc milhetzsens drotningh. Hwilkin j allom nidher slaar högffärdena, mädh thinne

57
sp. 1

[1] *Orden* oc frägdh *öfverstr.* [2] *Hds.* ödhmynktena

Digitized by Google

hälghe ödhmyukt Oc synderkrosar wara fframffoslighet ¶ xix är sigher iomffru maria, at iak är kärleksens bandh, mädh hwilka the hälga kyrkia är gudhi til ffästh Oc gudz son oc människiona natwr samman ffögdh, j hwilkom samffögilsom iak warth giord gudz brudh, som märkis mädh thätta ordith Et thy sigher ambrosius, tik skulu alle loffwa sma oc store, thy at thu ästh ffästh alzwallogom gudhi ffadher, oc wm tik är the hälga kyrkia til ffögdh gudz son, swa at enghen kan göra athskilnadh mällan gud oc människiona ¶ xx är, at iak är paradhis.

sp. 2 oppa wälsignilsen|na wäghna, fför trona. wm hwilka iak affladhe hymerikis kesara son, som märkis mädh thät ordith Benedictus. Thy segher basilius o maria all wälsignilses paradis wm trona, hwilkins wälsignilse är thin wälsignadha son, Wälsignadha ärw änglana, oc alla wärldz människior om thina tro wälsignilse ¶ xxi min wärdoghet är, at iak är liffsins wisdomsins oc maktena trä, som märkis mädh thät ordith Fructus Thy sigher sanctus agustinus O wälsighnadh iomffru maria, tik wälsigne alt hymerikis härskap. fför thy thu ästh thät liffsins trä, hwilkins ffrukt är änglana ffödha, Thu ästh oc wisdomsins trä, hwilkins ffrukt är människiona wisdom Thu ästh oc maktenas trä, hwilkins ffrukt är ihesus thin son, hwilken som är allas thera helsa som ffrälsas skulu, xxii är, at iak är the hälgha treffalloghetz mönsther, hwilorwm, sloth älla palacium, som märkis mädh thät ordhit Ventris thät är qwidz. Hwadhan aff anselmus sigher, wälsignadh

Digitized by Google

äst thu offwer all creathur. thy thu reddhe the hälga treffalloghet säthe j thins qwidz mönsther. 58
j thins qwidz palacio, redhe thu guddo|menom sp. 1
härbärghe, j thins quidz sloth reddhe thu skapare-
nom sömphws. Oc j thinom quidh jnne hyölth thu
alzwallogx gudz son j ix manadha ℂ Tridie oc xx
är, at iak är hymerikis[1] porth. som märkes mädh
thy ordeno Tui. thy seger bernardus, gudz son
stegh nider til os wm thins quidz port Oc inghen
människia kan opstiga til honom wthan om tik som
är hymerikis porth ℂ xxiiii är at iak är[2] wärldena
ffrälserska. styrerska oc bewarerska. som märkis
mädh thät ordith Jhesus Hwadan aff ieronimus
sigher O iomffru maria aldra wärdogasth offwer
alla quinnor, wärdzskyllelika kallar iak tik alla
wärldena ffrälserska, thy at ihesus som är ffrälsare
är thin son. Jak kallar tik oc alla thinga styrerska
oc bewarerska, thy at ihesus thin son styrer oc
bewarar all thingh ℂ xxv är, at iak är dyrasta sacra-
mentz kar, pryth oc orneradh mädh alla dygdher,
som märkis mädh thät ordith christus, hwilkidh
swa mykidh är som smordher Oc til höre sacra-
mäntha Thy sigher agustinus härren ihesus är kal-
ladher christus, fför thy han är smordher mädh
en|kannelike nadh til sina persona, Thy at han är sp. 2
allas thera hwffwodh som ffrälsas skulu, thy at
aff honom wth gaa all kyrkiona sacramentha
ℂ xxvi är at iak är alla räthwisa manna ffäghersta,
ärlegastha, oc ffruksamasta brudh. enkannelika

[1] *Hds.* hymemerikis [2] är *tillskr. ö. r. med rödt.*

Digitized by Google

klärka oc renliffwis manna, som wnderstas mädh thät ordith. homo thät är man. Thy sigher jeronimus, fför thy at gudh är wordhen man om tik. thy ästh thu wärdzskylleligha kallandhis alla manna brwdh, thy at thu ffödde allas wara siäla brwdgumma. ey mädh smittilse, wthan iomffrudomen hel bliffwandhis, thy skulu alle män snarligha löpa til tik. enkannelika renliffwis män, hwilke som astwndha thiäna alzwaloghom gudhi j renleghet, oc thu skalt wara theras brudh oc theras renlighetz gömmerska oc fförwariska. aff them afflandhis kärlexsins, tronas, oc höffwisklighetsins söner. ¶ xxvii är sigher iomffru maria, at iak är sanhetzsens mästerska, badhe andeligha oc lekamleka, som märkis mädh thät ordith verus thät är sandher. Thy sigher agustinus, o maria thu ästh mäktogh j gerninghom, oc san gudz modher. Hwilken sandher man är. thy ästh thu sanhetsens modher oc ophoff
59
sp. 1 ¶ attandhe oc xx är | at iak är wärldena dagtingherska som märkis mädh thät ordith Et hwilkidh j latino märker ffredh oc samdräkt, thy at thät ffögher til hopa. swa saminan bindher iak gudh mädh allom, om kärleken oc nadena. Oc hymerikis rike om ärona, borttagandhis syndena hindher, thy skulu alle loffwa oc ära mik ¶ xxix är at iak är sannindena nadhena oc ärona boka hws. som wnderstars mädh thät ordith verus. thät är sandher Thy segher petrus damianus O älzskeligasta iomffru maria sanhetzse[n]s modher. oc all gudeligx sanhetz nadenas oc äronas bokastol, j hwilkom som läsis

Digitized by Google

oc syungx sandher gudh. Thu ästh oc iomffru-
likidh boka skrin, hwar gudz sanhet ihesus christus
som är liffsins bok. hwilas i ix manadha ¶ xxx
wärdoghet är, at iak är gudz sons iämlike oc en-
kanneliken wän, swa som stalbrodher älla socia,
som wndherstars mädh thät ordith deus. hwadhan
aff anselmus segher O osigelikin iomffru marie
wärdoghet oc loff, hwilkin som är äwinneligx wis-
doms kompan, oc lika godh wordhin mädh gudhz
ffadher son. oc begaffwadh mädh högxta gudz
gaffwa. Thy skulu alle aff allom krapthom hedra
oc älzska hona, oc enghen til dirffwis at fförsma
älla miswördha hona, hwil|ka gudh haffwer hedradh sp. 2
oc ophögth offwer all creatwr Första oc xxx min
wärdoghet är, at iak är alla syndara tilfflykth,
hiälp oc rädningh, som märkis mädh thät ordith
Pro hwadhan aff agustinus sigher. O maria, thu
ästh fför syndara skul ffödh, oc hälogh giordh, at
gud skulle om tik all tingh hälog göra, fför syndhara
skuldh ästh thu wordhen gudz modher. Thy bedher
iak tik at thu miskuna tik offwer os syndara, fför
thy wm thu wilth ey miskunna, tha misther thu
thina ära. oc ffördärffwar alla wärldena ¶ xxxii är
at iak är enkannelikasta läkerska, som merkis
mädh thät ordith Peccatoribus Thy sigher raba-
nus aff mik, fför syndarom ästh thu giordh alla
blomstrandhe yrtagardh. Oc balsama fflytandhe
källa, thy bedher iak tik, at thu ey driffwer ffran
tik wsla syndara til tik löpandhe. fför thy thu
ästh ey thin eghen. wthan thu ästh enkannelika

Digitized by Google

syndarom giffwen ℭ xxxiii är sigher iomffru maria,
at iak är the hälga kyrkio ffödherska, som märkis
mädh thät ordith Natus. Thy segher basilius,
mädhan gudz son är ffödher aff tik j wärldena,
sp. 1 thy til bör at thu ska[l]th | wara all christi andelika
limmer som ärw räthwise män oc the hälgha kyrkio
fföderska, Hwar fföre bedhiom wii tik o millastha
iomffru maria, at thu giff thinom barnom. sanhetz-
sens oc nadena myölk, thät är miskunnena söthme,
at wii ekke wanskoms j thässe wth lägeno, som
är ffwlt mädh wee oc angist, ℭ xxxiiii är, at iak är
allas thera starkhetz stodh, oc stadelighetz bärgh.
som dröffde äru, oc syndha bätringh göra, ä hwad
hälsth the millelica lidha älla tola, som wnderstars
mädh thät ordith Passus thät är pinther Thy
sagdhe gregorius nazenzeus[1] aff mik O sötastha
iomffru maria fför thän skuldh at thu stodh honom
aldra nästh, som dödhen tolde fför alla wärldena,
j thy fförskulladhe thu mädh thinne warkunnan,
at thu skulle til thin son, wara allas thera starkhetz
stodh och tolomodhz bärgh. som dröffdhe ärw[2].
Thy skullu alle som dröffdhe ärw lyfftha sin öghon
til tik, ℭ xxxv at iak är the hälgha kyrkia bandh
oc boia, som märkis mädh ordith Et hwilkidh j
lathin samman ffögher ordh, oc samman bindher
swa som mädh boya, Thy sigher Petrus blesensis,
sp. 2 O | sötasta iomffru maria, the hälga kyrkio bandh
oc boya, mädh hwilkom all the hälgha kyrkia
styres, regeras oc sammanbindz, om dygdher oc

[1] *Härefter ett felskr.* sigher *öfverstr.* [2] *Hds.* arw

Digitized by Google

hälgha*n* stadgha ℭ xxxvi är, at iak är ffru ow*er* liff oc dödh, helso oc krankdo*m*, som märkis m*ädh* ordith. Resuscitatus th*ät* är oprest*er*, thy sigh*er* albertus aff mik, thy at thin son war the*n* fförsthe som wnderlika oprestes aff dödha, thy fförskulladhe thu räthwislika, at wara ffru offwer liff oc dödh, helsa oc kran[k]dho*m*, fför the osigeligha sörgh oc dröffwilse, som thu haffdhe j thi*ns* sons dödhz tima, aff moderligho*m* kärlek in til tridhie daghe*n*[1] ℭ xxxvii mi*n* w*är*dhoghet är, at iak giffw*er* mino*m* tiänaro*m* nadh, at gudeliga wnffaa kyrkiona sacramäntha, som wnderstars m*ädh* th*ät* ordhit Sacramäntis. hwadha[n] aff anselmus seg*er*, jnghe*n* kan wärdelica wnffa kyrkiona sacramänta, som är döpilse, ffärmilse, wigxle. christi lecame, sc*r*ifftamal, äktaskap, oc yt*er*sta olni*n*gh, wtha*n* jo*m*ffru marie bön, Enghe*n* kan oc älla fförma rättheligha staa j the*m*, wtha*n* io*m*ffru maria bön, Enge*n* kan oc m*ädh* the*m* dygdheliga hädha*n* ffara, wt*an* h*änna* sötasta oc miskun*s*amastha närwarw, them hiälpandhe oc gladha görandhe ℭ xxxviii är, | at iak hals j störe hedh*er* oc w*är*doghet j hymerike, j iorderike. oc j hälffwithe, än nakodh a*n*nadh[2] creatwr, som märkis m*ädh* th*ät* ordit Honoratus th*ät* är hedradh*er*. Hwadan aff agustinus sigh*er*, alth hälffwithe rädhis w*är*dzskylleligha jo*m*ffru maria, oc hedra hona nödoghe, thy at hon är hälff-

61 sp. 1

[1] *Hds.* dagaghen *hvari* -ga- *sedan öfverstrukits.*

[2] *Hds.* annandh *Där framför ett riktigt* annadh *i hasten öfverstruket.*

Digitized by Google

witis kesarinna. Hänne hedrar oc all wärlden, thy at hon är wärldena ffru, oc skaparens ihesu christi modher, hwilkin aff allom hedras, alth hymerikis härskap, loffwa hedra oc rädhas hänne, thy at hon är hymerikis drotningh ¶ xxxix är, at iak är ffru oc drotningh, haffwandhis oändeligha makth, oc otänkeligha godhet, som märkis mädh thät ordith Quem hwilkidh ordh oändeligith är j latino Thy sigher agustinus, gudz modher är oändelighen, fför thy thän hon ffödde. är oändeliken j godhet, wisdom oc makth, ¶ xl är, at iak är änglana drotningh, som märkis mädh thät ordith Virgo thy segher ieronimus aff mik, fför thy at sötasta iomffru maria, war jomffru fföre byrdh, j byrdh oc äpther byrdh, fför thän skuldh är hon änglana drotningh, Hwilke aff gudhi är giffwidh, äwärdeligx iomffrudoms ärlighet gaffwa ¶ xli är, at iak
sp. 2 är mästerska til | alla afflingh, som är ängelzliken, natwrlighen oc andelighen, som wndherstars mädh thät ordith Concepisti. thät är thu affladhe, thy sigher agustinus, fför thy at thu affladhe gudz ordh. thy äst thu wordhen mästherska til alla afflingh oc ffödzlo ¶ xlii är, at iak är thäs hälgha andha sky, twngha oc dwffwa, oc kärlegx wnghn. som märkis mädh thät ordith Per hwadhan aff anselmus seger[1] aff tik ffaam wi thäs hälga andas rängh, swa som mädh sky. Thy at thu äst miskunsammast, thy ffam wii aff tik milhetena, swa som om dwffwo Oc om tik framfförom wii war ordh, swa som mädh

[1] seger *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

twngho Oc wm tik optändhoms wii j gudz gudz kärlek. swa som aff wngne ℭ xliii är, at iak är ophoff oc ffru til alla nadh, wm hwilka. wärdzlika människior wardha andeligha, som märkis mädh thät ordith Spiritum. som agustinus sigher O maria, wm tik wardha alla andelika, som astwndha ffaa gudz andha, fför thy thu äst thäs hälga anda wägher. oc enkannelighen wän, ℭ xliiii är, at iak är alla hälgona häloghet, som wnderstars mädh thät ordith Sanctum. Thy | sigher bernardus. Hwad skal iak sighia aff iomffru maria loff oc ära. wthan hälogheten wm thän hälga andha. är giffwen allom hälgonom aff hänne ℭ xlv är, at iak är ffru offwer alla them som härradöme haffwa, oc ämwäl offwer all creatur, som waridh haffwa, nw ärw oc wara skulu, som märkis[1] mädh thät ordith Cum. Thy segher anselmus, thu äst äwighetzsens modher, som är alla timanna mattha, thy äst thu oc alla timanna ffru ℭ xlvi är, at iak är starkhetzsens stodh äller torn, som märkis mädh thät ordith Gabrieli. Thy at gabriel kallas gudhz starkhet. Thy sigher geronimus, iomffru maria är starkhetsens drothningh, thy war gabriel sändher til hänne, som är starkhetzsens ängil oc höffdinghe, ℭ xlvii är, at iak är ffru til alla konsth oc snille, oc höffwisklighet oc wältaloghet. som märkis mädh thät ordith Respondisti, thy sigher basilius, wärdzskylleligha kallar iak tik wärldena ffru, Thy at thu swa swaradhe the hälgha treffalloghetz sändebodh, at thu

62 sp. 1

[1] märkis *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

mädh tith swar ffrälste alla wärldena aff fförtap-
sp. 2 pilsom ℂ xlviii är, at | iak offrar alzmäktoghom
gudhi, alla the hälga kyrkio böner, som märkis
mädh thät ordith Hoc Thy sigher ambrosius O
maria, thär til ästh thu skapad aff gudhi, at thu
skalth offra alzwalloghom gudhi syndogha manna
böner, Oc ödmyukliga för them bidhiandhis, oc
sötelegha them hwgswalandhis ℂ xlix är, at iak är
all ordha bok, som wndherstars mädh thät ordhit
verbum. thy sigher geronimus, thät är räthwist, at
iak kallar iomffru maria alla hälgha ordha bok,
thy at hon är the bok, j hwilke gudz ordh war
scriffwadh, oc wordith köt, ℂ .l. min wärdoghet är,
at iak är[1] alla leffwandhis människios ödhmyukt-
ena äpte syn, enkanneligha quinnom, som wnder-
stars mädh thät ordit Humilimum, thy sigher
bernardus O ödhmyukasta iomffru iomffrv maria,
thy at thu swaradhe ödmyukasta ordh, til thät
ärandit som j tik skulle ffulkomnas, j thy för-
skulladhe thu at wara. allom ödhmyuktena spegil
oc äpthersyn. ℂ li är, at iak är allom syndarom
miskunnena beteerska, som märkis mädh thät ordith
Ecce thy segher petrus damiani för thy at thu tik
63
sp. 1 | tik skulle ffulkompnas. siiandhis Ecce tha för-
skulladhe thu, at betee för allom miskunnena ordh,
gudhi ffadher oc thinom son, hwilken thu swa
offtha mättadhe mädh thinne iomffrulighe myölk
ℂ lii är, at iak är alla lydhno förstinna, som märkis

[1] *Orden* at iak är *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

mädh thät ordith Ancilla thy sigher bernardus O *wär*dogasta ffru io*m*ffru maria, nar thu segher och kallar tik tiänistha q*ui*nna, giffwer thu allo*m* äptedöme til lydhno, ℭ liii mi*n* *wär*doghet är, at iak är aldra idhnasta fförman, som märkis *mädh* ordit Domini Hwadha*n* aff origenas sigher O alla tingha ffru oc drotni*n*gh io*m*ffru maria, *wär*dzskylleligha skalt thu allo*m* bywdha. idkeliga tiäna gudhi, för thy thu förskulladhe, at wara alzwallogx gudhz första oc yppersta tiänistha q*ui*nna ℭ liiii är, at iak är alla *wär*ldena opbygg*er*ska, *mädh* hwilke gudh opbygdhe nidherslanghna *wär*ldena, som wndherstars *mädh* ordhit Fiat thy seg*er* gregorius O alla adams söner, tänken oppa io*m*ffru maria, hwilke*n* som opbygdhe oc widherqwekthe alla wärldhena *mädh* sino ordhe, tha hon swaradhe änglen*om* Fiat ℭ lv är, at iak är the första oc ffrämstha aff allo*m* creatwro*m*, som märkis *mädh* *thät* or|dith sp. 2
michi. hwilkidh som är prime persone Thy segher fulgencius[1] O ödhmyukasta io*m*ffru maria. gudz *wår*dogasta modher, om *thät* ordhit Fiat michi förskulladhe thu, at wara the första persona oc ypersta creatur, som gudh mästh älzskadhe ℭ lvi är, at iak stadelica styrde oc regeradhe mik äpther allo*m* gudz laghom, som märkis *mädh* *thät* ordith Secundum Thy segher maximus O sötastha io*m*ffru maria, altidh liffdhe thu menlöslica äpther allo*m* gudz laghom, oc aldrigh aff them gik j minstha pw*n*cth ℭ lvii är, at iak är liffsins boks mästher-

[1] *Hds.* fulgengencius

Digitized by Google

ska, j hwilke alle skulu inscr*i*ffwas, som mik m*ädh* gudelike wörn*i*ngh näm*p*na, som märkis m*ädh* th*ät* ordith verbum. Thy segh*er* prudencius O io*m*ffru maria war daktingerska, fför thy at tu[1] ffödde gudz ordh, j thy fförskulladhe thu aff the hälga treffalloghet, at gudhz wthwalda wäner, skulu inscr*i*ffwas j tik som är gudhz ordha bok ℭ lviii är, at iak aff gudz miskun*d*h är aldra rikasth, thy at all skapadh tingh ärw mi*n*, oc swa som m*ädh* räth mik til höre, som märkis m*ädh* th*ät* ordith Tuum. 64 sp. 1 thy segh*er* origenas O | millasta io*m*ffru maria. alla w*är*ldhena ffru. hwad skal iak offra thino*m* offwergangan*d*he hedh*er*. Hwilken m*ädh* the ythersta ordeno som thu taladhe fför os. swa mykidh wan at alth th*ät* som guddome*n* til höre oc all skapadh tingh ärw thin ℭ lix är, at iak är alla godha tingha ffwlko*m*nilse, som märkis m*ädh* th*ät* ordith Amen thy segh*er* petrus damiani O io*m*ffru maria ihesu christi modh*er*, hwilken offta j sina hälgha läst iakandhis oc sighiandhis Amen thy wari thu oos altidh Amen om godha ger*n*ingha ffulko*m*nilse, wm fförskyllelsena ffwlbordilse, at wii ffwlko*m*ne j allo*m* godho*m* gerningho*m* magho*m* tik m*ädh* alle astwndha*n* loffwa j äw*är*deliko äro sywngandhis Amen ℭ Th*är* äpte*r*[2] sagde brudgwmmen som th*ät* hörth hadhe. th*än* waare hardare än steen älla iärn, so*m* tässa thina wärdogheter hörer, oc ey th*är* äpth*er* tik gudelika helsa m*ädh* Aue maria fför thy at the mi*n*sta aff tässa thina niio oc .l.

[1] tu *tillskr. ö. r. med rödt.* [2] äpte*r* *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

wärdoghether, är mykydh dyrare oc wärdogare, oc
människiom nyttogare än alt thät j wärldene är
¶ Jomffru maria swaradhe O min sö|thaste[1] brudh- sp. 2
gumme, iak skal nw kungöra tik. gudz ffföresyns
lönlig tingh. Thu skalth wetha oc sannelika wndher-
sta. oc androm raskeligha kungöra, at thät är
wissastha tekn, oc santh märke til äwärdelighen
ffördömilse, at widherstygias, glöma äller läthias
at läsa min psaltara. Oc allom them som kerlek
oc gudhelighet haffwa til ängilsens helsa, är wis-
sastha tekn at the ärw sannelica ffföreseddhe til
äwärdelika äro Hwar ffföre alle the mik helsa mädh
thänna helso, oc fframhalleghe bliffwa til min
hedher, skulu komma til mik j mina äro

Rubrica här sigx hwru brudgummen hörde rädelica röst ropandhis hämdh offwer them som byghia oppo iordene Oc hwru them sändhis hiälp som willo läsa jomffru maria psalthara

Oppa en iomffru maria högtidhis dagh warth han takin j andelika syn Oc hörde aff allom wärldena lanskapom rädelica rösther, ropandhis hämdh. hämdh. hämdh, offwer them som byghia oppa iordene. äpther thässa rösther saa han at hymmeltwngglin gaffwo aff sigh swa som brännandhe fflodher, offwer them som byghdo j wärldene Oc 65
gen|stan bliffwo otalika människior dödhe. Oc nar sp. 1

[1] *Hds.* sötasthaste

Digitized by Google

the som äpther liffdho hördho theras rop som
förgingho i fflodene, begynnadho the at bedhas
nadh oc miskundh Oc j samma stwndh kom eth
skep aff hymleno giorth aff skym, oc pryth mädh
st[i]ärnor, oc kringh om giffwidh mädh hwitha
wingha Oc thät skipidh synthis flygha j wädhreno,
oc war betäkt owan til j wnderlike mattho. hwil-
kidh oc war swa storth, at otaliken moghe matthe
thär ingha Oc gudz renghbwghi kringhom gaff thät
skipidh Oc oppa ena sidhona wid skipidh saa han
swa som .l. wänkta reddha[ra] Oc oppa andra sidona
.l., oc offwan offwerskipid .l., Hwilke mädh ämbor
wtsläkthe[1] thän rädelika ellen ¶ Än ffrämsth j skipino
sath hymerikis drotningh, skinande mädh osige-
like ffäghrindh. hwilken som taladhe til them som
hälp ropadho O wsla människionar söner fflyn til
mik, at j ey skulen förgas j thänna fflodh, oc
swa som wärlden war ffordhom ffrälst aff syndenna
fflodh om ängilsens helsa, swa kommen oc nw til
mik wm samma helsa, oc j skulen ffrälsas aff allom
sp. 2 wadha | Thär äpther kommo hwitastha dwffwor, oc
togho them som anammadh haffdho ängilsi[n]s[2] helso
infförandhis them[3] j skipidh Oc hälgasta iomffru
maria giordhe högtidhelikidh gästabodh, mättandhis
them mädh alzskons ffrögdelica rätther, oc skänkte
them guddomsins win Thär äpther böd hymerikis
drotningh änglomen, at the skullo mädh wnderlike
snarhet. byghia en storan stadh oppa högxsta bärg,

[1] *Hds.* wtslälkthe [2] *Ett felskr.* helsins *här öfverstr.*
[3] them *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

mädh .l. c torn, hwar alle insattos som loffwadhe at läsa jomffru maria psaltara, at the skulle bewaras aff til standandhe eeldh oc wada, aff hwilkom nw nästhan all wärldhen skal opbrännas Sidhan sagdhe iomffru maria, swa som the alle fförginghos som fförsmaadho noe ark j fflodene. swa skulu alle wthan twäkan ffortappas j thänna eelsins fflod, j ythersta thimanom, som fförsma mik oc min psaltara ¶ En engen människio twngha kan wttrykkia, hwilken thänna fflodhen war, fför thy honom syntis som thät ware annadh hälffwithe Oc enghen stadz syntis miskundh, wthan thär som iomffru maria aakalladhis, | Oc än thät som sörgeligare är at sighia, han saa manga klärka oc renliffwis människior, som oppa theras ämbetz wäghna, skullo ffly til iomffru maria wm nadh oc miskundh, j tolke fflodz oc dröffwilse thima. Hwilke hänne mästh häddho oc gabbadho, oc swa mädh theras hädilse, bliffwo mädh slemastha dödh dödhe Oc mädh samma fflodh rwnno til hälffwitis. Han saa oc mangha enffalla oc olärdha människior. hwilka j sinne enffalloghet, fflyddho til iomffru maria, oc mädh gudelighet läsande iomffru marie psaltara, oc ffingho wälsignilse aff hänne, oc wordho bewaradhe aff allom wada, oc mädh störstha gudelighet hädhan fforo Oc swa sannadhis thät som christus sigher j lästinne, at thän tiänaren som weth sins härra wilia oc ey görandhis, han skal plaghas mädh manghom plaghom. Oc thän som ey weeth hans wilia, skal ffaa mindre näpsth. Oc

66 sp. 1

Digitized by Google

oppo thät. at wii matthom wara tryghe j thenna wadelika timanom, tha helsom gudeligha iomffru maria oc hänna son. j theras psaltara

Christus awither sinna modhers ffästeswän oc
sp. 2 | fflere thy at the plägadhe sighia at hans pina war honom läth oc snar at tola Oc ther hono[m] eet trä mädh xv qwistha oc hwru han war korsffäster j hwiariom thera oc aff them dyra hälga treffalloghetz psaltara

Christus talar til sinna modhers ffästeswän, thu oc mange andhre, the som latha sigh nakodh wara, pläghen sighia. Härren ihesus wm en halffwan dagh. toldhe pino fför wärldhene Oc mädhan han war gudh. war thät honom läth at göra Sannelika wäl fförmatthe han haffwa lidith större oc hardhare pino, wm han haffde[1] wilidh, hwilkidh han tha ey giordhe. än wii som wiliom honom tiäna, bedröffwoms aldra hardhast j fflere aar, aff wärldene kroppenom oc diäffwlenom, hwilke tha ey ärom gudhi, ey häller aff iärn äller sten giordhe. fför hwadh sak. skulum wii swa öme och litle, lidha swa hard tingh, oc j swa langhan tima. mädhan gudh som ffwlkompna sina pino j swa lithin tima ¶ Han swaradhe, hwadh som hälsth aff androm är giorth thät anthwardha iak them. Oc kännis iak mina syndh, at iak j minom ffrestilsom swa som wanskandhis,

[1] *De 2 sista bokstäfverna i* haffde *skrifna i margen.*

Digitized by Google

67

aff mins hiärta angist | korradhe iak j mino sp. 1
hiärta, oc taladhe swa som annor iob. wthan thu
min härre oc gudh wärdogas thu mik thänna
syndena fförlata ¶ War härra swaradhe, thu sigher
mik haffwa tolth lithen tima för tik oc alle wärld-
ene, kom thy oc see hwadh iak toldhe. Tha synthis
honom som han ware j eno konungxliko palacio,
j ena wnga jomffrus konungxliga brudahws äller[1]
sänggha kamara. Hwar han saa jomffru maria j
osigelighe ffäghrindh, brydh mädh stör[s]the ödh-
myukt. oc allom androm dygdhom. Oc synthis
honom ängelen gabriel helsandhis jomffru[na] wörde-
ligha. Oc hänne swarandis tässen ordh See härrans
tiänista quinna wardhe mik äpther tinom ordhom
Oc j samma öghnablike som ordhen waro sagdh aff
jomffrune, saa han j wnderlike mattho mädh
hwassasta syn, klarlikare än solen skin gynom
glasedh, j the iomffrunas innerstha inälffwom eeth
litidh swänbarn, j aldra minsta mattho swa som
minstha ffogäls wnghe Oc tha haffwandhis ffwl-
komlika alla människios limer oc lidamoth, tha
sagdhe härren ihesus, tu som thätta seer aatwaktha
granlika hwadh tik tees Oc gensthan[2] saa han alla
wärldena man j thätta barnidh, hwilken oc wnder-
lica syntis heel | j hwariom hans lim oc lidhamoth sp. 2
Oc ämwäl synthis thätta barnidh j hwariom wärlde-
nas deel, haffwandhis oc fförandhis mädh sigh j hwiar-
iom del stadhen iherusalem, j hwilkom han äpther
try aar oc xxx war pinther, Oc swa wthan ather-

[1] *Hds.* aller [2] *Ett dubbelskr.* saa han *här öfverstruket.*

Digitized by Google

wändho toldhe thät samma barn the samma pino,
som han tolde j sinom licama a langha ffregedagh
Tha sagdhe barnidh til honom som thätta saa, swa
aff minne afflingx opbörian oc til mins dödz tima,
bar iak altidh thänna pinona fför tik oc alla adams
söner, oc oppa thät at thu skalt ey tänkia mina
pino wara lättha, see aathwakteligha hwad tik
betees. Oc j samma stwndh[1] saa han thät litla
barnidh ophögt oppa korssith, hwilkins högdh war
som högxsta trä, Oc swa stor ynka war at see thätta
barnidh swa grymmeligha pinas, at all creatwr
badhe j hymerike oc iordherike, aff store war-
kunnan nästhan bliffwo dödhe, Thär äpther sagdhe
barnidh som är christus, thu skalth wetha j san-
nindh oc kwngöra androm, at iak toldhe altidh.
oc särlica pino fför hwiaria syndh, swa wäl fför
arff syndh som fför dödelika syndh, theslikis fför
68
sp. 1 nadelika syndh, at | om jak haffde haffth j mik,
allas thera liff som liff haffwa j wärldene, jak
haffde blifwidh dödher j hwiario öghna bliki, swa
manghom sinnom som the ärw som liff haffwa j
wärldene, ämwäl om otalilikin liff haffde til waridh
om iak haffde ekke waridh gömdher aff guddomen
¶ Annan tidh skalth thu wetha, at iak toldhe pino
wthan atherwändho. j hwiarie stwndh, ämwäl fför
alth thät goth, oc hwiarie the dygdh thu haffwer,
oc fför hwiaria the wigxsle thu haffwer j the hälga
kyrkio, atskilelika oc besynnerlika tik kännandhis
oc älzskandhis, at om swa mangha liffsins wärlder

[1] *Ett dubbelskr.* saa *öfverstruket.*

Digitized by Google

haffde waridh, som sandh korn til ärw, oc om iak haffdhe haffth allas thera liff, iak haffde bliffwid dödher j hwiaria öghna blik, *mädh* swa mangh*om* dödh*om*, om iak haffde ekke waridh gö*m*dher oc bewaradher aff guddo*m*sins makth ¶ Tridie sin skalt thu märkia, at ffran th*än* tima som iak[1] war afflader, oc til thäs iak doo a korsseno, tolde iak pino j hwiario öghnabliki, aatskilelika fför tik, oc fför thina wärslika äro, oc alla the gaffwor som | tik sp. 2 äru giffna, äller geffwas skulu, at wm iak hadhe haffth swa mangh lekamliken liff, som änghla ärw j hymerike, oc stiärnor aa hymleno*m* Oc hwarth liff haffde waridh swa starkt oc odödelikidh, som alla änghlana liff är, jak segher tik sa*n*nelika, oc swär om mik siälffwan, hwilke*n* som är fförstha sa*nn*i*n*dh, at iak haffde bliffwidh dödher j hwiaria öghnabliki, swa offtha som fför är sakth, oc otaliko*m* si*nn*o*m* optare, oc ey haffdhe th*änn*a dödhe*n* waridh natwrlikin, wtan offwer natwrena, fför thy at änglana the magho ffördärfwas oc ey döö. Oc th*ät* är sake*n*, thy at gudz ordh som war j mi*n*s mando*m*s natwr, älzskade swa mykidh allas helso, som th*ät* war storth til, oc sörgdhe oändeliga hwars ens ffförtappilse, oc särlika aff gudz wa*n*hedher oc retilse, oc aff sadana kärlek, kom osigelike*n* andelike*n* sörgh j siälena, tha alt om ens, war th*änn*a sörghe*n* bw*n*dhin i*nn*an til, swa at hon kw*nn*e sigh ey wthwidha til mi*n* licama, wtha*n* swa mykidh. som mä*nn*iskio natwr fförmaa at lidha, oc swa

[1] *Ett dubbelskr.* iak *öfverstruket.*

Digitized by Google

mykidh som guddome*n* wille til städhia. J samma
69 matho war mi*n* ära bwndhen, at hon skulle sigh
sp. 1 ey wt|widha j mi*n* lekama, fför thy hon är oände-
liken j ffförskullilse oc dygdho*m*, seer thu nw hwadh
iak toldhe fför tik, oc enskylleligha fför hwiaria ena
mä*n*niskio j xxxiii [aar] ¶ Thär äpther saa han thätta
barnidh. söria oc gratha offwer alla mattho, oc
än tha at christi siäl, toldhe stora andeligha pina.
mädh inbu*n*dhen sorgh oc ängxla, tha war the pinan
större, som gudz ordh hwilkidh som är gudz son
tolde. j si*n*ne manslike natwr, hwilken som bran
mädh swa storo*m* kärlek oc älzskelighetz brändagha,
til christi oc io*m*ffru marie siäl, oc til alla wärldena,
aff hwilko*m* kärlek. han toldhe the gryma pinona
oc besska dödhe*n*. Oc ey fförmatthe guddome*n* aff
si*n*ne til skikkadhe makt, större andelika pino göra,
än the iak tolde j mino*m* hogh sigher christus, oc
ey war the pinan större äller ökadh i mino*m* dödz
tima, i*n*nan j mino*m* hogh, wthan wäl war hon
större j mino*m* licama, Hwilkin pina tha war
ändelikin, än tha at hon matthe kallas oändelikin.
Än tha at han som thätta saa, kändhe christum j
sigh oc sigh j christo, tha alth om ens, swa som
styrdher oc rördher aff kärlekeno*m*, nalkadhis
korsseno, oppa hwilko thän sörgffulle pilthen war
sp. 2 korsffästher. Oc syn|this hono*m* som han ware j
io*m*ffru marie io*m*ffrulighe mönsther, än j hwrw-
dhana mattho thät war, kw*n*ne han ey wndhersta.
Oc synthis hono*m* thär all wärldhen, klarlikare oc
aatskilelikare, än hon är j sigh siälffwe. Thär

Digitized by Google

äpther hörde han thät litla barneth, ropandhis oppa korsseno sighiandhis, miskunnen mik, miskunnen mik. adams barn, fför hwilkom iak lidher swa hardha pino. Hwar fföre bedher iak alla them som thätta höra älla läsa, fför wars härra ihesu christi pino skuldh. sigher han som thätta saa, at the mädh gudelighom hogh, höra oc anamma thät som här äpther ffölgher, j moth the ondho tingh som närwarandhis ärw, oc raskeligha til kommandhis wardha, at the magho beskärmas fför allom wadha. Oc at the skulo ey ffinnas offörwaradhe Thär äpther synthis honom eth största trä, ffwlt mädh alla handa ffrwkter, j hwilko som waro alle gudz wtwaldha wänär. Oc thätta trä hade tre dela, fför thy thät war sannelika the hälga treffalloghetz trä. Oc j hwiariom delenom waro ffäm aldraffägersta quista, oc j hwiariom quist, saa han thät samma barnith wara korsffästh. j wnderlighe mat|tho. Oc sp. 1 hördhe han pilthen ihesum siiandhe til sigh, see hwru hardha pino iak tolde fför tik oc fför allt mankönith, fför thy j mins mandoms anammilse. waro try wnderlighen thingh, thät fförsta war gudz ordz omätelighen warilse. Annadh war gudz sons ffören*i*ngh mädh manzslike nathur. hwilkidh som är thät största som gudh fförmaa at göra, at creatwreth til ffögdhis omäteliga tinghe om warilse. Tridhie war nadena oc ärona makth Oc äpther thenna try fföre sagdha, waro j mik otaliken korsffästilse j samma stwndh jak war affladher. thät fförsta som korsffästis j mik war gudz ordh, äpther

70

guddomsins omätheligha wilia oc begärilse. om hwilkin han wille lika göra gudhi ffadher aff them osigelika kärlekenom, som iak gudz son hade til mankönidh, hwilken swa stor war, at oin iak haffde waridh dödelikin j guddomenom. tha haffde iak dogith otalikom sinnom, än fför thy at han kunne ey döö, tha wille han döö j wilianom swa mykidh som han fförmatthe. O människionna hardhet, skodha thätta oc fförsma ey tolken kärlek. Thär äpther sagde pilthen ihesus O adams barn aatwak-
sp. 2 |then granlica, at thätta stora trädh j hwilko iak war först korsffästher, är ängilsins helsa. Oc the första v ordhen til höra gudz ordhz korsffästilse ¶ Försthe qwisthen aff thätta trä kalladhis Aue oc oppa thät at wii skullom ffrälsas aff alth eue förbannilses wee, thy dör nw gudz ordh soin är gudz son j wilianom oppa korsseno, j iomffru marie qwidh, för thän osigeligha kärleken han haffwer til at ffrälsa edhra siäla: för thy han är edhar ffadher som edher ffödde om skapilse oc atherlösilse. Sannelika om alla wärslike ffädher waro wmwändhe j en ffadher, wthan hwilken j kwnnen ey wara älla leffwa, ey häller nakodh göra wthan honom leffwandhis. O hwrw stor grather oc sörgh ware j wärldene aff swa nyttoghom ffadhers döödh, än iak som sannelika är edhar ffadher, oc älzskar edher meer än alle wärslike ffädher til hopa taghne, fförmatte älzska sin endha kärasta son, oc mik älzsken j enkte, thy skal edher ilhärska blyghias, at j ey warkwnnen edhrom gudh oc ska[pa]ra, til

Digitized by Google

hwilken j seghen j Pater noster ffadher war
¶ Andre quisthen aff tätha trä kalladhis maria, j
hwilko gudz son war korsffästher, aff osigelikom 71
kärlek. fför jom|ffru marie helso, oc alla wärldena sp. 1
oplysilse, hwilken som är alla thinga ophoff, oc
alla skapadha tingha grwndhwal, bliffwandhis j
allom tinghom om warilse. närwarw oc makt,
mykidh sannare, än edher siäl är j edhrom lekama
O hwru mykydh j rädens edars licama oc siäls
dödh, hwi warkwnnen j ey tha mik, som otalikom
sinnom är dödher fför edhra skuldh, hwilkom j
sighen j Pater noster Qui es ¶ Tridhi quisthen kallas
gracia j hwilkom gudz son war korsffästher, oppa
thät at gudh ffadher skulle giffwa wärldene nadena,
tha wille han döö otalikom sinnom. fför thän stora
kärlek som han haffwer til at oplysa edhart mörker.
fför thy han är hymerikis lyws oc ära, til hwilken j
seghen j Pater noster. in celis. Thär äpther sagdhe
pilthen ihesus O människia athwaktha[1] hwadh iak
gegher, om alla hymla skulle fförgas om thät ware
mögeligith. Hwadh ey skullo alla människior wärdz-
skylleligha mykit rädas oc söria, fför thy om the
förginghos, tha förginghe oc alth mankönedh. som
philosophi sighia. Oc mädhan iak är edher nyttog-
are än alla hymlana: hwilken som är theras oc
edhar skapare, hwi warkwnnen j ey edher offwer
mik: äller | hwi försman j mik, som edher swa sp. 2
mykydh älzskar: fför thy iak brindher mädh swa
storom kärlek. wilia oc astwndhan til at döö för

[1] *Hds.* athwattha

Digitized by Google

edher: at wm swa ware, at j wärldene ware swa stor eldher optändher, at han opbrändhe alla hymbla, oc alth thät j wärldene är wändhis til enkte, ey ware thän ellen swa hether, som min kärleker är, mädh hwilkom jak brindher j mins guddoms astwndhan oc wilia, til at döö fför edher otalikom sinnom ¶ Fiärde quisthen kalladhis Plena, j hwilkom gudz son war korsffäster. mädh otalikom korsffästilsom, oppa thät ath han skulle borth tagha aff mankönеno, alla tomhet aff allom godhom gerninghom: oc giffwa ymnogha gaffwor: til at ffwlkomna alla godha gerningha oc hälogha, thy han är sannelika alla hälgona häloghet fför thy han är hälogher aff sigh siälffwom, om sin eghen warilse: hwilkom j seghen j Pater noster. Sanctificetur. Thäräpther sagde pilthen ihesus. O adams barn, akten oc skodhen hwru hardher min dödher är, mädh hwilkom iak döör fför edher: sannelika. wm alla hälgona dödher oc pinor: oc allas thera som dödh haffwa tolt: ämwäl om the waro otalike fflere: waro liknadh widh min dödh oc pino som iak tol j wilia oc astwndhan: ware ey mera än swa som mi[n]sta marks dödh, liknadh wid alla wärldena dödh: O människia om thu saghe en röffwara älla ogerninghis man, lidha tolka pino som iak lidher: sannelika thu warkunnadhe honom: hwii warkwnna thu ekke mik. som är thin gudh oc skapare ¶ Fämpthe quisthen kalladhis Dominus, j hwilkom jak gudz son war korsffästher, thär til at alth mankönidh, skulle ffrälssas aff diäffwlsins träldom: oc faa konungx-

72
sp. 1

Digitized by Google

likith härradöme fför thy iak är edar härre, ganska ärlikin oc älzskelikem, mykidh geffmiller oc rwndher, Jak är oc edar ffadher oc härra, som edher gaff nampn j döpilsom, oppa natwrena. nadena oc ärona wäghna: til hwilken j seghen j Pater noster: nomen tuum. thät är tith nampn Hwilkidh nampn är swa wärdogh, at tha thät nämpnnes, skullu all knä böghias: j hymerike. iorderike oc hälffwithe. Jak är oc thän, hwilken allom giffwer maal oc twngho ath tala, oc nämpnna all tingh:a ndeliken oc lekamleken.[1] Jak är oc thän, som edher nämpnner oc scriffwar j liffsins bok. Jak är oc then, som swa hardan död oc sör|gelighen tolde fför edher: sp. 2 at hwaske ängla älla människior, som waridh haffwa. ffran fförsta mannen oc til thän ythersta: kwnne wttrykkia twsandha delen, aff mine pino oc dödh. som iak toldhe j wilianom: ämwäl om the aldrigh annadh giordhe, än taladhe om mins dödz hardhet O adams söner, hwi lathen j mik swa gratha oc söria: oc fförsman mik. swa dröffdan fför edhra skuldh. Jak bedher edher miskunnen mik: warkunnen mik: hwilken som korsffästher är fför edher, j thässom fföresagda ffäm quistom, oppa thät, at x gudz bwdordh skulu hallas: moth hwilkom j haffwen swa offta brutidh: Oc swa är iak korsffästher fför edhra skuldh. j thänna fförsta delenom, ffämptyio sinom: Hwilken korsffästilse, pinto mik j osigelige mattho: ey j lekamlikom[2] limom, wthan

[1] *Hds.* lekanleken [2] *Hds.* lekanlikom

Digitized by Google

j astwndan oc wilia: hwilken pina ey är fförgangeliken, wthan bliffwer ä fförwthan ändha. fför edra helso, swa länghe iak gudh bliffwer j minne äro: Hwar fföre ären i pliktoghe, oc bebwndhne mädh allom räth, til min heder oc tiänisth, at loffwa
73 mik j mins psaltares fför[s]ta del, som är .l. pater
sp. 1 noster oc .l. aue maria aff | hwilkom j ffan thässa korsffästilses dygdher. Oc swa är nw sakth aff thässa träs fförsta del. mädh ffäm quisthom, ¶ Oc här äpther skal sighias aff samma träsens andra del: som j sigh haffwer oc ffäm quista. Thät andra som war korsffästh j mik sigher härren ihesus: war gudz ordh som är gudz son: fför the omäteligha föreningh äller samffögilse, som war mällan guddomen oc mandomen, oc thy gernadhis swa wäl gudz son. som min äroffulla siäl, j otalikom sinom korsffästas oc döö. för alth mankönidh, fför thy at thänna samffögilse war thär til skikkadh: at gudh oc man til hopa lidandhis, skulle aterlösa alt mankönidh, oc tolken til bordhe wärldena atherlösaras dödher wara: at alle matthe ffrälsas om honom: Oc thät bandit lösas, som människian war bwndhen mädh j syndene: om guddomsens oc mandomsens samffögilse, som giordhis om ängilsens helsa: aff hwilke helso, the andra ffäm ordh, til höra the korsffästilse. som giordh waro j gudz sons samffögilse mädh mandomenom ¶ Första quisten. aff tässa träsens andra deel kalladhis Tecum j hwilkom gudz son: sandher gudh oc sandher man
sp. 2 war korsffästher: oppa thät, | at all wärlden skulle

Digitized by Google

haffwa the hälga treffalloghet j sigh: som fföra haffde diäffwlen j sigh, Än iak som pinona ledh siger pilthen ihesus: är sannelika äroffuller konungher offwer alla konungha Oc härra offwer all rike, til hwilken j seghen j Pater noster Adueniat regnum tuum. Oc swa är min pina hardh, at om en bok ware swa stor oc bredh: at hon räkte offwer all rike, j hymeri[k]e. iorderike oc hälffwithe: thär kwnne ey inskriffwas twsandha delen aff minne pino: om nakor ware som ey dröffdhis j sins härra dödh: han räknadhis oc dömdhis wara otroen oc förradare: myklo häller skulle människian warkunna mik, som är hänna ffadher oc skapare ¶ Andre quisten kalladhis benedicta, j hwilkom iak gudz son war korsffästher: för the samffögilse, som iak war til ffögdher mandomenom: oppa thät. at alla människior skulu ffaa äwärdeliken wälsighnilse: för thy iak är sannelika ffrihetzsens härra, om hwilken j haffwen alla ffrihet: badhe natwrleka. sederlika oc gudelica: til hwilken j seghen j Pater uoster Fiat voluntas tua, wardhe thin wili: thy är märkiande at oin alla creatura wili ware til hopa j enom | wilia: the förmatthe ey alle. wilia älla önska nakrom swa hardan dödh älla pino: som iak tolde j minom wilia, för thy han gik offwer alla skapada tingha wilia. j osigelighe mattho, thy skulu the alle nidhertrykkias til hälffwitis träldom, som ey warkunna mik j minne pino, hwilka iak tolde för edher aff swa hetom wilia ¶ Tridhie quisthen kalladhis Tu, j hwilkom iak gudz son. til ffögdher

74 sp. 1

Digitized by Google

människio natwr war korsffästher, oppa thät at guddomsins warilse, skulle til fföghias mankönsins kranklighet: fför thy iak är sanneliga thän, som allom giffwer liff. oc makth at röras: Och om iak atherwändher, at giffwa liffactoghet oc rörilse: tha skulu all creatur wändas til enkte: fför thy at iak är liffsins görare: til hwilken j seghen j Pater noster Sicut in celo: Thät är j hymerike: fför thy at j hymerike är thät förSta som til war, som är siälwer gudh: som haffwer giffwidh allom at wara, ¶ Sidan sagdhe pilten ihesus, swa hardh war min pina, at om nakor skulle ffran wärldena ophoff, wthan atherwändo lida pino, aff tordön: lyngheeld, hagel, sniö, rängh: köldh och hetha: thät
sp. 2 fförmatthe näpli|ka, liknas widh en puncth aff mine pino, thy skulu the. som ey wilia warkunna mik j minne pino, lidha motegangh oc dröffwilse, aff all hymeltwngil. ä fförwthan ändha ¶ Fiärde quisten kallas Jn mulieribus j hwilkom iak gudz son[1] war korsffästher: thär til at iak skulle fförwärwa. allom syndarom nadh oc miskundh: Oc särdelis quinnom, thy at quinnom höffwis miskundh: fför thy at iak är miskunnena fafdher, oc thän som iordena oppe haller: oc skapadh haffwer människiona licama aff iordene: til hwilken j seghen j Pater noster Et in terra: Thy o människia sigher pilthen ihesus: tänk oc skodha, hwilken min pina war j thenna quistenom: sannelika om nakor skulle lidha hardasta pino, aff allom them thinghom j

[1] son *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

wärldene ärw, in til wärldzsens ändha: som är at bränn*a*s aff eldeno*m*: sänkias aff wathneno: stenkas aff stenome*n*[1]: slitas oc dräpas aff aldra grymasta dywro*m*, äpther thera natwrlika grymhet, th*ät* kun*n*e ey liknas widh min*n*stha öghnablek. aff min*n*e pino, Oc om swa ware, at mä*n*niskionor saghe hymele*n* äller iordena, aldra hardeligasth röras, sa*n*neligha räddhos the: Än nw j withlöse adams söner, hwru mykidh mera j sen, swa mykid | meer wardhe*n* j blindhe: th*är* ffö*r*e skulu the opswälias aff iordene: swa som datan oc abyro*m*, wthan the bätra sigh ¶ Fämpte quisten kalladhis Et benedictus. j hwilko*m* iak gudz son war korsffästher, th*är* til at iak skulle allo*m* giffwa ottha hälogheth*er*: hwilka som ärw ffredh*er*: hiärtans renlighet och tolomodh etcetera Thy at iak är sa*n*neligha allas thera ffödare som liff haffwa: till hwilken j seghen j Pater noster: panem[2] nostrum quotidianum: Hwilken som toldhe swa hardan dödh: at om swa stor hwngh*er* oc törsth ware, at all w*är*ldhen doghe j eeth öghnablik, ey ware th*än* döde*n* swa stor. som thässen mi*n* död*er* war: ffö*r* thy at th*ät* som iak toldhe, war j osigelighe[3] mattho större, än alla w*är*ldena dödh*er* kun*n*e wara: ffö*r* thy at mi*n* pina offwer gaar alla pino: särdelis j wilianom ¶ Oc om swa ware ath nakor skulle döö, som tik hade fföth: oc thu kun*n*e ey ffödas älla leffwa wthan hono*m*, sa*n*nelika sörgdhe thu mykidh oc dröffdhis aff ha*n*s dödh: Myklo häller skulle thu söria

75 sp. 1

[1] *Hds.* stenone*n* [2] *Hds.* panen [3] *Hds.* osigeligelighe

Digitized by Google

oc gratha mina pino, hwilkin som tik ffödher oc oppe haller, wthan hwi[l]kin thu kant | ey leffwa
sp. 2 eeth öghnablik[1]: at mi[n]stha matthe thu offra mik, fför thänna andra ffäm korsffästilse: andra delin aff minom psaltara. som är: .l. pater noster oc .l. aue maria: fför ty[2] iak tolde tässen ffäm kors, fför tiio dygdher som thu skulle haffwa: som är tro: hop: kärlek: ödhmyukt: atherhal: tolomodh: rätwisa: star[k]het mot syndene: geffmilhet: glädhi j godho: Oc oppa thät at mäniskian skulle gudeliga öffwa sigh, j tässom x dygdhom: thy tolde iak tässen korsffästilse ¶ Hwar fföre är allom radelighit, idhkeligha loffwa härran ihesum j hans psaltara, at wii ey skulum ffinnas ogönstoghe Oc fförwara oskönioghet och glömsko, wtkastas ffran gudhi äwärdeligha ¶ Thän tridie delen aff thätta fföresagdha trä, haffde oc j sigh ffäm ffäghersta qwista, oppa hwilkom härren ihesus christus: war korsffästher oppa siälena wäghna, mädh osigelighe oc otänkelige[3] sörgh: som war j hans siäl, oppa the mindre skälena wäghna, som är oppa mandomsins wäghna. oc kallas inferior. Oc ekke paa the skälena wäghna. som til höre guddomenom. oc kallas superior: Saken fför hwi christi siäl tolde j manzlikom skälom, war at hon wiste oc wnderstodh, at hon war
76
sp. 1 giff|win til wärldena atherlösilse, oc thy älzskade hon wärldena j osigelighe mattho: thäslikis astwndadhe hon oc älzskade gudz hedher. Oc hatadhe

[1] *Hds.* öghnabilk [2] ty *tillskr. ö. r.* [3] *Hds.* otänkänkelige

Digitized by Google

gudz wanhedher oc syndhena: aff hwilkom kärlek oc hathi: war idkelighen sörgh j siälene: fför thy hon sannlegha wisthe oc kände, at gudz son älzskade wärldena swa mykidh, at han wille döö otalikom sinnom fför hänna helso: til gudz äro ökilse, thy wille christi siäl j allom tinghom, haffwa en wilia mädh gudz son, Oc aff tolkom wilias endräktoghet mädh gudz sons wilia, war största sörgh oc warkunan j christi siäl: hwilken sörgh. offwergik[1] alla wärldena sörgher ℭ Förste quisten j thässa träs tridie del, kalladhis Fructus, j hwilkom iak war korsffäster sigher pilten ihesus, thär til at all wärlden skulle faa tolff ffrwkter: som är glädi[2], ffredher oc ffromhet, oc tolka fflere. För thy iak är alla godha tingha giffware oc bewarare: til hwilken j seghen j pater noster Da nobis hodie. Jak är oc thän som siälffwiliandhis gaff mina siäl j dödhen: hwilken som[3] swa hardher oc grymber war, at om alle the omille män. som waridh haffwa ffran wärldena ophoff: oc wardha skulu til | wärldena ändalykth: sp. 2 aldrigh annan giordhe, wthan tänkto aldra handha pino kön: oc grymhet, the kunno ey en minsta punc[t] aff minne pino: fför thy andelighen pina. är större än lekamliken[4], swa mykidh som anden är större. högre oc wärdogare än lecamen. Oc om nakor ware, som tik dagligha gaffwe brödh älla äple. äller nakoth tolkidh, oc tigh giörde wälwiliogh tiänisth. Oc om han skulle döö fför tik mädh slemasta dödh:

[1] *I* offwergik *är* r *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* gläldi
[3] *Härefter ett onödigt* är *öfverstr.* [4] *Hds.* lekanliken

Digitized by Google

sannelika thu warkunnade honom. Oc mik som tik haffwer giffwidh liff oc siäl oc alth goth: warkunna thu enkte ¶ Annar quisten kalladis Wentris j hwilkom iak war aldra grymelikast korsffästher, thär til at alle skulle aterffödhas j döpilsom. til sanna gudz söner, Til hwilken j seghen j Pater noster Dimitte nobis debita nostra. Thät är fförlat os war broth: thy at iak haffwer ensammen makth, at fförlatha alla syndher swa som mik täkkis Oc aldrigh fförlatz nakor syndh älla pina: wthan äpther minom wilia. oc mina pino fförskullilse. Hwilken swa hardh är, at om hon ware wändh j lekamlika[1] pino oc sörgh. tha matthe alt thät som liff haffwer j wärldene: wanskas oc döö j eet öghna-
77 sp. 1 blek: fför pinona besk|het Oc ämwäl alle hymlana. oc alth thät j them är, skulle remna oc fförgas. O människia tith hiärta är hardare än sten, som ey warkunnar mik j minne sörg oc pino ¶ Tridhie quistheⁿ kalladhis Tui, j hwilkom jak war korsffästher. segher pilthen ihesus, mädh grymmasthom spikom: krönter mädh tornkrona Oc wthan atherwändho döandhe, mädh odödelikom korsffästilsom: alth thätta tolde iak oppa thät, at iak skulle ffrälssa mankönidh aff hälffwithis ffängilse, thy at iak är milhetzsens konungher: wm hwilken all tingh skepas mädh milhet, Hwilkom j seghen j Pater noster: Sicut et nos; thät är swa som wi fförlathom them moth os brytha Hwilkidh iak bödh edher aff minne milhet, at j skulen wara mille, widh them som

[1] *Hds.* lekanlika

Digitized by Google

edher mothe brytha: Thy iak tolde saa haardha pino oc sörgh fför edher broth: at om nakor ware: hwilkom skulle insäthias alla syndher, dödeligha oc nadeligha: som giorda ärw aff wärldena ophoff Oc göras skulu til wärldena ändalykt: Oc han skulle pinas fför them, äpter theras groffhet. mädh alla the pinor j wärldene ärw: Oc ämwäl alla the pinor j hälff[wi]te ärw, Jak segher edher sannelika, at han tolde ey swa mikydh: som min | siäl toldhe sp. 2 j wilianom, atskilgeligha fför hwiaria ena människio syndhe: Oc swa som min ära offwergar alla hälghona ära: swa offwergar min pina. alla pinor j osigelighe mattho: Thy skulu ondha cristhna människior, wärdzskylleligha wtelykkias aff mine ära, som fförsma älla glöma mina pino ℭ Fiärdhe qwisthen kalladhis[1] ihesus, j hwilkom jak hängdhe korsffästher, fför wärldenna helso oc ffrälse: thy at ihesus är helare oc ffrälssare: thy at iak ffrälsser aff diäffwlsens, kötsens oc wärldena ffrestilsom Til hwi[l]kin j seghen j Pater noster: Et ne nos: thät är. ledh os ey j ffrestilse, Thy at min siäl, tolde störe sorgh j wilianom, än M wärldenna ffrestilse Oc ämwäl större, än all hälffwitis pina oc bedröffwilse: thy at j hänne war större sörgh oc pina, aff siälenna fförtappilse. oc gudz wanhedher, än j allom creatwrum fför maatthe at wara, thy at j hänne är högxsta kärleksins trappa ℭ Fämpta quisthen kalladhis christus, j hwilkom iak war korsffästher fför mankönidh, thär til at jak skulle allom geffwa

[1] *Hds.* kalledhis

Digitized by Google

kyrkiona hälgasta sacramäntis smörilse: Thy at
iak är aldra wälwiliogasta smörilsana til redare ℭ O
78 o[dö]delikin dödher, *mädh* hwilkom iak dör otalikom
sp. 1 | sinnom.[1] tha ey fförmaghandhis döö, guddomenom
thät förbywdhandis[2], oc mik j tolko pino göm- 5
mandhis *mädh* högxta iärtekne, Oc om swa ware,
at .M. wärldher waro til, oc j them ware enkte annadh
än pinor oc plaghor, som är hängilse, stäghlingh,
fflängilse, stekilse. älla brännilse, oc alla the pinor
thär tänkias kunno. Jak segher edher sannelika at 10
alla thässa pinor kwnno ey liknas tem pinom[3],
som iak ledh j minne siäl, thy at andelikin pina,
gaar offwer alla lekamlika pino j otänkelike mattho,
see hwadh iak haffwer lidhit fför tik. j siäl oc
lecama, til hwilkin thu segher j Pater noster Sed 15
libera nos a malo. Thät är. wthan ffräls os aff ondho,
thy at enghen fförma at ffrälssa aff ondho wthan
iak ensamber Hwar ffore o alla cristhna människior,
skodhen oc athwakten, at all edher helsa. är in
scriffwadh j thässa twa böner, som är Pater noster 20
oc aue maria. Hwar ffore ären j alle pliktoghe
fför min kärlek, at offra mik thän tridia delen aff
minom psaltara, som äru .l. Pater noster oc .l. aue
maria. thy at min siäl tolde fför eder[4] tässen .l. kors,
til at opnyia oc opffylla. niio ängla cora Oc fför x 25
koren som ärw människionor. ℭ Thär äpter sagdhe
sp. 2 pilthen ihesus til honom som | thätta saa, nw haff-

[1] *Hds.* sinnon [2] *Hds.* förbywdandhandis [3] *Orden* kwnno — — — pinom, *tillskr.* i *margen o. insignerade.* [4] eder *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

wer thu seeth hwadh iak haffwer lidh[it] fför tik oc alla wärldena, segh ey här äpther at iak toldhe litidh. Thu skalt oc sannelika wetha, at Pater noster oc aue maria, waro j dygdene oc wthantil j gerningene, mith fförsta andelikidh kors oc pina, som iak altidh tolde j try aar oc xxx. Lekamlikit kors. bar iak at enasth entidh oppa mina agxla, än j wilia oc aminnilse bar iak thät altidh, swa at iak tolde ekke större pina. oppa langa ffregedagh, innan til j wilianom, än iak tolde, j them timanom iak war affladher. Än tha war hon större wthan til j min licama oppa langha ffregedagh, om pinana wthwidilse, thy at j them timanom, lath iak hwgxsens pino wthgeffwa sigh til min licama, aff hwilkom wthwidilsom, war mins lecama pina osegeleken innan oc wthan, oc swa hardh oc besk, at om gudh haffde skifft oc byth hänne mällan alla människior, oc all creatwr som waridh haffwa oc wardha skulo, the haffde dogith all sändher j eth ögnablec. Thu skalt och wetha, at min lekamliken[1] sörgh oc p[i]na war swa stor, at guddomen aff sinne til skikkade makt, fförmatthe ey göra större lekamlika[2] pino än min war, hwilken | som war j högxsta oc yppersta sp. 1 trappa, som nakor lekame fför matthe at lidha. Tha offwer gik mins hwgx andelica pino mins licama pino ¶ Thär äpther synthis honom som thätta fföresagdha seeth oc hadhe mangh annor wnderlighen tingh: j blan hwilkidh han saa otalika d[i]effla

79

[1] *Hds.* lekanliken [2] *I hds. står* lekamlikanlika *med de fem sista bokst. öfverstrukna.*

Digitized by Google

skara, som nästan alla wär*l*dena drogho til hälwitis. Oc hörde aldra[1] grymasta rösth sighiandhis: nw til standha otalika wadha oc plaghor offwer wär*l*dena. Oc offwan til saa han gudz räthwiso wän*k*ta: hwilken som synthis sithia oppa en rödan häst, oc nalkadhis wär*l*dena ffördarwilsse Oc oppa thät at alle skulu wara fförwaradhe, oc wänkte mothe gudhz räthwiso Tha sä[n]der the hälgha treffalloghet, som älskar miskunnena. ffredhen oc kärleken, them miskunna wakn oc harnisk, som är the hälgha treffalloghetz psaltara: mädh hwilkom människionor magho sig beskärma moth til kommande wadha. Thär äpther sagde gudh ffader, swa som iak entidh opnyiadhe wär*l*dena om min son, oc ängilsins helso. swa wil iak nw opnyia fförtappadha wär*l*dena om samma helsa Oc the som wilia loffwa mik j min psaltara, the skulu ffaa renth oc trygdh samweth,

sp. 2 Christus straffar sinna modher brudgumma sighiandhi[s] at han korsffästher honom j thy at han ey wille prädica hans psaltara Oc theer honom hälwitis pino

Entidh saa thänne iomffru marie brudhgumme j enne mässo, wan härra ihesum christum korsffästan j sacramäntidh, oc hörde honom til sigh talandhis, thu korsffästher mik oppa nyth, hwilkom

[1] *Hds. ursprungl.* alladra *där 3:e o. 4:e bokst. sedan utraderats.*

Digitized by Google

han swarade O härre ihesu christe. hwru kan iak wsal syndare tolka oloffligha gerningh göra. Härren ihesus swaradhe oppa korsseno, sannelika thina syndher korsffästa mik: thy at häller wille iak korsffästas, än thu skulle bryta mothe mik j the syndher som thu fförra giordhe Oc än thu ey gör the syndher som thu fför giordhe, tha korsffästher thu mik j thy, at thu försummar thät godha som thu skulle göra, mädhan thu haffwer lärdom, makth oc ämbethe at prädika: thy ästh thu brutlikin j allo the ondho som thu matthe förstyra, om thu prädikade min psaltara Än thu ästh worden swa som hwndher: ey förmagandhis göö: thy at thu lätias at prädika moth syndarom, som ärw som glwpande wlffwa, aff hwilkom wärlden är all fful Oc wthan thu bätra tik, jak swär om alzmäktoghan | gudh ffadher, at thu skalt tagha lön mädh sp. 1 ffalsom cristhnom människom, oc ätha aff ffalsa renliffwis manna rätthom Oc j samma stwndh syntis honom eth omätelikidh dywp, hwar han saa klärka renliffwis män Oc wärslika härra, otalika mangha til hopa ätandhis, Oc oppa theras bordh war snyö, hagel, eldh oc störmandhe wädher, Oc theras mather war alzskons orma oc madhka, oc alth thät som slemth oc ffaselikidh är, oc aff tässom stywggha tinghom, aatho the sigh ffwlla moth sin wilia Oc swa storan grath och sörgh, rop oc twth haffdo the som aatho, at all wärlden synthis dröffwas aff theras rop oc grath Oc diäflana[1] stodho för

80

[1] *I* diäflana *är* f *senare tillsatt ö. r.*

Digitized by Google

them. j slemastha oc ffwlasta qwinno liknilse, hwilke mädh bränn*a*ndhe skothom, skuthu gynom theras hemelika limmer, swa länghe the wändhos i bränn-nande logha Oc mädh bränn*a*ndhe eeldz ormom oc ödolom, pintho the them offwer alla theras limmer och sinne Oc om nakor aff them som pintho synthis tröthna, tha komma snarlika fflere, som giorde them hardhare pino wthan alla miskundh Han saa thär oc maangha, hwilka han hadhe
81 känth leffwandhis j wärldene ¶ Tha saghde härren
sp. 1 ihesus til honom, see här är tith hwilo|rwm, om thu ythermera tigher Han sagdhe härre hwadh wil thu at iak skal göra ¶ Härren ihesus christus swaradhe, thu skalt prädika min psaltara, oc rädz ey, thy at iak loffwar tik. at iak skal stridha moth allom them mädh alt hymerikis[1] härskap, som stridha mothe tik j tässo ärandhe Oc ey at enasth skalt thu prädika fför androm, wthan thu skalt iämwäl läsa. oc göra siälffwer thät thu fför androm prädika, at thu ey skuli komma til them. oc ätha mädh them som thu saath, hwilka som ey giordho thät the androm lärdhe

Hwrw[2] the hälgha treffalloghet oc jomffru maria mädh allom änglom Oc allom creatwrw[m] synthis söria oc gratha offwer ihesu christi pino oc dödh

Entidh syntis thänna andelika tingha beskodare,

[1] *Härefter ett felskr.* hyrikis *öfverstr.* [2] *Hds.* Hwrwn

Digitized by Google

som the hälga treffalloghet oc alle ängla Oc ämwäl hymil oc iord oc haff, oc alth thät j them är, warkunnadhe sigh offwer wars härra ihesu christi pino oc dödh, mädh swa store sörgh oc grath, at alla wärldena widleker, skulle j samma stwndh wanskas oc fförgas Oc saa han hälgastha iomffru maria, mädh allom hälgonom swa som gratandhe oc sör- 81
iandhe, at osigelighen fflodh. synthis wth|gaa aff sp. 1
thera öghom, swa at the fflodhen, matthe opffylla oc nidher sänkia alla wärldena, The synthis oc döö mädh otalikom dödhom, aff hwilke syn han ffik swa storan räddogha, at han trodhe sigh genstan skula döö, wthan gudz makth styrkte honom, oc hiölt hans liff j honom. Oc j samma stwndh hörde han io[m]ffru maria. tala til sig sighiandhis. Swa mykidh warkunnom wi os, offwer mins sons ihesu christi pino oc dödh, at om wii haffdom dödelikan likama, swa dödhom wii altidh som thu nw saa. Oc sedhan oplypthe han sin öghon, oc ffik see tre personor j the hälga treffalloghet, hwilke som syntos gratha mädh osigelikom grath, offwer ihesu christi pino oc dödh Oc hörde han the hälga treffalloghetz rösth sighiandhis, ey skalt thu tro, sörgh älla pina wara j mik. Wthan j sannind är weta skolandhis, at om iak ware dödeliken, iak dödhe otalikom sinnom. Tha swarade[1] han som thätta saa O hälgastha treffalloghet, mädhan nw är fframlidhen ihesu christi hälgasta pina, hwar fföre är[2]

[1] *Härefter ett dubbelskr.* han *öfverstr.* [2] *Ett dubbelskr.* swa *här öfverstr.*

Digitized by Google

swa stor grather oc sörgh j hymerike The hälga
sp. 2 treffalloghet swarade, än tha at häl|ghasta christi
pina är fframliden j gerningene, tha är hon altidh
fför mik närwarandhis, äpter mins guddoms war-
ilse oc fföresyn j christo. Oc om[1] thu saghe mik
som hälghe män see mik, tha sage thu lywslikare
oc klarlikare mins sons pino, än thu saghe honom
lekamlika hängiandhis oppa korsseno, swa som
jomffru maria saa honom korsffästan ¶ Thär äpther
sporde fförnämpnde brudhgumme, härran ihesum
sighiandhis O härre ihesu christe, mädhan thu äst
ärona konungher, hwru kant thu wara wnder-
giffwen tolke pino. Hwilkom härren ihesus swaradhe,
än tha at jak är ekke korsffästher j gerningene,
mer än entidh j min licama, tha är iak altidh
korsffästher j wilianom oc hogenom, fför thy j
hwario öghna bliki, är iak redoboghen at tola alla
the pinor, som thu nw seeth haffwer, Ey at enasth
almänneligha fför alla wärldena, wthan ämwäl at-
skilelika fför hwaria ena människio. Oc än tha at
iak är ey nw korsffästher j min licama, tha är iak
korsffäster j minne brudh som är the hälgha kyrkia,
82 fför the otal[i]ka syndher som nw regera j hänne,
sp. 1 hwilka nw korsffästa mik | hardelikare j hwariom
tima, än iak ware korsffästher aff them j min likama
Oc swär iak om mik siälffwan, at iak häller wille
korsffästas mädh swa dana korsffästilse. som iak
war korsffästher oppa caluarie bärg, än swa kors-
ffästas aff ondhom renliffwis människiom, aff

[1] *Ett dubbelskr.* thu *öfverstr.*

Digitized by Google

kyrkiona ffförmannom Oc androm ondhom christhnom människiom Oc som thu haffwer seet, at[1] all tingh warkunna mik j minne pino Hwilkins sörg gudz räthwisa ffförmaa ey längher lidha, wthan lätha komma offwer them som mik swa korsffästa, aldra hardasta hämdh. Tha alth om ens. dröffwis iak aff theras ffördömilse. Oc tha til bör at j them skuli ffulkompnas gudz räthwisa En nw wil iak wnderwisa tik hwru gudz rethwisa maghe blidkas Thy at hwilken människia som wil läsa min psaltara. som ey är läsen aff tässa timans människiom, hwilken psa[l]tare som j[2] sigh haller .l. oc hwndradha Pater noster oc Aue maria. tha skal hon wnffaa mina nadh oc miskundh, oc beskärmas ffran allom til standandhom wadha

Jomffru maria[3] kwngör sinom brudhgumma aff sins psaltara dygdh Oc segher honom hwru hon lärde enom si|nom tiänara at läsa thän stora sp 2
hälga treffalloghetz psaltara som är ffämptighi
oc hw[n]drada pater noster oc[4]

En dagh nar jomffru marie brudhgumme haffde gudelika läsidh jomffru marie psaltara, oc sigh hardeligha fflänkt mädh ris oc gislar, begynnade han innerligha bedhia iomffru maria, at hon wille wärdoghas honom wndherwisa. mädh hwadh mattho människian matthe snarlika komma til gudz oc

[1] at *tillskr. ö. r.* [2] j *tillskr. ö. r.* [3] *Slut-a tillskr. ö. r.* [4] *Forts. saknas i rubriken, men har nog varit* aue maria.

Digitized by Google

hännas wänskap oc kärlek, j bland swa mangh bedröffwilse. som wärlden nw är j snardh oc bekymbrath. Oc honom swa hetelika bidhiandhe, synthis honom jomffru maria alla syndara dakting-erska oc sagdhe O min käraste brudgumme. thu skalth wetha at thätta är sandher helsona[1] wägher, belagdher mädh alzskona dyra stena. prydher mädh aldra ffäghersta blomsther Oc ornadher mädh alla stiärna wänlek, som är at hwardagh entidh älla flerom sinnom, som är om morghonom, middaghen, oc afftan, offra min son oc mik min psaltara ℭ Han swarade o min kärasta jomffru hwii täkkis tik at hedras j thätta tal som är cl ℭ Jomffru maria swarade oc gaff thär til aldra ffägersta skäl. hwilkin annar-
83
sp. 1 stadz äru | scriffwen Oc saghde ythermer, thänne helsonas wägh betede iak tik för thins kärleks förskullan, om hwilken alle magho komma til mik j nadena wälsighnilse ℭ Thu skalth ämwäl[2] wetha, at en annar psaltare är j hwilkom som ärw .l. oc .c. Pater noster oc Aue maria. Oc kallas the hälga treffalloghetz psaltere, äller oc christi psaltare Hwilken j osigelighe mattho är dyrare, bätre. oc ffruktsammare, än thän andre. om han wardher läsen mädh cl limaslaghom äller andre näpst, som är kristhan äller nywpan j armana. händerna äller annarstadz Oc thänna näpstthen är konungxlighen, oc maa wardha j hwiariom stadh lönlika, oc aldra snarasth til at förwärffwa alth goth, oc wnffly alth onth Oc thänna psaltaren opphinbarade iak för nakon

[1] *Hds.* helsonona [2] *Ett felskr.* wel *här öfverstr.*

Digitized by Google

tima enom minom tiänara, hwilken som pläghade sigh hardeligha fflängia mädh lima, wthan fför thy at hans sälle war mith mällan brödhrena sälla, oc slaghen hördos aff brödhromen, thy torde han ey öffwa the näpst som han plägade[1], wthan offwer gaff hänne i nakon tidh, ffor hwilka sak han ffik största ffrestilse aff köteno, wärldene oc diäfflenom, hwilken han hadhe fför[2] ffran sigh | driffwidh sp. 2 mädh kropsins näpsth, swa at han alzstingx wanskadhis oc nästhan ffiöl j wanhop Hwilkom iak miskunnena moder warkunnade, oc opphinbarade mik honom synlika sighiandhis, rädz ekke min son, fför thy iak är gudz modher, han swarade om j ären gudz modher, tha beder iak edher om edher sons kärlek. oc edher eghen förskullilse, oc alt hymerikis härskaps. oc alla the hälgha kyrkios förskullilse, at j wärdoghas mik ffrälsa aff thässom ffrestilsom. hwilken mik ärw alzstingx olideligen. Hwilkom iak swaradhe, min käre son, thätta hände tik för thy at thu kastade ffran tik thina wärio oc tith harnes, oc owislika lagde thu tik naken för thina owäner oc ffiandha. Thu offwer gaff thin skärm som är lima näpsth, rätwisona dötther, renleksins systher, syndabätringenas wän, ödhmyuktenas ffru, starkhetzsens härtoghinna, gudelighetzsens byggerska, hälga manna älzskoge, alla godha tingha fföderska oc läkerska, oc mina älzskeliga tiänista iomffru, oc mina gudeliga wäners brud,

[1] *Hds.* plälgade [2] för *tillskr. under raden o. indraget m. röda linjer.*

Digitized by Google

hwilka thu läth fförffara, wanskas oc fförgha. fför thy
84 saa mangh slagh som thu tik gaff. Mädh swa mangh
sp. 1 bränn*a*ndhe | skoth sargade thu alla diäfflana Oc
swa mangh slagh thu togh aff thinne handh, swa
mangha iärn mura satte thu mothe thina owäner.
oc swa manga hymmelzlika pila sköth thu motthe
thina owäner. Oc swa mangh andelikin harnesk j
ffördhe thu tik Oc swa mangh slagh thu togh, aff
swa mangom pinom ffrälste thu leffwandhis oc
dödha Oc swa[1] mangha glädher giorde thu mik,
hälgom änglom oc hälgom mannom. Oc swa mang
dröffwilse oc kötsins snödhet, oc hogsins ondha
begärilse wthsläkte thu oc ffran tik dref ¶ Han swar-
ade O min ffru j sannindh är thät som j sighen. fför
thy iak [war] ffordhom ffuller mädh aldra haardastha
ffrestilsom, oc äpther tolka näffsth oc disciplinas,
gänsthan moth mith egith hop oc alla mina scriptaffäders, opstodh iak oc offwerwan all ffrestilse,
swa at iak offwergik alla andra, ämwäl them som
syntos gudeligast wara, j ffastho, wakw, gudelighom
bönom, oc androm dygdelikom gerninghom Oc än
tha at thät war mik j fförstone aldra twngasth, at
tagha älla lida minsta slagh. tha litidh thär äpther
war thät mik lättasth oc hwgnelikasth, ämwäl lidha
sp. 2 hardastha slagh oc fflängh|gior Oc offta tha iak
war ffuller aff sorgh, ängxla oc ffrestilse, giorde iak
mik aldra gladast, oc starkan moth ffrestilsom
mädh tolke näffst oc slagh Oc tykthe mik at iak
war aldra starkasth til at tola martyrewm, oc häller

[1] swa *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

wille iak lidha alla lekamleka pino, än mädh mith with göra ena dödelika syndh Thär fföre mädh största makt oc gudelighetz brändagha, giorde iak offta min krop blodoghan mädh knytthom, repom oc hardastha limaslaghom Än tha iak them offwergaff, waro mik lättasta thing aldra wansamlikast Än wee mik wslom nw stygghis mik widher alth thät goth är, ok är iak opffylter mädh största sörgh, oc komen j syndena dywphet Thy bedher iak tik miskunnena modher, at thu fförlat mik thät wslom, thy at thu westh wäl at iak offwergaff thät fför blygdh skuldh, thy at iak wille ey at andra skullo thät wetha äller höra Tha sagdhe iak til honom, min käre son räk mik thina handh. hwilkid han ödhmyukliga giordhe, oc tha togh iak hans högra handh oc sagdhe, min käre son iak skal lära tik en konwngxlikin lima äller näffst, hwilken som är lönliken oc my|kydh bätre oc ffruktsammare än sp. 1 thän andre, oc tässom ordhom swa sagdhom begynadhe iak at kramma äller nywpa hans hwd, mällan mina ffinghra, och sagdhe, min son känne thu thätta. Han swaradhe, o o min ffru iak känner iak känner oc wnderstar, at iak mädh thänna limanom maa mik näffsa mädh större ödhmyukt oc gudelighet, än mädh manghom hwgghom oc slaghom Tha sagde iak honom O min käre son kom thy ather oc gör tolka syndha bä[t]ring[1] äpther min psaltara som thu fförra giorde, fför tik oc thinom wänom liffwandhis oc dödho. swa at thu at minsta äpther

85

[1] bä[t]ring *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

ootthosanghen tagher ffämptiio nywpilse Oc l om dagen, Oc l om qwällen fför än thu lägher tik Oc tässom ordhom swa sagdhom syntis iak honom ey meer j thät sinne ¶ Tha sagdhe alanus o min kära ffru iak beder[1] tik at thu wärdoghas mik wnderwisa, hwadh ffatigha syndara skullu göra thinom son oc tik til loff oc äro, Jomffru maria swaradhe O min kere brudhgwmme, hör sanctum agustinom som segher, om wii wiliom högeligha täkkias gudhi oc hans millasta modher jomffru maria, tha offrom os them mädh siäl oc likama. fför thy at litid äller
sp. 2 enkte täkkis gudhi the | böner som äru wthan synda bätringh Ey täkkis oc häller gudhi synda bätringh wthan lekamas mödho oc näffsth

Christus bywder enom priora aff cartusie ordhon at läsa oc prädika sin psaltara mädh sinom brödrom

J hispania landhe war eeth closther aff cartusie ordhen, hwilkith hardelika twingadhis aff sinom owenom, swa at fför örlögh oc offredh skuldh war all closthers räntha oc ingäl bort röffwadh, j thy clostreno war en gudelikin priore petrus aat nampne, hwilkin störstha gudelighet hadhe til härran ihesum christum, oc sörgdhe mykydh aff hans wanhedher, oc enkannelica aff sins closthers ffördarffwilse. fför hwilka sak han ffoor til sins ordhens hwffwodh

[1] beder *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

closther, som ligher j gracionapolitana biscops döme, oc thär i nakon tima fför gudelighet skuldh bliffwandhis, giffwandhis sigh innerlica[1] til gudelika böner läggiandhis sigh fför altaridh, oc ödhmyuklika[2] bidhiandhis härran gudh at han wille wärdoghas at ffrälsa hans closther Tha han hadhe swa bidith j xv dagha, synthis honom härren ihesus christus j wnderlike clarhet oc äro, haffwandhis sins hälg- 86
asta | pino wapn mädh wndherlike ffägri[n]dh oc äro, sp. 1
som waro ffäm skoth, ffäm spywth. oc ffäm gläffwior, hwilka som waro ffärgadha mädh christi blodhe, skinandhe swa som klarastha stiärnor Tha sagde millaste härren ihesus til honom, rädz ekke fför thy at mädh thässen wapn skalt thu offwerwinna alla thina owäner, oc all genwärdogh tingh ¶ Han swaradhe, o min härre hwadh tekna thässen äroffulla wapn, Härren ihesus swaradhe, thässa ärw minna böns, som är Paternostrena xv wärdogheter, hwilka som fförmagha at ffrälsa aff allom dröffwilsom[3], oc oppa thät at thu oc tith closther, maghe ffrälsas aff allo ondho, skal thu oc thina brödher. läsa oc prädica min psaltara, j hwilkom som ärw cl Pater noster oc Aue maria, oc gänsthan skalt thu wth röna mina hiälp Än hwadh dygd oc makt thänna psaltaren haffwer, thät bewistis mädh gerningene. fför thy tha han kom j sith landh j gen, oc begynnadhe mädh sinom brödhrom, läsa oc prädica wars härra psaltara, tha skingradhos thera

[1] *Ett dubbelskr.* til gudelica *öfverstr.* [2] *Hds.* ödhmynklika
[3] *Hds.* dröffwilson

Digitized by Google

ffiandha, oc alla clostersens äghor som borth waro
sp. 2 röffwadha. ather gaffwos Oc alle brödhrene | triffwos j godho ¶ Nakon tima thär äpther, kommo ather röffwara til thera clösther, hwilke som waro fflere än ffäm .c. män. ridandhe til hästh Oc ingingho j theras closther, oc andra theras ägor, som är aakra oc wingardha, wiliandhis them ffördärffwa Oc j samma stwndh, kom gudz hämdh offwer them, swa at somlike miste sinnen, oc somlike gripos aff diäfflenom, oc somlike wordho nwmpne äller wisne, swa at the ey fförmottho tädhan gaa. äller sigh röra, fför än the loffwadho göra syndha bätringh Oc beddos ödhmyuklika[1] fförlatilse aff samma priara Thätta scriffwar iohannes de montte, hwilken som war samma priara kötliken ffrändhe,

Christus synthis enom brodher aff cartusie ordhen hwilkens händer syntis ffwlla wara mädh bränna*n*dhe piilom hwilka han wille[2] sändha offwer wärldena Oc hwru jomffru maria badh fför wärldeme

En gudelikin brodher. aff cartusiensis ordhen, haffde största kärlek til iomffru maria gudhz modher, hwilken hon oc mykydh älzskadhe, thy at han dagelika j wissom timom, las äroffulla jomffru maria
87 psaltara, mädh enkannelikom betänkilsom, ¶ Entid
sp. 1 oppa jomffru marie dagh anunci|acionis som war

[1] *Hds.* ödhmynklika [2] wille *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

aarom äpther gudz byrdh, M cd lxx ix, om nathsangx tima, tha han gudelica las jomffru maria psaltara, oc lyktade mädh the betänkilse som til hördhe: kom snarlika en dwali oppa honom, j hwilkom han wart taghin j andelike syn, oc leddis til eeth högtidelikidh palacium, hwar han saa mykin mogha. j ffördan dyrom klädhom, j blan hwilka han saa en mäktogan[1] konungh, j osigelige klarhet, hwilkins händer ffulla waro mädh brännandhom pilom, hwilka han wille kasta offwer wärldena, Oc widh konungxsins högra haandh, stodh en ffäghersta drotningh, hwilken som sagde til konunghen, min aldre käraste son, kasta ey thässa pila offwer wärldena, wthan gör miskundh mädh wslom syndarom, at the magho göra syndabätringh, Konunghen swarade, kallas iak ey räthwis. j allom minom gerninghom, hwi skal iak tha ey göra räthwisona, hwadh ey seer thu, at wrangeligheten härras j allom stadhom, thy skalt thu ey hindra räthwisona fframgangh, Drothninghen swaradhe än tha onskan ymnogas j allom stadhom, tha alt om ens, är miskunnen ophögdh offwer alla hymbla, thy kanth thu ey neka miskun|nena Hwadh ey är[2] scriffwadh, sp. 2
naar thu röris aff wredene, tha tänk oppa miskunnena Konunghen swarade, min kärasta moder, iak wil häller miskunnena än rätwisona: wthan fför thy, at engen bedhis miskunnena, thy skal räthwisan. wärdzskylleligha haffwa framgangh, Drothninghen swaradhe, än tha ath människionor ey

[1] *Hds.* mäktogom [2] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

bedhas miskundh, tha astwndha the at them skuli geffwas miskundh, Oc fför thy at människian är ffödh aff rwtidh ämpne, thy älzskar hon mera thät rwtidh är. som är syndhen, än dygdenar, oc thy kan hon ey opsta ffran syndhene, wthan nadena hiälp, Än fför thy. at iak kallas nadena oc miskunnena modher, hwilkidh iak engaledhis kan neka, thy at iak är fful mädh nader, hwilka nadena ffulhet, ängelen mik bebudadhe, fför än iak tik afflade. swa sigiandhis, hel fful mädh nadh, thy til bör mik samma nadhena, altidh skipta mädh wslom syndarom Thy bedher iak tik at thu hör mina bön, Tha sagdhe konunghen til sinna moder, min älzskelica modher. bedhz hwadh thu wilt, oc sonen skal tik enkte neka, ¶ Tha sagdhe modhren o min älzske-
88 sp. 1 lighe son än tha at all wärldhen | är[1] kran[k] ffran then fförsta oc til then ythersta, oc helsan är j enghom, Oc thin hälga kyrkia storlegha wandas, oc styris aff smittadom lymom Ey thäs sidher wil iak som är nadenas modher, sända til them ena litzsla nadh, swa som sötasta läkedhom älla confäkt, oc alle the som thär aff taka, oc nythia mädh skälike mattho, the skulu alzstingx helbrygdha wardha ¶ Sedhan sagdhe iomffrun, thänne min tiänare som här när staar, plägha mik hedra j min psaltara, oc j honom betänkiandhis mina afflingh oc ffödzslo Oc thins mandoms anammilse, oc hälga leffwerne, pino oc hardha dödh, oc mina sörgh oc dröffwilse Oc thina opstandilses glädhi oc äro Thy bedher iak tik, at

[1] är *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

hwilken som hälst mädh tolkom betänkilsom, gudelica läs min psaltara oppa sin knä, at thu wänth thina wredhe ffran honom Oc ffräls honom ffran allom waadha, oc läth han engalund döö mädh nakon ondhan dödh, Tha opstodh konunghen, oc lagdhe ffran sigh the brännandhe skothen älla pilana, oc omffämpdhe drothningena sigia[n]dhis, Thu ästh min aldra kärastha modher, tik skal enkte nekas, thy all the stykke thu opräknadhe, är wärldena helsos op|hoff, thy loffwer iak tik, at sp. 2 hwilken människia som är wthan dödelika syndh, oc gudelika läs thänna psaltara, mädh ffore sagdha betänkilse, han skal ffaa nadh oc misku[n]dh aff mik, oc äwärdelikidh liff, oc thu skalt haffwa makt, at göra hwad hälsth nadher tik täkkis, mädh allom them som tik tiäna. j fföresagdha psaltara Tha thätta war sakt, tha togho the hwar annandh j ffampn mädh största kärlek Oc drothninghen negh ödhmyukligha, oc satthe sigh ather när konungenom j eeth gulsäte, otalikom hälgonom närstandandhom Oc gänstan war hans andhe som thätta hade seeth, atherleddher til hans licama Oc tha han kom til sigh j ghen, begynnadhe han innerlika. tänkia oc wndra oppa thänna synena, nästha daghen thär äpther, om otosangx tima, tha han haffde ffulkompnadh fförsta delen aff jomffru maria psaltara, syntis honom äroffullasta jomffru maria oppinbarlika, j osigelike ffäghrin oc klarhet, aff hwilko han warth storlika förffäradher, Tha taladhe jomffru maria til honom sighiandhis, rädhz ekke, för thy

Digitized by Google

89 iak är the samma drotningh, som thu saa j thänna
sp. 1 nattene j andelike syn Försth sat | thu en mäktog-
asthan konungh, hallandhis bränn nande skoth j sina
händher, mädh hwilkom som märkis aldra rädelik-
asta plagor, mädh hwilkom min son aktadhe räth-
wislika plaga wärldena, fför syndena skuldh ¶ Än
iak som är miskunnena moder, aterdrogh hans handh,
at han skulle ekke kaştha them[1] j sinne wredhe
Thy wil iak at thu skalt ekke längher, halla lö[n]-
likidh mädh tik tässa mattho oc tänkilse, som tu[2]
haffwer mik langsamli[ka] hedradh mädh j min
psaltara, wtan thu skalth göra them androm kunnogh,
badhe mädh ordhom oc scriffwilsom, oc thär mädh
skalt thu ffrälsa fflere mädh tik, hwilka annars ärw
staddhe j storom waadha Oc thär mädh skalt thu
them sighia, at än tha at mykydh afflath, är giff-
widh them som läsa min psaltara Tha alt om ens,
hwilkin människia som är wthan dödelika syndh,
oc gudelika oppa sinom knäm, läsa thänna min
psaltara, mädh fföresagdha tänkkilsom, oc bliffwer
fframhallogher j thänna psaltara, tha skal iak myk-
idh mera til öka, fför hwan tridhing, Oc j hans
ytersta thima, skal iak geffwa honom fför sina
tro tiänisth, ffwlkomlika afflösning aff syndh oc
sp. 2 pino Oc thätta skal | tik ekke sinas wara otrolikidh,
fför thy om mins sons ämbetz man oppa iorderike,
som är paffwen. fförmaa thät göra, hwilkom han
gaff the maktena, mykidh mera höwis thät mik at
göra, som är hymerikis konungx modher Oc swa

[1] them *tillskr. i marg.* [2] tu *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

som jak kallas fful mädh nadher, som iak oc sannelika är, thy skal iak rifflika skiffta mina nadh mädh minom tiänarom Thärfföre skalt thu swa som troen ridhare, ffulkomna mith bodh oc ärändhe, at the som ffara wille, magho om mik ledas til helsona wägh Oc thu siälffwer maghe ffaa glädhina krono, aff räthwisona domara Oc thässom ordhom swa sagdhom, synthis gudz modher ey meer j thät sinne Oc thänne gudelike mannen, granlika aktandhis oc offwer[w]ägandhis, hymerikis drothningx äranndhe, skreff oc lärdhe, swa mykidh som han fför matthe Oc sände til fflere städher, aff hwilko manghe, bade andelike oc wärdzlike sigh bätradho Oc ffingho nadena här j iorderike, oc ärona j hymerike Amen

Här äpther segx aff jomffru marie rosen krans Hwru han war oppinbaradher enom gudelikom broder aff cartusiensis ordhen

90

En gudeliken brodher aff cartusiensis ordhen, j treue- sp. 1
rensi stadh, aarom äpther gudz byrdh M cd xxxi leffde bescriffwadh äpther sigh dödhan Hwrw en gudeliken brodher, som plägadhe gudeligha läsa iomffru marie rosen krans, war optaghe[n] til thän hymelen. som kallas celum empiriom Oc j blandh annor lönligh tingh, som han thär saa oc hördhe, saa han klarlika, hwru thänna hälgasta rosen kranzsen fframbars oc offradhis högxsta gudhi Oc jomffru maria mädh hälghom jomffrum Oc ollo

Digitized by Google

hymerikis härskapi, ffram gik oc takkadhe oc wälsighnadhe alzmäktoghan gudh, fför the öffningh som görs j samma rosen krantz, badhe j hymerike oc jorderike Oc badho alle alzmäktoghan gud, fför allom badhe andelighom oc wärldzslikom människiom, som sig öffwa j sama rosen krandz, at them skulle geffwas ffredh oc nadhe här j iorderike, oc äro oc glädhi j hymerike ¶ Thänne gudz wän hördhe ämwäl, hwru gudz ängla oc all gudz hälghon: högtidelika swngho thänna rosenkrans mädh them betänkilsom som thär til höre, lyktandhis hwan
sp. 2 pwncth mädh alleluya, oc | swa opta[1] the näpndho maria nampn, tha nighw the ödhmyukliga, Än til ihesu nampn, ffiöllo the oppa sin knä mädh alle wörningh, äpther thy sanctus paulus siger, at til ihesu nampn skulu all knä böghias, j hymerike jorderike Oc helffwithe ¶ War honom oc tha sakth, at swa offta som nakor läs samma rosenkrans, mädh the puncta som thär til höra, swa offta förwärwar the människian, alla syndha förlatilse, Han saa oc otalika aldra ffäghersta kronor, som gömmas them som läsa thänna rosenkrans, gudhi oc hans wärdogha moder til loff oc äro, ¶ Thänne gudelike ffadhren, som thänna opphinbarilse haffde ffaat, war oc wan. ey at enasth entidh om daghen, wthan fflerom sinnom, see oc höra hymerikis glädi: aff hwilko han ffik ey at enasth hwgnadh oc glädhi til sina siäl, wthan ämwäl til sin licama, äpther thy han fförmatthe öffwa sigh j thänna rosenkrans

[1] opta *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

Oc än tha at han sigh ey nämpde j sinne scrifft, tha skal enghen twäka, ath han iw sannelika war then samme som thänna ophinbarilse ffik, thy at han hade hälgastha leffwerne Oc ödhmyukasta[1] om- 91
gängilse mädh sinom | brödhrom, thy war han wärd- sp. 1
ogher, at ffaa tolken hwgnadh oc oppinbarilse Oc war thätta stort wndher. at han kunne thätta swa löna, at enghen skulle kunna thät märkia, fför thy han synthis leffwa äpther almännelike sidhwännia, swa som andra brödher Oc altidh war han blidher oc gladher, oc hwgnadhe alla ⁊ Nw mädhan swa är, at them loffwas swa mykydh goth. som gudelika läsa thänna rosen krans: myklo häller skulu the thät hoppas at ffaa, som gudelika läsa äroffu[lla] marie psaltara

Jomffru maria awither sin brudgumma thy at han ey swa gudelika tiänthe hänne j sin psaltara som han plägadhe Oc ther honom en högtidelighen stadh j hymerikis palacium Hwilken hon skule geffwa honom[2] Oc allom them som gudelika läsa hänna psaltara

Hymerikes drothnigh taladhe O min sötasthe brudgumme, hwi tiänar thu mik ey j min psaltara, äpther thinne sidhwänio Thu skulle dagelika förröka thina läsningh, än thu kolnar mykydh fför läti skuldh, Nw oppa thät at thu ska[l]t ekke tänkia the lönen wara lithen, som jak skal geffwa tik om thu

[1] *Hds.* ödhmynkasta [2] honom *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

sp. 2 tiänar mik trolika j | min psaltara, tha kom mädh
mik. oc iak skal kungöra tik större äro oc wärd-
oghet, än thu förra seeth oc hörth haffwer Oc
swa[1] ledde iomffru maria honom til hymerikis p[a]la-
cium, hwar han saa en ffäghersta stadh, j wnder- 5
lighe mattho, bygdhan aff gul oc sölff, cristal oc
margaritis, J hwilkens högxsta mwr, waro l oc c
torn, osigeligha ffagher, j hwilkom änglana hyöllo
wäkt, och swngho thän sötha hymerikis sangh, som
är Aue maria, mädh aldra sötasta rösth, offwer 10
gangandhis allan thän sötasta sangh j wärldene
kan wara, Jnnan then stadhen war eeth ärlikidh
slot, omäteligith j högdh oc widhlek: bygdh aff
aldra handha dyra sthena, j hwilko waro l oc c
skärma, swa som ffägersta torn Oc thär waro pa- 15
triarche oc prophete, apostoli, martyres confessores
och jomffrur, j osigelige glädhi Oc innan thät
slothet war en ffägersta yrtagaardh, haffwandhis
c l aatskilnadha, j hwilkom waaro roser oc lilior
Trä oc blomster, oc aldra handha ffrukther, som 20
92 nakon tidh kan astwndhas, oc aldra sötasta oc
sp. 1 bästha lokt, | som nakontidh kan begäras, Oc j
tässom träm waaro aldra handha ffogla, hwilke
alle swngho jomffru marie psaltara, mädh swa
storom söthma, ath thät fförmatthe borthagha alla 25
wärldena ysäldh ⁊ Mith j thenna yrtagardh, war
the hälga treffalloghetz keserligith palacium, j
wnderlighe maattho bygdh. aff klarastom stiärn-
om Oc thär waro c l brudahws Oc swaa mangh

[1] swa *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

wnderliken mönsther j hwilkom waro ataligha jomffrur oc hälga män, hwilka altidh swngho ängilsins helso, mädh osigelighe oc oändelige ffrögdh oc glädhi, Thär waro oc ängla, mädh theras psaltara söteligha sywngandis, swa at all wärlden lyddhe moth theras rösther ¶ Mith j tässa palacio, war eeth ärlikasta säthe äller domstol, hwar siälena brudgumme härren ihesus christus sath, oc iomffru maria thär kommande til honom, opstodh han oc satthe hänne när sigh Tha sagde hon mädh jomffruleke rösth til honom, O min sötaste son, täkkis thinne milheth stadffästa, thät iak loffwadhe minom brudgumma Tha sagdhe härren ihesus O min sötastha modher. oc älzskeligastha brudh, thät thu bedhis thät haffwer | thu fförwärffwadh Thy warde sp. 2 thin wili, Tha sagde iomffru maria, min käre son, iak loffwade minom brwdhgumma thänna staden, mädh allom them här inne boo, oc tolka städher loffwadhe iak allom them, som läsa min psaltara, Tha sagdhe millaste härren ihesus christus O min älzskäligha modher, fför thin kärlek skuldh, skal them geffwas som thu bedhis, Oc än[1] thär offwer giffwer iak them mik siälffwan, til äwärdeligha ägho, om the framhalloghe bliffwa j warom psaltara, Tha han hade thätta seeth oc hörth, tha leddhe jomffru maria honom, j sötasta[2] ihesu christi ffampn, hwar han drak äwinneligx glädhis drik, aff allom wars härra wndhom Oc kändhe gudz wndherligh oc lönligh tingh, Tha sagdhe härren

[1] än *tillskr. i marg.* [2] *Hds.* sötastasta

Digitized by Google

ihesus til honom, om thu wilth göra thin stadh
större, lywsare oc ffäghre, tha läs aathwaktelikare,
Tha thät war ändhat, kom han til sigh j gen, oc
ffan sigh j then stadh hwar han fförra war j bön-
om, Oc sörgdhe mykydh, at han saa snarligha.
war tha skilder widher the ärona

Hwru han sörgdhe oc dröffdhis at han ey swa
aathwaktelika kunne läsa sin psaltara som han
93 sp. 1 wille hindrader aff manghom tank|kom oc ffrest-
ilsom Oc jomffru maria hwgswalande honom
sighiandhis hans godha wilia sta fför
ffwlla gerningh

Entidh j alla hälgana högtidh, äller inffra octaua,
war thänne jomffru marie brudgumme, staddher
j enne kyrkio, mykydh dröffdher, fför thy han
haffde waridh j mangha daga, lather oc ogude-
lighen, at läsa iomffru marie psaltara som han
war wan Oc thär aff dröffdhis offwer alla maattho,
oc opstod oc wille wtgha aff kyrkione, Tha syntis
honom äroffulla jomffru maria, mädh otalikom
jomffrum, hwilkens ffägrindh oc klarasta sken, off-
wergik alla wärldena ffägrindh Tha taladhe jom-
ffru maria til honom sigiandhis, O min sötasta
brudghumme bida, oc ffly ekke, oc j samma stwndh.
bleff han aff gudz makt orörliken, swa at han
fförmatthe sigh ey röra, hwaske hiith älla tith,
tha sagdhe jomffru maria, om thu twäkar hoo iak
är, äller thässa mina jomffrur som mädh mik äro,

Digitized by Google

tha gör thäs hälga kors tekn offwer oos, oc om wi
ärom wthsändha aff owänom, tha skulom wii ffly
Oc om wi ärom thina wäner, tha skulom wii stad-
oghe staa Tha giordhe han offwer them alla, eth
| storth kors j the hälgha treffalloghetz nampn, sp. 2
mädh swa mykle troo oc gudelighet, som han fför-
maathe Tha thätta war ändath, sagdhe iomffru
maria O min son twäka nw ekke, fför thy iak är
thin brudh, oc weth fför santh, at enghen kan
leffwa j thässe wärldh. wthan ffrestilse, fför thy
ey min son, ey iak, oc ey[1] hälghe män, warom j
wärldene wthan ffrestilse Oc ey wtwaldhe iak tik
thär til, at thu skulle läthias, wthan at thu skulle
mannelika stridha, swa som owinneliken riddare
Thy redh tik til mädh stadoghe tro, oc tolomodz-
sins harnisk, at lidha större ffrestilse, än thu nakon
tidh fförra haffdhe Oc ey skal tik fförffära, thins
hogx slyohet älla törhet, som thu haffwer haffth
j nakra dagha äpther minom wilia Hwilkidh thu
skalth tagha, swa som näpsth oc plago fför thina
syndher, oc til tolomodzsens oc dyghdenas op-
högilse, oc fför allas helso liffwandhis oc döda,
fför thy at när gudhi förskullar thän ey mindre
lön, som tolomodelika. lidher tolka hogxsins slohet
älla torhet, än thän som lidher lekamliken krank- 94
dom älla ärffwo|dhe, naar människian gör swa sp. 1
mykidh som til hänne staar, oc lägher sigh win om,
at läsa mädh gudelikom tankom Oc thät wil iak
tik mädh skäl bewisa. För thy at lekedom haffwer

[1] ey *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

samma dygh oc kraff[t], nar han tagx aff en bondha, som han haffwer tha han tagx aff sniällom läkiara, som weth hans kraffth Ey haffwer oc häller en dyrsten, mindre makth j ens bondha handh, än han haffwer j ens mästara handh som weth hans kraffth. Saa är oc om gudelika böner, naar the fframffördha wardha mädh[1] gode akt, än tha at hiärtadh är hindrat aff ffaffänghom tankom, Thy at tolken bön haffwer ey mindre ffruk[t], än the som aatwaktelika wardher läsen Oc än stwndho[m] fförskulla the mera, äpther thy ärwodhit är wansamare, oc stridhen starkare at mothestaa Thy skalt thu ey rädas, wtan häller lidh mädh tolomodh, thy at thu skalt anamma bästa lön. fför hwiaria tolka bön, som tik giffwaskolande är aff ärona konung, Thätta skal jak ythermera kungöra tik. mädh äptedöme ¶ Om nakor quinna ware, haffwandis tree söner, en wältalandhe oc annan räddhan oc
sp. 2 stammandhe, | Tridhie liggiandhis j waggo, tre maanadha gamblan, aldz enkte talandhe äller wnderstandandhe, wthan at enasth mädh grath. teandhe sin bristilse[2], Hwadh ey skulle modhren, som wnderstodhe allas thera widhertorff, hiälpa them äpther sinne makth Oc mästh skulle hon warkunna honom, som enkte kunne tala, äller wndersta sin bristilse Oc bewisa honom större miskundh ¶ J like mattho, athwaktar gudh oc hörer allas thera bön, som bidhia mädh godhe akth oc starkom hogh, än thaa at the ey fförsta thät läsa

[1] mädh *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* birstilse

Digitized by Google

äller bidhia, swa som ärw enffalle oc olärdhe ¶ Thy skal enghen offwergeffwa at läsa min psalta[ra], än tha at the kunno ey läsa, mädh swa[1] store gudelighet oc aathwakth som the wilia, Thy skulu the at minsta, haffwa godhan wilia oc fförakth at läsa mädh gudelighet Oc iak skal athwakta fför them, och opfylla thät them bristher Oc giffwa them ffrukt oc nyttoghet, ¶ Nw oppa thät, at thu skalth här äpther aathwaktelikare läsa min psaltara, skal iak tik oppinbara, oc kungöra mins sons leffwernis oc pinos articla, aatskilelika, swa som min son härren ihesus christus them oppinbaradhe sancto | dominico Oc tässa articla som[2] ärw c l, las min brudgumme dominicus, at mi[n]stha en tidh om daghen, mädh största gudelighet Än flerom sinnom offwerlop han them j hogenom, mädh största idhrogha oc grath Oc thänna articla, skalt thu skiffta j xv dela, at te[3] mago thäs lättelikare läsas oc wnderstas Oc ey swa til hopa, som thu haffwer them här til läsidh Oc tässa c l articla, ärw swa som c l wärldena soler Oc hwilken som hälzst människia j wärldene, dageligha läs thässa puncta, hon skal ffaa gudz wänskap, oc otänkeliga nadena ymnoghet, j närwarandhis liff, oc äwärdeligha äro j hymerike mädh helgastha dominico, hwilken som them dageligha las, offwer alth wars härra ihesu christi leffwerne, oc thär mädh sigh hardeligha slaandhis, mädh iärnlänkiom Oc ey är mö[ge]likidh,

95 sp. 1

[1] swa *tillskr. i marg.* [2] som *tillskr. ö. r.* [3] te *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

at the mä*n*niska skal ffördömas, som tässa articla älla puncta dagelika läs, fför thy at ihesu christi oc mi*n* hälga ängla oc alla hälgona fförskyllilse, skulu wara hono*m* til hiälp, wärn oc beskärma*n*, swa som owi*n*nelikidh sloth äller borg, Th*ät* är oc omögelikidh, at han ffaar ey största gudelighet, oc omwä*n*dhis j en a*n*na*n* man, som langsamlika
sp. 2 | tänker[1] tässa puncta Thy tänk the*m* dagheligha, oc thu skalth ffaa th*ät* thu bedhis h*är* j w*är*ldene, oc mykydh mera än thu tror äller hoppas, oc th*är* m*ädh* äw*är*delika rikedoma j hymerike

Jo*m*ffru maria sege*r* aff the*m* kärlek oc miskun*d*h som hon haffwe*r* til syndara.

Maria gudz modher talladhe, jak är syndoga ma*n*na daktingerska thy at enghen the*n* syndare som fflyr til mik, skal nako*n* tidh ffördfara, ämwäl om nakor haffde swa groffligha syndath, at the[2] hälgha treffalloghet. sworo om christi saar oc wndher, at han[3] aldrigh skulle ffaa miskun*d*h Tha om jak bedher fför hono*m*, tha ffördwärffwadhe iak hono*m* miskun*d*h, hwilkidh sanctus bernardus withnar, Oc ämwäl om alth hymerikis h*är*skap, oc almä*n*neligha the hälga kyrkia, wille nakon ffrelsa äller ffördöma, oc iak wille a*n*nadh, tha skulle mi*n* wili wardha. oc ey teras. Thy at gudh haffwe*r* skikkadh,

[1] tänker *2 ggr i hds.* [2] the *2 ggr i hds.* [3] *Ett dubbelskr.* aldrigh *öfverstr.*

Digitized by Google

aldrigh göra miskundh mädh nakrom wthan äpter minom wilia Oc longho ware wärlden fförganghen fför syndena skuld, äller dageligha fförginghe nakor 96
deel, äller landzskap | aff hänne, hälst j tässom sp. 1
kyrkionas personis thima som nw leffwa. wthan hon oppe hiöllis mädh minom bönom Oc swaa mykydh älzskar iak hwars ens helso, at iak wille heller daglika lidha alla the pinor j wärldene är Oc än thär offwer hälffwitis pino. ämwäl om M hälffwithe til waaro om mögeligith waare at jak matthe pinas än nakor skulle fförtappas[1] Thy skal enghen försmaa syndara, mädhan jak gudz modher them swa mykydh älzskar, för thy at mera miskund oc warkunsamlighet til syndara är j mik ensamne, än j allom hälgonom j hymerike och räthwisom människiom j iorderike Oc j allom tässa wärldena älzskarom Oc ämwäl meer älzskar jak hwan en syndara, än ffadher oc moder förmaa älzska sin endasta son, äller ffästemö sin aldra kärasta brudgumma Oc för thän enkannelika kärlek jak haffwer til them, tha sändher iak hälga män, jomffrur oc quinnor, at the skulu förbarma sigh offwer them, oc hiälpa them j alle teras widhertorff ¶ Thu skalt oc wetha min älzskelighe brudgumme, at thäntidh thu war en oren syndare, tha badh iak för tik mädh swa storom kärlek | at[2] iak aastwndadhe at lidha sp. 2
alla wärldena pino, oc ämwäl hälffwithis pino om mögeligith ware, oppa thät at thu skulle frälsas.

[1] *Orden* än *t. o. m.* förtappas *tillskr. i marg. o. insignerade.* [2] at *2 ggr. i hds.*

Digitized by Google

fför thy at nästh gudhi ärw syndara min högxsta ära. oc om iak ey älzskar syndara tha gör iak moth mith ämbethe. Oc moth sakene fför hwilka iak war skapadh

Jomffru maria sigher hon är andelika mädh sinom son j sacramenteth oppa altaredh Oc hwru hon älzskar godha prästher som guddeliga hantera christi licama

JOmffrw maria talar thu skalth wetha min älzskelighe brwdgumme, ath iak j andelighe maattho är[1] mädh minom son j sacramäntidh oppa altaridh, swa sannelica[2] som jak är j hymerike Oc j wnderlike oc obegriplighe maattho, är jak[3] mädh minom son när edher prästomen, hälz them som gode äru, som thu offta förstandit haffwer j thinne mässo, naar thu haffwer hörth mik til tik talande, oc tik swarandhe Thätta är saken, thy at jak stodh nästh minom son j hans dödz thima Thy star jak nw nästh honom j sacramentidh mädh osigelike glädhi
97 ¶ Thu skalt oc wetha, at j hwarie mässo är min son
sp. 1 redoboghen swa offta kors|ffästas oc döö fför them som mässan fföre säx, som the ärw som sacramentidh anamma oc mässona höra. Oc än ythermera swa offta som han blodz dropa wthgöth fför os. j sinom hälga dödz tima Oc ämwäl saa offta som wiins oc watnz dropa ärw, aff hwilko hans

[1] är *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* snannelica [3] *Ett dubbelskr.* mädh *öfverstr.*

Digitized by Google

hälga blodh wighis. Oc dela ärw j sacramentidh, fför thy at thät sacramentidh är enkanneligha skikkadh til hans hälgasta pino oc dödz aminnilse Oc ämwäl iak sigher jomffru maria, är redoboghen swa offta döö fför them fför hwilkom mäsan sigx, äller mässonor höra, som thu nw hörde aff minom son ¶ Thu skal oc wetha, at min son äffther sacramäntzsins anammilse, gaar ey ffran honom som anammadh haffwer. swa länghe som nadhen bliffwer j honom. wtan är j hans siäl mädh guddom oc mandhom. Oc thätta är saken fför hwilka christus stiktadhe thätta hälgasta sacramäntidh, at han wille j tässo maattho wara mädh them som thät gudeligha anamma. swa myklo sannare oc ärligare, som siälen är dyrare oc ärligare. än wiinidh oc brödhit. som scriffwad staar iohannes sexto. mith köt är sannelika math, oc mith | blodh är sannelika sp. 2 drykker Oc är wetandhe, at prästene hwilke som ärw mins sons ämbitz män. skullo haffwa swa storan kärlek, at the willo gärna döö fför them fför hwilkom the mässona halla, at the skullo j the matonne äpther ffölia minom son oc mik Oc hwilken presther som swa storan kärlek haffwer til siälana, han wardher j them kärlekenom min brudhgumme, oc min son ihesus wardher hans son Oc swa mädh största glädhi och täknadh, wmffämpner iak oc kysser then prästhen andelika Oc swa afflar jak oppa nyth j minom qwidh, min son ihesum christum andelika äpther dygdhena skäl Oc enkte är mik lwsteligare än swa affla gudz son

Digitized by Google

andelika j iorderike mädh godhom prästom, om trona, hoppidh oc kärleken, oc fflere dygdher. thy skullo prästene wara aldra gudelikasth oc rene, swa som jak teras brudh är aldra renasth Oc hwilke som anamma thätta wärdogha sacramäntidh, enkanneligha prästene. thäntidh the haalla mins sons licama j sinom mwn, tha skulu the tenkia, at thär är sannelika ihesus christus korsffästher mädh
98 minne närwarw Oc läsa j hogenom Pater noster
sp. 1 oc Aue maria | oc swa görandhis, magho the j en liten tima komma til stora nadh ¶ Thu skalt oc wetha at hwar deel älla liim aff mins sons lecama. ärw lica j ffulkomlighet oc wärdoghet. tha är aathskilnadher j them, ey j ffulbordoghetene, wthan j swa mattho, at ögath är mera j wörningh haallandhe än ffoothen, j samma maattho är aff minom limom, baadhe smaam oc storom, ¶ Thu skalt oc wetha, at min son oc iak haffwom förskulladh eder mädh warom liimom, at j maghen om trona, hoppidh oc kärleken, til eghna edher waara liimer, oc til fföghia edhra liimer warom limom, j swa maattho, at naar j ären dröffde älla kranke j edro hiärta, tha skulen j bedas hiälp oc hwgnadh aff waro hiärta, oc mädh stadoghe trösth anthwarda edarth hiärta waro hiärta En naar j ären kranke j edarth hwffwodh, ällar andra limer, tha fflyn til wars huffwodz oc limas förskullilse, Alth thätta fföresagda haffwer thu offta siälffwer wthrö[n]th, aff the wnderlike naadene som iak haffwer tik förwärffwadh aff minom son j thy, at thu känner aff warom limom,

Digitized by Google

infflyta wndherlikin oc osigelighen söthma oc lwsta j
tina limi ¶ Thät är | oc wetandhe at mins sons licame sp. 2
oc min, the ärw saa klare oc äroffulle, at otalike
ängla och hälga siäla maagho wara j them, oos
til ära oc them til osigeligha glädhi Oc enkanne-
ligha j mins sons wndhom, thär haffwa hälga siäla
otänkkeliga glädi oc lwsta O hwru stor tha wardher
hälga manna glädhi oc ära j hymerike, naar the
wardha swa gudhi til ffögdha, tha skulu the klar-
lika see härran ihesum christum min son oc mik,
badhe andelika oc likamlika Oc skulu see härran
gudh ffwlkomlika j allom creaturum, oc j allom
tinghom, oc särlika j sigh siälffwom oc sigh j honom
Thy haffwa hälga män osigelika glädhi oc äro,
ämwäl then minsthe j hymerike Oc om människian
idkeligha wille tänkia thänna ärona, tha maatthe
hon snarlika och lätteligha komma til högxstha
kärlek oc gudz räddogha ¶ Än hwilke som snarlika
wilia wnffaa gudhz naadh oc kärlek, oc komma
til wärldena fförsmädilse, tha skulu the taka min
son ihesum christum sigh til brwdh äller brwd-
gumma, äpther enkannelike maattho, fför thy at
gudh är alla manna natwrliken sannastha oc högxsta
brudh, allzstingx offwergangandhe alla wärldzslika 99
brudher, swa mykydh som all wärlden är | större sp. 1
än minstha sädhis korn, Thy skulu gudelike män.
oc särdelis renliffwis män, anamma thänna brwdena,
swa som aldra ffägersta. rikasta oc mäktogasta
drothningh äller kesarinna, J samma mattho. skulu
oc gudelika jomffrur oc quinnor göra, enkannelika

Digitized by Google

closther jomffrur, skulum tagha min son ihesum christum sigh til brudgwmma, swa som aldra ffägersta. ärlikasta. höffwiskasta oc rikasta konungh älla kesara Oc skal thänna brudhgummen, j allom stadhom säthias a högra sidho, älskandhis han aff allo hiärta, oc tänkiandhis honom j allom stadhom när wara, enkte tänkiandhis. talandhis älla görandhis, thät tolkom härra äller brudhgumma kunne mistäkkias Och j swa maattho, maagho the mädh sinom brwdgwmma ihesu christo, affla oc ffödha alla dygdher oc all godh tingh, thy at han är alla thinga ffödare, andeligha oc lekamlika ¶ The skulu oc älzska mik, fför thy at jak är theras brudgumma moder tänkiandhis mik j allom stadhom wara mädh minom son, hörandhis mik, swaa som aldra ffägersta. rikasta oc mäktogasta drothningh äller keserinna Thu skalth oc wetha, at enghen fförmaa
sp. 2 ffwlkomlika komma til thänna ffästhningh, | wthan j ödhmyuken edher siälffwa, tänkiandhis edher enkte wara. wthan j ihesu christo, idkeligha warandhis j gudelikom beskodilsom, swa som the saagho ihesum oc mariam, altidh när warandhis, enkte tänkiandhis, talandhe älla görandhe, wthan som the willo göra, om the saagho them lekamlika närwara[n]dhe, oc mädh alle sinne makth. äptherffölia theras dygdher Oc thätta görandhe skulu the ffaa ihesu oc marie hwgswalilse ¶ Thät är och radeligith oc widertorfftelikid, allom cristhnom människiom, at the haffwa sin hälga ängil oc gömara, j största kärlek oc gudelike wörndhningh: thy at ängla ärw manna

Digitized by Google

andelika brwd*er*, oc q*ui*nnonors brw[d]gw*m*ma Thy skulu gudeligha q*ui*nnor, oc särdelis jo*m*ffrur, som j*n*nelykte oc bwndhne ärw til reglo haal, tagha sin hälga ängil, j aldra ffäg*er*sta skapnadh, skodandhis ha*n* j hogxsens syn, swa som aldra ffäg*er*sta wngha*n* h*ä*rra, oc höffwiskastha brudgu*m*ma, clara*n* oc rena*n* wthan alla smittho, oc priddha*n* m*ä*dh allo*m* naadho*m* oc dygdho*m*: hedrandhis han j allo*m* stadho*m* oc rw*m*mo*m*, oc enka*n*nelika j cella älla sömp*n*hws: astw*n*dandhis aff hono*m* hy*m*melzlike*n* omffä*m*pnnilse, oc höffwiskan jo*m*ffrule-
|ghe*n* kws oc naar the swa göra, tha skal lätteligha 100 sp. 1
aller orene kötsins lwsthe, alzstingx borth ältas ffran the*m*, J samma mattho skulu oc gudelike män, oc särdelis klärka oc renliffwis män, skodandis sin hälga ängil j hogxsens syn, j aldra ffäg*er*sta skapilse, swa som aldra ffäghersta jomffru älla brudh, m*ä*dh hwilke*n*s hiälp oc närwarw, the mago snarligha offw*er*wi*n*na all dröffwilse oc ffrestilse

Jo*m*ffru maria sigh*er* hwru the hälga treffalloghet wthwalde h*ä*nne sigh til brwdh oc hwru han opnyiade w*ä*rldena om ängilsins helsa oc aff the stora nadh oc gaffw*er* som hon loffwar them som gudelika läsa h*ä*nna psaltara

Gudz modh*er* talar, thu skalth wetha mi*n* älzskelighe brudgu*m*me, at gudh ffadh*er* togh mik til brudh, gudz son til modh*er*, th*ä*n hälghe andhe til sin kärastha wän, Oc the hälga treffalloghet til

Digitized by Google

sin sal äller heman: swa skulle oc mä*n*niskia*n* sigh til helso, tagha mik til modh*er* oc kärasta wän. Oc swa som the hälga treffalloghet, wtwaldhe ängilsins helso, til gudz sons ffödzslo, oc w*ä*rldena
sp. 2 opnyghilse, swa wth|waldhe han mik til wägh, om hwilken gudz son kom til w*ä*rldena. Swa är oc wedertorffteligith allo*m* mä*n*niskiom, som wilia opnyia sith leffw*er*ne, tagha mik til dygda*n*na wägh, oc äpth*er* fföliandhe mino*m* dygdho*m*. Oc idkeligha helsa mik m*ädh* ängilsins helsa, thy at en Aue maria gudeligha läsen, täkkis mik meer, oc är mä*n*niskone nytogare, än alla w*ä*rldena rikedoma: lekama*n*s helso: star[k]het: ffägri[n]dh. Oc wndh*er*standilse j alle the hälge sc*r*ipth, hon är oc ämwäl nytogare, än leffwa x M aar j alla w*ä*rldena glädi oc kräselighet, Thy skalt thu mana thina brödh*er*, oc alla andra som thu wmgar, ath the idkeliga oc gladeliga helsa mik m*ädh* Aue maria ℭ Thu skalth ämwäl wetha, at the tiänisth som görs hälgo*m* ma*n*no*m*, hon är som sölffwer, och the som görs mik, är som gul, Än the tiänisth som görs mi*n*s sons mando*m*s ana*m*milse, ffödzslo oc pino, är swa som prydh m*ädh* aldra dyrasta sthena, än the som görs guddomeno*m*, so*m* är the hälgha treffalloghet,
101 är swa skina[n]dhe som klarasta stiärnor Oc swa
sp. 1 som soole*n* fförmaa meera gaghna w*ä*r|dhene än alla[1] andra stiärnor, swa fförmaa jak mera hiä[l]p göra mino*m* tiänaro*m*, än alle hälghe män fförmaagha göra sino*m* tiänaro*m* Oc alla the naadh

[1] alla *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

älla gaffwa som hälghe män fförmagho göra mädh sinom tiänarom, them fförmaa jak göra hwndradha ffaalt mädh minom Thy at all the tiänisth som görs hälghom mannom, är swa som enkte wthan hon wardher oplysth mädh mith sken, oc liffaktogh giordh mädh minne fförskullan. thy skulu mine tiänara. enkanneligha the som mik tiäna j min psaltara, ffram gaa j hymerike. fför alla hälga manna tiänara, ä haa hälsth the ärw, oc skulu säthias j fförsta oc ypparsta coren, som kallas epiphanie. the skullu ämwäl ffaa enkanneligha nadh j iorderike, swa som min enkanneliken wän oc brudgumme sanctus dominicus ffik, hwilken som wärdogher war at ffundera thänna hälga ordhenen som kallas prædicatorom[1], oc fför the enkannelika tiänisth som han mik dageliga giordhe j min psaltara, war han wärdoger at kallas annar wärldena ffrälsare, oc annar gudz son, oc christi brodher, oc min enkannelighen wen oc son Thäslikis sanctus franciscus. fför the tiänisth som han | mik giordhe sp. 2 j min psaltara, war han wärdogher at ffwndera then hälga ordhen som kallas minorum Oc ämwäl ffik han[2] maangha wndersamlika naadher oc gaffwor, mädhan han leffde här j wärldene, swa skulu oc alle the som gudelika läsa min psaltara, ffaa ymnogha nadh j tässe wärldh, oc ey skulu the döö wthan sannan idhrogha, reen scrifftamaal, oc mins sons hälgasta licama ami[nni]lse, Oc the skulu

[1] *Det mellersta* -ca- *skr. ö. r.* [2] *Orden* ffik han *tillskr. i marg. o. insignerade.*

Digitized by Google

iordas j wigdhe iordh Oc skulu the see min son oc mik j sinom yterstha tima Oc ey skulu the mista maaledh, weeth. älla sinne, wthan j ytherstha dödzsens pwnc[t], Jak älzskar oc ämwäl swa ffwlkomlika hwan min tiänara, som gudelika läs min psaltara, at jak wille häller offwergiffwa alla the ära oc häloghet. som jak haffwer j hymerike. baadhe til siäl och licama, oc oppa nyth omgha i wärldene. oc lidha thär all the dröffwilse som jak fförra giordhe, ämwäl om all wärldhen waare fful mädh eethermarkom. ormom. oc androm wärstha grymmasthom dywrom. häller wille iak omgha mädh them, oc tola dröfwilse oc pino aff them jntil domen, än jak wille
102 lätha en min tiänara ffördömmas Engen är oc swa
sp. 1 stor syndare som | ödhmyukligha bedhis miskund aff mik oc läs mik psaltara, at han skal jw ffaa nadh oc miskundh, ä[m]wäl om all hälgon j hymerike baadho mik in til doomen. at jak skulle ey göra miskundh mädh honom, tha wille iak häller lydha minom tiänara, än tha at han är syndogher, än allom hälgonom Oc om swa ware, at ey ware rwm j hymerike, tha wille iak förwärffwa aff minom son, at han skulle skapa eth nyth hymerike, för än min tiänare skulle förtappas ¶ Jak är oc ä[m]wäl allas thera endha hop oc hwgnadher, som pinas oc rensas j skärslo eldhe, thy nästhan hwar dagh nidherffar [iak] til skärslo eeldh, oc frälsser thädan them mik täkkis, särlika mina tiänara ¶ Thu skalth oc wetha, ath thänna thu nampnen som är ihesus oc maria, hwilken som idkeligha nämpnis j min psal-

Digitized by Google

tara, the ärw twa kärlegx wnghna, oc[1] om the näm*p*nas m*ädh* gudelike wördhni*n*g, tha rensa the hoghe*n*, oc optändha gudelighet i hiärtano, oc nedhertrykkia orena kropsins ffrestilse Oc orena aandana haardeliga betwi*n*ghas, oc ffly raskeliga ffran them som them gudeli|ka näm*p*na mi*n*s so*n*s na*m*pn oc mith[2] sp. 2 Thy skulu alle baadhe räthwise oc syndara. idhkeligha helsa mik j mi*n* psaltara ¶ Jthem wetandhe är at th*ä*nna fföre sc*r*iffna try capitulum the waaro lxx stakkoth oppi*n*baarilse än the ärw nw samma*n* sath äpther modher abbatissa radhe j tässen try stykke oppa th*ät* at the skullo ey wara omykydh ledosam höra älla läsa

Rwbrica här sägx fför hwadh sak xv Pater noster säthias j jo*m*ffru marie psaltara Oc aff th*ät* afflat som giffwidh är til them hwilkidh alt til höre jo*m*ffru marie psaltara

Förstha saken är fför hwii xv Pater noster ärw j jo*m*ffru maria psaltara, är fför the oppinbarilse som h*är*ren ihesus christus oppinbaradhe sancto bernardho, hwilkin aller bran til ihesu christi pino, oc haffdhe langsamlika bidith h*är*ran ihesum christum, at han wille w*är*doghas wnderwisa hono*m*. hwru han oc andre gudz wäner maattho göra hono*m* täkka tiänisth, m*ädh* warkw*n*nan offwer hans pino oc dödh ¶ Tha oppi*n*baaradhe war h*är*re ihesus sigh

[1] oc *tillskr. i marg.* [2] *Orden* mins sons *t. o. m.* mith *tillskr. i öfre margen o. indragna medelst en röd linje.*

Digitized by Google

fför hono*m*. oppa th*ä*n sönedagh som kallas dominica passionis, j th*e*m skipilsom som han war
103 naar han wtgik aff stadeno*m* iherusalem. bära*n*dhis
sp. 1 sith kors til | pinona stadh, oc swa stor sörgh oc warku*n*nan war at see hans swara pino, at om stena älla stokka haffde hono*m* seeth swa pintan, the haffdho gratidh wtha*n* ath[er]wändo in til w*ä*rldena ändelykt ¶ Tha taladhe h*ä*rren ihesus christus til hono*m* sighiandhis O bernardhe bernarde, hiälp mik ath bära Tha lop han til h*ä*rran ihesum, lyptandhis korssidh sigiandhis O mi*n* h*ä*rra läth mik bära th*ä*tta kors H*ä*rren ihesus swaradhe Om thu, älla hwadh hälsth mäniskia som wil bära th*ä*tta mith kors m*ä*dh andeligha agxla, tha skulu the hwar dagh läsa mik xv Pater noster oc Aue maria eth aar om kringh, oc tha aaridh är[1] ändhat, tha hafwa the läsidh swa mangha Pater noster, som iak haffdhe saar oppa mino*m* licama j mino*m* dödh ¶ Än nar saken hwi xv Pater noster skulu wara j jo*m*ffru maria psaltara, är fför thy, at sanctus gregorius paffwe m*ä*dh manghom andro*m* paffwo*m*, gaaffwo xx M aar afflath th*e*m som gudelika läsa v Pater noster oc Aue maria fför wars h*ä*rra ihesu christi pinadh beläthe, antigghia haffwa*n*dhis hans pino j hogeno*m*, äller fför sino*m* öghom, thy at the som läsa jo*m*ffru maria psaltara
sp. 2 the | ffaa ath mi*n*stha lx M aar afflat, at enasth fför the xv Pater noster som läsas j hono*m*, om the läsa gudelika oppa sino*m* knäm, m*ä*dh the akth at ffaa th*ä*tta afflath ¶ Thär offwer nicolaus quintus Oc

[1] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

calixstus tercius, gaffwo oc xx M aar[1] afflat them som läsa fförnä[m]pdh v pater noster oppa sinom knäm, til läggiandhis v böner, aff wars härra ffäm wndhom, alth thätta fförnämpdha afflat, haffwer jomffru maria fförwärffwadh allom them. som gudelika läsa hänna psaltara, som hon siälff sagdhe sinom brudgumma Thu skalt wetha, at alle the som gudelika läsa min psaltara, the maagho j osigelighe maattho ganghna baadhe sigh oc androm. mädh thät afflath som giffs om mins sons pino fförskullilse oc min dröffwilse, Oc mädhan paffwa haffwa makth at giffwa oc wnna afflath hwem the wilia, myklo häller fförmaa min son oc jak at giffwa afflath waarom tiänarom, för thy wii ärom j osigelighe maattho mäktogare oc millare än paffwen, Och mädh swa store gudelighet maa naakor läsa thänna psaltara, at han förskular meer än tolff sinnom hwndradha M aar afflath Oc mädh 104
thätta samma afflat | ffrälsthe min ween sanctus sp. 1
dominicus, otalika siäla hwar dagh aff skärslo eeldhe Oc sändandhe them til hymerikis Oc ä[m]wäl giördhe[2] wärldene mykydh gangh oc nyttho, mädh thänna psaltara ℭ Thy bedher iak edher min kära barn, sigher iomffru maria, at j hören sanctum bärnardum swa talande, ffaaffängeliga lägx prästens hand oppa oos, wthan jomffru maria til läggher sina handh Swa giffs oc ffaanytteliga syndarom paffwa afflat, om thät giffs them ey[3] om gudz modhers

[1] aar *tillskr. ö. r. med rödt.* [2] *I* giördhe *är* r *tillskr. ö. r.* [3] ey *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

jomffrulega milhet, fför thy at j hänne är gömth alth afflath. oc alla gudz naadher, hwilka hon skiffther mädh hwem hänne täkkis, äpther allom sinom wilia

Jomffru maria oppinbaradhe sinom brwdgumma för hwadh sak l oc .c. aue maria skulu wara j hänna psaltara

Jomffru maria talar, jak skal kwngöra tik min älzskelike brwdgumme, för hwadh sak min son oc jak, wiliom hedras aff waarom barnnom, j thätta tal som är c l ¶ Första saken, thy at j dauidz psaltara äru c l psalma, j hwilkom Pater noster oc aue maria jnnelykkias, swaa som ffructen j blandh löff oc qwista ¶ Annar saken är för thy, at iak
sp. 2 haffde c l | glädher j mins sons jomffrulega afflingh, oc mädhan jak honom bar j mino liffwe, j andelige optakningh, j syn, oppinbarilse, j thäs hälga andhas sökningh oc ingyutilse, oc optändilse j gudz kärlek ¶ Tridhie saken är, thy at jak hadhe j mins sons ffödzslo oc opffostran, c l glädher, baadhe oppa siälena oc lecamans wäghna, oc j allom sinnom oc kraffthom: honom skodandhis, hörande, hedrandhis, kyssandhis: hanterandhis, klädandhis, bärandhis: diyageffwandhis, oc androm tolkom, ¶ Fiärde saken. thy at jak haffdhe c l glädher aff minom son, tha han war kommen til mandzsliken aller, j wärldene omgaangandhis: sigh känneswäna sankandhis: prädikandhis: järtekne görandhis: diäfflana wtdriff-

Digitized by Google

wandhis: krankom heelbrygdho geffwandhis. Oc maangh wnderligh tingh görande ¶ Fämpte saken, thy ath iak toldhe c l pinor oc dröffwilse, j mins sons pino thima, oc hwar oc en war swa besk som dödhen, swa at om otaleken starkastha liff, haffdhe waridh j enne människio, the haffde all waridh dödh giordh j enom puncth: hwndradha pinor oc dröffwilse, toldhe iak ffran them timanom min son war ffanga|dher oc til thäs han lagdhis j graffwena sp. 1
Oc l tolde iak sedan iak kom ffran calwarie bärg oc til iherusalem, alth til daghningena som han opstodh aff döödha Oc j them timanom war jak wtan math oc dryk, sömnpn oc all hugxswalilse, oc j saa maatho pintis jak mädh otalikom dödhom, thy at swa myklo meer jak gladhis j hans afflingh oc ffödzslo, swa myklo meer dröffdhis jak j hans pino, thy at iak meer älzskade min son. än naakor människia fför maatthe älzska sigh siälffwa äller andra ¶ Siätthe saken är, thy at min son haffdhe c l huffwodh sörgher j sinne pino, oc hwar thera haffdhe j sig besynnerligha x dela, som war fför thän wanhedher som gudhi giordhis Oc fför siälana, lekamna, hälga ffädhrena Oc til mik som war the största sak til hans pino, fför thy han warkunnade mik swa mykydh, at the sörghen haaffdhe waridh ymnidh til hans dödh, ä[m]wäl om han haffde engha andra pino hafft Han haffdhe oc störstha sörg fför sina känneswäna Oc fför iwdana som honom korsffästho, ämwäl fför iwdassa ffördömilse, fför hwilka min son dröffdis alth intil dödhen Thäslikis fför

105

Digitized by Google

sp. 2 hedningana Oc fför siälana som | pintos j skärslo eeldhe älla pinas skulu Oc mästh tolde han j xv stykke älla sinne, som är ffäm lekamlika sinnen, oc v inwärtis sinne Oc v siälena kraffther, som är wnderstandilse, wili, astwndhan, oc begärilse Oc the kraffther kallas potencia votiua, äpther hwilkom människian röris til thät älla thät, än hans särlika pinor the waaro swa maangha som människior tha waaro, waridh haffdho. oc wardha skullo Oc särdelis fför hwaria ena. jngik sörgh oc dröffwilse in til hans hiärta Oc thy war hwar människia ymnogh sak til hans dödh Thy tilbör hwarie enne människio älzska härran ihesum christum, swa som han haffde tolt pinona oc dödhen at enasth fför hänne ensamne oc inghen annan ℭ Sywndhe skäl är, thy at min son äpter sin opstandilse, haffde c l gläder, oc jak swa mangha aff hans äroffulla opstandilse Oc idkeligha syn som han mik syntis, oc idkelighen hwgswalilse som han mik giordhe ℭ Ottandhe skäl är, thy at aff mins sons mandoms anammilse oc hans dödh, ffik wärldhen c l godh tingh äller ffructher, som är, wisdom, snille. hiälp at döö til wärldena, ödmyukt[1] lydhno, samdräk[t] milhet, kär|lek oc andra tolka ℭ Niiondhe skäl är, at them som ffrälssas skulu, är c l dygdher widertorftheliga, som är tro, hop, kärlek, snille, räthwisa, starkhet, atherhal äller tempran, vii thäs hälga andz gaffwor, viii hälagheter, xii thäs hälga andas ffructher, ix nadenna kön oc dygdher som mädh ffölia, som är renliff-

106 sp. 1

[1] *Hds.* ödmynkt

Digitized by Google

nadh oc synda bätringh, hwi[l]ka enghen kan ffaa wthan min son oc mik ¶ x skäl är, thy at c l ärw wärldhena syndher. som ärw dödelika, som stridha moth fförnämpdha dygdher ¶ xi skäl är moth c l wärldena ysäldh oc dröffwilse, som är hw[n]gher, törsth, köldh, oc hytha, näkt, kaallosoth, pästelencia, homodh, örlögh, wadh eeldh, träldhom, krankdom, ffakunnoghet mädh sinom delom, täslikis oc andra tolka ¶ xii saken är moth l oc c ffaselighether, som mäniskionne til komma j dödenom, som är sywkdom, sörgh, ffasi, skälffnadher, wanhop, diäffla begabbilse, samwethsens koor, ägädelana mistilse, otholomod, fförffärilse, oc annor[1] tolken, ¶ xiii saken är moth c l almänneligha doomsins räddogha som ärw grymma domares stranghet, diäfflana be|gab- sp. 2 bilse, syndana oppinbaarilse, otänkeliga blygdh, ffasy, räddoghe, wanhop. ondzsko, dödzsens länktan, alla creatwra hatilse Oc androm tässom likom ¶ ffiortandhe saken är, moth c l hälffwithis pinor, oc swa mangha skärslo eeldz pinor som ärw almänneligha, oc hwar therah affwer wndher sigh sex twsanda, sex hwndradha, oc sextyio särleka pinor Oc hwar aff tässa särlika pinor, haffwer swa maangha enskyleligha pinor, hwilka som ärw otaligha them som ffördömdhe ärw, bade paa siälena oc lekammans wägna Oc oppa gudz räthwiso wägna, oppa eeldzsens, rwmsens, oc diäfflana stywggelighetz wängna Oc ämwäl aff äwinneligx äronas mistilses wäghna ¶ xv saken är fför l oc c alla hälgona

[1] *Hds.* annnor

Digitized by Google

almänneligha glädher, hwilka glädher hwar haffwer wndher sigh tusanda särlika glädher Oc hwar aff tässa särlika glädher, haffwer än andra x tusandha särligha glädher, Oc hwar aff tässa x M särlika gläder, haffwer än wndher sigh hundradha M enskylleligha glädher Oc hwar aff tässa enskylleligha glädher, haffwer MM glädher, som kallas gaudia
107 sp. 1 athoma, thät ärw grandh j solen|ne, swa ärw tässa glädher otalika, oc hwar aff them är större oc wärdogare än all lekamleka wärldenas glädhi ℂ xvi sak är fför l oc .c. glädher, som jak haffwer j hymerike, offwer alla ängla oc all hälghon Oc min son oppa mandomsens wäghna, haffwer oc ämwäl offwer mik c l glädher, ℂ xvii sak är at the som läsa thänna min psaltara, the skullu ffaa j thässe wärldh aff mik oc min son, at minstha c l nadher oc hiä[l]pper. badhe til siäl oc lekama ℂ xviii är at wthan twäkan wil min son oc iak. fför c l dagha fför theras dödztima som läsa thänna psaltara, fföresee them hälgan dödh Oc skulu the mädh sannom idhrogha oc allom kyrkiona sacramä[n]tthis til oos komma Oc skulum wii synas them j dödenom, oc mädh storom hedher fföra them til äwärdeliga hymerikis äro ℂ xix saken är, at the som thiäna min son oc mik j thänna psaltara, the täkkias mik swa mykydh, at the skulu ffaa aff minom son oc mik c l besynnerligha glädher offwer annor hälgon, som ey läsidh haffwa thänna psaltara, Oc the skulw särdelis delaktoghe wardha aff mins sons pino oc mandoms anammilse Oc
sp. 2 mina godha gärningha förskullilse, aff | hwilkom

Digitized by Google

the skulu glädhias j osighelighe glädhi, ¶ xx saken
är, at the mik tiäna j thänna psaltara, skulu faa
til lön c l särdelis böner, hwadh som hälsth the
bedas fför sigh oc sinom wänom Oc än thät mera
är[1], wii skulum giffwa them j theras dödh c l siälar,
at the skulu mädh största hedher. swa som härra
mädh lösthom ffanghom jngaa j äwinneliga sälighetz
rike Och thär offwer wiliom wii ämwäl giffwa them
ffämptiio oc hwndrada[2] sinnom hwndradha siäla,
Oc swa gudelika maa naakor läsa thänna psaltara,
at the ffrälssa mädh sigh. ffämptiio oc hwndradha
sinnom twsandha siäla Oc ey at enasth ffrälssa the
swa mangha siäla aff skärslo eldhe, wthan ämwäl
fförwärffthe syndarom omwändilse ffran thänna
wärldena ffaaffängho, ¶ Thär äpther sagdhe iomffru
maria än ythermeer O min barn hören mik edhra
sötasta modher, oc akthen min ordh, at j som allan
edhan tima tiänen kroppenom, wärldene. oc diäff-
lenom Oc j som fför naakra ffaa päningha, op-
nöthen allan dagen j ffaaffänghom gärninghom Oc
thäslikis j som fför minstha krankdhom, laangh- 108
samlika oplethen läkedhom mädh mykyn kosth|nadh sp. 1
Jak radher edher at j offren min son ok mik en
lithen tima, tiänandhes os j thänna psaltara, at
j maghen ffrälssas aff myklom waadha oc ondho,
oc j som ey wilen enffalloghom ordhom tro äller
edher bätra, tha radher jak edher at j iw rörens
til bätringh. aff naakrom tässom fföresagdha skäl-
om älla sakom Oc kommen aather til min son oc

[1] är *tillskr. ö. r.* [2] *De 2 sista bokst. tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

mik m*ädh* then*n*a psaltare*n* O mi*n* barn, aatwakthe*n* oc höre*n* sanctum agustinum som sege*r* Engalu*n*dh kan naakor mä*n*niskia naaghon tidh halla sigh aff syndhom Ey häller fför maa naakor naagoth goth göra. än tha at th*ät* wari aldra mi*n*sta. wtha*n* hon ärwodar at ffaa nadena aaff ihesu oc maria Thy är oos radeligith at idkeligha tiäna them oc tänkia paa theras hälgha leffwerne, oc äpther ffölia thy[1] äpther waara ytherstha fförmogho Th*ätt*a sigher sanctus agustinus sagde jo*m*ffru maria ℭ Brudgu*mm*en swaradhe O sötasta jo*m*ffru maria waar hiärthas största ffrögdh, swa maangh stor thing haffwer thu nw sakth aff thin psaltara, at om oskäligha creature*n*, oc a*n*nor skapadh tingh som
sp. 2 ey liff haffwa | wisto th*ätt*a. oc ku*n*no tik loffwa, tha skullo the wtha*n* atherwändho aff alle theras mak[t], tik tiäna oc ära j th*ä*nna psaltara ℭ Jo*m*ffru maria swaradhe, o sötasthe brudgu*mm*e aff allo hiärta giordhe the th*ät*. än ogönstogha mä*n*niskionor, hwilkas hiärtha hardare*n* är, än sten, fförsma th*ätt*a oc wilia th*ät* ey göra Hwilkidh som är eeth onth tekn om theras helso

Aff io*m*ffru maria psaltaras bröderskaps begy*n*nilse Oc aff thes bröderskaps nyttoghet oc ffrwkter

Maria talar sigia*n*dhis O mi*n* sötasthe brudhgu*mm*e akta granleka mi*n*s psaltaras xxx wndersamlika

[1] *Efter* thy *orden* [ther]as hälga leffwerne *öfverstr.*

Digitized by Google

ffructher, somlika ffructer fför bröderskapedh som ffwnderadh är oppa honom, somma fför ängilsens helso wärdoghet, fför wthan the stora naadh oc afflat som thär mädh ffölgher fför the xv Pater noster som thär insäthias Oc thätta brödherskap oppinbarade jak ffoordhom minom älzskeligha brudgumma sancto dominico Hwilken nästhan j xx aar ffoor kring om hispania landh oc prädikadhe Oc prädicara ordhen war ey än tha böriadhér ¶ Entidh tha han war stadher widh sancte iacobs 109
stadh compostella, kom|mo syöröffwara, oc gripo sp. 1
honom mädh enom hans stalbroder, som heeth bernardus, oc ffördhe them i sin skep, bindandhis them mädh haardhom boyiom, swaa som menlös laamb, oc satthe them til aarona at roo, thär rodhe han näther oc dagha j tre manadha, mädh sina klena händher, hwilka oppa thät sista, opffyltos mädh maanghom blemom oc storom saarom, aff hwilkom han toldhe största wärk oc pino, hwilkidh the wsle daarane enkte aktadhe, wtan lätho honom thäs meera ärffwodha Än iak som är miskunnena modher, seeandhis min älzskeligha wän swa möddan, rördhis iak aff största warkunnan oc kärlek offwer honom Oc wredgadhis mykydh mooth thässa omilla männena, oc j samma stwndh äpther minom wilia, mörktis hymelen offwer them, oc tordön oc lynghеeldh gik offwer mattho, mädh största ffasa oc räddogha Oc osigelikidh rängh ffiöl offwer them Oc wädhridh bläste mädh starkasta storm, swa at haffsens bölior ophögdhis offwer mattho, meer än

Digitized by Google

the naakon tidh fför wthrönth haffdho Oc än tha
at the waro klokasta män til syös, tha likowel
sp. 2 miströstho the om sith | liff Oc sigh alzstingx offwer
giffwandis, enkte annadh wäntandhis wthan hälff-
witis dödh, Än j allom thässom waadhom, war min
wen dominicus tryggher oc oräddher, oc naar han
saa them sigh swa offwergiffwa oc wantrösta, tha
til böriade han prädika fför them oc sagdhe, käre
brödher taghen angher fför edhra syndher, oc kal-
len oppa sötastha gudz modher jomffru maria,
bidhiandis hänne ödhmyu[k]liga, at hon wili os
ffrälsa Oc tha han mädh tässom ordhom oc androm
tolkom, prädikade fför them: tha begabbade the
honom, swa som han haffde waridh en ffaane oc
withlös man, oc slogo honom oc bwndho mädh
haardasthom boyom, fför thy the hadhe nästan
widhersak[t] alla the hälgha cristhna tro, oc j maangh
aar waridh wthan kyrkiona sacramenta Oc waro
wärre än hedningha Oc thentidh thättha skede, tha
til stwndadhe the hälgasta natthen, som ängelen
bebwdadhe mik, at iak skulle ffödha wärldena
ffrälsara: fför hwilka högtidhis wörningh, thän
siäla älzskaren sanctus dominicus, ytherlegare man-
adhe them til bätringh, mädh ödhmyukom oc
110 sp. 1 söthom or|dom thät mästha han fförmatte Oc
tha the thätta hördho, wordho the thäs wärre,
oc swa som galne häddho mik oc min son. mädh
ohörlikom ordhom swa som diäffla. Oc j thät samma
öktis wädridh oc stormen j osigelighe mattho, oc
the wrokos hith oc tith alla natthena Om morgonen

Digitized by Google

thär äpther, som war oppa min bebudelse dagh, badh min wen dominicus ödhmyukliga fför theras helso Tha syntis jak honom mädh mykydh lyws oc klarhet, siiandhis at jak wille miskuna mik offwer hans owener, mädh swadana wilkor. at the skulle alle loffwa at dageligha läsa min psaltara Oc begynna eeth brödherskap som skal kallas ihesu christi oc jomffru marie brödherskap, oc om the thätta wilia göra, tha skalt thu göra thäs hälga kors wälsignilse moth wädridh oc stormen, oc thät skal j samma stwndh lwnkth wardha Oc om the ey wilia thätta anamma älla loffwa, tha skulu the alle j sänder nidher sänkias till haffsens gru[n]dh, Oc thu skalt ensammen ffrälsas, gangandhis oppa wathneno swa som oppa torro jordh, til thäs thu komber til landith Oc thentidh sanctus dominicus kwn|giorde them thässen min ordh, tha blothnade sp. 2 theras harda diäffwlslika hiärta, oc niderlagdhe sigh fför hans fföther mädh gratandhe taarom, oc mädh höge rösth bedandhis hiälp oc fförlatilse aff gudhi oc honom, loffwandhis aff allo hiärta sigh gerna wilia bätra, oc thät bröderskap mädh alle gudelighet oc ödhmyukth begynna. Hwilkom thän mille ffadhren sagdhe, o käre brödher j samma stwndh skulen j wtröna gudz hiälp, oc swa j allas thera asyn. oply[p]the han sina högra handh moth wädridh oc störmen sighiandhis J ihesu christi nampn, oc om hans millasta modher mariam, sakta tik. oc snarlika wä[n]th j geen, oc j samma[1]

[1] samma *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

stwndh wände stormen aather. oc haffwidh stiltis. Än j them wadelika stormenom haffdhe the wtkastadh alth sith goos, oc misth segel oc styre, oc ffrämbre delen j skepeno war söndher stötther, oc wathnedh ingik swa at the stodho j thy til knän, oc min wen stod jblandh them tör oc oskaddher, Oc naar the swa stodho, sintis iak them mädh mykle ffäghri[n]dh, oplyptandhis theras skep oppa wathnidh, oc lath thät stadelika staa swa som oppa
111
sp. 1 tor|ro landhe, oc läth alth wathnedh wth löpa, oc heladhe thera skep, oc giorde thät starkare, än thät förra war Oc sidhan sagdhe iak til them, mine söner all the tingh som j wtkastaden, the ärw all j en hop j britanie haff, thär skolen j them ffinna, oc the skulu engenstadz fflyta til landz, för än j kommen oc anammen alth j gen oskath Tha takkade the mik storlegha mädh osigelike glädhi Oc gänstan hördhis diäfflana gräseliga ropandhis j haffweno sighiandhis, vee. vee. os thy at thänne dominicus ffördärffwar oos, röffwar warth roff, oc löser hälffwithis ffangha wt aff waarom handhom Oc j swa mattho wordho thässe männene ffrälsthe aff allom wadha, Oc sidhan mötthe them andre syö röffwara oc slogho oppa them, hwilka the offwerwnno för sancte dominici bön Oc kommo tith som theras godz war, oc atherffunno thät mykidh bätre än thät naakon tidh förra war Oc swa begynnadhe the förstth thätta gudeliga brödherskap, äpther the mattho som jak haffde oppinbaradh minom son sancto dominico Thu skalth oc wetha

Digitized by Google

at bröder oc systra j thätta bröderskap, magho wara aff aldra handha | stadhga som är j the hälge sp. 2 kyrkyo

Här sigx aff the enkannelike nadh oc ffördela som the ffaa som j thättha brödher[skap] äro Oc hwad them bör göra som thär in scriffwas etc.

FÖrstha nadh oc ffrihet är, at alla the godha gärningha som göras aff brödhrom oc systrom j thätta brödherskap, skal wara allom almänth, ey at enasth til hwgnadh oc glädhi oc almännelighen kärlek, wthan ä[m]wäl til synda bätring ¶ Annadh är, at thässa äpther scriffna gudeligha sidher, binda enghen til nakra syndh, hwaske dödelika älla nadelika. som them ey halla, wthan j swa mattho, at swa mykydh som the fförsumma aff psaltarenom, swa mykydh mista the aff delaktoghetene som görs aff brödrom oc systrom j min psaltara, tha lekowäl wardha the delaktoghe aff allom androm godhom gerninghom, som är ffasta, waka, oc gudelikom beskodilsom. pelagrims ffärdh, oc allo andro godho. swa som the haffdhe thät siälwe giorth ¶ Tridie är, at aldrigh skal nakor giff[wa] päningha j sin ingangh j thätta brödherskap, ey häller bidhia annan giffwa fför sigh, wthan them täkkis nakodh giffwa til 112 | the kyrkioprydilse som skikkadh är til thätta sp. 1 bröderskap Oc thät wari j thera walle hwrw mykidh älla hwath them täkkis geffwa ¶ Fiärdhe är, at hwar

Digitized by Google

en brodher som prästher är, skal aarlika sighia tre mässor, fförstha aff thät hälga kors, andra aff jomffru maria, tridie almänneliga fför syster oc brödher som framffarne ärw, j hwadh stadh älla tidh han wil ¶ Fämpte är, at the som ey ärw prästher, the skulu at minsta läsa mik en psaltara j hwiarie wikw, oc hwan hälge dagh skulu the presentera minom son oc mik en helan psaltara, för wthan then psaltaren som the skulu läsa j hwarie wikw Än the som haffwa barn som ey kunno läsa, thäslikis för krankom oc wanmaktoghom som ey för maagha siälffwe läsa, för hwaria ena persona läsi[1] dagligha ena Pater noster oc Aue maria Oc the som wilia at theras ffrändher oc wäner som framffarne ärw, skulu wara delaktoge aff thätta brödherskap, tha läsi hwardagh ena Pater noster oc aue maria för hwan thera ¶ Siätthe är, at the som ingha j thätta brödherskap, skulu sigh granligha scriffta,
sp. 2 thät fförstha | the kunno aath komma, oc skulo offra min son oc mik för andelikidh offer, vii pater noster oc aue maria moth syw dödeligha syndher, för sigh oc alla syster oc brödher ¶ Sywndhe är at alle brödher oc systra skulu sigh scriffta trem sinnom om aaridh, som är til iwl, til pingisdagha, oc til sancti dominici dagh, som altidh ffaller oppa ffämpte daghen j augusthi maanadh, för wthan the scrifftamal som the skulu göra om paska tidh, Oc alle systher oc brödher skulu halla sancti dominici dagh hälloghan. sammankommandhis til hans

[1] läsi *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

kyrkio om hon är them swa när, hörandhis mässo, prädikan. oc andra tidher Oc läsa om thän daghen fför hwiaria ena aff syw tidenar ena Pater noster oc aue maria, ¶ Ottondhe är, at the skullu läsa Pater noster oc Aue maria fför hwan brodher oc systher som fframlidher, nar the höra theras affgangh ¶ ix år at alle the brödher oc systra som kunno aatkomma, skulu närwara tha nakor systher älla broder dör, om them wardher til sakth ¶ x är at alle syster oc brödher j sin ingangh, skulu inscriffwas j bok, til tekn | at the inscriffwas j liffsens bok Oc at kärleken skal ökias mällan systher oc brödher, om scriffningena widherkänningh, oc at dödhe skulu hallas j aaminne oc bedias fför them, oc skulu naakra reso opräknas om aaridh, tha thäs tidh är ¶ xi är, at en taffla, oppa hwilke all thänna styke skulu wara scriffwadh, skal oppinbarlika hängia j kyrkione, at alle magho see oc skoda sina reglo ¶ xii är, at thätta brödherskap, skal kallas sancti dominici bröderskap, fför ffira handha saker skuldh, fförsth fför thy, at han thät ffunderadhe, annadh fför thy, at han thät prädikade, j ffranka rike, j hyspania oc ytalia, Tridhie fför thy, at han är enkannelika allas thera ffadher, spegil oc äpthe syn, som tiäna min son oc mik j thänna psaltara, ffiärde sak fför thy, at äpther hans dödh, kalladhis alla stadz thätta bröderskap, sancti dominici bröderskap, aff allom them som nakodh wistho aff honom Oc stodh thänna kallan älla nämpnilse, nästan j nyiotiio aar äpther hans dödh Thär äpter nar girogheten, 113 sp. 1

Digitized by Google

sp. 2 glömska oc ogudelighet, | begynade at regera, bade
j klärkom oc lekmannom, tha borth glömdis. bade
psaltaren oc nämpnilsen, tha lekowäl synthis j
langhan tima, bade i tafflom oc androm malninghom,
thässa psaltarens ffwnderningx märke ¶ Thät är oc
wetandhe, at sancti dominici ordhon, som kallas
de penitencia, togh sith förrsta ophoff aff thätta
bröderskap Oc äpther sancti dominici lärdom oc
manilse, tiäntho alle hans ordens brödher oc systra,
minom son oc mik, mädh störstha gudelighet. j
thänna hälga treffalloghetz psaltara, swa at hwar
brodher och syster, laaso dageligha en helan psal-
tara, oc snarare ffwnnos the j kyrkione älla kore-
nom, läsande thänna hälga psaltara, än j sömpn
hws älla boka hws, oc swa länge thänna psaltaren
öffwades j thänna ordhen, swa länge ophögdis han.
j storom wisdom oc snille, reglona gömmo, godhe
ffrägdh oc store äro, när gudhi och människiom
Oc swa mangh iärtekne oc wnderligh tingh, giordhis
j thänna ordon om thän psaltaren, at störstha book
matte aff them samman scriffwas Oc hwilken som
114 förrsummade thänna psaltaren, han menthe sigh
sp. 1 | haffwa förrtappa[t] allan then daghen, oc om naakor
synthis glömskär oc ogudeliken, gänstan sagdhe
andre til honom, o brodher, iak tror sannelika. at
thu ey läs iomffru maria psaltara, oc om thu läs.
tha läs thu ogudelika Nw math thu höra, hwadh
heder oc ära mik giordhis tha j thänna ordhen:
skoda oc ämwäl, hwru nw star til j honom, oc hwadh
aaskiliadh nw är j mino loffwi, oc thu skalt beffinna,

Digitized by Google

at nar thänne psaltaren bor[t]lagdhis j thänna ordon, tha wanskadhis han j allo godho ¶ Ey är oc thät tiiandhe, hwru stor iärtekne iak giorde j manghom landzskapom, naar thänne min älzskelike brud-
5 ghumme sanctus dominicus, prädicadhe thätta mins psal[ta]ras brödherskap, för thy groffwa syndara oc almänninghis quinnor, wm wändhis til hälogth leffwerne Oc smaa pilta oc wngha jomffrur, giörde otrolika synda bätringh mädh honom: oc gudelix
10 kärlegx eldher, ökadhis swa mykydh j minom tiänarom, at om thu haffdhe thät seeth, tha matthe thu haffwa tänkth, at ängla aff hymerike haffde nidherstigith til wärldena Oc the hälga tro stadffästis swa starkeligha, | at manghe astwndadhe sp. 2
15 aff allo hiärta, at stridha moth kättara oc trowillara, begärandhis at döö för the hälga tro: J blandh[1] hwilka war en härtoghe som heth symon: hans härtogadöme het montis fortis, hwilken äpther sancti dominici raadhe, las dageligha min psaltara, mädh
20 alth sith ffolk, aff hwilkens dygdh gudh gaff förnämpndha härtogha, swa storan sigher offwer sina ffiandha, at näpligha är thät troandhe, swa som hände j eeth landzskap, som het albigensium, at ffäm c aff hans ffolk, offwerwnno oc nödhgadho til
25 fflykt, x tusandh kättara: hände oc en annan tidh, at xxx aff hans tiänara, slogho[2] til baka try M ffolk Oc entidh offwer[w]an han mädh try M ffolk. en mäktogan konungh aff arrogonie landh, hwilken som haffde mädh sigh mer än xx .M. kättara, hwilka

[1] *Hds.* baldh [2] *Hds.* sklogho

Digitized by Google

the alla samman slogho j häl Oc j them timanom gingho cristhna män opta til stridh wthan harnesk, oc enghen kunne them sarga älla skada, Oc optha synthis kättaromen all marken wara fful mädh otalikidh ffolk, hwar ey war stwndom meer än c
115 sp. 1 män: | wthan gudz ängla stodho när them j manna like Oc thän minste aff cristhnom mannom, fförffärade swa mykydh ffianda som starkaste kämpe Oc swa mädh mins psaltara dygdh, kom otroghna manna landh wndher the hälga kyrkyo, Ey at enasth j thät landith, wthan ämwäl i fflerom landhom oc rikom, fförstyrde iak mangha stridher oc örlögh, om thänna psaltaren, näpligha kan oc thät tros, hwrw mangha sywkdoma iak ffördreff om honom, som war pesteläncia, kallosother, blodh sotther, oc andhra wadeligha krankdoma, oc thy hyöls thänna psaltaren j störstha wördningh bade aff lektom oc lärdhom: fförthy. at lekmen willo aldrigh gaa oppa sith ärwodhe, fför än the haffdhe läsidh min psaltara Ey häller läghia sigh til sömpns, fför än the haffde honom läsidh oppa sinom knäm: händhe thät oc swa, naakor lagde sigh til sömpns, oc kom honom j hog, at han haffde ekke läsid min psaltara then daghen: tha stodh han genstan op aff sinne sängh, oc angradhe sina glömsko, oc thär äpther gudelika helsadhe mik j min psaltara, oc thy händhe them lykka oc sälighet, äpther allom sinom wilia, | Oc swa stor war thänna psaltarens godha frägdh, at om nakor synthis gudeliken, tha sagdhis aff allom, at han war mins psaltaras brodher

Digitized by Google

älla systher, Än om nakor syntis syndoger, äller gudz hädare[1], tha sagdhis almänth aff honom, at han war ey aff thätta brödherskap, Sannelika tha gladdhis wärlden aff minom gaffwom, The hälga treffalloghet mädh alth hymerikis härskap, gladdhis aff thässo brödherskap Oc iak som allom fföre seer thät som goth är, jak gladdhis oc ffrögdadhis meer än nakor kan tänkia, Än nw käre iak, at thänne min psaltare, är swa som[2] glömdher oc förrsmaddher, oc om iak matthe söria, tha doghe[3] jak meer än .c. sinom aff tässe sörgh: wthan gudh thäs loff haffwi, at jak är nw j the glädhi, hwar aldrigh komber sörgh älla dödher, älla nakor ysäldh Än the wakthen sigh, som minom son oc mik j thässe mattho, fförtagha wan hedher Oc taghi boot oc bätringh fför sina syndher, oc lägghe sigh win om, at the om mik som är miskunnena modher, oc alla wärldena drotningh, magho opstandha. oc koma til thässens hälga psaltares 116
bröderskap, oc gambla sidhwänio Och | Trättandhe sp. 1
som thätta hälga brödherskap til höre: är at om nakor wille läsa thän stora. oc aldra bästa psaltaren, som är .c.l. Pater [noster] oc aue maria mädh the tänkilse som thär til höre, oc mädh swa mangh lima slagh äller andre plikth, som fför är sakth tha matthe the människian, wthan all widherliknilse ganghna sigh. oc androm systrom oc brödrom j thätta bröderskap, Oc fförskulla större nadh[4]

[1] *Hds.* hädarare [2] *Hds.* son [3] *I* doghe *är* e *tillskr. ö. r.* [4] *Ett dubbelskr.* nad *här utelämnadt.*

Digitized by Google

här j iorderike Oc mykydh större ära j hymerike: tha alth om ens, bywdher iak enghom thätta göra: wthan swa som mil modher oc wän, kärleka radandhis oc bedhiandhis, at hwar göri swa mykydh som han fför maa Oc skalth thu wetha, at thänna psaltaren är mik aldra täkkasta thiänisth, j blandh alla the godha gärningha som göras j the hälga kyrkyo, nästh mässone Oc nytogare är thänna psaltaren them som honom läsa, än höra mässo. oc ey läsa psaltaren Oc til at ffaa nadh at gudeligha mässa, är thänna psaltaren alldra bästher: hälst om han wardher läsen mädh gudelika tanka, som är aff mins sons mandhoms anammilse: hans pino oc dödh. oc opstandilse, ¶ Fiortondhe är, at alla
sp. 2 bröder | oc systra, skulu bliffwa til äwigtidh j thätta bröd[er]skap Oc skulu tänkia sigh wara sanna renliffwis människior, j swa mattho, at the wardha delaktogha aff allo thy godho, som görs aff renliffwis människiom, oc enkanlika aff them dygdhom som är ödhmyuk[t], renlek. siälffwiliandhis ffatigdom, atherhal, oc andra tolka dygdher, hwilka som ärw ophoff oc grundhwal til closther lypthe, oc renliffwis liffwerne ¶ xv som thätta gudelika bröderskap til höre, oc mik är aldra täkkasth, är at alle brödher oc systra, skulu ffulkomlika tröstha til min son, swa som til sin eghen mästara: ffadher oc aldra kärastha wän Thäslikis til mik, swa som til millasta mästerska: miskunsammasta modher oc älzskelikasta wän Oc loffwar jak them, at jak skal hiälpa them, j alla the böner som the bedhas aff gudhi,

Digitized by Google

som rätffärdogha ärw Nw oppa thät. at alle skulu witha, hwad nyttogheth oc gangh the ffaa, som giffwa sigh in j thätta bröderskap, tha wil iak kungöra tik, xxx ffrukther älla godh thing, som the ffaa som j thätta bröderskap ärw ¶ Förstha är, at them skal geffwas nadh, at ffly the synder 117
älla odygdher, som är | giroghet, sacrilegia oc sp. 1
symonia ¶ Annadh som the ffaa inbyrdhis aff bröderskapet, är hymelzliken kärlek oc wänskap, Trydhie är ffredh oc samdräk[t], mällan granna oc samqwemder, Fiärde är gudelika böna lottakilse, som the bedhia til gudh oc mik hans modher, Fämpte är, at the skulu ffaa nadh at fförlatha aff allo hiärta, hwad som them mothe brutidh wardher, vi är at the skulu gerna geffwa lekamlika almoso ¶ vii är, at the skulu ffa enkannelika nadh, at geffwa helsamliken raadh oc kännedom. sinom iämcristhne ¶ viii systerliken awitilse älla näpsth ¶ ix är samwetzsens renhet, som komber aff them gudelika scrifftamalom, som skikkadh ärw j thätta brödherskap ¶ x är syndena affskrapilse, som komber aff alla godha gärningha delaktoghet, som görs j bröderskapedh ¶ xi är the stora hiälp. som saloghe siäla ffaa, som rensas j skärslo eelde ¶ xii är hälogh oc gudeligh sambytilse, om alla goda gerningha, swa som apostla älla ängla, ¶ Trättande thät stora hop oc trösth, som wsle syndara ffaa, aff the godha gärningha ymnoghet som görs i brödherskapedh ¶ xiiii är | nadena ökilse, om brödherskapsens för- sp. 2
skullelse, enkanneligha j them, som ey ärw ffwl-

Digitized by Google

komlike j gudz kärlek ¶ xv är at the som dröffdhe ärw, skulu ffaa kärlegxfful hwgswalilse ¶ xvi är[1] at thätta brödherskap, gör alla systher oc brödher, j nakre maatthe lika renliffwis människiom, om godgärningana delaktoghet ¶ xvii är, at the skulu göras bequemme, til at wardha delaktoghe aff allo godho ¶ Adertande är, at them skal ymneliga geffwas wärldz godhz, äpther alle theras widertorffth ¶ xix är star[k]het, moth kötsens. wärldena oc diäffwlsens ffrestilse ¶ xx är gudeliken glädhi, aff godho människio komponskap, oc mangha godha gärningha lottakilse ¶ xxi är samwetsens tryghet, thy at thässens brödherskaps regla, bindher til engha syndh, hwaske dödelika älla nadeligha, wthan at enasth, at the mistha swa mykydh aff delaktoghetene, som the fförsumma j psaltaren som fför är sakth ¶ xxii är at thät bröderskap. lokkar oc til drager wngha människior til goth leffwerne, thy at the begynna bitidha j sinom wngdhom, tiäna gudhi oc mik j
118 sp. 1 waan psaltara, | ¶ xxiii är at the skulu ffrälsas aff tässa wärldzsens sörgh oc dröfwilsom, som är örlögh, hungher, braddödh, oc androm tolkom dröffwilsom. thy at syndara skulu nyutha goda människio godgerningha ¶ Fiärde oc xx är, at the skulu bewaras aff ondhom dödh, fför thät godha leffwernedh som the haffwa j bröderskapedh ¶ xxv är at thätta bröderskap j osigelike mattho, offwer gaar al annor brödherskap, swa som alla människiona gerningha offwergar ena hännas gerningh ¶ xxvi är

[1] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ffatigha människio ffrälse, som fför ffatigdhom skuldh kunno ey komma j annadh brödherskap, tha maagho the komma j thätta wthan päningha ¶ xxvii är at j thätta hälga brödherskap är större kärlek oc[1] fför ffförskullilsana lottakilse, än naakor kan haffwa til sin kötlika ffadher älla modher ¶ xxviii at the skulu ffaa sannan gudz räddogha ¶ xxix är at goda wärlslika människior skulu wardha ffulbordoghe j godho leffwerne, sinom iämcristhne til goth äptedöme ¶ xxx at andeligha människior skulu ffaa enkannelika nadh til at skodha gudz godgerningha Oc[2] hälga manna leffwerne, oc wardha | beqwämme, til at ffwlkomna alla dygdher, oc sp. 2 godha gerningha, Thy är märkiandhe, at minsta aff thässa dygdher är bätre än alla wärldena rikedoma

Här äpther sigx aldra ffägherstha prädikan hwi[l]ka war härra ihesus christus siälwer oppinbaradhe oc lärdhe sancto dominico Hwilken enkannelika lydher oppa wars härra bön som är Pater noster

Entidh nar sanctus dominicus skulle prädica j eth landzskap som kallas albigensium, fför kättaro[m] oc trowillarom, oc wisthe ey hwadh han skulle sighia fför them Oc än tha at han war bästhe prädicare, lärder j allom konsthom, tha kunne alzenkte komma j hans hiärtha thät som honom tha täktis prädika,

[1] oc *tillskr. ö. r. med rödt* [2] Oc *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

hwilkidh opta händher ämwäl rä[t]wisom prädikarom, oppa thät at the skulu ödhmyuka sigh oc bedas nadhena aff gudhi, fför thy siälana helsa är ey at enasth aff människiona lärdhom, wthan om gudz makth som sändher nadhena j prädikaranna ordh, ¶ Nw fför thy.[1] at thänne hälghe[2] härren sanctus dominicus aktadhe at göra siälenas helso, ey för manna
119 loff oc ffaffängha äro, wthan för gudhz hedher
sp. 1 oc loff Thy synthis honom | then högxsthe prädicaren, oc ypärstha läre mästaren härren ihesus, oc sagdhe til honom O älzskelikasthe son dominice, jak glädz aff thy. at thu ey tröstther aa thin wisdom: wthan häller mädh ödhmyukth astwndar meer ath ffrälsa s[i]älana, än täkkias mäniskiom Thy skal iak sighia tik, hwru somlika prädikara göra, hwilke som göra som the läkiara, som snarleka wilia läkia stor saar, oc enkthe akta älla skötha thera lönlika syukdom, thy händher offtha, at thera läkedoma mera skadar än ganghnar. Än om the läkto fförsth mädh lenom läkedom, thera lönlika syukdoma, oc the saar som mindre ärw, tha matthe the snarlika sidhan, läkia the saar som större ärw, j samma mattho är oc mädh sommom prädikarom, hwilke som hwasselika straffa oc awitha groffwa syndher, ey aktandhis at stora oc groffwa syndara, skulu lätteligha oc linlika mädh söthom ordhom, draghas til rätthan wägh: thy skalt thu först prädika för them min psaltara, oc om[3] the wilia honom anamma

[1] *Härefter ordet* för *öfverstr.* [2] hälghe *2 ggr i hds.* [3] om *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

oc läsa, oc bliffwa fframhalloghe[1] j honom, wthan twäkan. skal min miskundh oc nadh komma offwer them Och oppa thät, at | thu matthe dragha thänna sp. 2
ilhardha kättara, oc andra syndara til at loffwa
mik j min psaltara, tha skalth thu them lokka
mädh the xv nyttoghether, som innelikis j thänna
bönenne, som är pater noster, hwilka thu skalt
säthia fför them. swa som spörsmal, Thy skalt thu
j förstone, kärleka oc wördelika tala til them, swa
sighiandhis O kärastha wäner, om swa ware at
sma pilta älla barn, hwilken näpligha förmatthe
gaa, ware stadh j nakre ökn[2], hwad ey ware them
nytogth, at the haffdho sin ffadher mädh sigh som
them älzskadhe, Tha skulle the swara, sannelika
thät ware widertorffthelikidh: sidhan skalt thu
sighia, swa oc wii. hwilke som ärom swa som barn:
ärom staddhe j thässa wärldena ökn, oc ey för-
maghom gaa, älla nakodh goth at göra aff ware
makth, wtha[n] aff gudz nadh oc hiä[l]p Thy til bör
os altidh wärdzskylleligha, anamma wars härra bön.
som är pater noster wm hwilka wi maghom ffaa
waan ffadher oc gudh, os altidh närwarandhis, tha
wii sighiom ffader waar ¶ Annan tidh skalt thu
sighia them Om naakor waare staddher j thät 120
landz|skap, hwar enghen kunne leffwa för orma, sp. 1
draka oc annor wadelikin dywr Oc skulle wandra
gynom samma landh, hwadh ey ware them ganska
nyttogh, at haffwa mädh sigh en starkasta kämppa,

[1] *Hds.* fframhallologhe [2] *Orden* ware stadh *t. o. m.* ökn *tillskr. i margen o. insignerade.*

Digitized by Google

hwilken wthan allan räddogha, fförmatthe dräpa alla draka, orma oc wadelikin dywr Oc ämwäl alla them, som gynom thät landith skulle wandra, fförmatthe bära oppa sina axsla, offwer äär oc fflodher, skogha oc bärgh, oc beskärma them ffran allom wadha Them swarandhe, at thät ware sannelika nyttogth, Tha skalt thu sighia, wii äröm sannelika the samma, thy at wii leffwom j tässe wärldh, j blan hälwithis draka, oc mykyn wadha Oc christus som är war ffadher, är en starkasthe kämpe, hwilken nw ey rädhis dödhen, thy at dödhen skal ey mera härras offwer honom: oc oppa thät at wii maghom honom haffwa mädh os, tha sighiom idkeligha til honom Qui es thät är. thu som ästh, fför thy han är odödhelikin wm sin warilse ℭ Tridie tidh skalt thu sighia, om wii skullom wandra gynom eth mörkt landh, hwad ey ware os widhertorfftelikidh,
sp. 2 at haff|wa solenna sken om daghen, oc maanans oc stiärnonars lyus om natthena, thär om är ey twäkan: Nw mädhan wii äröm staddhe j syndenna mörker, oc dödzsens skuggha, är os widertorfftelikidh, haffwa hymelsens sken oc klarhet Oc thär til at wii matthom thät ffaa, sighiom idkeligha j Pater noster: Jn celis thät är j hymblom, fför thy christus är hymblana hymel, oc alla hymbla sken, räthwisona sool, en stiärna oprunnen aff iacob, ℭ Fiärda tidh sigh swa, om naakor skulle gaa gynom thät landh, hwar swa ware sedher, at hwilken som ffwnnis widher at göra ena dödelika syndh: skulle stragx dömas til dödhen, swa som stwndhom görs

Digitized by Google

j the landhe som kallas bragmannorum, oc indorum, hwadh ey waare honom widertorfftelikidh, at haffwa hälogth lewerne, oc omgha mädh godhom människiom, oppa thät. ath han maatthe frälsas aff dödenom: iw sannelika, sidan skalt thu sighia: swa är oc mädh os, som byghiom j tässe wärldh: fförthy. gänsthan människian syndar dödelika, dömis siälen ffran nadene, oc bindz til äwinnelikin dödh, thy skulom wii wärdzskylleliga bära oc läsa christi psaltara, idhkeliga sighiandhis Sanctifi|cetur, thät är hälgadh warde ¶ Fämta tidh, om naakor skulle gaa gynom thät landh, som han ey kunne maalidh: hwadh ey waare honom nyttogh oc widertorfftelikidh, lära thät malidh: älla oc haffwa naakon mädh sigh som maalidh kunne, Thär om är ey twäkan at iw swa är Nw mädhan wii skulom gaa til warth ffädernis landh: thy at wii haffwom ey här bliffwandhe stadh, wthan spöriom til kommandhe Oc fför thän skuldh, at thät samma landz maal är aldra wansamligast, thy at thät tallas mädh ängla twngho. thy bewisas oppinbaarlika, at os är ganska nyttogh. at lära samma maal Oc thär til ärw twa bästa skola: som ärw Pater noster oc Aue maria j hwilkom wii maghom lära hymerikis twnghomaal Thär ffore skulwm wii idkeligha signa Nomen tuum thät är tith nampn, at wii maghom lära hymerikis maal: äller oc haffwa honom altidh när oos, som bästh kan sama maal. som är ihesu nampn: Hwadhan aff bernardus sigher O godhe ihesu tith nampn är söth nampn: hälogth nampn, starkth

121 sp. 1

Digitized by Google

nampn, oc millasta oc sötaste nampn, thy at thät
sp. 2 nampn är gudz oordh, | om hwilkidh all tingh ärw
skapadh ¶ Siätte tidh skalt thu sighia, o älzskelighe
dominice fför thänna olärda almoghan Om nakor
aff edher, skulle gaa gynom ens omillastha härras
landh, som alla plägadhe gripa oc ffaangha, oc säthia
wndher äwigan träldhom, hwadh ey skulle han
tagha sigh hiä[l]p aff konungsens makth, mädh
hwilke han maatthe sigh wäria. fför then gryma
mannen Swa är oc mädh oos, thy at wii gam om
thänna wärldena, hwilken som är som grymmasta
röffware, swa mykid bort takandhe, at hon os ey
mera aatherlater, än lakanädh, som wii swepoms
j äpther dödh Thy skulom wii wärdzskylleligha
tagha thätta harnesk som är Pater noster, j hwilke
som segx, Adueniat regnum tuum, thät är, til
komme oos tith rike: hwilkidh som är gudz sons
rike: Hwilkidh rike offwerwindher all annor rike.
Hwadhan aff Crisostimus sigher, tith rike härre
ihesu christe, offwerwindher alla wärldena rike:
122 swa at alle the som tro aa tik, oc tik älzska, skulu
sp. 1 komma til hymerikis rike Thy at thu ästh | kon-
ungher offwer alla konungha oc härra offwer alla
härra ¶ Syundhe tidh skalt thu sighia O kärastha
wäner. om naakor skulle wandra gynom thät landz-
skap hwar alla gripos til äwighan träldom, hwadh
ey ware honom nyttogh at haffwa thäs härrans
fförswarilse breff, som makt haffwer offwer thät
landhith, Swa är mädh os, thy at wii skulum alle
gaa gynom träldomsens land, j hwilko alle adams

Digitized by Google

söner ärw pliktoghe till äwäghan träldhom. Hwar fföre är os widertorfftelikidh at haffwa fförswarilse breff aff them högxsta kesarenom ihesu christo, idkeliga sighiandhis til honom j pater noster fiat voluntas tua thät är wardhe thin wili, Hwadhan aff agustinus sigher, största ffrälse är at göra gudhz wilia, thy at gudhz wili är högxsta ffrihetzsens yppersta drothningh, aff hwilke som är alth ffrälse ℭ Ottondhe tidh skalt thu sighia til them, om naakor skulle wandra gynom thät[1] landh som ffwlth ware mädh fflytandhe wathn, hwar enghen kunne ffram-komma: wthan waghn älla skep. ware ey nytogth at haffwa skep mädh sigh The swaren jw | sanne- sp. 2 lika wthan twäkan. J samma mattho är mädh oos, thy at wii ärom alle staddhe j tässa liffsens ysäldh, thy at all wärlden är ey annadh wthan syndena fflodh, thy är oos ganska widertorfftelikidh. ath haffwa wangh älla skep. mädh hwilkom wii maghom ffrälse ffara offwer thänna wärldena syndogha fflodher, hwilkin wii ffaam aff thy at wii idkeligha sighom j Pater noster Sicut[2] in celo Thät[2] är, som han är j hymerike ℭ Niondhe tidh om naakor skulle wandra gynom the landh. j hwilkom som waare mangh hög bärgh, iordhwlur, kär. oc hängedhy, ware ekke gooth at ffinna nakon wägh älla genstigh. om hwilken the maatthe gaa, oc oskaddhe wnkomma thässa wärldena wadha. oc helbrygdha ffram komma. J samma mattho är oc

[1] thät *tillskr. i marg. o. insigneradt.* [2] *Hds.* Sicunt
[3] *Hds.* Thär

Digitized by Google

mädh os, thy at wii ärom alle j thässe dödelike wärldene, hwilken som ffwl är mädh krankdhom, rädogha. oc omskiptelighom dröffwilsom Oc Pater noster oc Aue maria ärw twa trygghasta genstigha, wm hwilka wii magho wnkomma thänna wärldena ysäldh Thy är os radhelikidh idkeligha seghia[1] j
123 Pater noster Et in terra Hwadhan aff Ambrosius
sp. 1 sigher | moth alla wärdzslike sörgh oc bedröffwilse, är gudeliken bön högeligasth widertorfftelighen ¶ Tiiondhe sinne skalth thu sighia Om j skullen wandra älla gaa gynom thät landh, hwar hardasta hwngher waare, swa at alle för hwngher oc törsth skuld dogho mädh hardasta dödh, waare ey nyttogh at j hadhen mädh edher widhertorfftelika ffödho, sannelika thär om är ey twäkan Nw mädhan wii ärom här j thänna wärldena dröffwilsom. j hwnger oc törsth som propheten segher Oc för thy at gudz ordh ärw liffsens brödh aff hwilko människian styrkis, thy läsom idhkelika tässa bönena som är Pater noster sighiandhis Panem[2] nostrum cotidianum Ällofftthe tidh spör jak aff edher, om j waren wndergiffne enom mäktogom härra som edher skulle ffödha oc kläda, oc j kunnen aff enghom androm oppe hallas, oc thän härren gaffwe enghom androm sit oppehälle. wthan them som dageligha willo bära hans konungxlika märke, til eth tekn ath the ware hans eghne, hwad ey waren j ffaawiske om j ey willen bära hans märke, Nw för thy at wii ärom alle wndher härrans ihesu

[1] seghia *tillskr. i nedre marg. o. insigneradt.* [2] *Hds.* Panen

Digitized by Google

christi härradöme, oc kunnom ey oppehallas wthan
om ho|nom, thy haffwer han bwdith. at inghen sp. 2
skal ffödas andelika wndher hans härradöme, wthan
the bära hans märke Oc ämwäl haffwer han bwdith.
at the skullo dräpas som ey haffwa hans tekn oc
märke, Nw för thy at Pater noster är gudz godhetz
tekn, thy skulum wii offta sighia j hänne da nobis
hodie ¶ Tolffte sin, om j waren skylloghe nakrom
mäktoghom härra osigeligha stora swmmo päningha,
oc ware för thät gällid[1] staddhe i största liffsens
wadha, oc förmatthen ey betala. oc thän mäktoghe
härran wille edher til giffwa alth thät gällidh, om
j willen honom geffwa naakor ffaa ödhmyuk oc
godh ordh Oc om wii willom thät ekke göra, tha
förskulladhom wii sannelika at dödzsens domber
skulle geffwas offwer oos. Nw ärwm wii alle gäl-
skylloghe honom som är alla wärldena domare,
hwilken som alla them dömer til äwärdelikin dödh,
som ey wilia betala sina skul, äller at minstha
ödhmyukliga bedhas miskundh. Thy skulum wii
wärdzskylleliga bedhia härran gudh j sin psaltara
sighiandhis j Pater noster. förlath os waar broth.
¶ Trättandhe tidh, om j tiänthen enom kesara och 124
| j hadhen förskulladh aldra slemastha dödh, som sp. 1
är stäglas äller hängias, oc han wille enghom lwndhom
giffwa edher qwitta, hwaske för gul älla sölff:
päningha: älla wäna bön, wtha[n] at enasth för
naakor ffaa broth, som j skullen förlaatha edhrom
nästha, som moth edher haffde brutidh, hwadh ey

[1] *Hds.* glällid

Digitized by Google

waaren j ffaawiske, om j thät.ey willen göra. Thätta wndherstars mädh them ordhom som wii sighiom j Pater noster, som är Swa som wii fförlaathom them os mothe brytha. Thy at om wii fförlathom ey them som brytha mothe oos, tha fförlater ey gud oos waara syndher, ¶ Fywortonde tidh spör jak aff edher, om j haffdhen swa wadelikin ffrestilse, at diäfflana slogho edher, som the giordho sancto antonio, oc thär til hardasta krankdom, oc olideliken dröffwilse, hwilken edher giordhe wanmattogha. Oc om naakor wille geffwa edher en dyran steen, hwilken j skullen bära j idhre haandh, om hwi[l]ken j matthen ffrälsas aff allom ffrestilsom oc dröffwilsom: hwadh ey waren j ffaawiske oc ilhardhe, än j willen honom ekke haffwa, J samma mattho är mädh oos, wii ärom alle bekymbradhe
sp. 2 | bwndhne j manghom syndhom, oc diäffwlsens. kötsens oc wärldena ffrestilsom: nw fför thy, at Pater noster är en dyrastha sten, hwilken som fförma bewara aff allom waadha, oc diäffwls gabbilse: thy är os allom radelikidh, at anamma brwdgummans oc brudhena Psaltara, hwilken samman satther är aff manghom dyrom stenom: som är Pater noster oc aue maria. Thy skulum wii offtha sighia j Pater noster: led oos ey [j] ffrestilse ¶ Fämptandhe tidh spör iak aff edher. Om j waren staddhe j haffs nödh, j hwilko hwalen ware, nidhersänkiandhis skepen: oc lönlika sten klippor, them söndher krosandhis. Oc haff swalgh, skepen snarligha om kulkastandhis Oc otalikin haffs trwl, hwilken mädh sin sötha

Digitized by Google

sangh, människion[o]r aff skepen wtdragandhis oc nidhersänkiandhis. Oc thär mädh otalika röffwara, hwilka alla them röffwadhe. som thär offwer fforo. Oc thäntidh j waren staddhe j tolke nödh, oc ffinghen see en ffäghersta konwngh, oc ena aldra ärligasta drothningh. standandhis oppa strandene: hwilke som haffdho twa dyrastha stena, som the oos wille geffwa, om hwilkras dygdh j maatthen wnkomma | alla fföre sagdha wadha oc dröffwilse Hwadh ey waren j ffawiske, om j fförsmadhen them oc theras gaffwor. som äro the dyra stenana. Swa är oc mädh thänna wärldenne, hwilken som är som wadelikastha haff, j hwilke som är hwalffisken, som märker diäffwlen, Lönlika klippor, som teknar lönlika synder Oc skörhetzsens hafftrol: swalghsens griper: giroghetzsens röffwara. Högffärdennas bölior, Wredennas swalgh. Awndennas dywp. Än härren ihesus christus oc hans modher maria, ärw swa som millastha konungh oc drotningh, hwilke som haffwa twa dyra stena, som ärw Pater noster oc Aue maria: hwilka the wilia os geffwa, oppa thät at wii skullum ffrälsas aff allom wadha, Nw fför thänskuldh, at wii ärom alle instighne j thässa wärldenna haff, thy är os radeligith, at wii idkeligha sighiom mädh gudeligha hiärta, j ihesu christi oc jomffru maria psaltara. Sed libera nos a malo Thät är wthan ffräls [os] aff ondho Thy segher ambrosius, gudelighen bön är en mil modher, hwilken som ffrälser aff allo ondho Oc giffwer alth goth j tässe wärldh, oc äro j til kommandhe liff ¶ Thär äpter sagdhe här- 125 sp. 1

Digitized by Google

sp. 2 ren ihesus til sanctum domini|cum, thässen ffö̈re-
sagdha ordh, skalth thu prädika thässom haardha
almogha, oc harda halsa, oc thu skalth see mina
milhetz wnderligha gerningha, Oc tässom ordhom
swa sagdhom, nidher ffiöl sanctus dominicus ffö̈r
härran ihesum christum, ödhmyukligha och kärle-
gha, honom loffwandhis oc tackandhis[1] mädh
störstha glädhi, ffö̈r thänna nyttoghasta oc helsamma
kännedom Oc daghen thär nästh äpther, prädikadhe
han thänna ffö̈resagdha ordhen, j alla klärka oc
menogha almoghas närwarw, oppa en iomffru
marie högtidhis dagh, j en stadh som hether tolosa,
j störstha hwffwodh kyrkione, oc haffde hans oordh
swa stora nadh, at alle badhe wnghe oc gamble,
ffingho idhrogha ffö̈r sina syndher, oc loffwadhe
ödhmyukligha, at läsa ihesu christi oc iomffru
marie psaltara, j blandh hwilka waaro tre störstha
kättara, som waaro mästher nobertus de valle,
doctor j kyrkiona laghom: mästher guelrinus de
fracino, wtkorliken mästare j natwrlikom tinghom,
oc mästher bertolomeus de prato, hwilken som war
126 stor mästare j the hälga scriffth, som är theologia,
sp. 1 oc thär mädh konstogasthe | läkiare Thässe tre
wo[r]dho gänstan omwändhe äpther gudz wilia, oc
toko ödhmyukligha psaltara bandh aff sancti domi-
nici hand, oc begynnadhe at prädika mädh honom
rättha tro Oc ffran them timanom, wordho alla
kättara oc trowillara offwerwnne mädh gudz hiälp,
oc hans wärdoga modhers jomffru marie

[1] *I detta ord är bokst.* c *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

Här sigx hwru sanctus dominicus oppenbarade sigh doctor alano sighiandhis honom hwru jomffru maria lärdhe honom prädica sin psaltara ffaandis honom ena bok j hwilke scriffwadh stodh thänna äpterscriffna prädican oc oordh

Sanctus dominicus, prädicare ordinis wärdogasthe ffadher, oppinbar[ad]e sigh entidh, them hälgha härranom doctor alano, talandhis til honom swa sighiandhis, naar thu prädicar, tha wakta tik aathwacteliga[1], at thu ey gör thät mer fför wärldzligith loff oc pris, än fför siälana helso Oc wil iak nw kwngöra tik, hwadh mik entidh hände tha iak war j paris, oc aktadhe mästerliga prädica, ey för högffärdh äller ophögilse skul, wthan för scrifftenas oc sanhetenas bewisilse, Oc ämwäl för the wisa mästara wördhningh. som höra skul|lo. för thy aff sp. 2 gudz nadas gaffwor, offwergik iak j wisdom oc snille, alla them som tha liffde j wärldene. Nw tha iak skulle prädica j hwffwodh kyrkione, som wigdh war jomffru maria til loff oc ära Oc iak äpter mine sidhwännio las min psaltara, standandis j en kor bak högha altaridh, warth iak snarlika taghen j andelika syn, Oc saa iak mina modher oc aldra kärasta brwdh, jomffru maria gudz modher, hwilka iak aff min barndhom, wthwaldhe mik til kärasta wän, Hwi[l]kin som haffde ena bok j sinne hand, oc sagdhe til mik mädh jomffruleghe rösth O dominice, min älzskelighe brudgumme, än tha

[1] *Hds.* aathwatteliga

Digitized by Google

at thät är goth. som thu aktar at prädica, tha likowäl bar iak hiit mädh mik, mykidh nyttogare oc täkkare prädican, hwilken scriffwadh star j tässe bok. Tha togh iak mädh störstha glädhi. the bokena j mina handh, oc böriadhe trösteliga läsa j hänne, och ffan jak swa j sanindh wara, som jomffru maria mik sakth haffdhe Oc jak som mik bordhe, mädh störstha ödhmyukt takkadhe jomffru maria Thär äpther kom timen. j hwilkom prädikas skulle,
127 tha ware fförsamnadhe manghe doctores: store
sp. 1 mäs|tara: baccalarii oc andra stwdenther, oc mangha härra oc förstа, oc otalikin[1] almoghe, Thy at the sagho oc hördho, the stora wnderligha tingh, som härren gudh giordhe mädh mik. Tha stegh [jak] oppa prädica stolen, som war oppa sancte iohannes ewangelisthe dagh, offwergiffwandhis hans hälga leffwerne oc ffäghersta fördela, at enasth prisa[n]dhis honom för thät, at han war wärdogher at göma wärldena ffru, oc hymerikis kesarinna: hwilken som haffdhe xv aldra största helewagher, moth xv wärldena wadha oc dröffwilsom Oc j thässa mattho, togh jak til at tala för them som samnadhe waaro O wärdogastha härra oc mästara, edher öron ärw nogh wan, at höra dyra oc mästerligha prädican:[2] än jak j thätta sin, aktar ey at tala wärdzligx wisdoms ordh, wthan äpther dygdanna bewisilse. Thy bedher iak edher at j hören min ordh, oc swaren mik til min spörilse. Nw spör iak först aff edher: wm swa ware. at j skullen wandra gynom wärsta

[1] *Hds.* otolikin [2] *Hds.* pradican

Digitized by Google

ffiandha landh: ware tha ey nytogth at j haffden ffeligh ledilse, mädh hwilko j matthen komma offwer thät landith The swaradho, jw sannelika wthan twäkan Tha sagdhe iak, nw äröm | wii j sp. 2 wärstha ffiandha landh, som är thänna wärlden, oc ängilsins helsa är enkannelika mankönsins ledigh ffelningh, som thätta ordith Aue beteknar, Thy skulum wii wärdzskyllelika, läsa jomffru maria psaltara, j hwilkom wii offta sighiom Aue Oc swa som all wärldhen är ffrälsth aff fförstha modhrenas Eue fförbannilse, om Aue[1], swa ffrälsis nw människian aff owensens swek oc fförsath om Aue ¶ Annan tidh spör iak aff edher, om j skullen gaa langhan oc mörkan wägh: hwlogha oc oiämna bärgh skrubbor, ware ey nyttogh, at j haffden lykto mädh edher, Nw fför thy, at wii ganghom alle om thässa wärldena mörka skrupbor, som märker mangha lönliga syndher, som öffwas[2] j hänne: thy är os radelikidh, at wii bärom mädh oos thänna lyktona mariam, hwilken som kallas haffsins stiärna. äller oplyserska, oplysandhis them som sithia j mörkreno. oc dödzsens skuggha Thy radher iak edher, at j ödhmyukliga läsen iomffru maria psaltara, hwilkin som oplyser warth mörker, ¶ Tridie tidh. om swa ware at j waren brutlighe, moth nakrom mäktoghom konungh: tha ware radelikidh, at j 128 kommen | edher j wänskap mädh drötningenne, at sp. 1 hon blidkadhe konungxsens wrede, förwärffwandhis edher hans wänskap ¶ Nw mädhan swa är, at

[1] *Orden* om Aue, *tillskr. i marg.* [2] *Hds.* offwas

Digitized by Google

wii ärom alle wredenas oc dödzsens söner, oc ärom skylloghe j manghom syndhom oc sakom, fför högxsta konungenom, som är konungher offwer alla konungha Thy är os allom radelikidh, at wii kommom os j wänskap mädh hymerikis drotningh jomffru marie, at hon blidke hymerikis konungx wredhe, hwilkidh hon gärna gör, om wii idkeliga sighiom j hänna psaltara, Gracia Thy radher iak edher, at j öffwen edher j thänna psaltara mädhan timen är, thät kan skee at j ekke alle liffwen j morghon: hwilkedh oc swa war, thy ffire diäkna älla stwdenter, hwilke som haffdho slemastha oc ohöffwiskasta lewerne: Hwilke stragx äpther prädikan bort gingho, hädandhis gudz oord sighiandhis, wii menthom at wii skullom ffaa höra. naakor stor oc märkeligh ärandhe, oc nw hördhom wii barna lekan oc lecze: natthena thäräpther, lwpo the oc gälnados mädh lösom quinnom, oc aff myklom drykkenskap sloghos the iwbyrdis, oc stragx j samma stwndh,
sp. 2 | bliffwo twa aff them dödhe Oc the andra twa illa sargadhe, droghos halff dödhe j mörka stwffwo, hwar the litidh thär äpther, mädh hadwetis ordhom opgaffwo sin andha, them til räddogha som hädha gudz ordh, ¶ Fiärdhe tidh sagdhe iak til them O sniällasta mästara oc stwdenther, jak spör aff edher eeth litidh spörsmaal, ey swa dana som j pläghen haffwa j edhrom skola Om swa ware. at j skullen ffärdas gynom eeth ffatigasta landh, hwar j ffwnnen engha ffödho, ware ey tha nyttogh, at [j] haffden mädh edher ymneligha ffödho til edhra

Digitized by Google

widher torffth The swaradho, yw sanneligha Nu kärasta wäner, fför thy at wii alle ärom wägh ffarandhe, gynom thät lan hwar enghen ffödha ffindz, fför thy at all wärlden är wordhen offrwctz-
samliken, thy är oos allom radelikidh, at wii bärom mädh oos ffwllan säk mädh ffödho[1], at wii ey wanskoms j wägeno[m]: Mädh thänna ffulla säkkenom, wndherstars thätta ordith plena, fför thy at wälwiliogastha jomffrw maria, är ffulkomlika opffylth, mädh allom gudz gaffwom Thy radher iak edher, at j alle anammen thänna psaltara, at j ey wanskens aff hwngher oc törsth ℭ Fämpte tidh spör | iak 129 sp. 1 aff edher, om swa ware at j naakro landhe ware slagh oc örlögh, wthan atherwändho Oc starke wänkte män, löpandhis kringh om landith, fördärffwandhis oc dräpandhis alth thät j landith ware, ware[2] ey radelikidh, at landzsens inbyghiara skyndadho sigh til nakodh sloth, älla mwradhan stadh, at the ey aff tolkom manom skullo dräpas mädh slemasta dödh J sama mattho är mädh os, fför thy at waar lekame är swa som eeth landh, hwilken dagelika oc hardelika omstridhis, skinnas oc röffwas om alla sina krafftther, aff otalikom ffiandhom, som propheten withnar. Hwad ey ärom wii ganska ffawiske, om wii ey fflym til thät starkasta slotidh. dominus: hwilken makt haffwer offwer alla wara ffiandha Oc jomffru maria är ffru, hwilken som wtkastadhe then gämbla omilla härran, som är

[1] *I* ffödho *är* o *tillskr. ö. r.* [2] *Det senare* ware *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

diäffwlen aff rikeno Oc intogh rätta härran som är gudz son, hwilken alla ffrälsthe aff diäffwlsins träldom Thy radher iak edher kärasta wänär, at j alle anammen jomffru maria psaltara, swa fframth at thässa röffwara[1], skulu ey rwsa oppa edher j them timanom som j ären minsth fförtänkte: ledan-
sp. 2 dhis | edher til hälffwithis träldho[m], Sidan sagde iak, o wärdogha härra, j wethen at x syndher ärw, som mästh göras. moth x gudz bwdh ordh Oc om wii räknom tässa ffäm wada tiio sinnom, om hwi[l]ka wii haffwom nw taladh[2], tha ärw the .l., moth hwilkom iak radher edher, at j kärlega taghen the .l. tilfflytther, som ärw .l. aue maria, oc thätta är förstha delen j jom[ffru] maria krono, som är hänna psaltare ¶ Siätta tidh spör jak aff edher, om j skullen ffärdas om nattha tidh, oc haffdhen mykyn räddogha för trol oc wille dywrom, som waro j wägenom för edher, waare ekke nyttogh, at j haffdhen starkt oc manlikidh ffölie mädh edher: Yw sannelika wthan twäkan Nw mädhan swa är, at wii alle dagheliga ganghom j ffakwnnoghetzsens mörker, hwilkidh ffult är mädh otalikom wadha oc rädogha, Thy är os radeligith at wii takom mädh os thät konungxliga ffölgith, som är tecum, j hwilko innelykkis konungxliken makt, Thy seger iheronimus, O maria, swa war härren mädh tik, swa som konungher offwer alla konungha, oc

[1] *I* röffwara *äro de 2 sista bokst. tillskr. ö. r.* [2] *Ett dubbelskr.* tha äro *härefter öfverstr.*

Digitized by Google

130

härra offwer alla härra Thy radher[1] | iak sp. 1
edher allom, som astwndhen ffrälsas aff thänna
dröffwilsana mörker, at j idkeligha helsen iomffru
maria j hänna psaltara ¶ Sywndhe tidh om j skullen
gaa gynom thät land, hwar alla wordho wanffrägda-
dhe. som thär gynom fforo, aff thäs landz inbyggiara,
ware ey nytogth, at j haffdhen höffwisth oc goth
ffölghe mädh edher, at enghen skulle edher mis-
tänkia, gripandhis edher swa som ogerningis män,
kallandhis edher rebballa, bowa oc skalka, oc annor
wanffrägdelighen nampn Thy at thän är aldra mästh
wanffrägdadher, som ey wil rädhas wanffrägdh Nw
mädhan swa är, at wi bygghiom oppa aldra wan-
ffrägdelikasta landh, som är thänna wärlden, hwi[l]-
ken som är wanffrägdath giordh, fför syndenas slem-
het. som j hänne görs Thy är oos radeligith, at
wi taghom mädh oos thätta höffwiska ffölgith, som
är jomffru maria psaltara, j hwilkom offta sigx
thät ordhit benedicta, Thy sigher bernardus, swa
war maria wälsighnadh oc wälffrägdath, at hon
aff allom quinnom togh alla wanffrä[g]d, ¶ Ottondhe
tidh spör iak aff | edher, om j waren j thän skola, sp. 2
hwar j ey ffförstodhen malidh, ware ey edher widher-
torfftelikid, at j haffdhen en sniällan oc troen tolk,
hwilken edher kwngiordhe, thät edher ware wider-
torfftelikidh at wetha: sannelika wthan twäkan
Swa äröm wi kärasta wäner, stadhe j gudz ffäre-
syns skola, j hwilkom enghen weth, hwadh häller
han är wärdher wänskap älla owänskap Thy är[2]

[1] *Ett dubbelskr.* iak edher *här utelämnadt.* [2] är *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

oos radeligith, at wi taghom mädh oos thät ordith som är T u, hwilkidh oos geffwer wndhersta, hwadh oos är wedhertorfftelikidh at wetha Hwilkidh wnderstandh wi ffam, om wi idhkeliga loffwom mariam j hänna psaltara, hwilken os betedde thät ordith, som holth oc gömt war fför wärldene Thy at hon innelykthe gudz son, j sith jomffrulega bruda hws j ix manada, ¶ Niiondhe tidh spör iak aff edher, om swa ware, at j waren staddhe j thät landh, hwar alle männene ware swa omiskun- samme oc niske, at the enghom geffwa wille nakodh til sina widhertorff: oc j waren swa ffatighe, at j enkthe siälffwa haffdhen, waren j ey ffawiske, om
131 j ey willen tagha almoso aff quinnom: mädhan
sp. 1 quinnor som wiise mannen sigher, ärw na|twr- ligha miskunsammare än männena. Swa ärom wi alle staddhe j wärsta landh, hwar alla män ärw mykydh harde, fför thy wi gam gynom räthwisona landh, hwar alle ängla oc all skapadh tingh, härda sigh wiliandhe stridha moth os, fför wara otalika syndher skuldh: som wise mannen sigher, all wärlden skal stridha mädh honom moth syndarom Oc gudh skal wäpna all creatur, at hämpnas offwer sina owäner Thy är os allom radelikidh, at ingaa j thätta milhetzsens hws, som är in mulieribus, offta thät nämpnandhis[1], j iomffru maria psa[l]tara, fför thy hon är miskunnena drotningh, millasth offwer alla quinnor ¶ Tyiondhe tidh spör iak aff edher, om j skullen gaa gynom eth landh, som

[1] *Hds.* nämpnannandhis

Digitized by Google

ffwlth ware m*ädh* ysäldh oc dröffwilsom, sinthis ey edher nyttogh wara, at j haffdhe*n* m*ädh* edher, en godha*n* oc hw*n*gnelikin stalbrodher, hwilken edher hw*n*gnadhe, oc gladha giordhe j allo*m* dröffwilso*m*: sannelica th*ät* är ey twäkandhe: Nw fför thy at wi alla gaam j th*ä*nna w*ä*rldena wägho*m*, hwilke ffulle ärw m*ädh* sörgh oc dröffwilse Thy är os allo*m* radeligith, at wi tagho*m* m*ädh* os. th*ä*nna hwngneliga stalbrodhre*n*, som är | jo*m*ffru maria sp. 2 psaltare, idkeligha sighiandhis j hono*m* th*ätt*a ordith, et benedictus Sanctus agustinus sigher, sa*n*neligha äst thu maria, wälsignadh offwe*r* alla q*ui*nnor, thy thu bar the wälsighnadha ffrukth, hwilken os lärer: mätthar: stadffästhe*r*, oc j allo*m* dröffwilsom hwgswalar Nu om thässa v bedröffwilse oc wadha, om hwilka wi haffwo*m* nw talad, räknas x si*n*no*m* m*ädh* x syndher, som är högffärdh, gyroghet, skörhet: affwndh: wredhe: swalg: läthy: otrohet: wanhop oc hat Oc swa göra th*ä*nna ffäm reso x ffämtyio, moth hwilkom os är radeligit, at läsa th*ä*n andra delen aff jo*m*ffr*u* maria psaltara: hwilke*n* makt haffwe*r* at göma os fför tässa syndher oc wadha ¶ Älloffte tid spör iak aff edher, om nakor skulle gaa langha*n* oc wansa*m*man[1] wägh, ey haffwa*n*dis brödh älla dryk m*ädh* sigh, oc ku*n*ne ey ffi*n*na byy älla h*ä*rbärghe, fför hwilka sak, han tolde största hwngher oc törsth Oc om han th*ä*r äpther ffw*n*ne clarastha källo, oc widh källona eth ffäghe*r*stha trä, ffulth m*ädh* sötasta ffrukt, hwad ey

[1] *Hds.* wansa*m*sa*m*man

Digitized by Google

132 tron j, at han mädh största glädhi aathe aff träsens
sp. 1 ffrukt, och | släkte sin torsth aff källonas wathn.
sanneligha thär om är ey twäkan Swa gam wi alla
adams söner offwer wansamman wägh, j hwnger oc
törst, oc dödzsens twangh Tha likowäl finnom wi
liffsens trä, oc nadenas källo[1] som är jomffru maria,
aff hwilkis ffrukt wi mätthoms, oc aff hänna nadz
söthet släkkis[2] war törsther, skyndom os thy til
thätta trä, offta sighiandhis j hänna psaltara
fructus Oc dröghiom thät ey, at wi ey wanskoms
aff hwngher oc torsth Tolffte tidh spör jak aff
edher, om nakodh landh waare j hwilko badhe
män oc quinnor waaro offruktsamlike, oc ämwäl
siä[l]ffwer konunghen, giörde ekke thänna kon-
unghen som en dare, wm han fförsmadhe en dyran
steen, hwilken som haffdhe the dygdh, at han
alla them giordhe ffruktsamma som honom baaro,
sanneliga tolken konungher fförsmade sins rikis
nyttoghet, oc begäradhe almännelikidh ffördarff
Nw ärom wi alla konwngha som gregorius sigh-
er, oc j waro rike ärw all tingh ffanyth oc
offruktsam, enkte bärandhis wthan torna oc tisla[3]
Oc thänna dyra stenen som j sigh haffwer all-
sp. 2 mäne|ligha ffrwktsamlighetz dygd, är thätta ordith
ventris, fförthy hederwärdogasta jomffru ma-
ria, är ffruktsamliken giordh aff them hälga andha
j sinom jomffrulegha qwidh, bortagandhis aff
wärldene alla offructzsamlighet Thy thär til at

[1] *Hds.* klällo [2] *Hds.* slälkis [3] *Härefter orden* oc torna *öfverstr.*

Digitized by Google

wi ey skulom ffinnas offructzsamma j godom gerninghom, tha läsom jomffru maria psaltara, at wi magom swa ffruktzsamlike wardha, oc kronas mädh ärona krono j hymerike ¶ Trättondhe tidh om swa waare at naakor aff edher skulle göra stora köpslaghan, waare thät ey nyttogt at han haffde ena godha swmmo päningha Här om är ey twäkan Nw fför thy som remigius sigher, at wi ärom alle köpmän, oc skulom köpa hymerikis rike, hwilkidh som är omäteligith oc ganska dyrth, oc wi ärom ffatighe. ey haffwandhis andeliga rikedoma Nw om nakor mil ffru wille daglika geffwa allom[1] them som köpslaga willo c l gyllene, ware ekke thän ganska ffawisker som fförsmaddhe the milla frunnas gaffwor Thy thär til at wi alle matthom wnffaa thänna gaffwona, tha helsom jomffru maria j hänna psaltara, offta sighiandhis Tui hwilkidh ordh j latino | märker egith äller tith, mädh hwilko wnderstars at jomffru maria ägher all tingh, oc thy geffwer hon hwariom enom som gudeligha läsa hänna psaltara c l gyllene. mädh hwilkom märkis psaltarens fförskullelse fför hwilken hymerike maa köpas ¶ Fiortondhe tidh, om nakor ware satther j grymmasta mörka stwffwo, oc[2] bwndhen mädh hardastom boyiom, oc nakor komme aff rätthe milhet[3], oc ffinghe honom nykla til alla döra oc boghior, hwadh ey giördhe han som en dare, om han ey wille tagha nyklana[4], sannelika ware han sak til sin eghen dödh

133 sp. 1

[1] *Hds.* ollom [2] oc *tillskr. i marg. med rödt.* [3] *I* milhet är t *tillskr. ö. r.* [4] *Här ett öfverflöd.* oc *öfverstr.*

Digitized by Google

Swa ärom wi alle satthe j mörker oc dödzsens skuggha, än hwadh wardher aff os om wi fförsmam thenna nykelen ihesus, hwi[l]ken som är dauidz nykkyl Thy radher iak edher kärasta wäner, at j anammen jomffru maria psaltara, hwilken som opläser mörka hwsidh, wtledandhis bwndna ffangana, oc[1] jnledandhis them j äronas rike ¶ Fä[m]ptondhe tidh o hederligha härra spör iak aff edher, om naakor aff edher skul[le] ffara gynom thät landh. hwar pästilencia oc andra krankdoma regeradho, hwar som oc waare osigelika ondh lwkt, ware ey honom
sp. 2 widertorffteli|kidh, at han haffde mädh segh wällwctandhe kryddhe oc smörilse. som hiä[l]ppa kunne fför tolka sotther Thär til maan j swara at swa ware nyttogth Nw kärasta wäner mädhan swa är, at wi ärom staddhe j tässe wärldh, hwilken fful är mädh bakdantilsena pestilencia, skörhetzsens wärstha lukt, giroghetzsen[s] otalikom dödhom. oc maughom otalikom syndhom. Thy om wi wiliom wnffly oc trygghe wara fför alla thässa wärsta syndher, tha taghom mädh os thät nampned christus, som kallas smordher, oc är dyrasta smörilse moth alla thässa krankdomma Och iomffru maria är the som haffwer läkedom moth tässa sotther, thy at hon giordhe thätta confecth som är christus Thy anammom hänna psaltara. läsandhis honom mädh alle gudelighet, at wi ey skulum smitthas aff thät wärsta ether, oc mädh snarastha dödh draghas til hälffwitis Hwar ffore

[1] oc *tillskr. ö. r. med rödt*

Digitized by Google

o hederligha härra, om wi räknom thässa fföre-
sagdha ffäm wärldena wadh[a] x sinnom, mädh .v.
war wtwärtis sinne, som är syn, hörsl, lwk[t], smak,
och hannan Oc v inwärtis sinne, som är minnedh,
wnderstandilse, wili, beskodilse, oc offwerwägilse, 134
oc j tässom x sinnom be|smittoms wi dagelika sp. 1
Thy oppa thät at wi maghom ffrälsas, aff fföre-
sagda wärldena wadhom, oc them syndhom wi
giorth haffwom j warom utwärtis oc inwärthis
sinnom: tha loffwom alle jomffru maria, j tridhie
delen aff hänna psaltara ℭ Sidhan sagde sanctus
dominicus än ytermer, til sin älzskeligha dycipulum
doctor alanom, hwilkom han thät oppinbarade Thu
skalt wetha, at alth mädhan iak thänna ordhen
taladhe, tha stod jomffru maria när mik, hallandhis
bokena fför mik, oc swa som läsandhis hwart ordh
fför mik, som jak taladhe: tröstandhis mik j allom
ordhom, oc nästhan alle the som hördho thässa
prädikan, togho hwart oordh til sigh, swa som
bränandhe skot, aff hwilkom the optändos til
gudz kärlek, oc anammadho alle jomffru maria
psaltara, mädh största hiärtans glädhi, oc j swa
mattho. kom iak nästhan allan paris stadh til
rättha tro, oc at läsa jomffru maria psaltara Oc
särlika stwdenther, hwilkid som största iärtekne
war Oc j swa mattho, giordhe jak j them stadenom
mykydh gangh, gudz nadh til hiälpandhe, oc op-
högde min ordon, dragandhis maan|ga klärka til sp. 2
renliffnadh, hwilke thär äpther mädh sinne prädi-
kan, giorde gudhi mykla ffrukth. Sidhan för-

Digitized by Google

wärffwadhe iak aff biscopenom, oc aff konungenom, oc aff androm[1] härrom oc fförsthom, mykla ffrihet til at byghia mith closther, som tha nylika ffwnderadh war Thäslikis the som stodho fför stwdium, giordhe mik mykla hiälp oc mädhstand, Nw haffwer thu hört, hwrw mykydh gangh jak giordhe mädh tässe prädican, jomffru maria mik hiälpandhe Thy skalt oc thu. oc alla the som älzska jomffru maria göra samma ledh, oppa thät. at j magen swa draga almoghan til godha sedher, oc dygdena wägh om jomffru maria psaltara,

Jomffru maria oppinbara sinom nyia brudgumma alano hwru hon lärde sancto dominico bywdandhis honom prädica j eth slot fför xv höffdhinghom hwilke som wilte waaro aff xv diäfflom som thär waaro j quinno like

JOmffru maria taladhe, til sin nyia brudgumma sighiandhis, jak o min älzskelige brudgumme, jak skal kungöra tik, the wndherlika nadh, som jak
135
sp. 1 ffordhom fförwärffwadhe | minom älzskeliga brudgumma sancto dominico, thäntidh han ffor ffran rom oc til paris, oc allastadz[2] prädicadhe gudz ordh. oc enkannelika min psaltara, mästh j clostrom oc domkyrkiom, tha hade han the enkannelika nadh aff gudhi, at j hwadh hälst lanskap han prädicadhe, tha kunne han skälika täs landzsins maal, swa som

[1] *Hds.* andram

[2] *Härefter ett felskr.* stadz *uteläm-nadt i trycket.*

Digitized by Google

christi apostol. wtsändher aff the hälga treffallog-
het. til at opresa wärldena mädh wnderlikom
järteknnom, hwilken kolnadh oc dödh war j kär-
lekenom ¶ Nw skalt thu wetha, at nar han prädikade
j tyslandh, j hwilko lande war eeth starkasta sloth,
oppa hwi[l]ko war en owinnelighen höffdinghe.
haffwandhis mädh sigh xiiii andra aldra grymmasta
oc omillasta höffdinga, mädh manga theras tiänara,
hwilke ey mindre waro j onskone. hwilke som röff-
wade oc skinnade alla them thär ffram fforo, oc dräp-
andis otalika människior. kastandis thera dödha
licama j ena fflodh thär när warandhis ¶ Nw om en
dagh nar min wen dominicus haffde gudeliga
mässadh, tha talade jak til honom swa sighiandhis
O min | älzskelighe brudgumme dominice, jak gör sp. 2
tik weteligith, at thu skalt j dagh antwardas aldra
grymmasta bödelom, thy skal thu tagha mädh tik
mins sons ihesu christi lecama. oc stolam, oc nar
som the röffwara gripa tik. dragandhis tik mädh
sigh, tha skalt thu sighia. at thu haffwer ärande
til theras härra, seghiaskolandis honom nyttogh
oc helsam ärandhe. som honom oc alt hans ffolk
oppa röra[1], hwilkid han aldrigh fför hördhe Oc
skalt thu wetha at oppa samma slot ärw xv quin-
nor älla jomffrur, ffäghre än naakor kan tänkia,
hwilka som haffwa galna giorth the xv höffdingha
mädh sinne ondzsko, swa at the om them göra
all ondh tingh, Oc the xv jomffrur ärw alla diäffla
j quinna liknilse, hwilka the tro wara lykona gudha

[1] röra *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

Oc fför thera skul hoppas the ffaa wärldzliga säligh-
het j allom tinghom, ffor thy fför än prädicara or-
dens brödher kommo j thät landith Tha plägdhe
diäfflana swika ffolkedh mädh koklan[1] oc mykle
ffalskhet, badhe j them landom. oc nästhan kringom
alla wärldena Thy nar thu komber fför höffdingan,
136 tha lät alla samman kalla badhe män oc quinnor,
sp. 1 oc segh them at thu | wilth oppinbarlika bethe
them, xv aldra grymmasta[2] oc ledasta dywr, hwilken
hwar dagh, akta at ffördärwa baadhe sloth oc ffolk,
mädh allo thy thär inne är Än thäntidh sanctus
dominicus nalkadhis slotheno, hwilkins nampn iak
ey wil nämpna, fför theras slemhet som thär bygh-
idho: tha oppinbaarade jak mik fför honom
annantidh sighiandhis, see iak sändher tik til synd-
oga män: hwilke ffulle ärw mädh alle ondzsko,
Thy at manghe aff them, hafwa sigh hwaske
scrifftadh älla hört gudz tidegärdh, j xxx aar,
thy at the äru alle trulkarla, oc diäffwls dyrkara,
Oc swa som hedninga, tro aa trwldhom oc wiskip-
ilse, thy skalt thu prädica fför them min psaltara,
j hwilkom äro xv dygdher oc läkedoma, moth the
xv syndher aff hwilkom all wärlden är fful Thär
äpter som jak haffdhe honom fföresakth, warth
han gripin oc haardelika slaghin, oc til slotidh
leddher, wiliandhis honom dräpa, oc säx aff hans
brödher mädh honom, än naar te[3] hördho honom
sighia aff them wnderlika dywromen, wordho the

[1] *Hds.* kollan [2] *Ett dubbelskr.* oc ledasta *här öfverstr.*
[3] te *tillskr. ö. r. med rödt.*

Digitized by Google

ganska illa widh, oc präsänteradhe honom fför sin
härra: hwilken granlika höran|dhis sinna thiänara sp. 2
ordh, aff them gryma dywromen som thär när them
waro, oc sagde til sanctum dominicum, hwru westh
thu, at swa stor wadhe är innan j thätta sloth, älla
hwar the ärw: älla hwru maghom wi wnffly swa
storan waadha, oc wnkomma dödhen Sanctus
dominicus swaradhe, lath alla hit komma som j
thätta slot ärw, oc thu skalt see rädelikin tingh
Än stath oräddher oc rädz aldz enkte Thär äpther
komo alla ffram fför sanctum dominicum, än
quinnonor wille ey komma, lyugandhis sik haffwa
annadh göra, tha sagde dominicus, ändeliga skulu
the komma, thy seghen them at jak bywdher them,
j the hälga treffalloghetz nampn, oc om hans
psaltaras dygdh som jak prädicar, at the snarlika
komma hit fför os Än nar the hördho hans bodh,
skulffwo the Oc swa som galna, häddo christum
oc hans modher maria, Oc begynnadho til at ropa
mädh rädelike rösth, oc mothe sinom wilia droghos
fför sanctum dominicum Tha sagdhe sanctus domi-
nicus mädh höghe rösth: alle män sighnen edher
mädh thät hälga kors, oc trösthen edher widh
härran ihesum christum, oc hans hälgastha modher
137
jomffru maria, | Oc swa togh han oppinbarlika sp. 1
christi lekama aff sinom hals oc sagdhe, o j xv
hälffwitis quinnor, jak manar edher om honom
som j seen j minom handhom, at j nw gensthan
sighen haa j ären, oc mädh hwadh akt j haffwen
här waridh, särdelis thu högffärdh som fförsta

Digitized by Google

oc ffrämsta är aff allom Tha swaradhe hon mädh grymo änlethe, kringomwändandhe ögom[1], mädh största ilzsko swa sigiandhis, fförbannadher wari thän daghen som thu hiit kom, oc fförbannadh wardhe hon mädh sin son som tik sändhe, för thy wi haffwom swa mykidh ärbetadh j swa langan tima, än wee ty wär, nw betwingas jak at oppinbara wärldeua höffdingha lönlika ärandhe, diäfflana kalladhe hon wärldena höffdinga.[2] sidha[n] sagde hon, wi ärom alle aldra wärstha diäffla, oc haffwom swikidh tässa syndara j mangh aar, oc mangh landzskap om them, än nw j dagh haffdho the wilidh instigith j thänna tilreddha skepen som här lighia oc ffaridh wt[3] til at skinna oc röffwa eth land här när lighiandhis, oc swa haffde wi ffangith makt
sp. 2 at nidhersänkia all skepen til | grundh, oc allas thera siäla dragith til hälffwitis Och waaro thänna männene fflere än ffäm .c. Tha sagde sanctus dominicus, hwi giorde thu thät ekke för. hon swaradhe, o hwrw gerna jak haffde thät giort, wthan jak fförmatthe ekke Dominicus sagdhe, hwi fförmatthe thu ey. hon swaradhe thu hördhe nok hwadh wilt thu os än mera skämna Dominicus sagdhe, jak bywdher tik om christi dygdh at tu[4] sigh oppinbarligha hwadh tik hindradhe Hon swaradhe mädh rädelike rösth, we. we. the jwdiska quinnonas marie ffalzska cantelena. hindradhe thät altidh, för thy

[1] *Hds.* önom höffdingha *öfverstr.* [2] *Hds.* höffdinna *Därefter ett rätt skrifvet* [3] *Orden* oc ffaridh wt *tillskr. i marg.* [4] tu *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

alle thässe män helsade dagelika the samma mariam. som är cristhna manna daktingherska, äpther theras höffdingha bodh, oc thy hindradhe hon in til thänna dagh wan wilia. sanctus dominicus sagdhe. hwrw mykyd laso the om daghen, hon swaradhe swa mykidh som thu prädicar, thät är war ffianda psaltare Dominicus spordhe, hwrw kunno the hwardagh swa mykidh läsa, äller hwadan ffingho the tässa sidhwännio, hon swaradhe, ffordhom aff aller plägadhe alla cristhna människior swa läsa. Än | fför wara ilsko skul, är han swa som 138 sp. 1 alzstingx borth lagdher, hwilken thu thy wär opreser, os til största ffördarf, tha ärw än mangha j manghom landhom. badhe män oɔ quinnor, som thänna psaltara läsa oc bära, ey wetandhis hwad the göra Än thänna riddarens ffadher, hwilken som war waar största owen, twingadhe thänna sin son aff sinom barndom, at läsa thänna psaltara, oc än tha at han[1] haffwer länge waridh röffwara höffdinge, oc mangha landha sköfflare, tha fförsummadhe han engen dagh thänna psaltara, oc enghen wille han haffwa j sinne tiänisth, wthan them som willo bära oc läsa thänna psaltara: än j dagh laso te[2] enkte thy at the waaro alle hindradhe, j the til redningh som the sigh reddho til at stridha moth sina jämpcristhna, oc thy haffdom wi ffaghit mak[t] them alla nidhersänkia och dräpa Tha sagde sanctus dominicus, thät är ganska wnderlikidh oc goth. som thu segher Oc omwändhe sigh til ffolkidh

[1] han *tillskr. i marg.* [2] te *tillskr.* ö. r.

Digitized by Google

sighiandhis, see hwru myky[d] j*om*ffru marie psaltare dogher, bwre*n* oc läsen aff w*ä*rsta syndaro*m*: hwru
sp. 2 myklo | meer tro*n* j, at han är nytoge*r* godho*m* oc räthwiso*m* Thär äpther ffyöllo the xv q*ui*nnor oppa sin knä. fför sanctum dominicum, bedhiandhis hono*m* m*ädh* mangho*m* taaro*m*, at han skulle thär m*ädh* lata sigh nöghia, oc til städhia them bortffara j ffred, oc swa önkeligha grätho the oc sokkadho, at alle the thär när waro, begy*n*nadho at gratha m*ädh* them, oc ffyöllo oppa sin knä. oc badho sanctum dominicum, at han skulle lätha ffara them j ffredh, oc sagdho. at the waro ganska nyttogha, kärlexffwlla, tiänisth aktogha oc glädhis ffwlla mä*n*niskior, mer än nakor kan tänkia Tha warth sanctus dominicus optändher m*ädh* store wredhe, oc synttis wtgha aff hans mw*n*, brä*n*nandhe eeldz lwghi, aff hwilko alle wordho mykid räddhe, oc mäst the som syntos q*ui*nnor wara, Tha sagde han O j ffawiske oc galne j hiärtano, oc sene til at tro, fför thy at j wile*n* än aather gaa j sa*m*ma ondha gerni*n*gha, som j haffwe*n* här til j waridh, at j skule*n* thäs snarare*n*, m*ädh* tässo*m* diäfflo*m* ffara til hälffwitis: än th*ät* skal ekke wardha som j wilen, Thy bywdher jak edher j
139 sp. 1 ihesu | christi na*m*pn, oc om hans psaltaras dygdh, at j skulen see m*ädh* hwilko*m* j haffwen waridh, Sidha*n* sagde han til diäfflana, jak bywdher edher j ihesu christi na*m*pn, oc om hans psaltaras dygdh, at [j] seghe*n* hwar ffö̈re j äre*n* xv, oc tha j haffwen th*ät* giorth, tha skal hwar edhra thee sigh oppin-

Digitized by Google

barliga, hwilken hon är j ondzskone Oc thu hwilken som fförsther är aff them, j högffärdene oc ondzskone, sigh offörtöffwadh thät jak fförelagde Tha sagdhe hon mädh aldra grymmastha rö[s]th, wi ärom alla thy wär xv hälffwitis drothningha, som alla wärldena swikom, oc hälst willom wi boo mädh thenna härtoga, som wtkommen är aff kesara oc konungha släkt, at wi om honom, matthom fflere landzskap dragha til oos, christi tro minskandhe: hwilkidh wi om wara ondzsko länge giorth haffwom, mädh troldhom oc koklan: fför thy, alle thässe männene ärw trolkarla oc koklara, öffwandhis swartakonsth Oc wi ärom the xv, hwilka astrologi dyrka, som stwdera j st[i]ärnom, lywgandis sigh sighia santh. hwilkid tha ey är, wthan at enasth thät the sighia thät göra the | aff oos: sidhan opräknar sp. 2 hon mangh ohörligh tingh, aff theras ondzsko Oc tha hon haffde thätta langsamliga sakt, latho the oppenbarlica see sigh, hwru dana the waro j ondzskone The fförsta som war högffärdhen, synthis j grymmasta leons liknilse, haffwandhis tändher oc klör aff järn[1], oc syntis alth bränandhe, oc swa som förmagandhe at opswälia alla wärldena Oc swa oc alla the andra quinnonar, syntis hwar en särdelis j aldra ffulasta skapnadh, som framdelis skal sighias Oc haffde ekke gudz enkannelika nadh, them bewaradh som them sagho, tha haffde the j samma stw[n]dh bliffwidh dödhe, för dywranna onda lwkt ffasa oc rädeligha rop. Oc swa äpther sancti dominici

[1] järn *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

bodh, fforo the tädhan m*ädh* största snarhet, aaterleffwandhe äpther sigh aldra wärsta lokt, oc nidhersänkto all skepen, m*ädh* alth th*ät* j them war, oc all annor skep som thär om kringh laagho, brändho the op, fför thy then höffdinghen haffde ganska mangha röwara oc m*ädh*hiälpara, kringom landith, än tha at han[1] haffdhe ey mer[2] när sigh än ffäm c.
140 sp. 1 Tha th*ätta* war | giorth trösthe sanctus dominicus them oc badh them ey rädhas Tha sagdho the alle m*ädh* enne röst O hälgasta ffadher hiälp oos, oc segh os the ordh aff hwilkom wi maghom ffrälse wardha. han swaradhe fförsth radher iak edher, at j rensen edher m*ädh* scrifftamalom aff edhrom syndhom, oc hawen atherhal aff ondom gärninghom, oc gören th*ät* goth är Oc loffwen altid härran ihesum christum oc hans millasta modher jomffru maria j theras psaltara

Hwrw sanctus dominicus prädicadhe fför tässom fföresagda röffwarom aff xv syndhom hwilka som liknas widh xv orena pwssa Oc aff xv grymmastom dywrom Och täslikis aff xv nadenna källom som säthiandhis ärw moth fföre sagdhom lastom oc waadhom

Sanctus dominicus böriadhe sin ordh oc prädican swa sighiandhis O gudz söner, hwilke thy wär här til haffwen waredh diäffwlsens söner Jak bedher

[1] han *tillskr. ö. r.* [2] *Ett dubbelskr.* när *öfverstruket.*

Digitized by Google

edher j gudz ffadhers nampn Oc jomffru marie,
som sändhe mik til edher, at j athwakteligha hören
the ordh som jomffru maria haffwer edher sänt
Oc offwerwäghen the xv syndher, j hwilkom j
haffwen här til leffwadh. hwilka som strida | moth sp. 2
xv nadena källor som ärw· j ängilsins helso Oc
the ffämpthan syndher liknas widh xv orena
puzsa. ällär hemelig hws, aff hwilkom all wärlden
är fful ¶ Första pwsen är högffärdh, j hwilke som
syndas j ffaffänghe äro, hogxsens aastwndhan til
ophögilse, j ordhom oc gärninghom, oc otalikom
fflerom, moth hwilko är säthiandis förstа nadena
källa som är Aue thy at högffärdoghe ärw ey wthan
största förbannilsennas wee, Oc swa twngh är
minsta högffärdenas syndh, at enghen är swa
hälogher j hymerike, at om han giordhe minsta
syndh j högffärd, gänstan nedherffyölle han j
äwärdelika hälffwitis pino. thär ffore syntis edher
the förstа quinnan som war högffärdenas diäffwl.
j brännandhe leons liknilse, wth bläsandhe brän-
nestens lwgha, oc haffwandhis tändher oc klör aff
järn, Thät haffde oc winga, oc hwar pänne war swa
som bränande oormber, oc hwarth haar war ledasta
oc stywggasta ödela, haffwandhis swa mykydh
eether, at hwar en mädh sith ether mathe dräpa
alla them som hänne saghe, oc hänna andadräkt
war fful mädh otalikom brännandhom[1] gnisthom aff 141
brännesten, | oc hwar gnistan war swa het, ath hon sp. 1
matthe opbränna eet helth landh Oc nar j thätta

[1] *Hds.* brännandhem

Digitized by Google

saghen, wanskadens j alle, oc wthan twäkan haffden j bliffwidh dödhe, om jomffru [maria] haffde ekke hwlpidh edher, thy loffwen jomffru maria j sin psaltara, idhkeliga sighiandhis Aue

Aff awndene

Annar pwssen är awndh, aff hwilke all wärlden besmittas: mädh hat, bakdantan: glädhi aff annars mothe gangh: sörgh aff annars wälfärdh, oc androm fflerom, moth hwilkom skal säthias. annor nadenna källa som är maria, fför thy maria är kärlexsens modher oc ffru: älzskelighhetzsens brundher oc thän eeller som all tingh oplyser oc optändher til kärlek, thy kallas hon wärdzskylleligha wärldena oplyserska Twärth omoth ärw affwndzsywke, aldra swartasth oc mörkasth: hwilkidh mörker swa storth är, at om thät wändhis i lekamlikidh mörker, tha fförmatthe ey otalika soola oc maana oc stiärno sken oplysa thät mörkridh Oc thy syntis edher affwndennas andhe, j ffaseligasta liknilse, Hwi[l]ken j fförra saghen j wänastha jomffru liknilse: än nw
sp. 2 saaghen j hänne j största. swartasta | oc mörkasta hwndz liknilse, hwilkens öron waro aldra längxth, geffwandhis aff sigh swartastha rök, fför bakdantans hörilse: hans twngha war swart, mörk. rwthen oc fful mädh matkom: tändrena aldra hwassast, swa at the minsta aff them, matthe söndherslita eeth helt land j eth öghna blek: oc hans bak loth war aldra slemasth, mädh wärste lokt, hwilkes minsta

Digitized by Google

haar syntis gräselikare, än naakor the haardasta pina j nako*n* tidh seet haffwe*n*, fför thy awndhe*n* ändhas th*ä*r m*ä*dh, ath hon skä*m*mer sins iämcri*s*te*n*s rikte oc ffrägdh Oc all tässe*n*s hwndzsens haar, waro hwassasta swärdh, swa at th*ä*t mi*n*ssta aff the*m*, matthe m*ä*dh eeth hwg dräpa alla w*ä*rldena: hans ro*m*ppa oprättis swa so*m* bwghi, hwilkens haar waaro swa grym, at th*ä*t mi*n*sta aff the*m*, fförmatthe dräpa mangh landzskap, hans fföthe*r* waro aldra twngasth, oc olidelike at see Oc hwar kloo war swa som spänth arborsth, oc th*ä*nne hwndhe*n* syntis swa so*m* största bärgh, thy räddhens j ganska mykydh, oc ropadhe*n* til mik om hiälp, oc ffinge*n* hiälp aff gudhi Oc ey är th*ä*t wndhe*r* at j räddhe*n*s, thy | ath theras ordh gärni*n*ga som affwndzsywke ärw, är til at dräpa badhe siäl oc licama, oc hädha gudh och hans[1] hälgho*n* Oc th*ä*r til at j maghe*n* ffrälsas aff tässe syndh, loffwe*n* mariam j hä*n*nas psaltara. offta sighiandhis Maria

142 sp. 1

Aff lätinne

Tridhie pussen är läthi til gudz tiänisth, naar mä*n*niskia*n* ängxlas at halla gudz bwdh ordh, seen at göra th*ä*t fförma*n*nen bywdhe*r*, dröffder j bönom, widerstyghgis at göra sin scrifftamal Oc bortläghia*n*dhis the ting som helsone til höre ¶ H*ä*r j moth är säthia*n*dhe tridhia nadhena källa som är Gracia. fför thy gudz nadh gör mä*n*niskiona glada

[1] *Ett dubbelskr.* hans *utelämnadt.*

Digitized by Google

oc lätta j gudz tiänisth Thy seger gregorius, gudhi at thiäna är at styra oc regera mädh[1] honom Thy skullom wi altidh wara aldra gladasth j gudz tiänist, än thy wär, läthin wil thät ey til städhia, thy at hon haffwer nästan besmittadh alla människior, Oc tässa syndenas twnghet oc ängxle j gudz tiänisth, är swa twngh, at om all wärlden ware bly, hon
sp. 2 ware ey swa twngh j gudz asyn | Oc om alla mäniskior grätho oc sörgdho[2] wthan atherwändho, thät ware ey liknandhis widh thän mi[n]sta ängxla. som människian haffwer j gudz tiänisth Oc thät är ey wndher, thy at thässe syndene skal geffwas sörg[3] j hälffwithe Thy syntis edher tässen syndhen j aldra slemasta. träkffullasta. oc illa loctandhis swins liknilse, standandhis j träkken. hwilkedh mädh sinne orenlighet. fförmatte smittha alla wärldena Och tässa swynsins öron waaro aldra störsth, oc haaren waaro swa som brännande spyut, mädh hwilkom lata människior sarga gudh oc hans hälghon, nar the fförswmma at göra thät goth är Thät haffde oc längxsta tryne. oc ypin mwn, mädh tre tanna gardha aff järn, Thy at läthin opnöther oc fförtärer trighia handha gooth, som är nadenna, natwrena, oc lykkona godh tingh Thäs börsther waro aldra slemast swa som blamen, swa at then minsthe aff them, fförmatthe besmittha alla wärldena, thy at lat människia är diäffwlsens eghen sängh Thäs romppa war aldra gräseligasth, hwilkra

[1] *Ett dubbelskr.* mädh *här utelämnadt.* [2] *I* sörgdho *är* o *tillskr. ö. r.* [3] *I* sörg *är g tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

haar waaro som brännandhe brändher, oc wärst 143
| lwktandhis lwghi wtgik aff thäs bakloth, hwilken sp. 1
edher alla optändhe, thy at läthin är största skörhetzsens ffödherska Thy ropadhen j til mik om hiälp, än j ffinghen hiälp aff gudhi Thy oppa thät, at j magen ffrälzsas aff thätta dywr, tha loffwen jomffru maria j hänna psaltara, idkeligha sighiandhis Gracia

Aff wredenne

Fiärdhe pwzsen är wrede, j hwilke som syndas j kiff, hädilse: fförsmädilse: oc astwndan til at hämpnas offwer andra, moth räthwisone, oc andra fflere: moth hwilkom är säthiandhis ffiärde nadenna oc tolomodzsens källa, som är plena, thy at dygdanna ffulkomlighet, är j sanna twlomodhe, oc är ey mindre j wärdoghet än martyrium: hwilkidh jomffru maria haffde aldra ffulkomlikasth, j otalikom dröffwilsom som hon ledh fför sin son, oc fför alla wärldena ℭ J skulen oc wetha, at swa stor är wredennas lwghi, at om naakor saghe mädh lekamlikom öghom, wredennas andelika eldh, oc fförmathe han thär wedh leffwa, thät ware större wndher, än om han waare kastadher j swa storan eeldh, som fförmatthe opbränna alla wärldena Thy syn|tis[1] sp. 2
edher ffiärdhe[2] syndhen, swa som grymasthe draki, hwilken swa stor war, at han fförmatthe j sigh tagha största bärgh, oc tha synthis edher alth

[1] *Hds.* syntistis [2] *Hds.* ffriärdhe

Digitized by Google

thätta j litlo rwmme Thy at j saghen thät ey at enasth mädh lekamlikom öghom, wthan gudh oplat andelika edarth wndherstandh, at j kunnen see j litlo rwmme, tolken aldra största oc grymasta tingh Och thänna draken wtblästhe eeld aff sinom mwn, thy at wredhe är ey annadh än hälffwitis eeldh. Han haffde oc manga tändher, hwassa som swärdh, thy at wredhen är brädzska ffulth swärdh, enghom sparandhis. Oc aldra wärsta lokt wth gik aff honom, fför thy. wredhen haffwer mädh sigh etherfful, smäligh oc hädelse ordh, drakans rwmppa war aldra längxst oc rädelikasth, fför thy. theras omäteligha wili til at hämpnas, som wredes fulle ärw, begära alla bindha Oc then draken aff stadh ffördis mädh winghom, thy at wredhen wth widhis oc fflygher allastadz, enkannelika j härrom oc höffdinghom, hwilke som ärw wärldena draka, all tingh ffördärffwandhis mädh sinom wredhis eeldh:
144 sp. 1 mädh örlögh oc an|nor osigeligh skadilse J thässom waro aldra längxsta tre grenadha swa som[1] bränandhe kroka, swa at thän minsthe aff them fförmatthe dräpa otalik creathur Oc swa räddhe wordhen j aff hans hwislan, ath j saghen ey edher siälwa älla thätta sloth, wthan tänkten edher sannelika wara j hälffwithe, oc thy ropadhen j hiälp aff gudhi. swa som j sammastwndh[2] döö skolandhis, oc ffinghen hiälp aff härranom ihesu christo, sidhan saghen j drakans öghon swa som bränandhe wngh,

[1] *Orden* swa som *tillskr. i marg. o. insignerade.* [2] *Ett dubbelskr.* stwndh *här utelämnadt.*

Digitized by Google

älla största bränna*n*de baal, thy at wredhe*n* oppinbaaras j syne*n*ne, thy at the astw*n*dha alla opbränna swa som eeller, Hans fföthe*r* waaro aldra gry*m*masth oc otalike, hwilkins klör waaro swa som hwassasta spywth, swa ath th*ät* mi*n*sta aff the*m* fförmatte dräpa alla w*är*ldena kämppa, Th*ät*ta oc mykydh a*n*nadh saghe*n* j, j hwilko j maghe*n* wndersta hwilkedh beläthe j bärän j edhe*r*. naar j äre*n* wrede, thy äre*n* j sa*n*nelika wsle och arme om än j wredhgens, Thy radhe*r* jak edhe*r* at om j wile*n* bewaras fför tässe syndh, tha loffwe*n* jo*m*ffru maria j h*än*nas psaltara, offta sighia*n*|dhis sp. 2 plena

Fämpthe pwzsen är giri, j hwilke som syndas m*ädh* styldh, rooff, symonya, ocker, sacrilegia, symonia är at köpa älla sälia th*ät* andelikidh är, sacrilegium är at aff händha älla borth tagha hälogh tingh, som wigdh oc hälgat ärw til gudz hedhe*r*, moth hwilko*m* skal säthias[1] ffämpte nadena källa som är Dominus fför thy girogh*er* är rikedoma träl, än geffmiller oc miskun*s*amber är h*är*ra. swa är jo*m*ffru maria miskun*n*ena drothni*n*gh oc ffru. Giroghetena slemheth kan enghe*n* wthtrykkia, hon är som th*ät* dywr, hwilkens bwk är widare än haffsens swalgh, oc är lik hälffwithe, hwilkidh aldrig ffyllis. swa ffyllis oc aldrigh girogher m*ädh* päni*n*go*m*, thy är wetandhe, at om gudh wille omwändha gyroghetzsens swalgh j leka*m*lika storhet, tha wordhe th*är* aff swa stort

[1] *Hds.* sathias

Digitized by Google

dywp, at thär matthe ingha all wärlden Oc thy syntis edher giroghetzsens syndh j paddho liknilse, hwilken aldrigh mättas aff iordh, wthan som naturlike mästara sighia, hon rädz altidh at jorden
145 skal ekke räkia til Thänna paddhan war krönt
sp. 1 | mädh förbannilsena krono, thy at gyroghom ffölgher altidh högffärdh, hon war oc swa stor som största bärg, j sigh haffwandhis mangha hwlor, j hwilkom giroghe jn kastadhos. oc ffingho the pino som the räthwislika förskuladh haffdho, oc syntis pinas aff aldra grymmasta bödelom Oc tät[1] skedhe rätwislika, thy at diäffwlen förer altidh mädh sigh alth hälffwitidh, oc alla hälffwithis pinor som gregorius sigher Thässa paddonas[2] fföther, waro aff iärn. aldra grymasth, thy at hon synthis förmagha ffördärffwa alth mankönidh. Klörna waaro krökta, thy at giroghe ärw altidh hastoghe til roff oc päninga winningh, Hännas mwn war aldra slemmast offwer alth thät som sakt är Oc swa stor at eth heelt sloth maatthe thär snarligha ingha, för girog-hetzsens brändagha Thy som sanctus agustinus sigher, thänna syndhen liknas wid hälffwitis mwn, thy hon seger aldrigh nogh wara Thänna wsla paddan haffde oc winga, swa som natskäff, för the kloka oc lönligha swek, mädh hwilkom giroghe
sp. 2 fflygandhis, läghia sigh win om ad | dragha til hopa Thy maaghen j wndhersta hwars liknilse j haffwen j edher, nar j äptherffölghen thässe synd-

[1] tät *tillskr. ö. r.* [2] *I* paddonas *är det första* d *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

denne Hwilken som är swa wadelighen, oc om gudh wändhe hännas andeligha eether j lekamlikidh eether, tha matthe thät besmitta alla wärdena ¶ Nw fför thy, at tässa ffäm syndher stridha moth x gudhz bwdh ordh, hwilken j marffalleliga haffwen brutidh, thy radher jak edher at j anammen jomffru maria psaltara, j hwilkom som är ffäm nadena källor, hwilka som ärw läkedoma moth the waadha. som j ären j komna, fför bwdh ordana brytilse Oc thätta är nw förrsta delen aff jomffru maria psaltara, Thy mädhan thänne psaltaren halp edher swa mykydh mädhan j waren stadde j swa myklo[1] ondho, hwru myklo mer skal han hiälpa edher, om j bliffwen fframhalloghe j godho, Naar sanctus dominicus haffde thätta sakt, ffingho the alle[2] storan idhrogha oc taranna ymnoghet, aff thy at the sagho sigh haffwa wnkommidh swa storan waadha, oc haffdo ffanghit swa stora wnderliga gaffwo aff jomffru | Maria 146 sp. 1

aff offwerfflödoghetenne

Siätthe orene pwssen är offwerfflödoghet, j hwilko som syndas j offwer aatho oc drykkenskap: hasteligha oc gireliga tagandhis lekamleka ffödho, mot hwilkom sätz the siätthe nadhena källa[3], som är Tecum, fför thy som ambrosius withnar, härren gudh bor mädh them, som saktmodoghe oc aater-

[1] *Hds.* myllo [2] *Härefter ordet* swa *öfverstr. i hds.* [3] *Hds.* klälla

Digitized by Google

halloge ärw Oc diäffwlen m*ädh* th*em* som swalgffwlle oc offwerfflödoghe ärw Än jo*m*ffru maria hon war ey at enasth atherhallogh, wtha*n* hon är jämwäl allas th*e*ra ffru som aaterhalloghe ärw ¶ Än th*ä*nna syndenas slemhet är swa ffaseliken, at om hon omwändhis j lekamlikidh dywr, tha ware th*ät* swa rädelikedh och styggelikidh, at th*ät* ath eenasth m*ädh* si*n*ne syn äller bläst, drape alt th*ät* liff haffwe*r* j w*är*ldene Oc swa offta nakor sy*n*dar dödelika j swalgena: swa offta haffwer han tolke*n*s dywrs liknilse j si*n*ne siäl, Thy syntis edher swalgsens syndh j aldra gry*m*masta wargx liknilse: hwilkin som war swa stor oc bredher, at han matthe
sp. 2 wthan hindher opswäl|ia en största här. Han[1] haffde oc ffäm tannagardha aff järn, fför ffäm handha swalgsins aatskilelika ondzskor skuldh: hans tändher waaro aldra längxsta swa som stängher, oc hans rösth war swa ffaselighe*n*, at all w*är*lde*n* darradhe widh ha*n*s rop. Hans haar waro swa som brä*n*nandhe iärn, langh som stängher, oc aldra hwassasth: i*n*nan til j dywreno waro otalikin ffrassara rw*m*, m*ädh* theras pino*m*, fför thy j the mattho mä*n*niskian syndar, j the sa*m*ma mattho skal hon oc pinas Thässa wargxsens äfftra del, war swa som tw bärg Oc hans hemeligha lim, war aldra störsth oc slemasth, aff hwilko*m* wtgik aldra w*ä*rsta brä*n*nestens lwkt, fför thy aff swalgena komber skörhet. Ha*n*s rwppa war aldra slemasth, oplyp[t] m*ädh* största ohöffwiskhet oc wärste lokt Oc nar j th*ätt*a

[1] *Härefter ett dubbelskr.* haffdhe oc *öfverstr.*

Digitized by Google

saghen, ropadhen j swa som döö skolandhis: Hwar fföre om j welen rensas aff tässe sottene, tha loffwen altidh jomffru maria j sin psaltara,

Sywnde pwssen är skörhetzsens syndh, j hwilke som syndas j löskoläghe, hordhom, ffrändhspiäl, waltäkt, | moth natwrenne oc andro tolko Oc thy wär aff thänne sottenne besmittas all wärlden, mot hwilke är säthiandhis sywnde nadenna källa, som är benedicta, hwadan aff sanctus agustinus sigher, wäl war jomffru maria wälsignadh, thy at hon är jomffru offwer alla jomffrur, Jomffru fföre byrdh, j byrdh oc äpther byrdh Än giroghetenas slemhet, kan enghen wthtrykkia, wthan om liknilse ma nakodh talas om hänne: hwadhan aff, än gudh wille om wändha hännas ondha lokt j lekamlika[1] lokt, tha worde swa stor bradh dödhe aff the locth, at alt thät liff haffde, dödhe j eeth öghnablek, och all wärlden ffördarffwadhis och wändhis til enkte Oc ey är thät wndher, fför thy at skörom människiom skal geffwas äwinnelikin ondh lwcth j hälffwithe Och är thänna skörhetzsens smittilse swa stor, at hälgon j hymerike, willo häller til äwightidh lida alla hälffwitis pinor, än entidh synda j skörhet, som ffindz aff iohannes crisostomi ordhom Oc thy thänna sywnde syndhen, hwilken edher fförra syntis j ffäghersta jomffru liknilse: hon syntis edher nw wärdzskylleligha, j swartasta bwkx liknilse, o|mäteligha stor: haffwandhis x aldra

147 sp. 1

sp. 2

[1] *Hds.* lekamlikamlika

Digitized by Google

största horn, hwilk*en* som waro swa som högxsta trä, alla wäghna ffwl m*ädh* smaam horn*om*: aff hwilk*om* th*ät* min*s*ta, fför matthe ffördarffwa alla w*är*ldena Än th*ät* at störstha hornen waro x, teknar at skörhetzsens syndh, är störstha ophoff, til at om kwlsla x gudhz bwdhord Thässens bwksins haar, waro brä*n*nandhis orma, sargandhe oc bitande all tingh, hans blygelika slemhet war swa styggelik*en*, at hon ku*n*ne näpliga sees: Oc aff hans knä*m*, oc andr*om* li*m*mom, wth gik bränn*e*stens eeldh swa som ffalla*n*de ström Oc hans mw*n* war swa stor oc ypin, swa som största grop, i hwilk*om* aathskileliga synthos aldra handa pinor, Hwilka sigh rördho, swa som the haffdo waridh leffwa*n*dhis, slitandhis siälana m*ädh* osigelik*om* pin*om* Oc swarther brä*n*nandhe lwghi. wth gik aff mw*n*nen*om*, hootandhis fördarffwa alla w*är*ldena, fför kyssan oc ohöffwisk ordh oc wisor skuldh, som öffwas j w*är*ldene. Seen sagde sanctus dominicus, tolk*en* hampn som j nw sagh*en*, fför*en* j oppa edhra siäl, hwart th*ät* sin
148 j synd*en* j skörhet Thy oppa th*ät* at j magh*en*
sp. 1 rensas aff thässe slemhet, | tha helsen j*om*ffru maria j sin psaltara

Aff wantro*n*na synd

Ottondhe pwdzsen är wa*n*tro*n*na syndh, m*ädh* hwilke w*är*lden thy wär mykidh bekymbras, som är j ffalzsom[1] spadh*om*, swartakonstene, kätteri,

[1] *Härefter ett dubbelskr.* spadh*om* *öfverstr.*

Digitized by Google

ffalzskemeningh, oc lottha kastning, moth hwilko skal säthias: ottonde nadenna oc tronna källa, som är Tu Thy som elizabet withnar, jomffru maria war hälogh som trodhe: hwadan aff iheronimus sigher O maria stor är thin tro, thy at thu tedde wärldenne sanna tro: thu ffördhe til os gudz oordh, grundadhe gudz kyrkio i hälghom bärghom Och alla tagha aff tik sanna tro, hwilken swa mykidh täktis härranom gudhi, at thu om trona, förskulladhe at wardha gudz modher, Twärth j moth mistäkkis wantrona syndh swa mykydh gudi, at enghen kan thät ffulleliga wthtrykia, för thy thänna synden, hon gaar offwer alla[1] the syndher, som här til är om taladh Oc swa stor är thänna syndenas mörker oc blindhe, at om hon wändhis j lekamlikidh mörker oc blindhet, tha wordho alla människior oc kreatur blindh j eeth öghnablek: för thy at andeligith mörker oc blindhe gaar j osigelike mattho offwer lekamlikid | mörker Thy sp. 2 synthis edher wantronna syndh, j aldra ledastha byörns liknilse Hwilken som war osigeligha större, än all the dywr j haffwen här til set, all tingh opnötandhis, oc enghon spara[n]dhis, thy at wantronna syndh är största syndh: hans mwndher war hälffwitis port, aff hwilkom scriffwadh är, härra gud frälsa allas theras siäla aff hälffwitis porth Oc waaro j hans mwnne, tolff tanna gaardha, til at fördarffwa tolff stykke j the hälgha tro: Hans tändher waro som största stokka, oc hwassa

[1] *I* alla *är det senare* a *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

som spywth, mädh hwilkom the all thingh matthe
sönderslita, som märker the ffalzska skäl, mädh
hwilkom otrogne ophögia sina willo oc wantro,
swikandhis oc ffördarffwandhis siälana Än innan
j tässo dywr. waro alzskona dywr, hwilken som
pinto siälana, fför thy som ambrosius sigher Otro-
het är alla syndha modher, Oc aldra grymmastha
rösth. hördhis aff thäs dywrsins mwnne, bedröff-
wandhis alla wärldena, thy at wantronnas hädilse,
stridher moth allom dygdhom Oc thät dywridh wth
sändhe aff sin mwn, swa som brännandhe ström,
149 hwilken alt opnötthe som ffore kom. Hans fföther
sp. 1 | waro osigelike store, oc hans klör waro swa som[1]
stänghер, aldra hwassasth, mädh hwilkom han fför
matthe all tingh nidher trodha oc sönderbryta
Thänna byörnen hadhe oc wingha swa som gam,
hwilkra ffiädra waro swa som brännande orma,
fför thy otrogna människior swa som fflygandhis,
besmitta alla mädh sinom ffalzska lärdhom: hwar
ffore skulo the slitas aff hälffwitis oormom, Seen
nw sagde sanctus dominicus, hwilka the ärw som
j haffwen[2] dyrkadh Oc segher jak edher sannelika,
at minsta wantronna syndh är slemare j edher,
än thätta dywr. Oc är thänna synden, änglom oc
hälghom siälom aldra twngasth at skodha Thy
som basilius sigher, hälge män ffórmagho see oc
skodha all tingh, än engaledhis syndenar Oc sagde
sanctus dominicus ythermer, tha jak skodadhe

[1] *Orden* swa som *tillskr. i öfre margen o. insignerade.*
[2] *Hds.* hanffwen

Digitized by Google

thätta dywr, tha haffdhe iak wthan twäkan bliff-
widh dödher, oc haffde eekke gudz nadh mik hwlp-
idh Thy thär til at j maghen rensas aff tässe otro-
lighetzsens syndh, tha loffwen altidh jomffru maria
j sin psaltara

Aff vanhoppeno

Niionde[1] orene pudzsen är wanhop, om hwilkid
människian wanhoppas at ffaa gudz nadher. oc
äwinneliga hel|so Oc hoppas meer til wärldena[2] än sp. 2
til gudh Oc mädh cain tro sigh ey maagha ffaa syndha
fförlatilse Här j moth skal säthias nyionde nadena
källa, som är in mulieribus fför thy jomffru maria
hon är alla quinnors hop, oc ämwäl männenas Oc
natwrlika ärw quinnor millare än männena, oc al-
tidh haffwa the goth hop widh sigh siälffwa, oc
thy äro the som offtars. gudelikare än männena Än
wanhopsins syndh är ganska groff oc rädeliken,
som jak wil edher wnderwisa mädh eeth litidh
liknilse, Om swa ware, at alla wärldena krankdom-
ma oc dödz wärkia, waaro satta j ena mäniskio,
swa at ey ware hop aa hännas lekamlikidh liff,
än ware minsta wanhopsens syndh tyngre oc hard-
are Thy syntis edher wanhopsens syndh, j räde-
likastha hwals liknilse, hwilken som j storlek oc
gräseligheth, offwer gik all thät j haffdhen fföra
seeth, fför thy at wanhop är groffwasth offwer

[1] *Hds.* Tiionde *genom rubrikatorns åtgärd.* [2] *Härefter ett felskr.* na *öfverstr.*

Digitized by Google

alla syndher Oc thänna hwalffiskẽ, haffde osigelika
storan mwn, j hwilkom som waaro otalika tannа-
gardha Oc hwar hans minsta tan, war som hwas-
sp. 1 sasta spywth, tha osige|ligha större oc längre Oc
bedröffde thätta dywridh, alla wärldena oc haffwidh
mädh sin rörilse: fför thy wanhop bedröffwer badhe
hymerike iorderike, oc hälffwithe Oc stridher moth
all tingh, görandhis sig til owän alla tingha ägara,
wiliandhis häller enkte wara än til wara Thässa
dywrsens mwndher, war swa widher som haffsins
swalgh, all tingh j sig swäliandhis Oc in j honom
waro otalikin ffangha hws älla torn, hallandhis j
sigh alla them som syndath bade j wanhop, j äwin-
nelikom boyom Thässa dywrsins öghon waro swa
som thu brännande bärgh, geffwandhis aff sigh
otalika gnistor, hwilka som optändho all tingh, Oc
blästhe aff sin mwn orena oc brände flodher, mädh
aldra wärssta lwkt Thy at the som ffalla j wanhop,
widherstygias at höra helsonas ordh, oc sta[1] wedh
wantröstenas ordh Thässa ffiskses ffiäl, waaro
otaliken, oc swa som gwthne skölla, oc tha osige-
ligha större, aff hwilkom eller wtgik, aff hwilkom
siälana pintos Oc naar j thätta saghen, wisthen
j ey annadh än j waren j hälffwithe, oc skodadhen
hälffwitis pinor Nw oppa thät, at j magen ffrälsas
sp. 2 aff wanhopsins synd, | som märkis mädh thänna
hälffwithis hwal ffisk, hwilkens märke j haffwen
bwridh j edher, tha hoppens stadeligha til jomffru
maria, idkeliga loffwandhis hänne j hänna psaltara

[1] sta *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

Tiondhe[1] pwdzsen är omykyn dyrffwe oppa gudz miskundh, j hwilke wärdzlika människior offta synda, tröstandhis ffaa misku[n]dh wtan syndabätri[n]g, tröstandhis oppa lankt liff dröiandhis sin scrifftamal til ythersta timan Oc thänna syndhen, som är[2] at synda oppa gudz miskundh, är en syndh moth them hälga andha, oc är lik wanhop Här j mooth skal säthias x nadena källa, som är et benedictus. thy segher anselmus, gudz son gaff wärldene wälsighnilse, görandhis största oc idkelika syndaboth fför wärldena, j thy giffwandhis os äptedöme, at wi skulom altidh sörghia oc bätra waara giordha syndher, Thy sigher agustinus, dirffwenna syndh är swa stor oc slem, ath om all creatur: som är sandh korn, watzdropa, eelgnistor, oc all skapadh tingh j[3] wärldenne, ware omwändh j swa stora kämppa, at hwar thera matthe räkia til hymelen Oc alle tässa otalike kämpa waaro swa wsle, at the waro blindhe | döffwe. dwmba. spetälzske, äler 151 sp. 1 opäthne aff matkom, oc slithne j änlitidh in til benidh, oc swa standandhis j tolke ysäldh oc ondelokt, jak seger edher sannelika sagde sanctus dominicus, oc swär om all gudz hälga ewangelia, at minsta dirffwennas dödelika syndh, är mykidh meera styggeliken oc rädeliken Oc hatelegaren gudhi oc hans änglom, än alla tässa styggeligheter Oc än swa myklo meer, som störste kämpe är större än minsta loppa: fför thy swa som siälenna liff, off-

[1] *Hds.* Niiondhe; *rubrikatorns fel.* [2] är *tillskr. i marg.* [3] j *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

wergar all lekamleken liff, swa offwergar siälena[1] dödher j otänkelige mattho, alla cr[e]atura lekamliken dödh Oc bätre oc dyrare är en skäleken siäl än alla lecama Oc hwar en gudz nadh, är dyrare oc bätre än alla skapada siäla, äpther theras natwrlika warilse Thy skodhen j edhre samwithi, hwrw galne j haffwen waridh, som haffwen bwridh j edre siäl thässa wslasta kämpa liknilse, Hwar fföre saghen j dirffuenna syndh j ledastha grips liknilse: hwilkens ffrämbre deel är swa som örn, oc äptredelen swa som leeon, hwilkidh dywr war swa
sp. 2 stort, | at enkte bärgh j wärldenne, är swa storth oc with, thy som gregorius sigher, thänna syndhen j blandh alla synder, rether aldra mästh gudz räthwiso: hänne alzstingx fförsmaandhis, wiliandhis gudz räthwiso til enkte göra Oc fflere dragher thänna synden til hälffwitis, än nakra andra synder Thäs dywrsens näbber, war aff bränandhe järn, och swa stor, at j alle wärldene är ey swa storth oc with sloth, swa at han matthe opswälia otalika människior j sändher, fför tässa syndennas almänneligha sidhwänio skuldh Täs rösth bedröffde alla wärldena, fför thy theras rösth som diärffwa ärw, oc ey söria. fför sina[2] syndher, the fförsma gudz kyrkio, oc hälga ffädranna ordh oc lärdhom haallandhis gudz doom fför enkte Jnnan j thätta dywr waaro otalike wnghna, j hwilkom diärffwe smältas swa som watn, oc aather

[1] *I* siälena *är a tillskr. ö. r.* [2] *Härefter ett dubbelskr.* syna *öfverstr.*

Digitized by Google

opnyiados til at tola samma pinor, oc thänna pinan
war hälffwitis dödher, hwilken som är wtan aather-
wändho, oc thät haffwa the fför thera ffaffängha
trösth Thätta dywridh haffde oc störstha wingha, 152
nästhan otalika, bade smaa | oc stora, teknandhis sp. 1
the ostadogha tanka, mädh hwilkom syndogha
människior stadffästa sigh j syndene, hoppandhis
at faa miskundh wthan godha gerningha, hwilkidh
som är största dirffwe oc wran[g]het, Än alle tässe
wingha, waro swa som brännande iärn spiäl, osige-
lika langhe, hwilke mädh sinne ffly[k]t gaffwo aff
sigh swa mykidh wädher, at the optändo alt hälff-
wite, fför hwilkid alle ffördömde banadho them
fför sina dirffwe Thätta dywridh war oc ffogel
framman til, teknande the ffaffänga tröst, som
syndara haffwa til hälga manna hiälp, hwilke som
ärw hymmelzslike ffogla Thäs[1] äptra deel war leeon,
thy ath diärffwe ärw swa som leeon högffärdoghe
Fötrene waaro aldra grymmasth, oc j them sarg-
adhis otalika siäla, om twsandha twsanda pinor,
swa länghe at the wordho som andra ärther, oc swa
aatos the sedan op aff samma dywr: fför thy fram-
ffose oc diärffwe, trösta hwar annan j teras ondzsko:
hindrandis andrà. at the ey skulo bätra sigh: prä-
dika älla gaa til kyrkio, ty[2] skulo the til hopa pinas,
Thätta dywridh, syntis | staa offwer mästha ffrusen sp. 2
träk, j hvilkom otalika siäla waro, hwilka som
kastadhos w swarasta köldh oc j brännandhe heeta
Oc tha the waro swa pinta, wtkastados the aff

[1] *Hds.* Thas [2] ty *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

dywrsens baklot, swa som smält*er* malm, j ena
brän*n*ande fflodh, hwar the ath*er* ffingho män-
niskio hampn, oc swa ath*er* til hopa kristados oc
opswlgos aff dywreno, hwilkidh som war siälffwa
helffwetidh, so*m* aldrigh segh*er* nogh Oc til th*ätt*a
dywridh, koma otalika klärka oc renliffwis ffolk:
höffdinga oc w*ä*rldzslika h*ä*rra, ffriborne män oc
q*u*innor, oc andre rike män Th*ätt*a alt saghe*n* j
sagde sanctus dominicus The swaradho, sa*n*nelika
sagho*m* wi th*ät* oc än mykydh meer, Oc häller willom
wi nw wara offödde, än optarmer see thässa räde-
lika syn, Dominicus sagde, jak swär edh*er* om
sa*n*nan gudh, at mi[n]sta dirffwenas dödelika syndh
j edh*er*, är gräseligare oc stywggare fför gudhi oc
hans hälgono*m*, än th*ätt*a dywr, oc än swa myklo
meer, som siälffwa dywridh är ffaseligare, än
mi*n*sta ffiäder aff thäs wingho*m* Oc äpth*er* edhan
153 dödh, bör edh*er* bära tässa dywrsens liknilse j
sp. 1 edre siäl til äwigh tidh, wtha*n* | j lathe*n* aff edre
wranghe dirffwe: Nw oppa th*ät* at j maghe*n* wn-
ffly alla tässa wadha oc ondh tingh, som nw är om
taladh, oc wndffaa jo*m*ffru maria nadelika gaffwor,
tha loffwe*n* h*ä*nne idkeliga m*ädh* andra delen j
h*ä*nna psaltara

aff haateno

Ällоffte orene pwdzsen är hat til gudh älla jäm-
cr*i*sthen, thy at hatedh stridh*er* mot kärlekeno*m*,
hwilke*n* som är aff siälffwo*m* gudhi, thy hatar the*n*

Digitized by Google

gudh som hatar kärleken, antighia j hans gärninghom: makt äller fföresyn: sacramänta, älla j tronne Thy hatas[1] the wärdzskylleliga j gen Oc swa som thänna synden, är wärre än alla andra syndher, swa är oc sander kärleker, ärligare än andra dygdher Thy skal säthias moth hatzsens syndh, elloffte nadena oc kärleksens källa, som är fructus, fför thy kärleken är thäs hälga anda största ffrukt, hwilka ffrukt, hälgasta jomffru maria ymneligha skipte mädh alle wärldene, om sina endasta ffrukt Än hwrw haardh oc slem hatzsens syndh är[2], skal jak eder[3] wndherwisa mädh eeth litidh äptedöme Thy om allas thera slemhet[4] som dödhe ärw, oc ämwäl alla wärldz dywras ffuulhet waro sath j en | lekama, sp. 2 ey kunne thän lekamen swa slemer wara, som minsta dödeligh syndh är, mädh hwilke nakor hatar gudh älla sin jämcristhen, fför thy dödeliken syndh, kallas ey dödeliken fför thy, at hon dräper natwrena, wthan fför thy, at hon dräper gudh swa mykidh som til hänne staar Thär fföre haffwer härren ihesus christus, offta oppenbaaradh ffleröm personis, at han wille häller döö, om thät ware mögeligith at han[5] kunne döö, än at entidh samtykkia, at en dödeligh syndh skulle göras Thy wakten edher granlika, fför gudz oc jämcristens hati Thy syntis edher hatzsens syndh, j ens grymmastha eenhörningx liknilse, hwilken som hatar all annor dywr, enghom sparandhis, ey sin egen maka: hwilken

[1] *Härefter ett felskr.* as *öfverstr.* [2] är *tillskr. ö. r.* [3] eder *tillskr. ö. r.* [4] *Hds.* slenhet [5] han *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

thy kallas enhörningh, at han haffwer eth horn
ffrämsth j hwffwodeth, mädh hwilko han snarlika
dräper annor dywr, och mädh enne stöthningh,
gynom borar största trä äller starkan mwr, som
philosoffi sigia, tha wardher thät gripidh mädh
enne jomffru Thy segher gregorius, thän som hathar
154 gudh, hatar all tingh, oc thy hatas han wärdz-
sp. 1 skylelika | aff allom Thätta dywr war offwer mattho
storth, fframfföre the andhra dywren som fför är
aff sakt, fför thy at thät fförmatthe at enasth
mädh sinne syn, dräpa alth thät liff haffdhe, thy
thänna syndhen gaar offwer alla syndher, oc är
högeliga moth natwrenne: thy at natwrlika är gud
älzskaskolandhis offwer all tingh Thässa dywrsens
horn, war osigeliga stort, alla wängna ffult mädh
brännande hornom. swa som skogher: hwilken
som waro j ändomen, som järn kroka äller pila,
mädh hvilkom the pinto wsla siäla, ey at enast
mädh enom dödh, wthan mädh otalikom Oc the som
hördho theras rop som dogho, danadhe för rädd-
ogha skuldh, Thäs mwndher war ganska stor,
swa at en största stadh matthe thär jnga aller j
sändher, för thy at thänna syndhen är dör til alla
syndher Jnna[n] j thätta dywr, war alt thät hate-
likidh är Oc swa manga pinor, som hatzsens syndher
ärw nakon tidh giorda mot gudhi, j alle wärldene,
oc daglika warder thätta dywridh större oc yngre
Thy at haat til gudh, opnyias hwar dagh, ey oppin-
sp. 2 barlika | wthan lönlika Thän segx hata gudh lön-
lika, som hatar hans wäner oc theras gerningha,

Digitized by Google

Thy at thän som hatar tiänaren, han hatar oc härran Oc thänna eenhörninghen talade swa som människia, oc altidh j hwario ordhe, war gudz hädilse oc wanhedher j täs mwnne: oc thy kalladhis thätta dywr j hälffwite, swa som gudz drapare, thy at swaa stor är thänna syndenas ondzska, at om hon fförmatthe dräpa gudh, tha hadhe hon wilia at dräpa gudh. fflerom sinnom om daghen Thäs ryggher war ffuller mädh hornom, oppa hwilkom hängdo otalika omilla höffdingha, oc kyrkiona hatara, somlika hängdo mädh mwnnenom, somme mädh öronen, somme mädh hiartano, somme mädh sinom hemelika lim: somme mädh ffotomen, oc somme mädh androm limom Oc thänna hornen strydho altidh inbyrdhis, oc pinto siälana som aa them hängdho, mädh osigelikom pinom, swa länge at the ffyöllo oppa dywrsens rygh, oc gynom stwngos aff thäs harom, hwilken som waro som bränandhe sp[y]wth Oc sedan aathergrypos the aff hornomen, oc thera pinor opnyiadhos j fförnä[m]pda limom. Thy | j hwaria horne, war wnderstandilsena sp. 1 andhe, til at pina siälana äpther sinom fförskullilsom, Thäs fföther waaro offwermatto stywgghe at see, fför thy thätta dywridh, röwade oc drog til sigh oppa alla sidhor, och ämwäl them som androm dywrom til hördhe, the waro oc otalike oc aldra längxsthe, oc mädh them fföddhe thät sigh, aff ffördömdha siälana pinom, sidhan sagdhe sanctus dominicus, hwadh ey är thätta santh som iak nw sagde, the swarado, thu sagde litidh aff myklo,

155

Digitized by Google

ffram ffore thät war som wi saghom Dominicus sagde, o wsle. slemare dywr haffwen j j eder siälffwom, oc ledare at see, badhe aff gudhi oc människiom, oc kan skee at j ey tron swa wara, än jak swär at swa är j sannindh, oc tha thäs time komber, skal jak edher thät yterlikare bewisa Nw oppa thät, at j maghen ffrälzsas aff tolke ysäldh, oc ey lida tolka pinor, som j förskulladh haffwen mädh thänna syndene, loffwen jomffru maria j sin psaltara, mädh störstha kärlek

Aff onde sidhwänio

Tolffte orene pwdzsen är ondh sidhwänia, hwilken
sp. 2 ey at enasth är syndh, | wthan synderna welkor äller ffrihet, wm hwilkidh synddara altidh ffalla j samma syndher, fframdragandhis dagh ffran dagh sina syndabätringh, sigiandhis mädh korpenom, cras cras, morghon morghon, oc swa bliffwa the j sinom syndhom oc wranghet, Moth thänna syndenne, skal säthias xii nadenna källa som är Wentris, hwadan aff ambrosius sigher, aff qwedenom dragx sedanna wani, til dygdh älla odygdh: thy at offta ffölia skälen oc wilin natwrenne äller wananom, til gooth älla onth, som han wille sighia: wargawngana tywta som warga, Oc swa är oc mädh nöthom oc ffoglom, oc androm kreaturwm Thy at barn gaar äpther sina föräldra ffotspor Än jomffru maria, bortskrapade eeue quidz onda wana, som war skörhetzsens oc ffaffängonnas sedwännia Oc

Digitized by Google

bar oc ffölgde alla godha sidhwä*n*nior Thy är wetande, at[1] sidhwä*n*nio*n*na wran[g]het oc slemhet är swa styggeliken, at om alla w*är*lde*n*na tw*n*gh*e*r, ffran adam oc til th*ä*n yth*e*rsta, enkte anadh taladho wthan om th*ä*n*n*a synde*n*na styggelighet, the fförmatthe engo*m*lwndho*m* wttrykia h*ä*n*n*a ondzsko, 156
som hon är j sigh, | Thy synthis edh*e*r th*ä*n*n*a sp. 1
syndhe*n* j ffaseligasta ffogelz liknilse, hwilken som kalladis hälffwitis korper Hwilke*n* som war större oc bredare, än all the[2] dywr som fför är om taladh Thy som sanctus geronimus withnar, hwilkens ottonde dagh j dagh är, sidhwä*n*niio syndh är aldra största syndh, ey j twnghet, wtan fför langsamlighetena skuldh, thy ho*n* är alla syndha modh*e*r oc ffödersk*a*, oc än tha at thässen sancti iheronimi ordh, waro nogh til tässa synde*n*na wthtydhni*n*gh, tha lekowäl skal mera sighias aff h*ä*n*n*e, fför thy th*ä*t*t*a dywridh, niderslo oc smittadhe alla w*är*ldena stadhga Tässa korpe*n*s qwidh*e*r, syntis större än hwndrada bärgh, j hwilko*m* the alle i*n*nelyktos, som syndat haffdo j onde sidhwä*n*niio, hwilke so*m* ropadho wtha*n* aath*e*rwändo sighiandhis, hiälp hiälp, tha ropadhe th*ä*t*t*a rädelika dywridh sighiandhis, cras cras, morgho*n* morgho*n*, oc aldrigh kom th*ä*n morghone*n*, fför thy th*e*m kom aldrigh th*ä*n morgho*n*, j hwilko*m* the sigh bätrado Jnna*n* j thätta dywr, waaro alla hälffwitis ffogla, riffwandhis oc slitandhis | wsla sp. 2
siälana Oc hwar en ffogel war swa stor, at han

[1] at *tillskr. ö. r.* [2] *Ett dubbelskr.* the *utelämnadt.*

Digitized by Google

fförmatthe mädh en beta, opswälghia eth helth landh, Thänne rädelike korpen, fflaadhe siälana mädh sin näb, hwilkens mwndher war som största oc bredasta bärgh, hwilken alla wäghna war ffwl-ler mädh korppa mwnnom, oc alzskona grymasta ffoghla näbbom, hwilke som haffdo tolka reglo, at hwar siäl skulle fförsth ingha j allas thera mwnna, oc j hwariom thera fflaas oc sönderslitas, j aldra smästa stykke, oc sedan nidherswälghias j korpens qwidh, saa länghe at hwar siäl ffik oppa sigh slem-asta ffogels liknilse, oc thär äpther wthspyddhe korpen them j sin mwn, oc ropade alle tässe mwnna oppa nyth sighiandhis, cras cras, oc swa ather fflados the mädh haardarom pinom än fför, oc swa ather nidherswlgos j korpens qwidh, oc sidan ather op-kastados j hans mwn, Oc thätta war theras dagelika pino, fför synda sidhwänio skuldh Thänna korpen haffde oc twa största fföther, och j hwariom thera waaro otalika fföther, hwilke som pinto oc samman
157 sp. 1 bwndho siälana, | oc them swa hardelika samman trystandhis mädh sina klör, at ffethme oc blodh syntis wt gaa aff them Oc ey togho the ena siäl j sändher, wtan otalika, oc swa opffylte tässa siäla alth hälwite mädh sit roop, at all annor dywr sagde til thätta dywr O o alth fför mykydh haffwer thu aff roffwedh, oc ganska hardelika pinar thu: giff os nakon deel mädh tik, oc wi wiliom hiälpa tik: Korpen swarade altidh, cras, cras, oc thän morghon kom aldrigh ¶ Hwadh ey sagde sanctus dominicus, är thätta santh som iak haffwer sakt Riddarana

Digitized by Google

saghdo, thu sagdhe ey hwndrada delen aff thy wi saghom, Dominicus swaradhe, tolken skepelse haffden j altidh j edher, thy at j altidh stodhen j edhrom synda wana, oc altidh dragandhis edra syndabätring til morgonen, oc aldrigh kom thän morgon, j hwilkom j edher bätradhen, thy oppa thät at j maghen ffrälzsas, loffwen miskunna modher jo[m]ffru maria j sin psaltara

Trättande orene pwssen är swarasta syndh, som är at kasta the hälgha tro, äller skilia sigh ffran the hälgha kyrkio, mädh bandzmaal älla twädräkt, äller oc som gudh | fförbywdhe, at naakor brute sp. 2 sina hälgha loffwan, som han haffde gudhi loffwadh j reglohal, j nakon ordon älla closter, hwilkidh thy wär[1] offta görs, mädh olydhno moth sina förmän oc reglona skepan, mädh giroghet oc o[a]terhal, thy at alle the som synda j tässe mattho, sökia sith egith, oc ey thät som gudhi til höre ¶ Här j moth skal säthias xiii nadena källa[2] som är tui Thy segher iheromimus, tha höre människian wäl sigh siälffwe til, naar hon höre gudhi til Oc tha höre hon rätteligha gudi til, naar hon skälika höre the hälga kyrkio til, oc allom hänna skipilsom Än hälgasta iomffru maria, hördhe sanneliga gudhi til oc sigh siälffwe, äpther alla the hälga kyrkyo skepan Oc thy hörre all tingh hänne wärdzskylleliga til Thy sigher sanctus paulus, thän som enthe haffwer, han ägher all tingh ¶ Nw är

[1] *Här ett dubbelskr.* offta *öfverstr.* [2] *Hds.* klälla

Digitized by Google

märkiande, at trokastara äller clostherlöpara syndh,
är aldra swarasth, oc tynghre än alla the syndher,
som fför är om taladh, oc ey at enasth the som göra
tässa syndh. ärw apostate, wtan ämwäl alle the som
158 thärtil geffwa radh, wnna älla til städhia: locka
sp. 1 | älla bywdha, alle tässe äru dömmandhis apostate
äller tro kastara: wändhe ffran allo godho j gudz
asyn Tolke äre*n* j alle sagde sanctus dominicus,
thy at manghe aff edher haffwe*n* waridh renliffwis
män, mwnka oc präste, oc haffwe*n* til stath, tolka
syndh göras aff mwnkom oc prästhom, enkanne-
ligha j thätta landith, som j haffwe*n* styrth oc
regeradh, hwilkidh jak sanneliga weth giorth wara
Thy skulen j[1] wetha, at the minsta dödeligha syndh,
som giordh wardher j fförsagdha mattho, hon är
swa haardh oc twngh, at om all wärldh ware
giordh aff papper, annar wärldh aff pänna, tridie
aff blek: ffiärdhe aff scriffwarom: ffämpte aff
dyrasthom mästarom, the fförmathe ey ffulleligha
sighia älla [s]criffwa thänna fförbannada syndenna
slemhet, som j än nw bären j edher Oc än tha at
j högelika rädhens, ey thäs sädher seer iak än nw
manga aff edher[2] bliffwa j edra ilhärdzsko oc
darskap Thätta sagde han fför thy, at än tha ath
the alle waro räddhe, tha haffdhe the engaledhis
hiärtans angher, aff gudelikom kärlek Thy sigher
sp. 2 gregori|us nazzenzenus: apostasia thät är trokastara
älla closterlöpara syndh, offwergaar alla syndher
mädh sinne storhet, oc hännas widleker räkker

[1] j *tillskr. ö. r.* [2] manga aff edher *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

til alla fförbannadha gerninga Thy syntis edher thänna synden, j slemasta oc längxsta quinno liknilse, hwi[l]ken mädh sinom langlek, nästan gik gynom hymelen Oc hännas tiokleker[1] ffylte alla wärldena Thänna quinnan war aldra swarstas[t], oc gräseligasth, offwer alt thät som nämpnas kan, fför thy trokastara oc closterlöpara offwergeffwa ffäghrindennas källo, oc gudz magestatis degelighet, oc niderffalla j diwpasta oc aldra slemasta orenlighet Än hwi monde thänna synden synas j quinno liknilse: sannelika fför thy som wise mannen sigher, quinnor wändha manga ffran gudhi, oc fför quinnor skuldh wända sigh mangha renliffwis män, klärka oc prelata ffran gudhi oc sinne loffwan: thy at ondh quinna är alt onth, thy at hon är som nordan wädher, bortorkandhis gudz nader j the hälgha kyrkio, tagh thy borth ondha quinno, oc gudz hälgasta lagh skulu som offtarst hallas Än hwad | skal jak sighia aff thänna ffaseliga quinnone, som kallas diäfflana modher, fför thy the waaro the fförstho som sigh wändho ffran gudhi Oc thänna quinnan haffdhe meer än ·M· hwffwodh, oc hwarth war som största bärgh, oc hwarth hwffwodh haffde ypin mwn, oc swa storan, at mang stor skep matthe all j sändher thär ingha: fför thy thänna synden komber människiona til at häda gudh, oc mer än ·M· sinnom lywgha oc menswäria fför sinom skapara Thändrena j tässom hoffdhom waaro aff bränn*a*nde iärn, oc the minsta äff them

159 sp. 1

[1] *Hds.* tiokleler

Digitized by Google

war länghre än längxstha spywth, oc j hwariom mwn waaro tre tannagardha, oc j hwarie tan waaro otalika gaddha, mädh hwilkom the pinto wsla siäla, twggandhe oc slitandhe them, oc nar the waro twggadha j enom tannagardh, tha skullo the til thän andra, oc swa til thän tridhia, oc altidh öktis thera pina, fför tronna. hopsens oc kärleksens nekilse: äller oc fför the tre lyffters brytilse, som loffwas j renliffwis ingang, som är lydhna, ffatigdom oc renlighet, Än hwadh skal jak sighia aff thänna syndenas dywphet, thy at wndher hänne
sp. 2 waro stor oc bränande palasia, j hwil|kom som waro aldra handa[1] tingh, som tarffwas j boohagh, som är sängha: wnghna: drykkekar: bord, oc mykidh annadh[2] Oc war thär oc mwnkana closther: kyrkian, bokahws: talaporth: sömp[n]hws, lönda kammara, oc hwadh som hälsth pläga haffwas j clostrom, Thär war oc prästana collegium, mädh allo thy som thärtil höre, än hwrudana waaro tässen wedertorfftheligha tingh, sannelika the waro aff eeldh oc bränesten, oc ffwl mädh diäfflom som bii j stokkom[3], oc myror j myrohög, J tässom tinghom pintis aldra handha renliffwis ffolk, oc gangandhis ffran eeth rwm oc til annadh, oc altidh opnyiadhis thera pinor, thy at j them rwmmom som the haffdho syndhat, j them pintos the. Om sidhe kommo the til tässa modhers smältarwm, hwar som war otänkelighen pina oc sörgh, oc thär skullo the wm wändas j swa mangh tingh: j hwrw

[1] handa *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* annandh [3] *Hds.* stokkon

Digitized by Google

mangha mattho the haffdho syndath Oc swa wt-
kastadhe q*wi*nnan the wsla siälana, swa som offwer-
fflödogha orenlighet, gyno*m* slemasta oc illalwkt-
andhis limen Oc nar the waro söndherslithna j
hälffwitis lönkamara, hwilken som war aldra dywp- 160
asther, ffuller m*ädh* | alle orenlighet oc w*ä*rsthe sp. 1
lokt, hwar the wederqwektos oppa nyth, oc ather
opkastadhos fför q*ui*nnona, hwilken som haffde
otalika händher, langha som längxsta trä, oc j
so*m*mom handho*m* haffde ·c· ffingher, oc j so*m*-
mo*m* mer. oc somo*m* mi*n*dre, oc m*ädh* tässa sina
händ*er* oc klör drog hon ather siälana til sigh:
kastandhis them j stora hopa, swa som största
sloth älla hws, oc swa som modher kisthe them
m*ädh* fföresagdha ta*n*nagaardha, H*ä*nnas öghon
waro som största brä*n*nandhe wnghna, swa at the
mattho dräpa at enasth m*ädh* synene, eeth helt
landh, Thässa q*ui*nnona haar war aldra längxth,
oc swa som leffwandhis brä*n*nandis orma, hwilkit
hon banth om kringh sin barm[1] Th*ä*nna hälffwitis
modher haffdhe otalika spena, ffwlla aff gudz
wredhe oc hä[m]ndh: j them war gallans beskhet,
blandat m*ädh* eeldh oc brä*n*nesten, oc aldra handa
eether, m*ädh* hwilko*m* hon dägdhe oc ffostradhe
sin barn. som waaro wsla siäla, kyssandhis them
och ffamptaga*n*dhis, fför thy j tolkom tingho*m*
lostodos te[2] m*ädh* q*ui*nno*m*, tha the leffdho j w*ä*rld-
ene, oc nekadho oc fförsmadho | sin skapara: sp. 2
oc th*ä*rfföre tola the räthwisligha[3] thässa pinor

[1] *Hds.* barn [2] te *tillskr. ö. r.* [3] -a *i* räthwisligha *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

Aff tässa hälffwitis modhers knä lim älla porth wtgik swa stor slemheth oc ondh lwkth, m*ädh* fflytandhe ström aff eldh oc brä*n*nesten, at alth hälffwithe betwinghades th*är* aff, oc alle onde renliffwis män: alle wranghe kyrkiona prelata oc trokastara skullo gaa gyno*m* th*ä*nna porte*n*, särleka the sköre waro Th*ä*nna porthe*n* war kringho*m* lagder m*ädh* otaliko*m* paddho*m*, ödelor oc brä*n*nande ormo*m*, aff hwilkom the toldhe osigelika pinor J th*ä*nna portenom waro ffäm mw*n*na m*ädh* tändher, hwilka som waro som hwassasta swärdh, oc swa skullo wsla siäla gaa aff eno*m* mw*n* oc j annan, j hwilko*m* the ffladdhos oc halshwgghos, oc all thera inälffwe borth tokos aff them, fför thy j hwario*m* mw*n*ne waaro x ta*n*na gaardha, hwilka som saatho langx wt, oc swa sargadhos oc gyno*m* stwnghos thässa wsla siälana aff allo*m* tässom ta*n*nom oc swärdho*m* Oc swa storth rop hadho the, at all w*ä*rlden matthe th*är* aff dröffwas: fför thy swa som skörhetzsens lwsthe wa[r] störsth
161
sp. 1 j them: swa twärth j | mooth war th*ä*nna pina*n* aldra haardasth j atherlöne*n* Än th*ät* at j hwario*m* mw*n*ne waro altid x ta*n*nagardha, th*ät* war fför thy at skörheten är dör, til at snarlika bryta x gudz bwdhordh Om sidhe naar the waro swa dräpne, m*ädh* otaliko*m* dödho*m*, ko*m*mo the til th*ä*nna hälffwithis modhers matricem: th*ät* är th*ät* rw*m* som ffructe*n* afflas j, hwar the oppa nyth affladhos, oc stodho j blan h*ä*nna orena tarma, oc illaluctandhis mälffwe, hwar som waro paddor

Digitized by Google

oc orma, oc alt thät som orenth är, aff hwilkom somlika lagdho sigh j theras öghon, somlika gingho in j theras näso, somlika gynom theras öron, och lagdho sin orena träk j theras mwn, swa at the opffyltos ffran hwffwodith oc in til iliana mädh orma, paddor, oc andro tolko Oc somlika ingingo gynom theras hemelika lim, mädh otänkelike pino Oc swa ffödhe the aff sigh gynom hwarth ledamoth brännande orma alla wäghna Oc thänne dödhen war otänkelighen oc osigeliken, badhe j mannom oc j quinnom Oc thär äpther skullo the ffödas aff tässe hälffwitis modher, oc gaa gynom fföresagdha ffäm porta, hwilka | kringh om lagda waro mädh sp. 2 hwassasta swärdhom, oc x tannagardhom Oc thär tolde the dödh oppa nyth, wtgangandhis aff hänne, oc aldrigh kunne slemare sees, än see them swa ffödas aff thänne modher mädh tolke ffödzslo Sidhan komo the til tässa modhers fföther, hwilka som waro fflere än ·M·, hwar the ather oppa nyth sargadhos, oc sedhan lagdos the j modhers knä. swa som barn Oc j hwiario hänna ledamoth syntis eeth rädelikid hwffwodh, j hwilko the wsle skulle aather pinas oc sargas, swa länghe at the waro slithne oc opäthne, oc swa gingho the swa som smwlor om tässa modhers laar, swa länghe at[1] the kommo til wtkastilsenas rwm, hwar the kastadhos j fföresagdha brwn, oc swa opnyiadhos til samma[2] pinor j fföre sagdha mattho Oc thätta war rätwisth, fför thy the gingho wrangelighetzsens wägha mädan

[1] at *2 ggr i hds.* [2] *Det senare* a *i* samma *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

the leffdho, thy aff gudz räthwisa doom lida the tolka pino, oc skulu lida äfförwthan ända, Hwadh ey sagde sanctus dominicus, är thätta santh som jak haffwer nw sakth Ridarena swaradho, thu
162 sagde ey ·c· delen aff thy wii saghom, we os hwar
sp. 1 fföre ärom wi ffödde, at wi[1] | skulum komma til tolka pino Sanctus dominicus sagde, kärasta wäner ffallen ekke j wanhop, Jomffru maria mädh sin son sände mik til edher at ffrälsa edher: thy om j rädens pinona, tha rädhens at göra syndena: fför thy hwar tolken syndh är slemare[2] än alt thätta som j seeth haffwen Thy oppa thät, at [j] maghen ffrälsas aff tolken wadha, loffwen jomffru maria [j] sin psaltara: bedhiandhis hänne, at hon ffrälsser edher aff tässa hälffwitis drothningh, oc alla fördömdha modher, Til hwilka skwlu komma alth renliffs ffolk, oc alle andre. som ekke halla thät the haffwa gudhi loffwadh Oc ä[m]wäl alle the, som thär til geffwa radh äller samtykkio Oc swär jak fför edher om honom som äwärdelika leffwer, at hwar en ondh quinna är wärre j andelike mattho, än thänna hälffwitis modher som j haffwen nw seeth Thy är ondh quinna wärldzskylleliga fflyandhe, badhe aff wärldzslikom oc renliffwis människiom,

Fiortonde orene pwssen är wredhenna oc hämpdhena syndh, hwilken som är tilffälle til alla syndher,

[1] *Orden* ffödde, at wi *2 ggr i hds.* [2] *I hds. ändradt fr.* slenare

Digitized by Google

oc alth onth Oc thänna syndhen til hörer särlika
them, som gerna strida | oc örlöga Hwadhan sp. 2
aff geronimus[1] oc fflere hälge män sighia, om
örlögh oc stridh warder mandrap, affwndh, wrede,
högffärdh: skörhet, giri, lyng menedha, otrolighet.
oc gudz hädilse J örlögom skämmas jomffrur: hws
brännas: äkteskap smittas, the hälgha kyrkia
röffwas: sacramenten skinghras: gudeligha kännedoms böker fförsmas, hälffwitith opffylles, oc
siäla röffwas ffran the hälga kyrkyo Thy skulle
människian häller waga alth thät hon atthe, än
entidh samtykia ena stridh: fför thy thät är aldra
oräthwisasth at samtykkia the tingh, som aldrigh
kan wara wthan dödelika syndh Oc är thät wissasta
märke til äwärdeliken ffördömilse, at älzska gerna
örlögh, hälsth mällan cristhna människior Thy skal
säthias moth thässe syndenne ffiortonde nadenna
källa som är ihesus, hwilken som är ffredzsens
konwngher Hwi[l]ken tolken dom gaff sancto
petro, nar han fför honom wille strida j räthwisasta
sak, swa sighiandhis, säth tith swärdh j sina slidh,
fför thy at alle the som dräpa mädh swärd, the skulu
dräpas mädh swärdh, Här offwer sigher wttydh- 163
ninghen | antighia mädh lekamlikidh swärd, äller sp. 1
äwinnelighit ffördömilsena swärdh, oc stwndhom
mädh baade, Än jomffru maria gaff alle wärldene
ffridhsens källo, som agustinus segher, maria föddhe
os ffredhen, hwi[l]ken samdräkt giorde mällan gudh
oc människiona Thy äro the alle ffördömilsena söner

[1] *Hds.* geroninus

Digitized by Google

som ffreden hatha, astwndis häller onda andana kompanskap, som örlögh opwäkia, än ängla komponskap, hwilke ffreden bwdadho wärldene, j ihesu christi ffödzslo tima swa sighiandhis, ffreder wari j iorderike them människiom som godan wilia haffwa: thy kallas härren ihesus rätwisligha ffredhsens konungher, Thwärth om moth ärw örlögis män som altidh hata ffredhen, wärre en diäfflana, fför ty orene andhana dragha siälana til hälffwitis: än örlögis män dragha starka oc helbrygdha människior til häktilse oc snaran dödh, oc thät som diäffla ey fförmagha göra, thät göra the Oc thy syntis edher thänna örlögis manna syndh, j wnderlighom skapnadh, ffulast offwer alth thät ffulth är, swa som eth trol, än hwrudana skapnadh thät hade, kan enghen sigia, fför thy j saghen thätta
sp. 2 trul, | swa som oändelikidh oc omätelikidh, saman sath aff allom them skapnadh j wärldene är, oc war thät hälffwitis hälffwithe, och kalladhis thät aff them som j hälffwithe ärw, wärldena paradis, fför thy at nästan alla wärldzslika människior säthia sith paradhis j thänna syndh, Thätta trwl haffde swa mangh hwffwon oc andra limber ensamth, som skapnadha ärw j allom creatwrwm, fför thy thänna stridz manna syndh är genstridogh moth allom creatwrom: ythermer synthis thätta trul j storheth offwerga alla wärldena widlek: fför thy thänna syndenas swarhet offwer gar alla wärldena syndher: swa mykid som dödhen offwer gaar minsta sooth Än j thätta dywr waro aldra aatskile[li]kasth

Digitized by Google

alla the pinor, som waaro j fföresagda dywrom, j hwilkom[1] the omille stridz män, som leffwadh haffdo wthan skäl som annor dywr, pintos wthan alla miskundh, thy at the aldrigh nakrom miskunnadhe, nar the waro j wärldene Oc theras rop war aldra störsth, sighiandhis wee ve o ve os fförganghe thän dagen j hwilkom wi warom ffödde: förbannadher wari ffadher som oos afflade: förbannadh til ä|wigh tidh wardhe modhren som os 164 sp. 1 bar, ve ve ho giffwer os minssta watn dropa: minsta hwilo tima O döder o ondher döder hwi komber thu ey: hwi pinar thu os mädh swa marghom dödhom, oc altidh fflyr ffran os: Hwilkom all fföresagda hwffwon swaradhe: aldrigh giorden j miskundh mädh naghrom, thy skal enghen barma sigh offwer edher, wthan gudh han dör: för thy mädh samma mattho som j wth mälthen, skal edher nw ather mälas Oc samma dryk j androm skänkten, skal edher nw aaterskänkias Oc ropade moth them alle ffördömdhe[2] sigiande[3] swa mykidh som tässa naturenna hatara sigh ophögdho: swa mykydh geffwen them pino oc grath, oc sedan gingho the aff enne pino oc til andra, til täs the wändos til asko, oc swa ather opnyiadhos til at tola pinor, oc al tidh giordhis thera pina tiio ffal, för thy the syndado x sinnom mer j allom syndhom än andra, J tässom pinom syntis mangha konungha oc härra, oc andra höffdingha, hedne oc cristhne: bade

[1] j hwilkom *tillskr. i marg.* [2] *Slut-*e *i* ffördömdhe *tillskr. ö. r.* [3] sigiande *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

langliga oc nyleka dödhe, hwilka alle waro trälanna
träle, oc waro them allom wndergeffna, offwer
sp. 2 hwilkom the härradhos tha the liff|dho, oc enga
hoffweran haffdho the, wthan theras tiänara haffdo
ffulkomlika mak[t] offwer them, til at pina them
äpther theras wilia Thätta war theras paradis, som
örlöghis män waro j wärldene, hwilkit bliffwa
skal äfför wtan ändha, För ty[1] at om wärlden
haffde waridh äwärdeliken, oc theras liff haffde
bliffwidh[2] j wärldene til äwigh tidh, tha hade the
pinth oc dräpidh mäniskior wthan ändha Thär
fföre rördhis enghen til misku[n]d offwer them,
wthan alle the j hälffwithe waro, laghdo sigh alla
win om them ffördärffwa, swa som the lagdo sigh
alla wi[n] om tha the leffdo, at ffördärffwa alla
wärldena swa mykidh som the fförmattho: thy war
thät rätwisth, at the hatadhos oc pintos aff allom
Thy at all hälffwitis makt rwsade oppa them,
mädh swärdhom oc spywtom. skotom aldra handa
pino kön: hiälmandhis them mädh bränn nande
hiälmom, oc förandis them j panzsar oc harnisk,
i hwilkom som waro bränn nande nagla oc spika,
gynomgangandhis thera limi Oc swa pinto the
them oc slogho, swa länghe at the wändos til enkte,
165 oc sedan kastados the j bränn nandhe wngh, hwar
sp. 1 the smältos swa som bränn nande | malm Oc sedan
smiddhos the oc giordhis aff them harnesk, j hwilkom
diäfflana sigh j ffördo, oc pinto andra siäla: swa
länghe at thässa ffördömmilsenas söner ather smältos

[1] ty *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* bilffwidh

Digitized by Google

swa som wax, oc swa som fför. kastadhos j pinona, Tolk*en* lek haffde theras paradhis m*ädh* th*em*, fför hwilkidh the swa mangh ondh tingh öffwade j w*är*ldene, Sedan sagde sanctus dominicus til rid-
5 [da]rana, jak swär edh*er* om[1] the hälgasta treffalloghet, at mi[n]stha örlöghis m*a*nna syndh, som stridha wth*a*n skälika sak, är w*är*re oc stywgare j theras siäl, än th*ätt*a trol som j nw saghen Riddarana swaradho[2], o hälghe ffadh*er*, we är os,
10 fför thy thu sagde litidh aff thy wi sagho*m*, oc större pino til bordhe os än nakro*m* thera, som wi sagho*m* j tässo*m* pino*m* Th*är* äpt*er* sagde sanctus dominicus, o kärasta söner, hoppens stadelika til h*är*ran ihesum christum, oc hans millasta modh*er*
15 io*m*ffru maria, helsandis h*änne* j sin psaltara, idhkeliga sighia*n*dhis ihesus, hwilke*n* som är ffredzsens konu*n*gh*er* ¶ Jtem är weta*n*de, at j tässo fföre sc*ri*ffno capitulo stodo nakra reuelaciones, hwilka som lyddho oppa strid*er*, hwrw the skulu skälika
20 warda, ho som th*em* wil weta tha läsi j the bok so*m* tässe*n* sc*ri*ffs äpth*er* et cetera

Fämptande oc ythersta orene pussen är w*är*sta oc sp. 2
ffulasta sacrilegü syndh, j hwilke the syndha som röffwa äller borth tagha the tingh, so*m* wigdh oc
25 hälgat ärw til gudz hedh*er*, äller kyrkiona godz oc ränto: äller owördeliga ana*m*ma kyrkio*n*na sacramä*n*ta, som är skrymteliga ana*m*ina wars h*är*ra

[1] *Efter* om *ett dubbelskr.* the *om öfverstr.* [2] *Här ett fel skr.* dho *öfverstr.*

Digitized by Google

lecama: ffärmilse. äkteskap oc wigxsle, warandhis j dödelike syndh: skrym*t*eliga sigh scr*i*ffta, oc owärdeliga wighia sacrame*n*tidh Oc the som köpande ffaa prebändor oc kyrkior, som nw thy wär wärlzslika höffdinga offta göra, skepandhis sinom wenom kyrkiona ingäl, mädh bönom älla gaffwom Oc än thät som wärre är, them mädh offwerwal insäthiandhis Hwadan aff jomffru maria oppinbaradhe sinom brwdhgumma, at ffordhom fflyde gudz wäner kyrkiona wärdoghet mädh alle makth Än nw läghia prelatana sigh alla win om. at ffaa kyrkiona wärdoghet, ämwäl mädh slagh oc örlögh Oc om the waro wärdoge tha ware thät lidelikidh, än nw thy wär, manghe aff them ärw oäkta, alla
166 fwlla mädh allom syndom, Oc beqwämare til at
sp. 1 fföra spywth. än hantera kalken, | fför thy at[1] the siällan älla aldrig mässa älla prädika, oc[2] ey halla the sina wixsle, wthan at enasth haffwa the biscops älla prelata nampn Oc j sanni[n]dh ärw the swa som riddara oc omilla höffdinga, opfyllandhis wärldena mädh missämmio oc lasth Thy at theras leffwerne thy wär, är likare hedninga liffwerne än klärka Thy skal them wardha wee som swa mädh wal oc stridh jnga j the hälga kyrkio, oc bätre haffde waridh them at the aldrigh haffde warid ffödde ¶ Hwar fföre skal sätias moth thänna syndene xv nadena källa som är christus, hwilkin som kallas swa som[3] smordher, fför sacramentenas wärdogastha makt, hwilkra hälgasta jomffru maria

[1] at *tillskr. ö. r.* [2] oc *tillskr. ö. r. m. rödt.* [3] *Hds.* son

Digitized by Google

är ypparsta gömerska, som anselmus sigher ¶ Thär äpter sagde sanctus dominicus än ythermer til tässa riddara, thy at j ären mandrapara oc sacrilegi. j alle mattho som jak nw sagde, thy blyghe[n]s oc scrifften edher raskeligha[1], at j ey mädh jasone oc anthiocho. oc menelao, hwilka som röffwadho gudz mönsther j iherusalem, skulen snarlegha ffa äwinneliga ffördömmilsena doom som the ffingo Oc skulen j ythermer wetha, | at swa stor är thänna diäffwlz- sp. 2 lika syndenas twnghet, at om gudh mädh sinne makth, wille göra swa storth lekamlikidh lywdh älla bwller j wärldene, som the göra j gudz ahöro som smittade ärw mädh thänne syndene, tha matthe thät höras kringh om otalika wärlder om the til waro, oc aff tässo lywde skulle all creatwr mista sina hörls Oc thät mera är minssta sacrilegii syndh är beskare än M wärldena galla och malyrth til hopa blandhat Oc swa slem oc grym är hon j the hälga treffalloghetz asyn, at om gudh wille omwändha al creatwr, oc ä[m]wäl all haffsens sandkorn j grymmasta kämpa, leon, draka, oc j allom tässom ware legio demonum Thät är sex ·M· sex ·c· lx oc ·vi· diäffla, oc alle tässe mädh alle makt oc ondzsko giorde räddogha oc ffasa j wärldene, the fförmatthe ey alle göra mädh sin darskap oc gälnisko swa mykyd onth, som en sacrilegus gör j gudz asyn Oc thy syntis edher sacrilegii syndh j grymmastha draka like, hwilken sanctus johannes sagh, som scriffwad star j apocalipsi xiii capitulum,

[1] *Hds.* raskeliligha

Digitized by Google

167 hwilken som haffde vii hwffwodh, teknande the
sp. 1 vii wan|wördhor älla fförsmädilse, som göras[1] moth
vii the hälga kyrkio sacramänta, fför thy at sacri-
legii syndh ma warda j hwiario sacramänta Thenna
draken haffde oc x horn, fför thy tolka syndara
bryta mästh x gudhz bwdh ordh, Hans rompa
war aldra längxt, thy at sacrilegii syndh haffwer
enghen ändha, oc enghen kan räkna, hwru mykydh
onth som görs j thenna syndene, moth the hälga
kyrkio sacramänta Oc thenna draken drogh mädh
sigh tridie delen aff stiärnomen, fför thy tridie
delen aff klärkom oc wärlslikom människiom nidher
ffiöllo til jordena, fför sacramentana wannythian-
dh[e] Thenna draken giorde oc stridh moth jom-
ffru maria oc henna son: thy segher ieronimus,
hälga tingha wällara, köpara oc säliara fförsma gudh
oc the hälga kyrkio sacramenta, oc wanwördha
jomffru maria, oc ey til dirffdos the at göra tolken
smälek enne människio, som the göra gudz son
ihesu christo, Thenna draken sände oc starkasta
bränestens ström äpther jomffru maria oc henna
son: fför thy the som smittade[2] ärw j thenna synd-
sp. 2 ene: fför gudz hädil|se. oc andeliga tinga köpslagan,
oc christi lecama owärdoga anammilse, mädh
swalgh oc illalwktandhis bönom, wt sända fflodh
oc ström[3] äpther gudh oc[4] jomffru maria, wiliandhis
opswälia guddomsens makth om the fförmattho,
Och iorden swälgher j sigh thänna fflodena oc ey

[1] *I* göras *är* s *tillskr. ö. r.* [2] *I* smittade *är* de *tillskr. ö. r.* [3] *Hds.* strön [4] *Orden* gudh oc *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

hymelen, fför thy at theras gärningha ärw wärdzlika oc ey hymmelzslika, thänna draken gör oc stridh moth sanctum micaelem[1] oc hans[2] mädh-änglom, oc dröffwer hymelen som crisostimus withnar, tolka syndara ärw goda ängla ffiandha, som regera oc styra gudz kyrkio The stridha oc moth jomffru maria tiänarom, fförsmaandhis them, halandhis them fför enkte som wärdoghe ärw at hedras Oc framsäthia fför them j the hälgha kyrkio, them som owärdoghe ärw, fför theras högha släkt skuld Thenna draken war och swa stor oc bredher som hymelen, fför thy at sacrilegii syndh är andeliken, oc the största syndh som göras kan j wärldene Oc hwarth hans hwffwodh war swa storth, som eth helth landh älla rike Hans syn war 168
swa ffaseli|ken at all wärlden matthe besmitthas sp. 1
äller beffängias aff hänne, fför thy at sacrilegi mädh synom onda äptedömom ma nästan besmitta alla wärldena Mwnnen j hwario drakans[3] hoffde war swa bredher oc dywper, at j honom matthe inga j sänder en största här Oc j hwariom mwn waro fflere än ·M· tannagardha Tändrena waro som största trä, hwilka som waro gaddadha mädh bränandhe iärn, oc swa stora at hwar thera matthe dräpa eth heelt[4] konungx rike mädh eetherlighe ondhe lwkt Oc j hwaria tan waaro otalika grenadha kroka hwar moth androm, j hwilkom siälana toldhe wärdzskylleligha osigeliga pino, fför thy at the

[1] *Hds.* micaelen [2] *Hds.* hnas [3] *I* drakans *är* r *tillskr. ö. r.* [4] *I* heelt *är* t *tillskr. m. rödt.*

Digitized by Google

mädh smittadhom mwn oc tändher dirffdos anamma äller hantera, oc androm geffwa gudz wärdogha sacramäntha, thy skulu the swa pinas j syw drakans mwnnom, mädh syw M atskilelika pinor, oc te[1] som synthis wara minsth, hon offwergik alla hälga manna martyreum Oc nar thän fförste mwnnen hwilken som war som största bärg, hade twggath siälana, tha wtkastodhos the j thän andra mwnnen,
sp. 2 oc saa j fflere. oc j hwar|iom thera pintos the mädh vii M pinom Om side nar the waro pinta j thät vii hwffwodith, mädh swa manghom pinom som nw är sakth: droghos the nidher j drakans qwidha älla bwka, hwilka som oc waro syw Oc j thän fförsta qwidhen hwilken större war än eth helth rike, war en grymmaste oc störste wngh, hwar siälana pintos mädh tiio M pinom, thy at hwar glödh giorde särlika pino, Thär waro oc stora hopar grythor, j hwilkom siälana sedhan pintos, oc hördhis thär wth gaa osigelikidh rop Thär äpther kommo the til thän andra bwken älla qwidhen, hwar som syntis wara bakara hws, j hwilko siälana smoladhos swa som myöl, oc thär äpther giordis swa som til brödh älla stek, oc sedan swdhos the, oc swa mättadis diäfflana oc otaliken helffwitis dywr aff them Oc waro oc thär x M pinor Thär äpther kastadhos the wth gynom diäfflana, oc j tässens hälffwitis drakas tridie qwidh, j hwilkom hälffwitis smidhia war, thär smältos the swa som malm, oc aff hälffwitis smedhom hambradhos til hopa mädh brän-

[1] te *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

169

nandhom hambrom, oc ffor|meradhos j manga sp. 1
fformor, fför thy tässa sacrilegi optändha alla wärldena mädh sinne skörhet, andeligha oc lekamliga, thy skulu the sywdas j förstа hälffwitis wngh oc stekerhws, Annan tidh smittadho the wärldena mädh sino swalgh, thy pintos the j hälffwitis bakara wngh, Tridhie tidh dröffdo the wärldena mädh stridh oc örlögh: thy pintos the j helffwitis smidhio, hwar the troddhos aff diäfflom swa som winbär, alth thär til at blodhit syntis wthrinna swa som rinnande bäkker, hwilkidh paddor orma oc diäffla opdrwkko Thär nästh kastadhos the j manga prässa, j hwilkom waro x M pinor Oc swa nar the waro prässadhe swa som winbär j tässom prässom, oc diäffla oc hälffwithis dywr waro drwkna aff theras blodh: tha kastadhos the j ffämpte bwken Oc thättha tolde the räthwislika fför theras drykkenskap, oc christi blodz wannythian I thenna ffämpte hälffwitis qwidh älla bwk, war swa som eeth slaktara hws, j[1] hwilko siälana slaktadhos oc ffladhos, oc all theras inälffwe wth tokos, oc sidan ophängdos the mädh ffotomen, oc pintos mädh grymmastom pinom j hwiario ledamote Oc sedan | saltadhos the j sp. 2
enne grop, mädh förbannilsenna salth Oc thär äpther slitos the oc riffwos, oc opathos aff ormom, wargom oc androm hälffwitis dywrom, Oc nar thenna grymma dywren waro all mätadh, sprwngo the til eth kär, oc drwko eldh oc brännesten, oc wedh thenna drik wth gingho siälana gynom all

[1] j *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

teras lidamoth, j hwilkom utgan[g] the opnyiados mädh grymastom pino[m]: hwilkid the toldhe räthwislika fför thy the ffladdho oc sönderslitho ffanga människor[1] här j jorderike, som propheten ezechiel withnar Thär äpther drogos the arma oc wsla siälana til drakans siätthe qwidh, j hwilkom som waro otalika galga, ffwlla mädh bränande järn krokom, oppa hwilkom siälana hängdos, somlika mädh handomen: somma mädh ffotomen, somma mädh ögomen, somma mädh öromen, so[m]-ma mädh[2] näsomen, somma mädh hiärtano, somma mädh hemelika limenom Än lywgara oc bakdantara, oc ffalssa predicara ophängdos mädh mwnnenom oc twngone, än thenna pinona kan enghen wthtrikkia, wthan hwar maa tänkia mädh sigh, hwrw honom likadhe, om han skulle tola bränande järn
170
sp. 1 j sinne twngho, älla na|krom androm lim om en halffwan tima Thär stodho oc när tässom wsla siälom otalike diäffla som them riffwo mädh iärn krokom, hwilkidh som war them til osigelika pino Oc ropadho the oc twthu, swa at thät matthe höras til hymelen. Sidhan steyldos the oc sönderslogos mädh hywlom: fför thy the gingo altidh j ffaffängelighetzsens oc kräselighetzsens hywlom, steylandhis oc pinandhis mädh alle makt sina wnderdana, Oc nar thässa wsla siäla waro swa steylda oc sönderbrutna j allom limom: tha sattis somlika aff them oppa spet som annor stek, oc torkados. oc sedan sönderslitos oc opathos aff diäfflom oc hälffwitis

[1] *Hds.* männinskor [2] mädh *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ffoglom, mädh osigelika pino. Somma stektos oppa iärn halster som annor dywr, oc soma lagdos oppa största bränandhe iärn skiffwor oc stektos, swa länghe at the gingo gynom samma skiffwor, swa som smält wagx gar gynom klädith, tha thät smältis oc wridz, oc swa drwpw the til orenasta rwm, hwar störstha köldh war, oc thär opnyiados the til at oppa nyth tola fförnämpda pinor Oc somma stektos oppa bränande glödh Oc thär off|wer sp. 2 waro thär x M pino kön, oc j them sagen j manga edra wäner. Thässa pinor til hörde them, som waro ffalska sacrilegi, som swika godha enffalla människior: hwilke mädh sinne ilklokhet skepa sigh siälena styrsle, til hwilkidh the ärw alzstingx owärdoge ℭ Thär äpther bläste thenna draken aff sigh aldra största wädher, mädh hwilko[1] siälana kastadhos j thän sywnde qwiden älla bwken, mädh största blygd oc osigelike skam, hwar x M pinor waro, oc bliffwa skulu äfförwthan ända Oc thätta rwmmedh kalladhis dödzsens rwm, oc waro thär aldra handha hardasta krankdoma, som är kallosoth: pestiläncia, spetelska: gäldh: blindhe. hwngher, torsth: ffrosth dödzsens länkthan: dödzsens stridh, oc fflere tolka krankdomma, hwilka siälana toldo, oc swa stodho the j hälffwitis dynghio oc orena watn, mädh aldre wärste lokt aff hwi[l]ko the twingadhos intil dödhen Thär äpther rensade then grymastha draken sin förbannadha qwidh, oc sände the wsla siälana j hälffwitis dyup, hwar

[1] *Ett dubbelskr.* mädh hwilko *öfverstruket.*

Digitized by Google

171 enkte annadh war wtan mörker oc sorgh, hwar
sp. 1 the toldho osigelika pinor, fför|wthan the pinor
som fför är aff sakt[1] oc swa ather opnyiadhos the
Oc sidhan drog draken sin anda til sigh, mädh
hwilkom han ather indrogh the wsla siälana j
sigh, hwilka han haffdhe fförra nidher kastadh j
hälffwithis dywp, oc sedhan pintos the j alla the
mwnna: tannagardha oc qweda som fför är sakt,
oc toldo siälana j thässom mwnnom, tannagardhom
oc qwedhom nitthan oc hwndradha twsand at-
skileligha pinor Thenna draken hadhe oc x horn,
oc waro oppa them otaligh sma hor[n], oppa hwil-
kom siälana hängdho om all sin ledamoth, hwilken
horn[2] giordho jdkeliga stridh mällan sin siälomen
til pino, oc waro thär särdelis ffäm M pinor Thenna
draken älla dywr, war konwngh offwer alla hög-
ffärdenas söner, oc mästh offwer sacrilegos, som
besmittadh hadhe gudz hälga sacramentha, owärde-
liga anammandhis älla wiiandhis Oc thy hördis
tädan härra oc wärlslika höffdinga oc theras swäna
rösther, hwilka som ropadho ve ve ve wardhe
edher biskopa oc aldra wärsta klärka, fför hwilka
sp. 2 wi | tolkidh lidhom, thy at wi ophögdom edher
j kyrkionna wärdoghet, hwilka wi trodhom wärd-
ogha wara, hwilkidh j ey waren Oc syntis tässa
höffdinga wara wänkta, oc mädh sinom bränande
swärdhom slogho the kyrkionna fförmän oc klärka:
oc haffdo tässa klärka kalka j sinom handhom,

[1] t *tillskr. ö. r. m. rödt.* [2] *Orden* mälan sin (*se längre fram i samma rad*) *här öfverstr.*

Digitized by Google

ffwlla m*ädh* eel oc brä*n*nesten, hwilkit the kastadho j höffdinga*n*na änlete sighiandhis, ve ve ve edher aldra ffförba*n*nadasta oc argasta höffdinga, hwilka m*ädh* edhre högffärdh oc bälle ophögdhe*n* os til tässa pinor, Oc swa bliffwo the j tässo kiff, alth til thäs te[1] ather op aathos oc ko*m*mo til fförnä*m*pndha pinor, Oc th*ätt*a skulu the lidha in til dome*n* Oc thy wär äpther domen skulu the mykydh hardare pino lidha, thy at kroppe*n* oc siälen skulu tha til sama*n*[2] pinas äfför wthan ändha, Aff tässo nw är sakth ma wndherstas, hwru galne wärdzslike h*ärr*a, klärka oc renliffwis män ärw, som köpa oc sälia andelige*n* tingh, m*ädh* hwilko the ffförskulla at ko*m*ma til tässa pinor som nw är sakt Sidhe*n* sagdhe sanctus dominicus, hwad ey haffwen j ffförstandith at jak haffwer sakth santh, Riddarena swaradho, yw | sa*n*nelika oc än M sinno*m* mer än thu haffwer sakt: wtha*n* wi wndro*m* hwru wi ku*n*nom th*ätt*a see j hälffwithe, mädhan omögelikidh är at tolken dywr kw*n*no wara leffwandhis j hälffwithe Dominicus swarade, hwi spörien j aff mik th*ät* j siälffwa saghe*n*, th*ät* kan ske, at j th*ät* göre*n* ffför andra mä*n*niskior skuldh som th*ätt*a ey seet haffwa: än om j wilen at jak skal edher th*ätt*a ytherligare wttydha, tha wil jak th*ät* göra, äpther thy som h*ärr*en gudh mik oppinbarade, Thy skulen j wetha, at j hälffwithe ärw xv hwffwodh diäffla, hwilko*m* j härtil om edhra syndher tiänth haffwe*n*, oc thässe diäffla til siälana pino, synas

172
sp. 1

[1] te *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* samma

Digitized by Google

them stwndom j andelike mattho, stwndhom j nakar dywra hampn älla liknilse Tha fförmagho ey diäfflana synas them j andre mattho älla them pina, wtha[n] som gudh räthwisliga til städher, oc theras syndher wtkräffwer, hwilkidh aldra största pina är onda andomen, at synas siälomen j tolkom hampn, oc aldrig kwnno ffördömpda siäla wändha sina syn ffran thera ffaseligha skapnadh, swa at
sp. 2 the jw se | them, äpther thy som syndenas groffhet wtkräffwer: nar sanctus dominicus haffde thenna ordhen sakt, oc a[n]nor fflere som lankth ware aff scriffwa Tha sagde han än ythermer til tässa riddhara, alle j som ekke haffwen sannan idhrogha j edhro hiärta, tha hawen j [j] edher tässa diäffla älla dywra liknilse, oc än mykydh slemare oc ffwlare Tha swarade somma aff them, som ey haffdhe sannan idhrogha, wthan at enasth waro förffärade aff thy som the seth haffdho, O hälge ffadher, thät synos os omögeligith wara Tha sagde sanctus dominicus, o galne, oc sene j hiärtana til at tro Om alla wärldz människior haffdo[1] seet the rädeliga tingh som j saghen, sannelika the haffdo tagith idhrogha, oc synda bätri[n]gh, Än jak skal bedhia gudh, at han skal edher oppa nyth latha se edhra syndha slemhet Oc thär nästh wändhe han sigh til christi likama, som han thär när sigh haffde sighiandhis O godhe ihesu jak bedher tik, at thu
173 wärdogas bethe tässom syndarom än entidh sina
sp. 1 syndha slemhet Härren ihesus swaradhe | dominice

[1] *Hds.* hwaffdo

Digitized by Google

dominice the sagho nogh, tro nw om the wilia Dominicus swaradhe O millasthe ihesu, än tha at thät är nogh äpther thinne räthwiso Tha lekowäl synis mik ey nogh wara, äpter tinne offwärgangandhe milhet Oc tässa syndara armhet oc ysäldh Härren ihesus swarade Dominice, wardhe som thu bedis, oc j samma stwndh sagho the j sigh, oc hwar j androm fföresagdha xv dywr älla diäffla, Oc swa mykidh som athskilnadher är mällan hymil oc jordh, swa mykidh synthis tässen dywr slemare oc ffaseligare j theras siälom: än the som the til förenna seth haffdho Oc mykydh hardare war at see syndennas slemhet än hännas pina Oc aff tässa syn ffingho the swa storan ffasa oc räddogha, at om gudhz makt haffde them ekke bewaradh, tha haffdhe the wthan twäkan[1] bliffwidh dödhe, aff hwilko oppinbarlika bewisis, at högxsta hälffwite är ffördömdom at skadha sina eghna syndha ffwlhet Oc thät är räthwisth, at swa mykydh ärlekare thät är som gudh loffwar mäniskione j hymerike, swa mykidh slemare är thät som hon ffar j hälff-
|withe Nw mädhan swa är, at mäniskian misther sp 2
gudh oc hans nadh fför syndena skuldh Och hälffwitis pina är syndena plikt, tha är hälffwitis pina saa mykydh som til henne star, anbwdh om hwilkidh människan mister hymerikis ära Tha ey om sigh siälwa, fför thy som crissostimus sigher, at om gudhi swa täktis, tha matthe nakor haffwa gudz ära, oc wndhersta hälwitis pina Än engaledhis

[1] *Hds.* twakan

Digitized by Google

kan gudh til städhia, at dödeligh syndh oc gudz nadh oc ära kwnno til samman bliffwa, Sidhan sagde sanctus dominicus, sen kärasta wäner alzmäktogher gudh plagar edher fför edhra syndher, oppa thät at j magen komma til sannindenna widerkänningh Oc j som här til haffwen waridh otroghne[1] til gudz ord, atherleder gudh nw til sanna tro om sina miskundh Thy oppa thät at j maghen ffrälsas aff alla[2] tässa fföresagdha wada, oc[3] här äpther bewaras loffwän härran gudh oc jomffrw maria j theras psaltara

¶ Thär äpther nar thätta war taladh oc giort, togho the omille höffdinga oc röffwara, oc alle the som mädh them waro widh sanna tro, oc giordho hard-
174
sp. 1 asta syndha bätringh Oc liffdho j osigeli|gho oc strangasta aterhal[4], swa at the näpliga naghontidh logho: wthan offwergeffwandhis wärldena, nakra ffaa wndantaghnom: somlike aff them gaffwo sigh j sancti ffrancisci ordon: somme j dominici, somme j cartwsie ordhen; oc somme liffdo j ärmetha lewärne, j största synda bätringh Oc fför thera skuldh ffu[n]derados mangh closther j mangh landhskap, Oc aff theras äptherdöme opwäktos manghe högborne härra oc omille höffdingha til ärlikidh leffwerne Thy är allom radelikidh, at j tagen äptedöme aff tä[s]som som nw är sakt, oc loffwen altidh jomffru maria j hänna psaltara, oppa thät at j magen ffrälsas aff tässa xv syndher, som dyrkas j wärldene swa som gudha

[1] *Hds.* otronghne [2] *Det sista* a *tillskr. ö. r.* [3] oc *tillskr. i marg.* [4] *Hds.* asterhal

Digitized by Google

Hwrw sanctus dominicus mä[s]sadhe fför hertogan j britania landh oc fflere höffdinga oc otaliken almogha Oc hwru hertogen oc somlike andre sagho nar gudz likame lyptis härran ihesum christum j klenasta barns liknilse oc tha kalken lyptis sagho the härran ihesum som han hängde oppa korsseno Oc xv ffägersta drothningha som märkis mädh xv hwffwodh dygdher Oc | aff the dyra prädican som sanctus sp. 2 dominicus giorde aff the xv drotninga älla dygdhom

Tentidh sanctus dominicus prädicadhe j britania land, samnadhis til hans mykin moghe at höra hans prädican: badhe fför hans ärligha släkt skuldh, fför ty[1] han war hertogans dotther son aff thät samma landh Oc swa fför the wnderligha gerningha, som härren gudh dageliga mädh honom giordhe, hwilka swa mangha waro, at the näplika kunna scriffwas Oc j blandh andra wnderliga gerningha som gudh mädh honom giordhe, tha hände thät entidh oppa en hälga lecama dagh, nar thenne hälge härren gudeliga sagde mässo, hwilkidh han siällan giördhe, wtha[n] andeliken hwgnadh oc gudeliken oppinbarilse: tha warth han taghen j andelika syn, oc mer än en helan tima stodh han orörliken widh altaridh, oc hans änlithe war rödbrwnt oc brännande: swa at eller syntis hasteliga opga aff hans hoffde: beteknandhis

[1] ty *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

thes hälga andha närwarw, oppa hwilkidh alle
175 wndradho, som thär när stadde waro Oc somma
sp. 1 aff them wille honom | opwäkia, oc fförmattho
ekke tagha oppa honom Thär war oc oppa tentidh
när staddhe hertoghen oc hans hwstru. och tha
the sagho thätta stora wnder, wordho the mykidh
rädh Oc tha opffyltos the, oc alle andre som thär
när waro, mädh osigelikom hogxsens söthma, swa
at the sedan ey kwnno afflaatha at gratha Thär
äpther kom sanctus dominicus til sigh j gen, oc
ffwlkomnade mässona Oc tha han haffde wigth
sacramäntidh oc oplypte christi likama, tha sago
alle the thär när waro mällan hans händer alla
wärldena ffrälzsara härran ihesum christum j
then klena aller som han war tha han opffostradhis
mädh jomffruleghom spönom Oc thär mädh sago
the eth sken swa som solen, j hwilko the sagho
ena jomffrw kläddha mädh solenne oc krönta
mädh xii stiärnom. j like mattho som sanctus iohan-
nes sagh, oc scriffwadh är in apocalipsi The skodadhe
oc pilthen mällan hännas jomffrulega arma, ffägh-
erstan offwer alla människiona söner. lighiandhis
widh hännas jomffrulega spena. hwilkas ffägrindh
offwergik alla the ffägerindh som tänkias kan, Oc
thenna millastha ffrwn togh sins wälsighnadha sons
sp. 2 handh, oc mädh hänne | wälsighnade ffolkidh
Thär nästh tha kalken lyptis, sagho the wärldena
ffrälsara som han war tha han hängde oppa korsseno
Oc jomffru maria stodh när honom, oc togh hans
wälsighnada blodh oc kastade offwer wärldena,

Digitized by Google

hänne til lakedom oc helso The sagho oc nar christi lecame oc kalken til hopa oplyfftis, xv aldra ffägersta drotningha, hwilka som betekna xv hwffwodh dygdher, j hwilkom the sagho alla sina syndher, oc wnderstodho hwrw mykydh the syndat hadhe mothe gudhi, aff hwilko the ffingho swa storan idhrogha oc grath, at manghe aff them trodho sigh thär genstan skula döö fför idhroga oc grath, som ytherlegare skal seghias j tässe äpther scriffne sancti dominici prädican Thär äpther tha mässan war wthe, gik then hälghe härren sanctus dominicus oppa prädicastolen, sighnandis sigh mädh thäs hälga kors tekn, oc begynnadhe sina talan swa sighiandis Cantate domino canticum nouum. quia mirabilia fecit Sywnghom härranom nyian sangh, thy at han wnderligh tingh giordhe
O | hederligha härra oc hoffdinga, j maghen wndra, sp. 1
hwi jak böriar mina talan mädh tässom ordhom, oppa thänna dagh som är christi lekame högtidhis dagh, sannelika thät gör jak fför tänskuldh, thy at härren ihesus christus giorde wnderligh tingh j dagh mädh edher: thy at j saghen wärldena ffrälsara j thät hälga sacramänt, thy takken honom fför hans nadha goffwor, oc sywngen honom nyian sangh. Än hwilken är tänne nyia sanghen, sannelika thät är nyia testamäntzsens oraculum, som är Pater noster oc Aue maria, thy loffwen brudhgumman oc brudena j theras psaltara, aff hwilkom j ffinghen nadh, til at see saa hälogh tingh, Thy skulen j wärdzskyllelika älzska oc bära thenna psal-

176

Digitized by Google

tara, ey at enasth j hiärtano oc mw*n*nen*om*: wthan ämwäl j edhr*om* hand*om*, oc widh edh*er* bälte, at j skulen wara wtmärkte m*ädh* the hälga treffalloghetz kesärligith märke Oc nyia tästamäntz-se*ns* märke Thy wil jak nw fförsth sighia för edh*er* aff Pater noster Oc aff the xv stykke som
sp. 2 j h*änn*e ärw, hwilke*n* som ärw the hälga tre|ffalloghetz keserliken brwda hws, j hwilkom brudahwsom ärw xv ffäg*er*sta drotni*n*gha, hwilandis sigh j gudd*om*sens sänghom Oc hwar thera haffw*er* m*ädh* sigh x aldra ffägersta j*om*ffrur Oc thässa drotni*n*gha ärw edh*er* geffna til wäner oc brwdh*er*, at göma edh*er* ffran all*om* wadha, oc ledha edh*er* til the xv rike, som ärw xv dygdh*er*, h*är* j tässo liff om nadena, och j andre w*är*ldh om ärona Thy sen til, at j th*em* ekke ffförtörne*n* älla dräpen, fför thy the ärw högxsta gudz döth*er*, oc hymerikis oc jorderikis drotni*n*ga, swa fframt som gudz strangasta d*om*ber skal ekke k*om*ma offwer edh*er* Än nar dräpas the Sa*n*nelika tha som naakor gör the gärni*n*gha som ärw mothe th*em* Th*är* äpth*er* sagdhe sanctus dominicus, k*om*men nw oc sen tässa xv drothmi*n*ga, hwilka som ärw ffägre oc digdeligare, än nakot th*ät* som tänkias äller sighias kan

aff ödhmyukte*n*ne

FÖrsta drothni*n*gh älla dygdh är ödmyukt[1] som sanctus bernardus withnar: fför thy hon är grw*n*dh-

[1] *Hds.* ödmy*n*kt

Digitized by Google

wal til alla dygdher: hwilka härren gudh mädh 177
hetasta kärlek skodhade | j iomffru maria Oc sp. 1
thenna dygdhen nä[m]pnes aff iordene fför thy
ödhmyuke nidhra sigh siälwa, säthiandhe sigh
ytherst aff allom, oc andra fframsäthiandhis för
gudz wörningh Then som haffwer ödhmyuktena,
han älzskar annars loff oc ophögelse Oc styggis
widh sith egith: wthan swa mykydh som wändhis
til gudz heder Ödhmyuker älzska ey at wara widha
nampnkunnogher: widerstyggis at gha j storom
ärandhom, wthan astwndar rolikidh oc ffredhsam-
likidh hiärta: Nw mädhan swa är, at aldzwallogher
gudh sigh swa mykidh ödhmyukar, at han är j
hwarie kreatwr, ämwäl[1] j thy minssta, swa mäkt-
ogher oc wärdogher, som han är j hymerike:
hwi skal tha dödeligh människia, som är mwl oc
aska högffärdas, oc astwndha ophögias offwer
andra, ey tänkiandhis, at alth thät the haffwa,
thät haffwa the aff gudhi, ey fför sina förskullan,
wthan aff gudz nadh thy skal ödhmyukten säthias
moth högffärdene Oc när wi högffärdos, antighia
j klädebonadh: röstene älla j hogenom: J rikedoma
älla makt, | gänstan dräps thänna gudz dötter sp. 2
mädh hardasta dödh Thänna förstа dröthningh
är[2] ödhmyukten, hwilken sigh hwillar j thät konungx-
lika brudahwsith som är Pater noster thy segher
agustinus, the hälga treffalloghet är allas ffadher,
oppa nadenna oc skapelsenna wäghna Oc swa
som sonen bör wara lydogher, ödhmyuker oc

[1] ämwäl *tillskr. ö. r.* [2] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

tiänisthaktogher ffadhrenom, swa bör os allom wara lydoge gudhi: honom rädandhis oc hederhallandhis swa som ffadher Hwilken os skapadhe aff jordenne, thär til at wi skulom altidh ödhmyuka os j allom tinghom Oc aldra mäst fför tolkom wälwilioghom ffader, hwilken os swa ärlega skapade, wthan alla wara fförskullan. Än haa kan til ffulnadz sighia aff tässe dygdh, som är ödhmyukten, hwilken edher synthis swa som en aldra ffäghersta drothningh, j ffördh hwitastha klädom, haffwandhis oppa sith hoffwodh ena krono, j hwilke som waro x dyrasta stena Oc om sin hals haffde hon ena gulkädhio j hwilke som waro xii ärlikasta
178 dyrasta stena, Om sigh haffde hon eth wnder-
sp. 1 likidh bälthe, j hwilko | som waro ffämptan atskilnadha Oc j sinne högre handh haffde hon ihesu christi ödhmyukasta pinas tekn, som är thät hälgha kors Hon haffde oc ämwäl manga gulringar aa sinom handom, som märkte waro mädh ihesu christi kors, hwilka som betekna siälana[1] ffästnigh mädh ihesu christo, Hännas klädhe waro alla wäghna besat mädh stiärnom oc dyrom stenom, osigeliga skinandhe Oc thenna dröthnig war swa ffagher, at alla stiärnors ffäghri[n]dh kunno ey liknas widh hännas minsta ffinger Thy at swa mykid, som andeligin tingh ärw störe än lecamleken, swa mykydh offwär gar andeligen ffägrindh lekamlika Oc mera ganghnar människionne ödhmyuktena dygdh, än hon ffinge härradöme offwer sool

[1] *I* siälana *är* i *tillskr. ö. r. med rödt.*

Digitized by Google

oc mana, oc alla stiärnor Thy at hon är en aff them ffösta oc ffrämsta gudz dötrom, radandhis oc bywdandhis j hälgom änglom oc siälom Thenna drothninghen haffde mädh sigh x iomffrur, hwilka ffägrindh enghen kan tänkia Än h[w]ad teknar hännas klädhis prydilse oc tiänista jomffrw: wtan | hännas ämbetz högmäktoghetz egelighet oc wärdoghet, om hwilka omögeligit är[1] nakrom til ffwlz sighia ℭ Sidan sagdhe sanctus dominicus, sen kärasta wäner, hwilken liknilse j bären j edher oc hwrw ffaghre j äräns, om j äräns ödhmyuke[2] Thy oppa thät, at j maghen lära tiäna gudhi j ödhmyuktena dygdh, tha sywnghen härranom nyian sangh, siiandis ffadher war sp. 2

Annar drothninghen är wänskapsens dygdh, hwilken som samman ffögher wänenar j enom wilia, swa at thät then ene wil, thät wil then andre, oc hwadh then ene ey wil, thät wil oc ey then andhre Thy sigher agustinus, swa som alla lymenar j enom licama älzska sigh in byrdis, oc hiälpa oc wäria hwar annan, swa til bör oc hwarie enne cristhne människio älzskas inbyrdis oc hiälpa hwar andre ℭ Sanctus remigius kallar thenna dygdena gwl kädhia älla boghia, mädh hwilke människionor prydhis oc samman bindas, oc wardha starkare j godho, Wenskapen ffördriffwer affwndh, bakdantan: genkorran, hat oc owänskap, oc samman | ffögher mangha människior j ena människio, 179 sp. 1

[1] är *tillskr. i marg.* [2] *Hds.* ödhmynke

Digitized by Google

som poeta sigher, ffordhom styrktos konwngx riken om wänskapen oc bliffwo j ffrögdh oc glädhi, mädh alla godha tingha ymnoghet, än nar wänskapen minskadhis tha wanskadhis alt goth Thy skal wänskapsens dygh säthias moth awndena syndh Än thenna drothninghen som är wänskapen, hwilar sigh j thät konungxliga brwdahws som är qui es Hwadhan aff agustinus sigher, gudh är aff sigh siälffwom, giffwandhis allom tinghom warilse, j hwilko wi maghom wndersta hans stora kärlek til os, thy bör os wärdzskylleligha älzska honom, swa som han älzskar os. wi skullom oc älzska all ting fför hans skuldh, hälzsth them som haffwa weth oc skäl Thy sigher cassiodorus, mädhan lekamllike brödher skulu älska hwar annan aff natwrlikom kärlek, myklo häller til bör allom christhnom människiom älzska hwar andra, thy at the ärw alle brödher oc samsyskene, skapade oc ffödhe aff enom ffadher som är alzwallogher gudh Oc swa mykidh som siälen är större oc wärdogare än lecamen, swa myklo större skal andeliken wänskaper
sp. 2 wara j blandh män|niskior än lecamlike, annars synda the, thy at the säthia lecamlikidh fför andelikidh Thy syntis edher thenna wänskapsens dygdh j ffäghersta drothningx liknilse. krönth mädh ärona krono, oc j ffördh skinandom klädhom swa som gull, prydh mädh blomstrande lilium, bärandhis j sinne handh yrtha qwasth, aff x rosom, hwilka som haffde osigelika godha lwkth, oc theras clarhet offwär gik solenas clarhet, Thässen drothninghen

Digitized by Google

haffde m*ädh* sigh x jo*m*ffrur osigeliga ffagra, swa som gudz ängla Oc thässen dygdhe*n* gör ffredh mälla*n* gudh oc mä*n*niskiona, thy ärw the ffawiske oc galne, som ey[1] wilia haffwa wänskap m*ädh* sin jämkristhe*n*, wtha*n* älzska hat oc wredhe[2] m*ädh* hwilko the dräpa tässa gudz dotther som är wänskape*n*, hwilkens dödher är hardare än alla kreatwra lekamliken dödh, fför thy swa myklo ärligare personan är, swa myklo sörgeligare oc beskare är hä*n*na dödher Thy oppa th*ät* at j maghe*n* haffwa wänskap m*ädh* gudhi oc mä*n*niskio*m*, tha sywnghe*n* h*är*rano*m* nyian sangh, j ihesu christi oc jo*m*ffru maria psaltar[a] Offta sigia*n*dhis qui es

180
Tridhie drothni*n*gh älla dygdh är andelike*n* sp. 1
glädhi, som är at glädhias j gudz tiänisth, j bönom mässo*m*, sc*ri*fftamalom, syndabätrni*n*gh, oc the hälga sacramä*n*ta ana*m*milsom, oc andro*m* gudelikom gärni*n*gho*m*, fför thy glädhias j tolko är thäs hälga anda ffrukt Oc om swa är[3] at nakor dröffwis oc ängxlas j tolko*m* gärni*n*gho*m*, tha ärw the genstridogha moth thäs hälga andha gaffwo som är andelike*n* glädi, oc haffwa j sigh mykydh onth, som är läthi: glömska, slioheth: wanhop, äller awndh: som crisostomus withnar ℭ Än the*n*na drothni*n*gh so*m* är andeliken glädhi, hwilas j th*ät* konwngxlika brwdahwsidh älla palacium, som är In celis Thy at j hymerike är osigelighe*n* andelighe*n*

[1] ey *tillskr. ö. r.* [2] *I* wredhe *det sista* e *tillskr. ö. r.*
[3] *Ett dubbelskr.* at nakor *här öfverstr.*

Digitized by Google

glädi, hwar hälge män skulu glädias m*ädh* brwdgu*m*manom oc brwdene äfför wthan ändha, sywngandhis them äwärdeliken loffsangh Thy sigher . sanctus paulus, war omgangha är j hymerike Hwadhan aff ieronimus sigher, tha är war omganga[1] j hymerike, nar wi glädhioms oc ffrögdhoms
sp. 2 j gudelikom gärninghom Thy | synthis edher thenna dyghden som är andelighen glädhi, swa som ffäghersta drothningh klädh m*ädh* rödhom klädom, hwilkidh som märker hennas offwärgangandhe glädhi, fför thy rödher lither är glädinnas märke, oc blek är dröffwilsenas. Hwilkidh som offtarsth pröwas santh Thenna dröthningh war krönth m*ädh* glädinna krono, besath m*ädh* häloghetzsens teknom, som är ihesu christi kors, hwilken som waro rödh giordh j christi blodhe, teknandhis at hälga manna glädhi är mästh j wars härra ihesu christi pino Thenna kronan haffde j sigh tyio aldra ffäghersta gwllil[i]or, fför x gudz bwdordha ffwlkomnilse, til huilkid thenna dygden opwäkkär aldra mästh sina älzskara Thenna dröthningh[2] haffdhe m*ädh* sigh x aldra ffäghersta jomffrur, hwilka som lekto j psaltarom: harpom, ffedelom, oc androm sangara anbwdhom Hwilkidh som war allom them thät hördho, til aldra största glädhi oc ffröd, thy at thenna ffrun som är andeligh glädhi, är mästh mädh them, som gudeliga läsa jomffru maria psaltara, thy at han är begynnilse til alla andelika glädh[i] Thenna drotninghen haffde widh sith

[1] *Ett följande öfverflödigt* är *öfverstr.* [2] *Hds.* dörthningh

Digitized by Google

bälte oc j sinom handhom aldra ffäghersta psaltara 181
| oc war aldra blidasth oc gladasth j sith änlithe, sp. 1
swa ath jomffrwna son härren ihesus christus oc
ängla lwstas at skodha hännas ffäghri[n]dh Thy
at hon mädh sin wänlek lockar til sigh alla tingha
skapara Thär äpther sagdhe sanctus dominicus, o
kärastha wänär, j dröffdens mykid om j bort-
tappadhen sköl: krono älla hiälm. Hwru myklo
mer maghen j dröffwas, än j borth tappen tässa
drothning. som är andeligh glädhi, hwilken bätre
är, än alth thät gul oc sölff, oc dyra stena som är
j alle wärldene Än thy wär thenna dygdhen borth
tappas offtha, oc ämwäl dräps mädh hardastom
dödh, mästh j storom högtidhom: hwilkras dödher
stywgghare är j gudz asyn, än om nakor drape
mädh fförgifftilse swa mykydh ffolk som ware j
eth helt konungx rike, hwadhan aff j maghen wnder-
stha, hwrw stywgghe j ärän j gudz asyn, som
otalikom synnom haffwen dräpidh tässa drotnigh,
som är andeliken glädhi Thy oppa thät, at j maghen
göra both oc bätringh fför tässa syndh, tha sywnghen
härranom nyian sangh, som är Pater noster oc
Aue maria

aff tolomodeno

Fiärdhe drotningh är tolomodzsens dygdh, om sp. 2
hwilka människian offwärwindher wredhe, kiff oc
trättho oc mykidh annadh[1] Thy segher gregorius,

[1] *Hds.* annandh

Digitized by Google

om tolomodh wnffas hogsens rolighet: ffredh oc samdräkth, m*ädh* gudhi oc människio*m*, oc all genwärdogh tingh offwerwi*n*nas lättheligha m*ädh* sälom sigh*er* The*n*na drothni*n*ghen hwilar sigh j th*ät* keserligha brwdha hws som är Sanctificetur oc th*ät* är räthwisth, fför thy ath syndara wardha häloghe om twlomodh, oc ffwlbordoghe j allom dygdho*m*, oc skulu sigh*er* wi*n*na aff allo*m* sino*m* ffiandho*m*, fför thy hon är starka ma*n*na harnisk, oc owi*n*neligith sloth moth allo*m* dröffwilso*m* oc motegangh. Hwilkidh som pröwas m*ädh* thy som sanctus remigius sigh*er*, at gudz son lärde w*är*ldena höffdingho*m*, som waro appostlone, tässa dygdena swa sigia*n*dhis, j edhro tolomodhe skulen j ägha edhra siäla, Än the*n*na drotni*n*ge*n*nas ffäghri*n*dh är osigeliken, fför thy wm alla mä*n*niskior som j tässe wärldh ärw, fförmattho at see h*än*nas ärlighet om ma*n*g M aar, the fförmattho ey än tha wttrykkia
182 sp. 1 halffdele*n* aff | h*än*nas ffäghrindh, fför thy at hon är alla hälgona krona Oc sigherw[in]ni*n*gh m*ädh* hwilko*m* alla martyres offwe*r*wnno gladheligha all ge*n*wärdog tingh Thy segh*er* ciprianus, hwilken som haffwär tolomodh han haffwär alth goth, oc th*en* th*ät* ey haffwe*r*, han misth*er* alt goth ¶ The*n*na dygdena sagho manghe aff edh*er* j ffäghersta drotni*n*gx liknilse, wara*n*dhis j keserligo palacio, hwilkidh wth hwggith war aff dyro*m* steno*m*: hwilke*n* som war j ffördh keserligo*m* klädho*m*, prydh m*ädh* aldraha*n*dha dyra stena Thäslikis waro oc h*än*nas x jo*m*ffrur, priddha m*ädh* rödhbryno*m*

Digitized by Google

klädhom, som the haffde waridh ffärgadh j blodh
Oc swa mykidh sken oc clarhet gik aff thenna
drotningennas klädhom, at thät offwärgaar alla
människio wnderstandh Thy äro the mykidh galne
oc ffawiske som fförsma thenna drotningh, Hwilka
thy wär nw manghe ey ath enasth fförsma, wthan
ämwäl dräpa mädh hardastha dödh, mädh sino
otolomodhe, hwilkidh swa hateligith är gudhi[1]
som then ware them konungh, hwilkins dotther
han haffde pinadh | oc dräpidh om ·c· aar, hwar sp. 2
dagh skärandhis hänne lim fran lim, j samma
mattho haffwen j dräpidh tässa gudz dötther hwar
dagh, oc moske j hwariom tima, Än hwad warder
aff edher, nar j skulen presenteras fför aldzwalloghan
gudh, hwilkens dötther j haffwän swa offta pinth
oc dräpidh, sannelika edher star enkte annadh
fföre. än pina oc[2] dödh, thy ath gudh älzskar mer
tolomodith, än nakor konwngher sina engasta
kärasta dötther Thy oppa thät at j magen ffaa nadh,
til at älzska tässa dygdh som är tolomodh, oc
wnkomma the näffsth, som j haffwen fförskulladh
mädh edhro otolomodhe, tha loffwen idkeligha
härran ihesum christum, oc hans wälsignadha mo-
dher jomffru maria j teras psaltara

Fämpta drotninghen är miskunnena[3] dygh mädh
hwilke wi warkunnom os offwer annars dröffwilse
oc ysäldh, swa som wara eghna: hwilkidh räth-

[1] *I* gudhi *är* i *tillskr. med rödt.* [2] oc *skrifvet 2 ggr.*
[3] *I* miskunnena *de sista 2 bokst. tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

wisth är, fför thy wi ärom alle brödher, oc allom
os är almänneliga en natwr, swa at hwad hälsth
enom kan offwärkomma, thät ma oc wäl hända
them andhra Thy skulu konungha rädas, at op-
183 högias til konungxligha wärdoghet, fför thy at
sp. 1 | manghe aff them ärw leddhe j häktilse oc pino,
oc ffatighe oc ffakwnnoghe ärw opsatthe j theras
stadh til rikesens styrsle ¶ Thän som miskun-
samber är, giffwer rifflika ffatighom, Oc raskeligha
athergiffwär thät orätteliga ffangith är, Oc styggis
widh styldh, roff oc slema winningh, oc gladeligha
wmffämpner andelikeen ffatigdom Thänna drot-
ninghen hwilas j thät konwgxligha brwdahwsith,
som är nomen tuum Thy härrans ihesu nampn
är alla dygdha källa oc ophoff, om hwilkidh all
genwärdogh tingh offwärwinnas Oc all godh tingh
ymneliga geffwas allom godom människiom Oc
hwilkeen som hälsth kallar oppa härra[n]s nampn,
han skal ffräls warda, Thy skal thätta nampnidh
ihesus nämpnnas mädh största wördhningh Thy at
j ihesu nampn skulu böghias all knä, j hymerike
iorderike, oc ämwäl j hälwithe Hwadan aff agu-
stinus sigher, härren ihesus är stor härra, oc my-
kydh wärdoger at loffwas, thy at ey är ände oppa
hans stora miskundh oc milhet Sanctus ieronimus
sigher, om miskunnena ärom wi aterlösthe, oc
skikkade j blandh gudz barn Oc hwadh som
sp. 2 | hälst j os är thät som goth är, alth samman är
os giffwidh aff gudz miskundh, som ambrosius
withnar Oc ey är j hymerike, ey j jorderike, oc ey

Digitized by Google

j hälffwite naakor then som sigh kan skyla älla hölia fför miskunena wärma, Aff miskunnenas dygdh sigher agustinus, O hälogh oc wärdogh dygh, aff hwilke all tingh skälika skikkas j the hälga kyrkyo Thenna aldzwallogx gudz ffadher dötther ledde sin engasta brodher som är gudz son til jorderikis, twingandhis honom at anamma mandhom j iomffruleghom qwidh, fför alla wärldena helsa, Miskunnen ffödde honom, klädhe oc ffostrade mädh jomffrulege myölk, oc bewiste honom manga andra miskunsamliga gärningha, om jomffrn maria: Swa til bör oc allom christhnom mäuniskom wthan atherwändho ffwlkomna alla miskunsamlika gärningha, ey at enasth lecamlika, wthan jämwäl andelika, som är at lära then ffakunnoga, näpsa then brwtlegha: hwgxswala then dröffda: fförlata them som them mothe brwtidh[1] haffwa: bidhia fför owänär, Oc gerna lida allan oräth | O äroffwl dygdh oc drothningh som är 184 sp. 1 miskunnen, wm hwilka konungana konungh är tiänare giordher, thär til at han skuli göra alla träla til hymerikis konungha, Thär fföre segher jak edher, at minstha miskunna dygd j nakre siäl är swa ffagher oc ärlikin, at om gudhi täktis at göra eth tolkidh lekamlikidh lyws, som tässa dygdenas lyws är, tha ware thät lywsidh hwndrasinnom klararen än solen, och fförmathe thät wäl at lysa offwär hwndrada wärlder om the til waro Sen thy o kärasta wäner, hwru äroffwlla j ären om j haffwän

[1] *Hds.* brwitidh

Digitized by Google

miskunnena Hwar fföre syntis hon edher j ffäghersta drotningx liknilse, haffwandis psaltara j sinom handhom Oc klädh j hwitastom klädhom, j hwilkom alla wäghna scriffwadh war tässen tw namnnen, ihesus oc maria, fför thy the ärw miskunnenas nampn, Thenna drothninghen war krönt mädh trem kronom, fför thy: gudz miskundh är j hymerike. jorderike oc j hälffwite, Oc hännas wälwilioghet offwer gar alla människio wnderstandilse,
sp. 2 thy at hon | är swa ffagher oc täk, at hon dragher til sin kärlek alth thät j hymerike oc iorderike är, oc hwilken hänne haffwär til wän, thät ganghnar honom mer än han aatthe alth wärldz gul Oc nar nakor hänne misther, tha misther han alth goth Thässa dygdhena haffwen j offta dräpidh mädh omiskunsamlighet, mädh swa hardhom dödh, at om gudh wille wändha then döhhen j lekamliken dödh, tha fförmatthe han dräpa alth thät liff haffwär, j thy största rike j wärldene är, fför thy swa mykydh offwergar dygdena dödher lekamliken dödh, som dygdhen är ärlikare än nakodh lecamlikidh tingh, Nw är wetandhe, at tässa ffäm föresagda drothninga älla dygdher, the ärw opbörilse til at göma x gudz bwdordh, thy haffde hwar tera mädh sigh x aldra ffägersta jomffrur, hwilka göra ffämtyio, thy skullen j wärdzskyleliga läsa ffämtyio Pater noster oc Aue maria som är förstа delen j brwdgummans oc brwdhena psaltara Oc om j thät ey fförmaghen, tha skullen j ath minsta läsa ffäm Pater noster fför tässa v drothninga,

Digitized by Google

185
oc ffämtyio aue marior fför teras | ·l· jo*m*ffrur: sp. 1
Jo*m*ffru maria til hedh*e*r, hwilken som är alla
dygda drothni*n*gh, thy at hon haffde dywpasta
ödhmyukt: renasta wänskap, största andelika glädhi,
ffwlko*m*ligastha tolomodh, oc aldra största mis-
ku[n]dh: hwilka v dygdh*e*r märkis m*ädh*[1] the fförsta
v ordhe*n* som är, Aue Maria Gracia Plena
Dominus. Thy oppa th*ät* at j mage*n* ffa tässa
dygdh*e*r, oc them behalla, tha loffwe*n* altidh h*är*ran
ihesum christum, oc hans wälsighnada modh*e*r
jo*m*ffru maria j theras psaltar[a]

aff aatherhaalleno

Siättha drothni*n*ghen är ather*h*alsens dygdh, aff
hwilko ieronimus sigh*e*r, sant ather*h*al är, at mä*n*-
niskia*n* ather*h*aller sigh aff offwe*r*fflödogho*m* mat
oc dryk, oc tämer kötid at th*ät* skuli tiäna andano*m*,
oc ey högffärdas Oc bindh*e*r th*ät* m*ädh* aterhalsens
boghio*m*, at th*ät* ey skuli draga siäla til skörhetz-
sens slemhet, fför thy at[2] fför offwe*r*fflödoghet[3]
skuldh ffalla ma*n*ghe j skörliffnadh Än aterhallidh
är syndena besl, oc älzskar ängla liffwärne, oc är
alla dygdha fföderska oc gö*m*merska, hwilke*n* som
hwilas j th*ät* konu*n*gxligha brwdha hws, som är
Adveniat reg|num tuum hwilkid som är brud- sp. 2
gu*m*ma*n*s oc brwde*n*na brwdahus, oc[4] th*ät* är räth-
wisth, at the*n*na dygdhe*n*, som är ate*r*halidh,

[1] m*ädh tillskr. i marg.* [2] at *tillskr. ö. r. med rödt.* [3] *Ett felskr.* a *vid ordets slut utskrapadt.* [4] oc *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

skuli thär hwilas, fför thy at thät ledher them thät älzska til äwärdelikidh rike, oc gör dödelika människiona odödelika, oc lica änglomen Thär fföre synthis hon edher j ffäghersta drothningx liknilse, haffwandhis krono a sino hoffde, aff aldra handa dyrom stenom, oc konungxspiro haffdhe hon j sinne hand, Hännas kläde haffdo blekan leth, oc waro alla wäghna sänkt mädh gul kronom Hon haffde oc mädh sigh x aldra ffägher[sta] jomffrur, klädha mädh tolkom samma klädebonadh Thy segher agustinus, sannelika then är mykid ffawisker, som ey älzskar skälikidh aterhal, fför thy thät ganghnar mer människione, oc bäther bewara thät hänna siäl, än hon haffde sigh til gömara hwndradha twsandh kämppa, hwilke som redoboghne waro dageligha, at beskärma hänne fför allom til kommande wadha Än thy wär j ärän mykidh oskönioghe, swa at j ey ath enasth wth-
186 sp. 1 driffwen hänne | ffran edher, wthan ämwäl dräpän tässa gudz dotther mädh edre offwärfflödoghet, fför ty swalgith nidertrykker oc dräper skälen j människione, oc ämwäl alla dygdher, hwilka som ärw thät ypparsta godha, fför thy dygdenar offwärgha alth thät lecamlika goth j wärldene är, thy at fför them ffar människian äwärdelikidh liff Sidhan sagde sanctus dominicus, thätta oc mykyd annadh saghen j, än j säghen wanlika swa, än tha at wi thät saghom, tha kwnnom wi thät ey ffwlkomlika ffórstaa Jak swarar, swa som j haffwen j edher ena odödelika siäl, hwilken större oc ärlegare är

Digitized by Google

än all wärlden, tha lecowäl sen j hänne ey, oc ey kwnnen fförsta hännas skepelse, J samma mattho är om tässa dygdher som nw är aff sakth, oc här äpther skulu sighias, thy at enghen dödeligh människia kan nakod sin begripa älla wndhersta theras ffäghrindh oc ärlighet, Än ängla oc hälga män oc ämwäl diäffla skodha thät aldra klarlikasth Än fför thy at j ey thätta wnderstan, tha aff lathen j ey at göra ondha[1] gärningha, mädh hwilkom j dräpen tässa dygdher, hwilkras döder | hardare sp. 2 är j gudz asyn, än alla människio natwrliken döder, hwar fföre maghen j storlika rädas fför gudhz wredhe, at hon skuli ey wanlika snarth offwär edher komma Thy oppa thät, at j maghen wnkomma tässen wadha, tha loffwän idhkeligha härran ihesum christum, oc hans wälsighnadha modher jomffru maria j theras psaltara,

Sywndhe drothninghen är renleksens dygdh Hwilken som är hogxsens oc kötzsens obesmittilse, thy är all skörhet athwakteligha fflyandhis, wthan j rättho hyonola[g]i, Oc aller renleker skal wara j hiärtano, mädh tankom ordhom oc gärninghom Renleksens dygh är aldra ffägärsth offwär alt thät ffägärsth är, söth offwer alt thät söth är, ren offwer alt thät renth är Then som älzskar renlighet, han hatar skörhet, fflyr qwinno samtal, aterhaller sin öghon aff ffaffänghe syn, sina händher aff syndelighe hannan, fförsma kyssan oc klappan,

[1] *Ett dubbelskr.* gärninger *öfverstr. m. rödt.*

Digitized by Google

oc ohöffwisk ordh oc wisor: bortdriffwär högffärdh
oc wredhe, fflyr swalgh oc offwärfflödoghet, thy at
te[1] ffördä[r]ffwa renlekän Then som älzskar ren-
187 leken, han idhnar gudelika wakw, oc atherhal aff
sp. 1 math | oc drik, oc älzskar saktmodoghet, oc öffwar
sigh j gudelikom bönom: höre gärna gudz tidegärdh,
anammar gärna näffsth fför sin brwth Oc offwär
alth astwndar at göma renth oc obesmittadh hiärta,
oppa thät at the magho komma til änglana kom-
ponskap, oc gudz änlitis klarhet, hwadan aff war
härra sigher, häloghe ärw the som haffwa eth
renth hiärta, thy at the skulu see gudh Thenna
ffäghersta drothningh som är renleken, hwilas j
brudgummans oc brwdena käserlikid brwdahws,
som är Fiat voluntas tua Thy segher fulgencius,
renligheten är alla dygda drothnigh, sedarna ffrw,
hogxsens skärhet, lecamans wällwkt[2]: altidh astwnd-
andhis ffwlkomna gudz wilia, oc ey spöriandhis
äller letandhis the tingh som wärldzliken ärw,
wthan mädh största godhwilia aktandhis hwadh
gudh bywdher göra: Renleksens dygdh är swa
ffagher oc ärleken, at om all sandhkorn j haffsens
grw[n]dh waro swa ffaghra jomffrur älla qwinnor,
som war fförsta modher eua war, hwilken som war
skapadh aff siälffwom gudhi, aldra ffägärsth offwär
sp. 2 alla qwinnor: alla tässa | otalika jomffrurs ffäghrindh
kunno ey liknas minsta renleksens ffäghri[n]dh,
för thy ena renliffwis människios siäls ffäghrin[d]
gar offwär alla lecamlika ffäghri[n]dh: För thy at

[1] te *tillskr. ö. r.* [2] *I* wällwkt *är* t *tillskr. m. rödt.*

Digitized by Google

dygda[1] ffägrindh är äwärdeliken oc odödeliken, Oc leka*m*leke*n* ffäghrind[2] är ffra*m*ffarleke*n* oc wanskeliken Thy syntis edher renleksens dygdh swa som ffäge*r*sta drothnigh, kronadh m*ädh* kon-
5 u*n*gxlighe krono aff rosom oc liliiom, prydh m*ädh* aldra handa ffäghersta blomstrom H*än*nas kläde waro hwith so*m* hwitasta snyöö, s[k]inandhe m*ädh* mykle ffäghrindh, alla wäghna sänkt m*ädh* roser oc liliior, ä tyio oc tyio til hopa, fför thy
10 at hwadh hälsth tässa drothni*n*gha haffdo j sin klädis prydilse, altidh waro tyio j tali äller try: ffäm älla tolff, oc stwndho*m* xv, älla hwndradha Än til at wthyda th*ätt*a tal, kan jak ey göra fför tyma*n*s stwnthet skuld: wthan th*ät* at enasth, at j tässa
15 tali i*n*nelykis brwdhgu*m*ma*n*s oc brwdena psaltara, som ärw ihesus oc maria The*n*na drothni*n*ghe*n* som är renligheten, haffde m*ädh* sigh x aldra ffäghersta jo*m*ffrur hwilka h*änne* tiäntho, oc offwe*r* gik hon alla w*är*ldena drothni*n*|gha j w*är*doghet: wäl- 188 sp. 1
20 taloghet, nadh oc ffäghrindh, thy är the*n* säl som älskar tässa drotni*n*gh, fför thy hwilke*n* som haffwär renleken, än tha at ha*n* ware aldra mi*n*sther, han haffwär sa*n*nelika mera glädhi oc hwgnadh, än the*n* som haffde the ffäghersta oc rikasta
25 ffrw j wärldene är, til sina älzskeligha brwdh Thy sege*r* crisostomus, renleke*n* är högxsta gudz sons aldra kärasta brwdh, hwilken fför tänskul wille ffödas aff jomffru, at han wille bewisa, hwru kär

[1] *Hds.* dygdadha [2] *Orden* leka*m*leke*n* ffäghrind *tillskr. i margen o. insignerade.*

Digitized by Google

honom war jomffruleken renleker Thy maa thän sannelika sighias wara wsal. oc j ondan tima ffödd her, som ey at enast wthdriffwer ffran sigh thässa drothningh som är[1] renleken[2] wthan ämwäl dräpär mädh hardastha dödh Thy sigher gregorius nazanzenus, hwad skulle göras aff them manne, som waltoghe oc smittadhe ens wallogx konungx dötther, oc än thär offwär drape mädh slemastha dödh: sannelika honom borde lidha största plagho oc näffsth, oc än thär offwär äpther laghen, skulle han fförgas mädh hardasta dödh: Hwru myklo hardare
sp. 2 dödh ffórskulla then, som ey at enasth smit|tha högxsta konungxsens brud, som är renleken, wthan ä[m]wäl dräpär mädh slemastha dödh, Nw om nakor wille spöria, hwru dräpom wi tässa drothning som är renleken: honom ware swarandhe, swa offta som j mädh hiärtano lostens j orenom tankom: mädh mwnnenom talän ohöffwisk oc skör ordh: oc mädh gärningenne bedriffwen: swa offta dräpän j thenna ärlegasta drotningh oc gudz brwdh, fför thy kötsens smittilse är renleksens dödher Nw oppa thät ath j maaghen ffaa nadh aff högxsta konwngenom, som är alzwallogx gudz son, hwilkens systher j haffwen swa offta dräpidh mädh edhre skörhet, j tankom ordhom oc gärninghom, tha loffwän honom oc hans wälsighnadha modher jomffru maria, idhkeligha j theras psaltara,

Ottondhe drothninghen är snillenas dygdh, aff

[1] är *tillskr. ö. r.* [2] *Härefter ordet* wtan *öfverstr.*

Digitized by Google

hwilke bernardus sigher, snille är alla dygdha köreswän älla styrerska, sedarna ära, dygdana sool, nattanna stiärna: dagannа blomstrandhe liliia, snille är alla wisa mannа mästherska, oc alla konwngha oc höffdingha som andra skulw styra drothningh: 189
wthan hwilkens styrsle all tingh stan|dha j storom sp. 1
wadha Hwadhan aff ieronimus sigher, snillen bortdriffwer swek, ffalshet oc ilklokhet: hon ophögher älla nidhra alla domara, fför thy om the sniällelika oc rättheliga döma, tha äro the loffwärde, än om the osniällelika döma moth rätthenom[1], tha äro the straffande Thenna drothninghen som är snillenas dygdh, hwilas j thät keserlega palacium. som är Sicut in celo, fför thy snillen är dygdenna lyus, alla stiärno hymel, skynandhis oc lysandhis ffakwnnoghetzsens mörker: thy seger ieronimus O ärleken ffrw oc alla dygdha drothningh oc mästherska, thu säther mattho j dygdhom, skikkar jämpnadhen, bywdher the tingh som görandhe ärw: bortläggher[2] the tingh som onytogh ärw, oc altidh wtwäl bästa delen: Alla andra dygdher ärw swa som roser oc liliior, än snillen är som en skinandhe hymel offwer them alla, fför thy at mi[n]stha snillenas dygdh är swa ärleken oc hedherwärdhom; at om gud wille omwändha hänne j eth lekamlikidh trä, tha ware thät trädh större, starkare oc ärlikare än liffsins trä j paradhis, swa at thät mädh sin storlek | oc höghet opffylthe alla wärldena, sp. 2

[1] *Ett dubbelskr.* tha äro *öfverstr.* [3] *Det första* g *i* bortläggher *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

oc giorde alla odödelika som aff thy aatho, som
fförsta fföräldrana waro, ey at enast lecamlika,
wtha*n* ä*m*wäl andelika Thy sigh*er* ambrosius,
mi*n*sta nade*n*na gaffwa är mykydh ärlikare än
liffsens trä j paradhis Thy sagho manghe aff edh*er*
eth högtidelikidh palacium, bygdh aff stiärno*m*, j
hwilko som war en wänasta drotni*n*gh, hwilke*n*s
ffäghrindh ey kan ffwlleliga tänkias: fför thy hon
war klädh m*ädh* ärona klädebonadh, hwilke*n* alla
wäghna war prydh*er* m*ädh* stiärno*m* Hon war oc
krönth m*ädh* aldra ffäghersta skinande krono, haff-
wa*n*dhis m*ädh* sigh ·x· aldra ffäghersta jo*m*ffrur
som wänasta ängla, Th*en*na ärleka drothni*n*ghen
som är snillena dygdh, är alla dygdha skolastwffwa,
wta*n* hwilka alla konsth*er* oc dygdh*er* standha j
egipto mörker, Thy sigh*er* agustinus, ffordho*m*
lagdis stor win om m*ädh* storo ärwodhe at wnffa
snillena dygdh, än nw thy wär fförsmas hon oc
wtdriffs, oc ämwäl dräps m*ädh* gry*m*masta oc
190 hardastha dödh, hwilkens dödh*er* offwärgar alla
sp. 1 martyres dödh, som jeronimus | withnar snillenas
dödh*er*, j thy at han är nade*n*na ffördarffwilse, är
han swa som a*n*nar wars h*är*ra dödh*er* Hwad skal
wardha aff edh*er*, som tolka drotni*n*gh*en* älla dygdh
haffwe*n* swa offta dräpidh, sa*n*nelika j haffwe*n*
fförskulla*n* [!] äw*är*deligen dödh, thy oppa th*ät*
at j magh*en* hono*m* wnko*m*ma, tha radh*er* iak
edh*er* kärasta wänär, at j idkeligha helsen h*är*ran
ihesum christum, oc hans millasta modh*er* jo*m*ffru
maria j theras psaltara

Digitized by Google

Niiondhe drothningh är räthwisonas dygdh, aff hwilke isidorus sigher, räthwisan giffwär hwariom enom thät honom til höre: offwärmannomen lydhno: wnderdanomen näpsth: jämnwnghom got äptedöme, oc systherlegen kärlek Thy segher seneca, räthwisan är alla dygdha drothningh, sederna ffäghrindh: gärningha ändelykt: hon diktar laghen, oc giffwer räthwisom lön: ffördömmer wrangha, oc nar räthwisan är bortho, tha bliffwa enghen rike widh makt, wthan ffördärffwas mädh omilhet oc offwerwälle Räthwisan ffördriffwer s[w]ek: bor[t]älther styld oc roff: fförbywdher all le|kamans syndeliga sp. 2 begärilse, oc ey til städher hälga manna wanwördilse O hwrw säl the rike ärw, j hwilkom räthwisan styre O hwru osäl the riken ärw, j hwilkom oräthwisan härras Thenna wndherliga dröthnigh som är räthwisan, hwilas j thät keserligha brwdhahws, som är Et in terra, thy segher basilius, thät är räthwisth at jordhen skal wara[1] wndherdanogh hymelslikom laghom, oc gudz rät som bwdhordhom oc domom: hwadhan aff agustinus sigher, mädh iordenne wnderstars war lecame, hwilken altidh skal styras mädh gudz räthwiso, at han som bör tiäna skuli ey härras, oc ffrwn som är siälen, skuli ey trodhas wnder ffötherna Thy at största orä[th]wisa är, at tiänaren härras oc härren tiänar Sidhan sagde sanctus dominicus, athwakten min ordh som jak talar, fför thy nakre aff edher höre mik aldrigh mer, thy at ffire aff edher skulu innan morghon

[1] wara *2 ggr i hds.*

Digitized by Google

daghen döö, hwilke nw ärw hele oc helbrigdha Thy rader iak edher, at j taghen angər oc idhrogha fför edhra[1] syndher oc roffweri, thätta saghdhe han
191 fför thy, at the som[2] skullo döö, waro stora omilla
sp. 1 ogärningis män Thär nästh sagdhe dominicus, j skulen gärna ffly alla oräthwiso, oc alltidh älzska räthwisona, swa som scriffwadh är aff konwngh dauidh, hwilken som togh abigail mädh största kärlek sigh til hwstru oc wän, fför hännas ffäghrindh oc dygdelighet skuldh: Swa är oc allom radelikidh, at the tagha tässa drothningh som är räthwisan, sigh til brudh oc kärastha wän, Hwilken j otänkelige mattho offwärgar tässa abigail j ffäghrindh oc dygdelighet, thy at tässa abigails ffäghrin[d] oc rikedoma waro fförgängelike Än räthwisanna ffäghrindh oc rikedoma ärw äwärdelika som scriffwadh är, räthwis skal ey röras äwärdelika, thy at hans räthffärdoghet skal bliffwa äwärdelika fför wthan ända, Thy haffwär then mykydh större skada som misther räthwisona, än then som misther swa manga kistor ffwlla mädh gul oc dyra stena, som sädis korn ärw j ·M· choris: choriis är en matta, haffwandhis j sigh xxx spän O hwru
sp. 2 stor människiona darskap är, hwilken fför | litidh fförgängelikidh lecamligith tingh misther swa mykidh goth, thy at mera täkkis gudhi räthwisan, än honom offradhis otalika byrdher mädh gul oc sölff. oc dyra stena Thy sagho manghe aff edher räthwisona dygdh, j ffägärstha drothningx lik-

[1] *Hds.* edhera [2] *Orden* the som *2 ggr i hds.*

Digitized by Google

nilse, klädh j dyrastom klädhom, haffwandhis aldra handha leeth äller ffärgho Hwilken som oc war krö[n]th mädh äronas krono: hallandhis j enne hand konungxspiro, oc j andre swärd, haffwandhis mädh sigh x jomffrur, ffäghre än nakor kan tänkia Thenna drothninghen är högxsta kesarens brudh, hwilken som skal döma mädh honom alla wärldena Thy maghen j högeligha rädhas, som ey at enasth wthdriffwän tässa drothningh ffran edher, wthan ämwäl dräpen mädh hardasta dödh, swa offta som j gören androm oräth, mädh styld oc rooff, äller oc ey betalän edhra skuldh Oc sägher iak edher sannelika, at hardare är thenna dödhen j gudz assyn, mädh hwilkom j dräpän tässa drotnigh äller dygdh, som är räthwisan, än allas thera dödher som dräpne ärw j alla wärldena stridhom 192
Thy seger gregorius | dygdhena dödher är siälenne sp. 1
til äwärdeliken dödh, hwilken som fförskullas, nar som nakor gör oräth moth gudhi oc sinom iämpcristhne Thy radher iak edher, at j haffwän räthwisona oc alla andra dygdher, som jak haffwär om taladh oc än skal tala, j störstha heder oc wördhnigh, oc skulen j latha byghia hwario thera särdelis altara, oc hedra them swa som hälga manna hälgadoma, Hwilkidh the oc gordho Än äpther langan tima, nar som mangha hälga manna högtidher optokos, tha bor[t]lagdis tässa högtidher Än wärdzskylleligha skulw dygdher hedras, thy at the ärw fförsta sak, at wi skulwm hedra hälgha män Anantidh för thy, at the ärw j högxsta mattho

Digitized by Google

j allom hälgonom Thridie tidh thy at te[1] ärw hälga
manna högxsta ära Fiärdetidh thy at the haffwa
sin warilse aff gudomsens äwärdeliga fföresyn, mädh
hwilke fföresyns reglo the styras som ffrälsas skulu,
oc j tässo mattho skulw dygdenar hedras mädh
the dyrkan som kallas dulia Än j christo oc marie
sp. 2 j hwilkom the ärw ffulkomlikasth, skulw | the hedras
mädh the dyrkan som kallas yperdulia Oc äpther
the mattho som te[2] äro j gudhi aff ophoffweno,
tha skulu the dyrkas mädh samma hedher som
siälffwer gudh, om the mattho som kallas latria,
thy at gudh är siälf dygdhen Oc än tha at dyghd-
enar ey haffwa människio hampn, tha haffwa
the äpther dygdena makth ihesu christi oc jom-
ffru marie, oc alla hälgona aldra ffäghersta warilse
älla liknilse j sigh Thär äpther sagdhe sanctus
dominicus, nar j läsän jomffru maria psaltara,
tha s[k]wlen j läsa x aue maria gudz räthwiso til
hedher, oc x gudz miskundh, oc x the hälgha tro,
oc x hwiario enne aff them andra dygdhom, som
nw är om taladh, oc än skal talas, oppa thät at
the magho edher hiälpa, oc j allom tinghom ffrämia
til thät bästa, fför thy at nästh gudhi star enkthe
annadh j the hälga scriffth, wtan aff dygdena loff
oc syndhenna lasth Thy thär til at j maghen bätra
thät som brutidh är, och öffwa edher j dygdelikom
gärningom, tha loffwen härran ihesum christum,
oc hans wärdoga modher j teras psaltara

---

[1] te *tillskr. ö. r.* [2] te *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

193
Tiiondhe drothninghen är starkhetzsens dygh, aff sp. 1
hwilke ffulgencius segher, starkhetzsens dygdh gör
mäniskiona hogh stadoghan j motheganghː oräddhan
j bradhom tinghom: mattar dirffwenas oc räddogans
rörilse, Aff starkhetzsens dygdh segher poeta, O
ärligasta oc hederwärdogastha starkhet thu ästh
alla dygdha drotninghː thu oplyptther alla andra
dygdher. som nidherffalna ärw, thu ästh stridena
ffrw, oc sidanna regla, thu nidhra oc ophögher
hwem thu wilth, swa at enghen är then som ey
rädhis tith härradömeː hwadan aff ieronimus sigher,
om starkhetena ffwlkomnas gudz bwdhordh: all
ffrestilse manlika offwerwinnas, Hon borthdriffwer
hiärtas ängxlan oc slyohetː glömsko oc wanhop:
hogxsens dröffwilse, oc allan oskäliken räddogha
¶ Thenna drotninghen som är starkhetzsens dygdh,
hwilas j thät konungxlika brudahwsidh, som är
Panem nostrum quotidianum Thy som agustinus
segher, räthwislika är thär hänna hwilorwm, thy
swa som wi styrkioms til lecaman aff lekamliko
bröde, swa stadffästo[m]s wi oc styrkioms mädh
| andelighe starkhet, til at göma gudz bwdhordh sp. 2
Thy syntis edher starkhetzsens dygdh j ffäghersta
drotningx liknilse, prydh mädh osigelige äro, haff-
wandhis oppa sith hwffwodh keserliga krono, hwil-
ken prydh war mädh x skinandhe stiärnom Hon
haffde oc j enne sinne handh en lagärbärs qwisth,
oc j andre skyöl oc spywt, til tekn at hon är redo-
boghen, ath hiälpa os j allom genwärdoghom
tinghom: J spywtsens ffano haffde hon wars härra

Digitized by Google

kors, thy at[1] all war ära oc starkhet är j wars härra
körs; som paulus sigher, wärlden är os korsffästh,
oc wi wärldene om christi kors Thenna drothninghen
haffde mädh sigh ·x· aldraffäghersta jomffrur,
hwilka som baro brödh. oc aldra handa kosth älla
ffödho, mädh hwilko människionor widerkwekias,
oc oppehallas j gudz wäghom Aff starkhetenas
dygh sigher ambrosius, andelighen starkhet är
gudz ffadhers dotther: gudz sons syster: oc thäs
hälga andha wän, hwilken altid är redeboghen at
194 hiälpa os, om sins ffadhers alzmäktogx gudz makth,
sp. 1 om sins bro|ders ihesu christi snille Oc sins wäns
thäs hälga andas aldra täkkasta wälwilioghet O
stor gudz milhet, hwilken os beskermar om sina
äroffulla brwdh, som är andelighen starkhet Thy
äromm wi sannelika ffawiske. om wi fforsma mälla
borthdriffwom ffran os tässa äroffulla drotnigh,
om hwilka wi mathom ffaa styrk til at göma gudz
bwdordh Än thy wär fför läthi oc wärldzliken
rädogha brytz offta mothe gudhi, oc andeliken
starkhet fförsmas oc dräps Thy mistom wi mykyd
goth nar wi brythom mothe gudz bwdhordhom Nw
oppa thät at wi mattho[m] fförwaras aff allom
wadha, oc wnffaa starkhetzsens nadh til at fful-
komna gudz bwdhordh, skulom wi gärna älzska
tässa ffäm fföresagda dygdher, som är atherhal,
renlek, snille, räthwisa, oc andeligän starkhet mädh
teras ffämptyio jomffrur, hwi[l]ka altidh ärw redo-
bogh[n]e at hiälpa allom them som gärna läsa

[1] at *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ihesu christi oc jo*m*ffru maria psaltara, til at ffulko*m*na x gudz bwdh ord Thy skulo*m* wi wärldzskylleliga läsa andra dele*n* aff psaltarenom, antighia then | större som är ffäm oc ·l· Pater noster oc aue sp. 2
maria. äller oc then mindre, som är ffäm pater noster oc ·l· aue maria som fför är sakt

Älloffthe drotni*n*ghe*n* är trona dygdh, aff hwilke pa[u]lus sighe*r*, tron är the tingha grw[n]dhwal, hwilke*n* ey ku*n*no begripas m*ä*dh leca*m*leko*m* si[n]nom, hon sa*m*man ffögher jordzslike*n* tingh m*ä*dh hymelslikom tinghom Tron är hälga ffädhrana lärdo*m*ber, apposlana grw*n*dhwal, oc alla the hälgha kyrkios stadffästilse, hon offwergar the tingh som m*ä*nniskiona si*n*ne ey fförmagho begripa, oc th*ä*t som enkte ögha kan see, ey öra höra, ey hiärta tänkia, th*ä*t fformaa ensa*m*na tro*n* begripa · Tron är aff tolff stykke, aff syw sacramentis. aff the hälga scriffthz sanhet, oc aff th*ä*t stikth som hälga pawa, biscopa, oc hälga ffädher haffwa stadffästh oc samtykth j sino alm*ä*nneliko concilio älla rad, j the stykke som alm*ä*nnelika the hälga kyrkio[1] oppa rörer The*n*na dygdh är wnderliken oc offwärgar natwrlika mattho, wtha*n* hwilka enghe*n* kan täkkias[2] gudhi Tron skal säthias mothe otrolike trowillo, 195
moth kätteri, troldo*m* oc swartakonsth | Aff tro*n*ne sp. 1
segher en hälagär man O san[3] tro storth är tith loff, thu ästh the hälga kyrkios keseri*n*na: dygd-

[1] *Hds.* kryrkio [2] *Hds.* tälkias [3] san *tillskr. i öfre marg.*

Digitized by Google

enna beskärmerska, alla troghna människiors oplyserska oc lärerska: thu ästh kärleksens regla, hopsens lyktha, snillenas styrerska, the hälga treffalloghetz sändebodh, alla hälga manna brudh Thenna drothninghen hon hwilas j tät[1] keserliga brudahws som är Da nobis hodie: hwadan aff agustinus segher, om the hälga tro giffs os warth dageligit brödh aff alzmäktoghom gudhi, hwilkidh ey ffaas wthan rättha tro som ambrosius sigher, then hälge andhe är nadenna giffware: än hwilkom giffwer han sina nadh, sannelika ey hedninghom, wthan them som framhalloghe bliffwa j rätthe tro Thenna dygdhen är ärlikare oc ffäghre, oc högre j alle ffwlkomlighet, än alla the ·x· dygdher som fför är sakth, fför thy at andra dygdher the komma endels aff lärdhom oc sedhwänio Än tronas dygdh är giffwen aff siälffwom gudhi, som paulus oc hälga propheta sighia, oc swa mykydh som the
sp. 2 dygden är ärlikare som giffwän är | aff siälffwom gudhi, än the som läris aff människiom, swa mykydh högre oc ärlikare är tronas dygdh, än the andra dygdher som fför är aff sakth Thy synthis edher tronas dygdh j ffägärsta drotningx liknilse, pridh mädh osigelike ära, hwilkas kläde waro nedan til hwith som sniö, beteknandhis ihesu christi mandoms anammilses tro J midhwaghw waro the rödh, teknandhis hans pino oc dödz tro Än offwantil waro the aff gul, teknandhis the hälga treffalloghetz oc ihesu christi opstandilses tro oc

[1] *tät tillskr. i marg.*

Digitized by Google

ära Hon war oc krönth mädh trem kronom, the
fförsta war aff sölffwär Annor aff dyrom stenom,
the tridhie aff stiärnom, teknandhis thät samma
som fför är sakt aff klädomen J sinne högre handh
haffde hon en kalk, j hwilkom war christi lecame,
hwilken hon gaff troandhom människiom. them
liffaktogha görandhis Oc j wänstra handene haffde
hon ihesu christi kors oc all hans pina wampn
Hon haffde oc mädh sigh ·x· ffäghersta jomffrur,
kläddha oc pryddha j samma mattho som hon 196
siälff, Sidan sagdhe sanctus dominicus | swa ffagher sp. 1
oc ärleken är th[en]na drotninghen, at hon j wnder-
like mattho offwärgar nyio ängla cora natwrlika
ffägrindh Thy at mera goth fförskullar hon aff
gudhi, än alla ängla natwr är, oc thät godha som hon
fförskullar, är äwinneliken ära, om hwilka gudh
ägx äpther allom wilia, oc j honom ynneligha
all astwndelighen tingh Nw haffwen j hörth wnder-
lighen tingh aff tronas wärdoghet, sagde sanctus
dominicus, oc än til lägher jak et[1] wnderlikit som
är, at mera täkkis thät gudhi oc nytthogare är thät
människione, at hon haffwär rättha tro j sith
samwet, än hon ffinghe nythia äpther sinom wilia
ena hela ängla gerarcia at enasth äpther natwrleken
skipilse: fför thy som agustinus oc mästara j sen-
tenciis sighia: änglana magho synddha oppa teras
pur naturs wäghna, Än the hälgha tro bliffwandhis
j sinne rätthe mattho, ma aldrigh syndha, annars
ware thu tingh j eno rwmne hwart moth andro,

[1] et *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

som är dygdh oc lasth, hwilkid omögelikidh är,
sp. 2 Nw om nakor wille spöria, hwru th*enna* ffä|gh*er*sta
drothn*ingh* maa ffaas, hon*om* ware swarandhe, om
thu tror th*ät* m*in*sta stykke j the hälga tro wara
s*a*nnare än största wnderstandeligith t*ingh* j na-
twr*enne*, tha ästh thu qwämelikin, at ffaa th*enna*
dygdena som är tron, fför thy natwrlikidh lyws
är wndh*er* tronas lyws, swa som m*in*sta m*ä*nniskia
är ffwlkomlikare än största oskälikidh dywr, aff
hwilko maa wnderstas, at största skadhi är, at
mista eth m*in*sta stykke j the hälga tro Än thy
wär manghe aff edh*er* ey at enast mista trona, wth*a*n
ämwäl sarga oc dräpa m*ädh* hardasta död, hwilka
j dräpän m*ädh* hädilse: swartakonsth: stiärna[1]
skoda*n*: oc diäffwlzlik*om* troldo*m*, hwilkas dödh*er*
swa harder oc gry*m*b*er* är j gudz asyn, at om möge-
ligith ware at änglana mattho döö, häller wille
the hälga treffalloghet, at ·M· ängla skullo döö,
än tro*n* ath enasth entidh skulle ffört*appas* m*ädh*
hedn*ingh*a wantro, troldo*m* oc ffalzsan spado*m*
Thy sigh*er* agustinus, mera älzskar gudh m*in*sta
nade*nna* gafwo, än största tingh j natwrena Oc
197 segh*er* ieronimus, at otrolika m*ä*nniskior dräpa
sp. 1 gudz son oppa nyth Thy th*är* | til at j maghen
ffrälsas aff allo*m* wadha, oc wnffaa nadena til at
stadeliga sta j the hälga tro, tha loffwen h*är*ran
ihesum christum, oc hans wärdogha modh*er* jo*m*-
ffru maria j theras psaltara

[1] *Hds.* striärna

Digitized by Google

aff hoppeno

Tolffthe dröthninghen är hopsens dygh, aff hwilko mästara sighia j the hälga scrifft, hop är til kommande häloghetz wissa bidhan, aff fföreganganndhom godgärningom, än at hoppas at ffaa hymerikis äro wthan godha gärningha, är dirffwe, hwilket som segx aff somlikom wara syndh moth them hälga andha Sanctus ieronimus prisar hopsenz dygdh sighiandhis O äroffulla cristna människio hopp, thu trösther them som christum dyrka j gudz wäghom, oc gladha gör them som fföresedde ärw til ärona: thu ästh troghna människio drothningh: wanmaktoghom starkhet: dröffdhom glädhi: wäghffarandhom trösth oc hwgxswalilse: ffram farnom hwilo, oc sywkom läkedhom Thu ästh oc the hälga kyrkio drotningh, wärldena spira, tronna swärdh Oc aldra ffäghersta ffru, offwär alla them som ffagra ärw Thu est oc[1] theras segher som stridha: theras wnsäthningh | som j wadha komma, oc the- sp. 2
ras ärliken ffrihet som j häktilse komma Oc om hoppedh fförmaghom wi all tingh, oc wthan hoppedh wanskoms wi, ä hwrw hälsth starke wi ärom Thenna ffäghersta jomffrulegha drotninghen hwilar sigh j thät kesärliga brwda hwsidh som är Et dimitte nobis debita nostra oc thät är räthwisth fför thy, som ffulgencius sigher, om hopped j härran gudh förlatas wara syndher, oc thy ffik dauidh miskundh oc syndafförlatilse, om fful-

[1] *Orden* est oc *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

kommith hop til gudh Oc cayn warth ffördömdher, thy at han wanhoppadhis. Hoppedh förddriffwär oc högffärdena, nidherkastar dirffwena: borth älther wanhop oc ä[n]gxla: styggis widh ondan wilia, oc säther alla siälena trösth til gudz Thär nästh sagde sanctus dominicus, hwilken som astwndhar at wnffa thenna ärleca drotningh älla dygd, han skal otwäkeliga tänkia oc tro, at minsta guddomsens makt förmaa mera frälsa, än alla wärldene syndher oc diäffla förmagho at skadha: för thy
198 ä hwru grofflika nakor haffde syndath, ey för
sp. 1 thy haffde han[1] | wthtömth minsta pwncten aff gudhz miskundh: thy at mera förma minsta gudz miskundh ath förlata syndena, än otaligha wärlders ondzsko kunno bryta, thy at hwar gudz miskundh offwärgar all skapadh oc skapaskolande tingh j osigelighe matto, Thy war cayn illa blindher wrdhen nar han sagdhe, störra är min wranghet än gudz miskundh: sannelika om cayn haffde dräpidh otalika wärldher, wäl matthe han haffwa ffath misku[n]dh, än han haffde ödhmyukliga kändz sina syndh, oc bedz förlatilse oc ey wanhoppadz: sannelika sannelika swa stor är hopsens godhet, at om naakor haffde ämwäl dräpid gudz son, oc mädh idhrogha oc angher hoppadhis gudz miskundh, sannelike han ffinghe förlatilse, swa som somlika wars härra ihesu christi kors ffästara ffingho Thy kan enghen ffullelika begripa hoppsens ära, hwilken edher synthis j ffäghersta drotningx lik-

[1] han *2 ggr i hds.*

Digitized by Google

nilse, klädh j clarastha gulle, oc krönth m*ädh* äronas krona, standandhis oppa sino*m* knäm fför ärona konu*ng*, oc badh fför w*är*ldene, oc för|wärffwadhe sp. 2 allo*m* the*m* gudz miskun*d*h oc synda förlatilse, so*m* haffwa hop til gudh Jnscr*i*ffwa*n*dhis allas theras na*m*pn j liffsens bok. som wthwalde ärw, Oc alth hymerikis h*är*skap gladdhis aff h*ä*nnas godhet Oc ämwäl äronas konu*ngh*er högeligasth lwstadhis j h*ä*nna ffägri*n*dh The*n*na drothni*ngh*en haffde oc m*ädh* sigh ·x· aldra ffäg*er*sta jo*m*ffrur, hwilka som waro klädha oc priddha j sa*m*ma mattho som ho*n* siälff The*n*na drothni*ngh*e*n*nas ffäghrindh oc ärlighet offwärgar all liknilse, fför thy at om all sandkorn j haffsens grw[n]dh, oc alla stiärnor j hymelen, oc all skapad tingh waro[1] wändh j dyrasta mästara, oc alle tässe mästara giordho enkthe annadh in til ythersta domadagh, wthan taladho om h*ä*nnas ffägrindh oc ärlighet, the kunno ey wthyda mi*n*sta delen aff h*ä*nnas dygdhelighet Sa[n]nelika, nytogare är th*ät* människione at hon haffwär mi*n*sta nadena hop, än hon atthe ·c· w*är*ldh*e*r, hwilka bygda waro aff gul oc sölff oc dyra stena Här m*ädh* maa wnderstas, hwadh skada m*ä*nniskionor ffaa aff thy, at the mista nadhena hop, mädha*n* th*ät* ganghnar swa 199 | mykydh the*m* th*ät* haffwa Än thy wär manghe sp. 1 ärw swa wsle oc ffawiske, at the ey at enasth fförsma älla bortdriffwa tässa drotni*ngh* som är hoppet, wthan ä*m*wäl dräps m*ädh* hardasta dödh:

[1] *Hds.* wäro

Digitized by Google

hwilken swa grymber är, at om gud wille wända then dödhen j lecamliken ffördarffwilse, jak segher edher sannelika, at om twsanda wärlder til waro, the fförginghos alla j enom pwnkt Än wanhopped som är hopsens dödher, är mykydh större ffördärffwilse, än ·M· wärlder fförginghos Oc häller wille gudh ffördarffwa ·M· wärlder, än hata minsta nadenna hop Thy at om gudh hatade hoppedh, tha hatade han sigh siälffwan, Thy at hoppädh är en aff hans älzsta dötrom Och swa som gudhi är omögelikidh at synda, swa är honom omögelikidh at hata sigh siälffwan, som remigius withnar Thy är edher allom radelikidh sagde sanctus dominicus, ath j haffwän stadogh hop til gudz miskund, oc öffwen edher j godhom gärninghom, oc enkanneliga j ihesu oc jomffru maria psaltara,

sp. 2 Trättandhe drotninghen är kärlekxsens dygd, aff hwilkom paulus apostolus seger, kärlexfful människia tror oc hoppas all godh tingh, oc är ey högffardogh älla hedergirogh, hatar enghen, gör engom fförtreth: wredhgas ey älla annan rether til wrede: ey älzskar ondha tanka: letar ey sith egith gangh, Kärleken är the dygdh, wthan hwilken engha dygdher täkias gudhi, som ambrosius segher: kärleken gör[1] gudh ffalan, oc fför en wathdryk älla minsta kärlex tiänisth köpes hymerikis rike O äroffwller kärleker, thu ästh alla dygda ffru: alla dygda mästherska: thu ästh the hälga kyrkios

[1] gör *2 ggr i hds., senare ggn öfverstr.*

Digitized by Google

ffägärsta prydilse: thu ästh alla hälgona häloghet, siälanas bränn*a*nde lwghi, hymerikis drothni*n*gh, wärldena kesari*n*na, kärleke*n* helar sywka, mätthar hwngrogha, oplyser blinda, regerar oc skikkar all tingh, swa ath enghen är th*e*n so*m* sigh kan skyla fför hans wärma: Han är guddomsens brudh, 200
milhetse*n*s dygd, oc dygde*n*nas kraffth, om | kär- sp. 1
leken opffylles hymerike, oc hälffwithe ath*e*rlykkis, oc än tha ath alla dygdh*e*r äru äroffulla oc heder-
wärdha, tha är kärleke*n* störsth*e*r oc wärdogasth*e*r högxsta loff, Th*e*nna drotni*n*gh*e*n som är kärlexsens dygdh, hwilas j th*ät* keserligha brwdahwsith som är Sicut et nos etc^{ra} th*ät* är, swa som wi fförlato*m* th*e*m os mothebryta: hwada*n* aff ambrosius
siger, om wi haffwo*m* kärleken, tha fförlatho*m* wi gärna all broth som moth os görs: hwilkidh wi skulo*m* gerna altidh göra, fför thy war h*ä*rre sigh*e*r, at hwario*m* eno*m* skal ath*e*rmälas m*ä*dh the sa*m*ma mattho, som han mälär andro*m* Hwadhan aff
agustinus segh*e*r, fförtänskul at wi wetho*m*, at gudh är j hwiario*m* eno*m* waro*m* jämcristne om sins guddo*m*s warilse oc makth: th*ä*rfföre til bör os ffulkomlika förlata, hwadh som hälsth os warder mothe brutidh Oc seger gregorius, o mä*n*niskia. mädan thu älzskar goth oc hatar onth, hwy älzskar thu ey thin h*ä*rra oc thin gudh, j hwilkom oc aff hwilko*m* thu haffwär alth goth
Thu skalt oc älzska thin iämcristhin som | tik sp. 2
siälffwan, endel fför thy at j haffwe*n* bada ena
natwr, endel fför thy at han skal ko*m*ma til sama

Digitized by Google

äro som thu, oc aldra mästh fför thy, at j ären
badhen eth om warilse, oppa gudomsens wäghna
Thy segher basilius, gudz oc iämcristhens kärleker
offwergar alla andra dygdher, Hwarfföre syntis
han edher j ffäghersta drothningx liknilse, hwilkens
kläde waro aff gul, alla wäghna prydh swa som
mädh bränn̈ande logha, thy at kärleken är gudz
älzskelighetz eldher, Hon war oc krönth mädh
otalikom äronna kronom fför trigia handha kär-
leksens mattor, som är til gudz: sigh siälffwan: oc
til sin iämcristhen Thenna drotninghen halp kär-
leka allom sinom owänom, oc räknade annars
gärningha sina eghna. Hon haffde oc mädh sigh
·x· aldra ffägersta jomffrur, hwilka som waro osige-
liga milla oc wälwiliogha Sidan sagde sanctus
dominicus, o kärasta wäne[r] akten hwrw mykydh
goth j misthen, nar j tappen tolken drothningh
201 som är kärlexsens dygdh, om hat, awndh oc wrede
sp. 1 Oc skulen j weta, | aldra sanasth at gänstan män-
niskian syndadhe, tha hämdhis all kreatwr offwär
hänne, om gudz kärleker them ey ather hyölle
Thy är then mykydh ffawisker, som ey at enasth
fförsmar oc borth driffwer ffran sigh tässa droth-
ning som [är] kärleksens dygdh, wthan ämwäl
dräper mädh hardasta dödh Och skulen j wetha, at
thenna dödhen är swa hardher, at om ·M· wärldher
til waro, oc alth thät liff haffde j allom them,
skulle dräpas mädh grymasta dödh, ey kwnne än
tha allas theras dödher liknas widh then dödhen.
mädh hwilkom thenna drothninghen dräps som är

Digitized by Google

kä[r]leken Hwadan aff j maghen wndersta hwru[1] hardan dom j fförskullen, om [j] ey bliffwen j gudz oc iämcristens kärlek Thy oppa thät at j maghen wnkomma allan wadha, oc älzska kärleksens dygdh aff allom krafftom, oc ynneliga ägha all godh tingh, tha radher iak edher, at j loffwen härran ihesum christum, oc hans wälsighna[da] modher jomffru maria j theras psaltara

aff syndabä[tring]

Fiortandhe drothninghen är synda bätri[n]ghenas dygh, aff hwilke agustinus segher, syndha bätringh är ffwlkommen wili at bätra giordha | syndher, sp. 2 oc ey offtare göra, oc thänna synda bätringhen wnderstars j twäghia handa mattho, fförsta är som doctores seghia, at hon bögier människiona til at söria fför syndena, oc j tänna mattho kallas thänna dygden rätwisonna del j wilianom J andra mattho är synda bätring eth aff syw kyrkionna sacramä[n]t, oc innelykker j segh idhroga oc scrifftamal, wthan hwilken syndabätringh enkte dogher, oc tässa sacramänstz mattha är j ordomen, som är j syndenna wedergangho, oc j them ordhom mädh hwilkom prästhen aff löser syndara, hwilken som ärw tässen, Ego te absoluo a peccatis tuis, thät är, jak aff löser tik aff tinom syndhom. Syndennas förlatilse är thät, som kallas res sacramenta oppa latino: syndabätrin[g] kallas angher oc bätrin[g]

[1] hwru *2 ggr i hds.*

20—23303. *J. Marie psaltare.*

Digitized by Google

ty[1] at människionne skal mistäkkias at hon haffwer syndat: hwadhan aff ambrosius segher, synda bätringh är syndena nederffal, dygdenna opnygilse, hymerikis planterningh[2], änglana glädhi, oc
202 diäfflana gabbilse, siälana helsa, wärldena läke- 5
sp. 1 |domber: oc sedanna prydilse, aff synda bätringhene seger en hälagher ffadher O ärofful oc ffäghersta ffru oc drothningh, thu ästh theras hop som wille ffara: theras rätilse som j trowillo komma, theras kärleker som älzska, thu atherkallar wthdriffna oc 10 biltogha til ffädhernis rikedh O hälogh dygdh offwer alla dygdher, thu ästh wsla manna wän: blindha manna oplyserska: thu fföder hwngrogha oc geffwer torstoghom drikka: thu ästh syndogom mera älzskelighen än andra dygdher, fför thy ath 15 om tigh opnyias andra dygdher, thy at thu ästh sanneliga the dygdh, om hwilka all godh tingh wnffas aff gudhi, oc alla misgärningha til geffwas: thu gör ffatiga rika: kläder nakna, löser ffanghna: helar sywka, opreser dödha O hwrw goth oc nytte- 20 likidh är, älzska tigh oc omffämpna O hwru skadelighit thät är them som sigh härdha j syndenne, oc ey sigh scriffta, oc ey göra bätringh älla söria fför giordha syndhe ¶ Thenna drotninghen älla
sp. 2 dygdh som är synda bätringh, hwilas | j thät keser- 25 ligha brudha hwsith, som är Et ne nos inducas in temtacionem, thät är oc ledh os ey j ffrestilse Oc thät är rätwisth, fför thy som jeronimus segher,

[1] ty *tillskr. ö. r.* [2] *I ursprungl. skr.* planterninghen *ha de 2 sista bokst. öfverstrukits.*

Digitized by Google

om syndhabätringh ffrälsoms wi aff diäffwlsens, kötsens oc wärldena ffrestilsom, fför thy om thu ffrestas aff diäfflenom, tagh näpstena oc synda bätringh, oc han skal ffly ffran tigh Om thu ffrestas aff köteno, tha ödhmyuka[1] thät mädh syndabätringh, och om thu bedröffwis aff wärldene, tha näps tik mädh ffasto bönom äller andre twangh, fför thy gudh näffser ekke tyswar, oc swa är syndabätringhen j nakra mattho thät högxsta som ffrälser oc bewarar fför allom ffrestilsom, som cassiodorus withnar ¶ Thenna dröthninghen som är syndhabätri[n]gh, är swa ffagher oc ärleghe, at hon offwärgar alla the ffägrindh, som tänkias älla siias kan Thy syntis hon edher j ffäghersta drothningx liknilse, krönth mädh trem äronas kronom, fför the try stykke som til höre sanne synda bätringh, som är sander idhroghe, rät scrifftamal, oc ffwlkommen wili at ey optarmer syndha, Hännas klädhe waro aff al|dra handha leet älla ffärgho, 203 sp. 1 thy som ciprianus withnar, syndabätringhen haffwer j sigh alla dygdher Thenna drothningen haffde j sinne wenstre handh ena gisl, j wndherlike mattho pryddha, swa som mädh ffäghersta blomstrom, hwilken som teknadhe kötsens plikth, som är lima slagh: harklädhe: ffastha: waka: pelagrims ffärdh oc anadh tolkidh, j hwilkom the pinas oc plaghas som syndha bätringh göra, oc aff hwilko siälana bliffwa ffagra fför gudhi Än j sinne högra hand haffdhe hon eth konungxlikidh drykkekar, j hwilko

[1] *Hds.* ödhmynka

Digitized by Google

som war wnderliken oc aldrabästh smakandhis drykker, hwilken hon skänkthe allom them, som sigh haffdo plagath j synda bätringh Oc the som fförra waro ledhe som diäffla, the wordho äpther thenna drykken som ffäghersta ängla, Hon haffde oc mädh sigh ·x· aldra ffäghersta jomffrur, hwilka som them alla klädde j ffäghersta klädhe, som drothninghen haffdhe skän[k]th, oc i[1] wnderlike mattho them hwgswalandhis See sagdhe sanctus dominicus, hwrw goth thät är at göra sanna syndha bätring, thy at heller wille gudh, ath alle hymbla oc stiärnor mädh theras rörilse, skulle söndher
sp. 2 | brythas, än han wille offwer geffwa the persona, hwadh häller hon ware man älla qwinna, j hwilkom san syndha bätringh ffwnnes, thy at mera älzskar gudh nadenas gaffwo än all lekamleken tingh, thy at hon nämber nalkas gudh, än nakodh lekamleked tingh, som dyonisius sigher Än thy wär manghe hatha oc fförsmaa thenna drothnigh, mädh thy at the aldrigh wilia göra synda bätringh, wthan hata scrifftamal: styghis widh ffasto oc gudeligha böner, oc glädhias j ondhom gärninghom, aktandhis altidh at bliffwa j syndenne, oc haffwandhis alzenghen gudz rädoga, wthan at enasth om paska tima synas the göra synda bätringh, än thy wär the göra thät ey aff kärlek, wthan til at[2] wndffly skam oc blygdh, thy at the genstan äpther paska göra swa som hwnden, hwilken sigh wmwändher til thät ledha han wth kastadhe: swa athergangha the til sin

[1] i *tillskr. ö. r. med rödt.* [2] at *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

gamla synda wana, O hwru ffawisker then skulle hallas, som ffanytteliga fförtärdhe sins ffadhers ägodela, sannelika han wanffrägdadhis aff allom, oc räkna|dhis at wara en dare, hwad skal tha sighias aff them, som wthan atherwändho bliffwa j ondhom gärninghom, mädh hwilkom the ey at enasth fförsınaa oc borthdriffwa thenna drothningh, wthan ämwäl dräpa mädh osigelighom hardhom dödh Nw oppa thät, at j matthen ffa nadhe at göra sanna synda bätringh, och wnffa alla syndha ffö[r]latilse, tha loffwen idhkeligha härran ihesum christum, oc hans wälsighnada modher jomffru maria j theras psaltara

204 sp. 1

Fämptandhe drotninghen är renleffnadz dygdh, aff hwilke agustinus segher, renleffnadher är j twägghia handha mattho, fförsth allmänneligha j cristhna manna stadhga, thy at alla cristna människior, som wnffangith haffwa hälogh döpilse, ärw bwndhna til at halla ·x· gudz bwdh ordh ¶ Annar renliffnadher är closther leffwärne, j hwilkom är högxsta ffulkommilse: hwi[l]ken swa mykydh offwärgar almänneliken renliffnadh, som ihesu christi licamas sacramä[n]t offwär gaar äkteskaps sacramänth, oc swa som biscops ämbete är wär|doghare än prästa ämbete, fför thy at closther leffwärnis stadhghe haller j sigh alth thät almännelikom cristhna människo stadhgha til hörer Oc swa mykydh som en skäleken siäl är bätre än et oskälekädh dywr: swa mykydh är closther leffwärne bätre, än alnännelikidh christh-

sp. 2

Digitized by Google

na människio liffwärne Oc thätta liffwärnädh är ey nyleka opffwnnedh, wthan j prophetomen oc prophetana sonom begynnadh, oc aff helya oc helizeo ffwlkomnadh Oc thär äpther aff warom härra ihesu christo wärldena ffrälsara, aldra ffulkomlikast pröffwadh oc stadh ffästh[1], Oc äpther honom liffdo apostlana atherhalleligha j renliffwe, sanne lydhno oc siälffwilias ffatighdom Thy segher agustinus, jak tor diärffueligha sighia, at cristhna mäniskior the leffwa ekke äpther christi leffwärne, thy at hans leffwärne war ekke almännelikidh, wtha[n] aldra ffulbordeligasth, swa at ey kunne ffulbordogare wara, och nästh honom waro apostla j ffulbordogastha leffwärne Oc mykydh atskel apostlana leffwärne, oc almänelikid cristhna människio
205
sp. 1 leffwär|ne Än the halla räth apostla leffwärne, som offwergeffwa wärldena oc ffölia härranom ihesu christo Ey kan oc nakor räteliga halla christi leffwärne, wthan han är bwndhen wndher nakors lydhno j closther leffwärne: thy at hon är grwndhwal til alla ffulbordelighet Thätta leffwärne som är closthers leffwärne, thät gar offwär almännelikidh cristhna människio leffwärne, j mangra handa mattho, fförsth at lydhnan j clostreno gör människiona beqwäma[2] til alth goth Annantidh fframhalloga j godho. Tridhia tidh ffulkomna til at styra oc lära andra til thät goth är Fiärde tidh är closterleffwärne högxsta ffulbordoghet at wnffly synda tilffälle Fämpte tidh thy at thär gömmis

[1] *Hds.* ffäffsth [2] *Hds.* beqwäna

Digitized by Google

renare renlighet, än j andro leffwärne Siäthe thy at thär är bätre til andeligen beskodilse Sywnde wärdena fförsmädilse, Ottondhe är diäffwlsens offwerwinnilse. Nyionde kötzsens näffsilse Tiiondhe gudeleka böna brändaghi Ällofftе är andeliken omgängilse, thy at renliffwis människio omgängilse är j hymerike, som sancte paual segher, hwilken som war största renliffwis | man Tolffte är synda- sp. 2 bätringena hwashet, som kyrkyiona lagh sighia, renleffnader j closthrom offwär gar alla wärldzslika människio syndabätri[n]gh Trättande är at j closthromen offras gudhi all människionas wnderstandilse Fyortandhe är, at [j] thy closther som reglan hals, offras gudhi ffulkomlika aller människionas eghen wili, mädh hwilko alt goth fförskullas Fämptande är, at j closttreno widhersegx at haffwa egith, ämwäl om han atthe alla wärldena: hwadhan aff war härra sigher j lästene: hwilken ey offwärgiffwer alth thät han ägher, han fförma ey wara min känneswän, Sidan sagde sanctus dominicus, mädh tässen ·xv· stykke maa bewisas, at stor atskelnadher är mällan hälogth closther leffwärne oc cristhna människiors leffwärne, hwilkidh oc maa kallas ffulkomlikidh Nu om nakor swa segher, cristna människiors almännelikid lewärne, som wärldz människior halla, thät är ffulbordogare oc högre, älla lika hälokth widh clostherleffwärne, tha är thät oppinbarth oc wärstha kättheri: fför thy 206 closthers | ingangh göras try lyffthe, mädh pröff- sp. 1 wadhom oc stadhffästhom ordhom, som är at

Digitized by Google

människian widhersegher alth thät hon ägher, sigh siälffwa oc sin egen wilia Än wärldz människior geffwa at enast nakodh aff sino godzse O[c] altidh behalla ffrälssan wilia, at göra hwadh them täkkis Thy j tässe mattho offwärgar closther leffnader osigheliga almänneligha cristhna människio leffwärne j wärldene ¶ Oc thätta äpter scriffna til lägher jak, segher doctor alanus som alt thätta samman skreff[1], taghandhis grundhwal aff sancti thome ordhom, at stadhffästa sancti dominici ordh, til at offwerwinna somlika trowillara oc kättara, hwilka som mykydh pläga tala oc döma om thätta ärandhe: mothe hwilkom sanctus thomas starkeligha stridher j sina böker, oc manlika offwärwindher Oc jämwäl mädh manghom järteknom bewiser closther leffnadh wara ffwlbordogare j osigelighe mattho, än wärldzligha människio liffwärne Oc än tha at biskopana wärdoghet är större j osigelike
sp. 2 mattho än renliffwis människio stadhga: aff | the makth som the haffwa offwer the hälga kyrkio och sacramäntha, som sanctus thomas sigher Tha lekowäl ärw the ey högre oc ffwlbordogare oppa dygdena wäghna, än renliffwis closther människior arw Thy at closthers renliffwe gör människiona swa som gudz ängla Oc lika gudz son, thy at the ey leta sith egith gangh, wthan fframsäthia almänneliga nyttoghet sinna ena widhertorfft, som agustinus withnar ¶ Thenna drothninghen som är renliffuadher, hwilar sigh j thät keserlegha palasium

[1] *Hds.* skerff

Digitized by Google

äller brudahws, som är Sed libera nos a malo Thät är, wthan ffräls os aff ondho Amen Thy segher agustinus, re[n]leffnadher bindher människiona swa til goth, at han ffrälsär hänne ffran wärldenne oc til ffögher hänne gudhi, Gör hänne tryggha oc starka j ffrästilsom: twlogha j dröffwilsom: oc rika j allo godho, Renliffnadher liknas widh ängla leffwärne, för thy at renliffuis människior mädh största wansamlighet halla thät j jorderike: hwilkidh änglana halla mädh störstha lätelighet j hymerike, 207
| Hwar fföre synthys edher thenna dygdhen j sp. 1
ffäghersta drothningx liknilse, krö[n]th mädh trem äronas kronom[1], för the try stykke som renleffnadh til höre, som är lydhna: atherhal, oc siälffwiliandhis ffatigdhom, Hännas kläde haffde aldrahanda wnderlikasta lether, för renleffnadz margha besynnerlika wärdoghether Hon hade oc j sinne högre handh crucifixum, til tekn at renliffwis människior skulo wara korsffästa mädh warom härra ihesu christo, oc dödhe til wärldena Än j sinne winstre handh haffdhe hon bok, för thy at renliffnadher är skikkadher til gudeligen beskodilse Oc wndher tässa drothningenas fföther war en draki, hwilken sanctus iohannes sagh j apocalipsi, til tekn ath renleffnadher haffwär stora makt til at offwärwinna diäffwlen oc hans ffrestilse Thenna drothninghen haffde oc mädh sigh x jomffrur, hwilka i alle matto waro hänne lika, oc tässa jomffrur gingho til renliffwispersonor, oc giordhe them starka moth allom

[1] *Hds.* kromom

Digitized by Google

genwärdoghom tinghom, Thässa dröthningenas klarhet oc ffäghrindh war swa stor, at omögelikidh är
sp. 2 at sighia, aff hwilko maa wnderstas | hwru mykydh goth the mistha, som mistha renlighetzsens dygdh Oc mera skadhi är at mistha tässa dygh, än om nakor misthe swa mangha wärlder aff gul, som skriwas kunno j ena bok, hwilken swa stor ware som störssta bärgh j wärldene, thy at then som misthe swa mangha wärlder om the til waro, han misthe ey annadh än thät som fförgängeligeth är, Än then som syndar dödeligha j renliffnadh, han misther gudz rikke, som basilius segher, hwilkidh osigeliga dyrare oc ärligare är, än otalika wärlder wara kunno, Thy skulle renliffnadher wärdzskylleliga älzskas, ey at enasth af renliffwis människiom, wthan jämwäl beskärmas aff wärlzlikom människiom O hwru ffawisker then är, som fförsma renliffnadh, oc hälsth the som hata hälogh reglo hal O hwru mykydh onth skal them warda, som hindra hälgha renliffnadz reformering Än hwadh skal jak aff them sighia, som thenna ffäghersta gudz dotther oc brwdh dräpa mädh hardastha
208 sp. 1 dödh: hwil[k]sens döder | swa wedherstyggeligen är, at om mögelighit ware. at gudh wille wändha then dödhen j natwrliken dödh: sannelika alla ängla oc skälika siäla bliffwo dödhe j enom pwncth, om mögelikidh ware at the kw[n]no döö som agustinus segher ¶ Nw oppa thät at j maghen ffaa nadh til at älzska thässa renleffnadz dygh Oc wnffly the ondha tingh som the fförskulla som hänne hatha:

Digitized by Google

tha radher jak edher, at j loffwen härran ihesum christum oc hans millasta modher jomffru maria j theras psaltara

¶ Nw ärw tässa xv drotningha opräknadha, mädh hwilkom wndherstars ·xv· hwffwodh dygder som sakt är, Oc hwar thera haffde mädh sigh ·x· aldra ffägersta jomffrwr, oc waro tässa jomffrur aldz fämptyio oc hwndradha, mädh hwilkom som märkis brudhgummans oc brudenna som är christi oc jomffru marie psaltare, hwilken j sigh haller samma tal Thy til bör hwarie enne cristhne människio, at minsta läsa xv Pater noster fför tässa ·xv· keserlegha drothningha, oc ·l· oc ·c· Aue mariior fför teras ·l· oc ·c· jomffrur, hwilkidh som är jomffru marie psaltare | sp. 2

¶ Nw är wethandhe, at thässa fföre sagda prädican prädicadhe sanctus dominicus oppa hälga lecama dagh, skifftandhis hänne j tre dela, Then förstа delen prädicade han försth om morgonen, tha han haffde mässadh, j hwilko han wttydde the förstа ffäm dygdher, mädh hwilkom märkes förstha delen j iomffru maria psaltara Then andra delen aff tässe prädikan prädikadhe han stragx äpther middagh, wttydandhis the andra ffäm dygdher, mädh hwilkom som märkis then andra delen j jomffru maria psaltara, Ån then tridhia delen prädicade[1] han om afftansangx thima, j hwilkom han wthtyde the sista ffäm dygdher, som märkis mädh tridie delen aff jomffru marie psaltara Och offta

[1] *Hds.* prädicakade, *hvarvid de 2 sista bokst. äro tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

sagde sanctus dominicus j tässe sinne prädikan, til them som thär när stadde waro, oc hans prädikan hördho: alle the som ärw wthan dödeligha syndh oc ärw j nadena stadhgha, the haffwa j sigh tässa .xv. drothningha oc theras jomffrur, oppa hwilkidh alle wndrade, oc stragx äpther prädikan gik härtogen mädh manghom androm högbornom personis,
209
sp. 1 oc ämwäl | manghom klärkom oc lekmannom til sanctum dominicum, alwarligha spöriandhis honom hwrw thät kwnne wara, at nakor kwnne tolkidh haffwa j sigh, oc ey känna äller wnderstha, fför thy thät synthis them wara omögeligidh, Thentidh sanctus dominicus hörde theras spörsmal, wändhe han sigh til gudeligha bönär, oc badh jnnerligha til gudh, at han wille wärdoghas, at miskunna sigh offwär swa hardan almogha, oc giffwa them thät honom täkkelikidh oc them nyttogh[t] ware Oc tha sanctus dominicus swa badh, tha syntis honom härren ihesus christus oc sagdhe: war trösther oc rädz enkte: wthan segh them, at om the wilia sigh ffwlkomlika scriffta, oc j .xv. dagha öffwa sigh j ffastho: waku. oc androm gudelikom gärninghom, swa som sanna christhna människior, oc sedan a ·xv· dagenom skulo the anamma mins lecama sacramänth Oc nar the haffwa thät anammadh, tha skulo the ffaa see thätta om hwilkidh the nw twäka Thäntidh sanctus dominicus haffde thätta hörth, kungiorde han them thät, oppa
sp. 2 hwilkid the alle wndradho, oc loff|wadho aff allo hiärta sigh thät gärna wilia göra, oc mangha aff

Digitized by Google

them wthwaldhe gänstan sanctum dominicum sigh til scrifftaffadher Tha alle bade män oc qwinnor haffde sigh scrifftadh, oc giorth synda bätrin[g], oc oppa ffämptandhe daghenom, anammadho the christi likama aff sancti dominici handh Tha tykthe somlikom, hwilke som waro sköre oc offwärfflödoghe, at the togho brännandhe glödh Oc the som waro giroghe, haffdo christi lecama j sinom mwn, swa som sten Än the som waro wärldzslike oc otrolike, haffde honom swa som bly j sinom mwn, swa at the fförmatthe hwaske fförnötha, älla wth giffwa aff mwnnenom Oc thy wiste the sigh enkte annadh fföre sta än dödhen, thy loffwadho the aff allo hiärta sigh wilia bätra, oc athwakteligare scriffta, oc gänsthan gatho the fförnöth christi lecama, mädh största glädhi Thär äpther tha alle haffde anammadh ihesu christi lecama, tha ffulkomnade gudh thät lyffthe, som han haffde loffwadh sancto dominico, oc ingöth j them swa 210
| ymneligha sina nadh oc wälsighnilse, at the ey sp. 1
at enast sagho j sigh siälffwom tässa fföresagda dröthningha oc theras jomffrur: wthan ämwäl sagho the hwar j androm tässa samma syn, aff hwilko the waro gripne aff sinom lekamlika sinnom, för the obegripeliga ffäghrindh som the tha sagho Oc bland tässa drothningha älla dygder, sagho the dygdana brudhgumma härran ihesum christum, hwilken the j[1] sacramäntidh haffdhe anammadh Oc hans wärdogha modher jomffru maria, honom altidh

[1] *Hds. har ordföljden* j the

Digitized by Google

närwaran*d*he, fför thy som agustinus. och the hälgha cristhna tro witnar, at hon är sa*n*nelighare j guddomeno*m*. hwilken som är j[1] sacramä*n*tidh, än hon är j sigh siälffwe, oc thy hwilken som gudelika ana*m*mar sacramä*n*tidh, han ana*m*mar guddome*n* oc alt th*ä*t j hono*m* är O om somlike wille th*ä*tta akta, tha ffö*r*smadhe the ey at ana*m*ma christi licama, som the göra ¶ Alth th*ä*tta ffö*r*e sagdha, sagho the enka*n*neligha j menlösom barno*m*, oc th*ä*r m*ä*dh nästan alth hymerikis h*ä*rskap, ffö*r* thy
sp. 2 swa som gudh[2] är aller j allo*m* häl|gono*m* om sina äro, swa är han aller j allo*m* dödelikom mä*n*niskiom om nadena ¶ Th*ä*ntidh h*ä*rtoghe*n* oc fflere[3] andre haffde seth th*ä*tta stora wndher oc järtekne, so*m* ghudh haffde giorth m*ä*dh them, ffö*r* sancti dominici bön oc ffö*r*skullan skuldh Tha wille the alle göra hono*m* hedher oc wörni*n*gh, swa som eno*m* sa*n*nom gudz hälgho*m* man Oc alla m*ä*dh eno*m* wilia, wt waldho hono*m* til biskop[4], räknandhis sigh säla wara, om the ffingho en tolken man til biskop oc patro*n*: hwilkidh sanctus dominicus alzstingx nekadhe: än h*ä*rtoghe*n* wilia*n*dhis m*ä*dh makt hono*m* th*ä*r til betwingha, oc bödh allo*m* at the skullo granlika tagha til wara, oc han skulle ey wth ko*m*ma aff landith. Än sanctus dominicus äpther gudz wilia oc makth, warth them osynleken, oc j sa*m*ma stwndh aff enka*n*nelike gudz nadh, war han j hyspania landh, hwar han war ffödd*h*er ¶ Anna*n*

[1] j *tillskr. ö. r.* [2] gudh *tillskr. i nedre marg.* [3] *Hds.* ffrere [4] *Hds.* biskiop

Digitized by Google

daghen thär äpther sökte härtoghen mädh store makt allastadz äpther honom, wiliandhis honom[1] anthwarda biskops dömith; som heth dolensis, hwilkidh tha war wthan biskop, oc nar the haffdo sökth äpther honom om en helan manadh, oc ey 211
ffwnno | hördho the sighias aff nakrom prädicarom. sp. 1
som komne waro ffran hyspania landh, at dominicus war fför en manadh kommen til hyspania. thär prädicandhe, oc giordhe wnderligha gärningha Oc tha te[2] thätta hördho, wnderstodho the, at dominicus war kommen til hyspania thän samma dagh. som the haffdho tänkt[3] göra honom til biskop j britania. oppa hwilkidh the storlika wndradho ¶ Thär äpther sändho the högtideliken bodh til sanctum dominicum, bedhiandhis honom mädh alle wördhningh, at han wille wärdoghas komma til them, oc anamma ypperstha biskops dömidh j britania landh, Hwilkom sändebodhom han swaradhe Gudh sändhe mik at prädica, oc ey biskoper wara, gan thy oc seghen edhrom landz härrom oc almogha, at the latha sigh nöghia aat the stora wndher oc järtekne gudh haffwär mädh them giort Oc bliffwe stadoghe j synda bätringh, oc thy the haffwa gudhi loffwadh, älzskandhis gudh oc rädandhis. fför thy om gudh haffde giorth tolka nadh mädh jwdhom oc hedninghom, sannelika the haffdo offwärgiffwidh sina willo oc wantro, oc troth oppa härran | ihesum christum ¶ Jthem sp. 2

[1] *Ett dubbelskr.* wiliandhis hon *här utelämnadt.* [2] te *tillskr. ö. r.* [3] *I* tänkt *är det sista* t *skr. ö. r.*

Digitized by Google

iohannes de mothe sigher. hwilken som war sancti dominici stalbrodher fför än prädicara ordhon war ffwnderadher, at thäntidh sanctus dominicus war j sancti agustini ordhon. som kallas canonici regularis, tha giordhe han tolken samma järtekne j hyspania oc compostela, alzwalloghom gudhi[1] oc hans äroffwlla modher jomffrw maria til hiälpandhe, hwilkom som wari loff hedher oc ära aff allom creatwrwm äfför wthan ända

Rwbrica Här äpther skal sigias aff themstora oc wndherliga iärteknom som gud[2] wärdogadhis göra[3] om jomffru maria psaltara thäntidh sanctus dominicus prädicade jomffru maria brödherskap bade j rom oc hyspania. fflorencia Oc fflerom rikom och landzskapom widha kring om wä[r]ldena mädh storom oc groffwom syndarom Oc skal här fförsth sighias aff enne store oc groffwe syndhersko hwilken fför sina stora ffäghrindh kalladis aff allom ffaghra katerina hwilken som warth om wä[n]dh til hälogt leffwerne fför jomffru maria psaltara dygd skuld

212
sp. 1 KAterina heth en qwinna warandhis i rom, hwilken som war aldra nampkunnogasth, fför thy hon offwärgik alla andra j ffäghrindh, wältaloghet, kledebonadh, oc wärldzslike glädhi, oc kalladhis aff allom

[1] *Ett dubbelskr.* gudhi *öfverstr.* [2] gud *tillskr. ö. r.* [3] *I* göra *är* a *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ffaghra katerina. hwilken som wärdogh war at anamma Pather noster bandh aff sancti dominici handh, hwilkidh hon lönlika bar wndher sin kiortil, oc idhkeliga om daghen las jomffru maria psaltara Oc ey thäs mindre öffwade hon sigh äpther sinne sidhwänio j oreno leffwärne. fför thy at männene astwndade mer | syndha mädh hänne, sp. 2
än mädh nakre andre qwinno Oc än tha at hon swa syndogh war, tha lekowäl bleff hon fram hallogh j psaltaren, oc ath minsta en tidh om daghen sökte kyrkiona, hwar hon honom las mädh tolka tanka som här äpther skal sighias Första delen las hon christi barndom til hedher, j hwilkom han wndherstod oc kände alla sina til kommandhe pino Andra delen las hon christi pino oc dödh til loff, hwilka han sannelika tolde j sinom mandzslika lecama oppa langha ffregedag Tridhie las hon fför the pino han tolde j wilianom oppa guddomsens wäghna Oc än tha at guddomen kunne ey lidha pino i sigh siälffwom, tha älzskar han swa mykyd människiona at han gerna dödhe fför hänne otalikom sinnom om mögheligeth ware, som härren ihesus haffwer siälffwär oppinbaradh sinom wänom, Nar thänna qwinnan haffde sigh swa öffwadh j thänna psaltara j nakon tima, gik hon en dagh äpther sinne sidhwännio oc spaseradhe kringh om romara stadh, tha kom til hänna en 213
aldra ffäghersta man sighiandhis | til hänna Hel sp. 1
katerina, fför hwadh sak gar thu här: haffwär thu ekke heman, Hwilkom hon swaradhe, yw

Digitized by Google

haffwär jak swa, och th*at* är aldra ffäghersth til reth oc pryth: Tha sagde m*a*nnen, j thino hwse wil iak ätha nathwardh j qwäl, Hon swaradhe, jak wil tik aldra kärligasth ana*m*ma, oc hwadh hälsth tik atlysther skal jak tigh gärna skänkia Oc sidhan togho the hwart a*n*nadh j handh, oc[1] gingho swa til h*ä*nnas hws, hwar som waro ma*n*gha swa dana q*wi*nnor som hon war: Sedhan reddis bord, oc th*ä*n oku*n*noghe ma[n]ne*n* satthis nästh katerinam, oc the drwkko hwarth til annadh Oc hwadh som hälsth gästhe*n* ha*n*nadhe, wändhis gänstan j blodoghan leth, m*ädh* bästa lwkth oc sötasta smak, hwilko*m* katerina sagdhe, O h*ä*rre hwadh är th*ätt*a: antighia är jak aff si*n*na, äller alth th*ät* j hanteren warder blodogth Han swaradhe, westh thu ekke th*ät*, at cristhe*n* m*ä*nniskia skal enkte ätha älla drikka, wthan th*ät* som letadh är j christi blodhe: aff tässo warth hon mykydh
sp. 2 | wndrandhe oppa tolken gästh, oc tör ekke tagha oppa hono*m*, tha lekowäl sagdhe hon o h*ä*rre. som mik synis j ärän mykydh wördelike j änleteth: jak bede*r* edher seghien mik ho j ären, äller hwadhan j ko*m*men: Han swaradhe, tha wi ko*m*mom j sänga hwsid, skal iak tik sighia th*ät* thu bedhis Tha hon haffdhe th*ätt*a hörth, til reddhe hon hwsidh oc s*ä*nghena, m*ädh* store länktan at wetha ho han ware, oc gik fförsth j sängh. oc kalladhe hono*m* til sigh: nar han kom j hwsidh, omskiptis han j en ffäghersta sma swän, haffwandhis oppa sith

[1] oc *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

hwffwodh tornekrono Oc korssidh oppa axlene, oc wndherna j händher oc fföther Oc otaliken saar kringh om allan sin lecama Oc sagde til hänna o katerina katerina, wänth j gen aff tinne gälnisko See nw skodar thu christi barndoms pino, fför hwilka thu haffwär läsidh fförsta delen j psaltaren Oc skalth thu wetha, at ffran min afflingha thima oc in til dödhen, bar jak altidh j mino hiärta 214
thänna pino|na fför tik: hwilken swa hard war, sp. 1
ath om all sandh korn j haffweno haffde waridh om wändh j swänbärn, hwartthera haffde lidith swa hardha pino, som alla människior haffwa tolth j dödenom, the haffde engaledhis alle samman tolth swa harda pino, som jak toldhe fför tik j minom barndhom Tha thätta war sakt, om skiptis han j the skepelse som han war, tha han tolde dödhen oppa langha ffregedagh, sighiandis til hänna, see dotther hwad jak ledh fför tik j minom lecama, Oc skalth thu wetha, at tässen min pina offwergik alla hälffwitis pinor: fför thy min[1] makt til ath lidha war ey mandzliken, wthan gudeliken Oc thär mädh war min pina swa hard, at om hon haffde waridh skiff[t] j all creatwr, tha haffde the all j sändher bliffwidh dödh Tha thätta war sakt, tha omwände han sigh gänstan j solenas clarhet[2] tha lekowäl mädh äroffullom wndhom, j hwilkom som syntis all tingh j ganska wnderlige mattho, fför thy j hwiarie hans wndh, som war j handom

[1] min *tillskr. i marg.* [2] clarhet *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

ffothom oc sidho, oc ä[m]wäl j androm hans sarom,
sp. 2 syntis all | wärldhen tola pino Oc tha hon thätta
skodade, sagde härren til hänna, see dötther tol-
kidh lidher jak fför tina helso: fför thy som[1] pau-
lus min appostol segher, all tingh ärw j mik oc
jak j them, oc iak[2] älzskar tik oc är redoboghen
äwärdeliga lidha pino fför thina helso, thy at min
kärleker är omätelighen Thy skalth thu tänkia
oppa mina milhet, oc oppa mina trighia handha
pino, fför hwilka thu haffwär läsidh trem sinnom
·l· aue marior, oc xv Pater noster Oc radher jak
tik, at thu tik här äpther bätra, oc swa som thu
haffwer här til waridh androm til syndenas oc
orenlighetzsens äpthersyn, swa skalt thu här äp-
ther wara allom renlex oc höffwislighetzsens spe-
gil Oc skalth thu wetha, at jak ey syntis tik
fför thina förskullan, wthan fför thy, at minna
modhers bröderskaps brödher badho fför tik, at
swa som thu här til haffwär[3] waridh manghom til
ondzskonna äpther syn oc synda tilfälle, swa
skulu oc manghe omwändas til goth liffwärne, mädh
thinne synda bätringx äptherdöme, tha thätta
215 war sakt syntis han ey mer Oc thär äpther kändhe
sp. 1 thänna ka|terina christi pino oc wärk j sina händher
oc fföther oc androm limom Oc stodh gänstan op
mädh största hiärtans angher, oc om morgonen
scrifftade hon sigh fför sancto dominico, oc satthe
han hänne til synda bätringh, at hon[4] skulle läsa

[1] *Härefter ett öfverflödigt* min *öfverstr.* [2] iak *tillskr. ö. r.*
m. rödt. [3] *Ett felskr.* wär *här öfverstr.* [4] hon *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

psaltaren, j swa mattho som hon fför giordhe, oc thär mädh skulle hon anamma äroffulla jomffru marie brödherskap, hwilkidh hon ey til förena giorth haffdhe, wthan haffde thät j wilia at göra Hwadhan aff ma wnderstas, hwrw goth thät är[1] at wara i thätta brödherskap, mädhan wilien oc akthen thär til gangnar swa mykydh, Nar thänna qwinnan haffde nakon tima gudelika helsadh jomffru maria, synthis hon hänne, haffwandhis mädh sigh sanctam katerina[m] aff grecie, sighiandhis til hänna, dotther thu haffwär mykidh syndath, thy bör tek göra stora synda bätringh, thy skalth thu hwar dagh tagha tre disciplinas, oc j hwario thera skal wara ffäm oc ·l· slagh, hwilkidh som är synda bätringenas psaltare, oc ey görs altidh behoff at haffwa riis, wtan nywp oc samman krista tith köth mädh thinom naglom, Hwilkidh thu math göra moth aldra handha ffrestilse Oc til alla goda | tingha förwärffwilse Oc thänna konungxligha sp. 2 syndha both är alla synda bätringx[2] drothningh Thär äpther giordhe thänna katerina syndha bätringh, äpther thy jomffru maria haffde hänne lärth, Oc nar hon entidh las hänna psaltara mädh tolke syndha bätringh, tha sagh sanctus dominicus thär han war a bönom, som en aldra ffäghersta[3] pilther ware j katerine hwse, aff hwilkens limom wthgingho ffäm oc ·l· flodher, hwilka nedherfflwtho til skärslo eldh, för thy at hon tänkte

[1] är *tillskr. ö. r.* [2] *Här ett felskr.* nas *öfverstr.* [3] *Hds.* ffrägherstа

Digitized by Google

gudelika oppa piltzsens ihesu pino, hwilka hon offradhe fför alla cristhna siäla, aff hwilko the storligha hwgswaladhis, oc wttogos aff sinom pinom, fför hwilkidh the storlika loffwadho gudh Oc högeliga wälsighnadho thänna katerinam ¶ Thär äpther saa sanctus dominicus en man komma j hänna sänga hws, haffwandhis wndher j handom ffothom oc sidho, aff hwilkom wtgik ·v· oc ·l· källor, hwilka som wättho oc widherqwekto alla the
216 hälga kyrkio, oc ämwäl alla wärldena: swa at all
sp. 1 trä oc yrther grönskadhos oc wäxsto, | oc ffogla oc ffiska, oc annor kreathur liffaktogh giordhis, Oc cristhna människior oplystos oc rensadhos, oc loffwadho gudh mädh storo glädhi, Oc til alla tingha skapara fför thänna katerina Än nar hon begynnadhe tridhie delen, mädh fföresagdha syndha bätringh, saa sanctus dominicus owinneligha kämpa komma j hänna hws, mykydh klarare än solen, aff hwilkom wthgingho ·v· källor, oc aff them oprwnno ·l· fflodher: hwilka j wndherlighe mattho opstigho til hymelen, aff hwilkom alth hymerikis paradhis wättis, oc swa stor war thän söthmen, at hälgha ängla astwndadho mädh största glädhi at drika aff honom, görandhis gudhi osigeligit loff fför sina nadh Thäntidh sanctus dominicus thätta saa, wndradhe han storligha, hwi gud giordhe tolkedh wndher j katerine hwse, hwilken som war swa stor syndherska: tha j samma stwndh synthis honom jomffru maria sigiandhis, o dominice hwad wndrar thu: westh thu ekke at jak är syndara

Digitized by Google

enkannelighen wän, oc gudz milhet är j minom handhom, oc | thy täktis mik, at wndherwisa tik sp. 2 thätta aff thänne minne dötther: oppa thät at thu skalt prädica j wärldene, at syndara skuli ey wanhoppas, ä hwrw hälsth stora oc groffwa thera syndher ärw: wthan altid hoppas til gudz milhet, oc enkanneligha the som wilia komma wnder min mantol mädh thänna katerine Thw skalt oc wetha, at jak haffwär fförwärffwadh aff minom son, at alle the som geffwa sigh j mith brödherskap, oc läsa min psaltara, skulo ffaa samma nad oc wärdoghet, som thänna katerina haffwär ffangith: än tha at the thät ey see j tässo liffwe, tha skulo the thät bade see oc ägha äwärdelika j hymerike Tha dominicus haffde thätta seeth oc hörth, takkade han gudhi oc jomffru maria fför sina milhet, oc prädicade teras psaltara, och giordhe stora ffrukth j mangom landhom ¶ Thär äpther skipthe thänna ffaghra katerina alth thät hon atthe mädh ffatigho ffolke, oc sedan innelykte hon sigh j eth hws, som kallas reclusorium, hwar hon tiänthe gudhi oc jomffru maria aff allo hiärta Oc warth 217 swa stor gudz wän, | at manghe store gudz wänär sp. 1 kommo til hänna, astwndandhis höra hänna radh oc kännedom, fför the hälgha oppinbarilse, som gudh wärdogas hänne idhkeligha oppinbara Och xv. dagha fför hännas dödh syntis hänne härren ihesus christus mädh sinne wärdoghe modher jomffru maria, oc sancta katerina grecie, kwngöran-dhis hänne hännas dödz tima, hwilken thär äpther

Digitized by Google

doo m*ädh* hälgasta död, hwilkra siäl tre gudeligha jo*m*ffrur, som waro iohanna, martha oc lucia, sagho wth gha aff h*änn*a licama clarare än solen Oc snarligha fflyga*n*dhis mällan sins brudgu*m*ma ihesu christi arma, hwilken h*änn*e kärlegha ana*m*madhe, fförandhis h*änn*e til äwärdeligha äro, hwar hon nw glädz och frögdhas, m*ädh* hono*m* oc hans wärdogha modh*er* jo*m*ffru maria, äfför wthan ändha, Oc h*änn*a lecame jordadhis m*ädh* störstha hedh*er*, j sancti iohannis lateranensis kyrkio j rom, Aff tässo som nw är sakth, maa wnderstas hwrw nyttogh[t] th*ät* är, at läsa jo*m*ffru maria psaltara, m*ädh* ihesu christi pino ami*n*nilse

Eth märkeligith järtekne aff e*n*ne andre syndoghe q*wi*nno

sp. 2 J Eno*m* stadh som het fflorencia, war en q*wi*nna som het benedicta, ffödh aff ärlike släkt, oc prydh[1] m*ädh* mykle ffäghrindh, hwilken sins barndoms aller fframlöpandis, oc tappade j ffaffängelighet, swa at hon om side warth j sama stadeno*m* oppinbara almä*n*ninghis q*wi*nna, manghom til största ffortappilse: hwilkedh hälgaste sanctus dominicus seandhis, wndradhe oppa h*änn*as offw*er*mattho ffäghrindh, oc mykid mer wndradhe han oppa h*änn*as ffwla oc syndeliga leffw*er*ne, oc sörgde storlika ffor h*änn*as. oc mangha andra siäla ffor-

[1] *Hds.* brydh

Digitized by Google

tappilse, som atherlösta ärw mädh christi blodhe ¶ Entidh j sancti dominici prädican, ffik thänna synderskan storan angher fför sina syndher, oc scrifftade sigh fför sancto dominico: sidan han haffde hört hänne scrifftamal, sagde han till hänna j blandh annor ordh, wilth thu dotther, at jak skal bedhia til thin brwdgumma ihesum christum, oc sötasta modher jomffru maria, ath geffwa tigh thät som tik är nyttogasth til thina siäla helso: 218
hon swarade O k[ä]rasta ffadher jak bedher | edher sp. 1
ödhmyuklika[1] at j thät gören, tha stodh sanctus dominicus op, oc badh innerlica til gudh fför hänne Oc j samma stwndh kommo j hänne ·l· oc ffira hwndrath diäffla, aff hwilkom hon qwaldhis och möddhis eth helth aar, aff hwilko alle the thät sagho oc hördho, ffingho största ffasa oc räddogha, oc särdelis the som hänne haffdo syndeligha älzskadh. Oc nar thät aridh war fframlidith, ather kom sanctus dominicus oc sökthe sin ffatigha ffangha: tha badh hon honom mädh största grath oc swkkan, at han wille fförbarma sigh offwär hänne, oc ffrälsa hänne aff mankönsens ffiandhom, hwilkidh han gärna giordhe thy at han war millaste ffadher, görandhis thäs hälga kors tekn offwer hänne Oc wtdreff alla orena andana aff hänne, mädh jomffru marie psaltaras dygdh, mädh hwilkom han altidh plägade göra wnderligh tingh Oc sedan satthe han hänne til syndha both, at hon skulle dagligha läsa tre jomffru maria psaltara, j

[1] *Sista bokst. tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

hwilkom som ärw ·l· oc ffira ·c· aue marior, moth
the ffore sagdha diäffla. Nar thänna wsla synderskan
sp. 2 war ffrälst aff tässom sinom dröffwilsom, | [oc]
kom ather til sit ffrith wilkor, böriadhe ffaffängha
tanka oc skör lwsthe opwäxsa j hänne, oc ny astwnd- 5
ilse til oren smittilse Oc the atherkommo til hänna
som hänne haffde ffor älzskadh, oc sagho at hon
haffde ather ffath sina förra ffäghrindh, oc lokkadho
hänne til syndh, swa at hon wsul, glömde alla
the miskundh oc nadh som gudh haffde mädh 10
hänne giorth, Oc ffyöl[1] sedan j större ondzsko, oc
syndadhe mädh mera dirffwe än hon för giorde,
¶ Thäntidh sanctus dominicus hörde hänna syndha
ffal, til otalika siäla ffördömmilse, optändhis han
j gudhz andha, oc än tha at han war lankth ffran 15
hänne j eno andro landh, tha kom han snarligha
til hänna, oc ffan hänne j blandh mangha wngha
män oc lösa qwinnor, hwilka han alla bort dreff
mädh thät gudelika sken som aff honom gik, oc
mädh gryma änlete sagde han til benedictam O 20
dotther är thätta thät rena oc obesmittadha leffwerne
som thu loffwadhe christo oc hans modher maria,
akta nw oc tänk oppa the hardha näffsth, som
219 tik til bör aff gudhi, wthan thu snarlika lather
sp. 1 tik anghra, ath | thu athergik til thätta ffördöme- 25
ligha liffwärneth. Nar hon thättha hörde, skalff
hon mädh storom räddogha, swa at hon ey för-
matthe tala eth ordh: tha sagdhe dominicus, stath
op oc ffölgh mik, oc swa leddhe han hänne mädh

[1] *Hds.* fflyöl

hörro klädom som hon war j ffördh, in j störstha hwffwod kyrkiona, hwar mykydh ffolk war samnadh, oc thär satthe han sigh oppa en stol, oc hörde thenna wsle qwinnone scrifftamal allom a seandhis, oc nar han haffde hänne hörth sagdhe han til hänna, wilthu dotther fför thinna oc andra människiors helso, anthwardha tik miskunnenas modher jomffru maria, at hon giffwi tik thät tik är nyttogasth Tha swaradhe hon mädh storom räddogha oc sagde, Yw fadher. wardhe hännas wili Oc sedhan badh sanctus dominicus fför hänne, oc j samma stwndh greps hon aff swa manghom orenom andhom som fför är sakt, aff hwilkom hon hardeliga pintis allom aseandhis Tha togho the hänne som närstaddhe waro, oc bwndho hänne mädh iärn boghiom, oc leddho hänne til sith hws, hwar hon bleff ropandhis oc wengandhis mädh största ffasa Oc sanctus dominicus borth hwarff, oc j sama tima | äpther sp. 2 gudz wilia war han j paris Oc thänna wsla synderskan qwaldis oc möddhis hardeligha oppa annadh aar, Tha haffde hon[1] lisa hwan dagh, swa länghe at hon las tre warffru psaltara, swa ath ondha andana ey fförmatthe jnwärtis mödha hänne, än tha lekowäl slambrade the oc morradhe aath hänne, oc drogho hänna kläde oc har, widherffrestandhe at hindra hänne ffran gudz tiänisth Oc nar hon haffde thänna timan som nw är sakth, waridh j tolkom dröffwilsom, tha atherkom sanctus dominicus til hänna, oc badh ödhmyukliga[2] til

[1] hon *tillskr. ö. r. med rödt.* [2] *Hds.* ödhmynkliga

Digitized by Google

gudh fför hänne Tha hände thät oppa en jomffru maria högtidis afftan, at hon[1] warth taghen j andelika syn, oc synthis hänne, som hon droghis fför gudz rädelika strangha doom: hwar otalika hälga manna skara när staddhe waro, tha bars ffram en bok, swa stor som en celle älla kamare, besegladh mädh förbannilsennas oc hälffwitis inceglom, j hwilke som ffwlkomlika inskriffwadh war alth hännas leffwärne: sedhan bödh domaren, at
220 hon skulle läsa thät som scriffwadh war oppa
sp. 1 | förstbe bladeth[2], hwilken script swa hardh oc rädeliken war, at mykidh häller haffde hon gangith j en största bränandhe wngh, än at enast skodath förstа bladit, tha til böriadhe hon at skälffwa oc darra, ropandhis mädh höge rösth sighiandhe, ve ve mik maledictam oc ey benedictam, hwart til kom jak wsul j wärldena: hwi är jak swa ymnelica opffylt mädh ondom tinghom, offwär all eue barn, ve ve mik wsle fördömmilsenna dotther, oc we minom föräldrom som mik föddho oc ey lärdho[3] thät goth war, oc än them större wee som mik förstb lockade til syndh, ve ve mik hwart skal jak rymma: hwar skal jak mik skyla: hwad skal jak seghia älla göra: ve mik wsle, hälfwitidh see jak ypydh til at mik opswälghia: vee mik hwi war jak ey dräpen j barndomenom: än thy wär mädh langho oc ondho liffwe, är jak ffram ledh til tässa ysäldh oc armödho O om jak haffde thätta witidh, jak

[1] hon *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* baldeth [3] *I* lärdho *är* o *tillskr. ö. r. med rödt.*

Digitized by Google

haffdhe jw ändelika bäther oc gudelikare leffwadh: ve mik wedherstyggilsenas oc orenlighetzsens dother: ve mik | slemhetzsens oc wrangelighhetzsens sp. 2
hälffwithe: stakkot war min glädhi, oc nw seer jak mik til redhas äwärdeligha hälffwithis pinor Oc swa ropandhis oc wengandhis, ffyöl hon til iordena fför högxsta konungxsens fföther, oc gräth mädh osigelikom dröffwilsom, Tha taladhe wrede domaren til hänna, mädh redelike rösth sighiandhis, stath op stath op oc läs j thinne bok, allom åhörandhe thät thu haffwer giorth, tha las hon fförsta halffwa bladith, oc alla bokstaffwa. tytla oc ffigura som hon las, giorde hänne otalika pinor, swa at mykydh lättare oc millare haffde hänne warid, at lidha lekamliken dödh, än tolla the sörgena, som wtgik af tässa bokena minsta staff Nar thänna wsla qwinnan haffde läsidh fförsta halffwa bladit aff dödzsens bok, mädh största grath oc wenghan, wanskadhis hon j allom krafftom, oc nidherfyöl swa som dödh fför domarens fföther: hwilke han strängeligare än fför, bödh at läsa alla bokena, Oc nar som annadh bladit wändhis til at läsas, tha ropadhe thänna wsla qwinnan, mädh största räddogha oc darran, | fför the pino som hon wiste sigh sp. 1 221
fföresta j the läsningh, at ämwäl om stokka och stena haffde hänne hört, wtan twäkan haffde the grathet mädh hänne, om the haffdhe fförmath. Än hälge männene som när stodho, warkunnadho sigh offwär hänne, oc nidher ffyöllo fför domarens fföther, ödhmyukligha bidhiandhis fför hänne, hwil-

Digitized by Google

kom domaren swaradhe, jak är swa hardeliga retther aff hänne, thy at jak haffwer swa mangha siäla misth fför hänna skuld: thy wtkräffwär räthwisan, at hon skal läsa alla tässa bokena. som hon siälff giorth haffwer, oc sedan skal jak geffwa rethwisan dom offwär hänne, som hon fförskulladh haffwär, Än en aff them som när stodho, h[w]ilken hänne syntis wara sanctus dominicus, hwilken tässa syn klarare saa än hon siälff, sagdhe til hänna, ropa snarlika til miskunnenas modher mariam, som thu thiänt haffwer j psaltaren, bedhiandhis hänne at hon miskunne tik oc bedhie fför tik, Tha wändhe hon sigh swkkandhe oc gratande til jomffru mariam, sighiandhis mädh dywpasta ödhmyukt, o miskun-
sp. 2 nen[a] modher, miskunna mik | wslasta syndersko, som stadh är j tolkom dröffwilsom fför mina syndher, tha bad jomffru maria fför hänne, oc blidkade domaren, oc fförwärffwade hänne tima til synda bätringh Tha taladhe domaren til hänna, millare än fför, see dötther jak geffwär tik synda bätringx tima: thy see athwakteligha til, at thu mädh sanne syndabätringh aff skrapar alt thät thu haffwär jnscriffwadh[1] j dödzsens bok Oc om thu thät ey gör, tha skal jak geffwa offwär tik äwinnelighen dödzsens doom, thän dagh som thu ey tror Oc nar thätta war sakt[2] borth hwarff thänna synen, oc hon kom til sigh j gän, oc ffan sanctum dominicum när sigh standandhe j kyrkione, fför hwilkom hon sigh athwakteligha scrifftade, oc sporde honom,

[1] *Här ett felskr.* är *öfverstr.* [2] *I* sakt *är* t *tillskr. m. rödt.*

Digitized by Google

hwruledhis hon skulle borthskrapa scrifftena j the rädelighe bokene Han swarade, kära dotther antwardha tik jomffru maria, oc thiäna hänne j hänna psaltara, thy at mädhan hon swa kärlegha halp tik j dagh, wthan twäkan skal hon ythermer här äpther | hiälpa tik om thu hänne trolika tiänar: sp. 1 än jak ffar nw til rom, oc nar jak atherkomber. hwadh som härren gudh oppinbarar mik om tik, skal jak tik kungöra Tha loffwadhe hon mädh alle ödhmyukt, at hon gärna wille lydha hans radhe: hwilkidh hon oc giordhe: dagheligha helsandhis jomffru maria j sin psaltara Oc nakon thima thär äpther ather kom sanctus dominicus, oc sagdhe gudeliga mässo fför hänne: tha warth hon annan tidh taken j andelika syn, j thre hela tima, oc synthis hänne jomffru maria sighiandhis til hänna, o dötther, thu haffwer optha bedhet mik aff skrapa scrifftena aff thinne hälffwitis bok: thy kom jak nw til tik, at jak skuli lära tik. hwru thu math hänne alzstingx bort skrapa, oc gänstan gaff miskunnena moder jomffru maria hänne ena aldra ffäghersta lilia, oppa hwilke scriffwadh war. mädh gwl bokstaffwom thänna ordhen: Mins oppa syndena twnghet: oc oppa gudz miskundh som mädh tik är giordh Oc nar hon thätta haffde läsidh tysnadhe hon fför blygdh skul, Tha sagde jomffru maria | til hänna, jak segher tik sannelika, at swa stor sp. 2 är minstha dödeliga syndz twnghet, oc gudi oc alla hymerikis härskap swa hateliken, at om mögelikid ware, at jak äller naakor hälogher man j

Digitized by Google

hymerike syndom entidh dödelika, j samma stwnd skullom wi nidherffalla til hälffwithis: Hwadh ey westh thu, at luciffer oc otaligh M ängla giordho ath enast[1] ena dödelika syndh, oc j samma stwndh waro the wth kastadhe aff hymerike oc äwärdelika ffördömdhe Nw mädhan thu haffwär mera syndath j syndenna tal än the, oc ästh owärdogare oc mindre j wärdoghet än the waro, synis tik tha. at lithen miskundh oc nad är giordh mädh tik: thy skal thänna nadhen opwäkkia tik, til at atherkomma til skaparens milhet, om synda bätringh, Oc tha benedicta thätta hörde, wtgöth hon aldra riffligast thara mädh störstha hiärtans angher ¶ Thär äpther ffik miskun[ne]na modher jomffru maria hänne andra liliiona, oppa hwilko scriffwadh stodh thänna ordhen, tänk oppa menlösasta christi dödh, oc
223 hälga manna syndha bätringh. Sidhan sagde jom-
sp. 1 ffru maria, mädhan gudh ffa|dher hatadhe swa mykydh syndena, at han spardhe ey sin endha son, wthan wtsatte honom j wärldena smälek j try aar oc xxx, oc j ändelyktene til staddhe han honom dräpas mädh slemasta dödh, at enasth fför adams olydhno syndh, thy til bör tik gudhi mykydh takka, hwilken tik ey näpste fför tina syndher, wthan gaff tik thima til syndha bätringh Oc än thär offwer ledh gudz son swa mangha dödzsens angisth j hwiariio önghnablek fför thina skul, ffran sins afflingx tima oc til sin dödh, hwru offta thu sindath haffwär mothe gudhi Skodha ämwäl

[1] enast *tillskr. i margen o. insigneradt.*

Digitized by Google

gudz wthwaldha wäner, som är propheta, apos[t]la, martyres, confässores oc hälgha jomffrur, toldho stor dröffwilse j wärldene, oc thu wsul som swa mykydh onth haffwär giort, Oc tha lekowäl är swa miskunsamligha oc tolomodeliga mädh tik bidath: Hwilken ordh gingho gynom benedicte hiärta, swa som hwassastha skoth, oc opwäkto j hänne största taranna källo ¶ Thär nästh gaff jomffru maria hänne tridhie liliiona, j hwilka thätta scriffwadh war. Tänk oppa fförsta | människionors sp. 2 syndha näpst, oc ämwäl andra räthwisa människior som syndat haffwa: Thänna ordhen wttyddhe jomffru maria fför hänne sighiandhis O dötther, skal ekke tik mistykkias tith syndeligha leffwärne, mädhan thän förrsta mannen adam mädh sinne hwstru eua, warth wtdriffwen aff paradiis, fförande dödzsens dömilse oppa alla them som aff them skulle ffödas, Oc alla skullo wndhergeffwas hwngher: törsth. köldh. heta oc otaliken dröffwilse in til wärldena ändelyk[t] Thu seer ämwäl gudz hämpda swärdh, j hwariom stadh oc tima, redoboghen at näpsa adams syndh Hwadh ey haffwär thu hörth, at all wärlden fförgik j noe fflodh fför syndhena[1] skuldh, ey at enasth ffolkedh, wthan ämwäl oskälika creatwren, oc otaliken menlös barn Thär äpther sodoma oc gomorra, oc andra städer som när them lagho fförgingho, oc manghe menlöse mädh sinom fföräldrom Oc thu som ästh alla lasta oc syndha hwilorum, som swa mykydh onth oc illaluctandhe

[1] *Vid slutet af ordet ett* s *utskrapadt.*

Digitized by Google

224 oc widherstyggelighen tingh haffwär giorth: haffwär
sp. 1 waridh | onäpsth Hwadh ey haffwär thu hörth, at
israels söner j öknene, oc ä[m]wäl moyses oc aaron,
hwilke som waro häloghe män, bliffwo dödhe
at enasth fför moth korrans synd, oc thu weder-
styggelighen synderska, betänker ey än nw domarens
harda näpsth widh them, oc the stora miskundh
oc nad mädh tigh är giordh Oc tha hon haffde
thätta hörth, op ffyltis hon mädh swa storom grat,
at hon haffde nästhan bliffwidh dödh ℭ Sidhan
gaff jomffru maria tässe sinne dotther benedicte
ffiärdhe liliiona, j hwilke scriffwadh war thenna
ordhen: tänk oppa hwrw thu ästh kalladh, ty at
ey hedningha äller jwdha [waro] swa kalladhe äller
draghne aff christo som thu, Oc sedhan wttydhe mis-
kunnena drothningh thenna ordeⁿ fför hänne swa
sighiandhis, O min dotther hwadh ey haffwer gudh
giorth mädh tik stora nadh j thy, at han kalladhe
tik ffran syndeliko liffwerne Oc ey kalladh til sin
lagh swa mangha hedna[1] konungha: härtogha. oc
mangha otalika ärlegha oc ffaghra personor, bäghia
sp. 2 | köns j mangh aar, synis tik ey thätta storth wara,[2]
at swa mangha människior ärw diäffwlsens söner,
oc gaa om dödzsens wägha, oc swa nidher ffara
til hälffwithis, oc thu owärdogh ästh kalladh aff
gudhi, oc til ffögdh änglom om döpilse, oc stadh
j helsona wägh, Tänk thy hwru stor nadh oc mis-
kundh tik är betedh: thy at mera haffwär thu

[1] *Härefter ett felskr.* na *öfverstr.* [2] wara, *tillskr. i öfre margen o. insigneradt.*

Digitized by Google

syndat moth gudhi, än nakor jwdhe älla hedninghe O hwru manghe jwdha oc hedhminga leffwa j storo atherhalle, j ffasto, tystho, oc bära harkläde[1], oc sigh hardeligha näpsa, öwandhe sigh j miskunsamlikom gärninghom, oc tha lekowäl skulu the til hälffwitis O om tolke ware omwändhe til cristhna tro, oc tolken nadh ware giord[2] mädh them som mädh tik. Hwru mangha godhgärningha. tror thu at the tha giordhe fför gudz kärlek skul, mädhan[3] the tolken tingh göra j sinne willo Thy radher jak tik, at thu thätta atwa[k]telika tänk, oc takka gudhi aff allo hiärta, oc rädz honom j allom timom, Hwilkidh hon hörandhis, samman beth sina tändher fför sorgh oc rädogha, wnderstandandhe sigh wara 225
wslasth | aff allom Thär äpther gaff hymerikis drot- sp. 1
ningh hänne ffämpte liliona, j hwilke scriffwadh war thänna ordhen Tänk oppa fframlidhna wärldzlika manna pinor, mädh hwilke gudh plaghadhe them j thässe wärld, Sidan uttyddhe jomfru maria thänna ordhen fför sinne dotther swa sighiandhis O dotter tänk hwad plagho konung saul haffde j tässe wärldh, oc ämwäl pharao. datan. och abiron. oc manghe andre Ämwäl ärw manghe fflängdhe oc ophängdhe fför ena litla styldh. manghe dräpne oc opbrände fför ena skörhetz gärningh. Manghe ärw oc dömdhe oc kastadhe j häktilse oc lidhit mangh dröffwilse fför ena syndh Oc thu som otalika syndher haffwer giorth, ästh gömdh oc bewaradh,

[1] *Hds.* harklade [2] *Härefter ett felskr.* dhis *öfverstr.*
[3] *Härefter ett dubbelskr.* the *öfverstr.*

Digitized by Google

hwilken mer onth haffwer fförskulladh än the Hwilkedh hon hörandhis[1], oc hänna samwet wethnandhes at swa war, nidherlagde hon sigh fför jomffru maria ffötther, oc mädh otalikom taröm ödhmyukligha beddis förlatilse ¶ Siätthe liliona gaff jomffru maria sinne dotther oppa hwi[l]ke scriffwadh war, Tänk theras kommaskolandhe pino oc plagho
sp. 2 som än leffwa | j wärldene Hwilken ordh jomffru maria wthtyddhe fför hänne swa sighiandhis, sannelika dötther. manghe nidher ffyöllo j dag som wäl haffwa leffwadh Oc thu opreses som illa haffwer leffwad Oc manghe skulo döö j dag för ena dödeligha syndh, j bla[n]dh hwilka är en riddare, hwilken som syndhade j löskolä[gh]i, skal bradelika döö j sömpnenom at enasth för the syndena Oc en man j änglan[d] skal halshwggas för ena wredhis syndh Oc j thänna stadenom fflorencia skulu tre opbrä[n]nas för ena syndh. J dagh skulu oc mangha dräpas widh eth bordh för swalghsins syndh Jthem nakre renliffwis män j tyslandh skulu opbrä[n]nas j tässe natthene mädh alth konwä[n]tidh, för eghlighetzsens syndh, oc thär mädh största delen aff stadenom, för thy at the ärw delaktoghe j theras syndh, Manghe skulo oc j dagh wardha spetälzske oc somme wetlöse, somme pinas aff diäfflenom, manghe skulo drwnkna Oc manghe aff
226 allom tässom skulu fördömas Oc thu som wärre
sp. 1 är än | nakor thera tänker ey gudz milhet som tik haffwer kalladh O hwru manghe nw ärw oc war-

[1] *De två sista bokst. tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

idh haffwa. om the haddhe samma nadh oc tilffälle som thu haffwer, ändeligha wändho the sigh til sanna syndabätri[n]gh aff alle makth. thy aktha granlika the miskundh mädh tik är giordh, oc wänth tigh til gudh aff allo hiärta Tha benedicta thätta hördhe, widerkändes[1] hon sina syndher mädh sörgelighe rösth, oc gräth swa at hon wätthe all sin klädhe mädh taranna wathne, oc alt gulffwidh thär hon war stadh Sywndhe oc ythersta liliona gaff äroffullasta jomffru maria sinne döttther benedicte, j hwilke som scriffwadh[2] war thänna ordhen. Tänk oppa theras ffördömilse som fframlidhne ärw, oc theras som nw leffwa Oc ä[m]wäl theras som äptherkommandhe ärw. Sedan wttyddhe jomffru maria thänna orden för hänne sighiandhis Thu skalt wetha dotther, at ey är nakor thän j hälffwithe, som jw sannelika bätrade sigh aff alle makth om han ware thär thu ästh O hwru manghe | som ärw ffördömdhe för ena dödelika syndh, sp. 2 oc thu som hafwär giorth swa mangha oc groffwa syndher är ey ffördömdh O hwru manghe som waro räthwise intil dödhen, oc j dödenom händhe them at syndha oc wordho ffördömdhe. räthwise gudh thät räthwislika görandhe älla til latandhis, O hwru manghe som ärw ffördömpdhe oc skulu fördömas, at enasth för ffakwnnoghetzsens[3] syndh Oc thu som swa mykydh haffwer syndat aff rätthe

[1] *Hds.* widerkändos [2] *Ett dubbelskr.* wadh *här uteläm-nadt.* [3] *Ursprungligen skrifvet* ffaffakwnnoghetzsens *men det första* ffa *öfverstr.*

Digitized by Google

ondzsko äst än bewaradh oc onäffst Oc oppa thät at thu skal thät bäther wndersta, skal jak sighia tik rygelighen tingh som j dagh skulu ske Thät förstа är, at en pigha xii ara gammul, skal dräpas oc äwärdeligha ffördömas för ena skörhetz syndh, som [hon] giordhe mädh sinom ffadher ¶ En pilther j hyspania aatta aara gammal, skal drwnkna j dagh, at enasth för ena ffördömelika skörhetz syndh, som han giort haffwer mädh sinne systher Oc än tha at han ey ffwlkomnadhe the syndena tha böriadhe han hänne, oc thy skal han äwärdelika ffördömas för sin ondha wilia ¶ En ffägerstа
227 sp. 1 oc wälbyrdogasta ffru | mykydh[1] konstogh til danz skal bradeligha döö j dagh för danzsens syndh ¶ En man j lwmbardia, aff allom hallen godher oc hälogher, skal döö j dagh oc äwärdeligha ffördömas, at enasth för thy, at han ey granlika ransakadhe sith samweth j scrifftamalom Thätta magho the rädas, som glömskligha göra sin scrifftamal, at enasth scrifftandhe groffwa syndher, oc enkte akthande them som mindre ärw, hwilkidh mykydh wadeliked är, J thässom stadenom skulu ffire döö j dagh: thän förste är en borgare, hwilken som skal ffördömas, för thy at han ey lärde sina söner oc tiänara, at älzska gudh oc rädhas ¶ Thän andre är en kyrkio härre. goodher til sina persona Oc tha regeradhe han glömskeligha sin almoga, oc ey rättadhe them j scrifftamalom, thy skal han bradeligha döö j dagh, oc äwärdeligha

[1] *Hds.* mykyudh

Digitized by Google

ffördömas ¶ Thän tridhie som j dagh skal döö,
är en renliffwis man, hwilken som skal ffalla sin
hals söndher aff en källara, oc koma til hälffwitis,
fför ty at han ey hadhe stadoghan wilia, at leffwa
äpther sinne reglo | oc ordhinis stadhgha Til hwilkidh sp. 2
hwar en renliffwis människia är bwndhen, widh
dödeligha syndh, at minstha haffwa ffullan wilia
oc akt, at komma til santh reglo hal, Fiärdhe är
en annar renliffwis man, hwi[l]ken som skal brade-
liga döö j dagh aff pestelencia, oc ffördömas
ath enasth fför thät, at han glömskeligha giordhe
gudz tiänisth Thy math thu storligha rädhas, som
mera syndhade j enom tima, än alle tässe ffire j
allom sinom liffs th[i]ma Thu skalt oc wetha, at
thwa thina mädsystra skwlu dräpas j dagh j kroon
aff skalkom, oc skulu ffördömas: hwad wille thu
göra om tik händhe tolkedh samma, aff tässo
som jak haffwer tik nw sakth, math thu wndersta,
at manghe ärw j hälfwithe bätre än thu, wnda[n]-
takno nadena stadgha Thy skodha hwrw mykydh
got gudh haffwer mädh tik giorth, hwilkid han
ey gör them som bätre ärw än thu, thy see til at
thu ey här äffther athergar til tina wanffrä[g]dh,
swa fframth at gudhz wredhe skal ekke komma 228
offwer tik, wthan alla miskundh, | Thäntidh thänna sp. 1
benedicta tätta[1] hörth haffde, wndherstan[dan]-
dhis sigh syndath haffwa offwer alla mattho, til
böriadhe hon skälwa oc darra aff störstha hiärt-
ans sorgh, swa at adronor sönder brwstho, oc

[1] tätta *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

blodhet wth lop offwer allan hännas licama, oc laa swa som dödh fför äroffulla jomffru maria fföther Än almoghen som när stodh seandis thätta stora wndher, til böriadhe at ropa mädh höghe rösth, swa at sanctus dominicus ffik mädh store wansamlighet lyktadh mässona, j hwilke han tha standit haffde j tre tima, oc hörth oc seeth alt thätta som nw är sakth Oc tha mässan war wthe, gik han til hänna oc tog j hännas handh: wälsighnandhis hänne mädh jomffru marie psaltaras dygdh, oc j samma stwndh warth hon alzstingx helbrygdha Oc nar som almoghen sagho thätta stora wndher oc järtekne, loffwadho the gudh mädh höge rösth, ¶ Nakra dagha thär äpther sagdhe sanctus dominicus mässo j iomffru marie kyrkio, thänna benedicte närwarandhe, oc tha sanctus dominicus gik til altaridh, syntis hänne som han ware
sp. 2 korsffästher, haffwandhis torne | kron[o] appo sino hoffdhe Oc thär mädh syntis hänne jomffru maria, mädh manghom änglom stan[dan]dhis när honom Oc tha han hade wigth wars härra licama, sag hon härran ihesum christum wtandan[dhis] oppa korsseno, haffwandhis mädh sigh all sin pino wakn, oc läth drypa sit hälgasta blodh offwer dominicum, oc giorde honom j alle mattho sigh lican Thär äpther saa hon oppa högra sidono widh altaridh the samma bokena som hon fför set haffde j gudz dom, hwilken nw war g[i]ord aldra hwitasth, oc tha war alzenk[t]e scriffwadh j hänne Och tha hon här oppa storlika wndradhe, sagde härren ihesus

Digitized by Google

christus til hänna, dotther benedicta, thu haffwer nw aff skrapadh thina hälffwitis bok mädh vii lilior, aff alla ·vii· dödeligha syndha scriffth: see nw til ath thu nw här äpther scriffwar henne, ey mädh hälffwitis swarte oc lede skreffth som hon war fför, wthan mädh hwitom, rödhom, oc gul bokstaffwom Oc om thu ey swa gör, tha skal jak hämnas offwer tik äpther räthwisone Nar hon thätta hördhe, warth hon storleka fförffärad, oc drogh sigh in til jomffru mariam, nederlägiandhis sigh fför | hännas fföther bedandhis miskundh, at hon ey skulle komma j samma pinor som fför Tha oplypthe miskunena drotning[1] sin mantil. hänne thär wndhi skylandhis Oc sedan togh hon eth ffäghersta bandh aff sinom hals, aff mangra handha dyra stena, oc sagde til hänna. see dötther thätta[2] gaff thu mik, hwilkidh jak bär oppa minom hals fför keserligha kädhio Och min son hwi[l]ken thu här ser hängiandhis oppo korsseth, haffwer oc täslikis eth bandh fför keserligha kädhio, ganska ffagerth oc dyrth, hwilkid thu oc gaff honom mädh thy at thu aff skrapadhe tina dödz bok See nw anthwardar jak tik min psaltara, mädh hwilkom thu skalt här äpther aff skrapa thina oc annars synder, oc ämwäl scriffwa thina bok mädh ffäghersta scriffth ¶ Mädh förrsta delenom, som är aff dyrom oc klarom hwitom stenom, skalth thu scriffwa j thina bok mins sons ihesu christi mandoms anammilse, tänkiandhis mina wördh-

229 sp. 1

[1] *Hds.* dorting [2] *De två sista bokst. tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ning til min son om al min ledamot, Thät är hwru wördeliga jak bögde mith hwffwod:[1] oc min öron til at höra hans rösth, Oc mädh moderligha oc
sp. 2 jomffrulegha händher hanterandis | hans klenasta oc wänastha licama, honom ffödandhe oc opffostrande mädh moderlikom kärlek Oc til mera gudelighetz opwäkkilse, skalth thu haffwa fför thinom öghom mins sons oc mith ffäghersta beläthe ℭ Mädh them andra delenom aff minom psaltara s[k]alth thu scriffwa thina bok mädh rödha bokstaffwa, thät är at thu skalt honom läsa[2] mins sons pino til heder, aminnandhis ·l· articla aff hans pino, haffwandhis fför thin ögon hans korsffästa beläte, tänkiandhis then wärkien, som han ledh j then delen aff sin likama som thu tha ser oc skodhar, Mädh them tridia delenom aff minom psaltara skalt thu scriffwa thina bok mädh gulbokstaffwom Thät är at thu skalth honom läsa mins sons äroffulla opstandilse oc hans hälgasta sacramäntha til hedher Oc thär mädh skalt thu tänkia mädh alle gudelighet hälga manna leffwerne, oc särdelis theras som ärw j thino ffädernis landhe, Oc j swa mattho som nw är sakth, skalt thu gudeligha tiäna min son oc mik j min psaltara, som thu
230
sp. 1 böriadh haffwär Oc swa offtha som | thu offrar os thänna psaltaren, swa offta lägher thu keserligha kädhio offwär wan hals ℭ Thär äpther tha sanctus dominicus kom til then delen j mässone, som han skulle anamma christi licama Togh jomffru maria

[1] *Hds.* hwffwon: [2] *Ett felskr.* til *här öfverstr.*

Digitized by Google

en del aff christi licama oc blodh mädh honom, til enkannelikidh kärlekx tekn, swa som brwdh mädh brwdgumma Oc tha han haffde lyktadh mässone, oc skulle ffara w mässo klädomen, tha halp jomffru maria honom at affkläda sigh Oc sidhan anthwardadhe hon honom thänna benedictam, mädh hwilke alth thätta war giorth som nw är sakt, sidhan syntis gudz modher ey mera j thät sinne Oc ffran them dagenom war thänna qwinnan alzstingx ffrälsth aff diäfflana qwalom, oc ffwlkomlika stadffästh j gudz kärlek, oc j hans hälgasta modhers jomffru marie psaltara tiänisth in til dödhen Oc offta syntis jomffru maria hänne, oc oppinbarade hänne mangha sancti dominici gerningha, hwilka enghen människia wisthe, hwilkidh yttherligare star sc[ri]ffwad j sancti thome de templo aquinari leffwerne, hwilken som | war sp. 2 sancti dominici stalbrodher Och mästh samman skreff sancti dominici leffwerne, oc the wnderlika gerningha oc järtekne gudh wärdoghas mädh honom göra

aff enne jomffru j hyspania hwilken som war hälgasta ffadhers sancte dominici ffränka

J hyspania landh war en iomffru benedicta ath nampne, en wallogx greffwa dotther Oc hälgasta ffadhers sancti dominici ffränka: hwilken opffödh war j sins ffaders gardh mädh stora wärldz ära:

Digitized by Google

hon war langh oc resogh til sin licama, oc war mykidh wäl talandhe, oc begaffwad aff gudhi[1] mädh store ffäghrindh oc lecamlike starkhet: Hon war oc lärdh j alle wärldzslike ffaffänglighet, oc j wnderlike mattho kwnne hon sywngha oc diskantera, swa at enghen klärker offwergik hänne j the mattone Oc thär offwer kunne hon aldrabästh leka j harpom, ffidlom, orghom oc androm tolkom lekara anbwdhom Oc ämwäl j skafftawel: wartawel oc andra tolka leka lekte hon swa konstheligha, at hon kalladis aff allom magistra: Hon war oc aldra starkasth til at ränna spär oc andra spelningh, dans oc kämppa stridhiom, oc andhre tolke öff-
231 sp. 1 ningh, mädh hwilke hon drogh | alla til sin älzskogha Oc manghe kringh om alth rikedh kommo til hänna, wiliandhis see hänna mädhffärdher Oc offta ffördhe hänna fadher oc modher hänne mädh sigh til stora härra gästabod, at hon skulle mädh sinom sangh oc danz, oc mädh sinom sniälla ordhom oc swarom göra alla gladha Tha nakor time war swa ffram loppen, oc hon war kommen til ·xx· aara j sin aller, hände thät entidh, at en reddare seandhis hännas lösa aathäffwe, tänkte mädh sigh. ey kan ffisken länghe leffwa wthan wathnedh: swa kan oc ey thänna löslatogha pighan länghe wara, swa at hon yw bliffwer swiken om sidhe Oc sedhan gaff han stora akth oppa hwru han matthe hänne swika: Nakon thima thär äpther giordhe han hännas ffadher oc modher eth storth gästabodh, mädh store

[1] *I* gudhi *är* i *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

högtidh oc bälle, til hwilkidh benedicta kom mädh them, til at göra[1] hans gästher gladha: hwilka han aldra kärlegasth wndhffik fför alla andra, oc presenteradhe hänne lönlika högtideligha gaffwor, som war ffäghersta gulringh oc gulkädhio, hwilkidh hon kärleka anamma|dhe, som hon altidh sp. 2 plägade Oc thäntidh alle gladdhos oc lwstadhos j thänna[2] benedicthe lekom oc wisom, oc offwermattho sniälla ordhom oc swarom, tha lath riddaren ymneligha skänkia allom starkasta wiin: än benedicte skänkte han gamalth win j eeth kar, oc j eth annadh kar skänkte han hänne swikligha hwith wiin fförwanth, aff hwilko hon warth snarlika offwer sigh drwkken, oc ä[m]wäl alle the som mädh hänne waro Tha togh thänna riddaren hänne widh handena, oc wtgingho badhen ensamne at skodha slothsens byghningh, oc annor lostelighen tingh Och aff tässo ffik han tilffälle, och besmittadhe hännas jomffrudom, oc sedhan athercom hon til gästabodz ffolkedh, oc til böriadhe mykydh löslatoghare wara än fför Oc thär äpther om thätsama aaridh, kom hon offta lönlika til then riddaren, oc om sidhe sigh til skam oc blygdh oc alle sinne släkth, affladhe en son mädh honom Oc tha tymen kom fföddhe hon barnidh j sins ffaders gardh, oc gräth oc sörgdhe offwer alla mattho, 232 oc thäslikis ffadher oc modher oc | alle hännas wänär sp. 1 oc ffränder, Thär äpther spordis thätta ryktidh

[1] *Härefter ett dubbelskr.* hans göra *öfverstr.* [2] *Ett dubbelskr.* thänna *öfverstr.*

Digitized by Google

offwer alth rikedh, oc alla wndradho thär oppa oc sörgdho offwermattho Oc sedan led hon mykyn smälek oc fförkastilse[1] aff sins ffadhers tiänarom Oc hännas ffadher sloo oc fflängdhe hänne mädh gislom, j hwilkom wara stora knwta, wiliandhis wetha ha barnsins ffadher ware, hwilkidh hon engaledis wille oppinbara Oc nar hon offwermattho slos, swa ath hon wanskadhis j allom simom lymom, sagde hon til sin ffadher, lathen samman kalla alla the yppersta j rikedh ärw, oc tha skal jak wthan twäkan oppinbara haa thänna syndena giordhe, Oc nar alle waro samman kompne, sagdhe hon allom ahörandhe, thu min ffadher ästh thän samme som thänna sonen affladhe Oc thu min modher ästh the som honom ffödde, oc enghen annar Tha thätta war sakth wndrade alle storleka: tha sagdhe hon[2] o ärlike härra wndren ey, at jak thätta sagdhe aff minom ffader oc modher, fför thy the opfföddhe mik mädh alle kräselighhet,
sp. 2 högffärdh[3] oc ffaffängelighet Oc görandhis mik | til the ffrämsta, oc swa som höffdingha til allan darskap oc löshet: sidan sagde hon til sin ffadher oc modher, opffostren[4] nw siälffwa edhan son, jak skal gaa oc wardha kwnnogh alla wärldene Oc swa som wanhoppandhis, offwärgaff hon ffadher oc modher, wäner oc ffrändher, giffwandhis sigh til syndeligeth leffwärne, haffwandhis sigh ospara,

---

[1] *I hds. har först skrifvits* fförekastilse, *men sedan har det första* e *utskrapats.* [2] hon *tillskr. ö. r.* [3] *Hds.* högffrädh [4] *Hds.* opffrostren

Digitized by Google

til alla orenlighet oc ohöffwislighet, Oc warth aldra nampnkwnnogasta synderska Oc warth[1] mykydh riik, fför thy at hwar thän som soff mädh hänne, skulle at minsta geffwa hänne halffwan gyllene fför hwaria reso Hon samman sankadhe oc mangha andra tolka qwinnor Oc thär mädh hadhe hon mangha tiänara, pryddha swa som ffäghersta riddara, thy trodhis hon aff allom wara en yppersta härtoghinna Oc j allom stridhom som kallas duella, thät är nar en kempe stridher moth thän andra, stodh hon mädh största högffärdh, thy at[2] hon kunne alla konsther til stridh, oc altidh striddhe hon wtan harnesk mädh allom them som wille, oc offwan them mädh sith spywth. 233
Hon war oc swa stark, at hon dirffdis at | stridha sp. 1
moth thwa starkasta[3] män til lika Hwar fföre girnadhis alle hänne, oc räknade sigh säla wara, oc om the kwnno ffaa hännas kärlek Thy förtärdho manghe alt thät the attho, oc wordo ffatighe män fför hänna skul Oc manghe wordo oc dräpne fför hänna kärlek skuldh, Nar thänna benedicta haffdhe nakon tima swa fframlidith j tolko syndeliko leffwärne, kom sanctus dominicus tith hon war at prädica, tha warth honom kungiorth, at thär war en qwinna, som mer prädicade en dagh, än han en helan manadh. Thät hände en dagh, nar thänna qwinnan gik til tolka stridh oc kämpningh som hon plä[ga]dhe: haffwandhis mädh sigh

[1] *Härefter ett onödigt* hon *öfverstr.* [2] at *2 ggr. i hds.*
[3] *Hds.* strakasta

Digitized by Google

mangha ärligha riddhara, tha gik sanctus dominicus til hänna oc sagdhe hemelika til hänna O dotther thu haffwer nogh tiänth wärldene: iak bedher tik at thu här äpther tiäna thinom skapara, oc til lagde nakor ordh, aff warom härra ihesu christo oc hälghom mannom, hwilkedh hon alt hyölth fför snak sigiandhis, dominice dominice, om thu haffde mik älla ena aff mina pighor j lönlikidh rwm, annadh[1] giordhe thu oc annadh läre thu mik. Dominicus swaradhe O dotther dotther, sp. 2 tri|dhie daghen här äpther skal härren gudh dömma mällan tik oc mik Thär äpther a tridhie daghenom kom thänna qwinnan j sex bedröffwilse, oc misthe hon oppa thän daghen alla sina lekamligha kraffther, oc ämwäl sin sinne swa at hon nästhan warth galin, tha lekowäl haffde hon mällan aath nakodh weth oc sinne, Oc nar hon swa plagath war aff gudhi, fförsmadhis hon aff allom, oc alle hännas tiänarä borth togho alth thät hon aatte oc fflyde ffran hänne, aterlatandhis hänne ensamna alzstingx ffatigha, fför hwilkidh hon warth mykydh otwlogh[2] oc häddhe gudh Oc äpther stora ära ffik thänna eua dotther fförstha eue fförbannilse, som är sinnena mistilse, oc moth thätta ordith benedicta warth hon maledicta Oppa andra wikuna thär äpther kom offwer hänne a[n]nadh eue fförbannilse, som war oärlighet moth marie ärlighet, som märkis mädh thät ordith thu: thy som fför är sa[k]th, at alle the som mädh hänne waro, fflyddhe ffran

[1] *Hds.* annandh [2] otwlogh *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

hänne borttagandhis ffran hänne alth thät hon 234
atthe, aterleffwandhis hänne swa goth som | nakna sp. 1
Thär nästh kom offwer hänne tridhie förbannilse,
som är största wanhedher, för thy alle the hänne
kändho försmadho hänne, gabbadho oc logho
ath hänne oc j alzengho warkunnadhe, oc sma
barn kastadho stena oc träk oppa hona oc enghen
förbödh them thät Sidhan j ffiärdhe wikwnne warth
hon slaghin mädh rädelikaste spetälzske soot,
swa at alth hännas köth rwthnade, oc swa stor
ondh lukt gik aff hänne, at enghen människia
förmatthe hänne lidha, oc aff olidelighe hiärtans
sorgh warth hon aldra otwlogasth, swa at hon
leddis widh sigh siälffwa Thär äpther mädhan
hon sigh ey än tha bätradhe, kom offwär hänne
ffämpte förbannilse, som war kropsens wan-
makt[1] oc hon som ffordom war starkare än twa
aldra förasta män, förmatthe nw ey röra hwadzske
hand äl[ler] ffooth, oc ey[2] häller förmatthe hon
matha sigh siälffwa Oc j tolke mattho lagh hon
lankth ffran androm människiom, j eeth armth
hws aff allom offwergiffwen Tha lekowäl sändhe
gudh hänne ena gudelika människio, som hänne
tiän|the för gudz skul Oc alle andre fflydde ffran sp. 2
hänne Hwilkidh räthwisth war, för thy at hon
hadhe swa mykidh syndath, oc förtappadh swa
mangha siäla mädh sinno oreno leffwerne Oc hon
som ffordom war aldra degeligasth oc karskasth,
oc mädh alla wällwktandhe yrther smordh: bleff

[1] *I* wanmakt *är* t *tillskr. m. rödt.* [2] ey *tillskr. ö. r.*

23—23303. *J. Marie psaltare.*

Digitized by Google

swa lighiandhis j try ar, fför hwilkidh hä*n*nas köth warth ffwlt m*ädh* matkom oc gyno*m* rwtidh Th*ä*r äpht*er* kom offw*er* h*ä*nne siätthe fförba*n*nilse, som war almä*n*neligh*en* wanffrägd, swa at j th*ät* landith gik almän*n*eligith ordhqwädhe, at nar som nakor önskadhe andro*m* onth, tha sagde han swa, gudh göre m*ädh* tik som han haffw*er* giorth m*ädh* benedicte ¶ Än naar try aar waro ffra*m* lidhen, aath*er*kom sanctus dominicus j th*ät* landith, enka*n*neligha fför thy at han wille sökia sin ffangha, och nar han kom til h*ä*nna kände hon ey hono*m*, fför thy at hon hadhe misth synena, oc h*ä*nnas änlethe war alth rwtidh, swa at bene*n* syntos nästan bar, tha lekowäl haffde hon stw*n*dom nakodh aff si*n*nomen, än tha at th*ät* war litidh Tha begy*n*nade sanctus dominicus at tala fför h*ä*nne aff waro*m* h*ä*rra ihesu | christo oc hans wthwaldha wäno*m* Nar hon fförstodh at th*ät* war sanctus dominicus som wedh h*ä*nne taladhe, optändis hon m*ädh* mykle wredhe oc bannadhe hono*m*: sighiandhis hono*m* alth th*ät* haffwa wallidh som offwär h*ä*nne war ko*m*medh, Oc gärna haffdhe hon hono*m* dräpidh om hon haffde th*ät* fförmath Än ha*n* ledh alth tolomodeliga, oc sagde til h*ä*nna. o doth*er* wthwäl nw, hwadh häller thu wilth döö i*n*nan en manadh oc ko*m*ma til hälffwitis pino, äller oc anthwarda tik sötasta jo*m*ffru maria, och dageligha läsa h*ä*nna psaltara, Oc th*ä*r m*ädh* rädh ha*n*[1] h*ä*nne, at hon skulle geffwa sigh til jo*m*-

[1] ha*n* *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ffru maria psaltaras bröderskap, thär til at hon matthe delaktogh wardha aff allo thy godho som görs j thät brödherskap om jomffru maria psaltara Oc at hon swa om annars förskullan matthe j gen ffa thät hon haffde misth, oc komma til större ära oc rikedoma. Nar hon thätta hörth haffdhe warth hon mykidh räd, oc ffik idhrogha Oc mädh godhom wilia gaff sigh j thätta brödherskap, oc loffwade at hon gärna wille läsa psaltaren, oc badh sanctum dominicum lära | sigh[1] hwru hon sp. 2 skulle honom läsa, at hon matthe honom böria thät snarastha hon kunne Oc sedan äpther the vi fföresagdha förbanilse, ffik hon aff gudz nadh oc jomffru maria milhet, sex godh tingh, för thy nar hon haffde läsid psaltaren j första manadhen, warth hänne ffwlkomplika aathergeffwedh all hennas sinne oc lecamleka krafftther, oc snillenna oc dygdenna ökilse ¶ Äpther andhra manaden atherffik hon sina ärleghet, thy at ärlika personor böriadhe til at sökia henne oc begaffwa Sidan äpther tridie manadhen syntis henna hws j hwilko hon laa, om nattha tima mykydh skinandhe, oc söther ängla sanghers hördhis offwer henne, thy at gudz ängla gladis aff henna omwändilse, oc alle the thätta hördho oc sagho loffwadho gudh, oc böriade henne j hedher halla Äpter ffiärde manadhen syntis henne jomffru maria, smöriandhis allan hennas lecama mädh sinne jomffrulige myölk, helandhis henne aff spethälzske sottene, görandhis henne

[1] *Härefter ett felskr.* at *öfverstr.*

Digitized by Google

236 mykydh ffäghre än hon förra war ¶ Äpther ffämp[te]
sp. 1 | manadhen syntis henne annadh sin jomffru maria,
oc gaff henne en dryk, aff hwilkom hon ffik större
makth än hon fför haffde, swa ath hon hadhe
sidhan tre äller ffyra starkastha manna förelek
Äpter siätthe manaden ffik hon aldra bästa ffrägdh,
swa at alle loffwado oc ophögdho henne, oc gladdhos
aff henna helso Oc warth hon ymneliga begaffwadh
mädh alla nadher, swa at henna godha ffrägdh kom
fför konunghen aff castella rike Tha besporde han
granlika hwru thär om ware, oc ffan j sannindh
swa wara som han hörth haffde, thy swor han
sigh aldregh wilia haffwa nakra andra til hwstru,
än thänna benedictam: nar rikis härrane thatta
hördo, wndradho the storlika at han wille tolka
qwinno haffwa sigh til drotningh Ey thy sedher
togh han[1] hänne til drothni[n]gh, oc g[i]orde hänne
mäktogha mädh sigh siälffwom offwer alth sith
rike, oc thär mädh borth togx all the wanffrägh,
som hänna slekth war j kommen fför hänna skuldh
Oc tha hon war wordhin drothningh, kom hon alth
sp. 2 thät rikidh til at läsa | jomffru maria psaltara Oc
begaffwadhe oc äradhe alla jomffru marie kyrkyor
oc closther j sino rike Thär äpther giorde hon
mangha stridher moth hedningha, oc wan altidh
mädh jomffru marie hiälp Oc swa offta som kon-
unghen skulle stridha moth sina owäner: plägade
hon sighia, min härra bliffwen j hemma j min
stadh, oc lathen bedhia fför mik Och jak skal

[1] *Ett dubbelskr.* han *öfverstr.*

Digitized by Google

halla edhan stadh j harnesk oc stridh, oc hämp[n]a offwer gudz owäner oc edhra, thy at jak är starkare j en min arm, än j ären j allan edhan lecama Oc swa offta som hon skulle gaa til stridh, plägade hon fförsth gudeligha läsa jomffru maria psaltara, oc bödh alth sith ffolk thät samma göra Oc gänstan ffingho theras ffiandha swa storan räddogha, at the offta fflydho nar enghen ffor äpther them Thät hände oc stwndhom mädh jomffru marie psaltaras dygdh, at c. aff hännas ffolk slogo til baka ·M· aff hedningomen, oc stwndhom tw älla try ·M·: nar hä[n]nas rykte kom j heden landh, räddis alla hwar the hördho hänne när wara Oc thär äpther nar hon haffde nakor aar innerlika
237 sp. 1
| tiänth gudhi oc hans wärdogha modher j theras psaltara, oc kommidh mangha til at läsa thänna psaltaren, och geffwa sigh j hans brödherskap Tha oppinbarade jomffru maria sigh fför hänne, cl dagha fför hännas dödh, oc kwngiorde hänne thän daghen hon skulle döö oppa Oc nar hänna ytherste tyme kom, synthis hänne härren ihesus christus mädh sinne wälsighnadhe modher, söteligha hänne hwgswalande Oc nar hon opgaff sina siäl, syntis otaliga aldra ffäghersta[1] ffogla offwer alth slotidh, sötesligha sywngandhe Oc härren ihesus christus mädh sinne wälsighnada modher, anammade hänna siäl, fförandhis hänne til äwärdelika glädhi, til hwilka alzwallogher gudh wärdogas os alla ledha

[1] *Hds.* ffägherstra

Digitized by Google

aff en ärkiediäkn hwilken ffrälsther warth aff manghom dröffwilsom oc myklom wadha om jomffru marie psaltara

Thät war en wngher klärker som heth adrianus, mykyd ffagher til sin licama, han war oc mykydh fförnumstogher och wältalande man, fför hwilkid han warth walder til ärchediäkn j en storan stadh j hispania landh, som hether cesaraugusta mädh
sp. 2 store äro Oc nar han | war kommen til thät ämbetedh, begynnadhe han gudeligha lära klärka oc lekmän, draghandis them til goth leffwärne mädh ordhom oc äptedömom, oc ffor om kringh landith oc allastadz prädikade gudz ordh J the landena war en mäktogher greffwe, hwilken som haffde ena ärleka dötther som heet iohanna Thänna jomffru wthwalde sigh ärchediäknan adrianum til scrifftaffadher, at hon matthe aff hans radhom oc lärdom nima at thiäna gudhi: widh hwilkidh diäffwlen awundadhis, oc optände j honom hardastha kötsens ffrestilse, oc kom thät swa til wägha, at han ffyöl j syndh mädh tässe jomffrune, oc bliffwo the näst-than dagelika om eeth halffth aar j syndeliko lewärne Oc stragx borth gik gudeligheten ffran honom, oc böriade sedhan mykidh älzska löghe oc snak, nymäre äller tidandhe: lostadhis j ffaffänghom lekom, oc altidh wiliandhis ätha kräselighen kosth: glömandis sith ämbete oc gudz
238 sp. 1 tiänisth Oc siällan wille han | prädika oc ey swa hardelika awitha syndena som han fförra giörde:

Digitized by Google

wthan j fförde sigh dyr klädhe m*ädh* store högffärdh, gang*a*nde m*ädh* opräkth*om* halzse, oc widha seandis m*ädh* sino*m* öghom, oppa hwilkidh alle wndradho som hono*m* kändho, oc storligha sörgdho at han swa wänder war ffran godho leffw*e*rne Än hans ffaffängha[1] glädhi wändhis snarlika j stor bedröffwilse, fför thy nar han gladdhis oc ffrögdadhis j alle ffaffängelighet, tha til böriadhe greffwa*n*s dotth*e*rs quidh*e*r wägxsa, swa at th*ät* ku*n*ne ey läng*h*er dölias: Nar h*änn*a ffadh*e*r th*ät* förstoodh sloo han h*änn*e harınelika, oc spordhe h*änn*e m*ädh* gry*m*mom ordo*m*, haa th*än* war som the ska*m*mena haffde giorth Hon swaradhe, ärkiediäknen adrianus wilthe mik m*ädh* swartakonsth, oc klagade hardeligha offw*e*r hono*m* aff rätthe ondzsko Oc j sa*m*ına stwndh sände h*änn*a ffadh*e*r mangha wänkta m*än* til at gripa hono*m*: hwilka hono*m* gripo oc hardelika bwndho allo*m* aseandhis, | oc m*ädh* store blygdh ffördho hono*m* fför biskopen, sp. 2 hwilke*n* hono*m* lyste j ban, oc läth stragx läghia hono*m* j mörkastwffwona, än ffiärdhe daghen th*är* äpth*e*r warth han lönlika wt taghen aff nakro*m* klärko*m* so*m* waro hans ffränder, oc sedha*n* kom han j större bedröffwilse, thy at nar han wille ffly warth han ath*e*r grippen oc ffördh*e*r fför kon*u*nghen, hwilken som war mykydh wredh*e*r oc grymber moth hono*m*, fför thy th*ät* war hans broder dotth*e*r som han skämpth haffde, Oc swa läth han hono*m* binda, oc kasta, j en dywpan brwn älla

[1] *Ett felskr.* gha *här öfverstr.*

Digitized by Google

grop, hwar han war j try aar, lidandhis alzskons dröffwilse oc armödho Oc swa ffik han sex ondh tingh Thät fförsta war at han war lysther j ban aff biskopenom, Thät andra at han fför stor dröffwilse skul miste allan sin wisdom Tridhie at han miste alla härra oc höffdinga wänskap Fiärdhe at[1] han misthe alla sina ffornumstogheth j ordhom älla talan Fämpte at han miste bade andelikidh oc wärldzslikidh härradömme Siätthe at han haffde
239
sp. 1 största ffrestilse aff diäfflenom, aff hwilko han osigelika | twingadhis Nar thänna try aaren waro ffram lidhen, kom sanctus dominicus j thät landhit at prädika, oc ffik höra hwadh giort war mädh thänna adriano Oc fförstodh j them hälga andha at han än liffde: bedhis han loff aff höffdinghanom at gaa til honom Oc nar han tith kom helsade han honom oc manade til tolomodh, oc böriade mykidh tala fför honom aff warom härra ihesu christo oc hans hälgonom Oc ä warth han thäs otologare Nar sanctus dominicus thät wndherstodh, böriade han at tala fför honom om jomffru maria[2] psaltaras nyttoghet, oc hännas bröderskap, oc loffwadhe honom at om han wille geffwa sik til thät bröderskap, oc läsa jomffru maria psaltara, tha skulle han wthan jäff ffrälsas aff alle sörgh oc bedröffwilse, Nar han thätta hört haffdhe, trode han sancti dominici ordhom, oc ffik storan angher fför sina syndher, oc scrifftade sigh fför sancto dominico oc togh afflösn, oc böriade genstan läsa psaltaren, oc nar

[1] at *2 ggr i hds.* [2] maria *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

han honom dageligha läsidh haffde j en maanadh, tha syntis honom jomffru maria, fförandhis honom afflöselses breff aff allom hans syndom, oc aff thät ban som bisko|pen haffde honom[1] j sath fför sp. 2
thy sanctus dominicus lösthe honom aff, mädh swa skäl, at hans afflösn skulle stadhffästas aff biskopenom, oc swa warth han ffrälsther aff thät fförsta ondha som war bannedh Äpther andra manaden synthis honom annadh sin jomffru maria, hallandhis pilthen ihesum j sin ffampn, hwilken som haffde ena litla bok j sinne högra hand, j hwilke stod scriffwad[2] sancti iohannis lästh Jn principio erat verbum Oc nar som thänne adrianus las Et verbum caro factum est, warth han ffrälsther aff thät andra ondha som war ffakunnoghet, oc ffik tha mykydh mera wisdom än han nakontidh fför haffde Sedan äpther tridie maanadhen warth han ffrälsther aff thät tridhie ondho, som war härranas wrede oc ohyllesth, thy at han warth tha optaken aff the iordh gropenne, oc wördeliga anammadher oc sökther aff härrom oc fförsthom Äpter ffiärdhe maanaden syntis honom jomffru maria tridhia sin, oc kysthe honom mädh sinom jomffrulegha mwn, oc gaff honom ather alla the fförnwmstoghet som han fför haffde, j ordhom älla 240
ta|lan Oc sedhan prädicadhe han mykidh bäther sp. 1
än han fför giorde, oc enkanneligha prädicadhe han aff jomffru marie psaltara, oc hännas bröder-

[1] *Orden* haffdo honom *tillskr. i öfre margen.* [2] *Orden* j hwilke stod scriffwad *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

skap, om hwilkidh han warth ffrälsther Äpther ffämpte manadhen kom jomffrw maria til honom, oc gaff honom biscops krö[k]lo, mädh gwlringh och biscops hatth Oc tridhie daghen thär äpther kom pawans breff stadffästandhis honom til biskop Äpther siätthe manadhen synthis honom ather jomffru maria, haffwandhis gwl riis j sinne handh, mädh hwilko hon sakteliga sloo hans hwffwod oc sagde Exi ab eo: gak wth aff honom Oc gänstan wthgik aff honom brännande draki, oc swa warth han ffrälsther aff manghom storom ffrestilsom Thär äpther sloo jomffru maria mädh samma riis oppa hans ländher sighiandhis som fför: gak wth Oc j sama stwndh wthgik aff hans hemeligha lym en orm, oc sedhan war han ffräls aff allom kötsens ffrestilsom Thy at j the try aaren, som han war
sp. 2 j the fföresagda jordh gropenne, | ledh han altidh största twang oc bedröffwilse aff the syndenne som kallas nampnlös syndh, aff hwilko han sedhan warth alzstingx ffrälsther om jomffru maria hiälp Oc thär äpther leffdhe han j mangh aar, oc reformerade the hälgha kyrkio oc hännas personis j thät landith Oc swa ffram ledh han sina dagha j manghom godhom gärninghom: görandhis jomffru maria storan hedher j thy, at han alla stadz prädicade hännas psaltara oc bröderskap, Oc swa nakon tima fför hans dödh kom jomffru maria til honom oc kwngiorde honom thän daghen som han skulle döö oppa Thy reddhe han sigh thär til mädh alle gudelighet, oc anthwardade sina siäl

Digitized by Google

j gudz oc jomffru marie händher, mädh hwilkom hon nw glädz oc ffrögdas fför wthan ändha

aff en skolomästara som wnderligha war om wänder om jomffru maria psaltara

EN skolomästare war j enom stadh, til hwilken the yppersta borgara j stadenom waro, satthe sina söner til at lära konster oc ffagra sedher: än thänna skolomästaren badh the samma smaa pilta som til honom gingho, at the | skullo tagha aff sinna modhers 241 sp. 1 haar oc bära til honom: nar han thät ffik, öffwadhe han mädh thy sina swarta konsth, oc thär mädh drogh them til sin, Oc swa skämdhe han nästan alla the ffäghersta oc yppersta hwstrur j staden waro, Om sidhe händhe at ens märkeligx mans hwstru warth warse at hänna son lagde sigh stora win om, at han matte ffa nakodh aff hännas haar, tha sporde hon hwi han swa giordhe oc han wille thät engaledis sighia: tha sloo hon[1] honom mykydh hardeliga, alt thär til han sagdhe hänne sannindena: sidan togh hon nakor haar aff eth saal oc ffik piltenom, oc bad[2] honom at han skulle ffaa them sinom mästara, hwilkidh han oc giordhe: naar han them ffik, öffwadhe han sina diäffwls konsth, oc salledh togh til at röras, oc giorde wnderliket lywdh j hwseno: nar hwstrun thät wnderstodh, sagde hon sinom bondha, hwru alth thät ärandhit war til

[1] hon *tillskr. ö. r.* [2] bad *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

gangit, Oc swa warth thän skolomäataren grippen
fför tolka onda gerningha, ov kastadher j dywp-
astan törran brwn, hwar han bliffwa skulle in
sp. 2 til dödhen, oc enkte annadh ffaa til | ffödho, wthan
wathn[1] oc brödh, J thässom samma brwn war en
annar ffanghe, hwilken fför manghom aarom war
thär nedher kastadher, fför sina misgärningha,
som han siälffwer sagde, fför thy han haffde waridh
en stor syndare, än nw war han wmwänder, oc
wordhen mykidh gudeliken Oc naar han hörde
at han haffde ffaath stalbrodher, hwgxswalade han
honom, oc sniälleligha manadhe til synda bätringh,
Mästaren sporde hwru han haffde ffangith tolomod,
Han svaradhe, at han haffde thät oc mykidh annadh
goth ffaath mädh enne bön som kallas warffru
psaltare Oc sagde thän psaltaren war aldra bästa
bön, oc radde honom at han skulle honom läsa,
mästaren swarade, mädhan thän psaltaren är
swa godher oc nytogher som thu segher, hwii
ästh thu tha ekke ffrälsther aff thinom ffängilsom
om honom, Han swaradhe, sanneligha haffde jak
fflerom sinnom waridh hädan ffrälsther aff minom
242 wänom fför xxx aar, om jak haffde wilid hädhan
sp. 1 wth gaa, hwilkidh | jak ey än nw wil, fför thy mik
bör göra syndha bätringh. Oc ämwäl fför thy, at
jak känner mik än nw bögeliken wara til the onda
gärningha som jak fför giordhe, thy rädhis jak at
jak ffaller j samma syndh, om jak wth gaar hädhan
Thu skalt oc wetha, at thät wathn oc brödh mädh

[1] *Hds.* wanth

Digitized by Google

hwilko jak oppehalz, thät smakar mik sötare än aldra kräseligasta rätther, Naar mästaren haffde thätta hörth, loffwade han at läsa jomffru maria psaltara, oc swa las han fförsta aaridh, oc tha lekowäl war han mykydh otologher: annadh aaridh war han än mera otologher. Tridhie aaridh än mera Oc om sidhe talade han swa til äroffwlla gudz modher sighiandhis, O wärdogasta jomffru maria, jak offrar mik tik, oc loffwar tik at om thu wärdoghas mik ffrälsa, tha skall jak tiäna tik j alla mina liffs thima J samma stwndh som han haffde thätta sakt, stodh när honom the millastha modhren jomffru maria, oc sporde om han wille stadogher bliffwa j thy han tha loffwadhe Oc han swa|radhe thät gärna wilia göra Oc swa togh jom- sp. 2
ffru maria honom wth aff brwnnenom, oc fförde honom lan[k]th bort j en storan stadh, hwar mykidh ffolk war, at han skulle thär göra the tiänisth som han loffwadh haffde Och thär warth han aff allom kärlegha anammadher, oc satther til skolomästara j samma stadenom, oc nar han war kommen til[1] thät ämbetedh, lärdhe han sina diäkna läsa jomffru maria psaltara Oc innan stakotan thima, kom han nästhan try M diäkna til at läsa thänna psaltaren Oc thät giorde the om morgonen nar han sagde mässo, fför än the gingho til skolan, oc täslikis om afftonen nar the hem gingho Om sidhe ffingo thera fföräldra thätta wetha, oc swa til böriade oc the gudeligha läsa jomffru maria psaltara,

[1] til *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

Nakod thär äpther hände thär thu märkelighen ärandhe Thät fförstha war at ellen slap lös, oc brände allan stadhen, fför wthan skolomästarens gaardh, oc allas thera hws som barn hadho til
243 skola, oc laso jomffru maria psaltara, bliffwo
sp. 1 oskadh mith j elenom, | Oc alle andre som ey tiäntho jomffru maria misto alth the aattho Thät andra war at stort örlögh kom oppa landith, oc manghe wänkte män rwsadho hasteligha oppa stadhen, oc skinnadho oc röffwadho allan stadhen, än jomffru maria gömdhe swa skolomästarens gaardh, oc allas thera som laaso hännas psaltara, at enghen aff teras ffiandhom kwnno ffinna oppa theras porta, ffönster äller nakon annan inghangh, wthan snarleka ffarandhis sin wägh, görandhis them enghen skadha ¶ Nakon tyma thär äpther ffördhe jomffru maria thänna mästaren til en annan storan stadh, at han skulle oc thär wthwida hänna psaltara, Oc nar han war tith komen, satthis han oc thär til skolamästara, oc tha lärdhe han sina diäkna som fför, at läsa jomffru maria psaltara Oc thär mädh drogh han mykyn almogha, oc enkannelika diäknanas fföräldra til jomffru maria tiänisth Entidh nar han mädh allom diäknomen gudeligha las jomffru maria psaltara inne j domkyrkyone: tha synthis them en aldra ffägherstha man, oc en aldra ffäghersta
sp. 2 jomffru sithiandhis baden til hopa oppa | altareno, bidandhis psaltarens ändelyk[t] Oc tha the haffde honom läsidh, nidherstegh jomffrun gudz modher,

[1] thät *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

oc ffyöl oppa sin knä fför sin son härran ihesum christum, bedhiandhis honom göra wälsighnilse offwer sina tiänara, hwilkidh han gänstan giordhe Oc nar the haffde ffath hans wälsighnilse, opffyltos the alle mädh wnderlikom oc storom gudelikom söthma Oc opthändos mädh store bränn*a*ndhe astwndhan til gudz oc jomffru maria tiänisth, oc enkannelika til theras psaltara ¶ Thär äpther gaff thänna skolomästaren sigh j prädicara brödhra ordhen, oc warth en dyr prädicare, oc idkeligha prädicadhe jomffru maria psaltara, oc manadhe alla at dyrka oc loffwa hälgasta jomffru maria, Oc nar han haffde sina dagha ffram lidith j godo leffwerne, ändadhe han sith liff mädh häloghe ändelikth

Aff en starkasta stridz man hwilken wnderliga wmwänder warth om jomffru maria psaltara

I them timanom sanctus dominicus prädicadhe fför cristhno ffolke, j thät landzskap som kallas albigensium, giordhis mangha stridher moth hed- 244
|ningha oc kättara Thär war oc mykydh ffolk aff sp. 1
britanie landh, them cristhno til hiälp, j blandh hwilka war en riddare mykydh karsker oc starker, hwilken mykydh älzskade wrankth leffwärne Tha gik sanctus dominicus til thän riddharen, oc andra fflere som mädh honom waro ra[dan]dhis them, at the skullo ödmywkligha anthwardha sigh jomffru

Digitized by Google

maria, läsandhis hänna psaltara, oppa thät at the mattho bliffwa bewaradha fför allom wadha, Tha anammadhe thänne riddaren, oc alle the mädh honom waro jomffru maria psaltara, Oc swa til böriadhe thänna riddaren at läsa thänna psaltaren, oc bar idkeligha pater noster bandh ä hwar han war, ey fför nakra gudeligheth skul: wthan mädh the akth at han matthe ffly lekamleken wadha ¶ Entidh hände thät, at han war ensamber staddher oppa en skogh, tha kommo moth honom mangha röffwara, hwilke som ropadho oc badho honom wäria sigh: än han drogh snarligha wth sith swärdh, oc owarligha skredh hans Pater noster bandh aff
sp. 2 hans arm, oc oppa swärdith honom o|wetandhis, oc nar han böriadhe hwggha oppa them mädh swärdith, tha böriadhe alle at ropa oc wndhan ffly, oppa hwilkidh han mykydh wndradhe, oc nar han stak swärdith j slidena, ffik han[1] see sith bandh hängia thär oppa, hwilkidh han togh mädh store wördhning, oc hängde thät ather oppa sin arm Än röffwarene mötto ather riddarenom annan tidh, thär skoghen lyktadis, oc sökto alle j sändher oppa honom, wiliandhis honom dräpa, än han wthdrogh sith swärdh, oc nästhan sargadhe them alla samman, oc sidhan redh han til thän staden som han haffde sigh aktadh, Än en aff röffwaromen som illa war sargadher, ffor til samma staden at läta läkia sigh, Oc thär ffik han see thän samma riddharen, oc kände honom granlika, taladhe han

[1] han *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

wördelika til honom sighiandhis, käre härre, jak haffwär nakor stor oc wnderligh ärandhe edher sighia, j ärän sannelika thän riddaren, som swa wnderligha wnkom war fförsath j dagh, oc os swa hardeligha sargadhe Än fförst tha j nödhgaden oos at ffly, saaghom wii edarth swärdh swa som bränandhe, aff hwilko wii wordhom storlika räddhe, 245
| oc tordhom ey nalkas edher Än naar wii mötthom sp. 1
edher annantidh wiliandhis edher dräpa, saghom wii oppa edhan arm en sköl, oppa hwilkom maaladh war cruciffixus, jomffru maria oc andra hälga manna beläthe, fför hwilkidh wii fförmatthom hwaske sargha älla slaa edher, wthan j sargadhen oos alla, oc än nw ser jak samma sköl oppa edhan arm Tha reddaren thätta hördhe wndradhe han storligha, oc wille ekke tro hans ordhom Om sidhe badh han til gudh, at han matthe ffaa wetha om thät ware sant som röffwaren sagdhe Tha ffik han see oppa sin arm thän samma sköllen[1] som röffwaren haffde sakth, oc tha wndherstodh han, at thätta järtekne war giorth fför jomffru maria psaltaras dygdh skuldh, thy at han enkte annadh haffdhe oppa sinom arm, wthan sith Pater noster bandh: nakon tyma thär äpther war thänna riddharen stadher j krooghen, tha waktadhe äpther honom xxx kätthara, alle wänkthe, oc tha kom bodh in til honom, oc sagdhe at honom enkthe annadh[2] fförestodh wthan dödh Tha swaradhe han ath honom

[1] *Härefter de dubbelskr. orden* oppa sinom arm *öfverstr.*
[2] *Hds.* annandh

Digitized by Google

sp. 2 bordhe | än leffwa, oc togh sith band oc satthe oppa sith hwffwod, tröstandhis oppa jo*m*ffru marie hiälp, oc gik swa wth moth them oräddher Och nar the ffingho hono*m* see, wordho te[1] ganska räddhe, swa at manghe aff them nedherffyöllo til jordena, oc somlike fflyddho, oppa hwilkidh reddare*n* mykyd wndradhe, oc taladhe til them sighiandhis, hwi fflyn j oslaghne, oc nederffalle*n* fför räddogha skul: tha gingho tre aff them yppersta til hono*m*, oc niderlagdho sigh fför hans fföther Oc ophögdho mykidh hans tro och sagdho til hono*m* Tha j fförst wth ginghen, syntis oos som j waren wänkte j bränna*n*de harnesk, oc sagho*m* wii härran ihesum christum korsffästan oc sargadha*n* edher beskärma, aff hwilkens wndho*m* wtgingho mangh skoth, hwilken oos storligha fförffäradhe: Oppa andra sidhona wedh edher sagho*m* wi jo*m*ffru maria hwilkin oos borth dreff, och aff them räddogha wii tha ffingho*m*, misto*m* wii alla wara makth oc
246
sp. 1 fförmatthom ey staa wthan nedher|ffyöllo*m* til jordena: wii sago*m* oc otalika ängla edher bewarandhis: thy wilio*m* wii wändha oos til rättha tro, oc bedhio*m* wi edher at j bedhie*n* fför oos Tha swaradhe han, hwru skal jak bedhia fför edher, mädhan enkte got är j mik ¶ Thär äpther giorde en härtoghe thänna riddaren til höffwis man fför eth M stridz ffolk Tha läth thänna riddare*n* säthia oppa allas theras harnesk oc baner Pater noster bandh til märke, tröstandhis til jo*m*ffru maria h[i]älp, fför

[1] te *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

thy at the waro mera än xx twsandh ffolk, som the skullo stridha *mädh*, hwilke alle waro kättara Än nar the waro sa*m*man komne til stridz, wordho kättarana mästh alle slaghne til dödz Än theras höffwis man gaff sigh in til riddaren, oc beddhis nadh aff hono*m* oc saghde, oos syntis nar j böriadhe*n* stridha mot oos, som j ware*n* ffördhe j brä*n*nandhe harnesk, och oppa edhra högra sidho sagho*m* wii jo*m*ffru mariam, *mädh* wth dragith swärdh offwe*r* oos, aff hwilko wii wordo*m* mykydh fförffärade Oc aldra mästh fför thy, at wii | sagho*m* *här*ran sp. 2 ihesum christum sarghadha*n* offwe*r* edhe*r*, aff hwilkens wndho*m* wth gingho mangh brä*n*nande skoth, oos sargandhe oc nederslaandhe Oc th*är* *mädh* sagho*m* wi otalika wä*n*kta män, hwilka som beskärmadho cristidh ffolk Oc oos nederslogho, oc alle the som sig ffördröstho oc willo ey ffly, wordo dräpne: thy wilio*m* wi alle wändha os til rättha tro, Nar th*ä*n*n*a riddare*n* haffdhe wnnidh th*ä*n*n*a sighe*r*, oc war hem ko*m*men aff stride*n*ne, gik th*ä*n hälge h*är*ren sanctus dominicus til hono*m*, oc manadhe hono*m* til synda bätri*n*g. oc badh at han skulle sigh sc*r*iffta, oc widerkä*n*nas the wnderligha tingh oc stora nadh, gudh haffdhe *mädh* hono*m* giorth Tha borth wände riddaren sith änlite, oc sagde sig[1] ey än wara mätta*n* aff wärldene, oc än haffwa tyma nogh at göra syndha bätringh Än sanctus dominicus badh hono*m*, at han skulle sigh ath mi*n*sta sc*r*iffta, hwilkid han och giorde,

[1] sig *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

scrifftande sigh fför sancto dominico, oc nar han thät giordhe, hörde han som nakor haffde hwiskadh j hans öra alla hans syndher, oc j hwadh tyma oc
247 stadh han haffde them giorth, mädh allom them
sp. 1 stykiom som rät|thom scrifftamalom til höre, oppa hwilkidh han wndradhe oc om wändhe sigh, wiliandhe see hoo thät giordhe, oc saa tha enghen oc wnderwisthe thät sancto dominico Tha badh sanctus dominicus til gudh, at han skulle ffaa wetha hoo thät war som thät giordhe, oc tha ffik han see hwru jomffru maria stodh när honom, oc lärde honom sigh scriffta Oc nar han haffde sigh scrifftadh, wändhe sanctus dominicus sigh til jomffru maria, oc sporde hänne hwad syndha both han skulle honom säthia Hon swaradhe oc badh at han skulle säthia honom stora both, Thy satthe han honom, at han skulle eeth helt aar om kringh bära haar kläde, bwndhen om kringh mädh enne järn giord, oc aldrigh aff läghia sith harnesk hwaske nath älla dagh j thät aridh: hwilkidh han oc giordhe, oc nar aridh war wthe, warth han legbrodher j prädicara ordhen Oc aldrig skildis han ffran sancto dominico, oc nar som somlike andre skildis sigh ffran honom, sagde han til thänna brodhren, wilt oc thu ffara ffran mik Han swaradhe ne engaledhis,
sp. 2 wthan jak skal ffölghia edher swa länghe j leff|wen: hwilkidh han oc giordhe Oc äpther sancti dominici dödh bleff kan stadogher j allo godho, oc ändadhe sith liff mädh häloghe ändelykt

Digitized by Google

Aff en biskop som war trowillare älla kättare

Tentidh sanctus dominicus prädicadhe j albigio, oc kwnne enkte gangh göra mädh sinne prädican, klagade han sigh fför jomffru maria, thy at han war tith kommen äpther hänna bod oc wilia Tha syntis honom jomffru maria, kwngörandis honom sakena swa sighiandhis, thät är ey wndher at thu gör ey gangh j thinne prädican, fför thy thu plögher törra oc offrwktsamma jordh, som ey är rängh oppakommith Thy skalt thu wetha, at thäntidh gudhi täktis fförnyghia wärldena, tha sändhe han nadena rängh som är[1] ängilsens helsa, thy at gudh wille om hänne fförnyghia thät han fförra skapadh haffde Thy om thu wilth göra ffrwkt j thinne prädican, tha skalth thu prädica min psaltara Tha sanctus dominicus haffde thätta hört warth han storlika glader, | oc giordhe som jomffru maria haffde honom lärth, oc gänstan äpther ffölgdhe gudz nadha ffrwkt Entidh naar han prädicadhe jomffru maria psaltara, hördhe thät en biscoper, hwilken som war kättare oc trowillare, tha fförsmadhe han hans prädican oc sagde, jak menthe skula höra stor oc högmälis ärandhe, oc nw höre jak enkte annadh wthan barnalek, oc kärlingha böner som är Aue maria, oc opwäkthe mangha andra mädh sigh moth sancto dominico, oc swa läth han honom hardeligha slaa oc fflänghias: än han warth snarlika ather läkther Litidh thär äpther naar thänna

248 sp. 1

[1] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

biskopen war aa bönom, warth han taghen j andelika syn, oc ffik see op gaa aff iordene swa stora fflodh, at hon matthe all tingh j sigh swälia, oc rwsadhe hasteligha til honom thär han stodh Oc tha saa han om kringh sigh, hwart han matthe wndhan rymma, tha ffik han see sanctum dominicum byghia ena broo offwer thätta wathnidh, j
sp. 2 hwil|ke bro waro ffämptiio oc hwndradha torn Oc alle the som fflydde til brona wordho ffrälsthe, oc sanctus dominicus togh widh them, ledandhis them offwär brona Oc alle the som ey willo ffly [offwär] the brona, drwnknadho oc fförginghos j fflodene Tha tykte biskopenom som han ginghe til samma bro, bedhiandis sanctum dominicum ödhmyukligha, at han wille ledha honom offwär brona Tha awitthe sanctus dominicus oc straffade honom fför sina otrolighet, oc tha lekowel ledde han honom offwer brona, oc nar han war offwer kommen, saa han thär en ffäghersta yrthagardh, ffwllan mädh alle sötelighet och wänasta blomsther: hwar han saa jomffru mariam, sithiandhis j konwngxlikidh palaciom, swa som en ärlegasta drothnigh, haffwa[n]dhis wänastha swän barn j sino[m] ffampn, til hwilka alle ffram gingho som waro ledde offwer brona, helsandhis oc takkandhis helsonas ffru jomffru maria, bade fför brona oc fför sanctum dominicum som brona bygdhe Tha gaff jomffru maria hwariom enom som til hänne kom, en ffäghersta rosen|krans aff wänasta blomster, Oc ta[1] biskopen

249
sp. 1

[1] ta *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

thätta saa, gik han ffram til jomffru maria, helsandhis hänne oc takkandhis swa som fflere Tha awitthe hon oc straffadhe honom, sighiandhis honom owärdoghan wara at wnkomma, tha alth om ens om han wille sigh bätra, tha skulle han enkthe rädhas, oc sedhan gaff hon honom rosenkrans swa som fflerom, oc tha niderbögdhe han sigh oc takkadhe hänne ödhmyukligha Oc swa borth hwarff the synen, oc han mykydh hwgswaladher ather kom til sigh j gen, oc böriadhe tänkia at thät war manilse, at han skulle tagha widh sancti dominici predikan, hwilka han förssmath hadhe, oc thär äpther böriadhe han läsa jomffru maria psaltara, oc öffwadhe honom j langan tyma: oc thär j mällan kom örlögh oc dröffwilse offwer hans ffolk, för hwilkidh han tänkte giffwa sigh allan til at loffwa jomffru maria, oc predica hänna psaltara Tha warth han taghen som för j ena andeligha syn, oc synthis honom som han mädh manghom | androm, ware j orenastha sp. 2 stadh, älla rwm mällan thw bärgh, hwar the mykyd dywpth stodho j orenlighetena: swa at somlike stodho til knän, somlike til bältidh, oc somme til halsen, oc hwadzske han äller nakor annar som mädh honom war, förmatte tädhan gaa Tha oplypte han sin öghon, oc ffik see oppa bärieno ena wänastha drothningh, oc sanctum dominicum standandhis när hänne, oc the nedher sändho til them, som waro j the orenlighetenne, ena länkio sammansattha aff ·l· oc ·c· gulringha, oc

Digitized by Google

aff xv dyra stena, m*ädh* hwilke the drogho mangha op til sigh aff the orenlighete*n*ne, ren*s*andhe them oc mätta*n*dhe Oc tha biskopen th*ätt*a saa, badh han them ödmyukliga at the skullo hiälpa hono[m], hwilkidh the oc kärleka giordho, opdraga*n*dhis hono*m* oc re*n*sandhis Oc sedhan sagde drothni*n*ghen til hono*m* See. til ffören*n*a ffrälsthe jak tik aff
250 fflode*n*ne Oc nu ffrälste jak tik aff tässe orenlig-
sp. 1 het, j hwilke thw | haffdhe bliffwidh ffördärffwadher om jak haffdhe ekke hwlpidh tik: war thy ffram hallogher j mi*n*ne tiänisth, oc tha hon haffdhe th*ätt*a sakth syntis hon ey meer j th*ät* si*n*ne Oc han at*er* kom til segh j gen, oc öffwadhe sigh sidhan idkeligha j io*m*ffru maria psaltara, oc sedhan kom ffred oc rolighet j th*ät* landh oc biscops döme
¶ Nako*n* tyma th*är* äpther, nar han war a bönom j e*n*ne kyrkyo, symthis hono*m* gudz ängil, swa som en wänastha smaswän, hwilken som syntis snoo mangh bandh, til at trädha Pater noster bandh oppa, oc togh aff hono*m* han*s* warffru psaltara, hwilke*n* genstan om wändhis j dyrastha stena, aff hwilko*m* han giordhe mangha psaltara, hwilka som haffdo swa stora klarhet, ath the oplystho alla kyrkyona Oc swa p*re*senteradhe han them jo*m*ffru maria, hwilka hon ana*m*madhe oc mykydh prisadhe, sighiandhis them wara sigh mykydh täkkeligha Oc sidhan badh hon ängeli*n* at
sp. 2 han skulle bedhia bis|kope*n*, at han skulle siälffwär wthwidha th*ä*nna psaltaren, oc ä*m*wäl raadha oc bywdha andro*m* th*ät* sa*m*ma göra Sidhan äpther

Digitized by Google

thänna synena warth han stadhfästher j allo godho, oc alzstingx widersagdhe alla trowillo oc kättheri Oc gudeligha tiänthe gudhi oc jomffru maria, oc wthwiddhe mykydh jomffru maria psaltara j[1] alla sina liffs dagha Oc sedan ändadhe han sith liff mädh häloghe ändelykth, oc är nu ophögdher mädh iomffru maria j äwärdelike äro

Aff en okerkarl

I walandh war en okerkarl, jacobus aath nampne, mykydh nampkwnnogher, ägandhis mykydh goos, oc mangha städher oc sloth, Oc war han rikare oc mäktoghare, än nakor härtoghe älla greffwe: han hafdhe oc sina päningha wäslara j manghom landhom oc köpstadhom Entidh hörde han sancti dominici prädikan, j hwilke han mykydh prisadhe jomffru maria psaltara: Tha stadhgade thänna okerkarl j sino hiärtha, at han wille honom läsa 251
Oc köpthe sigh eth aldra dyrasta | pater noster sp. 1
bandh, hwilkidh han dageligha bar j try aar, oc idkeligha las jomffru maria psaltara Entidh händhe at han gik j eth capell fför gudelighet skuldh, tha ffik han höra jomffru mariam tala til sigh mädh rädelighe rösth sighiandhis, iacobe iacobe, gör minom son och mik swa stranghan räkenskap, ämwäl aff minsthom tinghom, som thu wtkräffwär aff thinom wnderdhanom Thättha hördhe han

[1] j *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

fflerom sinnom, aff hwilko han warth om sidhe
swa räddher, at han tordhe ekke bliffwa j kyrkione,
wthan gik heem til sin oc war mykydh bedröfdher
Oc nar hans hwstrw oc barn thät sagho, spordho
the[1] honom hwi han war swa dröffdher. Tha kwn-
giordhe han them hwadh han haffde hörth. The
swaradho oc sagdho thät wara ffläthia, för thy om
alth skal j gän geffwas, hwad skulom wi tha haffwa
til warth oppehälle, än tha raddhe the honom,
at han skulle anthwardha sigh oc alth thät han
atthe jomffrw mariam, tha lyddhe han thera radhe,
sp. 2 oc wille | ey athergeffwa thät illa ffangith war Twem
aarom thär äpther, naar han entid redh mädh
myklo ffölghe swa som mäktogher härra, tha kommo
til honom mangha byörna oc wargha, hwilka honom
stragx neder ryktho aff hästenom, oc drapo hästen,
oc bitho oc sargadho mannen mykyd illa, badhe
hwffwod[2] oc händher. oc alla andra hans lime
Än the som mädh honom waro hördhe röstena oc
gnydh, oc sagho tha engen The badho honom
kalla oppa jomffru mariam, hwilkidh han oc giordhe,
loffwandhis jomffru maria at han wille sigh bätra
Oc swa wnkom han dödhen j thät sin Sidhan ffördhe
hans tiänara honom til bys, oc skepade honom
läkedhom oc annadh hwad honom tarffwadhis Oc
sedhan kom han hem til sin, oc sagdhe sig[3] wilia
athergeffwa thät han haffde illa ffaath Genstan
affraddhe hans hwstru oc barn honom, thät göra

[1] *Ett dubbelskr.* the *öfverstr.* [2] *Hds.* hwffwon [3] sig *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

som han loffwadh haffde Sedhan tha annor thu
aar waro ffram lidhen, redh han som fför mädh 252
manghom | tiänarom Tha kom snarlika rädeliken sp. 1
tordhen oc lyngh eldh Oc j[1] samma stwnd greps[2]
han ensammen aff lyngh ellenom oc aff diäfflomen,
oc opffördis mädh hestenom sex milor ffran jordhene
Oc nar han saa sigh staddhan j tolkom wadha,
ropadhe han til jomffru maria, loffwandis at han
wille sigh bätra, Tha kom jomffru maria honom
snarligha til hiälp, oc mädh eth psaltara band
borth dreff alla diäfflana, oc ffördhe honom sithian-
dhis oppa hästhen, mädh sinne eghne handh til
iordena, oc sedhan synthis hon ey meer Än hästhen
war mykydh räddher aff diäffwlsens syn, oc lop
hiit oc tith swa som galen, alth til thäs han kom
j eth hws som war widh wäghen Oc alle the som
närstaddhe waro wordo storlika räddhe, badhe
fför mansens oc hästhsens rädelika syn Oc swa
wndkom han än tha dödzsens wadha Oc tha för-
drogh han at ffulkompna thät han loffwadh haffde,
thy ath | han kwnne ey ffaa wilia thär til: sp. 2
tha lekowäl scrifftadhe han sigh, oc klagadhe
fför sinom scrifftafadher, at han hadhe ey[3] wilia
til at athergeffwa thät som han mädh oker wnnidh
hadhe Oc tha scrifftaffadren hördhe, at han dröff-
dhis thär aff at han haffdhe ey thän wilian, tha aff
löste[4] han honom, oc raddhe honom, at han skulle
ekke offwergeffwa helsammastha jomffru maria

[1] j *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* gerps [3] ey *tillskr. ö. r.*
[4] *Härefter ett dubbelskr.* han *öfverstr.*

Digitized by Google

tiänisth Thär äpther giordhe han mangha godha gärningha j fflere städher, oc op bygdhe mangh closther, oc gaff aldra riffligasth almoso ¶ Thär äpther syntis honom oppenbarlika jomffru maria, oc sporde honom om han wille än nw geffwa j gen, thät han orätteligha mädh oker wnnidh haffde Oc han swaradhe at han haffde ey hiärta thär til Tha spordhe jomffru maria honom, mädh söthom ordhom sighiandhis, om jak gaffwe tik swa mykydh godhz, at thu matthe allom betala wthan thins godhz minskilse Tha sagde han sig
253 thät gärna wilia göra Oc thär äpther gaff hyme-
sp. 1 rikis keserinna | honom swa mangha rikedoma, at all hans hws waro ffwul: oc nar han thät saa ffrestadhis han aff girinne, oc wille thät behalla mädh thy han fför haffdhe, Tha oppenbarade[1] sigh ather jomffru maria fför honom, oc hotadhe honom at om han ey wille ather geffwa, thät han haffde mädh oker affladh Tha skulle han mistha badhe thät hon haffdhe honom giffwidh, oc thär mädh alth thät han fför haffde, oc thär offwer sith egit liff ¶ Nar han haffde thätta hörth warth han storlika räddher, oc skreff[2] them allom til som hans päningha oc goos haffdhe, at the skulo ather geffwa hwariom enom, that the mädh oker wnnidh haffde: hwilkidh the oc giordho Oc tha thät war giorth, haffde han enkte ather aff thy som jomffru maria haffde honom giffwidh, wthan at

[1] *De 2 sista bokstäfverna tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* skreffth

Digitized by Google

enasth thät han fför haffdhe, aff hwilko han giorde mangha godha gärningha, swa länghe han leffdhe Oc nar hans dödz tyme nalkadhis, kwngiorde jomffru maria honom at han skulle skilias aff tässe wärldh, | oc bödh honom, at han skulle fföre see sp. 2 om all sin ärandhe oc godz, thy at han war tha wäl til aller, Oc nar han hadhe alth wäl skepadh j godha mattho, anammadhe han the hälga kyrkyo sacramäntha mädh store gudelighet, Oc nar hans siäl wth gik aff hans licama, kommo moth hänne otalika diäffla, hwilke hänne togo wiliandhis hänne fföra til hälffwitis, oc nar the nalkadhis hälffwithis porth: kom hymerikis drothningh mädh sancto michaele archangelo, oc bödh orena andomen at the skullo staa qwarra, oc sporde hwi the dirffdis at tagha hännas tiänara The swaradho at han hörde them til, fförebärandhis hans syndher Tha sagdhe jomffru maria, thaghen wäghskalena oc wäghen hans gärningha, bade ondha oc godha: hwilkid the oc giordho, oc gensthan drogho ondha gärninga nedh Tha ladhe jomffru maria til hännas godha gärningha eth litidh Pater noster bandh, 254 oc stragx wogo | godha gärninghana meer, Tha sp. 1 sagdhe jomffru maria, hwilkidh thera bör nw radha, antighia min psaltare älla hans ondha[1] gärningha Tha swaradho the enkthe Och swa warth siälen giffwen jomffru maria Oc sedhan tordhe ondha andhane ey[2] nalkas hänne, wthan hädandhis jo[m]ffru maria, oc slogho hwar annan inbyrdhis

[1] *Hds.* omdha [2] ey *tillskr. ö. r. med rödt.*

Digitized by Google

Oc aldra mästh slogho the thän diäffwlen, som hans ffrestare haffde waridh, obryghdandhis honom fför thät at han staddhe hon[om] läsa psaltara, fför hwilken han war tha slwppen aff theras handhom Oc swa fforo the mädh rop oc[1] skri til hälffwitis Oc siälen opffor til hymeri[ki]s äro mädh jomffru maria Til hwilkid ihesus christus mädh sinne wälsignadha modher jomffru maria, os wnne at komma äpther thätta liff Amen

Aff en hedningha som het cleodatus

Tentidh örlög oc stridh war mällan cristhna män aff hyspania landh som liggher j granati rike, oc
sp. 2 | hedni[n]gana. Tha gripo cristna män mangha hedningha, j bland hwilka the ffanghado en mäktoghan reddhara mädh hwstru oc barnnom, oc nar the kommo til cristhen landh saldho the them, Thänne härren hadhe en son xx aara gamlan, som het cleodatus, hwilkin mykyd illa war sarghadher j stridenne Thänne cleodatus kom gänstan[2] j största bedröffwilse ¶ Försth ffik han swa stora sörgh aff sin ffängilse, at han offta wille dräpa sigh siälffwan Annan tidh misthe han alla sina lima starkhet Tridhiatid kom han j swa storan ffatighdom[3], at han näpligha kwnne ffa wath[n] oc brödh til ffödho oc swa mangh ffatigh klädhe at han

[1] oc *tillskr. ö. r. med rödt.* [2] *Hds.* gänstansta [3] *Hds.* ffatidhdom

Digitized by Google

kwnne skyla sigh j, hwilken ffordom klädhis oc ffödis swa som mäktogasta härre, Fiärdhe tidh ffik han the dröffwilse, at the saar han haffde ffath j stridenne, böriadhe röthua oc wordho ffwl mädh leffwandhis madhkom Oc wärstha lokt gik aff them swa som aff slemastha hemeliga hws, 255
Fampta war at han[1] my|kydh hardheligha qwaldis sp. 1
aff diäfflomen Siäthe war at han altidh j andelike mattho saa hälffwitidh ypydh, oc sadhe altidh at han skulle tith nedher oc aldrigh tädhan ffrälsa skolandhis, Oc j allom tässom sinom dröffwilsom kallade han altidh oppa diäffwlen Oc christum oc hans modher mariam altidh hädandhis aff alle makth,

¶ Thäntidh thänna hedninghen war j tässom dröffwilsom Tha prädicadhe sanctus dominicus j hyspania, oc tha warth honom sakt aff thässens hedningans ysäld, tha gik han til honom, oc aff ffaderlighe warkwnnan sagdhe han til honom, min käre son wil thu wardha helbrygdha: han swaradhe, ja härre aff allo hiärta gärna Tha sagde dominicus tagh dop oc cristhendhom, oc swa skalth thu helbrygdha wardha Tha ropade han gänstan j moth sighiandhis, borth borth ffran mik, at jak skulle offwer geffwa minna fförffädhra lagh, ämwäl om jak skulle ffaa alth thät goth j wärldene är, Tha sanctus dominicus hörde, at han wille engaledhis tagha widh the hälga tro Tha sagdhe han til honom, min kä|re son, jak weth twa digdaffwlasta cante- sp. 2

[1] *Här ett dubbelskr.* qwaldhis *utelämnadt.*

Digitized by Google

lenor, om thu wilt them läsa c l sinnom om daghen, tha skalt thu innan ffaa dagha wardha alzstingx helbrygdha Tha swaradhe han, sannelika jak wil thät gärna göra, mädh swa skäl, at the ärw ey moth min lagh Tha swaradhe dominicus, the ärw ey moth gudz lagh wthan häller mädh Oc skulo the tigh enkte skadha, wthan häller ganghna Tha sagde cleodatus, sannelika nw astwndhar jak aff allo hiärta läsa the cantelenor: om swa är, at the ärw ey aff edhrom christo älla maria Dominicus sagde, min käre son, the cantelenor jak wil tik lära, the ärw ffulla mädh alle glädhi, oc nyttogha moth all genwärdogh tingh Ey at enast cristhnom människiom, wthan ämwäl hedninghom och jwdhom Thy at the haffwa altidh samma dygdh, aff hwem som hälst the bliffwa läsna: Oc j swa mattho mädh tolkom ordhom swek thänne hälghe härren mille-
256 ligha thänna hedni[n]ghan, Oc swa lärde han
sp. 1 ho|nom Pater noster oc aue maria, ey nämpnandhis ihesus christus oc maria, wthan mädh inbwndnom ordhom Oc nar han wille them läsa, kwnne han them ey minnas Tha badh sanctus dominicus fför honom, och gänstan minthis han them ffwlkomlika oc[1] swa ffor dominicus ffran honom, oc han begynnadhe läsa jomffru maria psaltare: tha ey mädh cristeleghe akth, wthan alzstingx styghiandhis widh cristendomen, altidh mer astwndandhis lecamans helso än siälenas Oc nar han haffde läsidh fförstha psaltaren, kände han inwärthis j sigh wndher-

[1] oc *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

liken sötma, swa som han haffde waridh j paradysi kräselighet Annan daghen tha han haffde läsidh psaltaren, ffik han aff gudz dygd styrk j alla sina lymi Trydhie daghen ffan han wndher sinne sängh meer än hwndradha twsandh gambla gyllene, oc hwar there war swa godher som nw ärw säx älla syw Oc j samma hwsidh ffan han otalikidh sölff, hwilkidh som haffde waridh ens hedens konw[n]gx ligh|iandhe ffää Fiärde daghen nar han haffde läsidh sp. 2 psaltarän, tha fflydde alla orena andana ffran honom, som honom haffde qwalt, ropandhis oc wänghandhis j wädreno Fämpte daghen synthis honom jomffru maria, oc heladhe all hans saar, oc sagdhe at han skulle twas j liffsens källo, om han wille ffrelsas aff alle pino: Siätthe daghen tha han haffde läsidh psaltaren, wart han taghen j ena andeliga syn, oc ffik see hälga manna ära Oc thär mädh saa han mangha kallas fför gudz dom, oc dömdhos aff härranom ihesu christo, aff hwilkom mästadelen fforo til hälffwitis, oc ganska ffaa til ärona, oc nar ffördömilsena domber skulle giffwas offwer honom, tha kom ffram en ärlikasta oc ffäghersta drothningh, oc badh domaren at han skulle göra miskundh mädh honom Tha sagdhe domaren, hwru skal jak miskunna honom, thy at han giordhe aldrigh nakodh goth Drothninghen sagdhe, yw min käre son, han haffwär[1] läsidh os 257 sex psaltara Tha han haffde thätta | hörth oc seeth, sp. 1 kom han ather til sigh j geen, oc mädh alle gudelig-

[1] *Hds.* haffwar

Digitized by Google

het läth sigh döpa, oc stadeligha trode oppa härran ihesum christum, oc hans wärdogha modher jomffru maria, Oc sedhan lösthe han sin ffängilse mädh en deel aff thät gwl oc sölff som han haffde ffwnnidh Oc gaff rika almosor til kyrkior oc closther, oc äpther sancti dominici radhe, giordhe han mangha stridher mot hedningana Oc om sidhe lyktadhe han sälika sith liff j jomffru marie tiänisth, Oc är nw när hänne j äwärdelighe hymerikis äro

aff enom gudelikom riddara

EN gudelikem riddare, som heet alanus de valle colorata, widh en stadh som het dinannum j britania landh, ffor entidh til eth landh som heet albigensium, mädh en härtogha som heet montis haffwandhis mädh sigh mangha andra aff britania at stridha moth kättara J them tymanom prädicade sanctus dominicus wndherleghen tingh aff jomffru maria psaltara, mädh hwilkom han mykydh fflere omwändhe til sanna ihesu christi tro, än mädh
sp. 2 naker andre prädican Än tän|ne gwdelike riddharen äpther sancti dominici lärdhom, las hwar dagh gudeligha oppa sin knä standandhis, jomffru maria psaltara, tänkiandhis wars härra ihesu christi mandoms anammilse oc hans pino Oc nar thänne ihesu christi oc jomffru marie riddhare mädh ganska ffaa war kommen j stridhena, oc otaligha kättara waro alla wäghna kringh om honom, oc han mykid

Digitized by Google

trötther wordhen fförmat[te] sigh ey wäria Tha syntis honom millasta gudz moder jomffru maria, oc mädh mykle wredhe kastade hon c l stena offwer hans ffiandha, oc the nedher ffyöllo til jordena, oc thänne jomffru marie älzskare, mädh allom them som mädh honom waro wnkom dödzsens wadha: Mangh tolken wndher oc iärtekne giorde jomffru maria mädh honom manghom sinnom ¶ Entidh händhe honom nar han war staddher j sith eghet landh, at han kom j haffs nödh, tha syntis jomffru maria honom oppenbarlika, oc giordhe honom ena bro aff c l clippor älla smaa bärgh, oppa hwil- 258
|kom han gik til landh Oc thär äpther ffwnderadhe sp. 1
han eth prädicara ordhins closther, som kallas dinansium, sancto dominico än tha leffwande äpther hwilkens radhe han gaff sigh j samma ordhen, oc bleff största prädicare, oc wthwiddhe mykidh jomffru maria psaltara Oc tha han haffdhe ffaridh nästhan kringh om alth ffrankarike, oc lärth mangha at läsa jomffru maria psaltara, tha kom han om sidhe til en stadh som heet aurilianis, hwar eth prädicara ordhins closther war, oc thär kalladhis han aff tässe wärld mädh häloghe ändelykth, oc äpther hans död syntis hans mwn oc badha hans händher skinandhe som cristal fför jomffrw marie psaltaras dygdh. Oc swa fför the enkanneligha gudelighet, han haffde hafft til jomffru maria, jordadhe the honom fför hänna altara j samma closther

Digitized by Google

aff enne ffrw som heet lwcia

Johannes de monte scriffwar in suo mariali, at j sancti dominici daghom war en ärlegasta ffru
sp. 2 som het lucia, wt | kommen aff ärleghe släkth, än mykydh ärlegare war hon fför seth gudeligha leffwärne oc stadogha tro, hwilken aff sin barndhom hafde tiänth gudhi oc jomffru maria j theras psaltara, äpther sancti dominici radh oc lärdom, Thänna ärleka qwinnan war giffwen enom ärlikom riddara til hyonolagh Oc nar hon war ny wordhen mädh sinne förstha ffrukth, händhe thät at hedningha kommo til hispania landh, j thät rike som kallas granati, oc giordhe mykyn skadha Oc aff gudz tillaathe warth hännas härre dräpen, oc hon mädh manghom androm warth gripen, och ffördh j hedhen landh, oc kom j ens omillastha höffdingha tiänisth, hwilken hänne giörde til alla sinna legho qwinnors tiänistho qwinno, hwilka hänne bwdho dageligha göra orenastha ämbete, oc enkte spardhis hänne fför thy at hon war[1] twnghfför, wthan offta dröffdho the hänne badhe mädh ordhom oc slaghom. Nar tymen nalkadhis at hon skulle ffödha barned, som war oppa[2] wars härra ffödzslo nath om minnatz tidh, oc hon war alena stadh j orenastha hws,
259
sp. 1 j blandh ffää oc swin, | swa som oskälikidh dywr, thy war hon stadh j storom wandha, ey wetandhis hwad hon skwlle göra, thy thät war hännas förstha

[1] *Orden* at hon war *tillskr. i marg. o. insignerade.*

[2] *Orden* som war oppa *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

barn, oc hon war j sin klena aller som war widh sextan aar Än thän tidh hon aldra mästh pinthis at barnedh skulle ffödhas, oc hon saa sigh wara wthan alla människio hiälp, tha beddhis hon ödhmyukligha hiälp aff miskunnenes modher jomffru maria, oc swa mykydh hon fförmatthe helsadhe hon hänne j hännas psaltara Än the millastha hymerikis drothningh jomffru maria, som ey kan them neka miskundh som hänne tiäna, kom gänsthan til hänna oc kärlegha hänne hiälpandhe: optogh barnedh oc skar nafflan: twadhe thät oc wäl til reddhe Oc fför then skuldh at thär war ey[1] prästher som barnedh matthe cristhna Tha kom inganghandis en prästher, hwilkens änlete sken mädh wndherlighe klarheth, haffwandhis torn krono oppa sith hwffwod[2], oc wndher j händher oc fföther, ey blödandhis wthan skinandhis som stiärnor: haffwandis mädh sigh mässo diäkn oc sub diäkn, | oc eth kar sp. 2 som crisma war j Oc swa cristhnadhe thänne prästhen som war siälffwer härren ihesus christus pilthen: oc hans wärdogha modher jomffru maria hyölth oppa honom til cristendom, oc kalladhe honom marianum äpther sino eghno nampne mariam Oc nar thänna lucia thätta saa, opffylthis hon mädh swa store ffrö[g]dh oc glädhi, at hon glömdhe allan thän wärk oc sörgh som hon haffdhe, Oc tha pilten war döpther, antwardhe jomffru maria honom ather sinne modher oc sagdhe, see dötther thin son oc min gudz son, war nw stark

[1] ey *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* hwffwon

Digitized by Google

oc stadogh, jak loffwar tik at thu skalth faa godha hiälp oc hwgnadh aff minom son oc mik, och tha thät war sakt hwarff the synen, oc hon[1] bleff ather opffylth mädh största ffrögdh oc glädhi, oc kändhe sig mykydh starkare än hon nakon tidh fförra war, oc togh sin son marianum oc lagde oppa halmen, aminnandhis hwru jomffru maria lagde sin son ihesum j krubbona mällan oxsan oc asnan, Oc
260
sp. 1 swa bleff hon j the orena stallena jn til war|ffrudagh pwrifficacionis, altidh loffwandhis jomffru maria, j hänna psaltara ℭ Thär äpther om kyndhermässa dagh arla om morgh[on]en, kom til hänna en ffäghersta wngher man. sigiandhis til hänna, dötther, thy at thu ästh ey rensadh äpther barn, som cristhna människio seder är, thy redh tik til, oc thu skalt rensas som cristhno qwinno bör Hon swaradhe: härre hwru skal thät wardha, mädhan här är hwaske kyrkia äller prästher, älla nakodh cristidh ffolk. Han sagdhe ffölgh mik, jak skal ledha tik til ffäghersta kyrkio, hwar thu skalt see wnderligh tingh Tha tog hon sin son marianum oc ffölgde honom, til täs the kommo til ena wnderliga kyrkyo Oc nar the nalkadhis kyrkio dörenne: kommo moth hänne the wärdogha modren sancta anna, jomffru maria modher, och the hälgasta ffrun sancta maria magdalena, wars härra ihesu christi älzskeligha discipula, hwilka hänne togho hwar thera wndher sin armen
sp. 2 oc leddho hänne in til högha koren,[2] | hwar hänne mötthe äroffulla jomffru maria oc sagde til hänna,

[1] hon *tillskr. ö. r.* [2] *Här ett dubbelskr.* hwar *öfverstr.*

Digitized by Google

war wälkommen min dötther, thu haffwer offta presenteradh mik min son j min psaltara: nw skal jak presentera tik oc thin son minom son, tik til rensilse. Och swa togh jomffru maria hänne om handena, oc leddhe hänne in j coren, hwar jomffru maria keserligith säthe war nästh högha altarid, oc thär badh jomffru maria hänne sithia ¶ Thär äpther saa hon härran ihesum christum som är högxsthe prästher, reda sigh til mässo, oc böriade mässona mädh osigeligha sötom sangh Oc nar thät kom til ten[1] thiman j mässone, at offras skulle Tha badh jomffru maria hänne, at hon skulle offra sith lyws som hänne war ffangith, j hwilko lyus waro tre dela, oc j hwariom delenom waro ffäm leter. mädh wnderlighom prydilsom, oc än tha at thät lywsedh war mykydh storth, tha war thät lättare än nakod waxlyws Oc nar the haffdho offradh, tha warth swa som eth milth kiff mällan them, hwilken thera fförst skulle kysa prästhens hand, 261
| tha sagde jomffru maria til hänna, thu ästh j sp. 1
dagh rensaskolandhis, oc jak är longho rensadh, thy til bör tigh fförsth kyssa mins sons handh Oc swa kyste lwcia fförsth ihesu handh som mässona sagdhe, oc sedhan jomffru maria, oc swa gingho the ather til sina stadha som the fför stodho, oc ä stod lwcia j ffrämsta stadenom, Nar mässan war wthe anammadhe the christi licama fförsth lucia oc sedhan jomffru maria Oc nar thänna lucia haffde anammadh christi lecama, opffyltis hon mädh

[1] ten *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

osigelige glädhi oc ffrögdh, wnderstandhandhis the stora nadh oc wnderlegha tingh, som mädh hänne warth giorth Oc swa thär äpther ledhe jomffru maria hänne til kyrkyo dörena, oc sagdhe til hänna, min kära dotther, mins oppa the stora nadh som mädh tigh är giordh, oc bliff stadogh j minne tiänisth Oc skal jak nw ledha tigh j tith landh j gen, oc j samma stwndh, som war wed the maattho som
sp. 2 klokkan slo x, ffan hon sigh j sancti ja|cobs kyrkyo [j]compostella, thy at hon war ffödh j them stadenom Än ythersth j granati rike war hon manne giffwin ¶ Thär äpther innelykte hon sigh mädh sinom son, oc tiänthe gudhi j alla sina dagha, oc hans millasta modher jomffru maria Oc nar hännas ytherste[1] time nalkadis, kom jomffru maria til hänna oc annammadhe hänna siäl, fförandhis hänne mädh största ffrögdh oc glädhi til hymerikis äro, Oc sedhan räddhis marianus mykydh fför wärldena ffaffängha äro, thy fflyddhe han j öknena oc bleff ärmethe, altidh gudelika läsandhis jomffru maria psaltara, oc ffik mangh oppinbarilse aff gudhi oc jomffru maria Oc nar han haffdhe sin aller gudeliga ffram leffwadh, anthwardadhe han gudhi oc jomffru maria sina säla siäl, hwilka som hänne togho j samma stwndh som hon wth gik aff hans
262 lecama, oc mädh största ffrögd oc glädhi inleddhe
sp. 1 the hänne j äwärdeligha hyme|rikis äro

[1] *I* ytherste *äro de 3 sista bokst. tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

aff enne mäktoge härtoghinna

J Hyspania landh war ens mäktogastha härtoga dotther, som het maria, hwilken aff sinom barndhom war lärdh aff ffadher oc moder, oc ämwäl lwkkadh mädh äplom oc gaffwom, oc stwndhom mädh riis twinghat, at läsa fför middaghen en triding aff jomffru maria psaltara, Oc andra delen äpther maltidh oppa sinom knäm standandhis Oc tridhie delen fför än hon gik j säng om qwällen ¶ Oc nar hon war kommen til lagliken aller, war hon aff ffadher oc modher giffwen j mans wal Oc tha hon war til then stadghan kommen, bleff hon stadogh j allo godho, oc las dageligha jomffru maria psaltara, mädh gudelighom beskodilsom oc [togh] tre disciplinas, oc hwar disciplina haffde at minstha ·l· slagh Oc thätta idkade hon ffram halleligha, fför thy hwad wngdomen lärer thät haller gärna allerdommen ¶ Thänna hederlika ffru haffdhe mädh sinom bondha x barn, bade swän barn oc möö barn, hwil|ken hon opffostradhe mädh största athwakt j sp. 2 gudz räddogha, som godh oc mil modher plägha, Entidh kom en biskop til thän stadhen som thänna hederlika ffrwn bode, oc prädicade thär gudz ordh aff alle makth Om sidhe gik thänna fför nämpdha maria til honom, bidhiandhis honom ödhmyukligha, at han skulle lära hänne nakodh goth, mädh hwilko hon matthe komma til ffwlbordelighetzsens wägh Oc tha biscopen ffik weta at hon war j hyonalagx stadgha: sagde han at hon skulle vii tingh halla

Digitized by Google

Thät fförsta war at hon skulle älzska sin bondha Annan tidh halla honom tro Tridhie tidh at wara miskunsam til sin jämcristhen, Fiärde tidh räthwis til sith tiänistha ffolk Fämpte at hon skulle ffly manghtalan, Siätthe at hon skulle altid göra nakodh goth Sywnde at hon skulle altidh hedra gudz kyrkyo, oc göma sin barn j gudz räddogha Tha swaradhe hon at hon haffdhe alt thätta hallidh
263 äpther sinne makth, oc wille än gärna nakodh
sp. 1 mera lära, mädh hwilko hon matthe sigh öff|wa j godho Tha sagde biskopen O kära ffru maria, mädhan thu ästh manne giffwen, tha är thät ekke wäl mögelikidh at thu förma mera göra Tha sagdhe hon O käre härre, om swa är at j welien mik enkthe radh geffwa, tha hören mith leffwerne hwilkidh jak mädh ffam ordhom wil edher sighia Han swaradhe at han wille thät gärna göra Tha sagdhe hon, jak plägar dageligha läsa tre deler aff jomffru maria psaltara, mädh trighia handha tänkilse, oc tre disciplinas Oc tha jak läs förstа delen, tha haffwär jak för mik jomffru maria beläthe, oc swa läs jak ena Aue maria til hwarth hännas ledamoth, förstth til hännas öghon som gudz son sagho, oc til öronen som hördho ängilsens helso, och swa aff androm hännas limom, Oc nar jak thätta gör, känne jak osigeliken söthma in fflytha j alla mina limi, hvilken som offwer gaar allan wärldena hwgnadh, Än nar iak läs andra delen, haffwer jak för minom oghom wars härra ihesu christi
sp. 2 korsffästa beläthe, tänkian|dhis hans pino Oc swa

Digitized by Google

läs jak ena aue maria hans hälgasta haar, som wth rykt waro aff hans wärdogasta hwffwo[dh]: thär nästh tornekronona, oc swa til andra hans lymmi in til ffötherna Och nar jak thätta gör, känner jak mykydh större söthma än fför infflyta til alla mina limi, swa at jak wardher nästan swa som omwändh j christum, oc[1] ffwl aff hans pino warkwnnan, swa mykydh at all wärldhen är mik til pino fför christi kärlek ¶ Tridie delen läs jak fför the altara oc beläthe, som ärw j ware kyrkio: fförsth läs jak ix älla x Aue maria, allom hälghom änglom til heder, oc swa ena aue maria sancte iohanni baptiste, oc ena sancte iohanni ewangelisthe, Oc swa til fflere gudz hälghom, tänkiandhis theras leffwärne, oc bedhiandhis them mik styrkia oc stadffästha j godho Oc offta nar iak läs mädh tolkom tankom, wardher jak opkipth aff minom lekamlika sinnom, oc ser oc wnderstar ma[n]gh gudz lönligh tingh Oc thär mädh haffwär jak kommidh mykydh ffatigth ffolk til at läsa jomffru maria psaltara ¶ Nar biskopen haffdhe thät hört, warth han nästan aff sinna fför wndher skul, oc mädh gratandhe taarom sagdhe O min älzskeligha dötther maria: see jak är biscop och doctor j theologia, oc j kesara oc kyrkio laghom, oc haffwär jak nästhan stwderadh j xx aar, oc seeth oc hörth wnderlighen tingh, än aldrigh hördhe jak nakon tidh fför tolka gudeligha gärningha, thär ffore skalth thu ffran thänna dag wara min

264 sp. 1

[1] *Härefter ett dubbelskr.* fful *öfverstr.*

Digitized by Google

mästherska, oc jak skal wara thin discipulus, Oc j samma stwndh banth han eth Pater noster bandh wid sith bälte, oc bar thät allom aseandhis Oc annan daghen thär äpther böriadhe han at prädica jomffru maria psaltara Oc nar almoghen hördhe at thänne biscop prädicade jomffru maria psaltara, oc sagho at han bar Pater noster bandh: sagdho the hwar til annan, sannelika haffwer thän psaltaren mykydh goth j sigh, mädhan tolken härra oc lärdher klärker läs honom oc bär, thy
sp. 2 | skulom wi wärdzskylelika göra sammaledhis som syndoge ärom Oc j sadana mattho kom stor gudelighet kringh om alth thät landh til jomffru maria psaltara ¶ Än thänna fföresagdha härtoginna maria bleff stadogh j allo godho in til sin dödh Oc tha hännas dödz time nalkadhis, kom jomffru maria til hänna, oc kwngiordhe hänne thän dagh oc tyma, j hwilkom hon skulle skilias aff tässe wärldh Oc nar hon siäladhis, sagho mangha gudz wänär hänna siäl wth gaa aff hänna lekama clara som solen Och jomffru maria mädh manghom änglom oc hälghom ma[n]nom, togh hänne, oc mädh störstha ffrögh oc glädhi ffördhe hänne til äwärdeligha hymerikis äro

aff enom mäktoghom greffwa

Thät war en mäktogher greffwe, hwilken som haffde mangha söner oc döther, j bland hwilka han haffde ena ffäghersta dotther som het iohanna,

Digitized by Google

hwilken mykydh klen oc sywkleghen war til sin lecama, fför hwilka sak hänna ffadher gaff hänne j closther, j thäs wärdogha härrans sancti benedicti ordhen Oc | nar hon war ingeffwen, ffödhis sp. 1 265
hon kräseligha som härra manna barn plägha, Thy at thy wär systrana aktadho litidh älla alzenkthe sina reglo, wthan swa som ffää wthan herdha, gangandhis j wille mark, stwpadho j syndenas grop, thy at hwar nwnna hadhe sin älzskogha, mädh hwilkom the plägadhe drikka: danzsa oc mangh annor wärstha tingh bedriffwa Oc drogho thänna iohanna til thät samma Än entidh nar hon sigh scrifftadhe, taladhe hänna scrifftaffadher til hänna sighiandhis, Dotther, plägar thu öffwa tigh j nakrom gudelikom gärninghom[1], mädh hwilkom thu math ffly läthi, oc renlighare tiäna gudhi oc hans wärdogha modher jomffru maria, som är alla jomffru drothningh, Hon swaradhe O käre ffader jak är mykydh klen, oc opffödh j kräselighet, hwru skulle jak nakodh ärffwodha: thär til[2] är jak owan Han swaradhe, kära dotther, thät ärffwodhe jak wil thu skalt göra, thät är ey[3] mödosamth wthan mykydh hwnghnelikidh, | oc alla dygdha sp. 2
samman sankilse Hon sagdhe kära ffadher jak bedher edher, at j seghen mik hwadh thät är, älla hwadh thät hether som j swa mykydh prisen Han swaradhe, thät hether jomffru maria psaltare, oc är samman sath aff ·l· oc ·c· aue maria, oc xv Pater noster, hwilkidh jak hördhe prädicas aff sancto

[1] *Hds.* gärninghon [2] til *tillskr. ö. r.* [3] ey *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

dominico, oc thät är thätsamma som jak swa högelika prisar Hon sagdhe, jak skal fförsökia om swa är som j seghen Tha sagdhe han, jak wil lära tigh hwru thu skalt honom läsa Första delen skalt thu läsa christi mandoms anammilse, tänkiandhis nakra pwncta aff hans leffwerne Annan delen skalt thu läsa hans pino til hedher, tänkiandhis nakra puncta aff hänne, Tridhia delen skalt thu läsa fför thina syndher, oc bedhas hiälp aff them hälgonom, som thu haffwär gudelighet til, at thu matthe ffaa nadh at ffölghia thera hälga leffwärne ℭ Thär äpther
266 sp. 1 böriadhe thänna systher jo|hanna mädh gladho hiärtha gudeligha läsa jomffru maria psaltara, aff hwilkens dygd hon warth gömdh aff manghom syndhom, j hwilka swa dana wngha människior pläga snarlegha ffalla, Oc thär mädh ffik hon ffwlkomlika helbrigdho til sin lekama: hwilken altidh til fförena war mykyd klen oc sywk, hwilkid som war högxstha sak at hon gaffs j closther Än nar hänna fföräldra[1] ffingho höra, at hon war helbrigdha wordhen, oc wistho at hon war aldra ffägärsth: lagdho the sigh alla win om, at hon skulle sigh ey bindha til reglona, fför thy hännas pröwilse aar war ey än tha wthe Oc willo the geffwa hänne konungxsens son aff hyspania til hwstrw Än hon astwndadhe mer ath wara ihesu christi brwdh, än taka sigh nakon dödeliken man til hwsbondha Oc ty banth hon sigh til reglona nar thäs tyme kom, moth sinna fföräldra wilia, Än

[1] *Hds.* fföraldra

Digitized by Google

mangha ffriborna män seandhis hänna ffägri[n]d,
oc wistho at hon war aff höghe släkt: wthwaldhe
| the hänne sigh til wän, oc sändho hänne älzskogha sp. 2
breff, fför hwilken breff hon mykidh hindradhis:
thy kastadhe hon them j almänneligith hemeligith
hws: säthiandhis allan sin kärlek at enasth til
gudh, oc hans wärdogha modher jomffru maria
Än nar mankönsens ffiandhe som är diäffwlen
thätta saa, hatade han hänne, oc opwäkte andra
systra moth hänne, thy at[1] hon giordhe ey swa som
the giördho, thär fföre hatadho the hänne oc fför-
smadho, oc kalladhe hänne skrymthersko. Än ey
offwer gaff hon fför thy sina gudeligha fför akth:
wthan thäs innerligare oc gudeligare kalladhe hon
jomffru maria sigh til hiälp: bedhiandhis hänne
at hon wärdoghas at geffwa hänne eth goth tolo-
modh En thidh nar thänna iohanna war j bönom,
kom the äroffulla jomffrwn maria til hänna, oc
lagdhe eth breff fför hänne, j hwilkidh swa scriffwadh
war, Maria mather dei iohanne filie dei salutem:
Maria gudhz modher sändher johanne gudz döt- 267
ther helso Oc | sedhan stodh thär j scriffwadh sp. 1
trighia handha kännedom, oc om hon wille honom
ffwlkomna, tha skulle hon snarlika komma til
ffwlkomlikid leffwärne Thät förrsta war, at hon
skulle gudeligare läsa hänna psaltara, än hon
thär til haffdhe giorth Annadh at hon skulle thät
raskastha hon kwnne, driffwa ffran sigh ondha
tanka oc läthi Tridhie at hon skulle maala oc scriff-

[1] *Ett dubbelskr.* hon *här öfverstr.*

Digitized by Google

wa alt om kri[n]gh j sinom sälla, gudeleghen
kännedhom som hänne kwnne dragha ffran synd-
enne, oc opwäkia til godha gärningha: som är
christi pina: aff dödenom oc domenom, Oc aff
hymerikis glädhi oc hälffwithis pino, mädh hwilko
hon matthe fför winna sin ffrestilse Oc thätta
giordhe jomffru maria fför thy, at thänna iohanna
glömdhe offtha at stha moth ondom tankom, nar
hon ffrestadhis. Hwilken lärdom hon gudelika
ffwlkomnadhe mädh alle sinne makth ℭ Nakon
thima thär äpther kom til thät closther en gude-
liken abote, mädh the akth at han wille koma
them til santh reglohal. Nar systrana thät fför-
sp. 2 |stodho, sagdho the thät sinom wänom oc älzskarom
Oc nar the ffingho thät wetha, tha togho the thänna
abothan oc slogho honom oc illa hannadho, oc
borth driffwo honom tädhan Oc han ffor sin wägh
mädh store sorgh, Äpther nakon thima kom han
annan tidh ather til samma closther, tha ey mädh
the akth som fför: wthan ath wisitera som plägh-
sedher är Oc tha warth han kärlegha anammadher
aff systromen Oc nästha natthena thär äpther,
tha han laa j sinne sängh oc skulle soffwa: syntis
honom en aff systrana sällom skinandhe som sol,
oc en jomffru stodh j honom bidhiande sina böne,
Oc när hänne war en ffägerstha drothningh, mädh
manghom hälghom mannom oc qwinnom Oc wthan
om kringh sällan stodho otalika diäffla, j aldra
handha oskäligha creathura liknilse, ropandhis oc
tywtandhis hwar j sinne mattho, hwilka mädh

Digitized by Google

mykle blygdh thädhan driffwos Oc sedhan gingho
the til andra sälla, j hwilka the ingingho, somme 268
j paddho liknilse, som|me j orma oc somme j draka sp. 1
liknilse, ingywtandhis j systrana sith ether, som är
wärldzligha tingha astwndhan, hwilkidh the alla
togho swa som sötastha dryk Oc thät ingik gynom
theras mwn, oc andra theras lymi Oc nar abotен
saa tolka ysäldh j them, ropadhe han gratandhis,
Oc swa waknadhe han nästhan dödher fför räd-
dogha Oc sedhan bars han j en annan sella, hwar
han laa nakra stwndh, oc swa äpther gudz wilia
ffigx han wedher Thär äpther kallade han til sigh
systher iohannam, j hwilkas cella han saa fförsth
the drothningena, som fför aff sagdis, oc spordhe
hänne athwakteligha haa thät war som han seet
haffdhe Oc nar hon fförstodh at hon kwnne thät
ekke dölia: sagdhe hon ath the drothningh som han
set haffde, war jomffru maria, oc the mädh hänne
waro: waro the hälghon som hon plägadhe hedra,
nar hon las psaltaren Oc nar thänne gudz wän
haffdhe thätta hört, warth han storleka gladher,
oc badh hänne at[1] | hon skulle stadogh bliffwa j sp. 2
gudz tiänist, oc idkeligha loffwa jomffru maria j
hänna psaltara Sedan tänkthe han hwadh stora
dygdh oc makt thänna psaltaren haffwer, oc thy
wille han mädh enne häloghe listoghet komma
systrana til santh reglo hal om honom Oc swa köpthe
han hwarie systher eth ffaghert oc dyrth Pater
noster ba[n]dh oc gaff them, mädh swa dana wilkor

[1] *de tre sista orden dubbelskr. o. öfverstr.*

Digitized by Google

at the skullo dageligha läsa jomffru maria psaltara Oc thär mädh loffwadhe han them, at om the willo thät göra, tha skulle han aldrigh trwgha them til reglo hal, älla innelykke moth theras wilia Tha anammadho the alla gladelika thänna psaltaren, endels fför bandzsens ffäghrindh, oc aldra mästh fför thy at the skwllo ekke nödghas til reglo haal Thär äpther ffor thän abothen tädhan, oc systrana hyöllo thät the loffwadh haffdho, dageligha läsandhis jomffru maria psaltara Oc innan thät at aared war wthe, sedhan the haffdo böriadh honom läsa, wordho the swa oplystha aff them hälgha andha,
269
sp. 1 at the sigh | siälffwa rättadho, oc bort lagdho alla löshet oc ffaffängho, oc drogho sigh til santh reglo hall, hwilkidh the ey til förena göra kwnno, hwadzske mädh trwgh älla manilsom Oc swa scriffwo the til then gudelika abothan, oc sagdho at the waro alla samman redoboghna at lyda honom äpther allom hans wilia, aff hwilko han warth storleka gladher, oc loffwadhe gud oc hans äroffulla modher jomffrw maria Oc thär äpther leffdho tässa systra ärlegha oc wäl mädh thänna fföresagdha systher johanne, oc bliffwo framhallogha j jomffru maria tiänisth in til sin dödh oc haffwa nw äwärdeligeth liff oc lön mädh hänne j hymerikis äro, äfför wthan ändha

aff enne ärlighe qwinno

Thät war en qwinna som het helena, hwilken

Digitized by Google

wth kommen war aff ärlege släkt, oc thär mädh war hon mykydh ffagher til sin likama, oc tha ganska ogudeliken j sino leffwerne, thy at ffran them thima hon war xii ara, oc alth thär til [hon] war xxx aara, smittadhis hon j sköro leffwerne, swa mykydh at hon offwergik alla andra j | the synd- sp. 2
enne Oc fför thy at hon war mykidh ffager, drogh hon mangha til sin kärlek oc ondha lwsta, Oc ey at enasth mädh thy, wthan ämwäl mädh swarta-
konstene Thy warth hon swa rik, at hon lanthe twa mäktogha greffwa otalika päningha Oc swa mädh sino snödho leffwerne ffördärffwadhe hon otalika badhe til liff oc siäl Entidh händhe at hon kom til ena prädican, mädh the akt, ath hon wille lwkka
oc dragha ärlegha oc mäktogha män til sin orena lwsta, oc stadhnadhe litla stwndh, oc hördhe prädikas aff nakrom jomffru marie psaltaras dygdhom, aff hwilkom ordhom hon wndherstodh, at han är bästa läkedom oc störstha dygdh, mädh hwilkom
människian ma ffaa nadh at wnffly synde, oc komma til goth lewärne oc cristelighen dödh, Oc at ffaa gudeliken oppenbarilse Oc swa aff tässe prädikan ffik hon nakon lithen angher j sith hiärta Oc tänkthe mädh sigh, at hon wille nw begynna at läsa jom- 270
ffru maria psaltara Tha ey mädh the akt | at hon sp. 1
wille wändha sigh ffran sith snödha leffwärne: wthan oppa that at hon matthe ffaa thäs mera fframgangh j sina ffwla gärningha Oc swa wth gik hon mädh fflerom sinom mädhsystrom aff kyrk-
yonne, och ffan thär en man, som bar warffru

Digitized by Google

psaltara band ffal, aff hwilkom hon köpte eth, oc banth widh sith bälthe wndher kyortelen Oc thär äpther böriadhe hon smam oc smaam läsa jomffru maria psaltara Oc tha hon haffdhe honom läsidh j xv dagha, ffik hon aldra störstha idhrogha fför sina syndher Oc ffik hon swa storan räddhoga fför dödenom oc domenom, at hon fförmatthe hwadzske stha älla gaa, ey ätha älla drikka älla soffwa, fför än hon hadhe sigh scrifftadh Thy gik hon snarligha til en gudeliken prästh, oc scrifftadhe sigh mädh storom anger oc rinnandhe tarom, at scrifftaffadhren haffdhe aldrigh fför seet älla hörth tolken idhrogha Oc tha hon haffdhe sigh scrifftadh, gik hon fför jomffru maria beläte, oc böriadhe at
sp. 2 läsa hänna | psaltara Tha taladhe jomffru maria til hänne swa sighiandhis O helena helena, thu haffwer här til waridh mik oc minom son en hard leena: war thy här äpther mit ffaar, oc jak skal skiffta mädh tigh mik siälffwa, oc alt thät mik til höre: aff hwilkom ordhom thänna helena ffik stora trösth, oc gänstan thär äfftther[1] gaff hon ffangom alt thät hon aatthe Oc sedhan innelykte hon segh j eeth hws, oc giordhe hardastha synda bätringh, oc ffik storan hwgnadh och mangh oppe[n]barilse aff gudhi Oc saa hon offta gudz son j prästhens handom, oc wisthe människio tanka, oc fföresagdhe tilkommande ärandhe Oc tha hon togh christi lecama tha syntis hon ey wara qwinna, wthan omwändh j christum, äpther thy som chris-

[1] *Hds.* affther

Digitized by Google

tus sagdhe til sanctum agustinum Ey skalth thu wända mik j tek, wthan thu skalth om wändhas j mik Hon tolde oc mangh stor ffrestilse aff diäfflomen, oc jomffru maria halp hänne altidh Oc sagdhe thänna helena, at hon sanneligha wnder- 271
stodh at tässa twa böner | som är Pater noster oc sp. 1
Aue maria, ärw thw guddhoms kar, j hwilkom innelykkis alth thät som ffagärth är at see, söth at lwkta: goth at smaka, täkkeligith at hanna, hwgnelikidh at wndhersta: astwndelikidh at begära Oc om hwilka the hälga treffalloghet hwgnar alla the människior som a sigh tro Thässa twa böner ärw oc twa lysande lyktor, mädh hwilkom cristhna människior oplysas, til at beskodha hymerikis äro Oc sagdhe hon ythermer, at hon äpther christi lecama anammilse saa tässa twa böner som är Pater noster oc Aue maria, swa som tw störstha rike, oc j hwiario ordhe synthis hänne eeth sloth älla palacium, j hwilkom hon som offtasth saa the hälga treffalloghet, mädh allo hymerikis härskap, oc ämwäl alla wärldena Och warth hänne wnderwisth, at tässa twa böner skulo hedras mädh the wördhningh som gudh siälffwer, äpther the mattho som kallas latria, thy takkadhe hon innerligha gudhi fför them Oc swa mykydh öffwade thänna hälga qwinnan sigh j tässa twa böner,
| at fför hänna hälga äptherdöme optändhos nästan sp. 2
alla the j änglandh waro, mädh största gudelighet til jomffru maria psaltara ℭ Thär äpther nar mangh aar waro swa ffram lidhen, oc hon war kommen

Digitized by Google

til godha aller, synthis hänne härren ihesus christus, mädh sinne wälsighnadha modher jomffru maria, oc fföresagde hänne tyman oppa hwilkom hon skulle döö Oc tha hon siäladhis, synthis hänna siäl wth gaa j hwitastha dwffwo liknilse: hwilka härren ihesus christus genstan anammadhe, oc mädh störstha glädhi ffördhe hänne til äwärdelika hymerikis äro Oc the som närstaddhe waro tha hon doo, kändho sötasta lokt, oc ffingho största andelika glädhi ¶ Hwarfföre alla gudz wäner, taghen äpther-döme aff thässe qwinno oc läsom jomffru maria psaltara, oppa thät at wi maghom wnffly syndher, oc samansanka godha gärningha: ffaa gwdeliken hwgxswalilse, oc äpther thätta liff äwärdeligha glädhi, hwilkidh os wnne alzwallogher gudh aff sinne store miskundh,

272
sp. 1

[Aff enne ärlighe härtoghinne][1]

Thät war en ärliken härtoghinna som het dominica: hwilken äpther sins härra dödh ledh ohörliken bedröffwilse oc orät aff hans ffrändhom fför thy the togho ffran hänne städher oc sloth oc alth thät hon aatthe, oc än thär offwer willo the hänne dräpa Thy fflyddhe hon ensammen swa goth som naken til skoghen, fför dödzsens räddogha, lätandis nakodh lönlikidh rwm j hwilko hon matthe sig skyla

[1] *Rubriken, som saknas i hds., är gjord af utg. efter lat. originalet från 1498.*

Digitized by Google

Thy at enghe aff allom them som hännas wnder-
dana haffdhe waridh, tordhe tagha hänne j hws
fför the omilla männena Oc hon som fförra war
mykydh mäktogh, är nw borth driffwen swa som
misghärninges qwinna Oc te[1] wrangha skalkana
bramma j hänna dyra klädhom Oc rikedommom,
Oc leffwa kräseligha aff hänna dyra kosth Oc hon
lidher hwngher oc törsth, oc skälffwer oc darrar aff
store[2] köldh, warandhis j enne jordh kwlo j blan[d]
orma oc paddor Oc j tolkom dröffwilsom kallade
| hon ey oppa gudh, wthan hädde gudz magestathis sp. 2
wal Oc j sinom harme stak hon sigh tre resor gynom
brysthet, moth hiärtana mädh sin kniff, oc kastadhe
sigh widh oppen oppa jordena, oc räkthe ffran sigh
händher oc föther, oc laa som thän thär genstan
skulle döö, Oc swa lighiandhis ffik hon see hälff-
withis legiones komma til sigh, thät är otalika[3]
diäffla, hwilke fflere waro än grandhen ärw j sol-
enne, hwilkras ffulastha skapnadh enghen kan
til ffwlnadz sighia, hwadh sorg oc hiärtas ä[n]gxla
thänna wsla qwinnan tha haffde aff tässe grymme
syn oc hälffwitis pino räddhoga Oc enkthe kwnne
hon annadh[4] tänkia[5] wthan wanhop oc gudz häd-
ilse, hwilkedh gud räthwisliga til staddhe, fför
thy at hon haffde lätidh wrangha män oc gudz
hädara regera j sinom gardhe, Oc än tha at hänna
wranghet war stor, tha offwergik gudz miskundh,
fför thy at nar hon war wngh, hördhe hon sanctum

[1] te *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* störe [3] *Hds.* otolika
[4] *Hds.* annandh [5] *Ett dubbelskr.* wthan *här öfverstr.*

Digitized by Google

273 dominicum prädica j hyspania landhe aff jomffru
sp. 1 maria psaltara dygdh, oc | togh Pater noster bandh
aff hans handh, oc las honom gudelika swa länghe
hon war jomffru Oc sedhan hon kom j mandz wal,
oc stora wärldzligha makt oc rikedomma, offwär
gaff hon at läsa honom, än tha bar hon honom
altidh oppa sin hals älla widh sith bälthe ℭ Än
nar som thänna wsla qwinnan nalkadhis dödzsens
pwncth, kom miskunnena modher jomffru maria til
hänna, haffwandhis mädh sigh thre ffäghersta jom-
ffrur Och sanctus dominicus gik fföre them, oc
borth dreff alla diäfflana som thär samnadha waro
mädh sinom käp Tha taladhe äroffwlla jomffru maria
til thässa qwinnona sighiandhis O dötther dötther,
thu haffwer glömth mik j langhan thyma, ey thy
sedher minthis jak oppa tik j tässom thinom dröff-
wilsom, fför thy at thu j thinom wngdhom helsadhe
mik j minom psaltara, äfftther mins älzskeligha brwd-
gwmma sancti dominici radhe, fför hwilkens bön
skuldh jak är hith kommen til tik, at skifftha mädh
tik mina misku[n]dh Thy loffwar jak tik at om thu
wilt läsa min psaltara, tha wil jak geffwa tik liff
oc helso j gen, oc ämwäl alth thät thu haff[wer]
sp. 2 | misth, oc mera goth mädh Tha swaradhe hon
mädh hiärtano, thy at hon fförmatthe ey talla
mädh mwnnenom, at hon wille thät gärna göra
Tha badh jomffru maria sanctum dominicum,
at han skulle gaa til hänna. hwilkidh han oc giordhe,
oc nar han kom til hänna sagde han: fför thy at
thu glömdhe tre dela j psaltaren, thy til staddhe

Digitized by Google

gudh at thu giörde tik try dödz saar: Nw för thy at thu las them fordhom,[1] oc wilth här äpther thät samma göra: thy giffs tik här äpther tre helsona läkedomma, oc j samma stwndh stodh hon op, ffwlkomlika helbrygdha j allom lymmom, Sedhan togh sanctus dominicus hans hwstru bästa klädhe, som hänne haffde wtdriffwidh, oc gaff tässa härtoghinnonne, oc nar hon war klädh, tha fördhe sanctus dominicus hänne op[en]barlika j hännas egeth palacium Oc sedhan giordhe sanctus dominicus thät mädh gudz makth, at thän omille man som hänne haffde saa oräthwisligha wth driffwidh ffran sino eghno, at han wändhis j bödils lik- 274
nilse, oc hans hwstru syntis bödils | kona Oc swa thär sp. 1
äpther ather togh thänna härtoginnan all sin godz oc ägadela, oc alle giordhe hänne manskap, oc sedhan läth hon gripa alla sina owäner, oc näffsthe them äpther allom sinom wilia Oc nar hon haffde alth kommidh j godha mattho, tha wnderwisthe hon allom thät stora iärtekne, som jomffru maria oc sanctus dominicus haffdhe mädh hänne giorth, Oc thätta som nw är sakt, händhe nar sanctus dominicus war nyleka canonizeradher Thär äpther warth thänna härtoginnan swa brännandhe til jo[m]ffru maria psaltara, at [hon] j störstha högtidhis daghom prädikade honom siälff, oppa sinom slothom oc palaciis, geffwandhis allom ffäghersta Pater noster bandh, lärandhis them oc ä[m]wäl trwgandhis, til at läsa jomffru maria psaltara Oc

[1] *De dubbelskr. orden* oc wilth här äpther *öfverstr.*

Digitized by Google

swa leffdhe hon j aldra hälgasta leffwerne allan sin aller Oc nar hon skulle döö, kom jomffru maria til hänna mädh sancto dominico, oc myklo hymerikes härskapi, oc fförde hänna siäl til äwärdelica hymerikis äro

Aff enom härtoga j walaand oc aff the ffämptan
sp. 2 mär|kesteena som ärw j iomffru maria psaltara baand

EN härtoghe war j walaand, bertolomeus ath nampne, hwilken mykydh mäktogher war oppa wä[r]ldena rikedomma wäghna, oc aff wrangho oc lasteliko leffwerne mykydh nampkwnnogher Thänne härtoghen scrifftade sigh entid fför sancto dominico, tha han prädicade j hans landhe, mera fför rosn oc fförwithi skuldh, än fför nakra gudhelighet Tha wnderstodh sanctus dominicus, at han haffdhe sigh aldrigh rettheligha scrifftadh, fför thy han pläghade scriffta sigh fför höghom oc wällärdhom mannom, oc sighia them thät som minsth oc lättasth war, hwilke som lismadhe fför honom, oc litidh älla alzenkthe straffandhis honom fför sina misgärningha, Än sanctus dominicus haffde the särlika nadh aff gudhi, at han granlika saa oc wisthe allas thera gärningha, badhe ondha oc godha som sigh scrifftadhe fför honom Oc swa saa han oc nw j tässens härtogans samweth otaligha syndher, hwilka han aktade sigh aldrigh fföre scrifftha Tha gaff gudh honom the nadhe fför

Digitized by Google

275

sancti dominici bön, | at han sigh granliga scriff- sp. 1
tadhe fför alla sina syndher, Oc nar sanctus dominicus wnderstod, at han haffdhe sannan angher oc ffwlkommen wilia at bätra sigh, oc war redoboghen at anamma hwad synda both han wille honom säthia: tha satthe han honom, at han skulle dageliga läsa en jomfru maria psaltara, j swa mattho som han pläghade säthia högom oc wälbornom personis, oc gaff honom eth psaltara bandh, som haffde cl smaa stena, oc xv stora märkestena oppa hwilkom han skulle läsa Pater noster Första märkestenen j fförsta delenom war bespräng dher mädh manghom lethom, teknandhis hans otalika syndher: hwilka han skulle granlika offwer tänkia mädh allo sino leffwärne Oc ämwäl christi mandoms anammilse, oc hans hälga pyno oc död, oc hälga manna ära, oc högeliga takka gudhi fför alla sina gaffwor, swa offta som han lase psaltaren Han skulle oc tänkia ffämptyio oc hwndradha wärldenas syndher, oc swa mangha theras pynor oc ysäldher Then andhre märkestene[n] war bleker, teknandhis dödhen, | oc the cl wadha oc dröffwilse som hända j sp. 2
dödhenom Tridhie stenen war röder, märkiandhis badhe enskylleliken oc almänneliken dom, oc cl teras grymmeligheter oc fförffärilse ℭ Fiärde stenen war swarther, märkiandhis hälffwithis swarthet oc cl almänneligha hälffwithis pinor ℭ Fampte war aff gwl som[1] märker hymeri[ki]s äro, oc thäs cl almänneliga glädher oc otalika fflere, ℭ Förstha

[1] som *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

märkestenen j andra delenom war wars härra korsffästha beläthe, märkiandhis christi pino, oc cl nadeligha ffrwcther som os syndarom komber aff hänne, J andra stenenom war jomffru maria beläthe mädh piltenom ihesu, märkiandhis christi mandoms anammilse, oc cl jomffru maria glädher, Tridhie märkestenen war en ringh, märkiandhis jomffru marie ffästhningh mädh gudhi ffadher, oc hänna gudelika siäls ffästhningh mädh gudz son, oc bäghias tera cl ffrihether som the haffwa aff tässe ffästhningh, Fiärde stenen war agnus
276 sp. 1 dei, märkiandhis cl gudz | miskwnsamligheter som skulo komma offwer them som gudeligha läsa thänna psaltaren Fämthe stenen war skinandhe som solen, haffwandhis j sigh christi änlithe som kallas weronica, märkiandhis cl wälsighnilse, som hälge män skulo ffaa j hy[me]rike aff christi änlithis syn, enkannelika the som läsa psaltaren ¶ Thän fförste stenen j them tridhia delenom war swa som eth ffägersta äple, teknandhis cl hymerikis frwcther, som enkanneligha skulw geffwas them som gudeligha läsa psaltaren Annar stenen war swa som eth lwstelikidh kar aff alabastro, holt innan til, oc thär j waro hälgodoma, märkiandhis cl hiälper som hälghe män skulw hiälpa them som läsa thänna psaltaren Tridhie stenen war swa som en nykyl, teknandhis at hälffwitidh skal atherlykias fför them som läsa thänna psaltaren, oc hymerikis nykla skwlu anthwardhas honom mädh cl hymerikis lighia[n]dhe ffää Fiärde stenen war en

Digitized by Google

päning, oppa hwilkom war scriffwadh ihesu nampn,
teknandhis christi licama hwilken the skulu | wnffa sp. 2
fför sin dödh som läsa psaltaren Fämthe stenen
war eeth ffyra slindath kar holt innan til swa
som alabastrum, teknandhis kyrkiona sacramäntha,
mädh hwilkom siälen smörs, oc cl nadher som j
them ärw ℭ Thäntidh thänna härtoghen haffdhe
ffat thätta bandith som nw är om taladh, tha las
han psaltaren äpther thy som sanctus dominicus
haffde honom lärth, gudeliga betänkiandhis hwadh
hwar märkestenen beteknadhe, wed hwilkidh diäff-
wlen awndadhis, oc giorde honom mykydh dröff-
wilse, han tedhis honom grymber oc rådeliken
wiliandhis honom dräpa Oc nar härtoghen saa
at han fförmatte ey mothesta, tha kastade han
sith pater noster bandh offwer hans hals, oc grep[1]
honom, oc kastade til jordhena, oc satthe sin ffot
ower hans hals, trödandhis honom wndher sima
fföther Tha ropadhe han wsal oc ar[m]ber, oc badh
ath han skulle släppa honom, oc loffwadhe at han
skulle aldrig mer göra honom hinder älla nakon
wandha Oc sedhan nar härtoghen haffde honom[2]
slagith swa mykydh som han fförmatthe, tha släpthe
han honom oc lath han ffara, oc sedhan kom han 277
aldrigh ather, | Thät är oc wethandhe, at thänna sp. 1
härtoghen haffdhe eth högtideligastha sloth, oppa
hwilkidh enghen människia kwnne boo, fför thät
sthim oc bangh som diäfflana[3] thär giordhe om
nattha tidh, Tha tänkte härtoghen oppa the stora

[1] *Hds.* gerp [2] *Hds.* honon [3] *Hds.* diälfflana

Digitized by Google

nadh oc dygdh, som jomffru maria psaltare haffwer, oc thy läth han mala älla scriffwa jomffrw maria psaltara alla wäghna kringh om slothet, j allom hwsom oc rwmmom, oc tha thät war giorth, atherkommo diäffla om natthena som the waro wana, oc tha the ffingho see at thär war alla wäghna maaladh jomffru maria psaltara, tha ropade the mädh rädelike röst oc tordhe ey ingha, wthan fflydho tädhan oc kommo thär sedhan aldrigh mer, för hwilkidh han takkadhe gudhi oc jomffru maria ¶ Thär äpther badh han innerligha jomffru maria, at hon wille wärdogas at thee honom nakodh aff hymerikis glädhi. Litidh thär äpther nar han gudelika las jomffru maria psaltara, synthis honom gudz ängil, taghandhis en ffäghersta psaltara aff hans handom, giordhan aff ·cl· dyrom stenom, oc
sp. 2 mädh största glädhi[1] | ffördhe honom til hy[me]-rikis oc offrade honom jomffru maria hymerikis drothni[n]gh Oc stragx han kom j hänna händher, wägxsthe han j ·cl· stor bärgh aff dyrastom stenom, aff hwilkom jomffru maria bygdhe eth ffäghersta palacium osigeligha storth Nar thänna härtoghen bertolomeus haffdhe thätta seeth, stadgade han j sina hiärta, ey at enast läsa en psaltara om daghen, wthan ämwäl fflere, swa at han j hwiariom tyma oc rwmme: gangandhe: stan[dan]dhe: äller hwadh hälsth han giorde, las han altidh jomffru maria psaltara, oppa thät at han matthe mädh honom byghia ma[n]gh palacium j hymerike Oc nar han

[1] *Här ett felskr.* ffödhr *öfverstr.*

Digitized by Google

haffdhe swa nakor aar gudeliga tiänth gudhi oc jomffru maria j theras psaltara, tha oppenbaradhis honom jomffru maria, oc kwngiorde honom hans dödz thima, oc nar thimen kom opgaff han sina siäl mädh största glädhi, hwilka jomffru maria anammadhe oc fförde til äwärdelika glädhi, til hwilka os wnne at komma alzwallogher gudh ffadher son oc then hälghe ande

aff enom mäktoghom konwngh

278
EN mäktogher konwgher war j hyspania landhe, sp. 1
hwilken som wille komma alt sith ffolk til at läsa jomffru maria [psaltara], fför hwilka sak han bar dageligha eth storth pater noster bandh widh sith bälthe Och tha ey siälffwär las, nar hans tiänara thätta sagho, begynnadhe the alle at läsa jomffru maria psaltara, tänkiandis at theras härre giordhe thät samma. Nakon[1] tyma thär äpther warth han taghen j andelika syn, oc synthis honom som han warth draghen fför gudz dom, hwar alla hans gärningha waro ffram borna, j blandh hwilka waro ganska ffaa the som godha waro, än hans ondha gärnin[g]a waro otaligha mangha, hwilka han bedriffwidh haffdhe j stridh oc örlögh, roff oc gudz hädilse, högffärdh. swalgh. oc andra groffwa syndher Oc nar som ffördömmilsenna domber skulle geffwas offwer honom, tha kom jomffru

[1] *Hds.* Nakom

Digitized by Google

maria ffram oc sagde sigh haffwa nakodh goth at bära, oc togh ffram thät psaltara bandith som konunghen plägadhe bära, hwilkidh hon lagde oppa
sp. 2 wägskalena Oc j andra lagdis | hans syndher, oc gensthan wogh wikthen iämth. tha böria diäfflana ropa oc skrala, swa som galne, oc nedher drogo syndenars del, hädandhis jomffru maria. sighiandhis hänne haffwa giorth oiämpnadh j wicthenne Tha wände jomffrw maria sigh til konwnghen oc sagdhe, see jak haffwär fförwärffwad tik aff minom son. at thu skalth komma til lekaman j gen, thy see nw til at thu fförökar thän delen j wiktenne som bätre är Tha thätta war sakth, atherkom siälen til lecaman, oc han som dödher laa j sina palacio. oc skwlle wth bäras til graffwena, satthe sig op allom[1] aseande Oc sagdhe O wälsignadher wari jomffru maria psaltare, fför hwilkens dygdh jak är ffrälsther aff hälffwithis pino Thär äpther bätrade han sigh j allom sinom gärninghom, oc ey at enasth bar jomffru maria psaltara, wthan ämwäl las mädh störstha gudelighet

aff the hälghe ffrunne sancta blanka sancte lodouici modher

The högtidelika drothninghe[n] sancta blanka thäs
279 wärdoga härrans sancte lodouici modher, badh
sp. 1 entidh sanctum | dominicum tha han prädicadhe j

[1] allom *2 ggr i hds.*

Digitized by Google

ffrankarike, at han wärdogas at bedhia fför hänne, at gudh wille wärdogas ath göra hänne ffrwktsamma, oc geffwa hänne barn til sin hedher oc tiänisth Tha raddhe sanctus dominicus hänne, at hon skulle gudelika läsa jomffru maria psaltara, oc köpa mang Pater noster bandh, oc geffwa allom them som läsa wille: hwilkidh hon oc giordhe, oc nakon lithen thima thär äppther affladhe hon oc ffödde en aldra ffäghersta oc ärlikasta son, som war thän hederwärdogasthe härren sanctus lodouicus, hwilken konungher warth j ffrankarike äpther sin ffadher Oc sedan fflere annor ärliken barn äpther honom, hwilken hon opffostradhe gudhi til hedher, lärandhis them tiäna gudhi oc jomffru maria j thera psaltara

aff enne gudelighe jomffru

EN iomffru war j eth landzskap, som hether beluacensis, ffödh j ffrankarike, hwilken gudelika las jomffru maria psaltara Entidh händhe at hon gyk gynom en skog, mädh enne andre jomffru, nar the kommo jn j skoghen, mötthe them twa swlthna wargha, tha grep thän ene warghen | the sp. 2 ena jomffruna om strwpan, oc drap hänne gänstan, Oc nar the jomffrun som plägadhe läsa psaltaren, saa sigh staddha j tolke nödh, ropade hon til jomffru maria, oc badh hänne at hon skulle ekke latha hänne döö wthan scrifftamal, oc wars härra lecama. Än warghen reff hänna spena aff hänna brysth,

Digitized by Google

oc opath all hänn*a*s inälffwe, tha fför j*o*mffru maria psaltara dygdh, wart hon ffrälsth ffran wargen*o*m, oc leffde thär äpt*er*[1] try dyngh, oc sc*r*ifftadhe sigh, oc gudeligha ana*m*madhe wars härra ihesu christi licama, oc the hälga olni*n*gh, oc doo sedan m*ä*dh störstha glädhi, oc j*o*m*fru* maria ana*m*madhe h*ä*nna siäl, oc ffördhe h*ä*nne til äw*är*delica äro

[Aff trem systrom][2]

Tre systra bodhe sa*m*man, tiänandhis gudhi j atherhal oc reno leffwärne, gudelika läsandhis j*o*mffru maria psaltara. Hwilkidh swa mykydh täktis the hälga[3] treffalloghet oc j*o*mffru maria, oc allo hymerikis härskapi, at j*o*mffru maria oc
280 fflere hälgh*o*n sökthe them, oc hwgnade m*ä*dh
sp. 1 hemelike widertalan Oc nar | the haffdho swa sin aller fram leffwadh, j aldra största gudelighet, oc waro nw kompna til th*ä*n thima*n*, j hwilk*o*m the skullo skilias aff tässe wärldh Tha ko*m* j*o*mffru maria til them m*ä*dh store ffäghri[n]dh, haffwandhis m*ä*dh sigh the hälgastha j*o*mffr*u*nar sancta katerina grecie, oc sanctam agnetam, oc hwar thera haffdhe ena ffäghersta krono j si*n*ne handh, oc fförsth satthe j*o*mffru maria the kronona som hon haffdhe, oppa the fförsta systre*n*na hwffwodh, oc swa togh hon

[1] äpt*er* *tillskr. i margen.* [2] *Rubrik saknas; tillsatt af utg.* [3] *Härefter ett öfverflödigt* gha *utelämnadt.*

Digitized by Google

the andra twa krononor, oc satthe oppa the andra twa jomffrunar sighiandhis, nw gör jak edher wissa oc tryggha oppa hymerike, oc j morghon skulen j tith komma ℭ A[n]nan daghen om natsangx thima, kom jomffru maria ather, mädh the twa fförnämpdha hälgha jomffrur, mädh osigelighe klarheth oc godhe lwkth, haffwandhis mädh sigh hwitasta oc ffäghersta klädhe, mädh hwilkom the kläddo oc pryddo the tre jomffrunar, oc gudz ängla söteligha sywngandhis: sighiandhis til hwiaria thera nar the siäladhis, | kom christi brwdh, sp. 2 oc anamma the krono, som härren gudh haffwer tigh reth til äwigh tidh, oc swa ffördhis thera siäla mädh största ffrögdh oc glädhi, til äwärdeligha hymerikis äro Oc äpther theras dödh togho mangha äptherdöme aff theras leffwerne, oc omwändos[1] til gudz kärlek

aff enom mäktoghom höffdingha

Thät war en mäktogher höffdinghe som heth pädar, hwilken som war sancte dominici ffrändhe: Han war största syndare, oc swa ilhardher wordhen j syndenne, at allom synthis omögheligit. at han kwnne ffran hänne wändhas Entidh warth mykyd sakth för honom aff sancti dominici prädican, hwru han prisadhe jomffru maria brödherskap, oc hännas psaltaras dygdh: Nar han thätta hördhe

[1] *Ett onödigt* oc *här öfverstr.*

Digitized by Google

sagdhe han, jak haffwär länghe wanhoppadz oppa gudz nadh, än nw mädhan jak höre swa wnderlighen tingh sighias aff tässom gudz wän, thy astwndar jak at höra hans ordh, oc nakodh thär
281 äpther kom han mädh manghom härrom oc mangh-
sp. 1 om tiäna|rom ey fför thy at han wille sigh bätra, wthan at enasth til at höra sancti dominici prädican Oc nar han ffik höra hans kännedom ffik han störstha räddogha j sith hiärta, oc swa ffor han hem til sin Thär äpther om en annan högtidhis dagh, kom han ather til kyrkyona mädh[1] myklo ffölghe, enkte wetandhis aff sancto dominico, hwilken thär prädicadhe Oc tha sanctus dominicus ffik honom see, wndherstodh han honom wara staddan j manghom storom syndhom, ffran hwilkom[2] han ey kwnne wändhas wthan thät skwlle[3] ske mädh store wnder, Thy badh han til gudh mädh höghe rösth sighiandis, O härre ihesu om tik swa täkkis, tha bedher [jak] tik at thu läth tässo ffolke see, hwilken han är som nw jngar, oc j samma stwndh syntis manghom, hwru thänna höffdingen drogx aff diäfflomen hardelika bwnden, oc nar the thätta sagho, ropadho the aff storom räddogha, oc fflydo borth at gömma sigh, thy at the tänkto honom ey wara människia,
sp. 2 wtha[n] en diäffwl, oc swa öktis rädoghen | oc ropedh j almoganom, och tha wnderstodh sanctus dominicus, at gudh hadhe hörth hans bön, oc wille sigh miskunna offwer thän syndharen, oc

[1] mädh *2 ggr i hds.* [2] hwilkom *tillskr. i margen o. insigneradt.* [3] skulle *följer här onödigt upprepadt.*

Digitized by Google

tha sände han honom eth ffägersta Pater noster bandh, mädh enom brodher som het bertrardus, manandhis honom til synda bätringh, oc at läsa jomffru maria psaltara Tha anammade thänna wsla syndaren bandith, oc böriade gänstan läsa psaltaren: oc ey thy seder war han offwermattho räddher, oc badh sanctum dominicum bidhia för sigh, oc beddhis scrifftamal Tha hörde sanctus dominicus honom scrifftamal Oc afflöste honom, försth aff bandzmal som kallas thät större ban, mädh hardom riis slaghom som sedher är Annan tidh aff otalikom syndhom, som kallas irregularitates Thridhie tidh lösthe[1] han honom aff allom hans syndhom, oc satthe honom til synda both, at han skulle dageligha läsa en jomffru maria psaltara, äpther thy jomffru maria siälff bödh, hwilkidh han kärlegha oc gudeligha anammadhe, oc äpther sancti dominici radh | gaff han sigh j jomffru maria psaltaras bröderskap, oc mädh sinne eghne handh skref han sith nampn in j bokena Oc gänsthan thätta war giorth, the som honom för hadhe seeth haffwa diäffwls änlithe oc skapnadh, ffingo nw see honom haffwa ängils änlithe, pryddan mädh tre ffäghersta rosenkransa, för the tre dela som ärw j jomffru maria psaltara Oc thär äpther warth han för jomffru marie förskullan aldra gudeligasta man, oc haffdhe sigh mykydh gudeligha j allom sinom gärninghom, oc bleff ffram hallogher j gudz oc jomffru marie tiänisth Oc om sidhe

282 sp. 1

[1] *Här de dubbelskr. orden* han honom aff allom *öfverstr.*

Digitized by Google

nar han haffde kommidh sina hwstru, oc alt sith ffolk til at läsa jomffru maria psaltara: kwngiorde jomffru maria honom hans dödz thima Oc nar hans siäl skulle wtgha aff hans lecama, kom härren ihesus christus, mädh sinne wälsignade modher jomffru maria til honom, j hwilkra händher han anthwardadhe sin andha, Oc alle the thär närstadde waro, ffingho största gudelighet, för ihesu christi
sp. 2 oc jomffru | marie närwaru

[Aff enom mäktoghom greffwa][1]

EN mäktogher greffwe war j ffrankarike, hwilken mangh aar haffde leffwadh j hordom oc skörhet, oc war swa ilhardher wordhen j tolkom syndhom, at han kwnne enghom lwndhom wändas ffran them, hwadzske mädh prädican. radhom älla äfftherdömom: hwilkidh hans ärlegha hwstru seandhis, dröffdhis hon offwer alla matto oc tänkte j sinom ängxla, at hon wille geffwa sigh til samma syndena, ey för skörhetz lwsta skuld, wthan sinom bondha til harm Oc nar hon[2] haffde thätta stadhffäst j sinom hogh, gik hon til sina sängh at soffwa, oc för än hon ffik sömpn, warth hon snarligha taghen j ena andelika syn, oc tedhis hänne aldra haardastha hälffwitis pinor, j hwilkom horkarla oc horkonor skwllo[3] pinas äpther dödhen Oc thär mädh syntis

[1] *Rubrik saknas i hds.; tillsatt af utg.* [2] hon *tillskr. ö. r.*
[3] *Hds.* slwllo

Digitized by Google

hänne, at en hälffwithis wngh wille ingha j hwsidh thär hon laa, aff hwilko hon[1] wart swa rädh at hon nästan miste sin sinne Oc ropade offta mädh höge rösth sighiandhis Thär är wnghnen wilia[n]dhis 283
ingha: athertäppan[dhis][2] | hwsidh Om sidhe kom sp. 1
hon j gen til sin sinne, oc ffik storan angher fför sin ondha wilia Oc gik mädh store gudelighet til sanctum dominicum, oc scrifftadhe sigh fför thän wrangha wilian Oc naar sanctus dominicus haffde hörth hänne scrifftamal, warkunnadhe han hänne oc hwgnadhe mädh lywffwom ordhom, oc satthe hänne til synda both, at hon skulle läsa jomffru maria psaltara Hwilkidh hon kärlegha oc gudeliga anammadhe Oc nar hon hade honom läsidh j xv dagha Tha äpther sancti dominici rad togh hon sith Pater noster bandh, oc lagde thät tre näther wth atstöthe wnder sins bondas örnagath, anthwardandhis ärandith härranom ihesu christo, oc jomffrudomsens oc aterhalsens drothningh jomffru maria Oc om fförsta natthena böriadhe han mykyd skälffwa oc dröffwas, fför thy at han haffde swa hardelika reeth gudh til wredhe, oc mädh storom grath beddhis han hiälp aff sinne hwstrw Andra nattena synthis honom j sömpnenom, som han droghis fram fför gudz dom, hwar han hardelika rögh|dis fför sina syndher Oc tha han waknadhe sp. 2
dröffdhis han swa som til dödhen, oc [war] offwermattho räddher, oc böriadhe halla sina hustru j kärlek oc wörningh Tridhie nattena synthis honom

[1] hon *tillskr. i marg.* [2] *Hds.* athertäppän

Digitized by Google

som han droghis til hälffwitis, hwar han saa alla te[1]
pinor som hustrwn haffde til fförena seet, oc ämwäl nakodh litidh aff them röntthe Oc tha kom
gudhz ängil til honom, oc straffadhe honom hardelika, oc jblandh annor ordh sagdhe han, kom
kom oc bätra tik här äpther, oc bär oc läs troligha
jomffru maria psaltara, om hwilken thu ästh nw
ffrälsther, oc älzska thina hwstru Oc giff tik mädh
alth tith ffolk j samma psaltarens brödherskap,
oppa thät at thu math thät ffaa fför annars förskullan, som thu ey siälffwär förwärffwa kan
Thär epther kom han ather til sigh j gen, oc beddhis
ödhmyukligha fförlatilse aff sinne hwstru, oc loffwade hänne troskap in til dödhen, Oc thär äpther
ffoor han til sanctum dominicum, haffwandhis
mädh sigh alth sith ffolk, oc han oc alle the mädh
honom waro scrifftadho segh fför sancto dominico,
sp. 1 | oc in scriffwadhos j bröderskapidh Oc sedhan
bleff thänna greffwen swa gudelikен, at han altidh
bar oc las jomffru maria psaltara, ey at enasth j
kyrkyom, wthan ämwäl tha han war j stridh oc
örlögh, oc täslikis tha han war hemma oppa sino
eghno palacio Oc thär mädh sagde han altidh fför
allom aff jomffru maria psa[l]taras oc hännas
bröderskaps dygd oc wärdoghet Oc swa leffdhe
han sedhan mädh sinne hwstru, j mykle gudelighet:
sälighet. helbrygdo oc gode ffrägdh, oc ffingho
samman mangh ffagher barn, oc alla godha tingha
ymnoghet oc häloghet öktis mädh them Oc thär

[1] te *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

äpther skildis the aff tässe wärldh badhen oppa en dagh oc thima, oc jomffru maria anammadhe thera siäla, oc ffördhe them til äwärdelika äro Oc j iomffru marie kyrkio j pariis ärw the badhen jordath [j] enne graff

aff enne ärlige oc gudelige qwi[n]no

J rom war en ärleken oc gudelighen qwinna, som het maria, ffödh aff ärlike oc wälborne släkth: än mykidh högre oc ärligare | war hon j dygdhom sp. 2 Thät hände entidh, at thänna gudeligha qwinnan scrifftadhe sigh för sancto dominico, hwilken hänne satthe til synda booth, at hon skulle läsa hwan dagh eeth aar om kringh jomffru maria psaltara, oc ey bindandhis hänne til nakra dödelika synd, om hon honom förswmmadhe, wth[an] häller til nadena och förskullilsenna ökilse, om hon lase thänna psaltaren Tha swaradhe hon oc sagdhe, o käre ffadher, jak haffwer ekke thima thär til, thy at jak haffwär mangha andra böner, oc thär mädh plägar jak mykydh ffasta, oc bära haarklädhe oc knwta bälte Oc söker jak dagliga romara kyrkior för afflath skuldh Oc thär offwer är jak i mangh brödherskap, oc thy til dirffwis jak ekke, at tagha thänna psaltares bröderskaps twngha oppa mik: thy at jak hoppas ath ffa gudz nadh för hälga manna förskyllilse, oc andra godh gärningha: wthan thänna psaltaren ¶ Nar sanctus

Digitized by Google

dominicus haffde hörth hänna stora gudelighet,
oc hälga leffwerne, wndradhe han storligha, oc
285 lagdhe sigh alla win om, at hon skulle anamma
sp. 1 psal|taren: hwilkidh enkthe kunne hiälpa Tha
gik hon ffran sanctum dominicum, oc war storlegha
bedröff[dh] at hänne skulle tolkidh hända när
swa hälogh*om* härra oc widffrägdadh*om* ffadher
Oc thär äpther saa hon offta j sömpne hälffwith*et*
ypidh wndher sigh, swa som hänne j sigh swälia
skolandhe, thy ffik hon thär aff swa storan räd-
dogha, at hon misthe sina krafft*h*er oc natwrleken
wärma, och swa bleff hon när j xii dagha, oc kunne
enghen hwgnadh ffaa Än äpther thy thän hälge
andhe hänne lärdhe, sökthe hon closther oc the hws
som kranka människior ilagho, geffwandhis them
stora almosor, oc badh them bedhia fför sigh,
särdelis j tässom sinom dröffwilsom, thy at the
godha qwinnan war aldrigh swa twingath aff dröff-
wilsom som hon war tha, En dagh gik hon til ena
kyr[k]io som hether minärua, hwar hon ffik höra
sanctum dominicum prädica wnderlighen tingh
aff jomffru maria psaltara Oc när hon[1] haffde thät
hörth, bleff hon qwar j kyrkione, oppa thät at hon
matthe wara wärdogh ath höra hans mässo Oc nar
sp. 2 han[2] | haffde böriadh mässona, warth hon taken j
andeligha syn, oc draghen fför gudz dom, hwar hon
storlika straffadhis: mästh fför thy. at hon war
sancto dominico olydogh, fför hwilkidh hon dömdhis
til at tola hardastha pino j nakra manadha, oc

[1] hon *tillskr. i marg. o. insigneradt.* [2] han (han) *2 ggr i hds.*

Digitized by Google

nar hon kom j pinona. kom hänne j hogh jomffru marie milhet, oc mädh största[1] ödhmyuk[t] beddhis hon hiälp aff hänne, Oc j samma stwndh kom jomffru maria til hänna, tagandhis j hänna högra handh, oc wtdrogh hänne aff pinonne sighiandhis O kära dotther, mädhan swa är at thu wasth olydogh aff ffakunnoghet, oc ey aff ondzsko, thy skalt thu ffaa miskundh, oc j samma stwndh saa hon sanctum dominicum hörandhe scriftamal, säthiandhis allom them han hörde,jomffru maria psaltara til syndabot Tha tog jomffru maria en psaltara aff honom, oc sagde til hänna, See dotther, jak skal läghia min psaltara j wägskalena moth alle thinne synda bätri[n]gh: nar thätta war giorth, wogh psalteren 286
lika moth allom them goda | gärninghom som sp. 1
hon giorth haffde Tha sagde jomffru maria, see min dötther hwadh dygd min psaltare haffwer, Thu skalth oc wetha, at swa mykydh offwergar mins psaltara brödherskap andra hälga manna brödherskap, som jak är wärdogare än andra hälga män ¶ Naar thenna qwinnan haffde thätta oc mykydh annadh[2] hörth aff jomffru marie psaltaras bröderskaps wärdoghet, tha sagde hon, wee mik syndhersko, at jak ey swa mykydh goth til fförena wisthe Thär äpther kom hon ather til sigh j gen, oc saa sanctum dominicum gaa ffram om sigh, oc gik ödhmyukligha til honom, oc sagdhe för honom alt thät hon seth oc hörth haffdhe Oc mädh alle gudelighhet togh hon widh jomffru maria psaltara,

[1] *Hds.* störstra [2] *Hds.* annan

Digitized by Google

oc bröderskapidh. hwilkidh hon ey til fförena wille anamma, Oc sidhan wth widdhe hon thänna psaltaren oc brödherskapidh swa mykydh som hon fförmatthe, j alla sina dagha Oc ffödde oc oppehölth sancti dominici nyböriada ordhon, swa som
sp. 2 modher sin barn Oc om sidhe nar | hon skulle döö, kom jomffru maria til hänna oc anammadhe hänna siäl, oc ffördhe til äwärdelika ära, oc hännas lecame jordadhis j prädicara brödhers ordhens closther j rom

[Aff enom ogudelighom wnghom swän][1]

EN wngher swän war j gärmanie landh, hwilken äpther sinna fföräldra dödh fförgiordhe alla sina ägadela mädh dobel oc drykkenskap j blandh wngha dara tolka som han war siälffwär Oc sidhan gik han kringh om landith som en ffane: enkte ägandhis Oc än tha at han swa ffawisker oc löslatogher war, tha gömdhe han lecamans renlighet, Thät händhe entidh at en riddere hwilken som war hans ffader brodher, mötthe honom oc wndherstodh hans ysäldh oc dröffwilse, oc aff store warkunnan sagde han til honom, Jlla gar tigh j handh käre son, mädhan thu ffar swa willer, äpther thy at thu ästh wtkommen aff ärlighe släkt, oc matthe nw haffwa waridh en ffromber man, oc stor mästare j the hälghe scriffth, om tik haffdhe ekke tolken ffawiska gripidh, Än nar thänna wnghe swännen

[1] *Rubrik saknas; tillsatt af utg.*

Digitized by Google

287

| haffde thätta hört, loo han oc giorde lek aff hans sp. 1
ordhom Än thänna ridaren hwilken mykydh innerlegha älzskadhe jomffru marie psaltara, sagde annan tidh til hans O käre ffrändhe är enkte thät til som thu wil göra fför mina skuldh Han swaradhe hwadh är thät j wilien at jak skal göra Riddaren sagdhe, min käre son jak bedher tik. at thu helsa gudz modher jomffru maria hwan dagh eth aar om kringh mädh ffämtyio aue marior Thän wnghe swännen swaradhe leandhe, jak wille at jak kunne thät wäl at enasth entidh göra Riddaren sagdhe, min wili är at thu skalt thät ändelika göra, thy at thät maa hända at jomffru maria wändhe sina miskundh til tik, oc blidhka sin son fför tik Nar thänna wnghe swännen haffde thätta hörth, loffwade han. at han wille thät gärna göra. oc thär mädh skeldes the aath ℭ Nar aridh war ffram lidith. händhe thät at thänna riddharen kom ather til tals mädh thänna wngha swänen, oc spordhe om han haffdhe hallidh thät han haffdhe honom loffwadh Tha swa|radhe han. sannelika haffwär sp. 2
jak thät giorth, oc engaledhis wil jak thät fförswmma, oc takkar jak nw gudhi oc jomffru maria, fför thy at thät är nw bätre mädh mik Tha sagdhe riddaren mädh store glädhi til honom, min käre son jak bedher tik. at thu til öka[1] än nw andra ffämpthyio, oc läs än nw j thätta aridh hwndra Aue maria Han loffwadhe at han thät gärna göra wille, hwilkidh han oc trolika giordhe, oc tha

[1] *I* öka *är a tillskr. m. rödt.*

Digitized by Google

aridh war wthe kom han j gen til riddaren oc saghdhe, nw haffwer jomffru maria gudhz modher mik swa hwlpidh, at all löslat äru fflydh ffran mik. Oc min wili är nw stadffästher j godho Tha sagdhe thän gudelike riddaren mädh gratandhe thaarom, Wälsighnadh wari milhetzsens modher jomffru maria, oc ta[k]kar jak tik min[1] käre son. fför thät at thu lyddhe helsamma radhe Oc bedher jak tik at thu än nw til lägh ·l· aue marior, oc
288 hedra gudz modher som tik hwlpidh haffwer, mädh
sp. 1 trem sinnom ffämptyio aue marior, | hwan dagh Oc är that swa at thu thätta göra wilth, oc jak kan pröffwa at thu bliffwär stadogher j godho, tha skal jak fföre see tik the jomffru oc tolken bröllöps kost som tik höffwis Tha loffwadhe wnghe swännen at han thät gärna wille göra[2] Oc sedhan bleff han ffwlkomligha stadogher j jomffru marie tiänisth Oc nar hans ffader brodher thät saa, ffulkomnade[3] han thät som han honom loffwadh haffde, oc ffästhe honom rikastha jomffru, oc samansankadhe alla thera släkth[4] til brölops högtidh, oc nar alla waro samman kompne, reddhis bord oc brwdgummen oc bruden oc alle andre satthos til bordh ℭ Tha kom brudgwmmanom j hog, at han thän dagen haffde enkthe helsadh jomffru maria, äpther thy han til fförena pläghade göra, thy stodh han gänstan op ffran bordeno, oc bad hemelika sin ffadher broder, at han skulle nakodh litidh

[1] *Hds.* mik [2] göra *tillskr. i margen.* [3] *De 2 sista bokst. tillskr. ö. r.* [4] *Hds.* slälth

Digitized by Google

dröghia *mädh* rättherna: hwilkidh han oc giordhe: Oc swa gik th*ä*nne wnghe mannen ensamen j brwdahwsidh, oc *mädh* alle gude|lighet ffwlkom- sp. 2
nadhe han th*ät* han loffwadh haffdhe Oc nar han las sistha aue mariana, tha synthis honom jomffru maria mykydh klar[ar]e en solen, theandhis honom tre klarastha ffalla j sinom kyortil, ena[1] framan til, oc ena oppa hwiaria sidana Oc j hwiariom ffallenom war scriffwadh *mädh* gwlbokstawom ·l· aue marior See sagdhe jomffru maria, här är scriffwad the helsa som thu haffwär mik idkeliga helsadh *mädh*, oc än tha at thu haffwer waridh mykydh lös oc ostadogher, tha haffwär thu altidh gömt jomffrudoms renlighet, thy skalt thu gänstan ffaa lättha kallosoth, oc tridhie daghen här äpther skalt thu koma til mik, wthan all kötsens smittilse, oc tässom ordhom swa sagdhom, synthis hon ey mer Thär äpther gik han in til bodha ffolkedh, oc badh alla ätha oc dri[k]ka oc wara gladha, oc sagde at han siälffwär ey fförmate ätha älla drikka Oc swa gik han j brudahwsidh oc ladhe sigh, Oc nar maltidh war hallen, kalladhe han til sigh sina brwdh oc andra sina wäner, oc kwngiordhe them 289
th*ät* | honom war hänth Oc thär äpther som jom- sp. 1
ffru maria haffdhe honom fföresakt, doo han aa tridie daghenom, oc jomffru maria togh hans siäl. oc ffördhe h*ä*nne til äwärdeliga bröllops glädhi j hymerikis äro ℭ Än hans brwdh hyölth renliffwe j alla sina dagha. oc thiänthe jomffru

[1] *I* ena *är* a *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

maria j hänna psaltara. in til sins liffs ända, oc ärw badhen til hopa j äwärdelika hymerikis äro

aff enne gudelighe nwnno

EN gudeliken nwnna war j eno clostre, hwilken mykydh innerlika tiänthe gudhi oc jomffru maria Hwilken om sidhe äffther gudz wilia warth mykydh hardeliga sywk, oc ärwodadhe[1] ffasth til dödhen Oc j vii daga tolde hon swa hardha pino, at alla systrana thär oppa wndradho Än nar the vii dagana waro fförlidhne, gaff hon op sina säla siäl Oc äpther ffaa dagha synthis hon enne systher, hwilken som haffde waridh hänna hemelika wän, oc sagdhe sigh wara j nadhena stadgha Oc äpther nakra litla widhertalan sagdhe the dödha Om swa ware at jak matthe komma til lecaman j gen, swa länghe
sp. 2 at jak | matthe at enasth läsa ena aue maria wthan stora gudelighe[t], jak wille gärna än entidh lidha swa stora pino j syw dagha, som jak ledh til min dödh. fför aue mariana stora wärdoghet oc förskullan Här mädh ma wndherstas hwru myk[i]t goth the förskulla, som läsa jomffru maria psaltara, mädhan en aue maria är swa nytogh oc godh

aff enom mäktoghom höffdingha

EN mäktoghasthe oc rikasthe höffdinghe, som het alffoncius, swa ffwller aff syndhom som aff rike-

[1] *Ett dubbelskr.* ffasth *här öfverstr.*

dhomom, han haffdhe ena hustru[1] hwilken ey war bätre än han Oc aff gudz räthwiso haffde hon misth sin öghon, fför thy at hon altidh äggiadhe sin bondha til ondha gärningha[2] Thät hände en- tid[3] at fför bäghis thera wranghet in gingho theras ffiandha j theras la[n]dh, oc nidher slogho slot oc städher, oc mykydh goth tädhan borth ffördho Oc nödgadho thänna höffdinghan at ffly mädh sinne hwstru j en ffrämandha stad Til hwilken stadh halgaste ffadher sanctus dominicus kom at 290
prädica Thär äpther oppa wars | härra ffödzlo dagh, sp. 1
gik thänne alffoncius til hwffwodh kyrkiona thär j stadhenom, endels fför högtidena skuld, oc endels fför thy, at han wille see thän hälgha härran sanctum dominicum:[4] swa oc fför thy at han wille ffly manna blygd, thy at han pläghadhe siällan älla aldrigh gaa til kyrkio Oc nar han kom j kyrky[o]na, ffik han hörra sanctum dominicum prädica ma[n]gh wnderlighen thingh aff jom[ffru] maria bröderskaps oc hänna psaltaras wärdoghet, oc enkanneligha sagdhe han, at hwilken som hälsth wil läsa jomffru maria[5] psaltara, han skal ffaa hiälp aff jomffru marie til at offwer winna sina owäner: Nar alffoncius thätta hördhe, stadgadhe han j sino hiärtha, at han wille läsa thänna psaltaren Oc stragx äpther maltidh kalladhe han sanctum dominicum til sigh,

---

[1] hustru *tillskr. i marg. o. insigneradt.* [2] *Sista bokst. tillskr. ö. r.* [3] entid *tillskr. i margen.* [4] *Här de dubbelskr. orden* swa oc *öfverstr.* [5] maria *tillskr. i marg. o. insigneradt m. rödt.*

Digitized by Google

oc spordhe honom om swa war santh, som han sakth oc prädicadh haffdhe Dominicus sagdhe. thät är wisseligha santh, oc om swa är at thu wil geffwa tik j brödherskapedh, oc gudelika läsa
sp. 2 jomffru maria psaltara, tha loffwar jak tik at | thu skalth wthröna santh wara alt thät jak haffwär sakt, oc mykydh mera än jak kan sighia Nar alffoncius thätta hörde, loffwadhe han gärna wilia läsa psaltaren, oc gaff sigh ödhmyukliga j bröderskaped Sedhan ffoor sanctus dominicus tädhan. oc til en annan stadh at prädica Oc thenne alffoncius sökte thär äpther dageligha the hälgha[1] kyrkyo eth heelt aar om kringh oc mädh alle gudelighet las jomffru maria psaltara Oc nar aars daghen kom oppa hwilkom han haffde böriath läsa psaltaren, händhe at han bleff ensammen qwar j kyrkyone, sedhan mässan oc tidegärden war wthe, Tha kom til honom en ffäghersthа jomffru, haffwandhis en wänastha smaa swän j sinom ffampn: Nar han thätta saa warth han mykydh räddher, Tha sagdhe jomffrun til hans, o alffonci rädz ekke, thy thu haffwär guddelika tiänth mik j thätta aredh Oc thy kom jag nw til thin at hwgswala tik fför thina trolika tiänisth Oc skal thu wetha, at
291 jak haffwär fförwärff[wadh] tik aff minom son som
sp. 1 thu här ser j minom ffampn, alla | thina[2] syndha fförlatils[e] oc[3] alth thät min brudhgumme dominicus haffwär tik loffwad, thät skalt thu ffaa oc än my-

[1] *Här ett öfverfl.* the *öfverstr.* [2] *Ett felskr.* sma *här öfverstr.* [3] oc *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

kydh fflere nadher, om thu bliffwer stadogher j godho Thär offwär skal jak geffwa tik eth pater noster bandh, som thu skalt altidh haffwa när tik, oc thina owänär skulu ey haffwa makth mot tik Oc swa ffik hon honom eth aldra ffäghersta oc wnderlegastha bandh, oc sedan syntis hon ey mer: Alffoncius hyölt bandhit j sinne handh mykydh wnders fuller, oc mädh store glädhi gik til sina hwstru, oc sagdhe fför hänne alth thät som honom war hänth: hwilkidh hon ey wille tro Tha sagdhe han, tagh oppa bandith som jomffru maria haffwer mik giffwidh: hwilkidh hon oc giordhe, oc j samma stwndh ffik hon klara syn Oc nar hon saa tolked storth oc wnderlikidh järtekne, trodhe hon fulleliga sins bonda ordhom, oc sedhan las hon mädh alle gudelighet jomffru maria psaltara ¶ Thär äpther gik alffoncius wth moth sina ffiandha, oc borth dreff them alla aff sino landh Oc ffik | alth sp. 2 thät j gän som han misth haffdhe Oc innan stakotan tidh warth hans nampn swa widh ffrägdat, at alle härra oc konwnga, som örlögh haffdo moth hedninghana, trängdhos om at ffaa alffoncium, fför thy mädh hwilkom han war han ffik segher Enghen kunne gripa alffoncium j stridh, ey sargha honom, oc ey fförmatthe nakor wara hans offwär man Oc altidh fför än han böriadhe stridha, stodh han oppa sinom knäm mädh allo sino ffolk, oc mädh alle gudelighet laso the alle samman jomffru maria psaltara Oc enghen wille han haffwa j sinne tiänisth, wthan them som willo läsa thänna psal-

Digitized by Google

taren Oc nar han saa tolka jomffru maria psaltaras dygdh, läth han maala Pater noster bandh oppa sin baner oc j sina skölla, oc ämwäl läth han thät graffwa j sin insegle ¶ Thär äpther om sidhe, nar jomffru marie täktis at geffwa honom lön fför the
292 tiänist han haffde hänne gudeligha giorth, warth
sp. 1 han sywker, oc aff gudz nadh | ffik han störstha idhroga fför alla sina syndher, oc giordhe sin scrifftamal ffulkomlika fför enom präst som heet iohanneus, hwilken honom gaff kyrkiona sacramäntha, oc tha han mädh store gudelighet haffde them anammadh, saa thän ffornämpdhe presthen the äroffulla jomffruna jomffru maria komma til honom, oc togh hans siäl swa som turtur duffwo. hwitare än snyo, oc ffördhe hänne til äwärdelika äro, til h[w]ilka os wnne at komma alzwallogher gudh, ffadher son oc then hälghe andhe

Här äpther scriffwas tw märkelighen järtekne som giordhos j sancti dominici thima hwilken som alzstingx waro glömdh oc thy oppenbaradhe jomffru maria them sinom nyia brwdgumma

Maria taladhe til sin brudgumma doctor allanum swa sighiandhis Thu skalt wetha, at thäntidh min älzskelighe brudhgumme sanctus dominicus prädicadhe j arogonie rike, war thär en wälboren jomffru som heet alexandra, hwilken fför mang
sp. 2 | aar haffdhe giffwidh sigh j mins psaltaras bröderskap, än tha las hon honom ganska ffam sinnom,

Digitized by Google

fför sina ffaffängelighet: fför thy nar hon opstodh om morgonen, kläddhe hon sigh oc priddhe, mera än en helan klokko thima at minstha Oc fför hännas kärlek skuld giordhos offta oppenbara stridher, som kallas duellum, thät är som twa stridha mällan sin ¶ Thät händhe entidh, at en wngher wälboren man, hwilken hänne gärna wille haffwa til hustru, giordhe tolka stridh oc kampningh moth en annan, offta honom aff hästhen kastandhis, jomffrunne alexsandra närwarandhis, mädh store högffärdh oc wärldzlike äro Oc nar the sista resona til hopa rändho, sagdhe thän ene allom åhörandhe O alexandra, thätta wil jak göra fför thina skul Thän andre som oc gärna wille haffwa hänne, ropadhe moth honom sigiandhis, oc jak fför hänna kärlek skuldh wil nw stridha moth tik, oc mädh tässom ordhom lätho the hasteliga sina hästa samman löpa, oc stwngho hwar annan j gönom mädh sinom gläffwiium, oc mädh | hädilse ordhom opgaffwo 293 sp. 1 the sin andha Oc thera siäla fforo gänsthan til hälffwitis, hwar the j osigelikom pinom mädh diäfflom stridha hwar mot androm[1] til äwigh tidh Oc tha theras wänär som thär när staddhe waro, sagho them swa skämelika wara dräpna: sprwngho the in til alexandram, oc drapo alla them mädh hänne waro, oc hänne siälffwa gynom stwngo the alla wäghna mädh manghom swärdhom Oc swa laa hon oppa jordene oc fförmatthe ey döö, oc ropadhe offta mädh höghe rösth, bedandhis scriffta-

[1] *Hds.* anadrom

Digitized by Google

fadher Än nar the wsle draparene hördo hänne swa ropa, gingho the til hänna oc aff höggho hänna hwffwodh, oc kastadho thät j en orenan pws, oppa thät at hon skulle ekke röghia them ℭ Thäntidh thätta hände, war sanctus dominicus stadher j oxonie Oc j them hälga andha wiste han granlika hwad giorth war mädh alexandra, Oc äpther ·cl· dagha sände jak honom sagdhe jomffru maria, til thän stadhen oc rummedh hwar hännas hwffwod la Oc nar han tith kom kalladhe han hänne aff
sp. 2 brwnne|nom, oc gänsthan kom hwffwodith op för honom, swa ffärst som thät haffde tha waridh ny aff hwggith, oc bedhis scrifftamal, oc swa scrifftadhe hon segh för alla sina syndher, oc mädh store gudelighet anammadhe hon wars härra ihesu christi lecama, oc the hälga olningh Oc tha thät war giorth takkadhe hon sancto dominico Oc thär mädh sagde hon, at hon wthan twäkan haffdhe waridh fördömpdh, oc haffde ekke jomffru maria brödherskaps förskullilse hänne hwlpidh Sedhan sagdhe hon än ythermer, at hon war dömdh til skärslo eeldz pino j twhwndradha aar, för them som dräpne waro Oc för sin högffärdogha klädebonadh oc ffaffängha äro, mädh hwilko hon haffde komith otalika til at syndha, war hon dömdh til hardastha pino j ffäm hwndradha aar, tha sagdhe hon sigh hoppas snarlegha skula ffrälsas för mins psaltaras bröderskap Oc sedhan hon haffdhe sigh scrifftadh, leffdhe[1] hon än j tw dyngdh,

[1] *Hds.* leffdho

Digitized by Google

j hwilkom hon las the psaltara som sanctus dominicus satthe hänne | til syndha booth ¶ Aff tässe wndher oc järtekne ffingho manghe[1] idrogha fför sina syndher, oc optändhos mädh store gudelikhet til at läsa min psaltara Sedhan jordadhis hwffwodhet mädh storom hedher j wigdhe ordh, myklom almogha när warandhe: Äpther . cl . daga synthis fförnämpndha alexandra siäl sancto dominico, swa som skinandhe stiärna, oc sagde honom try tingh Thät fförstha war, at hon sagde sigh wara wtsändha aff allom cristhnom siälom, at sighia honom oppa thera wägna, at the mädh alle the makt the fförmagha, bidia honom at han skulle prädica min psaltara, oc bröderskapidh, oppa thät at theras leffwandhis ffäräldra oc wänär matthe komma j thätta brödherskapidh Oc mädh thät broderskaps delaktoghet hiälpa them som fframlidhne waro Oc loffwado the at betala tusandh ffalt thät som ffor them görs, tha the koma til ärona Annadh war at hon ödhmyukligha takkade sanctum dominicum, ffor tät[2] at han haffde hänne swa hwlpidh, at | hon war nw ffrälsth aff sinom pinom Tridhie war. at hon sagdhe at hälgha ängla oc hälgha siäla glädhias mykydh aff tässa psaltares brödherskap, oc kalla alla them som j brödherskapidh ärw, sina brödher oc systra, ffor thy at gudh är thera ffadher Oc jak sagdhe jomffru maria, är theras modher Nar alexandra haffdhe alth thätta sakth

294 sp. 1

sp. 2

[1] *Detta ord öfverstruket i hds.; i st. kvarstår där framför ett orätt skr.* mangho [2] *tät tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

fför minom wän sancto dominico, synthis hon honom ey meer Oc sedhan ffördhe jak hänne til äwärdeliga äro

IOmffru maria talar til sin nyia brudgumma sighiandhis O min sötasthe brudgumme, iak wil sighia tik aff en cardinal, som kalladhis petrus de silua, hwilken som foordhom haffde waridh mins brudgumma dominici skolabrodher j oxonia Och sedhan war han hans hemelighen wän, oc äpther hans radhe gaff han sigh j eeth closther j hyspania landhe, som war aff cisterciensi ordhen, oc sedhan war han giordher til cardinal j room, j the kyrkio som kallas sancta maria tra[n]s tyberim ¶ Thät händhe entidh, at han hördhe min wän dominicum prädica
295
sp. 1 aff minom psaltara, | aff hwilkom ordhom han opwäktis mädh wndhersamliga gudelighet til min psaltara, Oc äpther prädican kalladhe han sanctum dominicum til sigh, oc badh honom lära sigh hwrw han matthe honom läsa, Tha lärdhe han honom, äpther the mattho som jak haffde honom til fförena oppenbarad, swa at thän förSta delen skulle han läsa mins sons mandoms anammilse til hedher, oppa thät at gudh wille geffwa honom nadh at wäl leffwa, om sins mandoms anammilse[1] Andhra delen skulle han läsa mins sons pino oc dödh, oc min dröffwilse til hedher: thär til at gudh wille geffwa honom nadh ath wäl döö, om sina pino oc dödh Tridhie delen skulle han läsa syw kyrkionna

[1] *Hds.* ananmilse

Digitized by Google

sacramenta til ära, hwilken som haffwa sin opbörgilse aff christi mandoms anammilse, oc thär mädh the hälgon til heder, som han haffde gudelighet til Oppa thät at han mathe ffaa nad[1] at wärdeligha hedra kyrkiona sacramänta, oc enkanneligha christi lecama sacramänth oc scrifftamal, oc ffaa sa[n]nan idhroga, oc ffwlkompligha göra synda | bätri[n]gh fför sin dödh Och thänna sp. 2
psaltaren skulle han läsa mädh disciplinis, äpther the mattho som sanctus dominicus offta prädicadhe, som jak honom lärth haffdhe ¶ Nar thänna cardinalen haffde thätta hörth, böriadhe han mädh alle gudelighet läsa min psaltara, oc ä[m]wäl prädicadhe Oc sedhan skepadhe han j sin eghen ordhen som är cisterciensis, at alla skulle läsa thän psaltaren ¶ Nar ffäm aar waro fframlidhen, sedhan han haffde böriad läsa psaltaran, händhe thät aff diäffwlsens til skyndhan, at nästhan alle j romara stadh satthe sigh moth paffwanom, oc härrane lokkandhis almoghan til at göra sigh mädstandh: fför hwilka sak pawen mädh allom cardinalum, klärkom oc androm sinom tiänarom, nödgadhis at lönlika ffly til eth slot, oc hans ffiandha fforo äpther honom, oc starkelegha belagdhe honom Äpther nakon thima ffatadhis them kosthen daghom meer, som oppa sloten waro, swa at the nödhgadhos aff största hwngher, at ätha sina hästa oc mwla, ¶ Nar 296
thänna fförnämpdhe car|dinalen saa sigh oc alla sp. 1
andra wara staddha j tolkom dröffwilsom, böriadhe

[1] nad *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

han at[1] prädica min psaltara, badhe fför pauan oc allom them som oppa sloteno waro, loffwandhis them at om the willo honom läsa, tha skulle the snarlika ffaa hiälp oc hwgnad, Tha begynnadhe pauen oc alle the mädh honom waro, at gudelika läsa min psaltara, mädh the mattho som fför är sakt, oc gänstan äptherffölgdhe min stora milhetz gärningh: thy at tridhia daghen thär äpther wordho thera ffiandha swa räddhe, at the borth kastadhe harnesk oc wärior oc fflyddho[2] Oc the yppersta härrane, ey at enast affladho sith harnesk wthan ämwäl all sin klädhe, oc gingho j ensamne skiortonne til sloteth, oc[3] mädh storom grath oc angher beddhis the miskund oc ffredh aff paffwanom, hwilkidh han them gladelika wnthe Oc sedhan toko the honom mädh störstha äro, oc leddho honom til sith palacium, insäthiandhis honom j sith säthe ¶ Thär äpther giordhe paffuen thän fförnämpdha cardinalen petrum de silua til en le-
sp. 2 gath, oc sändhe | honom til the hälga graff, hwar som cristhne män striddho moth the omilla saracenos, oc tha han tith kom, tha prädicadhe han oc lärdhe cristhnom mannom min psaltara, oc sedhan the böriadhe honom läsa, gaff gudh them wnderlighen segher, swa at try M cristne män offerwnno meer än hundradha twsandh hedninga, oc alle the cristhne män som j the stridenne waro, oc ey willo läsa psaltaren, tha wordho the antighia

[1] at *tillskr. i marg.* [2] *I* fflyddho *är* o *tillskr. ö. r.*
[3] oc *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

gripne älla dräpne aff hedningommen, ällär oc dogho j pestilencie ¶ Nar cristhne män haffdo wnnidh thänna segher, ffingho the höra at soldhen kom hasteligha mothe them, mädh allom sinom konungho[m] Tha gingho the til radz oc miströstho oppo sina makth, thy at the waro ffaa oc thera ffiandha waro otalika, oc swa fforo the heem til sin landh Tha om the haffde qwarre bliffwidh oc manlegha strith, wthan twäkan haffdhe the wnnidh landhit ¶ Thäntidh thänne cardinalen war kommen til rom j ghen, bleff han frramhallogher j minne tiänisth, oc dagh om mer öffwadhe sigh j min psaltara, oc androm thät samma lärandhis, | swa 297 sp. 1 länghe han leffdhe: hwilkins dödz dagh jak siälff oppenbaradhe honom ·c·l· daga fför hans dödh, j hwilkom dagom han giordhe största syndha bätringh, mädh ffasto: wakw oc lyma plikt: scrifftandhe sina syndher mädh största idrogha oc grath, oc nakra dagha fför än han doo, warth han mallös, swa at han ey fförmatthe opläta sin mwn, Oc tha wantrösthe alle, at han skulle ey fförmagha tagha mins sons likama, Tridie daghen thär äpther syntis jak honom, oc togh mädh minne jomffrulighe handh oppa hans twngho, oc gaff honom ffulkomlika sith mal j gän, oc sedhan togh han the hälgha kyrkio sacramäntha, oc swa mykydh gräth han j mins sons lecama anammilse, at enghen haffdhe nakon tidh fför seeth tolka taara aff nakre människio j dödzsens stwndh, thy at hans öghon gaffwo wathn aff sigh swa som aff adhro Oc hans hiärta aff storom

Digitized by Google

idhrogha rördhis mädh största rörilse, swa at thät granlika hördhis aff allom them som närstaddhe waro. Sedhan optändhes hans hiärta mädh swa
sp. 2 storom | kärlek oc länktan til hymerikis, at swa som[1] eth kar som ffulth ware mädh bästa oc ffärskasta wiin, sönderbrusthe aff wiinsens star[k]het: swa söndherbrasth hans hiärtha fför kärleksens mykelighet, oc hans hiärta blod oplöpandhis gynom hans mwn: gaff han sina siäl j mins sons händher som thär när stodh, hwilken hänne stragx förde til hymerikis glädhi, ¶ Hwarfföre radher jak sagde jomffru maria allom kyrkyona personis, at j gladelika aaterkommen til mins psaltara bröderskap

aff enom enffallom oc olärdom closter man

I eeth closther war en enffaller oc olärdher brodher, hwilken största gudelighet haffde til jomffru maria psaltara: nar han haffdhe langan thyma honom öffwad, warth han entidh taghen j ena andeligha syn, och saa han änglana konungh, j sins maiestatis äro, för hwilkom han saa ena book osigeligha stora, j hwilke ffwlkomligha scriffwadh war aller wisdom oc snille: tha leddhe jomffru maria thänna sin tiänara ffram för sin son, oc förwärffwa|dhe honom at läsa j the bokenne, oc sedhan las
298 sp. 1 han fflere bladh, oc ffik ffulkomlika allan wisdom

[1] som *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

oc snille, oc nar han kom til sig j gen, wndradhe han storligha, oc sagh j böker oc wnderstodh alth ffwlkomplika, oc begynnadhe tala oc dyspwtera mädh brödhromen högh tingh aff the hälgha scriffth, oc offwär wan them alla samman, swa at te[1] tänkto adh diäffwlen haffdhe taladh j honom, hwilkidh tha ey war, thy at han war diäfflana störstha owän, Oc thär äpther leffdhe han j aldra hälgasta leffwärne, oc altidh prädikadhe oc lärdhe jomffru maria psaltara, oc siälffwer las mädh alle gudelighet, oc är nw äwä[r]delika j hymerikis äro

Här äpther star nakor stakkot järtekne som händhe j doctor alani thima

Ten wärdoghe härren doctor alanus segher, at han wisthe en man j waldeshusem, hwilken | som haffdhe sp. 2 nekadh sin döpilse, oc beswridh sigh diäfflenom, oc nar han haffdhe anammadh jomffru maria psaltara, warth han j wnderligha mattho ffrälsther, oc fförskullade at wardha gudz son[2], oc allas thera ffadher som gudhi tiäna, ℭ Jak saa oc sannelika dödha opresas til liff om thänna psaltaren Oc the som beffängdhe waro aff pästilencia in til dödhen, wordho heladhe om thänna helsamma lekedomen ℭ Jak saa oc mangha renliffwis människior, alzstingx ffaffängeligha leffwandhis, och nar the anammadhe thänna psaltaren, wordho the största gudz wäner ℭ Täslikis oppenbara syndogha qwinnor

[1] te *tillskr. ö. r.* [2] son *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

oc ocker karla kommo til goth leffwärne om thenna psaltaren ¶ Jthem gudz nampns hädara oc ffulle aff alle ondzsko, hwi[l]ka enghen kunne rättha, wordo draghna til gudz nampns största wörni[n]gh,
299
sp. 1 om thänna | psaltaren ¶ En konungher war wthdriffwen aff sith egeth rike, oc stragx han anammadhe thänna psaltaren, wart han[1] jntaghen j rikedh j gen mädh storom hedher ¶ Jak wisthe oc mangha clostermänniskior, hwilka som haffdhe offwärgeffwedh closterleffwärne, oc flyth[2] ffran the hälgha kyrkyo fför pinonna räddogha[3], oc omgingo mädh hedninghom. Än mädh thänna glädis ffulla psaltaren atherkommo the sedhan wnder gudz lagh, swa at the mädh godhom wilia toldho sedan hardasta martyrium, j bland hwilka war en brodher som heet anthonius, aff prädicara brödhra ordhon ¶ Jak weet oc fför wisso sigher alanus, at j nagher landzskap war swa stor störm oc omilth wäder, ath thät skaddhe badhe människiom oc allom androm kreatwrom Än sedhan the anammadho thänna psaltaren oc böriadhe honom läsa, saktadhe
sp. 2 stormen sigh genstan, | oc the ffingo[4] genstan aldra fägersta oc blidasta wädher ¶ J mangom landskapom war oc hardastha plagha Oc nar thenna wälsignadha stiärnan som är jomffru maria psaltare, war thär anammadher aff them thär bodho, förgik plaghan oc gudz wälsighnilse[5] kom offwer them ¶ Jak wiste oc mangha som stora ledho oc stywg-

[1] han *tillskr. i margen.* [2] *Hds* ffylth [3] *Sista bokst. tillskr. ö. r.* [4] ffingo *tillskr. ö. r.* [5] *Hds* wälsighmilse

Digitized by Google

nadh haffdo moth ihesu christi wärdogha licama sacramänth, Än sedan the böriadhe läsa jo*m*ffru maria psaltara, kändho the wnderlighen söthma j sigh, oc ffingho stor begärilse til at offta wnffa th*ä*tta sacramäntum, j hwilko the offta[1] klarlika sagho oc kändo h*ä*rran ihesum christum, ¶ En ridhare omiller oc gry*m*ber som leon: gänstan ha*n* haffde böriadh at läsa jo*m*ffr*u* maria psaltara, warth han saa säffwär oc miller, at han offwär gik alla andra j th*e*m landzskapom j milhetz gärni*n*gho*m*, 300
| En man war ffalle*n* j swa storth wanhop, at alle sp. 1
the hono*m* wmgingho wantrösto om hans siäla helso, än stragx han ana*m*madhe th*ä*nna psaltaren, ffik han swa mykyn gudeliken söthma, at han offwärgik alla andra som waro aldra gudeligastha, ¶ En mäktogh*e*r greffwe haffdhe ffianskap m*ä*dh en a*n*nan mäktoghan h*ä*rra, oc giordis mykydh onth th*e*m j mällan, än nar the ana*m*madhe th*ä*nna psaltare*n*, warth swa stor ffredh*e*r giordh*e*r mällan th*e*m, at the trodhos wara när skylle ffrändh*e*r ¶ En man som hardeligha qwaldhis aff ondha andano*m*, warth ffrälsth*e*r nar th*ä*nna p[s]altare*n* lagdhis oppa hans halz, oc swa brath han lagde psaltaren aff sigh, qwaldis han oc möddhis som fför ¶ Haffwär jak oc hörth aff mangho*m* märkeligho*m* ma*n*no*m* oc q*w*inno*m*, at dödha mä*n*niskior haffwa synz th*e*m, märkte m*ä*dh wisso tekne som är th*ä*t hälga kors, sighiandhis sig snarligha skula ffrälsas aff sino*m* pino*m*, fför the psaltara som lasos fför

[1] *Hds.* offto

Digitized by Google

them[1] aff gudelikom människiom ¶ Jak saa oc
sp. 2 entidh j enne kyrkyo, | at mangha syndara haffdho
swa storan idhrogha oc grat om thänna hälga
psaltaren, at enghen twäkade om, at jomffru
maria war yw thär när stadh mädh sinne hälghe
nadh, ¶ En som alzstingx war olärdher, ffik swa
mykyn wisdom aff jomffru maria, fför thy han plägadhe loffwa[2] hänne j hänna psaltara, at han[3]
trodhis wara thän wisasthe som j them landhom
war ¶ En ffatigh qwinna j ffrankarike ffik swa
mangha rikedoma, sedhan hon böriadhe läsa thänna
psaltaren, at hon war thär äpther alla ffatigha
manna modher oc fföderska ¶ Mangha ärw oc
ffrälstha aff häktilsom, sedan the loffwadho at
läsa thänna psaltaren ¶ En man j picardia war
swa galen oc wethlös, at han reff oc beet alla the
människior han offwärkom, än gänsthan jomffru
maria psaltara bandh warth lakth om hans hals,
warth han säffwär oc spaker som lamb ¶ En som
länghe haffde waridh dwmbe, ffik sith mal j gen
nar thänne psaltaren lagdhis oppo hans hals, oc
kom wedh hans mwn ¶ En som blindher haffde
301
sp. 1 waridh j mangh aar, ffik sina | syn j gen mädh
thänna psaltarens dygdh ¶ En man j ffrankarike
warth gripen oc satther j hardasta häktilse, oc
lästher j manghom järnom oc boghiom, oc skulle
dömas til dödh, än nar han war j tolkom dröffwilsom, loffwadhe han at han wille gärna läsa jomffrw

[1] *Hds.* then [2] *Genom öfverstrykning rättadt från* loffwadhe [3] han *tillskr. ö. r. med rödt.*

Digitized by Google

maria psaltara, oc j samma stwndh brwsto all iärn oc boghior aff honom, oc han wnkom dödzsens wadha ¶ Jthem en annar man hwilkin dömder war til at hänghia, oc j thy at han ophängdhis. loffwadhe han at läsa thän psaltaren, oc j samma stwndh brast repedh aff hans hals, oc han sprangh ffran galghanom oc lop mith j gynom allan almogan, som thär när staddher war, oc til ena kyrkyo, oc swa warth han ffrälsther fför jomffru maria psaltaras dygdh ¶ Manghe rike män klagadhe oppa ena ffatigha qwinna, oc domaren hallandhis mädh them rika, gaff trem si[n]nom domen offwär hänne moth sino samwithi Oc j tolke nödh loffwadhe hon at läsa jomffru maria psaltara, oc swa wart hon ffrälsth aff dödzsens wadha ¶ En qwinna som länghe | haffde waridh offrwktsam, loffwadhe sp. 2 at läsa jomffru maria psaltara. oppa thät at gudh oc jomffru maria wille wärdoghas at göra hänne ffruktsamma, oc giffwa hänne barn, hwilkra bön jomffru maria[1] milleliga hördhe, oc gaff hänne en ffaghran son, och nagoth thär äpther bleff han bradelika dödher, oc sedhan thär äpther ffik han liff j ghen om jomffru maria psaltares dygdh ¶ En almänninghis qwinna j picardia ffik swa storan idhroga oc angher för sina syndher om thänna psaltaren, at[2] hon giordhe hardasta syndha bätringh. j ffasto, wakw, oc lecamans twangh, klädandhis sigh j harklädhe, oc giordadhis mädh iärn giordhom, lighiandis oppa jordenne, oc swa stora nadh ffik

[1] maria *tillskr. i margen.* [2] *Hds.* ot

Digitized by Google

hon, at hon ffik wetha aff gudhi mangh kom*ma*-skolandhe tingh ¶ En man hwilken mykidh haffde älzskadh th*ä*nna psaltare*n*, hwilko*m* jo*m*ffru maria syntis, oc oppenbarade hono*m* hans dödz dagh, oc nar th*ä*n tyme*n* kom j hwilko*m* han skulle döö,
302 ko*m* jo*m*fru maria a[n]nantidh til hono*m*, oc dreff
sp. 1 ffra*n* hono*m* ondha andana, aff hwil|ko han osigeligha gladh*e*r [warth] Oc nar hans siäl skulle wt gha aff hans lecama, saa han h*ä*rran ihesum christum, til hwilken han sagde, h*ä*rra j thina händer anthwardar jak mi*n* andha, oc swa doo han m*ä*dh största ffrögdh oc glädhi ¶ En a[n]nar hwilke*n* som m*ä*dh största gudelighet plägade läsa th*ä*nna psaltaren, ffik swa stora nadh fför jo*m*ffru maria bön skuldh, at han dageligha saa oc hördhe paradysi glädhi, hwilke*n* j osigelighe mattho offwe*r* gaar alla wärdzslika glädhi ¶ All thässen fföre sagdha miraculum. oc mangh a*n*nor, nästhan otaliken, haffwär jak segh*e*r doctor alanus, badhe seeth oc hörth giordh wara aff jo*m*ffru maria psaltaras dygdh, gudhi oc the äroffulla jo*m*ffrunne marie til äwärdelika äro, hwilko*m* som wari loff hedh*e*r oc ära aff allo*m* kreatwru*m* äfför wthan ändha Amen

Här äpth*e*r börias en bok som doctor alanus de rupe jo*m*ffru maria nyia brudgu*m*me scr*e*ff til en biskop so*m* heet ferricus de cluniaco biscop j tornacensi biskops döme aff jo*m*ffru

Digitized by Google

maria psaltara j hwilke han säther | spörs mal sp. 2
oc swar thy kallas hon apologeticus et tractatus responsorius[1]

LAudate[2] sic dominum ihesum christum. et mariam in psalterio fidelibus cum ouibus vestris etc^ra Thät tydher loffwen härran ihesum christum. oc mariam j theras psaltara, mädh edhra trolika wndherdana. oppa thät at j matthen wärdoghe wara. at loffwa oc ophögia mädh hälgom änglom the högxsta oc hälgasta treffalloghet, äwinnelika j alla godha tingha nythian Hederwärdogasta ffadher oc härra j gudhi, äpther thät rommerska poeta varro segher, höffdinganom til bör ey at enasth wetha hwadh som görs j hans härradömme, wthan ämwäl skal han lära oc mana sina wnderdana. at äpther ffölia almännelike tarff oc nyttoghet, antighia lockandhe them mädh millom ordhom, äller oc nödhgandhis them som stranghe ärw mädh räthwisonna näffsth. christi ffara[3] gömara skulu ledha sin ffar til grönskandhe dygdana ffödho, oc beskärma them fför röffwara oc wlffwanna tilrwsni[n]gh, oc skulw the |[4] göra högxsta sp. 1 konungenom ihesu christo räkenskap aff the siäla fförtappilsom som them ärw anthwardadha Hwilkidh swa skal wnderstas som gregorius segher, om wnderdanana ffördömas fför fförmanna glömsko skuldh: äller thera wrangha lärdom oc ondha 303

[1] *Hds.* responsoriis [2] *Hds.* Laudare [3] *Hds. har ursprungl. haft* ffarana *men de två sista bokst. ha sedan öfverstrukits.* [4] the *2 ggr i hds.*

Digitized by Google

äptedöme: hwilkid oc kyrkyo*n*na lagh j*n*nehaller Thy bedh*er* jak edhra ffaderligh*et*, hwilken gudh haffw*er* ophögt til biscops ämbetes wärdoghet, at j willen wärdogas akta oc wetha edhra wndherdanas andelikidh gangh oc nyttho: hwilkidh gudelika giordis j hans tyma, som biskop*er* war fför edh*er* j sa*m*ma biskops döme, hwilke*n* th*ä*nna hälga äroffullasta jo*m*ffru maria gudz modhers psaltara m*ädh* store glädhi oc gudelighet stadffäste oc wthwiddhe, om hwilken psaltara edhre ffaderlighe nadh täktis at haffwa spörs maal til mik: hwar fföre aktar jak at swara til edh*er* spörsmaal, m*ädh* ödhmyuko*m* oc ffaam ordho*m*

Hwarfföre th*ä*nna läsni*n*gh kallas psaltare aff dauidz psaltara fförsta capitulum

Värdoghe ffadh*er* oc h*ä*rra, m*ädh* edhre nads orloff swarar jak til edh*er* fförsta spörsmal, som är hwii
sp. 2 the*n*|na hälgha läsni*n*gh kallas psaltare, aff dauidz psaltara, Th*ät* är fför thy, at dauidz psaltare ffigureradhe och märkthe ängla*n*na psaltara, fför thy gambla lagxsens sangh oc cantelenor fföre märkte nyia lagxsens sang som ambrosius segh*er*, Th*ä*nne psaltaren kallas oc aff gudz wisdom som märkis m*ädh* salt, thy at tässa twa hälgha böner, som är Pater noster oc Aue maria, ärw gudz wisdoms salt, m*ädh* hwilko cristna m*ä*nniskio hwga saltas som anselmus segh*er* Th*ä*rnäst kallas th*ä*nne psaltare*n* a saltandho: th*ät* är aff springan, thy at han

Digitized by Google

lather människiona springha ffran synddommen
oc til dygdenar, oc sedan til hymerikis äro Han
kallas oc psaltare aff ena handa lekara anbodh,
som hether organon oppa grezsko, oc oppa hebre-
sizt mal nabulum, i hwilkom som waro ·cl· pipor,
j hwilkom dauidz psaltara psalma sunghos J ande-
like mattho tekna thänna sanghen x nadelika gaff-
wor oc wärdogheter, som the ffaa aff christo oc
hans modher jomffru maria, som gudeligha läsa 304
thera psaltara ¶ Första är at | the ffaa sannan sp. 1
angher oc räth scrifftamal fför sina syndher, som
märkes mädh fförsta staffwenom ·p· Om thän
andra staffwen som är ·s·, giffs torstoghom nadena
wädzska Om tridhie staffwen som är ·a·, giffs
them afflösn som bundhne ärw j syndhom Om
ffiärde som är ·l· giffs them hwgnadh som gratha
Om thän ffämpte som är ·t· giffs them hwgnadh
oc rolighet som j frestilsom ärw Om thän siätthe
som är ·e·: giffs krankom helsa[1] Om thän sywndhe
som är ·r·: giffs renliffwis människiom räth reglo
haal Om ottondhe som är ·i·: giffs ffakunnoghom
wnderstandilse Om nyiondhe som är ·v·: offwer-
wins all wranghet j syndarom Om tyionde som är
·m·: sändhis them som framffarne ärw miskundh
oc nadh Aff allo tässo som nw är sakth, haffwär
jak oc manghe andre mädh mik wthrönth otaleka
nadher: järtekne oc gudz wnderligha gärningha
¶ Thänne psaltaren maa oc wärdzskylleligha kallas
thän hymel, som stiärnonor ärw j: oc enkanneligha

[1] *Hds.* helso

Digitized by Google

sp. 2 the ·cl· stiärnor, j | hwilkom astrologhi mästh märkia hymelsens tekn[1] oc lop Thänne psaltaren är oc kräselighetzsens paradys, pryddher mädh cl rosengardha, thy at thänna helsan är ey annadh än änglana rosengardh ℭ Han är oc liker liffsens oc wisdomsens trä, mädh cl ängilsligha ffructher: fför swa mangha wärdogheter, som enkannelica ärw j christo oc jomffru maria: som jomffru maria siälff haffwer oppenbaradh

Hwar ffore thänne psaltaren til eghnas christo oc hans modher jomffru maria ii capitulum

HEderlighe ffadher j gudi, til thät spörsmal som är, hwi thänne psaltaren til eghnas enkannelica waromm härra ihesu christo, oc hans wärdogha modher jomffru maria, swara jak swa, Jomffru maria hymerikis drotningh, haffwer j sigh alla the dygdha egheligheter, som dauidz psaltare haffwer j sigh, thy at swa som gudz loff sangx j dauidz psaltara j gambla lagomen: swa sywngx nw jomffru marie loff j hänna psaltara aff änglomen, thy at the ärw hänna sangara Oc swa som dauid wth dreff diäffwlen aff konungh saul: swa
305 wth driffwer jomffru maria diäffulzsens ffrestilse
sp. 1 aff sinom tiänarom ℭ Annan | tidh swa som dauid ffördhe gudz ark til mönstredh mädh store glädhi, swa ffördhe jomffru maria alzwallogx gudz ffadhers son til jorderikis ℭ Tridhie tidh swa som maria

[1] *Hds.* tenk

Digitized by Google

moysi systher, loffwadhe gudh mädh sangh oc harpolek, tha israels söner kommo offwer rödha haffwidh: swa lather jomffru maria sina tiänara offwärwinna alla sina owäner, oc mädh store glädhi offwärkomma all sin dröffwilse ¶ Fiärdhe tidh swa som elizeus ffik spadoms andha oc wetha thät han aff gudhi beddhis. Saa geffwer jomffru maria sinom tiänarom gudz andha, at fföreweta til kommandhe tingh ¶ Fämthe tidh thy at thän hälge andhe giordhe äktaskap mällan gudh oc människiona om ängilsens[1] helsa, j[2] jomffru maria jomffruligha bruda hws ¶ Siätte tidh swa som jomffrunor j iherusalen loffwadhe gudh mädh sangh, oc opwäkto andra til thät samma. thäntidh konwngh saul oc dauidh kommo hem aff stridenne. wthgangandis moth tem[3] oc swngho, saul sloo M oc dauid x twsand.[4] Swa oc jomffru maria opwäkker oc dragher alth[5] hymerikis herskap mädh sigh, til at loffwa gudh ¶ Sywnde tidh swa som hörn stenen | j gudz mönsther samman bant bada mwr- sp. 2
ana j en. Swa war ffredher giordher mällan gudh oc mankönedh om jomffru maria, thy at hännas liffs ffructh borth togh twädräktena, oc sammanbanth guddomen oc mandomen ¶ Ottondhe för thy, at jomffru maria ffördhe til wärldena största högtidh, som är gudz högtidh, änglana oc människiona högtidh ¶ Nyiondhe tidh för thy, at

---

[1] *Hds.* änglisens [2] j *tillskr. i marg.* [3] tem *tillskr. ö. r.*
[4] *Härefter ett obegripligt* teis *öfverstr.* [5] *Här ett dubbelskr.* hymerikis *öfverstr.*

Digitized by Google

äroffullasta jomffru maria offradhe alzwallhghom gudhi ffadher högeligasta offer fför wärldena, thäntidh gudh warth man j hänna liff ¶ Tiiondha tidh fför thy, at jomffru maria sangh the ärlikasta cantelena, som är Magnificat anima mea dominum, tha gudh togh mandomen, fför hwilkens söthma gudh är blidher worden mot mankönеth Oc änglana natwr är fförlikadher mädh människio natwr All tässen x fföresagda stykke waro figurerad oc ffore märkth j gambla laghomen ¶ Än hwi thänna bönen kallas psaltare, oppa härrans ihesu christi wäghna. thät är fför thy at thänna fföresagda
306 sp. 1 x stykke til höra mykydh mer j osi[geli]|ge mattho härranom ihesu christo, thy at han offwergar jomffru maria j allom dygdhom j otänkelighe mattho, än tha ath jomffru maria är j nakre mattho syndarom millare oc hemeligare ¶ Försth til höre thänna psaltaren warom härra ihesu christo, thy at han är siälffwer psaltare, som scriffwadh är, Exurge gloria mea. Thät är, stath op min ära: stath op min psaltare oc min harpa, oc thy ärw xv Pater noster sattha j thänna psaltaren, härranom ihesu christo til loff, hwilken som opstar j oos om synda bätringh oc gudelighet Thy maa thenne psaltaren räthwisligha kallas opstandilsennas psaltare, ¶ Christus kallas oc tyio strängiadher psaltare, thy at han är allas thera aterlönare, som halla x gudz bwdhord, Oc grymmasthe näffsare offwär them som them ey halla, Oc swa som alla prophetana ordh oc spadhom til eghnas christo,

Digitized by Google

fför thy te[1] ärw sagdh aff hono*m*, thy maa christus qwämelica märkias m*ädh* dauidz psaltara, som glosa magistri sig*er*, ¶ H*är*ren ihesus christus oc[2] är all war glädhi oc andeliken hwngnadh*er*: haffwandhis ffäm porta, som ärw hans hälga | ffäm wndh*er*, hwilka som ärw söthetzsens palacia, sp. 2 som p*ro*pheten dauid haffde fförespath, aff tässo som nw är sakt, maa s*a*nnelica synas qwämelikidh wara, at th*ä*nna psaltaren til eghnas h*är*rano*m* ihesu christo, oc hans wärdogha modh*er* jo*m*ffru maria[3]

At qwämeligare är at th*ä*nna läsni*n*gh*e*n kallas psaltare än krans. krona älla rosen kra*n*s iii capitulum

Värdogasthe ffadh*er* j christo, än tha ath th*ä*nna bön älla läsni*n*gh nä*m*pnis m*ädh* fflero*m* na*m*pno*m*, som är kranz: krona älla rosenkra*n*z, Tha är th*ä*tta na*m*pnedh som är psaltare aldra qwämeligasth, fför thy at psaltare är böna nampn, än the andra ärw ey swa, thy at the draga mer til högffärdh än til gudelika böner, oc the bäras bade aff godho*m* oc ondho*m* til högffärdogh prydilse Än psaltaren wardh*er* läsen oc swnghe*n* j the hälga kyrkyo aff gudz wäno*m* Oc swa som dauidz psaltare war yppersta bön j gambla tästamäntidh, swa ärw

[1] te *tillskr. ö. r.* [2] oc *tillskr. ö. r.* [3] *En felskrifven här börjande rubrik till det följande kapitlet:* At th*ä*nna *sedan öfverstruken*

Digitized by Google

tässa twa böner som är Pater noster oc Aue maria, yppersta böner j nyia tästem*en*tith

Hwar ffore xv Pater noster säthias j warff*ru* psaltara iiii c[apitulum]

307
sp. 1 Til th*ät* spörs mal som är hwi xv pater noster äru j jo*m*ffru maria psaltara: swarar jak swa m*ädh* ffaam ordo*m*, Första saken är fför the gudelika oppenbarilse, som h*ä*rren ihesus christus oppenbarade sancto bernardo, sighiandis hono*m*, at hwilken mä*n*niskia som wille läsa xv pater noster hwar dagh eeth aar om kringh, tha haffwär han läsidh swa mangha pater noster, som saar waro oppa wars h*är*ra ihesu christi licama Annar saken är fför the xv städher, j hwilko*m* war h*är*re ihesus christus tolde pino oc dödh ¶ Förste staden är th*är* ha*n* aath sin sörgheliga nathward, Annar hans pinliga ffängilse, Tridhie at han smälika kinpwstadis j anne hws, Fiärdhe cayphe hws j hwilko han hateligha klagadis oc begabbadhis Fämte pylati hws, til hwilkidh han drogx m*ädh* rop oc skri ¶ Siätthe herode hws, j hwilko ha*n* owördeliga gabbadhis oc ffördis j hwith kläde ¶ Syw*n*de th*är* han omisku*n*samliga fflängdhis[1] ¶ Otto*n*dhe th*är* han hardeliga kröntis ¶ Nyio*n*de th*är* han orättheligha dömdhis til korsens dödh Tyio[n]dhe th*är* han
sp. 2 spwttadis | oc begabbadhis ¶ Älleffthe th*är* han ynkeliga bar korsedh ¶ Tolffte th*är* han grymeliga

[1] *Hds.* flämgdhis

Digitized by Google

korsffästis, Trättande hans dygdeligha ordh han talade oppa korsseno ¶ Fiortondhe hans beskasta dödher ¶ Fämptondhe thär han hederlika jordadhis ¶ Thässa wars härra ihesu christi pino städher skulle hwar cristhen människia dageligha sökia, oc gudeliga betracta hwad han ledh j them, oc särlika the xv pwncta som nw ärw opräknadhe, hwilkidh gudhi är mykydh täkt, som ffindz scriffwadh j sancti bernardi oppenbarilsom, oc ämwäl j sancte birgitte reuelacionibus, at hwilken människia gudeligha tänker hans pino, oc kärlegha takkar honom thär ffore: tha tagher han thät saa täkkeligha, som the människian haffde lidith pino oc dödh ffor hans skul Thy skal människian gärna hedra wars härra pino mädh Pater noster, thy at härren ihesus bödh sinom apostlom at öffwa tässa bönena[1], som scriffwadh star mathei sexto Oc ffordom höltz mä[s]san at enasth mädh tässe bönenne. Som | kyrkyona lagh innehalla, thy sätz 308 sp. 1 thänna bönen som är pater noster, ffor alla andra the hälga kyrkio böner, swa som theras hwffwodh oc grwndhwal

Hwarfföre cl aue marior enkanneliga ärw j jomffru maria psaltara v Capitulum

HEderlighe ffadher härra biskop, haffwär jak förstandith j edher spörs mal, at manghe ärw the som

[1] *De 2 sista bokstäfverna tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

wndra, hwii cl aue marior enkanneliga ärw j jomffru maria psaltara: sighiandhis aff allom them tinghom som godh ärw, tha ärw the bätre som mera ärw, än the som mindre ärw, oc som mädh liknilse at sighia, tha ärw bätre cc. gyllene än halfft annadh hwndrath: swa ärw oc bätre cc aue marior, än ·l· oc. c. Til hwilkidh jak swarar, sanneligha bätre äru cc aue marior än ·l· oc ·c·, än thätta taledh som är ·l· oc ·c· är bätre[1] än thät tal som är meer älla minna Thy seger wise mannen, gudh haffwer skikkadh all tingh j wisso tal, hälst the tingh som gudz tiänisth til höra, oc fför thy at thänna psal-
sp. 2 taren | hörer gudhi til oc jomffru maria, thy skal han wara i[2] wisso tal älla mattho, swa som alla andra the hälga kyrkyo böner, thy segher Catho Omnibus adde modum, modus est pulcerrima virtus Thät är, haff mattho j allom tinghom, thy at mattan är ffäghersta dygdh ¶ Thäslikis haffwär jomffru maria siälff oppenbaradh sinom nyia brudgumma xx skäl oc än fflere, fför hwadh sak ·l· oc ·c· aue marior skullu wara j hänna psaltara: hwilken skäl scriffwadh ärw ffram̃e j bokenne, aff hwilko nogh bewisis hwarfföre ·l· oc ·c· aue marior ärw j jomffru maria psaltara ¶ Entidh war mik sakt aff ene gudelighe jomffru, hwilken äpther christi licama anam̃milse saa jomffru maria krönta mädh trem kronom, j fförsta krononne waro ·l· roser, j andra ·l· liliior, j tridhie ·l· dyra stena, hwilka

[1] *Orden* är bätre *tillskr. i marg. o. insignerade.*
[2] *Orden* wara i *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

kronor som teknade the psaltara som gudeliga
niänniskior hänne offradho

Hwilken som bätre är pater noster älla Aue maria vi Capitulum

Nw om nakor wille spöria, hwilkidh thera bätre,
Pater noster älla Aue maria, Thär swarar jak swa 309
til, at | Pater noster gar offwer Aue mariona j sp. 1
ffäm handa mattho, fförsth fför hans skul som
hänne dictadhe, som är war härre ihesus christus
Än gabriel ffördhe aue maria til jomffru maria
℄ Annan tidh fför thy, at Pater noster är en gudelighen bön Än aue marian är swa som bebodilse
äller helsa, Tridhie tidh fför thy, at Pater noster
lywsligha innelykker j sig all godh tingh, som
cristhnom människiom ärw wedertorffteligha at
bedas aff gudhi, ℄ Än ey är swa j ängilsens helso
oppenbarligha, än tha at hon andeliga innelykker
j sigh samma nadh, som agustinus segher ℄ F[i]ärdhe tidh fför thy, at Pater noster är lywsligare
giffwen the hälga at läsa, än Aue marian, som
scriffwad star mathei sexto ℄ Fämpte tidh fför
thy, at Pater noster är människonne wnderstandeligare til henna nytto oc widertorfft, än aue
marian, som bewisas aff the vii stykke som bedas
j Pater noster ℄ Än[1] ängelsens helsa offwergar
Pater noster j naghre mattho Försth fför thy, at

[1] *Härefter ett felskr.* än *öfverstruket.*

Digitized by Google

hon war giordh fför hederwärdogasta gudz modhers
jomffru maria persona skuldh, hwilken mykydh
sp. 2 wärdogare | är än all the hälga kyrkia, j hwilkens
persona Pater noster läsis, som agustinus segher
℄ Thät andra är, at j ängilsens helsa loffwas härren
ihesus christus, oc hans wärdogasta modher jom-
ffru maria: hwilken at enasth leffdhe[1] wthan syndh,
Än Pater noster til eghnas syndarom, thy segx j
hänne, fförlath os war broth som wi fförlathom
them os motebryta: Hwilkid christus oc maria
kwnno ey sigia, wthan the wilia bidhia j kyrkyona
persona ℄ Thät tridia är, at om ängilsens helsa
til ffögdis gudomen mädh mandomenom Än j
pater noster bedis frälse aff ondho: oc wnffa all
godh tingh ℄ Fiärdhe är för thy, at ängilsens helsa
giordhis fförra än christus affladhis Oc Pater noster
dictadhis aff christo sidhan han war ffödddher Oc j
ängilsens[2] helso begynnadhis nyia tästamenthet, oc
ey j pater noster ℄ Fämpte skäl är badhe natur-
liken oc andeliken, thy at ängilsens helsa giordhis
xxx aar för än pater noster Oc swa oc för thy,
at christus oc äroffulla jomffru maria j högeligasta
310 mattho ophöghias oc nämpnas j ängilsens helso
sp. 1 Oc ey j pater noster ℄ Nw om | nakor wil spöria,
hwilkidh thera fförsth skal läsas j jomffru maria
psaltara, Pater noster älla aue maria: äller hwi x
aue marior geffwas altidh jomffru maria, oc ey mer
än en Pater noster warom härra ihesu christo:
äller hwi ey läsas cl Pater noster Til thät första

[1] *Hds.* leffdho [2] *Hds.* änglisens

Digitized by Google

som är hwilkidh som fförsth skal läsas, Pater noster älla aue maria. swarar jak swa, at thär är[1] ey storth aath, än tha är höffweligith at the tingh som brudgummanom til höra, fföre säthias them tinghom som brwdenne til höra Oc swa oc fför thy, at christus är kyrkiona oc alla godha tingha grwndhwal Än jomffru maria är ekke fförstha älla yppersta grwndwal: ey häller gudz gaffwas ophop Thy skal psaltaren ey börias mädh aue maria, wthan mädh pater noster ¶ Än hwi ey läsas cl pater noster oc xv aue marior, thät är fför thy, at Pater noster är längre än aue marian, oc fför almoghas krankdom oc läthi skuldh sätz thär fflere aue marior än pater noster Swa oc fför thy, at jomffru maria är syndarom j nakre mattho millare oc miskunsammare, som bernardus segher,

Hwru the hälga scrifftz[2] ordh til ordh til eghnas jomffru maria psaltara vii Capi[tulum] sp. 2

Manghe wndra oc oe spöria, hwru jomffru maria psaltare maa qwämeliga liknas oc til dragas thäs hälga andas ordhom j the hälga scriffth: Än om the hälga scrifftz[3] ordh granlika owärwäghas, tha swaras thär snarligha til som sancte paual segher, alth thät j gambla lagomen scriffwadh war, är ey annadh än fföreteknadh, hwadh j nyia lagomen skulle händha j christi til qwemdh: swa oc fför thy at christi mandoms anammilse är gambla

[1] är *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* scriffstz [3] *Hds.* scriffstz

Digitized by Google

lagsens ffwlkomnilse Oc om swa är at alth thät j dauidz psaltara är scriffwadh, kan ey qwämeliga til draghas älla liknas jomffru maria psaltara, som texsten lydher Tha lekowäl maa alth thät som scriffwadh är j[1] biblia: qwämeliga til eghnas jomffru maria psaltara, antighia j the mattho til at wttydha the hälga scriftfh, som hälga doctores giorth haffwa: thy segher albertus magnus, alla konster oc alla dygdher dragha til christi mandoms anammilse, oc ey är thät wndher som appostolen segher, thy
311 sp. 1 at j[2] ordeno som är köth wördith, ärw all | tingh ffulkomnadh Oc saa som thät ordith är oändeligith, swa är ängilsens helsa om hwilka ordeth är wordith köth, oändelighen j wärdoghet oc wttydhningh, swa at om alla människior j wärldene ärw: waro swa dyre doctores som agustinus älla ambrosius, the kunno ingaledhis begripa älla wttydha christi ffödilse, antigia äwärdeliga älla tymeliga, äpther thät propheten segher, hwilken fförma wttydha hans ffödzslo: Ythermera thy at christi mandoms anammilse är sak, fför hwilka dauidz psaltare war dictadher, thy alle prophetane the fföre sagdho oc spadho ey fför andra sak, wthan fför christi ffödilse aff jomffru Oc the sak fför hwilka nakodh görs, ma wttydhas om sin äptherffölgilse som doctores sighia, särlika fför thy, at guds makth är ey nw mindre än hon war ffordhom, Oc thän hälga andhe maa gefwa hwem han wil, särleka the hälga scriffths[3] wnderstandilse

[1] j *tillskr. ö. r.* [2] j *tillskr. ö. r.* [3] *Hds.* scriffsth

Digitized by Google

Hwru th*ä*n*n*a psaltare*n* war fförsth optake*n* oc aff hwadh mä[n]niskio*m* han war fförsth läse*n* th*ät* star sc*ri*ffwadh ffrä*m*st j boke*n*ne j fförsta capitulo som swa börias

TE högxsta oc oatskileligha treffalloghet [*Se här sid.* 10.]

Hwru jo*m*ffru maria psaltare war alzstingx glömdh*er* oc bortlagdh*er* ix Ca[pitulum] sp. 2

Til the spörsmal som är, hwru th*ä*n*n*a psaltaren ku*n*ne swa alzstingx ko*m*ma j glömsko, at ämwäl store mästara oc wällärde män skulle enkte wetha aff hono*m* Til hwilkidh jak swarar, at th*ät* är[1] ey wndh*er*likidh fför thy at ämwäl ärw gudz stora godhgärni*n*gha lagdha j glömsko, hwilkidh agustinus withnar sighia*n*dis, äpt*er* th*ät* adh gudh haffde skapad wärldena, war han j ma*n*gh aar mä*n*niskio*m* oku*n*nogh*er*, swa at j habrahams dago*m* war han alzstingx glömdh*er*, swa at alla dyrkade affgudh Th*ä*r äpth*er* moysi lagh, hwilke*n* fordo*m* waro na*m*pnku*n*nogasth ärw nw glömd oc nedherlagdh. Ämwäl the hälga kyrkios lagh oc stikth, hwilken ffordo*m* waro aldra ffulko*m*ligasth j mä*n*niskona ami*n*ne, äru nw mästa dels glömdh oc afflagdh, täslikes renliffwes mä*n*niskior, hwilka fordho*m* strangligha hiöllo sina reglo oc closth*er*likith liffw*er*ne, ärw swa mykit aff ganghne, ath nakor wille

[1] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

312 them rättha oc komma them til räth reglo hald,
sp. 1 tha sighia | the. at the ffara mädh gälnisko oc
drömom. oc böria ny lagh Oc mangha wetha tala
stoor tingh aff scrifftenne, oc ekke sina eghna reglo
Oc thy torff enghen spöria hwru thänna psaltaren
är kommen j glömsko

Aff jomffru maria myölk oc aff them ringenom
som giördher war aff hännas haar x capitulum

HEdher wärdoghe ffadher, haffwer jak förstandit
at manghe ärw. hwilke som twäka oc storlika
wndra hwru thät är om jomffru maria myölk
Oc om thän ringhen som giördher war [aff] hänna
haar, mädh hwilkom hon ffäste sin nyia brudgwmma
Thy gör jak edhra ffaderlighet wetherligit. hwru
gudz milhet haffwer oppenbaradh thenna psal-
taren j tässom warom daghom enom renliffwis
manne, hwilken gudeliga plägadhe läsa jomffru
maria psaltara Oc ledh thänna persona hardasta
ffrestilse j vii aar aff diäfflomen, badhe synligha
oc osynligha Oc stwndhom slogo the han haarde-
ligha Oc haffde han lithla älla engha hwgswalan
j te[1] vii aaren Om sidhe förbarmadhe gudh sigh
sp. 2 offwer | honom, oc sändhe til honom sina aldra
kärasta modher. som är milhetzsens drotningh,
hwilken honom frälsthe aff allom wadha, borth
driffwandhis ffran honom all ffrestilse, giffwandhis

[1] te *tillskr. ö. r. med rödt.*

Digitized by Google

honom sina jomffrulegha spena at dighia Oc ffästhe honom sigh til brwdgumma mädh en ringh, hwilken giordher war aff hännas jomffrulegha haare Oc bödh honom widh dödzsens näffsth oc gudz hämdh, oc prädica tänna psaltaren Än the samma persona som thänna oppenbarilse ffik, känner jak granlika. hwilken mädh otwäkeligho märke haffwer mik thät otalikom sinnom wnderwisth Oc ey at enasth weth jak thät, wtan ämwäl fflere som än nw leffwa wetha aff samma persona: ey lärde aff nakre människio, wthan at enasth aff gudz oppinbarilsom Thy bekännis jak oc swär thätta santh wara för alle wärldene, önskandhis aff härranom ihesu christo hällär döö j hwiariom tyma til min licama, än nakra människio här mädh swika Än för thy at the samma persona leffwer än, thy tor jak ey hänne wt[t]rykia widh sith nampn för ffaffänga ära skuldh, oc wärldena omskiptelighet, thy at tolken tingh skulu lönas j människiona liffs tidh Oc äpther döden oppenba|ras oc loffwas ¶ Nw för thy at 313 sp. 1 manghe twäka, hwru han som än är dödeliken kunne drikka jomffru maria myölk: thy at swa skulle the hälga myölken omwändhas til förtärningh, smältningh oc wtkasthningh som annar math. Thil hwilkidh jak swarar, at thät war antighia san jomffru maria myölk, äller nakodh annadh andelikidh älla lekamlikidh, som ingötz j hans mwn nar han sögh jomffru maria spena Än hwilkidh tera aff tässom twem sa[n]nare war, thät weth jak ey Än tha ffik jak wetha aff samma

Digitized by Google

persona, at thät som infflöth j hans mwn. war aldra sötasth oc hwitasth, hwilkidh sigh gaff oc wthwiddhe offwer all hans licama lidamot, mädh aldra största glädhi Ey är oc thät omögelikidh, at jomffru maria maa än nw haffwa myölk j sina hälgasta spena, at geffwa hwem hon wil, mädhan hon är ey aff hänna äroffulla lecama warilse, wthan at enasth til större äro, swa som thät. hwilkidh äpter domen skal ffylla hälga manna inälffwe, at the skulu ey wara toom: ey fför thy at thät görs behoff: wthan til större ffäghrindh oc äro, som sanctus thomas sigher Oc om swa är, at gudz
sp 2 wärdoga modher haffwer ey rät|tha älla sanna myölk: hwilkid ganska ohöffwelighit är at sighia Tha lecowäl är thär nakodh annadh som aff gud-domsens makth opffyller myölksens stadh: hwilkidh jomffru maria maa giffwa, oc latha infflyta j thera mwn som hänne täkkis j myölkx liknilse Oc ty[1] skal enghen til dirffwas at sighia, at jomffru maria[2] fförmaa ey geffwa sina hälgha spena at swgha, at minstha swa som latha infflyta[3] j nakors mwn; tha ey j natwrlike mattho, som hon söghde sin wälsignadha son, Thy är wäl troandhe, at thenne fföresagdhe nyie brwdhgumme sögh jomffru marie spena j nakre the mattho som nw är sakth, än j[4] hwilke thät war thät weth jak ey til ffwlnadz: thy at wii wnderstam wärldzliken ärandhe mädh plas oc mödho: hoo fförma tha begripa hymelz-

[1] ty *tillskr. i marg.* [2] *Härefter ett onödigt* ey *öfverstr.*
[3] *Hds.* inffylata [4] j *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ligen ärandhe Thy sigher wise mannen, enghen wnderstar gudz lönlika ärandhe älla hälga manna äro: wthan the som härren gudh wil thät oppenbara Hwadh ey är scriffwad at sanctus bernardus sögh jomffru maria spena, oc ffindz jom- 314
[ffru] maria myölk mangha stadz | j wärldenne j sp. 1
blandh hälgha doma, aff hwilke läsis ma[n]gh järtekne ℭ Thäslikis läsom wi at sancta katerina de senis drak riffligha aff wars härra ihesu christi sidho saare, oc annor hälghon drwkko aff wars härra wndhom, swa at the waro andelika drwkne, oc opffyltos mädh osigelike glädhi Hwilken är tha saa diärffwer, at han dirffwis at sighia alth thätta haffwa sketh ffalslika, swa som spok älla gabbilse, thy at the hälga kyrkia försmar oc dömmer spokligha gärningh thy at the höra diäfflenom til ℭ Framdelis äru oc nakre, som twäka om jomffru marie haar hwilke som sigia, hwru matthe thät mögeligith wara, at jomffru maria kwnne tagha sith haar aff sino äroffulla hoffde; mädhan thät til höre äradha likamas ffäghrindh oc prydilse Thär til swarar jak swa, at thät haridh war antighia ny skapad aff gudz obegripligha makt, äller oc at jomffru maria haffde them ffordom tha hon leffde j wärldene: än hwilkidh tera sannare är weth jak ekke, oc ey häller the persona som mik thät sagde Tha alt om ens trom wi stadel[i]gha, at | jomffru maria äroffwlla licame, hwilkin op- sp. 2
taghen är til hymerikis haffwa sannastha oc aldra ffäghersta haar, hwilkidh ey är aff äroffwlla lecam-

Digitized by Google

ans warilse, wthan at enasth til hans ffäghrindz pridilse, som oppa latino kallas de bene esse, thy matthe the wäl taghas aff hänna ärofulla licama: wthan hännas äros mindzskilse, Ämwäl är oc troandhe, at mädhan jomffru marie äroffulla licame haffwer makth at bära haar, tha haffwär han oc wäl makt at latha them wäxza aff sigh, myked mer än nakor natwrliken äller dödeliken licame Jtem besynnrelikidh wndher är oc aff them ringhenom, som giordher war aff äroffulla jomffru marie haare: hwilkidh som offwergaar alth annadh, thy at j honom synis j nakre mattho hymerikis äros swptidelighet: hwilken oc ganska wäl kännis oc hannas aff somlikom människiom, oc ganska siällan synis Oc weth jak sannelica, at ma[n]gh järtekne ärw giordh mädh them samma ringenom mykydh wnderliken Oc haffwer jak offtha tagith oppa thän ringhen, ey wthan stora glädhi, hwilken glädhi offwergik alla lecamlica glädhi Thätta som
315 sp. 1 nw är sakt, kan jak ey an|nars pröffwa, ey häller til dirffwis jak nakodh mer thär om röra The tro minom ordhom som wilia, jak stadffästher min ordh mädh min edh Tha alth om ens, är jak thär wis oppa, at the som haffwa gudz andha tro minom ordhom, än wärldzlika människior kunno ekke begripa the tingh som andeliken ärw oc gudomenom til höra, som siälffwär gudh withnar: Oc segher bernardus, enghen weth aff tolkom gaffwom, wthan thän som them anamar, oc än thät mera är, the som tolka gaffwor ffaa: Tha oppenbarilsena sken gar

Digitized by Google

ffran them, tha fförmagha the näpligha tro thät them war oppinbaradh: swa som hände prophetanom ieremie: gudz ande kommandhe til honom, oc oppenbaradhe honom ny gudz lönligh ärandhe, hwilkin han trodhe oc prädicade Oc thentidh gudz ande drogh sigh ffran honom sagdhe han, härre thu swek mik oc jak är swiken: Oc än tha at tolken tingh magho tros, tha kunno the ey begripas mädh wärldzlike konsth Oc myklo mindre mädh diäffwlzlike klokhet Saken thär til är som sanctus thomas segher, thy at gudeligx oppenbarilse lyws gaar offwer all natwrligh wnderstandilse, | aff sp. 2 hwilko lywse propheten segher j psalmenom Härre j thino lywse skulom wi se lyws: hwar fföre the som ekke haffwa thätta lyws, the tala oc döma aff gudelikom oppinbarilsom: som blindhe aff lethom: ämwäl gudelica människior, som ey haffwa gudelige oppenbarilse lyws, magho oc wilth döma aff tolkom oppenbarilsom: som offta är hänt: wthan the seen thät lywsedh som är gudelighen järtekne, hwilken gudz milhet haffwer ymnelika oppenbaradh j wärldene sinom troghna tiänarom. Hwadh ey war thät stort wndher oc järtekne, at sancta katerina marthyr haffde ffästilse ringh aff waro[m] härra ihesu christo Thäslikis sancta katerina[1] de senis, oc thär offwer war hänna hiärta j wnderlighe mattho wm wänth j ihesu christi hiärta: aff hwilkom j samma matto maa twäkas aff hwad ämpne the waro Ämwäl är oc thät storth järtekne, at

[1] *Hds.* kateririna

Digitized by Google

syndara göras räthwise Täslikis är oc thät storth
järtekne, at brödith omwändhis j wars härra
316 ihesu christi wärdogha lecama, Oc är thätta jär-
sp. 1 teknedh wthan all | wederliknilse större än all
annor wndher oc järtekne, Hwar fföre thän som
fförmaa göra tolken tingh, han fförmaa oc göra
thät mindhre är, Än wärldzlika manna snille
ffästandhis sigh thär oppa, at gudh som är alz-
mäktogher, kunne ey göra nakodh moth nathwr-
likom skipilsom, aff hwilko the ffalla j kättheri
som sanctus agustin[u]s segher Thy at järtekne
offwergar all natwrleken skepelse Ytermera ffalla
the j tolko willo, at the nw sighia enghen järtekne
wara, moth the hälgha kyrkyo wthrönilsom, oc
moth the hälga kyrkyos bön j hwilke swa sigx
Härre gudh thu som altidh oplyser thina hälga
kyrkyo mädh nyiom järteknom Oc thy skal enghen
til dyrffwas at ransaka gudz maktogha gärningha,
oc hans lö[n]ligha doma

Hwi[l]kid ärlighare oc nyttogare är. jomffru marie
psaltare äller dauidz psaltare xi Capi[tulum]

Nw fför ty at manghe spöria, hwilkidh thera wärd-
ogare är, jomffru marie psaltare älla dauidz
psaltare Thil hwilkidh jak swarar, at hwilkin
sp. 2 thera | läsen wardher mädh mere athwakt oc större[1]
gudelikom kärlek, thär är lönen oc ffructen större,

[1] *Hds.* storre

Digitized by Google

thy at större kärlek fförskullar större lön, som sanctus thomas sigher: minstha godh gärningh giordh mädh större kärlek, som är at geffwa ffatighom en päning, fförskulla meer än största godh-
5 gärningh giordh mädh mindre kärlek, som är at prästher sighia mässo j dödelike syndh, äller mädh mindre kärlek oc aathwakth än til bör, Än tha är wetandhe, at j nakre mattho gaar dauidz psaltare offwer jomffru marie psaltara Försth fför thy,
10 han fföregik oc ffigureradhe jomffru maria psaltara Annan tidh är han ärlikare fför thy, at j honom märkes mykydh mer än j jomffru maria psaltara Tridhie tidh är han ärlighare j thy at han är äldre Fiärdhe tidh är han ärlighare fför thy,
15 at han är pinligare, oc mera ärwodhe är at läsa honom än jomffru maria psaltara Fämpte tidh är han ärlikare oc större j lärdhom oc wnderstandilse, thy at j honom läris oc wnderstars mer, än j jomffru maria psaltara Siätthe tidh är han ärligare j
20 maktenne, thy at nyia laghen stadffästos aff 317
gamb|la laghom Oc ey the gamla aff them nyia sp. 1
Syw[n]dhe tidh är han ärlighare aff kyrkyona idkan oc gudelighet, fför thy at han hals aff the hälga kyrkyo fför största bön j syw gudz tida-
25 gärdhom Ottondhe tidh är han ärligare j wtwidilse, thy at han är wtwiddher bade til jwdha oc cristhna Niiondhe tidh är han ärlighare fför thy, at han är wansammare oc större än jomffru maria psaltare Oc thät som är mödosammare oc tynghre, thät
30 kräffwer mera lön Tha segher jak sanneligha, at

Digitized by Google

jo*m*ffru maria psaltare j nakre mattho är wärdoghare än dauidz psaltare Försth fför thy at han war saken. fför hwilka dauidz psaltare giordhis Annan tidh är jo*m*ffru marie psaltare wärdogare j ffulko*m*lighet Thy at han haffde ärlikare äpther- fölghni*n*gh, som är verbum caro factum est etc^ra^ Tridhie tidh fför thy at han är nyia tästheme*n*tzsens begy*n*nilse Oc är th*ät* nyia testeme*n*teth ärlikare än th*ät* gambla. som sanctus thomas seg*er*, swa myklo meer som leffwandhis mä*n*niskia är ärlikare än maaladh beläthe För thy gambla tästemäntidh war swa som malni*n*gh älla skwgghe
sp. 2 til th*ät* nyia Fiärde tidh fför | thy at jo*m*ffru marie psaltare är giordher aff the hälgha treffalloghet Oc aff änglenom presänteradher jomffru maria Oc dauidz psaltare war giordher aff enom syndoghom man, hwilken syndath haffdhe j högffärdh, hordom och mandrap Fämpthe tidh fför thy, at jomffru maria psaltare j nakre mattho haller j sigh mera wisso oc sanhet än dauidz psaltare, thy at han är aff them tinghom som waridh haffwa. oc närwarandhis ärw Oc dauidz psaltare fförespade the tingh som koma skulle Oc the tingh som närwarandhis ärw, ärw wissare än the tingh som komma skulu Siätthe tidh thy, at jomffru maria psaltare är dauidz psaltare ffrukt oc ffulkomnilse, thy at wthan nyia tästhementidh dogher gambla tästhamentidh enkthe Sywndhe tidh fför thy, at jomffru maria psaltare sändher them til hymerikis som honom läsa, än j

Digitized by Google

gamla[1] tästamäntidh sändhe dauidz psaltare them
til lymbwm som honom laso Oc ä[m]wäl dauid
siälffwer mädh andra hälga ffädher ffoor tith Ott- 318
ondhe tidh fför thy at om jomffru | maria psal- sp. 1
tara är giordher almänelighen ffredh mällan gudh
ffadher oc människiona, Oc ey om dauidz psal-
tara, Nyio[n]dhe tidh fför thy, at christus oc
hans wärdogha modher maria haffwa ffangith
högre äro[2] wm thänna psaltaren än om dauidz
psaltara, fför ty[3] at gudz son warth[4] människa
om thänna psaltaren Oc jomffru maria alzwallogx
gudz modher Oc segher sanctus thomas, at gudh
förmatte ey göra större tingh, aff hwilko
maa wndherstas, at christus oc hans wärdogha
modher jomffru maria, älzska mera thänna psal-
taren än dauidz psaltara ℭ Nw om nokor[5] wille
sighia, gudz son som mandhom togh: Oc jomffru
maria samtykkia tha hon sagdhe, see härrans
tiänistha qwinna, wardhe mik äpther thinom ordhom,
samman ffögde guddomen mädh mandomenom, Oc
ängilsens helsa giorde thär enkte til, thy at hon
war ey annadh än en rösth, hwilken ey kunne
göra tolka gärningh Thär til swarar jak swa, at
ängilsens helsa maa taghas äller wnderstas j twäghia
handa mattho, fförsth fför enffalla helso | oc rösth sp. 2
Annan tidh som hon war j the hälgha treffalloghhetz
wilia oc meni[n]gh, oc ängelsens gabrielis, oc gudz

[1] *Ett dubbelskr.* la *här utelämnadt.* [2] äro *tillskr. ö. r.*
[3] ty *tillskr. ö. r.* [4] *Härefter ett felskr.* wa *öfverstr.*
[5] *Hds.* norkor

Digitized by Google

sons som mandomen skulle anamma, Oc jomffru marie j hwilke thät skulle göras aff them hälgha andha Oc swa j thässe mattho bewisas ängilsens helsas ffira handha saker, som är causa efficiens: materialis: formalis et finalis: Hwadan aff än tha at jomffru marie samtykia wttrykis ey j ängelsens helsa wthan til j ordomen, tha lekowäl innelykkis hon j meningene Oc swa skal ängilsens helsa taghas j thätta äran dhe som nw är sakth: hwilkidh oc the hälga kyrkia gör: hallandhis wärdogasta högtidh aff ängilsens bebodilse, som är ihesu christi mandhoms anammilse: ey at enasth fför rösthena skuld: wthan ämwäl fför thy, at gudh aktadhe the ordhen aff ophoffweno, at hans son skulle man wardha om them j jomffru marie liffwe, hwilkidh giorth är[1] aff thäs hälga andha nadhom

Aff the xv ffructher oc nytogheter som the ffa som gudeligha läsa jomffru maria psaltara xii [capitulum]

319 sp. 1 HEderligasthe ffadher oc christi ffaara gömare, j wethen christi ordh | som är Geffwen oc edher skal geffwas: hwar ffore om wi geffwom jomffru maria hwar dagh xv dygdhaffulla oc dyrastha rooser: tha är thät räthwisth at wi skulom ffaa bästha lön fför thy at härren ihesus christus

[1] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

segher, j skulen atherffaa hwndra ffalth: Nw fför thy at wi offrom jomffru maria förstha rosena som Aue ·l· oc ·c· resor j hänna psaltara, för thänna rosena skulum wi frälsas aff syndenna we, Annor ffructhen är at wi skulom wardha andelika oplysthe, för thy wi offrom jomffru maria thänna rosena maria, hwilken som kallas oplyserska, äller oplysth om wisdomen som Jeronimus segher Tridhie är at wi skulom ffaa alla godha tinggha ymnoghet, aff thänna rosenne plena[1] Fämpthe är, at wi skulom ffaa makth at offwerwinna alla wara owänär, aff thässe rosenne dominus. Siätthe fructhen är, at wi skulom wardha the hälgha treffalloghetz mönsther, aff thänna rosenne Tecum, Sy[u]nde är, at wi skulum wärdoghe wardha at ffaa gudz wälsighnilse, aff thänna rosenne benedicta Ottondhe ffructen är, at wi skulum ffaa aff gudhi sekerleghen ffredh oc nadhe: för thänna rosena Tu, för thy thätta | ordhet tu bewisar jomffru maria sp. 2 högxstha wärdogheth, Nyiondhe är at wi skulom ffaa misku[n]dh om thänna rosena Jn mulieribus Tyiondhe är, at wi skulum ffaa wälsighnilse j allom warom bönom, aff thänna rosenne et benedictus för thy at benedictus är swa mykydh som wälsighnadher Ällofthe är, at wi skulum wnffa thäs hälgha andha ffructher, aff thänna rosenne Fructus Tolffthe är at wi skulum ffaa renlighet, aff thänna rosenne Wentris: hwilken som är jom-

[1] *3:e och 4:e »frukterna» äro, trol. genom afskrifvarinnans ouppmärksamhet, sammanrörda, hvadan »gracia» här saknas.*

Digitized by Google

ffrudoms mönster, Trättandhe är, at wi skulum wardha rike aff jomffru maria härra döme, om thänna rosena Tui, hwilken som merker egith, Fiortondhe[1] är at wi skulu[m] ffa äwä[r]deligha helsa, aff thänna rosenne ihesus, som är wärldena ffrälsare Fämptondhe är, at wi skulom ffaa ffulkomlika gudhelighet til christi sacramentha, aff thänna rosenne som är christus, hwilken som är swa mykydh som smordher, thy at aff honom äru all sacramänta, Hwilkidh the hälgha lästh innehaller, oc ämwäl hälga ffädhra lärdhom ¶ Al thässen fföre saghda stykke oppenbaradhe jomffru maria siälff enne gudelike jomffru Oc ämwäl
320
sp. 1 | mangha andra tolka ffrwcter, som ämwäl geffwas j härrans bön som är Pater noster, thy skal enghen fförsmaa jomffru maria psaltara, aff hwilkom swa mykydh goth komber

Aff thät afflath som giffwidh är til jomffru maria psaltara xiii Ca[pitulum]

Värdoghe ffadher christi ämbetz man Nw är sighia skolandhe aff thät afflat, som giffwidh är oc wnth til jomffru maria psaltara: fförsth hälgasthe ffadher iohannes[2] paffwe xxii gaff allom them som läsa jomffru maria psaltara, xxiiii aar afflath, oc xxxiiii wikwr oc iii dagha, oc swa är jomffru maria psaltare stadffästher aff warom hälga ffadher paffwanom,

[1] *I* Fiortondhe *är bokst. i tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* iohenus

Digitized by Google

oc begaffwadher mädh afflath Jthem samme paffwe gaff oc wnthe allom them, som til läghia tässen ordhen ihesus christus äpther aue mariana, lx daga afflat, oc swa haffwer jomffru marie ps[al]-
5 tare j sigh ffämptiio oc hwndra sinnom sextiio dagha afflat, hwilkidh som är ganska stor swmma Thär offwer haffwa fflere paffwa oc biscopa giffwidh allom them som läsa ffäm Pater noster oc Aue marior fför wars härra pino wapn, at minstha
10 xx aar afflath, som oppenbarlika scriff|wadh är j sp. 2 room Oc hälgaste ffadher sixtus paffue then ffiärdhe war aatspordher aff konungenom j danmark, om thät ware santh. Han swaradhe at swa war santh, oc än mykydh mer än scriffwadh är Nw mädhan
15 j iomffru maria psaltara ärw trem sinnom ffäm Pater noster tha ffaa the som honom läsa, lxM [60 *tusen*] aar afflat at enasth fför the xv pater noster som j honom ärw Jthem samme sixtus paffwe, fför ärlegx mans bön skuldh härtogh
20 ffrancisci, gaff til hwan tridhingh ffäm aar oc swa mangha quadragenas Ythermera the som läsa tre Pater noster the hälga treffalloghet til äro, fförthiäna ganska storth afflat Oc thy är wetandhe, at alle the som gudeligha läsa jomffru
25 maria psaltara, mädh the akt at the wilia ffortiäna thätta fför nämpdha afflath, the ffaa thät sannelika om the ärw wthan dödelika syndh, oc j them wilia at the ey wilia dödeligha synda Oc ey är storth aath, at om nakor til lägher mera än j aff-
30 latz breffwena wttrykkis, thy at thänna til lägh-

Digitized by Google

ni[n]gh min*n*skar ey böne*nn*a akth, wthan häller hiälper Thy hwilken som wil wnffa th*ätt*a afflat,
321
sp. 1 tha läse tässa bön fför än han böria psal|tare*n* O hälga threffalloghet, ana*mm*a täkkeligha th*änn*a psaltaren, hwilken jak astwndar at läsa, j hwilko*m* som ärw besy*nn*erligha böner, til hwilka giffwid är mykydh afflath aff ffler*om* paffuom oc biscopo*m*, oc bedher jak ödhmyukligha, at th*ät* sa*mm*a afflath w*nn*es mik, oc allom mino*m* wäno*m* oc ffrändho*m* leffwandhis oc dödho*m*, m*ädh* allo thy afflat som jo*m*ffru maria haffw*er* fförwärffwadh aff sino*m* wälsighnadha son til th*änn*a psaltaren

Hwru th*änn*a hälgaste gudz modhers jo*m*ffru maria psaltare skal läsas xiiii capitulum

Ärlegasthe ffadher, äpther th*ät* at j astwndhen ath wetha, hwru th*änn*a jo*m*ffru maria gudz modhers psaltare skal läsas, oc j hwadh mattho äller rwm Til hwilkidh jak swarar, äpther gambla oc hälga ffädhra lärdho*m* Oc äpther christi oc jo*m*ffru marie oppenbarilse: ath fförsta delen skal läsas christi ma*n*doms ana*mm*ilse til hedher Oc tha magho*m* wi haffwa fför öghom jo*m*ffru maria beläthe m*ädh* piltenom ihesu, helsandhis hwart h*änn*as ledamot, ffran hwffwodith oc in til ffötherna m*ädh* e*nn*e Aue maria Försth ögone*n* m*ädh* hwilko*m* hon saa ihesu
sp. 2 christi[1] mandho*m*: öronen som hans | ordh hördo:

[1] *Ett dubbelskr.* christi *öfverstruket.*

Digitized by Google

mwnnen oc läpana mädh hwilkom hon honom kysthe: händerna mädh hwilkom hon hannadhe honom Oc swa ffram aath ¶ Andra delen skal läsas wars härra ihesu christi haarda oc beterligha pino til loff Oc tha maghom wi haffwa fför oos hans korsffästa beläthe, läsandhis ena Aue maria til hwart hans saar äller lim, oc ey görs behoff at altidh tänkia ordanna kraffth, wthan häller christi sara oc wndha wärk Thridhie delen skal läsas fför hans äroffulla opstandilse Oc hans wnderligha opffärdh til hymbla Oc thäs hälgha andha sötastha nedersändilse Oc hans äroffullasta ärilse, som han sether nästh gudhi ffadher, Oc hans rädelika makt, j hwilke han är aaterkommandhe at dömma leffwandhis oc dödha, som the hälgha tro segher, J thänna tridhia delenom maa oc haffwas aa[min]nilse aff allom hälgonom, sökiandhis kyrkior oc hälga manna altara, andeligha älla lekamligha, haffwandhis sina akth til jomffru maria, oc til hälga ängla: patriarcha: propheta: apostla: martyres. confessores. oc til häl|gha jo[m]ffrur Thänna matthan är ganska gudeliken, ffruktsam oc mykydh nyttogh, ¶ J andre matthq maa thänne psaltaren läsas til at förwärffwa dygdher: swa at en aue maria läsis til at ffaa rättha tro: annor för kärleken Tridhie för hoppedh Oc swa til fflere dygdher, äpther thy hwar en wet sin bristilse j dygdhom: J tridie mattho maa thänna psaltaren läsas til at wnffly syndher oc lasther, swa at en aue maria läsis moth högffärdenne, a[n]nor moth awndenne

322 sp. 1

Digitized by Google

Tridhi moth wredenne, Oc swa moth androm lasthom oc syndhom ¶ J ffiärdhe[1] mattho maa hwar en läsa thenna psaltaren för sina wäner oc[2] ffrändher, at the matthe styrkias j gudz kärlek oc hans bwdhordha gömo som leffwandhis ärw Oc för them som dödhe ärw, at the matthe ffaa lisa j sinom pinom, J ffäinpte mattho maa han läsas för alla the hälgo kyrkyio stadgha, thär til at hwar en matthe rätteligha staa j them stadgha, som han är til kalladher: läsandhis ena aue maria
sp. 2 för paffwan: tesli|kis för biskopen j hwilkens biskops dömme han är: ena för sin kyrkio härra: ena för sin scrifftaffadher, oc swa för fflere sina andelika wäner, Än j hwad thima älla stadh thänna psaltaren skal läsas swarar jak swa, at han maa läsas j hwiariom stadh oc thima, sithiandhe, standandhe och ganghande: tha alt om ens, then som wil förtiäna afflatet som föresakt är, tha skal han läsa Pater noster oppa sin knä, som afflatz breffwen innehalla, Ey görs oc altidh behoff, at altidh haffwa beläthe för sinom lecamleka öghom, wthan andelica, annars kwnno ekke blindha människior förtiäna afflatidh, som ekke see mädh ögomen wthan mädh hogenom

Hwru the som andra styra skulw predica oc lära sina wndherdana at läsa jomffru maria psaltara

xv Ca[pitulum]

Ärlegasta christi apostla äpterfföliare, j wethen

[1] *Hds.* ffrärdhe [2] oc *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

wars härra ordh som han sagdhe j lästenne til sina känneswäna, ganghen kringh om alla wärldena, oc prädiken mith ewangelium fför allom creatwrom, thät är allom människiom Nw mädan thänna psaltaren är aff thw ewangeliis, som är 323
Pater noster oc Aue maria, thy skal han prädi|cas sp. 1
aff allom them som apostla ämbethe haffwa, allom creatwrom, thät är allom stadghom j the hälga kyrkio: hwarfföre the som sig säthia moth thänna lärdhom, the säthia sigh moth gudz bwdhord, Thy mädhan all prädikan wardher giordh fför cristhna människiors helso oc siäla gangh, hwad kan tha nyttoghare wara enffalloghom människiom, än at them prädicas thänna thu ewangelium, som är Pater noster oc Aue maria, aff hwilkom största gangh är kommeth til wärldena Ythermera wardher oc prädican til at opwäkia oc mana the hälgha kyrkyo til dygdelika gärningha, oc til syndenna oprykkilse oc borth kastilse Oc ämwäl til the hälga tro stadffästilse Oc nar som wi haffwom all the ärandhe offwär tänkt, fför hwilka prädican wardher, tha ffinnom wi sanneligha at enkte är nyttogare at prädicas, än te[1] thw som är pater noster oc Aue maria, thy at j them innelykis all laghen oc prophetanna spadhom Nw ärw manghe som blyghias at prädica jomffru maria psaltara, menandhis sigh fförsmas fför tolka prädican, O superbia O högffärdh, oc aldra största darskap thera som swa tänkia, om the willo tala älla prädica hög oc wnder-

[1] te *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

sp. 2 ligh äran|dhe, hwadh kan större oc wndersamlikare ärandhe wara än tässen Om hwilken aldra wnderlighasta gärningha ärw g[i]ordha, oc thän wisasthe oc rikasthe är komen til wärldena Oc j hwilkom the hälga treffalloghet, oc alth thät the hälga cristhna tro til höre innelykkis, swa som j twa aldra ffäghersta wisor älla cantelenor: thy skulu tässa twa böner som är Pater noster oc Aue maria, wärdzskylleligha prädicas oc läras aff allom them som haffwa siäla styrls, thy at gudeliken bön är thät högxsta, mädh hwilko wi maaghom ffa alth goth oc ffly alth onth, thy skal almoghen mästh lokkas oc draghas til at gudelika bidhia. Gudeliken bön är högxsta delen j synda bätringh, aff hwilke christus oc iohannes baptista böriadhe sina prädican. sighiandhis, gören syndha bätri[n]gh, oc hymerikis rike skal nalkas Oc the hälga kyrkia wetandhis bönenna största nyttoghet, radher allom bidhia wthan aatherwändho Oc alla renliffwis människior
324 skulu aldra offtasth wara j gudelikom bönom ℂ Nw
sp. 1 mädhan gudeliken bön war swa nytogh, | badhe j gambla lagomen oc j them nyia, thy skulu cristhna människior aldra mästh manas oc draghas til at gudeligha bidhia: hwadhan aff hälghe män naar the leffdho här j wärldene, thäs gudeligare the waro, thäs mera öffwadho the sigh j gudelikom bönom Oc tha the giordho nakor wndherligh tingh älla järtekne, tha waro the altidh fför j gudelikom bönom Thy skullu altidh kyrkionna fförmän mana oc locka sina wnderdana til at öffwa gudeligha

böner Oc enkanneliga til at läsa jomffru maria psaltara, thy at han är aldra nyttogastha bön Oc mädhan allom cristhnom människiom[1] bör at minsta en thima om daghen offra gudhi, thy synis qwämelikedh at the läsen thänna psaltaren, hwilken wäl kan ffwlkomnas j en thima Om the swa giordhen, tha skulle almoghen ffaa nadena til at wara lydogha kyrkyona fförmannom: geffwandhis rätthan tyiandha oc offer, som kyrkyio lagh innehalla Thäslikis om fföräldra willo lära sin barn at läsa thänna psaltaren, tha skullo the haffwa lydogh oc gudeligh barn, | aff gudhi wälsighnadhom j sp. 2 allom thymom, swa som the wärdogha ffrun domina iohanna sancte dominici modher giordhe, hwilken soin war härtogans dotther aff britania landh Oc härtogans hwstru j hyspania landh ℭ Thäslikis om härra oc höffdingha willo lära sina tiänara at läsa thänna psaltaren, tha skullo the haffwa lydogha tiänara oc höffwiska, ℭ Jthem skullo oc scrifftoffädher säthia thänna psaltaren j scrifftamallom fför syndha booth, ey bindandhe them til nakra syndh om the honom förswmma, wthan kärleka them thär til mana, til nadenna oc lönenna ökilse Oc ämwäl skullo alla kyrkyo härra mana oc lära sith sokna ffolk at läsa thänna psaltaren, swa som en godher kyrkyo härra giordhe j danmark, som heet cristianus, hwilken j mang aar prädikadhe fför sinom almoga manghra handha lärdhom, hwilkedh enkte kwnne hiälpa Än tha han böriadhe

[1] *Hds.* människion

Digitized by Google

prädica jomffru maria psaltara, tha giordhe han mera gangh j eeth hallfth aar, än han fför giördhe j alla sina dagha: än thy wär manghe prädica nw fför enffalla allmoganom the ärandhe som the siälffwe kwnno näpligha wnderstha Oc hwilken the
325 sp. 1 stwdera oc offwer see en helan |[1] manadh, thät wilia the at enffalla almoghen skal begripa j halffwan thima Tolke prädicara ärw like them man, som wille lära aasnanom leka j harpo, oc som thän thär wille byghia sloth j träk älla äffio, thy skulu tolka prädicara wakta sig, at the ey mera astwndha at prisas aff människiom, än at ffrälsa siälana Oc om the swa göra, tha indragha the sigh siälffwom dödzsens skot, aff annars leffwärne: sanneligha bätre ware, at the enffalleligha prädicadhe fför them jomffru maria psaltara, säthiandis honom j theras händher, hwilkidh the wäl kwnno fförstha oc minnas Som sancte paual segher, swa som barnom gaff iak edher myölk til kosth j härranom ihesu christo, Tha är höffwelikidh, at blandha annan[2] gudhelighen kännedhom mädh thänna hälgha psaltaren, aff hwilkom the magho opwäkkias til gudz kärlek ¶ Än hwru nyttogh oc gudhi täkkelighen ängilsens helsa är, maa wnderstas aff thy, som jomffru maria siälff oppenbaradhe enom sinom wän swa sighiandhis, thu skalt wetha, at ängilsens helsa haffwer altidh waridh hallen j största wörningh, ämwäl aff apostolomen tha the waro j

[1] *Här ett dubbelskr.* lan *utelämnadt.* [2] *Hds. har* annanan *o. de 2 sista bokst. öfverstr.*

Digitized by Google

tässo liffwe, fför thy at the mykydh bäther wnderstodho | ihesu christi mandoms anammilse, än the sp. 2
människior som nw leffwa The wndherstodho oc ämwäl, at jak war högxsta sak nästh gudhi, til christi mandoms anammilse, thy laaso the ängilsens helsa mik än tha leffwandhis, offrandhis mik hänne mädh the akth, som jak war aff gudhi fföresedh j nadenne, oc til kommande äro, oc som jak war j gudz ffföresyn til wärldenna[1] atherlösn: hwilken ffföresyn som sanctus thomas segher, war enkte annadh j warilse wthan siälffwer guddomen, j hwilkom jak war aff äwärdeliko, tolken som jak skulle j ffföreseddom thima wara j lekamligh warilse, Ämwäl jak siälff sagdhe jomffru maria, wetandhis mins sons mandoms anammilses dygh, gudeligha las samma helsa, Oc äpther min lecamligh oc natwrligh warilse, helsadhe jak mariam som hon är j guddomenom, äpther nadenna oc äronna warilse, ey fför thy at thät war mik widertorffteligit, wthan til at geffwa androm äptherdömme til at haffwa[2] sina akt til mariam som hon[3] är j guddomenom, Ythermera sagdhe jomffru maria, at ängla och hälge män idhkeligha helsa 326
|[4] mik j hymerike mädh tässe helso, wetandhis sp. 1
at om hänne är änglana tal opffylt: gudh människia wordhen, oc wärldhen aterlösth, oc thy ärw alla människior pliktoghe at läsa thänna psaltaren

[1] *Sista bokstafven tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* hwaffwa [3] hon *tillskr. ö. r.* [4] *Ett upprepadt* sa *här utelämnadt.*

Digitized by Google

aff jo*m*ffru maria psaltaras bröderskaps nyttoghet oc gangh xvi capitu[lum]

Älzskeligastha christi tiänare Nw är swarandhe til thera spörs mal som swa sighia, hwadh nyttoghet älla gangh wardher them som ärw j thätta brödherskap: fförst swarar jak thär til swa, at alt thät goth som görs j bröderskapid thät är[1] allom almänth, thär ffore bör hwariom brodher oc systher daghligha läsa jomffru maria psaltara, oc om the fförswmma aff glömsko älla läthi at läsa psaltaren, tha mistha the the lottakilse som the skulu ffaa för psaltaren, än alla andra godhghärningha som görs j brödherskapidh, som är almosor, pelagrims ffärdh, gudelica böner, godhom ordhom, tankom oc gärningom, älla annadh hwad thät hälst wara kan, aff them ffaa the ffwllan del Än om the bort läghia thänna psaltaren för syukdom skuldh, älla annadh skälikid hindher, som är j wedertorfflelikom ärandhom
sp. 2 älla ärffwodhe, | tha ffaa the ffullan deel, liker wiis som the dageligha siälffwe haffdhe läsidh O kärleksens sambytilse O gudeligit hälogth oc wälsignadh brödherskap, j hwilko alla godha tingha sambytilse är, ey bythis här gwl, sölff älla dyra sthena, thy at hwru mykydh siälen är ärlikare än lecamen, swa mykidh är thätta brödherskap dyrare oc ärligare än alla wärldena rikedomma, thy at thät offwergar alt lecamlikedh brödherskap ¶ Nw om nakor wille sighia, alla cristhna människiors god-

[1] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ghärningha ärw allom almänth, äpther thy scriffwadh är j psaltaren: härre gudh gör mik delaktoghan mädh allom them som tik rädas oc göma thin bwdordh, thy synis thätta bröderskap wara ffaaffängha The som tolken ordh sighia, the wnderstandha ekke hwadh hälgha doctores sighia, fför thy än tha at alla cristhna människiors fförskulan är allom[1] almänth, fför hwffwdeth skuldh som är christus, hwilkens limi wi ärom Oc swa som j enom lecama hwar lim bythe liffaktoghet mädh androm, tha är atskilnadher j them, thy at ey är hörls älla syn j mansens ffothom, wthan som the böghia sigh them til hiälp, j samma mattho är mädh thätta brödherskap, än tha at alla godha gärningha fför- 327
skullilse ärw allom almän|neligha fför gudz skuldh sp. 1
oc kärleksens oc ärona wäghna fför hwilka the göras, tha j besynnerlighe mattho offwergar thässa bröderskaps fförskullilse all annor fförskulilse, wthan all widerliknilse, Nw seghia somleghe swa om jak läs min psaltara äller gör andra godgärningha, oc geffwer them allmänneligha j thätta bröderskap, tha misther jak them, oc the som enkte goth göra skulu them ffaa, oc swa wardher mik thätta bröderskap mer til skadha än til gangh: borto wari tolken rädoge ffran oos, thy at mykyn athskilnadher är mällan andeligha oc lecamleka godh gärningha, fför thy swa myklo meer lecamlika goth skifftis oc bythis, thäs mera minskas thät Twärth aa moth är mädh aandeliko godho, at hwru mykydh nakor

[1] *Ett dubbelskr.* allom *här öfverstruket.*

Digitized by Google

skiffther mädh androm sina godha gärningha, thäs
mära ökas the oc margffalla göras honom som them
swa kärleka byther, swa som är om lärdommen,
thäs mera nakor lärer a[n]nan thäs wisare war-
dher han siälffwär, Än tha godh gärningha som
göras enkannelika fför nakra personor, the ganghna
at enast them til at betala älla minska thera för-
skulladha pino, och ey androm, j swa mattho är
sp. 2 om | nagor lathe sighia mässo fför nakra siäl, swa
mykydh gan[g]na thät the siälenne, til andeliken
hwgnadh oc glädhi, om hon ware j nadenna stad-
gha, som en mässa ganghnadhe allom siälom om
hon ware sagdh fför allom Oc om vi läthom sighia
mässor älla geffwom almosor, fför wara föräldra
älla wäner, skulle thät ey mera ganghna them än
androm, tha ware thät mot rätwisone, swa är om
the människio som gudeligha läs, älla gör andra
godh gärningha, at hon yw mer förskullar sigh siälff-
we än[1] androm, älles ware enghen hälogher man[2]
wardoghare älla bätre än thän andre[3], hwilken
thät segher är kättare, här mädh maa wuderstas,
hwru mykydh goth thän förskullar sigh siälffwom,
som sina godgärningha skiffther mädh androm,
som war härra segher j lästenne, geffwen oc edher
skal geffwas, oc anderstadz segher han, j skwlen
atherffaa ·c· ffalt oc sedhan äwärdelikidh liff,
¶ Nw mädhan swa mykydh goth loffwas them som
offwergeffwa wärldzliken tingh, geffwandhis them

[1] än *tillskr. ö. r.* [2] man *tillskr. i marg. och insigneradt.*
[3] *Hds.* amdre

Digitized by Google

j gudz hedher: hwru myklo meer skal tha thän 328
aterffaa, som sin an|delegha fförskullelse skipthe sp. 1
mädh androm, hwadhan aff alle the som andra
locka älla dragha til jomffru maria psaltaras
bröderskap, ffröka mykydh sin fförskwllelse, thy
at thäs fflere som koma j thätta bröderskap, thäs
mera ökis andeligha godh ghärningha för hwaria
ena persona, Thät aktadhe sanctus dominicus, thy
at han ensamme[n] astwndade gaa in j hälffwite,
oppa thät at alle skulu frälsas Thäslikis sancta ka-
terina de senis oc fflere hälga män, thy skulu the
mykydh älzskas som swa mykydh goth haffwa
giorth, ¶ Nw tröstha somlike för mykydh oppa
sigh siälffwa, sighiandhis swa mädh sigh, jak wil
mik ey latha inscriffwa j thätta bröderskap, wthan
jak wil läsa psaltaren, oc göra alth thät goth som
jak förma lönlika, oc geffwa allom lottakilse mädh
mik, swa förskullar jak delaktighet, swa wäl som
the som oppenbarlika äro inscriffwade, til hwilken
ordh jak swarar, än tha at thu thät förma at för-
skula mädh thinne lönleke gudelighet, som thu nw
segher, tha förmath thu thät ey förskulla mädh
godho äptherdöme, oc op|penbarleka kärleksens sp. 2
bewisilse, oc ey wth widher thu gudz hedher j thy,
at thu dragher thin jämcristhen til at loffwa gudh,
thy at gudh wil loffwas aff the hälgha kyrkyo, ey
at enasth jnwärtis j hiärtano, wthan ämwäl open-
barleca mädh rösthne oc gärningenne, oc aff alle
dygdh oc krafft, hwilkedh thu ey gör wm thu ey
gör nakodh goth oppenbarleca Tha alt om ens,

Digitized by Google

om thu thät wäl giordhe mädh hogenom som thu segher, tha fförsmadhe thu thät ey göra oppenbarlika, thy at ffwlkommen kärleker til gudh wthwidher sigh til iämpcristhen Thy sagde war härre ihesus mathei quinto, swa skal edharth lyws skina fför människiom, at the seandhe edhra godha gärningha, skulu ophögia oc ära edhan ffadher som är j hymerike, kommen thy alle wnghe oc gamble til thänna samqwämdh, hwilken rätthelighare ma kallas gudelighen samqwämd älla samffwndh än bröderskap, wndher christi tros frihet, thy skal enghen mykydh tröstha oppa sin eghen förskullelse, thy at scriffwadh är, räthwis skal näplegha ffrälsas, thy skulu syndara skyndha sigh til thätta bröderskap, oppa thät at the magho optändhas til
329 sp. 1 gudz kärlek, thy at eellen | tändis ey gärna j ran wedh, wthan han blandas mädh brandhom oc torrom wedh: komme oc räthwise oc renliffwis människior, oc ämwäl aldra handa ffolk til thätta bröderskap, oppa thät, at ihesu christi oc hans wärdogha modhers jomffru marie loff oc ära matthe ökas, oc otaliken dröffwilse som nw ärw oc än komma skulu[1], matthe wndfflys oc borth taghas aff wärldene

Här skal sighias aff xii skälom fför hwilken brödher oc systra skulu inscriffwas j thätta bröderskap xvii [capitulum]

Nw om nakor spör hwi brödher oc systhra skulu

[1] skulu *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

inscr*i*ffwas Th*ä*r til swarar jak swa, at th*ät* görs fför mangha saker skuldh Första saken är, at swa som riddara ffordh*om* in scr*i*ffwos j riddarskaps bok, til tekn at the skulu stridha oc off[wer]w*i*nna owänär, swa oc j*o*mffru maria riddara j h*ä*nna bröderskap skulu manligha stridha mot[1] köteno, wärlden*n*e oc diäfflen*om*, oc starklegha ffram gha j all*om* höffwiskom sedh*om* oc dygdanna ffwlkompnilse: enkannelika j tronne, thy skulu cristhna människior inscr*i*ffwas, til the hälga tro wthwidilse, fför thy thäs fflere inscr*i*ffwas thäs mera ökas tronna brändaghi, oc j*o*mffru maria tiänisth stadffästis, hwilken a[n]nars minskas fför glömsko | skuldh sp. 2
¶ A[n]nar saken är fför hoppedh skuldh, fför thy at manghe opresas oc tröstas til stodogth[!] hop, hwilke annars ffyöllo j wanhop fför thera syndher, wetandhis mangha wara j th*ätt*a bröderskap, m*ädh* hwilk*om* the ffa lottakilse j godh*om* gärningom, j liffwidh, j dödhen oc äpther dödhen, thy at omögeligith är ey höras th*är* manghe bidhia ¶ Tridhie saken är fför goth äptedöme, hwadan aff gregorius segher, cristhna människior ärw pliktogha, at geffwa androm goth äptedöme, thy skulu alle inscr*i*ffwas j th*ätt*a brödherskap, oppa th*ät* at the magho opwäkia syndogha människior, til at tiäna warom h*är*ra ihesu christo oc j*o*mffru maria j theras psaltara ¶ Fiärdhe saken är fför ödhmyuktenna thy at th*ät* är största ödhmyuktenna tekn, at lätha sigh inscr*i*ffwa, oc oppenbarlegha bekännas sigh

[1] mot *tillskr. i margen. och insigneradt.*

Digitized by Google

wara jo*m*ffru maria tiänara, görandhis sigh de[l]-
aktoghan j ffförskullelse m*ädh* höghom oc laghom,
leffwandhis oc dödhom ¶ Fämpte saken är aff
330 räthwisona wäghna, hwilken som geffwer hwiariom
sp. 1 seeth, oc thy inscriff|was jomffru marie söner
til at bekännas at th*ät* är räthwisth at tiäna
jomffru marie, oc at the ey fförmagha wara räth-
wise wthan hänna hiälp ¶ Siätthe saken är fför
the hälgha kyrkos gudelighet, hwilken som gör
gudhi tiänisth, ey at enast lönlica wthan ämwäl
oppenbarleka, oc thy skulu jomffru marie tiänara in
scriffwas til tekn[1] at the ärw bwndhne til gudz loff
oc äro, oc the hälgho kyrkio hedher, ¶ Syw[n]dhe
saken är fför lydhnona skuldh, thy at the som in-
scriffwas, the loffwa at the wilia äwärdeligha wara
jomffru maria tiänara ¶ Ottondhe saken är fför snil-
lena skuldh, thy at the göra snälleligha som bedas
at inscriffwas j th*ätta* bröderskap, thy at the skulu
h[i]älpas aff brödhrom oc systrom, j sin liffs thima,
j dödhen oc äpther dödhen ¶ Nyiondhe saken är
oppa kärleksens wäghna, thy at tässa brödher oc
systra skulu mera älzskas aff rätthom kärlek, än
andra som ekke ärw j th*ätta* bröderskap, oc än
th*ät* mera är, ythermera än lecamleken syskenne,
sp. 2 thy seger | jak sanneligha, at om nakor gaffwe mik
·c· älla ·M· gyllene, wärdzskylleligha skulle jak ho-
nom opscriffwa til aminnilse fför tolka kärlex gär-
ningh, mykydh häller skulu systhera oc brödher
in scriffwas, hwilke mykydh mera geffwa som är

[1] *Hds.* tenk

Digitized by Google

sina godh gärningha fförskullelse ℭ Thyiondh[e] saken är aff miskunnena wäghna, thy at the j thätta brödherskap ärw, skulu mera warkunna hwar androm än nakre andhre; Hwar fföre om[1] jak saghe twa wara staddha j dödzsens thima, annar thera ware brodher j thätta brödherskap, oc a[n]nar ey, oc thän som ey ware brodher wille geffwa mik ·M· gylene, thär til at jak skulle staa när honom j hans[2] ythersta tyma iak[3] segher fför gudi at jak wille offwärgiffwa tässa gyllene, oc gaa til min brodher som mina hiälp widertorffthe j samma mattho, thy at han skifthe mädh mik sin fförskullelse, som offwer gaar alt gwl oc sölff wthan all wedherliknilse ℭ Älläffthe saken är aff ffredsens wäghna, thy at om thänna inscriffni[n]gh skal ffredher wardha mällan them som missämiandhe ärw, som sanctus dominicus g[i]ordhe j sin liffs tidh mangha otalika ffredher badhe mälla[n] andeli|gha oc wär[l]dzsligha personor ℭ Tolfthe saken är aff fförskullelsennas wäghna, thy at the ffaa ey at enasth särleken fförskullelse fför thätta bröderskap, wthan ämwäl almänneligh aff allom cristhnom människiom, thy at the geffwa oppenbarligha alle wärldene äptedöme til at tiäna jomffru maria Thy skulle en bok wara j hwiaria sokna kyrkyo, j hwilka skulu inscriffwas brödher oc systhra, oc opräknas nakra reso om aaridh aff kyrkyo härranom, hwilkidh ffordhom war sedhwänia, oc enkanneligha oppa thän daghen,

331 sp. 1

[1] *Här ett dubbelskr.* jak *öfverstr. och underprickadt.*
[2] hans *tillskr. i marg.* [3] iak *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

som jo*m*ffru maria bebodadhis aff änglen*om*: somlika j hyspania oc wala[n]d giorde th*ät* oppa s*anc*te dominici dagh, thy at han opnyiadhe th*ätt*a brödherskap som fför är sakt, oc swa länghe th*ätt*a bröderskap hyöls j wördhni*n*gh, tha gek allo*m* wäl, bade andelikom oc wär[l]dzslikom p*er*sono*m*, oc alth goth war y*m*neligha nogh j wärldene, so*m* jo*m*ffru maria siälff haffwer op[pen]baradh Hwar fföre bedh*er* jak dygda*nn*a älzskara, at j ey fförsman at insc*ri*ffwas j th*ätt*a bröderskap, äller th*ät* som wärre är, mothstridha älla moth korra, swa fframth at j ey at enasth wardhe*n* mä*nn*iskionors
sp. 2 bedröffwara, wthan ä[m]wäl | dygda*nn*a oc laga*nn*a hindrara oc ffördärffwara, fför thy iohannes de monte sc*ri*fffwar, at en märkelighe*n* persona, badhe j lärdho*m* oc godho leffwärne, saa j sancti dominici oc ffrancisci dagho*m* ena stora bok j hymerike skina*n*de som sool, j hwilke bok s*anc*te dominicus oc ffranciscus insc*ri*ffwo alla jo*m*ffru maria psaltaras brödherskaps brödh*er* oc systra, fför thy the badhe drogho mangha til at läsa th*ä*nna psaltare*n* Oc m*ädh* största athwakt inskreff[1] sanctus dominicus thera na*m*pn, aff thässe oppe*n*barilse ffindz skriffwadh j mangha böker

Aff the nyttoghet som the skulu ffaa som insc*ri*ffwas j th*ätt*a bröd*er*skap xviii Capitulum

Nw fför thy at th*ä*nne psaltaren är sa*m*man satther

[1] *Hds.* inskerff

Digitized by Google

aff twa wärdogha böner, som är Pater noster oc Aue maria, thy ffaa the mangha nyttogheter, som sigh latha in scr*i*ffwa j th*ä*nna psaltarens brödher-skap ¶ Första nyttoghet är at the wardha gudz barn, swa at the som aff sin eghen fförskullelse waaro ffördömilsen*n*as söner, the wardha gudz barn aff th*ä*tta bröderskap, som märkes m*ä*dh the ordeno ffadher waar ¶ Annor | nytoghet är, at the til fföghias hymerikis sälskap om nadena, naar the sighia j Pater noster qui es in celis Th*ä*t är hwilken som är j hymblom, th*ä*t är j hälgho*m* man*n*om om nadena oc ärona, thy at hälghe män ärw hymbla som agustinus segher, Tridhie är gudz na*m*ps hälg-ilse j the hälghe kyrkio, tha som segx hälgat wardhe tith na*m*pn, oc j tässe ma*tt*o wälsighnas oc hälghas ihesu christi oc jo*m*ffru maria na*m*pn j theras hiärta oc mwn fämptyio oc hw*n*dradha si*n*no*m*[1] om daghen, oc th*ä*r aff wardha the häloghe siälffwe ¶ Fiärdhe är gudz rikis wnderlighen tilqwämdh, hwilken som är treskona, som är lecamliked rike, andeliget rike oc ärona rike, som haimo segher: hwilkidh wi bedo*m*s nar wi segio*m* j pater noster til ko*m*me tith rike, ¶ Fä*m*pte nyttoghet är gudz wilias ffwl-ko*m*nilse til bwdhordana gömo, tha som segx wa*r*-de thin wili swa j iorderike som han är j hymerike, ¶ Siätthe är at ffaa alla godha thingha y*m*noghet, tha som segx giff os j dagh wart dageligith brödh, hwadhan aff ieroni[m]us segher, här bedhis | ey at enasth lecamliken wedhertorfft, wthan ä*m*wäl ande-

332 sp. 1

sp. 2

[1] *Hds.* si*n*nono*m*

Digitized by Google

l[i]ge*n* som är kyrkyona sacramä*n*tha, enka*n*nelika christi lecama ¶ vii är at ffaa alla dödeligha oc nadeliga syndha fförlatilse, tha som segx fförlat os war broth, oc weth jak mangha otalika wara wändha ffran syndho*m* oc til dygde*r* om thä*n*na andeliga läkedo*m* ¶ viii är systerleken kärlek, ffredh. sa*m*dräk[t] oc gudz lagha gömo, tha som segx, swa som wi fförlato*m* them os mothe brytha Thy sege*r* agustinus, thä*t* til höre kärlekeno*m*, miskun*n*ene oc ffredeno*m* at fförlatha thä*t* som motebrutidh är, ¶ ix är at ffrälzsas aff diäffwlsens oc lecamans, oc wä*r*ldena ffrestilso*m* tha som segx, oc ledh os ey j ffrestilse ¶ x är at ffrälsas aff ondho, ey at enasth aff syndo*m*, wthan ämwäl aff the*m* pino*m* som wi ffördiäno*m* för syndhena, tha som segx, wthan ffräls os aff ondho, hwadhan aff weth jak mangha kranka oc dröffdha wara ffrälzsta om thätta bröderskap, j blandh hwilka war en blindh q*wi*nna hwilkas ögo*n* oplystos, oc warth ffrä[l]sth aff diäfflen*om* oc ather*f*fik skäl oc si*n*ne ¶ Nw om nakor wil spöria hwru thät kan wara, at nakor kan ffaa thä*n*na x
333 fföresagda stykke aff Pater noster, them swarar jak
sp. 1 swa, o mä*n*niskia west | thu ekke hwadh war hä*r*re sigher j läste*n*ne, lethe*n* oc j skulen ffi*n*na, bösthe*n* oc edher skal oplatas, bedens oc edher skal geffwas, oc a[n]narstadz segher han, hwadh so*m* hälsth j bedens j edro*m* bönom, trösthen at j skulen thät ffaa, thy ma all thä*n*na fföre sagda stykke bedas mädh christi ordha krafft[1], thy är ey thwä-

[1] *Hds.* karfft

Digitized by Google

kan at the yw sanneligha[1] them ffaa, som them gudelika bedas

Här sägx hwilkedh bätra är läsa thänna psaltaren mädh hogenom oc hiärtano äller mädh mwnnenom älla hwilkidh bätra är prädica oc lära androm äller läsa siälffwer xix capithulum

Mangha människior spöria oc wilia wetha mangh tingh, oc händher offta at somlika göra thät mer aff fförwithi än aff gudelighet, oc spöria hwilkidh bätre är, at läsa jomffru maria psaltara mädh hogenom oc hiärtano, älla mädh mwnnenom oc röstenne, til hwilkidh jak snarlika swarar, at thät är ey storth wedertorffteligit, at läsa mädh rösthenne oc mwnnenom, om naakor kan läsa j hogenom oc hiärtano: hwadhan aff sanctus agustinus segher, at bönen j hiärtano wthan röstena maa täkias gudhi Än bönen j röstenne wtan gudelikidh hiärta täkkis aldrigh gudhi Tha lekowäl | segher jak, at hiärtans sp. 2 oc mwnsens bön til hopa är bätre än nakor thera ensammen, fför thy thär ärw twägghia handa godh tingh oc större ärfwodhe Tha är wetandhe, at hwilken som läs thänna psaltaren mädh mwnnenom, oc hoghen är annarstadz bade mädh wilia oc gärningh, om thät ey wardher mädh samtykio til syndh, tha maa thän som läs fförwärffwa äwärdeligith liff, om han är wthan dödeliga syndh: fför the stridh han haffwer moth syndomen, oc then wilian han

[1] *Här ett dubbelskr.* them *öfverstruket.*

Digitized by Google

haffwer at thiäna jomffru maria ¶ Än hwilkidh bätra är nar han läs psaltaren, akta at enasth ordhen som fframfföras, äller andra gudeliga tanka: til hwilkidh jak swarar, at bätra är at tänkia christi mandoms anammilse: hans pino oc hälga manna dygdher oc leffwärne[1] än altidh akta ensamma ordhen som fram fföras, thy at mädh tolkom tänkilsom bort tagx läti oc ledha, thy at bätra är at människian ödhmyukar sigh wndher gudz nadh oc wal, tänkiandhe hans leffwärne oc pino som fför
334 sp. 1 är sakt, än altidh akta | ordhen, oc magho the människior som thänna psaltaren[2] läsa, skipta oc laga honom äpther sinom eghnom wilia, som the känne sith hiärta oc samwet mästh til dragha, thy at han är ey bwdhin aff the hälga kyrkyo ¶ Än the som spöria hwilkidh bätre är, prädica thänna psaltaren älla läsa, them swarar jak swa, at bätra är at prädica honom än läsa, fför thy thäs mera han wth widhis, thäs bätre oc nytogare är han, än til sins eghens gudelighetz opwäkkilse är bätre at läsa honom än p[r]ädica ¶ Andre spöria hwilkidh bätra är, läsa thänna psaltaren siälffwer, äller radha androm at läsa, äller säthia honom j scrifftamalom fför synda both, älla fförswara moth them som strida oc dantha mot honom, Hwilkom jak swarar,[3] at til jämpcristhens nyttoghet oc siäla helso är mykydh bätre at radha oc dragha andra til at läsa honom, fför thy som agustinus segher, hwar godh

[1] *Här äro orden* är mykydh bätra *öfverstrukna.* [2] *Hds.* spaltaren [3] *Här ett dubbelskr.* at *öfverstruket.*

Digitized by Google

gärn*in*gh är gudeliken bön, oc thy göra the mykydh stora godgärn*in*gh som andra[1] draga til th*ä*nna helsa*m*ma | bön, som är wttaghe*n* aff the hälga sp. 2
läst. The göra oc wäl som th*ä*nna psaltare*n* säthia
fför synda booth j sc*ri*fftamalo[m], thy at the th*ä*r
m*ä*dh geffwa the*m* helsa*m*mastha läkedom, tha
skulu the th*ä*t ey bywdha, wtha*n* at enasth radha
the*m* th*ä*t, äpthe*r* theras eghe*n* godh wilia som
sanctus dominicus giordhe ¶ Jthem hwilkidh bätra
är dicta älla sc*ri*ffwa nakodh th*ä*t som j*om*ffru maria
psaltara til hörer, äller hono*m* prädica, th*ä*t bewisas
aff ꝑncti thomi[!] ordho*m*, at bätre är at dicta oc
sc*ri*ffwa än prädica, fför thy at te*n* som[2] dictar oc
samma*n* säthe*r* nako*n* godha*n* kännedo*m* älla lär-
do*m*, han är allas thera läreffadhe*r*, som sedhan
lärer andra aff hans dicth älla sc*ri*ffth: hwadan aff
th*ä*n som dictar äller sc*ri*ffwar, är swa som moyses
hwilken so*m* kwngiordhe aaron gudz ord, Oc prädicara ärw swa som aaron wndergiffwe*n* moysi,
¶ Thäslikis spörs, hwilkidh bätre är at läsa th*ä*nna
psaltaren, älla lära oc prädica fför androm[3], älla
sc*ri*ffwa th*ä*t som andra haffwa sa*m*man sath Th*ä*r
til swarar jak. äpthe*r* thy albärtus magnus segh*er*,
at alle hälga känneffädhrana sc*ri*ffwara, om the ärw 335
staddhe j nadhe*n*ne, tha | bör the*m* sa*m*ma äro oc sp. 1
krono som hälga doctoribus ffaa, hwilken krona som
kallas aureula, fför thy at tolka sc*ri*ffwara haffwa
största mödho oc ärffwodhe j hoghenom oc tank-

[1] andra *tillskr. i margen.* [2] *Orden* ten som *tillskr. ö. r.*
[3] *Först skrifvet* anandrom *men sedan rättadt genom öfverstr.*

Digitized by Google

omen, oc ämwäl j lecamenom, oc thär mädh som
offtast[1] hardasta ffrestilse aff diäfflenom, hwilken
som wil them hindra at the skulo ey scriffwa,
inskywtandhis j theras hog, at the skulu rädhas
syukdom oc wanskilse, oc j tässe mattho haffwa
the större ffförskullilse än the som läsa: prädica
älla lära androm, thy at tolke scriffwara ärw allas
thera lärara som prädica, oc ffförsta sak til allas thera
siäla helso, som wändas til gudh om theras scriffth,
oc wardha lofftakande[2] aff allo thy godho, som
nakon tidh wardher om theras scriffth, tha skal
man thät swa wndhersta, at om the thät ekke göra,
ffför paningha giroghet älla ffaaffängha äro, wthan
at enasth ffför gudz hedher oc siäla helso, Thäslikis
ffaa oc the stor lön, som tolka scriffth oppenbara:
wthwidha oc androm kwngöra, ffför thy som agusti-
nus segher, the ärw fforokarla, hwilka som thäs
hälga andha lärdhom ffföra til wärldena Oc alle
sp. 2 tässe som nw ärw op|räknadhe, skulu wärdzskylle-
liga wara j jomffru marie bröderskap, än tha at
the ey alle läsa hänna psaltara, tha lecowäl äru
the lica wid them j godhom gärninghom som
honom läsa, ffför theras lyffte oc godhan wilia
℄ Nw wil jak här sighia et besynnerlikidh ärandhe
aff thätta bröderskap, som jomffru maria siälff
oppenbaradhe enom sinom wän, nakrom aarom
sedhan swa seghiandhis, jak haffwer ffförwärffwadh
aff minom son, at alle the j thätta brödherskap

[1] offtast *tillskr. i marg. o. insigneradt.* [2] *Troligen felskrifning för* lottakande

Digitized by Google

ärw, skulu haffwa alt hymerikis härskap[1] til sambrödher, oc ämwäl allas thera hälga fförskullelse, j sinom liffs thima oc äpther dödhen, likerwiis som the waro närwarandis j wärldenne, saman scriffwada mädh them j thätta bröderskap, än nar han som thätta hördhe wndradhe här oppa Tha sagdhe jomffru maria til honom, hwi wndrar thu, at jak segher them wara sambrödher mädh hälgom mannom, mädhan thässe mine thiänara göra thät daglika j wärldene, hwilkidh hälge män altid göra j hymerike, thy är ey wndher at the fför mina bön skuldh ärw theras mädh|brödher j fförskullelse sp. 1
Thär fföre segher sanctus gregorius, at människionor skulu komma j the ängla kora, hwilkra ämbethe the öffwa j iorderike

336

Här segx hwilken jomffru maria psaltara band skulu wara Oc hwadh nittoghet the ffaa som bära Pater noster bandh xx capitulum

Här äpther är sighiande aff the nyttogheter, som the ffaa som gudelika bära jomffru maria psaltara bandh: fförstha är, at tha the bära pater noster ba[n]dh, glöma the ekke at läsa psaltaren A[n]nan tidh är thät nyttogth til raskaren fframskyndhningh, Tridhia tidh til at geffwa goth äpthedöme, til at läsa jomffru maria psaltara, thy segher jak sannelika, at om nakor bär jomffru maria psaltara bandh: ey aff skrymtelighet älla ffaffängha ära,

[1] härskap *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

wthan at enasth til at dragha andra til gudz thiänisth tha fförskullar han äwärdelikid liff, ämwäl om han aldrigh a[n]nadh goth giordhe, j samma mattho läsom wi j them oppenbarilsom, som teddhos the
sp. 2 wärdoghe ffrunne sancte birgitte, hwil|ken oc dageligha las jomffru maria psaltara mädh störstha gudelighet ¶ Här äpther röris spörsmal, om thät är höffwelikidh, at wärdzlika höffdinga oc ffrugor skulo bära psaltara bandh, til hwilkidh jak swarar, at tilbörlikidh, thy at them bör aa theras stadhga wäghna at geffwa enffalla almoganom äptedöme at wäl göra, Thäslikis är oc höffwelikidh, at kyrkyonna förmän som är biskopa oc andra prelata, oc allom renliffwis människiom bör oc thät samma göra, äpther thy kyrkionna lagh seger, at renliffwis människiom bör aff theras ämbetz wäghna at geffwa lekmannom goth äptedöme, thy at the ärw mera bwndhne til christi oc jomffru maria thiänisth än alla lekmen, thy mädhan enfalle almoghen kan them ey äptherffölia j atherhalle, lärdhom älla prädican, oc androm kyrkionna bönom, tha magho the them äptherffölia j thy, at the läsa jomffru maria psaltara Hwadhan aff ffindz scriffwadh, at en biskiop[!] j hyspania landh, hwilken ey förmatthe koma sin almogha til sanna gudz tiänisth, tha läth han göra sigh eth storth Pater noster bandh,
337
sp. 1 oc banth thät widh sit | bälthe, oc sagdhe til almoghan j sinne prädikan, swa stor är jomffru marie psaltaras dygdh oc wärdoghet, at jak som är en biskop, oc doctor in theologia: kyrkyonna lagh oc

Digitized by Google

kesara lagh, läs honom oc bär widh mith bälte, Oc *mädh* tolke mattho drogh[1] han hardastha almogha til gudz oc jo*m*ffru marie tiänisth Och saa jak fflere biskopa j tyslandh so*m* baaro jo*m*ffru maria psaltara oppenbarlika oppa theras hals, oc ämwäl gaff jak mangho*m* biscopo*m* oc prelatho*m* j the sa*m*ma landhe psaltara bandh, hwilken the baro *mädh* store glädhi oc gudelighet, opwäkiandhis andra til gudz oc jo*m*ffru marie tiänisth, Th*ät* är oc wetandhe at j sancti dominici dagho*m* war swa stor gudelighet til th*ä*nna psaltare*n*, j hyspania la*n*dh oc andro*m* landzskapo*m*, at naar som nakor skulie ko*m*ma j nakod ämbethe oc w*är*doghet, äller ophöghias j lärdho*m* älla wärldzleka kon[s]ther: älla geffwas j closte*r*, tha skullo the altidh fförsth läsa jo*m*ffru maria psaltara Thäslikis nar nakor skulle gaa til stridz: älla ffärdhas *mädh* köpslaghan[2] til landh älla wath[n] Oc ämwäl nar nakor skulle gaa til hyonolagx stadgha, tha skullo the fförsth läsa th*ä*nna psaltare*n* oc haffwa hono*m* när sigh Jak hörde | oc mangha gambla m*ä*nniskior, sp. 2 som sagdho sigh th*ät*ta haffwa seeth, oc fför sa*m*ma sak haffdo the bwridh psaltara bandh aff sino*m* wngdho*m* ¶ Än the*m* som spöria hwru dana th*ä*nna bandhe*n* skulu wara, j dyrhet älla ffärgho, the*m* swarar jak swa, at th*ät* höffwis wäl at the skulu wara ffagher, swa at the mogho täkkias the*m* som läs oppa the*m*, thy segher plato, otäk thingh göra ledo oc wä*m*milse, oc ffage*r* ti*n*gh losta hoghe*n*,

[1] *Hds.* dorgh [2] *Hds.* köpsalghan

Digitized by Google

thy haffs om högtidis dagha j the hälga kyrkio dyrare kalka oc mässo klädhe til gudz tiänisth, än om andra daga, Oc klärka oc diäkna stwdera oc läsa mykydh häller j ffaghra böker än j ffula, Nw fför thy, at thässa twa böner som är pater noster oc Aue maria, ärw ffäghersta brwdgummans ihesu christi oc brwdenna jomffru marie brwdha sangh[1], hwilka ffägherst äärw offwer alla j siäl oc lecama: nadh oc äro, thy är höffwelikidh at the tingh skwlo wara ffagher, som skwlo wara til theras
338 heder, enkanneligha the bandh oppa hwilkom thera
sp. 1 psaltare skal läsas Ey segher jak | aldra ffägherst wthan ffaghor, thy at hälghe män hyöllo medel j allom thinghom Oc ey skal thänna ffäghri[n]dh wara fför högffärdh skuldh älla ffaffängha ära, wthan at enasth til gudz oc jomffru marie hedher Än at the skulu wara ffagher och täk, thät oppenbaradhe jomffru maria siälff enom sinom tiänara, hwilken honom synthis nakrom sinnom, haffwandhis aldra ffaghersta psaltara bandh j sinom handhom, hwilkens psaltara ffäghrindh offwer gik alla stiärnors klarhet oc ffägrindh: talandhis til honom oc sagdhe, än tha at alla människior ärw ey mäktogha äller wärdogha, at bära ffagher psaltara bandh, tha är jak nogh wärdogh fför mik oc alla wärldena, Här aff ma wndherstas, at tolken psaltara bandh skulw wärdzskyleligha op höghias oc prisas mädh the hälge skrefft hwilkens stena ärw wttaghna aff beskodilsena bärgh The ärw oc lapides adiu-

[1] *Hds.* brwndha sangh

Digitized by Google

torii, giffwandhis hiälp moth philisteos som teknar[1] wärldena The ärw oc the sthena, *mädh* hwilkom dauid sloo golian som tekna diäffwlen, The ärw malogranata, | som hängdho j aarons klädhom, sp. 2
The ärw oc moysi tabernaculi wäghia bonadher, älla the märlor som oppehy[ö]llo bonadhen, The ärw oc trappor j iacobs stegha Oc the stena som salomons mönsther bygdhis aff oc iherusalems mwr The äru oc märlor j thät rökilse kar, *mädh* hwilko rökilse offradis gudhi j mönstridh The ärw oc the stora boghionas länkia, *mädh* hwilke gudz ängla bwndho diäffwlen oc kastado honom j hälffwithis dywp, The ärw oc the xii dyra sthena, *mädh* hwilkom hymerikis iherusalems grwndhwal är lagdher, thy at j thänna psaltara ärw xv sinnom xii, fför thy at altidh skal en aue maria läsas *mädh* hwarie Pater noster, fför wars härra pino, thy at brudhen kan ey skilias widh brwdgumman ¶ Nw maa nakor spöria, hwru jungffru maria psaltara band kwnno qwämeligha liknas them tinghom som nw aff sakt är[2]: thär til swarar jak swa, at the magho them liknas j wärdoghet, oc ey j nathura Hwadhan aff jak tror, at christi apostla fför gudelighet skuldh baro tolken bandh j wisso tal, ey segher jak thät fför ffwlla wisso, wthan milleliga tror, aff nakrom ärandhom som | iak seth oc sp. 1 339
hörth haffwär ¶ Thäslikis haffwär jak oc läsidh aff sancto eligio, at han giordhe eth säthe, j hwilko waaro ·l· oc c o cxv nagla aff gwl oc sölffwer, äppther

[1] *Hds.* tenknar [2] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

hwilko naghla tal en hälogh q*wi*nköns persona gudelika las jo*m*ffru maria psaltara, som sc*ri*ffwadh star in libro de mirabilibus mundi, hwi[l]ke*n* book som är j wismar, j magnopolensi härtogha döme hwar jak th*ätt*a las

Aff the nyttoghet som the ffaa som geffwa andro*m* jo*m*ffru maria psaltara ba*n*d xxi capi[tulum]

Nw ärw mange som spöria, om th*ät* är qwämelikidh oc ganghnelikidh, at geffwa andro*m* jo*m*ffru maria psaltara bandh, them som enkthe haffwa: hwilkidh jak bewisa wil m*ädh* mangho*m* skälo*m*, at th*ät* är mykydh nyttogh[t] at swa göra, fförsth m*ädh* thy at gudz lagh bywdha at almosa skal geffwas, särdelis the thingh som skulu wara til gudz thiänisth oc hedh*er*, som är at geffwa böker til gudz hedh*er* oc tiänisth, hwilke*n* th*ät* gör han fförskullar stor lön Sa*m*maled fförskulla oc the stor lön, so*m* andro*m* geffwa th*änn*a psaltara bandh, thy at the ärw lekma*nn*a böker oc ä[m]wäl lärdha
sp. 2 ma*nn*a, Somlike geffwa ffangho*m* ffö|do oc kläde, sökia sywka, ffrälsa ffanghna, j hwilko the göra mykidh wäl, än the som geffwa ffatigho*m* jo*m*ffru maria psaltara bandh, göra mykydh större godhgärm*ingh*, thy at j hono*m* bedhias tässa twa böner som är Pater noster oc Aue maria, j hwilko*m* i*nn*elykkis siälena ffödha oc ath*er*lösn: hwilkedh sanctus dominicus wäl wisthe, oc thy nar han p*rä*dicade

Digitized by Google

jo*m*ffru maria psaltara, tha skiffte ha*n* aldra riffligasth thässen psaltara bandh, thy at han haffde stwndho*m* stora säkia ffulla m*ädh* bandho*m*, hwilke*n* hono*m* sändhe greffwa h*ä*rtogha oc stora höffdingha, at skiffta m*ädh* the*m* som ey haffdo, hwilka psaltara han siälffwe*r* wälsighnade fförsth j the hälgha treffalloghetz na*m*pn, fför hwilkens tro ärw tre resor ·l· j th*ä*nna psaltare*n*: fförstha ·l· til gudz ffadhers hedhe*r*, The andra til gudz sons hede*r* som pinona toldhe Tridhie ·l· til thäs hälgha andhas hedhe*r*, hwilken som är alla hälgha ma*n*na kärleker oc ära Hwar fföre är nyttogare at geffwa the*m* som behöffwe*r* jo*m*ffru maria psaltara bandh, 340
än the gaffwo the*m* | tyio M gyllene, akra älla win sp. 1
gardha älla nakodh a[n]nadh tolkidh, nar som gaffwo*n*nas nyttoghet aktas Thy at m*ädh* tolko gaffwo dragx iämpcristhe*n* til gudelika böner, hwilka som ärw th*ät* högxsta godha som görs j wärldene, oc thy skulu the enkthe twäka, som tolken psaltara bandh geffwa til gudz hedhe*r* oc jo*m*ffru marie, at te[1] yw wisseligha skulo ffaa hw*n*dradha ffal lön j thässe wärldh fför hwa*n* psaltara Hwadhan aff iohannes de montthe sc*ri*ffwar, at en störsthe syndare warth ffrälsthe*r* ffran hälffwithe, mästh fför thy at han rifflegha skiffte th*ä*nna psaltara bandh j sino*m* liffs thima

Aff manghom ffalskom ffwndho*m* oc genstridogho*m* som göras moth the*n*na psaltare*n* sigh-

[1] te *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

ia[n]dhis honom wara wiskipilse oc fframffoshet draffwäl oc dröma xxii Capi[tulum]

Sanctus agustinus segher, at the hälgha scriffth oc kyrkiona sacramäntha haffwa än til thenna dagh lidith genstridh aff jwdom oc kättarom, oc ffalshet[1] oc ondzsko, ffakunnoghet oc darskaper
sp. 2 haffwa altidh strit moth gudz sanhet, ffran wärl|denna ophoff, oc än skulu göra til hänna ändelykt Hwadhan aff scribe oc pharisei, som waro clokasth j laghen oc bästh lärdhe j the hälga script, fforo wille j gudz käntzslo oc wordho alzstingx blindhe gio[r]dhe, ämwäl j hans oppinbara järteknom, seyandhis honom wth driffwa diäffla aff människiom j diäffla höffdingans belsebubs nampn, Swa göra nw manghe, sighiandhis mangh tingh moth jomffru marie psaltara, somleke seghia at han är nyleka optaken oc ey stadffästher: til hwilkidh jak swarar, än tha at han är ny fför sin opnygilse skuld, tha är han mykidh aldrogher j sinne begynnan oc ophoff, Än the som sighia, at thänna psaltaren är ey stadffästher aff the hälgha kyrkio: oppa them wndrar jak storligha, hwar thera wnderstandilse ärw, fför thy som mangha stadz bewisas j thässe bok, at thänna psaltaren är ey annadh än gudz ordh, som är pater noster oc ängelsens bebodilse, äller tykker edher, at Pater noster är ey stadffästh aff the hälgha kyrkyo, äller jomffru maria bebodilse, aff whilke swa stor högtidh hals

[1] *Hds.* flashet

Digitized by Google

j the hälga kyrkyo, thy at hon är mankönsens 341
ather|lösilse opbörian oc ophoff som beda segher sp. 1
Ämwäl ärw mangh brödherskap stadffästh aff the
hälga kyrkyo, hwilken som hallas j iomffru marie
bebodilse högtidh, oc androm hännas högtidhom, j
hwilkom som är delaktoghet aff nakrom mässom:
hwru myklo häller är thätta bröderskap stadffästh,
hwilkid som offwärgar all bröderskap, thy at j thy
är ey at enasth lottakilse aff nakrom mässom, wthan
ämwäl aff allom them godhom gärninghom som
göras j thätta bröderskap Thär offwer är thätta
bröderskap stadffäst aff wars [härra] ihesu christi
ordhom, hwilken han sagdhe j lästhinne, geffwen
oc edher skal geffwas, oc annarstadz segher han,
thu skalt älzska thin nästha som tik siälffwan, oc
gör swa androm swa som thu wilth siälff haffwa
Nw fför thy, at wi[1] wiliom gärna wara lottakandhe
aff annars godho fförskullilsom, oc wara mädh
them j thera hälga samqwämdh, thy bör os thät
samma androm wnna, som wii wiliom siälffwa haffwa
¶ Än thän som segher thätta brödherskap wara
wiskipilse: fframffoshet älla dirffwe, gudh fför-
late tik the dirffwena[2] oc smälighetena, jak wille
at thät ware[3] ekke gudz | hädilse, äller moth christi sp. 2
kärlek äller hälgasta jomffru marie loff: än[4] thu
som segher at thät är fframffoshet äller dirffwe,
mik tykker at j tik siälffwom är större fframffos-
het, mädhan thu dirffwis korra moth swa hälghom

[1] wi *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* driffwena [3] ware *tillskr. i nedre marg.* [4] *Härefter ett felskr.* thät *öfverstruket.*

Digitized by Google

ärandhom, tik siälffwom oc androm til skadha, hwarfföre om thu wilth ekke siälffwer göra thät goth är, tha math thu latha aff at hindra andra mädh thinne dirffwe ¶ En annar genkorrare segher: oin thänna pealtaren ffaar fframgangh, tha offwergiffwär ffolkid andra gudelighet, oc the both som them säthz j scrifftamalom Täslikis skulu[1] klärkana fförsma sina tidher, oc swa om sidhe skal all gudelighet alzstingx borth tappas för thänna psaltaren skul, badhe j lektom oc lärdhom, jak wndrar oppa tik som swa tallar, om swa är at thu haffwer thin sinne: hwi röris thu tha aff swa ffanytthom rädogha: än ästh thu weth lös, tha maa tolken gälniska tik förlatas, Hwadh ey wilt thu at enghen skulle läsa pater noster oc aue maria, wthan
342 sp. 1 j präs|ta tidhom älla synda both, jak radher tik at thu tak tik til wara, at domen wändis ekke oppa tik siälffwan, för thy at enghen j thätta bröderskap bindz til at läsa thänna psaltaren, wthan the siälffwa wilia aff kärlek oc gudelighet, wthan all bindilse til nakra syndh Oc ey skal nakor för hans skul försw*m*ma nakodh thät som them bör at göra Hwadhan aff bernardus segher, the böner som wi taghom os siälffwe, the hiälpa os, at wi skulom thäs gudelicare oc nytteligare bidhia almäneligha kyrkyona böner Thäslikis radha os alle doctores, at öffwa särleka böner mädh them som wi ärom pliktogha at läsa, ¶ Än nw ffinnas nakre j blandh klärkeridh som swa sighia, om thätta bröderskap

[1] *Hds.* slulu

Digitized by Google

skal wara j naghor closther, tha offwer geffwa alle sina sokna kyrkior, oc löpa til them j clostromen ärw, swa som[1] til sina mädhbrödher, oc swa misthom wi wara rettoghet: som är likstol, offer, mä[s]sopäningha oc annadh tolkedh, til kyrkyona ffördarff Käre brodher jak radher tik, at thu tagh | op thätta sp. 2 bröderskap, oc prädica thät j thinne sokna kyrkyo, och swa skalt thu ffaa thät thu rädis at mistha, oc än[2] mykydh mer, Thu skalt oc wetha, at jak wet allaredho mer än ·1M· människior, j fflere landzskap oc städer, aff aldra handa stadgha, och manghe aff them ffaa oppenbarilse aff gudhi, oc ärw aff the hälgasta människiom som nw ärw j wärldene, alle tässe haffwa giffwidh mik sin wilia oc samtykkio, at jak maa bytha oc skipta allas thera ffórskullelse mädh allom them som inscriffwas j thätta brödherskap, thy geffwer jak tik samma lottakilse Oc ämwäl swa mykydh som jak fförma j warom härra ihesu christo, anthwardha jak tik sama maktena, at thu math jn scriffwa j thätta bröderskap, hwem thu wilth swa som jak Och ey at enasth tik, wthan ä[m]wäl allom androm kyrkyona ffórmannom, som siäla styrls[3] haffwa äller här äpther kwnno ffaa Ey skalt thu oc thänkia mik thätta göra aff nakre kyrkyona til dömandhe makt, wthan at enasth aff gudelikom kärlek, oc alla brödher oc systra samtykkyo oc godhwilia, oc om thu wilt ekke haffwa[4] thätta bröderskap j thinne sokna kyrkyo

[1] som *tillskr. ö. r.* [2] än *tillskr. ö. r.* [3] *Hds.* stryls
[4] haffwa *tillskr. i nedre margen o. insigneradt.*

Digitized by Google

343
sp. 1 tha dröffs | ekke om thät görs j androm kyrkyom[1] til siäla helso, thy at jak haffwer hört aff manghom kyrkyo härrom, at sedhan thera sokna ffol[k] warth in scriffwadh j thätta bröderskap, tha wth gaffwo the tiionda oc andra rättoghet mädh godom[2] wilia Tästementh oc gaffwor. som the haffde orättheligha innehallidh, wth gaffwos mädh storom kärlek ¶ Jthem en annar ilzskoffuller genstridare korrar j moth thätta bröderskap sighiandhis, om ffolkedh skal swa samman scriffwas hwar wedh seth nampn j thätta bröderskap, tha är rädandhis at ther aff maa wardha twädräkt missemia, oc kan ske at tolken samqwämd j sinne enbändoghet maa göra stridh oc mykydh annad onth almoganom til bedröffwilse, oc än tha at thät sker ey än, tha ma thät här äpther wändas j storan wadha O owen, jak rädhis at thu mädh thinom ordhom gör störstha missämio oc twädräk[t], thy at thu wilt skilia människiona ffran karlekenom, korrandhis moth thänna hälga jnscriffning, som bewisth är mädh mangom skälom, thy at tolken kärlekx
sp. 2 samffögilse kan ey göra | misdräkt, oc ey skal jomffru maria til städhia, at hännas tiänara skulu ffalla j nakra missämio, älla dröffwilse, hwilke fför gudz oc jämpcristens kärlek skuldh lata sigh inscriffwa j thätta bröderskap, fför thy thän som är mädh christo, han kan ekke skilias ffran honom ¶ Än är en annar ffooldiärffwer, stridandis moth thätta bröderskap, rördher aff enghom skälom.

[1] *I* kyrkyom *är* r *tillskr. ö. r. med rödt.* [2] *Hds.* gododom

Digitized by Google

wthan aff sinne eghne ondzsko sigiandhis, jak wil ey höra thänna psaltaren älla thätta bröderskap, thy at thät är jnthe wthan draffwel oc dröma, ey häller täkkis oc mik tässa twa böner som är Pater noster oc Aue maria ¶ Ämwäl äru oc manghe andre som sigia, wi ärom hindradhe j manghom androm ärandhom. oc wanmaktoghe aff krankdom, thy fförmaghom wi ey läsa thänna psaltaren, thär ffore wiliom wi ey höra thänna psaltaren, oc mangh tolken ordh kwnno nw adams barn opffinna; hwilkom jak swarar, at jak aktar engen at nödgha til at läsa thänna psaltaren, wthan anamma thän som wil, tha wil jak wttrikkia ffor edher diäffwlsens äggil|se som hindra wil gudz wäna gudelighet, oc wändha thera hiärta ffran gudz tiänisth, thy at han astwndar altidh at optändha j människiona hiärta mistanka oc hat moth thässa twa systra som är sa[n]nindh oc gudelighet Oc än tha at wi fförmaghom ey at athertäppa theras mwnna som tala oc korra moth sannindenne, tha lekowäl maghom wi bewisa theras ordh wara lyngh, thy segher basilius. ondha människior fförmagha bedröffwa godha, ä[m]wäl räthwisa gudz wäner, swa som jwdana giordhe warom ffrälsara. tha lekowäl fförmagho the engaledhis dräpa gudz dygdh, äller hans sannindh til enkthe göra, än tha at the them miswördha oc motekorra. Än gudz wäner som waro patria[r]cha, propheta, oc hälga apostla. räddos enkte ondha människio haat, wthan striddho mädh alle makt in til dödhen ffor dygdh oc sanni[n]dh

344 sp. 1

Digitized by Google

¶ Än thu som segher at thänna psaltaren är tik ey nyttogher, oc at tik ey täkkis tässa twa böner som är Pater noster oc Aue maria. tik swarar jak. at
sp. 2 swa som yrtagräs | täkkis ekke timbermannom, thy at thät tiänar ekke til teras gärningh, än läk- 5
iarom oc androm wisom mannom som wetha thera dygdh, ärw the ganska täk oc nyttogh, j samma mattho är om thänna helsamma psaltaren, än tha at han täkkis ekke tik, tha täkkis han them som wetha hwadh nyttha oc gangh som aff honom kom- 10
ber,[1] thät thu segher at om thänna psaltaren ärw scriffwen mang oppenbarilse. hwilken ey ärw pröwadh älla stadffäst aff the hälga kyrkyo, thär til swarar jak swa. at om thär ware än enghen oppenbarilse, tha matthe thu tro gambla hälga ffädhrena 15
ordh, oc bewisningh som the haffwa scriffwadh om thänna psaltaren, ¶ Än the oppenbarilse som lydha oppa jomffru maria psaltara, ey segher jak them wara oppenbarlegha stadffästh aff the hälgha kyrkyo, wthan milleligha troandhe, anthwardan- 20
dhis them hwars ens gudelighet som them läsa älla höra, swa som mangha stadz ffins scriffwadh j
345 hälgha läreffädhra böker mangh iärtekne oc äpther-
sp. 1 döme, hwilken ey ärw stadffästh aff the | hälgha kyrkyo, ey skulo the fför thy dömas wara ffals 25
älla ogil, om the ärw ey moth kyrkyona laghom ¶ Thu skalt oc wetha, at jomffru maria talade til en sin wän swa sighiandhis: jak segher tik sanneligha, at jak haffwer förwärffwadh aff minom

[1] *Härefter är ordet* Än *utskrapadt.*

Digitized by Google

son störstha afflat them som läsa min psaltara, oc ey skulu the komma til nakra pino äpther dödhen, än om swa är at the komma j nakra pino, tha skulu the ganska litla stwndh thär bliffwa, thy at fför thän litla thyman j hwilkom the läsa min psaltara, haffwer jak fförwärffwadh[1] största skärslo eldz pino wtsläkkilse, Än hwru mykydh afflat jomffru maria sagdhe sigh haffwa fförwärffwad thät säther jak ey här, at thät skuli ey synas otrolikidh

Hwru the som hindra oc hatha[2] them som läsa thänna psaltaren. liknas widh mykydh onth

xxiii Capitulum

NW är sighiandhe aff them, som aff rätthe ondzsko oc affwndh stridha moth jomffru maria psaltara, oc fförtala thätta bröderskap, sighiandhis thät wara ffals oc fflärd, aff siälffwiliandhis ffakunnoghet, som kallas oppa latina | crassa et supina, thät är, the wetha sp. 2 enkte oc enkte wilia the wetha, wthan ärw altidh redoboghne at mothe korra. Enfalloghom oc gudelikom människionom til dröffwilse Än tha ärw the wndantakne, som aff natwrlighe wanskelighet här j mothe stridha: äller oc fför thy at the wilia wetha wissare skäl här oppa ¶ Än the som aff rätthe ondzsko korra här j moth, hallandhis sigh wisare än[3] andra, the magho liknas them drakanom aff hwilkom

[1] *Ursprungligen har skrifvits* fförwärffwärffwadh *hvarefter det först skrifna* wärff *öfverstrukits.* [2] *Hds.* hatatha [3] än *tillskr. ö. r. m. rödt.*

Digitized by Google

scriffwas in apocalipsi, görandhis stridh mothe qwinnone: hwilken mädh sinne rompo synthis dragha tridhie delen aff stiärnomen Swa göra tässe stridh moth jomffru marie, dragandhis gudeligha människior ffran hänna tiänisth, mädh sinne förbannade twngho, oc sändha them til jordena, thät är[1] til mistro oc ogudelighet ¶ The ärw oc like them ormenom som swek förstha föräldrana Thy at the mädh sinne wär[l]dzslighe klokhet swika gudelika människior, driffwandhis them aff paradis. thät är aff jomffru marie thiänisth ¶ The ärw oc swa som
346
sp. 1 thät wärsta dyw|ridh som är affwnden hwilken som ffördreff josep, säliandhis honom til egypto land, swa hata oc tässe oc borth driffwa aff sino landhe jomffru maria tiänara som prädica oc läsa hänna psaltara, ¶ Thänna psaltarens hindrara ärw oc like them sändebodhom, som israels söner[2] sändho at skodha thät loffwadha landhit, hwilke ffalskeligha sagdho för them, aff hwilko almoghen warth swiken, oc korradho mothe gudhi oc bliffwo dödhe j ödhnedh ¶ The ärw oc like athor, hwilken för sina giroghet lönleka togh naakodh aff iericho stadz tinghom, mädh hwilko han dröffde allan almoghan, oc thy warth han stenkadher Swa dröffwa oc tässe enffallogha oc gudeligha människior mädh theras suek oc ondha akt, thy magho the rädhas, at the skulu bliffwa stenkade äller oc opbrännas mädh alth thät them til höre ¶ Thässa sanhetzsens mothe stridara ärw oc like fenenna elchane hwstru, hwilken

[1] är *tillskr. ö. r. m. rödt.* [2] *Hds.* soner

Digitized by Google

spee giorde aff annam samuelis modh*er*, som gude-
lighen p*ro*phetissa war, oc th*ä*r fföre ffik tässen
ffenenna fförba*n*nilse Th*ä*r offw*er* ärw tässe | swa sp. 2
som heli, hwilken som sagdhe th*ä*n*n*a hälogha
5 q*wi*nnona annam wara drwkna, tha ho*n* badh i*n*ner-
legha til gudh: swa tänkia tässe th*e*m wara som tiäna
jo*m*ffru maria j h*ä*n*n*as psaltara, thy skulu the
sigh wakta fför bradho*m* dödh, Tässe motkorrara
tagha oc owördeligha oppa jo*m*ffru maria, hindran-
10 dhis h*ä*n*n*as loff och äro, m*ädh* hwilko the dröffwa
almoghan swa som oza giordhe, hwi[l]ken som
hindradhe at gudz ark kom ey til iherusalem, wthan
bleff j obededom j gethei hwse Swa göra oc tässe,
läghiandhis sigh win om, at jo*m*ffru marie tiänisth
15 skal koma j glömsko oc fförsmädilse ¶ The ärw
oc swa so*m* manasses, hwilke som drapo gudz
p*ro*pheta oc nedh*er*slaandhis gudz lagh ¶ The ärw
oc like nabogodonosor, hwilken som nederbröth
hälga staden iherusalem oc gudz mönsth*er*: thy
20 at the hatha ihesum christum oc hans wärdogha
modh*er* jo*m*ffru maria, oc dräpa gudz almogha m*ädh*
theras ordho*m* oc ondha äfftherdömo*m*, oc leda th*e*m
til babilonie hectilse, th*ät* är äwärdeliken ffördöm-
ilse Thy är th*e*m radelikedh, at the göra boot oc 347
25 bätringh fför theras arg|het oc syndh*er*, swa fframth sp. 1
adh dödhen komber ey offörwara*n*dhis oppa th*e*m,
oc tha skulu the öndzska thyma oc ey ffaa ¶ Thässe
ärw oc swa som herodhes, hwilken som drap the
menlösa barnen, oc dreff christum oc mariam til
30 egiptolandh Swa dräpa tässe enffalla mä*n*niskior

Digitized by Google

mädh sino snödha äpterdöme, oc nödgha them ffran gudz oc jo*m*ffru marie tiänisth Thy är radelikidh allom cristhno*m* mä*n*niskiom, at the förwaren sig at the ey korren älla danthe*n* moth th*ä*nna hälga psaltaren, swa fframth at ey skuli komma offwer them alla the plaghor som the haffwa förskulladh, som nw ärw opräknadha

Aff theras loff oc pris som förswara prädica oc wtwidha th*ä*nna psaltare*n* xxiiii [capitulum]

Här äpther är nw sighia*n*de aff theras loff oc pris, som prädica wtwidha älla förswara th*ä*nna psaltaren, för thy the ärw swa som the ängla, som altidh standha j sins skapara kärlek oc loffwi The ärw oc j gudz dyrkan swa som th*ä*n godhe abel Oc swa som säth gudz na[m]pn op högiandis, The ärw oc swa som abraham ffrälsandhis sit ffol[k] aff hedni*n*ga*n*-
sp. 2 na händher, oc warda | the ffädher til fflere söner j sa*n*ne gudelighet Thässa graffwa oc häloghetzsens oc wälsignilse*n*nas brwn m*ädh* ysaac, The opresa oc jo*m*ffru maria psaltaras stegha m*ädh* jacob, om hwilken syndara skulu opstigha til hymerikis, The saa oc m*ädh* jacob siäle*n*na aaker, thy skulu the opskära aldra ymneligastha sädh, The ärw oc swa som josep, skifftandhis mällan almoghan andeligha oc gudeligha sädh ℭ Thässe ärw oc älzskelighe swa som moyses, waktandhis gudz ffaar som ärw cristhna mä*n*niskior, Oc swa som moyses giorde wnderlighen tingh, m*ädh* sino*m* qwisth älla wandh

Digitized by Google

j egipto Swa göra oc tässe wnderlighen thingh, *mädh* theras qwisth som är jo*m*ffru marie psaltare, bortdriffwandhis alzskona syndh[e]r plagha oc nedertrykia orena andana ffrälsandhis gudz wthwalda wäner aff egypti häktilse, th*ät* är aff th*ä*nna w*ä*rldena wadha, ledandhe th*em* om synda bätringh til th*ät* loffwadha landhit, som är til äwärdeligha äro The hänta oc hwngrogha moghano*m* hy*m*melslika | ffogla th*at* ärw dygdh*er* Och wtdragha aff harda syndenna haldh taaranna watnz källo, ledandhis gudz söner til garisim bärgh, th*ät* är til äwinneligx wälsignilses bärgh ¶ Thässe ärlegasta sanhetzsens wärnara ärw oc swa som iosue, h[w]ilken so*m* leddhe gudz almogha j th*ät* landh, som gudh haffde loffwadh theras ffördldro*m* Swa göra oc tässe, thy at the dragha gudz almogha til sanna gudz dyrkan ¶ The ärw oc gudz stridz män swa som samuel, ledandhis syndara til sanna gudz känslo, The ärw oc like starkasta dauidh, hwilken m*ädh* slyongha stenom drap goliam: swa dräpa tässe di[ä]ffwlen m*ädh* jo*m*ffru maria psaltara ¶ The älzska oc laghen swa som elyas, oc fförwärffwa ellen aff hymelen, th*ät* är then hälga andha j mangha människio hiärta, hwilken som borth älther alla willo oc wantro ¶ Tässa ihesu christi oc jo*m*dfru maria älzskara[1] ärw oc like jeremiam propheta, hwilken so*m* baar järnlänkio om sin hals: swa bära tässe jo*m*ffru maria psaltara, m*ädh* hwilko*m* the | atherkalla syndara til syndabätringh ¶ The ärw oc like

348 sp. 1

sp. 2

[1] *Hds.* alzskara

Digitized by Google

daniel, altid warandhis j gudelikom bönom ¶ The ärw oc like zorobabel, hwilken som wth leddhe israelis söner aff babilonia ffängilsom: swa göra oc tässe wtledande synd[a]ra om synda bätring, aff diäffwlsens ffängilsom, görandhis them til gudz söner ¶ The ärw oc like prophetomen, altidh prädicandis gudz ordh, oc oplysandhis almoghan ¶ The ärw oc ängilsens gabrielis stalbrödher fför thy at the offta helsa jomffru maria mädh the samma helsa mädh hwilko ängelen helsadhe[1] hänne, tha han bodadhe hänne christi mandoms anammilse, ¶ The ärw oc like christi apostlom oc kännäswänom, thy at the altidh prädica oc beskärma thänna thu hälga ewangelium, som är Pater noster oc Aue maria ¶ Tässe ärv[2] oc sanneligha christi äptherffföliara, thy at the älzska tässa twa hans yppersta ewangelii böner, oc altidh mädh them loffwa härran ihesum christum, oc hans wälsignadha modher jomffru maria Thy är them radelikidh, at the bliffwe ffram
349 halloge j tässo gudz oc jomffru marie loffwi, at
sp. 1 the om sidhe maghe loffwa them[3] | äwärdelica j hymerikis äro mädh hälghom änglom oc allom gudz hälghonom Thät wnne os oc giffwi samme härren ihesus christus mädh sinne wälsignadha modher jomffrw maria, hwilkom som wari loff hedher oc ära aff allom creatwrom äfför wthan ända Amen

---

[1] *Härefter ett dubbelskr.* helsade *öfverstruket.* [2] *I* ärv *är* v *tillskr. ö. r.* [3] *Härefter ett felskr.* äwädeli- *utelämnadt.*

Digitized by Google

Rubrica Här börias doctor alani de rupe predican äller begynnilse j tridhie bokenne sententiarum Hwilken ffödd*h*er war j britania oc ingiffwen j eth clost*er* j ffrankarike tha han warth giord*h*er til baccalarii in theologia j rostok aarom äpth*er* gudz byrdh M cd lxx oc oppa th*ät* fförsta [1471] oppa sancti agustini octaua J hwilke prädican han wnderlica wth tydh*er* ängilsens helsa wärdoghet Oc är th*ät* wetandhe at nar thänna prädican giordhis waro th*är* när stadde manghe aff swerikis rike j bland hwilka war hederliken ffader mästh*er* iohannes mathei hwilken sedan warth ingeffwen j watzstena closth*er* oc blef[1] sedhen conffässor th*är* samma stadhz hwilkens siäl gudh äwärdelica nadhe

Qui conuertidh petram[2] ia staghna aquarum et rupem in fontes aquarum Han wändh*er* hallena j standandhe träsk älla wantn | Oc bärgx klintar sp. 2 j fflytande källo Hederwärdoghe härre, doctor j the hälgha skreffth, oc tässe hälghe almännelige stwdii rostokcensis förstandare, styrare oc radare Oc andre doctores, mästara, baccalarii, oc andre stwdenth*er*, bade andelighe oc wär[l]dzslike, ophögdhe swa som leffwandhis källor, grwndade oppa hallenne som är christus, mik altidh älzskelige swa som thän höffwiske doctor Petrus blesensis talar j sinne prädican aff jomffru maria swa sighiandhis Jomffru maria hon är the hal, aff hwilke syndaren

[1] *Hds.* belf [2] *Hds.* petran

Digitized by Google

swgher honogh oc smör til sinna siäls oc lecama helso, sannastha läkedhom oc leffwandhis wantn. til syndenas snarastha rensilse. törsthens wtsläkilse, oc siälena oc lecamans gangh oc bestandh. latandhis them springha äpther thätta wsla liffwidh til äwärdelikidh liff ¶ Nw oppa thät at jak brodher alanus de rupe matthe aff the hälgha skreptz bärgx högelighet j minne owärdoghe ophögilse til baccalariatum, skänkia them wisdoms wantn som höra skulu,
350 til at rensa them som orene ärw, wth släkia törsten
sp. 1 j | törstoghom. oc hela sywkdomen j krankom, hwilkidh war hälgasthe ffadher sanctus agustinus withnar. hwilkens ottondhe dagh j dagh är, at helsamlikidh lärdoms oc wisdomsens wanthn opreser dödha, helar kranka, rensar orena, läker sywka, Nw fflyr jak til thät sötasta bärgith jomffru maria, hwilken os ffödde wisdomsens källo[1], gudz son, aff hwilkom scriffwas, jak wiisdomsens källa. bor j högxsta högdenne Helsandhis hänne mädh ängilsens helsa. aff ödhmyukt hiärta. oc glädis ffullo rösth sighiandhis Hel maria ffwl mädh nadh, härren är mädh tik, thu ästh wälsignadh offwer alla qwinnor, oc wälsignadher är thins liffs ffructh Jhesus christus sandher gudh oc sandher man, hwilken thu jomffru oc modher affladhe aff them hälgha andha, tha thu swaradhe gabrieli thässen helsammasta ordhen See gudz thiänista qwinna wardhe mik äpther thino ordhom Amen Giff mik nadena nw helsamligha begynna Oc thässom som närstandhe[2]

[1] *Hds.* klällo [2] *Troligen felskrifning för* närstaddhe

Digitized by Google

ärw. makt til at dygdelika höra et cetera ¶ Qui
| conuertit petram et cetera Hederwärdoghe härre sp. 2
doctor. wisdomsens hal, hwilken mik haffwer giff-
widh honogh aff thins wisdoms bäkiom, oc andre
wärdoghe härra som ären pryddhe oc orneradhe
mädh wisdomsens dyrom stenom, som edher weter-
ligith är, at hälgasta treffalloghet om sin tiänara
moysen wmwändhe j ödhnenne haardasta hal j
fflytande wantn, oc torrasta bärgh j leffwandhis
källo.[1] som täxthen lydher Hallen är christus. som
paulus apostolus segher Hwilken hal som glosa ordi-
narii segher, är omwändh j standandhe watn,
om mykla almogans helsamlica omwändilse Oc
bärgit är oc om wänth j fflytandhe källo, som ärw
vii kyrkyona sacramentha, som ambrosius seger,
de sacramentis. Moraliter. christus oc jomffru maria
wändha haardastha syndara, hwilke som ärw swa
som haardastha bärgh oc hal. j leffwandhis watn
oc idhrogans fflytande källo Oc j sanna gudelig-
hetz oc ffwlbordeligha snillis brwn Oc som wi
wnderstaın j natwrlike mattho, at altidh fflyther
watn aff höghom bärgom oc klinthom. Christus 351
som är hal oc bärgh warandhis j sinne | guddoms äro, sp. 1
wm wänder hallena oc bärgh klinta j fflod oc käl-
lor, tha han lather siälena springha til äwärdelikid
liff, som crisostimus sigher ¶ Nw hederligasta
härra oc ffädher, j ffäm handa mattho maa the orden
wnderstandas, som jak haffwer mik fföretaghit,
som är han wändher hallena j standandhe watn, oc

[1] *Hds.* klällo

Digitized by Google

bärgklinten j fflytandhe källo, thy at hallen haffwer ffyra handha egelighether, fförsth loffwärdogha stadoghet som ey kan fflatlegha röras, Annan tiidh bliffwer thät stadogth som bygghis oppa hallenne Tridhie tiidh tol hon at hon trampas wndher fföterna: ffiärdhe tiidh ärw the hws bätre som byghias oppa hallenne, thy at rikedomana ärw bätre fförwaradhe j them Hwar fföre hederligha härra: bärgith som är christus til hiälpandhe, oc hallen som är ängilsens helsa mädh standandhe ¶ Jak broder alanus de rupe, swa som christianus aff christo, äpther twa böker in sentenciis, aktar göra ffyra tingh, äpther theras sedhwänio, som skulu göras til baccalarios j the hälgha scrifft ¶ Försth wil jak bethe the hälgha skriptz loffwärdogha
sp. 2 stadoghet, ffram | säthiandhis hännas ffämptan loff, som ärw ängilsens helsos wnderligha wärdoghether ¶ Annan tidh aktar jak disputera, fföre säthiandhis wederkännilse swa som grwndwaal, oppehallandhis thässa gärningh i bärgheno christo, Tridhie tidh skal jak op räkna somlika mästara meningh, oc thässa bärgx trodilse älla trampilse, Fiärdhe tidh skal jak ffram säthia nakor märkelighen skäl, grwndath j ängilsens helso bärgh, aff hwilko är opwägxth alla wärldena rikedoma oc kräselighet ¶ Nw oppo thät at thätta maa thes bäther wnderstas, wil jak thät wth tydha mädh them thinghom som bärgom til höra, hwilken som ysidorus segher haffwa ffira egeligheter Försth haffwa the stadogasta höghet, räkiandhis sigh op moth

Digitized by Google

hymmelen, hwi[l]kid bewisas j fförsta bokenne säntenciarum, som är aff the hälga treffaalloghetz obegriplighe makth oc högxsta wärdoghet, aff hwilko apostolen paulus segher O gudz wisdoms: snil- 352
lis. oc rikedomma höghet, hwru obe|gripligha ärw sp. 1
thina domma oc lönligha thina wägha ¶ Annan tidh haffwer bärgith stora widhet, swa at städer oc palacia magho byghias oppa them, som bewisas j andre bokenne sentenciarum, j hwilke som scriffwas wärldena skapilse, oc hännas sniällasta styrls oc bewarilse, oc alla synda nederffal oc ffördarffwilse, oc thät märkis tha som segx, han wä[n]dher hallena j standandhe wanth,om hwilkidh som wnderstars all kreatwr ¶ Tridhie tidh tagher bärgith fförst j sigh stiärnornas wnderligha klarhet, oc sedhan giffwer thät androm, thy at thät haller j sigh mangha dyra stena sken, som bewisas j tridhie bokenne sentenciarum Oc thät märkis nar som segx, han wänder bärgit j fflytande källo, ¶ Fiärdhe tidh haffwer bärggith mangra handa trä oc yrtha wnderligha ffructsamlighet, hwilken nyttog ärw til alzskons läkedom, Oc thät är fför thy, at bärgit dragher til sigh jordenna kraffther som kringh om thät ligher, thy haffwer thät | som a thy wägxser, sp. 2
mera ämne til at moghnas, oc är swptidelikare thy at thät är rensadh aff stiärnonna dygdh, oc thy är altidh sötare ffrwkth oc kraptogare yrther oppo bärgomen än j dalomen, som lyusleca bewisas j ffiärde bokenne sentenciarum, hwilka ffyra böker wärdoghe ffader biskop lumbardus j paris

Digitized by Google

skreff oc samman satthe Hwar fföre hederwärdoghe härre doctor, oc fflere härra oc mästara som stwderen j the helgha skrefft Hwru nyttogh oc älzskelighen the hälgha skrefft är ware ffakwnnoghet, hwilken oc lärer at opfinna, J thät fförsta oc ffämptandhe distinccionibus, j tridhie bokenne sentensiarum: aldra högxstha bärgh, hwilked som haffwer j sigh alzskona rikedoma oc klarhet Oc nar wi haffwom thätta bärgh, tha haffwom wy[1] ymneligha all godh tingh Thätta ärlega oc dyra bärgh är ängilsens helsa, hwilkidh som är högx[t], widasth, klarasth oc ffrwktsammasth: mädh sinne höghet oplyptandhe alla til hymerikis: mädh sinom widlek alla oppehallandhis: mädh sinne klarhet alla oplysandhis: mädh sinne ffruktsamlighet alla widerkwekiandhis oc mättandhis, | O älzskeligastha bärgh til tik fflym wii, oppa thät at wii maghom frälsas aff allom wadha, J tik skulwm wi sthaa, at wii ey twinghoms j dröffwilsom. Tik skwlom wii altidh skodha, thy aff thinne klarhet wardhom wi skinandhe swa som morghon[2] stiärna J tik skulom wii tagha roo oc hwilo, oc tik altidh älzska, at wii maghom ymneliga rike wardha aff gudhz hws ffruktsamlighet, at war omgängilse wardhe ey j iorderike wthan j hymerike: Aff tässa bärgheno tallar agustinus j enne ffagherste sermone, som han samman satthe aff ängilsens helso swa sigiandhis, hwadh skal jak sighia aff bärghom, hwilken the helgha skriffth opräknar Oppa synai bärgh

353 sp. 1

[1] wy *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* morghom

Digitized by Google

waaro[1] gamblo laghen giffwen, Än j ängilsens helsos bärgh ärw nyghia laghen giffwen, Oppa garisim bärgh är giffwidh fförbannilse Än oppa ängilsens [helsos] bärgh är giffwidh wälsignilse Oppa bärgith hor iordadhis aaron Än oppa ängilsens helsos bärgh ffödes gudz son Oppa libani bärgh wägxser aldra handa yrther, Än j[2] ängilsens helsos bärgh jnnelykkis alla hymerikis oc jorderikis läkedoma Oppa | moria bärgh är gudz mönsther bygth Än oppa ängil- sp. 2
sens helsos bärgh är gudz son worden man Oppa bärgit[3] tabor synthis the hälgha treffalloghetz ära Än oppa ängilsens helsos bärgh war guddomen til ffögdher mandomenom Thässen ordh oc annor fflere sigher agustinus aff ängilsens helsa, ¶ Nw är wetandhe at thätta klarasta bärgith som är jomffru maria helsa, haffwer j sigh xv hwffwodh ordh, som teknas mädh xv stenhwggara bodher Oc xv dyra stena, thy at scriffwadh är aff jomffru maria, at hon är prydh mädh alzskona dyra stena Nw fför thy at j hwiarie aue maria ärw xv hwffwodh ordh som märkis mädh xv dyra stena, tha är j hwiariom psaltara MM cc oc ·l· dyra stena, oc hwar sten gwdelika offrader jomffru maria, är hänne täkkare än alla the dyra stena j wärldenne är, thy at hwar aue maria gör jomffru maria äroffulla krona, besattha mädh xv dyra[4] stena, oc swa offras jomffru maria j hwariom psaltara cl konungxlega kronor, oc

[1] *Härefter ett felskr.* laghen *öfverstr.*
[2] j *tillskr. ö. r.*
[3] *Här ett dubbelskr.* tabor *öfverstruket.*
[4] dyra *tillskr. i margen.*

Digitized by Google

354
sp. 1 hwar krona är hänne täk|kare, än alla the kesara oc kesarinnor kronor, som ärw oc waridh haffwa j wärldenne Hwar fföre skulu the wärdzskylleliga warda konwngha oc drotningha j hymerike, som swa ärlika kröna äronna drothning hwan dagh mädh hänna psaltara ¶ Nw fför thy at man kan ekke wäl begripa hwarth ordh j store swmmo, thy wil jak här äpter aatskilleligha wttydha the xv ordh som ärw j ängilsens helsa, hwilken ordh ärw ffulbordat j the hälghe skriffth, swa at wärdzskylleliga maa sighias at gudh wändher hallena j standande wanth, oc bärghklinten j fflytandhe källo,

O Hedher wärdoghe härra oc mästara, oc jomffru marie elzskelighe tiänara, nw wil jak edher kwngöra the hälgha skreptz förstа loff, som scriffwadh star j tridhie bokenne sententiarum j fförstha distinccione, som är aff christi mandoms me[n]lösasta anammilse: hwilken os lärer offra me[n]lösonna drothningh förstа dyra steenen som kallas adamas, thänna
sp. 2 steenen kallas | me[n]lösonas steen Oc är han wth taghen aff ängilsens helsos bergx förstа steenhwggara boodh: hwilken tha offras naar som gudeligha sigx Aue, hwadan aff agustinus segher, Aue är swa mykidh som wthan syndenna oc förbannilsenna wee, j hwilko som märkis jomffru maria klarastha menlösa Oc segher jsidorus, at thänna steenen adamas kan mädh engho brythas ällar smittas, wthan at enasth mädh wärman bokka blodh: han optändher oc störstha kärlek oc borth

Digitized by Google

älther diäfflana, hwilken steen somlike kalla dyamantem, thät är twäskona kärlek ¶ Nw fför thy at jomffru maria är aldra menlösasth oc renasth, swa at enghen är renare nästh gudhi, som segx in canticis, thu äst all ffagher min wäna oc smittha är ey j tek, thy är räthwisth at hon skuli hedras mädh thänna menlösonas dyra sten adamas, som är Aue, thy at hon fförmaa allom geffwa menlöso, oc hänne gömma oc bewara j them Hwadan aff ambrosius segher in sermone O menlösasta jomffru maria, mädh hwadh loff skulom wi tik ophögia, fför thy at mädh tik är fförtappadha men|lösan opnyiadh, oc dödhe liffaktoghe giordhe, thy at thu ästh liffsens trä, oc alla qwistha som ey ärw j tik the ärw wisne oc dödhe ¶ Än om nakor spör, hwrw godher thänna steenen är som är aue: hwilkom jak swarar, at han är dyrare oc bätre, än alla the dyra steena som israels ffoolk offradhe j ödhnedh, tha moyses begynnadhe tabernaculum, Oc ämwäl bätre än alla the dyra steena, som salomon offradhe j mönstridh j iherusalem, älla oc haffdhe j sinom rikedomom ¶ Än om naakor spör framdelis, hwru stor thänna stenen adamas är som är aue, Tha är them swarandhe, at swa mykydh som hymelen är större än en stiärna, swa mykydh är thänne steenen större, än[1] alla the otalika dyra steena som fför ärw nämpdhe, Thy at minstha andeligith goth är större än största lekamlika gooth, Hwar ffore om jak gaffwe naakrom daglika ·c·l· dyra stheena som

355 sp. 1

[1] än *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

är adamas, sannelika ä hwru mykydh han ware mik wredher, wthan twäkan wordhe han blidher aff tolke gaffwo, oc til gaffwe mik alla ogönsth, oc
sp. 2 skiffte goth mädh mik äpther | sinne fförmagho, oc[1] ware redoboghen at göra min wilia, Myklo meer skal millastha jomffru maria älzska oc skiffta sina nadh mädh them, som dageligha presentera hänne hänna psaltara, j hwilkom som ärw ·c·l· aldra dyrastha adamas som är Aue, borth ältandhis alla diäffwls makt: hwilken steen söndher brötz mädh menlösastha lambsens blode, tha som dröffwilsenna swärdagik gynom hänna hiärta, wtan twäkan skal hon mera ather[2] geffwa Thy at scriffwadh är, geffwen oc edher skal geffwas, Oc segher origenas, j wärldzlighom tinghom skal athergeffwas hwndradha ffaalth, j lecamenom M ffalth, j siälenne tyio M ffalt, j dödenom hwndrada ·M· ffalth, Oc äpther döden twsanda sinnom M ffalth Hwarfföre hwilken som wil riker wardha, tha offre äroffwlla jomffru maria hwar dagh cl si[n]nom menlösonas dyra steen som är Aue, thär til at j maghen ffrelsas aff alle wee, oc wardha ffulkomlike rike j allom nadhom oc dygdhom,

356
sp. 1 Annadh the hälgha skreffths[3] loff scriffwas j tridhie bokenne sentenciarum, j andro distincione, aff gudz obegripliga wisdom som til ffögde guddomen mädh mandomenom, hwilken os lärer offra wisdomsens kesarinna jomffru maria andra dyra steen-

[1] oc *tillskr. ö. r.* [2] ather *tillskr. ö. r.* [3] *Hds.* skreffsth

Digitized by Google

en aff the andre steenhwggara boodh j ängilsens helsos bärgh, som är carbunculus, tha som gudeliga sigx maria, aff hwilko wi maghom ffaa större oplysilse oc wisdom, än om wi offradhom hänne allan wärldzlikan wisdom oc snille Thy segher bernardus, minsta gudeliken bön är större oc fförskulla mera lön, än alla hedniska mästara wisdom oc lärdom, kringh om alla wärldena Oc thänna dyra stenen carbunculus brindher j wathneno, oc om natthena lyser han swa som brännandhe glödh, oc borth driffwer allan ffaffänghan räddoga, giffwandhis mattelighet j allom görandhom tinghom Oc j twäkelighom ärandhom leder han hoghen til sannindh, som ysydorus segher Thy haldz thänna stenen aff allom konun|ghom aldra dyrasth: alla sp. 2 tässa dygdher haffwer äroffulla jomffru maria aldra ffulkomligasth j sigh, hwilken som ffödde siälffwa snillena, oc sanna lywsedh som oplyser alla wärldena mörker, aff hwilkom hon ffik swa mykla snille, at hon geffwer allom sinom tiänarom största wisdom, styrandhis oc bewarandhis them aff allom wadha Thänna dyra stenen maria är swa mykydh som oplysth älla oplyserska, thy at hon oplyser alla cristhna människiors hogha, mykyd klarare än soolen kan lysa dagxsens lyws ℭ Nw om naakor wil spöria, hwrw dyr oc godher thänne carbunculus är som är maria, äller hwru täkker han är jomffru marie, Thär til är swarandhe, at dyrare är thänne stenen som är thätta ordeth maria, oc jomffru marie mykydh täkkare nar thät wardher hänne

Digitized by Google

gudelika offradh j hänna psaltara, än hänne offradhis fför hwiaria reso som thät gudelika nämpnis[1], swa mangha carbunculus som stiärnor ärw oppa hymelen, oc hwar en carbunculus ware swa stor
357 som hwar en stiärna är, thy at minsta andeliga
sp. 1 gooth offwer gaar j osigelige mattho all | lecamlegh godh tingh ℂ Nw är märkiande, at om naakor gaffwe nakre drothningh dageliga ·l· oc ·c· carbunculus, fför hwilkidh hon älzskade honom swa som sin son, tha matthe han otwäkeliga hoppas at ffaa aff hänne alla the nadher han wille: swa är oc sannelika om jomffru maria, thy at hon mykydh mera älzskar them, som hänne gudeligha offra thänna dyra stenen maria, än nakod kreatur kan älzska sigh siälfft älla naakodh a[n]nadh skapad thingh, fför thy minste jomffru marie kärleker ower gaar j otänkelige mattho allan natwrliken wenskap oc kärlek, a[n]nars ware om enkte all natwrligh kärleksens oc gudz räthwisos lagh ℂ Nw oppa thät, at wii maghom krönas ·l· oc ·c· sinnom här j thätta liff, oc sedan äwärdelika j äronne, mädh tässom wisdomsens carbunculus, tha helsom idkeliga jomffru maria j hänna psaltara

Tredhie the hälga scriffts[2] loff scriffwas j tridhie bokenne sentenciarum, j the tridhie distincione, aff christi oc äroffulla jomffru marie hälghet, hwilken os lärer wördeliga offra jomffru maria andra
sp. 2 dyra steenen, aff the andra stenhwgghara | boodh

[1] nämpnis *tillskr. i marg. o. insigneradt.* [2] *Hds.* scriffst

Digitized by Google

j ängilse[n]s helsos bärgh, som är Margarita tha som segx Gracia Thänna steenen margari[t]a är hwiter j sinom leeth, oc wäxser j haffweno in concha marina, thät är j ffiska skal älla haff skal, affladh at enasth aff hymmelsens dagh, wthan alla andra til hiälp Thänna stenen dogher fför manghra handa sywkdhom: tordön oc lyngh eel, Swa är oc aff nadaffwllasta jomffru maria fför ty[1] som jeronimus segher, hon är thässa wärldena haffs ffiska[2] skal, som ey aff mans sädh, wthan aff them hälga andha affladhe oc ffödhe thänna dyrasta margaritam som är ihesus christus, hwilken som läkte allan wan krankdom, Oc beskärmer os fför alla dröffwilse oc ffrestilse tordöna blästh[3] Thy är wäl[4] wärdoght[5] at hänne skal offras thänna dyra steenen som är Gracia: fförsth fför thy, at hon haffwer j sigh osigeliga naadher, som hon skipther mädh alle wärldenne Annan tidh fför thy, at hwar en som gudeliga offra hänne thänna dyra stenen som är gracia, skal 358
ather ffaa hwndradha ffaalt, oc skal dageliga | riker sp. 1
wardha j allo godho, Tridhie tidh fför thy, at thänna hymerikis drothningh jomffru maria, skal them til redha hymerikis rike mädh alzskona dyra stena, aff hwilkom stenom hwar en är[6] större än eeth helt rike, som bewisas maa aff sancti thome apostoli legendha älla leffwerne ¶ Nw maa naakor spöria, hwru dyr thänna margarita är som är gracia, en

---

[1] ty *tillskr. ö. r.* [2] *Här ett felskr.* ska *öfverstr.* [3] *Hds.* blälsth [4] wäl *upprepas 2 ggr, men bägge öfverstrukna.* [5] *I* wärdoght *är* t *tillskr. ö. r. med rödt.* [6] är *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

tidh gudelika läsin, Thär til är swarandhe, at swa mykydh som jorderikis paradhis är bätre än thät äpledh som eua togh, swa mykydh är thät ordith gracia dyrare än alt paradys, fför thy at minsta christi nadh är större än alt jorderikis paradhys, thy at hon leder til hymerikis, oc jorderikis paradys ffrukt ledde til hälffwitis Hwar fföre är wthan twäkan troandhe, at jomffru maria mykyd glädz, nar thätta ordith gracia hänne gudeliga offras, Oc är märkiandhe, at om nakor gaffwe grymmastom dywrom, som är leon älla byörna lecamleca ffödho, wtan twäkan älzskade the honom, ☞ Sannelika
sp. 2 mykydh mera skall jomffru maria älzska | os, om wi loffwom hänne j hänna psaltara, fför thy hon älzskar meer alla them hänne loffwa, än alla ffädher oc mödher j alle wärldenne kwnno älzska sin endha kära son aff natwrlikom kärlek Hwar fföre akten thätta athwakteligha, oc loffwen hänne idkeliga j hänna psaltara

Fiärde the hälga scriptz loff scriffwas j tridhie bokenne säntenciarum, j ffiärde distincione, aff ihesu christi wärdoga mandoms anammilse, hwilkid som war thäs hälga anda gärningh, lärande oos opfinna oc offra jomffru marie ffiärda dyra stenen, aff the ffiärde[1] stenhwggara boodh j ängilsens helsos bärgh, som är jaspis, tha som gudeliga sigx plena Thänne stenen jaspis haffwer grönan leth, styrkiandhis synena mädh sins ffäghrindz täknadh, oc är

[1] *Hds.* ffiärdre

Digitized by Google

ffuller m*ädh* swa mango*m* dygdho*m*, som aatskilnadz märke ärw j hono*m* Swa är oc om jo*m*ffru mariam, hwilken som haffwer j sigh swa mangha dygd*er* oc hälga gärni*n*gha som hon haffw*er* krafft*h*e*r*, oc än th*är* offw*er* otalika fflere, fför hwilkidh hon aldra högxth täkkis the hälga treffalloghet, oc allo hymerikis h*är*skapi Hon war swa ffagh*er* som 359
ffägersta spe|gil bade j lecama oc siäl, thy at h*ä*nnas sp. 1
ffäghrindh offw*er*gar[1] alla hälga q*wi*nnors ffägrindh, som loffwas aff si*n*ne ffägrindh j gamla testamentidh, som är jwdith, hester, sara oc rebecca Oc thy är wärdogth at hon skuli loffwas offw*er* alla hälga q*wi*nnor, oc ämwäl offwer all creatwr, oc enka*n*nelika j sin psaltara, ¶ Th*ä*nna dyra stenen jaspis som är plena, är dyrare oc ärlegare, än alla the natwrlika gärni*n*gha, som gudh giordhe j the vi dagha tha han skapade wärldena Oc ämwäl dyrare än alla ix ängla chora natwr Thy är allo*m* radelikidh, at the idkeliga offra miskun*n*a modh*er* jo*m*ffru maria j h*ä*nna psaltara th*ä*nna dyra stene*n* som är plena, fför hwilkidh the skulo mykyd älzskas aff h*ä*nne Thy at om nakor gaffwe nakro*m* hedni*n*ga ·l· oc ·c· dyra stena, sa*n*nelika han älzskade hono*m* mykydh. Hwru myklo heller skal jo*m*ffru maria älzska sina tiänara, som dageliga presentera h*ä*nne th*ä*nna dyra jaspis som är plena ·l· ok ·c· si*n*no*m*.[2] thy at h*ä*nna kärleker är mykydh större än alla creatwra kärlek, thy skiffth*er* hon

[1] offwergar *tillskr. i öfre marg. o. insigneradt.*
[2] *Hds.* sinnonom

Digitized by Google

ymneliga sin kärlek oc sina naadh m*ädh* allo*m*
sp. 2 the*m* som gu|delika läsa h*änna* psaltara,

Fämpte the hälga scr*i*ptz loff scr*i*ffwas j tridhie bokenne sentenciarum j ffä*m*pte distinccione, aff guddo*m*sens oc mando*m*sens walloghe samffögilse j christo, hwilken os lärer opfinna oc offra wärlde*n*na ffrw jo*m*ffru maria, ffä*m*pta dyra stene*n*, aff the ffämpte stenhwggara bodh j ängilsens helsos bärgh: som kallas saphirus, hwilken som offras tha so*m* gudeliga sigx dominus tecum Th*ä*nna stene*n* saphirus haffwer klara*n* hy*m*mels leth, oc skal säthias j konu*n*ga gulringa, fför thy han geffwer the*m* som hono*m* bära dristoghet oc dirffwe Oc fför hans dygdh gaffwo ffordo*m* affgudhe*n* swar, oc lönliken tingh oppenbaradhis, ¶ Alla tässa dygdher haffwer jo*m*ffru maria aldra högxth j sigh, fförsth är hon sath j the hälga cristeliga tros gulringh, geffwandhis allo*m* cristhno*m* människio*m*[1] tryghet, at the enkte skulu rädas Hon gaff oc swar til w*ä*rldena aterlösn,
360 om hwilke*n* swar största til ko*m*ma*n*de tingh ärw
sp. 1 oppenbaar Oc thy är wär|dogth at th*ä*nna saphir som är dominus tecum, skuli h*ä*nne idkeliga offras: fförsth fför thy at hon är h*ä*rrans mode*r*, som är h*ä*rre offwer alla h*ä*rra, oc konungher offwer alla konungha Anna*n* tidh fför thy at wi m*ädh* allo*m* räth äro*m* h*ä*nnas tiänara Tridhie tid fför thy, at wär[ld]slika ffrur skulu hederhallas aff theras tiänaro*m*: mykydh mera är tilbörligit, at ärlig-

[1] *Ett felskr.* til *här öfverstruket.*

Digitized by Google

asta jo*m*ffru maria skuli hederhallas aff os, thy at ho*n* är allas wara modher ¶ Th*ä*nna dyra stene*n* saphirus, som är th*ät* ordet dominus tecum gudelica läsidh, är täkkare the högxsta hälga tre-
5 ffalloghet, Oc äroffwlla jo*m*ffru marie, än om the*m* offradhis swa ma*n*gha dyra saphira, som stena ärw j w*ä*rlde*n*ne, hwadh hälst kön the kw*n*no wara Han är oc ämwäl bätre oc nyttogare än noe ark, thy ark-e*n* smittadhis oc sönderbrötz, äpth*e*r theras wth-
10 gangh som j h*ä*nne waro, Ån th*ä*nna konu*n*gxlega saphirus som är dominus tecum, kan aldrigh bryt-as älla smittas, wtha*n* om hono*m* skulu | jo*m*ffru sp. 2 marie tiänara äw*ä*rdeligha h*ä*rras Hwar fföre skullo alla cristhna m*ä*nniskior m*ä*dh alle gudelighet,
15 dageliga offra jo*m*ffru maria th*ä*nna dyra stene*n* som är dominus tecum ·l· oc ·c· si*n*nom, oc skulu the th*ä*r fföre ffaa ·c· ffaal lön, äpth*e*r thy so*m* sanctus gregorius segh*e*r, at tiäna gudhi är at styra m*ä*dh hono*m*, Oc segh*e*r war h*ä*rre siälffwer, geff-
20 we*n* oc edh*e*r skal geffwas, fför thy om thu gaffwe nakro*m* domara, älla nakro*m* ha*n*s tiänara naakon dyra*n* steen Oc gripi sedan naakor tik oc fförde för dome*n*, sa*n*nelika lagdhe the som thu haffde tolka godgerni*n*gh giorth, sigh alla win om äpth*e*r si*n*ne
25 fförmagho at ffrelsa tik, ä hwadh hälsth sak thu ku*n*ne haffwa, Myklo meer j osigelighe mattho lägh*e*r jo*m*ffru maria sigh win om, at ffrälsa the*m* h*ä*nne tiäna j h*ä*nna psaltara Thy skulu the otwäke-liga trösta at ffaa äwärdeliga helso, so*m* h*ä*nne

Digitized by Google

idkeliga oc gudeliga helsa mädh ängilsens helso, j hänna psaltara

Siätthe the hälga scrifftz loff scriffwas j tridhie
361 bokenne sentenciarum, j siätthe distinccione: aff
sp. 1 wranga oc oräthwisa manna meningh, | som ffalske- 5
ligha säthia sigh moth christi mandoms anam-
milse, oc aff theras räthwisa straffilse, oc ämwäl
aff the hälga tros milla oc räthwisa fförswarilse:
Hwilken os lärer opffinna siätta dyra stenen, aff the
siätthe stenhwggara bodh j ängilsens helsos[1] bärgh 10
som kallas calcedonius, nar som[2] gudeligha sigx
Benedicta Thänne stenen calcedonius är skin-
andhis som klarastha lykta, dragandhis til sigh
straa, oc lather the människio som honom bär
winna j sakom oc käremalom, ffrelsandhis hänne 15
aff thät offwer waal som hon lidher aff androm:
Han borth älther oc orena andana oc theras makth:
swa oc jomffru maria hymerikis drotningh, fförst
är hon skinande som clarasta morghon stierna,
thy at aff hänne opran räthwisonna sool, Hon 20
dragher oc til sigh straa thät är wsla syndara,
räknandhis thera krankdom wara sin, Hon ffor-
wärffwar oc syndarom, som bära thänna dyra steen-
en benedicta, blidka oc offwer winna gudz räth-
wiso, skepandhis them ffrihet oc ffrälse, driffwan- 25
dhis ffran[3] them alt diäffwlsens waal Thy skal
sp. 2 hänne wärdzskylleliga offras | thänne dyre cal-

[1] *Ett dubbelskr.* bärgh *här öfverstruket.* [2] *Orden* nar som *tillskr. ö. r. med rödt.* [3] *Hds.* ffram

Digitized by Google

cedonius som är Benedicta, thy at hon är ey at enasth wälsighnadh, wthan aldra wälsighnadastha, thy at hon fförwärffwadhe alle wärldenne milhetzsens wälsighnilse, swa enghen är thän til som sigh kan skyla fför hänna wärma, Thänne dyre calcedonius benedicta, entidh gudeliga offradher jomffru marie, är hänne täkkare än hänne offradhis swa mangh sloth som dropa ärw j haffwedh, all bygd aff calcedonii steenom, oc hwart sloth ware swa storth som romara stadher Än är thätta ordeth benedicta swa mykydh större oc bätre fför gudhi oc jomffru marie, som hwarth sloth aff fföresagdom ware större än en minsthe sten Hwar fföre om naakor gaffwe nakrom dödelikom man et tolkedh sloth, hwad ey skulle han honom mykyd älzska, oc ware re[do]boghen til at ffwlkompna hans wilia,[1] ämwäl j wansamniasthom ärandhom, Myklo häller är jomffru maria redoboghen at göra sinna tiänara wilia, hwilke hänne dageliga offra ·l. oc ·c· sinnom thät dyra oc ärlega slotedh som är[2] benedicta, thy skal | enghen wantrösta til hänna milhet, thy at hon är miskunnenna drothningh oc nadenna brwn Thy hwilken som wil riker wardha j allom naadhom oc dygdhom, tha offre hänne dageliga j hänna psaltara thänna dyra stenen thät är thätta wärdogha ordith benedicta

362 sp. 1

Sywnde the hälga scripts loff scriffwas j fföresagda bokenne sentenciarum, j sywnde distinccione,

[1] wilia, *tillskr. i marg.* [2] *Orden* som är *tillskr. i nedre marg.*

Digitized by Google

aff christi börian at wara j jomfru marie liff, j hwilko hon warth giordh gudz ffadhers brwdh: lärande os offra the samma gudz ffadhers brwdh, jomffru maria hymerikis drothningh, sywndhe dyra stenen aff the syunde stenhwggara bodh j ängilsens helsos bärgh som är smaragdus, hwilken som offras, tha som gudeligha segx j ängilsens helso thätta ordith tu ¶ Thänne dyra stenen smaragdus är grön j sinom leth Oc är yppasther j blandh alla dyra stena, som haffwa grönan leth Oc alt thät som när honom är thät synis alt wara grönt, Han
sp. 2 är oc klar som klarasta spegil, thy at man|sens änlete synis klarleka j honom, thy plägadhe käsara oc härtogha skodha stridz män j honom Oc ffordhom satthis altid smaragdus j konungx brwdz ffästhningha gwlringh ¶ Thänna stenen borth driffwer sörgh oc angisth, oc gör thän gladan som honom bär ¶ Alla tässa dygdher til eghnas qwämelika jomffru marie, hwilken som war skinandhe j alla dygdha grönsko Oc j hänne syntis klarleka all the hälga treffalloghet swa som j klarasta spegil Hwadan aff albertus magnus segher, jomffru maria innelykte gudz son j sinom qwidh j ix maanadha, oc betedhe os honom synliken. hwilken fförra war osynliken Oc mädh thäs samma hänna sons ihesu christi sken, hwilkidh han gaff os om trona j döpilsom, oplysis all the hälga kyrkia oc klädhis mädh keserlighom bryllop klädhom, Oc swa som smaragdus bort driffwer angisth oc sörgh, oc gör tem[1]

[1] tem *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

gladha som honom bära Swa glädher jomffru maria sina tiänara, som dageliga offra hänne thänna dyra stenen som är tu, mädh thes hälga andha nadh oc söthma, hwilken hon siälff ffwlkomlika haffde, 363
tha hon warth ffästh | högxstha kesarenom som är sp. 1
gud ffadher, hwilkens son hon ffödhe til wärldena aterlösn, Thänne dyre smaragdus som är thätta ordeth thu, entidh gudeliga läsidh, är jomffru maria täkkare,[1] än hänne offradhis dageligha swa storth eth stykke gwll, som all the bärgh j wärldene ärw, thy at minsta naadenna förskullilse gaar offwer alla natwrlika rikedomma Hwar fföre alla the som älzska rikedoma, skyndhen sigh til tässa rikedomma ymnoghet Oc j som älzsken wärdoghet, ffrihet, oc astwnden at ffrälsas aff allo ondho, hwi skyndhen j ekke edher til tolka wärdoga drothningh, äller hwadh ey sen j at dödhen haffwer rykt sith swärdh offwer edher Thy radher jak edher at j alle anammen jomffru maria psaltara, för hwilkidh j skullen kronas äpther dödhen mädh otalikom kronom, pryddha mädh thänna dyra hymmelslika smaragdho,

Ottondhe the hälga scriptz loff scriffwas j tridhie bokenne sentenciarum, j ottonde distinccione, aff gudz sons jomffrulega ffödilse aff jomffru marie: lärande os offra the samma jomffru som är jomffru offwer | alla jomffrur, ottondhe dyra stenen som är sp. 2
sardonix, aff the ottondhe stenhwggara bodh j

[1] *De dubbelskr. orden* än hänne offradhis *här öfverstr.*

Digitized by Google

ängilsens helsos bärgh, tha som gudeliga sigx in mulieribus ¶ Thänna stenen sardonix är höffwisklighetzsens sten, oc haffwer trighia handa leth, som är swarther, rödher oc hwither, Oc mädh honom maa insegle trykkias Thänna stenen borth driffwer skörhet, oc gör människiona ödhmyuka, blidha oc aldra täkkasta: alla tässa dygdher höffwis qwinnom, oc enkannelika jomffrum, hwilkra kesarinna oc drotningh jomffru maria är, hwilken som haffde tre ffärgor, fförsth haffde hon swartan leth som är san ödhmyukth: rödhan leth j christi pino, oc hwithan j nadenne oc äronne: Hon är oc the hälga treffalloghetz insegle, mädh hwilko syndaranna wägo breff beseglas, ledandis them til hymerikis rike om synda fförlatilse Hon gör oc sina tiänara rena: ödhmyuka oc blywga, oc täkka j gudz asyn Oc ämwäl höffwiska oc täkka fför allom godhom människiom, thy at omögeligith är
364 sp. 1 at wara j lwste|likasta yrtagardh oc ekke känna godha lwkth ¶ Thänne dyre höffwislighetz sardonix som är in mulieribus, är gudhi oc jomffru marie kärare oc täkkare Oc människiom mykydh nyttogare, än wara fförffädhers, abrahams. ysaacs oc jacops offer, hwilke mykyd täktis gudhi som scriffwas in genisi, thy at the mädh sino offre fforskulladho sigh siälffwom stora gudz nadh oc wälgerningha, som doctores sigia: Än om thänna dyra sardonix som är in mulie[ri]bus, är alla wärldenne giffwen aaterlösaren Han är oc ämwäl wärdogare än thän stighen, oppa hwilkom jacob saa gudz

Digitized by Google

ängla ffara op oc nedh Thy at oppa thänna stigan som är in mulieribus, skulu fflere opstiga til hymerikis: Jacobs stigi war ey annadh än en ffigura, än thänna ängilsens helsos stighi är ffuller mädh alle sannindh, Hwar fföre kärasta wäner, akten oc skoden hwru stor människiona ffawiska oc glömska är, hwilken som fförswmma swa mykydh goth, som fförskullas maa mädh thänna jomffru maria psalta|ra[1], älla oc thät som wärre är diärffweliga sp. 2 fförsmaa, Thy hwilken som wil riker wardha j nadenna rikedommom, oc kronas mädh höffwisklighetzsens dyrom stenom, tha offre höffwiskastha jomffru maria j hänna psaltara thänna dyra steenen som är in mulieribus, thy at hon haffwer j sigh alla höffwishet, hwilka hon ymneliga skiffter mädh the hälga kyrkyo, styrandhis hänne til alla höffwishet

Nyiondhe the hälgha scripts loff scriffwas j tridhie bokenne sentenciarum j nyiondhe distinccione, aff the wälwilioghe oc wärdzskylloghe wördningh oc dyrkan, som skal göras gudz son, aff hwilko wi läroms at offra äronnas drothnigh jomffru maria nyiondhe sälighetzsens dyra sten som är sardius, aff the nyiondhe stenhwggara bod j ängilsens helsos bärgh, hwilken som offras, tha som gudeligha sigx et benedictus, Thänne dyre stenen sardius haffwer blodz leth äller brwnan leth, swa som brwn jordh, oc hind[r]ar ens stens ondzsko som hether

[1] *Hds.* psalta|tara

Digitized by Google

onichinus Han borth driffwer oc sörgh oc ängxla,
365 oc allan rädogha ffran them som honom bära,
sp. 1 oc gör them | tryggha moth til standandhe wadha,
oc ä[m]wäl göme han them ffran trwldom oc diäffwl-
skap, ¶ Qwämelica maa jomffru maria liknas
thänna dyra sten sardio, thy at hon haffde brwnan
leth j sins sons pino, äpther symeonis spadhom
Hon hindrar oc mykydh onichini ondzsko, thät
är diäffwlsens ffrestilse, hwilken som insändher j
människiona hiärta wantrösth oc rädogha: giff-
wandis them som hänne tiäna j hänna psaltara,
glädhi oc ffrögdh oc stora tröst, görandhis them
starka mädh hwgswalilsenna myölk, moth troldom
oc kättara willo, hwarfföre är hon hedraskolandhis
aff[1] allom, thy at hon är sälighetzsens drothningh,
hwilka alle natwrlika astwndha som seneka segher,
thy är tilbörlikedh, at hänne skal idkeligha pre-
senteras thänne dyre sardius som är et benedic-
tus hwilken som är osigelika ärlekare oc bätre,
än moysy tabernaculum som han giordhe j ödhnenne,
Oc än thär offwer, swa mykyd som tabernaculum
war ärlekare än eth minstha skin, mädh hwilko thät
holdhis fför regn oc wathn Oc swa som gudh älz-
skade moysi tabernaculum, hörandhis thera bön
sp. 2 som | j thy ödhmyukliga kallado oppa hans na[m]pn
swa älzskar jomffru maria alla them, som ödh-
myukliga tiäna hänne j hänna psaltara, thy at
hänna kärleker gaar offwer allan natwrliken kärlek,
thy at minsta gudeliken kärleker nalkas guddom-

[1] aff *2 ggr i hds.*

Digitized by Google

sens warilse Hwar ffore är allom radelikidh som astwnda sannan jomffru marie kärlek Oc sälighet til siäl oc lecama, at the idkeliga helsen hänne j hänna psaltara, mädh thänna dyra sälighetzsens sardonium som är et benedictus,

Tyionde[1] the hälga scriptz loff scriffas j nyionde distinccione, aff äroffulla jomffru marie jomffruleghe ffrwktsamlighet, lärande os at offra alla wärldena almännelike ffödersko, hwilken mädh sinne liffs ffrukt alla ffödher oc ffostra, tyiondhe dyra stenen som kallas crisolitus, aff the tyiondhe stenhwggara bodh j ängilsens helsos bärgh, hwilken som offras tha som gudeligha segx fructus Thänne stenen crisolitus som ysidorus oc fflere doctores sighia, är skinande om daghen swa som gwll Oc 366
om nattena geffwer han aff sigh | bränandhe sp. 1
gnisthor, han borth driffwer oc diäffwlen oc natta räddogha, oc hiälper fför ena handa krankdhom som kallas melancolium, oc gör the menniskio som honom bär, diärffwa oc oräddha j motegangh, styrkiandhis hännas wnderstandilse Hwarfföre maa jomffru marie ffruktsamlighet qwämeligha liknas widh thänna dyra stenen crisolitum, thy at hon skiin om daghen swa som gwll, om wisdommen som hon ffödde til wärldena Oc om nattena wtgiffwer hon bränandhe gnistor om sins kärlekx inälffwe,

[1] *Den stora (blå) initialen har genom illuminatorns misstag blifvit ett* S, *hvilket dock sedan utskrapats, utan att den rätta anfangen* (T) *ditsatts.*

Digitized by Google

mädh hwilkom hon optänder mörka syndara til gudz kärlegx heta Hon borth driffwer oc krankdom oc nattha räddogha, borth ältandhis alla diäffwlsens makth Hon styrker oc wnderstandilsen, giffwandhis cristhnom människiom andeliken oc lecamleken wisdom, mättandhis them mädh sine walsignadhe ffrukt, som är [wars] härras ihesu christi lecame, hwilken hon geffwer them til ffödo,
sp. 2 oppa the hälgho kyrkios bordh Och | hans dyra wärdogha blodh til dryk, om hwilka ffödho wii äpther thätta liff ledoms til ä[n]glana gestabodh ¶ Nw är wetandhe, at thänne dyre steenen crisolitus som är ffructus, entidh gudeligha offradher jomffru marie, är hänne täkkare, än hänne offradhis salomonis mönsther, oc alth hans rike Oc ämwäl swa mykidh bätre, som mönstridh oc alt rikedh war bätre, än en minsta hall älla stok j mönstreno älla rikeno Thy är allom radelikidh, at idkeligha offra jomffru marie hymerikis drothningh, thenna dyra crisolitum som är fructus, fför hwilkidh the skulu otwäkeliga wänta sigh hwndradha ffaal lön j thätta liff fför hwiaria reso Oc sedan mättas aff jomffru marie jomffruleghe ffrukt j hymerikis rike, äfför wthan ändha

Ällоffte the hälga scriptz loff scriffwas j ällоffte distinccione, som är aff christi lecama skapilse, sedhan han haffde anammadh mandzlika natwr j jomffru marie qwidh, lärande os offra the samma

Digitized by Google

jo*m*ffru ällöffte dyra stene*n* som kallas[1] berillus,
aff the ällöffthe stenhwggara bodh j ängilsens 367
helsos bärgh, hwilke*n* | som offras, nar som gude- sp. 1
ligha segx ventris Th*ä*nne dyre stenen berillus
är grön, och tagx j indie landh, hwilken ey skin
wthan j sole*n*nas sken, oc om han hals moth sole*n*ne,
tha brä*n*ner han hans handh som hono*m* bär Han
är oc säx hörnther haffwandis x [. . . . . .][2] Th*ä*nne
stene*n* gör the mä*n*niskiona som hono*m* bär, owi*n*-
neliga j stridh, oc läther h*ä*nne wi*n*na seger aff
sino*m* oweno*m* Han giffwer oc mä*n*niskio*n*ne äkta-
skaps kärlek oc ffruktsamlighetz dygdh ☙ Alla
tässa dygdher som berillus haffwer j sigh, them
haffwer oc jo*m*ffru maria, oc thär offwer otalika
fflere Försth j thy, at swa som berillus är grön,
swa blomstras oc jo*m*ffru maria j alla dygdha
grönsko, thy at alla h*ä*nna gerni*n*gha waro liffakt-
ogha, oc okrä*n*kta aff synde*n*na dödh Hon sken
oc klarleka swa som aff vi hörno*m*, thy at j h*ä*nne
waro segx wnderlighe ting, Th*ä*t fförsta war gudh
ffadher, Annadh gudz son: tridhie thän hälge
andhe: ffiärdhe christi hälgaste lecame: ffämpte
hans äroffulla siäl: siätthe osigelike*n* nadh oc ära,
aff tässom segx hörno*m* sken hon j osigelike klar-
het, som | en hälogher doctor segher, Hon är sp. 2
oc stridz ma*n*na ffru, thy at hon gör sina tiänara
owi*n*nelica j stridh, bewarandhis them fför allas
thera ffiandha, bade andelika oc leca*m*leka Oc

[1] *Hds.* klallas [2] *Här är ett tomrum om 20 mm. Lat. förelagan har här* species.

Digitized by Google

ämwäl giffwer hon them santh tolomodh som oräth lidha Hon bränner oc teras händher som hänne bära: thät är at hon gör alla waara gerningha bränandh[e] j gudz kärlek Hon älzskade oc äktaskaps kärlek, ey lecamliken wthan gudeliken, för thy hon war gudz ffadhers eghen brwdh, aff hwilkom hon ffik osigelica ffruktsamlighet, oc ffödde gudz son som är omätelighen, för hwilkidh hon är nw ophögdh offwer all skapadh tingh Oc ey förmatthe gudh göra, at nakodh skapadh tingh älla pwr creatwr matthe större wara än gudz modher Thy skal thänne dyre berillus som är ventris, wärdzskylleliga offras hänne, thy at hon är hedraskolandhis aff allom swa som hymna drotni[n]gh
368 ¶ Thänne dyre berillus som är wentris, entidh
sp. 1 gudeliga offradher jomffru | marie är hänne täkkare, än hänne offradhis alth romara rikis kesaradöme Oc ä[m]wäl ffar the människian mera gangh oc nyttho aff tolko offre, än hänne gaffwes thät samma rike, hwilked hon engaledhis wille mistha, myklo sedher skwlle hon wilia mista the nytho oc gangh, som komber aff jomffru maria psaltara Oc thy swa som ffruktsamleken iord som ey haffwer skäl, ather geffwer hwndra ffaalth för eth sädhis korn som hänne giffs: ythermera skal jomffru maria, som är the hälga treffalloghetz ffructsammasta jordh, athergeffwa sinom tiänarom, som hänne giffwa thät dyra sädhis kornedh som är ventris, hwndra ffaalt j thätta liff, oc äpth[e]r dödhen äwärdelikidh liff, för thy som hon siälff oppen-

Digitized by Google

baradhe enom sinom wän, at hon älzskar swa mykydh hwan en syndara, som hänne tiänar j hänna psaltara, at fförra wille hon owergeffwa alla the äro oc glädhi som hon haffwer j hymerike, oc nedher komma j tässa wsla wärldh,[1] görandhis syndabätring | fför honom in til wärldena ändha- sp. 2
lykt, om mögeligith ware, fför än hon wille latha honom ffördömas Hwar fföre om j welen haffwa hänne til modher, oc ärffwa glädinas arff mädh hännas barnom, tha offren hänne thänna berillum som är ventris, som teknar gudz modhers moderliga wärdoghet, läsande dageliga hänna psaltara

Tolffte the hälga scriptz wärdoghetz loff scriffwas j tridhie bokenne sententiarum, j tolffte distincione: aff ffira mankönsens almänneligen wanskilse, hwilken christus togh oppa sigh: lärande os at offra jomffru marie tolffte dyra stenen aff the tolffte stenhwggara bodh, j ängilsens helsos bärgh som är topasius, hwilken tha offras, naar som gudeliga segx j ängilsens helso thätta ordith tui, Thänna stenen topasius som ysidorus segher, är skinandhe som gwll, oc haffwer hymels ffärgho, oc enkte clarare tingh gömes j blandh konuwgx rikedoma Han äpther ffölgher oc maananom bade j clarhet oc mörkhet Han borth taker oc onda wäthz- 369
sko aff thäs hwffwodh som honom bär Oc | hiälper sp. 1
fför thän krankdom som hether lwnatica, thät är synenna mistilse äller gälniska, ¶ Wärdzskyleliga

[1] *Härefter ett felskr.* ey *utskrapadt.*

Digitized by Google

maa jo*m*ffr*u* maria liknas widh th*ä*nna dyra stenen topasium: fförsth haffde hon hymels leth älla ffärgho, th*ät* är hymelsliken omgängilse, thy at ho*n* war swa so*m*[1] skina*n*de gwll j äptedöme oc leffwe*r*ne Hon haffde oc alzskons rikedoma j sins qwidz ark, som war gudz ffaders son, j hwilko*m* sonı ärw gömda oc holdha alla gudz snillis rikedoma, Hon äpth*e*r ffölgh*e*r oc manano*m*, th*ät* är the hälga jordzlika kyrkio, som än är j wanskelighet oc dröffwilso*m*, hwilken dröffwilse jo*m*ffru maria reknar wara sin[2] eghen, thy at hon är war trolegasta daktingerska när alzmäktogho*m* gudhi Hon borth drifwer oc onda wädzsko, th*ät* är offwerfflödoghet oc skörhet, thy at hon är ater*h*alsens oc renleksens spegil Hon ffördriffwer änıwäl gälnisko, thy at hon gör aff ffawiskom oc enffalloghom aldra wisasth oc sniällast, Oc hindrar bradan dödh, th*ät* är at
sp. 2 hon ffrälser sina | wäner aff siäle*n*na dödh, thy at hon är liffsens drotni*n*gh, hwar ffore skullo alle wärdzskylleligha hedra h*ä*nne m*ädh* th*ä*nna dyra topasium, som är th*ätt*a ordet tui Oc hwilke*n* som hwar dagh presentera h*ä*nne th*ät*, ather ffaar sa*n*nelica aff h*ä*nne ·l· oc ·c· si*n*nonı gudz nadelica gaffwor, först j sino*m* ffäm wthwärtis si*n*nom, som är syn, hörls lwkt. smak oc h*a*nnan, Th*ä*r nästh j sino*m* v inwärtis si[n]no*m*, som är almä*n*neliket si*n*ne: betänkilse: gissan: owerwägilse oc minne Oc j ffäm krafftom sonı kallas superiores, som är wnderstandilse, wili. begärilse. wredhgilse oc röra*n*de makt

[1] som *tillskr. ö. r.* [2] sin *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

Oc hwart eeth aff tässom sinnom oc krafftom styrer oc regerar jomffru maria j sinom tiänaro[m] äpther gudz bwdh ordh, ¶ Thänne dyre rikedoma sten som är tui, är swa dyr oc ärleken, at alle the wise oc kloke mästara som j wärldenne ärw, älla waridh haffwa, the kwnno ekke wetha älla tänkia nakodh swa dyrth tingh aff alla wärldena rikedo|mom som kwnne liknas tässom dyra stenenom tui, hwarffore hwilken som wil riker wardha, bade andeligha oc lecamleka, tha offre idkeliga hymerikis drothningh jomffru maria j hänna psaltara thänna dyra topasium som är tui

370
sp. 1

Trättandhe the hälga scriptz loff scriffwas j trättande distinccione aff treskona alla wärldena ffrälsande nadh: lärande allom cristhnom människiom, at offra werldenna helsos ffru jomffru maria trätandhe dyre stenen, aff the trättande stenhwggara bodh, j ängilsens helsos bärgh som kallas crisopassus, hwilken som offras tha som gudeliga segx ihesus Thänna stenen crisopassus, som albertus oc lapidarius sighia, är brännandhe om nattena, oc om dagen skin han swa som skinande gwll, Oc ffrälser the människio som honom bär, aff räddogha. sörg oc angisth, oc gör hänna hiärta röther rena oc wälskipadha ¶ Tässa dygdher oc alla andra offwer all liknilse haffwer thätta söta nampnedh ihesus j sigh, | thy at ihesus är swa mykydh som ffrälsare, som ieronimus segher: hwilken som brändher om nattena Thät war j hans pinos dröffwilsom, optändandhis

sp. 2

Digitized by Google

alla bade j hymerike oc jorderike, oc ämwäl them som waro j hälffwitis fförborg, *mädh* sins kärlex eldhe Än om sins opstandilse dagh war han meer skin-*an*dhe än solen Oc ffrälste wärldena aff sörgh oc dröffwilse, oc ffördömilses rädogha Oc lyste allas tera hiärta som trogne waro, *mädh* them hälga andha om pi*n*gisdaga dagh, Oc syndara hiärta röther, so*m* länge haffde waridh smittadha aff dödzsens sooth, giorde han helbrigdha *mädh* sinne pino oc hälga opstandilse ¶ Nw fför thy at äro-ffulla jo*m*ffru mari[a] är ihesu modher, maa hon rätwisligha kallas helso*n*nas ffru, oc aterlöselse*n*na drothni*n*gh, thy är ho*n*[1] wärdzskylleliga loffwandhis *mädh* allom hedher aff allo*m* creatur*om* ¶ Nw om naakor til dirffdis at spöria, hwrw dyr oc godher th*ä*nne crisopassus är[2] som är[3] ihesus: hono*m* ware swarande, om all sandh korn Oc hwart grandh
371 oc creatur waare hwarth fför sig om wänth j ena
sp. 1 tolka wärld, | som th*ä*nna w*ä*rlden är, ämwäl[4] om the waro alla bygda aff gwll älla stiärno*m*, the waaro alla ey mera liknandhis wedh the*n* dyra stene*n* crisopassus som är ihesus, än eth mi*n*stha grandh widh alla wärldena, thy at ihesus är omätelike*n*, Thy glädz millasta modhre*n* jo*m*ffru maria mera, naar h*ä*nne offras j ängilsens helso th*ä*nna dyra stene*n* som är ihesus, än h*ä*nne offradhis swa ma*n*gha w*ä*rlder aff gwll oc stiärnor so*m* fför är sakt ¶ Framdelis swa som liten äller fförmaa op-

[1] hon *tillskr. ö. r. med rödt.* [2] är *tillskr. ö. r. med rödt.*
[3] är *tillskr. ö. r.* [4] ämwäl *tillskr. ö. r.*

Digitized by Google

bränna största bärgh oc stadh, ytermera fförma ffrälsaren ihesus, som osigelica är mera bränna*n*de än naakor eeller, optändha jo*m*ffru maria hiärta til at älzska alla the*m* som offra hä*n*ne idkeliga thä*n*na dyra stene*n* ihesus Thy at hon äpter gudz bwdh ordh älzskar meer hwiaria ena mä*n*niskio aff alt sith hiärta oc siäl, oc aff allo*m* krafftom swa som sigh siälffwa, a*n*nars brwthe hon gwdz bwdh ordh

Fiortondhe the hälga sc*ri*ptz[1] loff sc*ri*ffwas j ff[i]orto*n*dhe distinccione som är aff christi makt oc wisdo*m*, m*ädh* hwilko*m* han helade oc smordhe sargadha wärldena: | Hwilken os lärer offra jo*m*- sp. 2
ffru marie, som är alla wärldena läkedoms ffru oc drotni*n*gh, ffiorto*n*dhe dyra stenen, aff the ff[i]orto*n*de stenhw[g]gara boodh, j ängilsens helsos bärgh som kallas jacinctus, hwilken tha offras nar som gudelica segx christus ¶ Thä*n*ne dyre stenen jacinctus wmskiptis m*ädh* wäderlekeno*m* j swa mattho, at nar wädhridh är klart oc lywsth Tha är oc han klar oc lyws, Oc naar wädhridh är mwlidh oc mörkt, tha är oc han mörker oc swarther, Han rensar oc wädhridh aff pestilencia, oc gör the mä*n*niskio gladha som hono*m* bär, styrkiandhis hä*n*na limber, oc wth dragandhis aff hä*n*ne alth eether, thy at j hono*m* är största läkedo*m*s krafft ¶ Alla tässa dygder oc läkedo*m*ma haffwer jo*m*ffru maria ffulkomliga j sigh, hwilka christus

[1] *Här ett dubbelskr.* loff *öfverstruket.*

Digitized by Google

walde sigh til modher ¶ Försth omskifftis hon mädh
wädersens omskiffte, thät är mädh omskifftelige
372 milhet oc warkwnnan, som hon haffwer ower
sp. 1 waara wanskelighet, giffwandhis them gudeli|ka
glädhi som skodha christi mandoms anammilse oc
pino Hon borth driffwer oc bakdantara hädilse
oc skörhetz pestiläncia, mädh hwilkom ämwäl
wädhridh besmittas: styrkiandhis theras natwrleca
krafftther som hänne tiäna, giffwandhis them goth
näme: stadogt minne: helsamlikidh wnderstandilse,
oc sniält sinne Thär offwer borth driffwer hon
eether, thät är[1] alt syndha kön, thy at hon är alla
läkedoms brwn äller källa, ¶ Än om naakor wille
spöria, hwru dyr oc godher thänna läkedoms sten-
en är som är christus: honom ware ey annadh swar-
andhe, än at om alth watn[2] waare bläk, oc alle
hymbla perman: alle qwista oc gräs penna, oc al
sandkorn waaro scriffwara, the fförmattho än tha
aldrigh scriffwa älla wttrykia thäs dyra jacincti
som är christi wärdogha dyrhet oc godhet ¶ Enghen
dödeliken människia fförmaa oc scriffwa älla sighia,
mädh hwadh wördhningh oc kärlek äroffulla jomffru
maria anammar thänna dyra stenen, som är thätta
sp. 2 ordith | christus, naar thät wardher hänne gudeliga
presenteras[3] j hänna psaltara: äller mädh hwadh
kerlek oc modherlige milhet, hon lather sigh wardha
om them, som hänne tiäna j hänna psaltara, j

[1] är *tillskr. ö. r.* [2] watn *tillskr. i marg. o. insigneradt.*
[3] *Nunnan-afskrifvarinnan har tydligen glömt det föregående* wardher

Digitized by Google

hwilkom the idkeliga offra hänne thänna dyra jacinctum, som är christus, fför thy swa som stiä[r]nanars cla[r]het kan ey sta moth solenna clarhet oc sken, swa kan oc ekke jomffru maria neka sinom tiänarom sina milhet, wthan mädh allom kärlek dragher them til christi kärlek, som hon siälff haffwer oppenbaradh, at hon älzskar swa mykydh hwan en, som hänne offra ängilsens helso, at om thät ware mögeligh[it], heller wille hon at hänna hiärta skulle draghas w hänna bryst, än han skulle döö mädh enne dödelighe syndh, thy hännas makt är grwndat j största kärlek, oc hännas willi oc gärningha ärw til nadh oc misku[n]dh Oc ämwäl gudz milhetz gärningha ärw alla satta j hänna händher, som sanctus Jeronimus oc sanctus bernardus sighia, thy fförmaa hon wäl ffrelsa hwem hon wil, enkanneligha them som hänne idkeligha tiäna j hänna psaltara,

373
Fämptandhe the hälga scripts loff scriffwas j sp. 1 tridhie bokenne sentenciarum, j ffämtandhe distinccione, som är aff the wanskelighet som christus til sig[1] anammadhe, badhe oppa siälena oc lecama[n]s wägna til at lidha j mandomenom, oc ämwäl j wilianom oppa guddomsens wäghna Hwilken os lärer offra jomffru maria, som är alla sanhetz mästerska oc ffrw, ffämptande dyra stenen aff the ffämptande stenhwggara bodh, j ängilsens helsos bärg som kallas ametistus Hwilken tha offras, tha

[1] sig *tillskr. i marg. o. insigneradt.*

Digitized by Google

gudeligha sigx Amen äpther aue maria, Hwilkidh som märker sa[n]nindh, Thänne stenen ametistus är aldra dyrasta sten, aff them dyra stenom som haffwa pwrpwra ffärgho, som ysidorus oc lapidarius sighia Oc hwilken människia som honom bär skal ekke bliffwa drwkken Han bort driffwer oc sömpn oc läthi, oc ämwäl onda tanka : giffwandhis snille til at ffly ffalskhet oc ffölia sannindene ¶ Alla tässa dygdher haffwer jomffru maria ffwlkomligasth j sigh: fförst är hon ypparsth offwer alla them som haffwa pwrpura ffärgho, thät är hälgha
sp. 2 martyres, som rödha waaro gior|dha j sins blodz wtgywtilse, Hon borth driffwer oc ffran sinom tiänarom[1] drykkenskap, sömpn oc läthi, oc borth älter onda tanka: giffwandhis them santh atherhaal, säfflighet oc andeliga glädhi, thy at hon är aterhalsens oc säfflighetzsens ffrw Hon giffwer oc sinom tiänarom nadena, at ffly lyngh oc ffalshet Oc älzska tro oc sannindh, thy at hon är hans modher som sagdhe, jak är wägher sannindh oc liff, hwadan aff maa wnderstas, at sannindhen är högelikasth älzskandhe ¶ Thänne sanhetzsens ametistus som är amen, är swa dyr oc ärleken, at al the astwndelighen tingh j wärldene ärw; ämwäl om otalica wärlder waro aff gwll oc dyra steena, äller hwadh hälsth thät wara kwnne, som människior pläga astwndha, the waro all swa som enkte moth hans dyra ärlekhet oc dygdelighet, Hwadan aff en hälogher doctor siger, sanninden haffwer j

[1] *Härefter ordet* oc *öfverstruket.*

Digitized by Google

sigh osigelika godhet, fför thy at hon offwer gaar all tingh, thy at siälffwer gudh är sannindh om warilse Thy | är thänne dyre sanhetzsens sten som är Amen,[1] jomffru maria mykydh täkker, nar han wardher hänne gudeliga offradher äpther ängilsens helsa j hänne psaltara Oc skulu the som hänne thätta gudeligha offra, otwäkeliga tro sigh skula oterffaa[!] aff hänne ffämptyio oc hwndrada sinnom ffämptan dyrasta oc bästa gaffwor, som är menlösa: wisdom: naadh: ffägrindh: ärlighet: geffmilhet: sälighet. höffwisklighet: widherqwekilse: almännelighen bewarilse: alzskona rikedoma. ffwlkomlikidh ffrälse. ffödas aff gudz modhers milhet: oc wardha gudz oc jomffru marie söner: sacramentanna omffämpnilse: santh oc gudeliget liffwerne Oc hälga ändelikt Thy sagde jak j ordanna begynnan, han wändher hallena j standande träsk oc bergx klintana j fflytande källo Thät är at gudh wändher ängilsens helso j alla nadha ymnoghet, bade andeliga oc lecamlika Hwilkid os allom wnne alzwallogher gudh ffadher oc son oc thän hälghe andhe, fför jomffru maria milla bön skwldh Amen 374 sp. 1

Rubrica här börias en annor | prädican som doctor alanus de rupe prädicade offwer ängilsens helso aff xv rygelighom tinghom hwilken os skula opwäkia til at rädas gudz stranga oc räthwisa doom sp. 2

[1] *Hds. har här ett meningslöst* är *tillskr. ö. r.; här utelämnadt.*

Digitized by Google

Timete deum et date illi honorem[1], quia venid hora iudicii eius Thät är rädens gudh oc göre*n* hono*m* hedher, thy at hans ythersta doms tyme nalkas Än hwadh skal jak sighia aff them rädeliga tinghom, som hända skulu j gudz almä*n*neliga stranga doo*m*, oc ey at enasth j siälffwo*m* domeno*m*, wtha*n* ämwäl thät som händher fför domen oc äpther domen, aff hwilke jo*m*ffru maria oppenbarade eno*m* sino*m* wen, som stora gudelighet haffde til hä*n*na psaltara, hwilke*n* hono*m* syntis j osigelike äro, oc talade til hono*m* swa sighiande, thu skalt weetha mi*n* älzskelighe brudgwmme, at nw nalkas ffasth wärldena ändelykt, oc gudz doms osigeliga oc olideligha grymhet, hwilkedh oppenbarleka synis j allo*m* kyrkio*n*na stadgas osälica omwändilse, swa at thy wär, enkthe haals aff thy som ffordho*m* war stadhgath at hallas skulle, oc oppa thät at thu skalt thätta ffwlko*m*liga tro, oc ämwel andro*m* lära, at rädas mins
375 sp. 1 | sons rädelica oc gryma doom, wil jak at thu skalt see the tingh som ko*m*maskolandhe ärw Oc j sa*m*ma stwndh wart han taghen [j] andeligha syn, oc syntis hono*m* swa som domadagher war ko*m*men, oc alla mä*n*niskior ondha oc godha, waaro sa*m*man ko*m*na til at dömas, än hwru stor räddoghe, skälffnadher, darran oc ffasi tha war at see the tingh äller tekn so*m* gingho fför domen Oc thät j domeno*m* giordhis, oc ämwäl thät som hände äpther domen, thät kan enghen mä*n*niskia tro älla wnderstandha, thy at han so*m* thätta saa, sagdhe

[1] *Hds.* honoren

Digitized by Google

at thär war swa myken sörgh oc dröffwilse, sokkan oc wengan, at enkte annadh syntis honom nytogare wara, än aldrigh wara ffödhder oc ey wara til Oc hade ekke gudz makt honom styrkt, tha hadhe han[1] genstan ffallidh j wanhop, ämwäl om han haffde seeth j sigh alla wärldena godgerningha Hwar fföre raadher jak allom oppa jomffru marie wäghna, at j rädens gudh oc hans strangha doom Oc moth tolkom waadha anammen thän bästha läkedommen som är jomffru maria psaltara Oc rädhens gudh j tankom. ordom oc gerninghom

Thät fförsta som os skal röra til at rädhas ythersta sp. 2 gudz strangha doom, är antichristi grymhet, hwilken som skal wardha offwer alla ondha människior aldra ffördömelikasther, aldra diärffwasther: aldra mäktogaster Oc aldra ilklokasther til at göra onth Han skal oc nedersla the hälga lästhz sannindh Oc stikta ny lagh, Han skal oc ämwäl haffwa alla rikedomma ymnoghet, mädh hwilkom han skal alla rika göra, som honom til höra Oc skal han röffwa oc tagha ffran allom cristhnom människiom, alth thät them til höre, oc dräpa them mädh ohörlikom pinom ¶ Tha skal lucifer wardha lös, oc han skal tagha thänna ffördömmilsenna son til sigh, oc lära honom alla diäffwlslika konsther, trwldhom, swek. oc ilklokhet til at göra ohörliken järtekne Oc segher sanctus Jeronimus, at swa som guddomen war til ffögdher chrsti manzligha nathur: swa skal

[1] han *tillskr. ö. r. med rödt.*

Digitized by Google

lucifer til fföghias thässom fförtappilsenna son,
aff hwilko thänne sanhetzsens owen wardher swa
376 haardher oc grymber moth godhom människiom,
sp. 1 | at han skal offwergha j ondzsko oc grymhet alla
the omilla människior som waridh haffwa, nw ärw
oc warda skulu, swa at om allas theras ondzsko
ware liknadh widh antichristi ondzsko, waare ey
wthan swa som löghie, thy at hans makt är diäffwl-
sens[1] makt Oc segher job at ey är makth j wärld-
ene som liknas kan widh hans makth Hwadan
aff är allom raddelikidh, at[2] ffly til milhetzsens
sloth som är jomffru maria psaltara, opta sigiandhis
Aue, oppa thät at wi maghom ffrälsas aff tolketh
wee, oc the som tha leffwa, matthe stadoghe bliffwa
j the hälgo tro, fför thy at swa stor skal hans grym-
het wara, at om hans dagha ey stäktos aff gudhi,
tha kwnne enghen ffrälsas, som siälff sanninden
withnar

Thät andra som os skal röra til at rädhas gudz
ythersta strangha doom, är the wnderligha oc ffase-
ligha tekn, som skulu gaa fför domen, aff hwilkom
sanctus lucas segher j lestenne, at wndherlighen
sp. 2 tekn skulu synas j solenne, thy at hon skal | wardha
mörk oc swarth, oc maanen skal wardha rödher
som blodh Oc stiärnonor skulu synas ffalla Oc
scriffwar sanctus jeronimus aff xv wnderligha
teknom som hända skulo fför domen: fförsta är

[1] *I* diäffwlsens *är* ä *tillskr. ö. r.* [2] *Härefter är ordet* the *utskrapadt.*

Digitized by Google

at haffwedh skal sigh oplypta xv alna offwer alla bärgha höghet: sedan geffwer thät sigh nedher swa at thät näpligha synis, oc aldra handha kreatwr oc ffiska, som ärw j haffwino oc androm wathnom, oplyffta sin hwffwodh oc synas offwer wathnedh: sedhan skal wardha almennelikidh jordhskälffnadher, swa at all bärgh sloth oc städher skwlu nedher ffalla Oc all trä gräs oc yrther skulu geffwa aff sigh blodogha dagh Och aldra handha dywr skulu löpa til hopa, tywtandhis op mot hymelen Thäslikis aldra handha ffogla skula fflygha til hopa oc göra rädeligit lywd, halla oc steena skulu sönder bristha, oc människionor skulu wth gaa aff jordh kwlomen, ey fförmagandhis ätha älla drikka för räddogha skuldh, wthan skulu wara som annar dywr som ey haffwa skäl älla sinne, enkte talandhis, sedhan skal haffwedh brinna | oc alla ffiska döö Tordön och lyngheeldh skulu wara idhkeligha oc ffaseligha, wthan aatherwändho Oc skal swa tykias som all wärlden skal sönder brista Thär offwer skwlu diäffla oc ffördömdha siäla höras, ropandhis oc wengandhis för doomsens räddhoga Ellen skal oc nederffara aff hymelen, oc opbränna all skapadh tingh, oc alth thät liff haffwer skal döö j thänna ellenom, ondhe til äwär-[de]lighen ffördömelse Oc godhe skulu rensas j honom, oc swa skulu all elemänta, som är wädher, wathn, eel oc jordh opnyghas Oc sedhan opresas ondhe oc godhe, oc skulu samman kallas widh iosaphatz dal, oc thär om kringh, som iohel pro-

377 sp. 1

Digitized by Google

pheta segher The godho skulu wara oppe j wädhreno, oc the ondho nedhre oppa jordenne Oc swa grym skulu tässen teknen wara, at the skulu offwer gaa alla the grymhet, som nakon tidh waridh haffwa, nw ärw oc wardha skulu Oc thy mädhan wii rädho[m]s fför örlögh, storm oc wädher, äller lecamliga sywkdoma: mykydh meer maghom wi rädhas gudz stranga oc räthwisa doom, som wii
sp. 2 haffwom äptedöme aff enom | mäktogastha oc grymastha konwngh, hwilken som entidh hördhe prädicas aff gudz strangha oc räthwisa doom, wardh om wändher til eth hälogth leffwärne Hwar fföre är allom raadhelikidh, at anamma jomffru maria psaltara moth tolkom waadha, offta sighiandhis maria, hwilken som haffwer makt at oplysa os, at wii skulom ey rädhas thänna til kommandhe rädelika tingh

Tridhie som os skal röra til at rädas gudz räthwisa strangha doom, är samwetzsens haarda motkorran, fför giorda syndher j ordom, tankom oc gerninghom, oc ämwäl j godha gärningha glömsko oc ffförswmmilsom O hwilken är thän som ffulkompligha kan tänkia älla wndersta, hwrw grym oc rädeliken thänna pinan är[1], fför thy all the sörgh oc dröffwilse, som alla människior haffwa lidhit aff wärldena ophoff[2]: nw lidha älla lida skulu, the waro ekke liknandhe widh the minsta sorgh, som tha wardher j ens syndara samweth Oc thänna sörghen

[1] är *tillskr. ö. r.* [2] *Hds.* ophop

Digitized by Google

warder aff gudz dygdh, twinga*n*dhis on|da mä*n*- sp. 1
niskior til swa rädelica sorgh oc pino Täslikis[1]
haffwa the oc stora sörgh oc räddogha aff änglana
oc diäfflana rädeligha rörilse oc wredhe, Thy
mädhan wii rädo*m*s lithen dröffwilse, som är fför
ffadhers oc moders wäna oc ffrändha dödh, äller
oc fför ondho rykte oc wanffrägh Oc bedho*m*s
thär j mot hiälp, badhe aff gudhi oc mä*n*niskio*m*
Myklo meer magho*m* wii rädhas samwetzsens
motkor j the*m* rädelika thimano*m*, thy är[2] os allo*m*
radelikidh mädhan wii äro*m* j tässo liff, at wi
tagho*m* os til hiälp hwgnadzsens oc tryghetzsens
harpo, som är jo*m*ffru [maria] psaltara, optha sigh-
iandis gracia, fför thy jo*m*ffru marie naadh ffrälser
aff alle angisth: hwilkidh som pröwas m*ädh* the
nadh, som jo*m*ffru maria giorde m*ädh* e*n*ne syndoghe
qwi*n*no[3] j fflandria, som ffordho*m* haffde waridh
en almä*nn*ingh*is* q*wi*nna, hwilken fför sina groffwa
syndher skuld haffde sigh offwergiffwidh, oc war
wanhoppande oppa gudz nadh oc miskw*n*dh Oc
naar hon a|na*m*madhe jo*m*ffru maria psaltara, ffik sp. 2
hon gensta*n* stora glädhi oc tryghet til gudz
misku[n]dh, swa at hon som mangho*m* otalikom
haffde waridh til synda ffall, war nw giordh allo*m*
til heloghetz äptherdöme,

Fiärdhe som os skal röro til at rädhas gudz almä*n*-
neligha strangha doom, är alla wär[l]dzsliga rike-
doma mistilse: fför thy som ambrosius withnar,

[1] *Hds.* Täslilikis [2] är *tillskr. ö. r.* [3] *Hds.* qwino*m*

Digitized by Google

tha skal gwl oc sölff oc dyra stena fförgaas oc wändas j asko: sloth städer oc hws skulu bränas aff eellenom Oc ey at enasth wärsliga rikedoma, wthan ämwäl ffader oc modher, oc thina älzskeligha wäner skalt [thu] höra ropa oc skriia[1] fför pinonna beskelighet, oc hwadzske tik älla them skal wardha nakod hop at wnffly Thy segher jeronimus, o människia som mäktogh är j wärldenne, thu astwndar lankt liff oc stora ffrägdh, oc wthan atherwändho begärar härradömma oc hedher O wranghe domara oc ilkloke mäklara, oc starke stridzmän, hwadh ären j göraskolandhe, naar j kommen nakne fför
379 gudz strangha räthwisa doom, göraskolandhe
sp. 1 räkinskap aff allo thy edher war anthwardath, | O cristhna människior, hwi ären j swa oräddha fför gudz strangha doom, hwar alla wärlslika rikedoma oc kräselighether skulu alla j sändher fförskingras, mädhan j mykydh rädens, at tappa älla mistha nakodh litidh thingh som j älzsken ⁊ Nw fför thy, at jomffru maria psaltare är ffwller mädh alle naadh oc rikedomom, som märkis mädh the ordeno Plena, thy är allom radelikid, at the j sinom liffs thima gudelica öffwa sigh j honom. Swa som en gudeliken abote giordhe, hwilken mädh sina brödher war kommen j swa storan ffatigdom, at han kwnne ey ffa sina liffs bärningh, thy at omille höffdingha haffdo röffwad aff them alth theras godz oc oppehälle, än sedhan the anammadho jomffru maria psaltara, tha ffingho the alla godha tingha ymnoghet

[1] *Härefter orden* oc ropa *öfverstr. i hds.*

Digitized by Google

Oc twem sinnom sedhan, naar theras owäner widherffrestadho at jn gaa j theras closther, oc göra them skadha, tha wordho the blindhe oc eeller nidher kom aff hymblenom oc giorde them storan skada Oc sedhan aff gudz nadh wordho the rättadhe oc bliffwo theras wäner Oc giordhe them aldrigh[1] sedan nakon skadha,

Thät ffämpta som os skal röra til at rädas gudz strangha ythersta doom, är alla creatwra klagamaal, hwadhan aff gregorius segher, all skapadh tingh skulu klagha oppa syndara, swa som oppa thät, som aldra ledasth oc stywggasth är aff allom skapadhom tinghom: fför thy at the waaro altidh olydoghe, oc genstridoghe mot sin gudh oc skapara: Hymmelen klaghar sighiande, jak war altidh gudhi lydoger, jak gaff lyws oc rörilse nidhra thinghommen, än syndogha människior wannythiadhe mith lyws, j allom sinom rörilsom: Ellen skal ropa sighiandhe, jak giordhe thät som jak fförmatthe än wrangha människior wannythiadhe mik til swalgh oc skörhet: Wädhrit klagar sighiandhis, jak gaff allom leffwandhis creatwrum liffaktoghan andha, än syndogh människia wannythiar sith liff til onth leffwerne, som är lyngh, bakmaal, menedha oc gudz hädilse: Wathnidh skal klagha sighia[n]- 380
dhis, jak gaff ffiskom oc androm creatwrum | dryk sp. 1
Oc wätthe jordhena äpther minne makt, Än syndarene wannythia mina nyttelighet j swalgh, ffaffänge- sp. 2

[1] *Hds.* aldridh

Digitized by Google

lighet oc j andre ondzsko Jorden skal ropa sighiandhis, jak bar oppe all creatwr, oc gaff aff mik sädh oc ffrwkt, oc för människiona skuldh ffödhe alzskona dywr, Än syndaren smittade mik, wannythiandhis mik til alzskona syndher J samma mattho skulu all dywr klaga oppa syndara sighiandhe, wi giordhom alt thät som gudh haffde os til skikkadh: än syndara waro altidh olydoghe gudi, dragandhis os ffran thy som gudh haffde os til skikkadh, oc nythiade os til theras wranghet Thäslikis skulu oc stena oc stokka klaga oppa människiona för thera wannythian j ffaffänge byghningh, Järn oc staal skal klaga för wannythian j stridh oc örlögh, Gwll oc sölff oc annar malm för wannytian j girighet, oc swa skal warda aff allom androm lecam-
sp. 2 likom tinghom Och gudz ängla skulu klaga | oppa människiona för hännas olydhno Oc diäfflana skulu klagha oppa hänne, för thy at hon war them altidh lydogh, Oc j tässe mattho skulu alle ropa mädh höghe rösth, oc klagha oppa människiona sighiandhe, hämdh: hämdh: hämdh, förstth bedas the hämdh för gudz wanhedher oc försmädilse: annan tidh för creaturanna wannythian: tridhie tidh för oskikkelighet, thy at all tingh bliffwa j them stadgha som gudh haffwer them til skikkadh, wthan wranga människian Än j hwrwdana mattho the skulw ropa siger basilius, ey j röstenne wthan til, wthan j syndaranna samwet oc hog innantil Oc segher wise mannen, all wärlden skal stridha mädh gudhi motthe syndarom oc

Digitized by Google

ffaawiskom, fför thy gud skal wäpna all creatwr mot sina owäner, Thy är tänna klagamal moth en syndare hardare oc olideligare, än all the klagamal som warid haffwa, nw ärw oc warda skulw j alle wärldenne, fför thy thänna almänneligha klaghamaalen offwer gaa alla natwrlika människio makt, O cristhna människior, om än j nw hörden hymel oc | jordh ffiska oc ffogla oc all annor dywr swa laatha som the skulu tha laatha, hwad willen j tha göra, mädha[n] j githen ekke nw hörth minsta käremal oppa edher, fför minsta domara, Thär ffore rädhens gudh, oc anammen moth tässom fföresagdha klagamalom betzsta medelaren som är jomffru maria psaltare, ofta sighiandhis Dominus, fför thy som ambrosius sigher, jomffru maria är allas theras ffru som härradömme haffwa, thy at hon är hans modher, som är allas härre oc domare, fför thy är hon[1] aldra tryggasta medelerska mällan gudh oc them som hänne tiäna j hänne psaltara, ¶ Thätta aktadhe en största sy[n]dare j picardia landh, hwilken fför sina ogerningha warth draghen fför wärdzlikan doom, oc margffalleligha beklagadher, oc j samma stwndh warth han dömdher til at hänghia, Tha loffwadhe han aff allo hiärta at läsa jomffru maria psaltara, at han matthe wndkomma dödzsens wadha Oc stragx j samma stwndh warth han wnderlica ffrälsther aff them skämeligha dödhenom ¶ Thässen ffäm fföresagdha rädeligha tingh, the warda fför x gudz | bwdhordha brytilse,

381 sp. 1

sp. 2

[1] *Här de dubbelskr. orden* är hon *öfverstr.*

Digitized by Google

j hwilkom teknom innelykkis besynnerligha ·l· stykke, som os skulu röra at rädas gudz almänneligha dom, moth hwilkom wärdzskyleliga är läsandhe fförsta delen aff jomffru maria psaltare

Siätthe som os skal röra til at rädhas gudz almänneligha doom, är domarens omäteligha makth oc waal: hwadan aff anselmus segher, domarens omäteligha makth oc waal kan engaledhis wnfflys[1], thy at hon offwer gaar alla wärldenna makt, ämwäl om otalica wärlder til waaro, hwar fföre är allom människiom radelikid, at the j[2] hwiariom stadh oc hwiariom tyma haffwe thätta j sino aminne Oc mädhan wii rädhoms en wärldzlikan domara, hwilken som haffwer makth at tagha ffran oos liff älla godz O hwrw maangha hiälpis män wii söktom, oc lagdom oos alla win om at wäria waarth liff,
382 nar wi skullom kallas fför honom: hwru myklo
sp. 1 mer maghom wii rädhas, naar | wii skulum kallas fför alzwallogx gudz doom, göraskolandhis räkinskap aff allom warom tankom, ordom oc gärninghom Thy är os allom radeligith, at wii taghom os til wän oc stalbrodher jomffru maria psaltara, offta sighiandhis Tecum, fför thy som haymo withnar, jomffru maria haffwer härran mädh segh offwer alla andra: thy alle the som wilia haffwa härran mädh sigh, the skwlu oc haffwa jomffru maria, om hwilkra närwarw oc hiälp the skulu offwerwinna all genwärd-

[1] *Hds.* wnffyls stadh oc *öfverstr.*

[2] *Härefter de dubbelskr. orden* hwiariom

Digitized by Google

ogh tingh: Thätta sannadhis nogh mädh enom man j änglandh alanus aath nampne, hwilkom konunghen warth wredher, oc togh ffran honom alla hans ägodela, oc än thär offwer giorde han honom biltoghan Thänne mannen loffwadhe at thiäna jomffru maria j hänna psaltara, oppa thät at han matthe sina nödh fförwinna: stragx thätta war giorth bleff konunghen sywker, swa hardelika, at han trodhe sigh engaledhis skola wnkoma dödhen, oc ey fför-
| matthe han helbrigdha wardha, fför än han kallade sp. 2
mannen heem j rikidh j gen, mädh store äro, atergeffwandhis honom alla hans[1] ägodela Oc sedan ffik han ffwlla heelso

Sywndhe som os skal röra til at rädas gudz almänneligha strangha doom, är domarens högxstha gräselighet oc oblide, fför thy han skal tha synas ondhom aldra gräselighasth oc grymasth, wthkräffiandhis räkinskap aff minsta tinghom Oc swa grimber är han j themm rädeligha dagenom, at om swa waare, at jomffru maria worde ffw[n]nen j nakre dödelighe syndh, wthan twäkan toghe gudh ffran hänne alla the äro som hon nw haffwer, oc dömma hänne til äwärdeligha pino, Thäslikis skulle han göra androm hälghom mannom, om the ffwnnos j dödelike syndh Nw mädhan swa är, at han ey sparde sinne kärasthe modher oc högxsta wäner: hwrw skal han tha spara sina största owäner som ärw wsla syndara Thy enghen är swa grymber äller omiller

[1] *Hds.* hännas

Digitized by Google

j alle wärldenne, äller j hälffwite, at han yw snarare
383 kwnne blidkas, än thänna räthwise domare kan
sp. 1 blidkas j them rädeligha dagenom, | Thät är fför guddomsens omäteligha wredhis maktz owmskifftelighet, hwilken som j osigeliga maattho offwergar alla skapada tingha oblidhe, som the haffwa kwnno offwer sina owäner Thät är oc ämwel wetandhe, at swa harder oc grymber han är ondhom, swa myklo millare oc blidare är han godhom, fför thy rätwisa oc misku[n]dh ärw twa gudz döther, j nakre mattho iämlica Hwar fföre aktom oc skodhom, at om naakor wallogher domare waare oos grymber oc wredher, fför hwilkens doom wii wisthom os ändeligha skula komma, sannelica wii sändhom gerna ffram fför oos alth thät wi aatthom, oppa thät at domaren skulle warda os blidher, thäntidh wii skullom fför honom komma Thy är os radelikidh, at wii nw sändom ffram fför os the besta rikedomana, som är jomffru maria psaltara, offta sighiandhis benedicta: Aff tässo ordeno benedicta seger agustinus, benedicta är swa mykydh som goth älla wälsighnadh, thy sändom ffram fför os thänna aldra bästa fförebidhiaren, at han blidke domaren fför
sp. 2 os, Swa giorde en man j thu|ringia, hwilken som kom j kesar ffräderigx wredhe, swa at kesaren dömdhe honom biltoghan mädh alle hans släkt Än han oc hans wäner oc ffrändher loffwodho at läsa jomffru maria psaltara, oc naar the haffdo honom j nakra dagha gudeligha läsidh, ffik kesaren största räddogha, at hans härskap oc tiänara skullo rät-

Digitized by Google

wisligha göra stridh moth honom fför thänna mannen skuldh, hwilkidh the och wiseligha haffdo tänkt at göra Oc thy läth kesaren snarlegha atherkalla honom j rikidh j gen, mädh alle hans slä[k]th Oc ophögde honom oc hans släkt til stö[r]re heder oc äro, än the nakon tidh fför haffdo

aff doomenom

Ottonde som os skal röra til at rädhas gudz ytersta stranga doom, är theras wissasta sanhet, som wethna skulu moth syndarom, fför thy gudz ängla som styrdho oc gömdho wärldena, skulu klagha oc withna moth syndarom, oc theras egith samweth, oc mädh högxste rösth ropa hämdh offwer syndara: ämwäl skulu diäffla wethna | mothe them, oppenbaran- 384 sp. 1 dhis theras syndher fför ondhom oc godhom, oc stadh oc tyma j hwilkom the syndadho Oc thät som aldra haardasth är, at siälffwer domaren j sinne grymmaste wredhe oppenbarar tha fför allom hwars ens syndher, besynnerligha hwaria oc ena, stora oc litla O wsle syndara j ondhom tyma ffödde, hwadh skulu the tha göra älla sighia, älla hwarth skulu the tha ffly Thy är aldra bästa raadh, at wi görom syndabätring, mädan wii äröm j warth ffria wilkor, tagandhis til hiälpara oc fförswarara jomffru maria psaltara, offta sighiandhis thätta ordith Tu, thy at hwar en maa nw om idhrogha oc hiärtas angher, oc jomffru maria psaltaras dygdh, skywta sig ffran gudz räthwisa strangha doom, oc til jom-

Digitized by Google

ffru maria millasta oc miskunsammasta doom,
ödhmyukligha bedandhis nadh oc miskundh aff
härranom ihesu christo, oc hans millasta modher
jomffru maria, mädhan nadenna tyme är, thy at
sp. 2 äpther dödhen skal räthwi|san haffwa fframgangh, 5
Än hwru nytogt thät är syndarom, at läsa jomffru
maria psaltara, maa wnderstas aff tässo järtekne
Thät war en ärleghen ffru j room, hwilken som
afflade barn mädh sinom son, oc naar thät war
fföth drap hon thät, oc kastade thät sedhan j eeth 10
hemelikidh hws, naar diäffwlen haffde[1] thänna
syndena aastadh kommid togh han oppa sigh prästa
hampn älla liknilse, oc oppenbarade swa thässa
qwinnonna syndh, Nar domaren thätta hörde wndra-
de han storligha, oc j samma stwndh böd han kalla 15
hänne fför sin dom, thäntidh thänna ärleka ffrwn
ffik thänna tidanden, warth hon offwermattho
bedröff[dh], thy at hon wiste sigh sanneligha
saka wara: hon wisthe sigh enga andra wthwägha,
wthan fflydde innerlica til jomffru maria millasta 20
misku[n]dh, oc loffwade aff allo hiärta, at hon
wille tiäna hänne j hänna psaltara saa länghe hon
leffde, Oc sedhan tha hon kom fför domaren, saghde
han til thän snöda aklagaren, see här är nw the qwin-
nan som thu haffwer oppa klaghat, tha swarade 25
385
sp. 1 diäffwlen oc sagde, | engaledhis är thät the samma,
thy at jak känner enkte til tässa qwinnona, fför thy
at hon är[2] räthwis oc godh Oc swa fför jomffru maria

[1] haffde *tillskr. i marg. med finare stil.* [2] är *skr. ö. r. på skrapadt ställe.*

Digitized by Google

psaltaras dygdh wnkom hon alla wanffrägdh oc dödzsens waadha

Nyiondhe som os skal röra til at rädas gudz ythersta stranga doom, thät är at see domarens oc alla hälga manna grymma oc wredha änlethe, fför thy at christi änlete wardher tha ffördömdhom swa rädelikidh at see, at mykydh häller wille the see diäfflana än thät: ey fför thy at christi ffägersta änlite är wanskapad, wthan fför thät mykla ondha som them til komber aff hans wrede Oc ämwäl wardher tha ondhom stö[r]re pina at see minsta hälga manns wredha änlete: än om nakor människia j wärldene worde gripen j slemasta gerningh: thy at swa[1] myklo högre naakor hälogher man är j dygdom, swa myklo krafftogare wardher wreden j honom moth gudz owänom Thy mädan wii offta rädoms at oppenbara wara syndher, at enasth fför enne människio som är war skriffta ffadher, hwru mykydh skulom wii tha rädas oc blygh|ias, naar siälff- sp. 2 wer gudh mädh allo hymerikis härskap: alla människior j iorderike, oc alle diäffla j hälffwithe skulu granleca see alla wara syndher, O största blygdh oc osigeliken, oc owmskipteliken dröffwilse som onde tha lidha Thy oppa thät at wii matthom ffinna domaren blidhan, är bästha raadh at wii takom mädh os hans besta wän som är jomffru maria, hwilken som är hans modher: systher oc kärasta brudh, gudeligha läsandis hänna psaltara, offta

[1] swa *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

sighiandhis j honom thätta ordeth in mulieribus, stadeligha tröstandhis til hänna milhet, at hon hiälper os oc wärnar ffran alle blygdh och wanffrägdh: som hon giorde enne nwnno som heet beatrix, hwilken aff sin barndhom haffde hänne gudelika tiänth j hänna psaltara, hon ffik om sidhe swa haardh ffrestilse, at hon kastade klädebonadhen oc gik borth aff clostreno, geffwandhis sigh til orenasta leffwerne: naar hon haffde j nakor aar swa illa leffwadh, kom jomffru maria til hänna, oc manadhe
386
sp. 1 hänne til synda bätringh, | sighiandhis hänne, at hon haffdhe standith j hänna stadh j clostreno, oc oppehalidh all hännas ämbete, wnder hännas nampn oc klädebonadh, swa at enghen haffde hänne saknadh: hon gik til clostridh j gen, oc tiänthe sedan ythermer jomffru maria j hänna psaltara alla sina dagha Oc hännas syndher waaro höldha oc lönta fför människiom, oc war ffräls aff alle wanffrä[g]dh Oc hännas siäl rensadhis aff alle synda smittho fför jomffru maria psaltaras dygdh,

Tyiondhe som os skal röra til at rädhas gudz almänneligha stranga dom, är theras almänlika blygdh oc skam som ffördömmas skulu, för thy the skulu tha lidha blygd oc skam aff allom creathurom, ondhom oc godhom: hwadhan aff maa wnderstaas, at om nakors mans syndher waaro scriffwadha mädh hans nampn fför hwars mans dör, oc j allom stadhom oc rwmmom j alle wärldenne, oc skullo hwar dagh opräknas allom aa hörande,

Digitized by Google

honom til skam oc blygh, engaledis tolde thän
synda|ren[1] swa stora skam, som hwar en syndare sp. 2
skal lidha j gudz dom för minsta syndh, ey för
alla almännelika, wthan särdelis för hwiaria oc
ena syndh Än hwruledhis thät kan wara, at hwars ens
syndher magho sees oc wnderstas aff allom, thär
aff segher agustinus, gudomsens dygdh skal in
trykias j alla skälegha creathura hogh, swa at the
kwnna oppenbarlica see alla wärldenna syndher
Thy är radelikidh at anamma[2] höffwislighetzsens
klädebonadh, som är jomffru maria psaltara, offta
sighiandhis et benedictus, oppa thät. at hon
wille hylia oc skyla wara synder oc bly[g]dh: swa
som hon giorde enom prästh oc enne nwnno,
hwilken som oppenbarlika waaro ffwnne j orena
kötsens leffwerne Oc wordho thär fföre[3] gripin oc[4]
lagdh j mörkastwffwo Tha loffwadho the aff allo
hiärta, at the willo göra syndha bätri[n]g oc läsa
jomffru maria psaltara, Oc sedhan kom jomffru
maria til them, oc lösthe them aff theras ffängil-
som, oc satthe j theras stadh oc liknilse twa diäffla
Oc annan daghen thär äpther gik domaren tith,
och menthe sigh skwla ffinna prästen oc nwnnona, 387
oc ffan | thär orena andana j theras klädebonadh, sp. 1
hwilka som ropadho[5] sighiandhis wii ärom diäffla
oc ey människior, oc för the awndh wii haffdhom
til thän godha klärken oc nwnnona, haffwom

[1] *Hds.* synda|daren [2] *Hds.* anamna [3] *I* fföre *är* e *tillskr. ö. r.* [4] oc *tillskr. i marg.* [5] *Härefter orden* oc saghdo *öfverstr.*

Digitized by Google

wii thätta lynghneliga aa stadh kommidh, thy at the ärw baden räthwis oc goodh Oc fför theras skuldh haffwer war wärsta ffiande maria os här swa skämeligha bwudith Oc oppa thät at j skulen thätta tro santh wara, tha skulen j ffinna them j kyrkionne här j stadenom,

Ällоffte som os skal röra til at rädhas gudz ythersta stranga dom, är then aatskilnadhen, som gudz rätwisa skal göra mädh godhom oc ondhom, thy at godhe skulu skilias ffran allo thy som onth är, oc til fföghias allo thy som goth oc lwstelikidh är Twärth ommoth skulu ondhe skilias ffran allo godho, oc til fföghias allo ondho: fförsth skilias onde ffran gudz änletes aasyn, oc hans sötasta närwarw, hwilkedh som är alla hälga manna högxstha glädhi oc ära, Annadh är at the til fföghias allo
sp. 2 ondho, som ärw ledastha | oc stywggastha diäffla, oc grymmastha oc hetasta hälffwithis eeldh, hwilken aldrig ändhas, thy at domaren skal sighia til them, gan j förbannadhe j äwärdeliken eeldh, som han wille sighia, gaan ffran mik oc minom wthwaldha wänom, j hwilkom som är alla godha tingha ymnoghet Oc waren äwärdelika til ffögdha diäfflomen j hälffwithe, j hwilkom som är alla ondha tingha ymnoghet O hwru besker thänna athskilnadhen är at tänkia: hwadh sörgh och grath. sokkan oc wenghan tha wardher wslom ffördömdom människiom: som wii maghom tänkia hwar mädh sigh, ath naar wii skulom skilias widh nakon wan godha

Digitized by Google

wän, tha söriom wii oc dröffwoms aff allo hiärta. Hwrw myklo mera magho the dröffwas, som skulo skilias ffran sinom skapara oc allo hymerikis härskap, oc til fföghias sinom wärsta owänom, oc aldrigh hoppas at skilias ffran them Nw oppa thät at wii maghom wnffly tolken dröffwilse, är os allom radelikidh, at wii fflym til jomffru maria hwil|ken som är syndogha manna daktingherska, 388 sp. 1 gudeligha läsandhis hänna psaltara, offta sighiandhis j honom fructus, fför thy at om hännas wälsighnadha ffrukt är os ypnadher ärona porther, om wii wiliom nythia[1] nadena tyma Oc mädh godhom gärninghom oc enkanneliga mädh jomffru maria[2] psaltara förskulla at ingha j warth ffädernis landh. som är hymerikis rike, äpther thätta liff, som wii läsom at sanctus edinardus giorde, som konungher war j ängla[n]d, hwilken som warth wthdriffwen aff sino rike, han lowffadhe sigh wilia tiäna jomffru maria j hänna psaltara alla sina dagha Naar han haffde thät loffwadh, warth han mädh storom heder in taghen j sith rike j geen, Oc äpther dödhen warth han in taghen j ffädernis riked som är hymerikis rike, hwar han nw styrer mädh gudhi äwärdelica

Tolffte som os skal röra til at rädhas gudz ythersta strangha doom, är pinonna osigeligha haardhet, fför thy ffördömdhe skulu wara förban|nadhe aff sp. 2

[1] *Härefter ett dubbelskr.* nytia *öfverstr.* [2] maria *tillskr. i marg.*

Digitized by Google

gudhi oc allom hälgonom, oc ämwäl allom creatwrum, Oc rike oc högffärdoghe reddarskaps män, oc klena oc kräseligha qwinnor, hwilke näpligha githa lidit en litin hwffwodh wärk, älla lithen dröffwilse mädhan the ärw j wärldenne, skulo tha pinas j eel oc brännestens logha, hwilken swa mykydh offwergaar alla the pinor oc eeld j wärldenne är, som hetastha[1] wärldena eel owergaar maaladhan eeldh: hwad skulo tha wsla fördömdha människior göra ällär sighia, naar the komma j swa hardha pino: sanneligha the skulu[2] hädha gudh, riffwa sith haar aff sino hoffdhe, oc wanhoppandhis bitha oc slita sigh siälffwa, oc ökia sörgh oppa sörgh, oc ropa. wee mik wsle förbannade människio: hwar til är jak ffödh, förbannadher wari thän daghen j hwilkom jak war affladh: förbannadhe wari the föräldra som mik ffödho, oc ey lärdho härrans wägha O jak wille at jak aldrigh ware til O haffde jak en wathn dropa, at släkia min törsth mädh, älla en beta brödh til
389
sp. 1 at släkia min hwugher mädh, wee mik ws|le bätre haffde mik warid at jak haffde waridh ormber älla paddha, älla annadh styggelikidh kreatwr, at min ande haffde bliffwidh dödher mädh minom lecama, tha ware jak sannelica sääl: swa skulu the ropa oc graatha, oc aldrig skal komma ände oppa theras pinor, hwilka pinor swa haardha ärw, at alla the pinor. sörgh oc dröffwilse, hwngher oc törsth, oc alth thät pinlikid j wärldene är oc waridh haffwer,

[1] *Hds.* hetastastha [2] *Hds.* skulum

Digitized by Google

kwnne ekke liknas widh the minsta pïno j hälff-
withe är Nw oppa thät at wi maghom wnkomma
hälffwitis rädelika pinor, tha är os allom radelikidh,
at wii fflym til nadenna källo som är jomffru maria,
tiänandhis hänne mädh alle gudelighet j hänna
psaltara, offta sighiandhis ventris: fför thy som
agustinus segher, jomffru maria qwedher är the
gatobodh, som j sigh haller alla gudz godhet, oc
högxsta läkedom fför aldra handa krankdom, baa-
dhe andeligha oc lekamlegha: som pröwas mädh
the järtekne, som jomffru maria giordhe mädh
enne qwinno j picardia, johanna aath nampne,
hwilken som haffde waridh haardelika | sywk meera sp. 2
än j xx aar, oc kwnne mädh inghom läkädhom heelas,
än stragx hon böriadhe läsa jomffru maria psaltara,
atherffik hon wngdomsens helbrygdelighet

Trätthondhe som os skal röra til at rädas gudz
ythersta strangha doom, är pinonna oändelighet,
fför thy naar the haffwa[1] waridh j helffwithis haarda
pinom, j swa mangh M aar som wathn dropa ärw
j alle wärldene, sandhkorn j haffsens grwndh,
gräs oppa jordenne, oc löff oppa trämen: ämwäl
om alth thätta ware ·M· sinnonı mära, thät waare
än tha som the waro nykompna j pinona O om
the ffingho at enasth en dagh om alth aaridh, j
hwilkom the maattho haffwa roo oc lisa, thär fföre
gaffwo the gerna otalica wärlder aff gwll, om the
them haffdho Oc segher maximus, at häller wille

[1] *Härefter ett dubbelskr.* wa *öfverstr.*

Digitized by Google

the aatherkomma j thätta dödeligha liff, oc lidha
390 alla wärldena pino j ·M·· aar, än at enast en dagh
sp. 1 tola hälffwitis eeldz beskelighet: än thy | wär
the skulu aldrigh ffaa lisa älla hwgnadh, wthan
swa länghe gudh är j hymerike, skulo the wara j
hälffwite Hwarfföre at wii maghom omskiffta
tässa äwärdelika pinona j tymeligha synda bätring,
tha fflym til jomffru maria, at hon förwärffwe os
sannan synda angher, helsandhis hänne ödhmyuk-
ligha j hänna psaltara, offta sighiandhis ·tui·
för thy som anselmus segher O jomffru maria,
mädhan thu äwärdelika höre gudhi til, thy höre
oc alla thina tiänara honom til, oc skulu äwärdelica
wardha nywtandhe hans godhet Oc ey at enasth
skal jomffru maria ophögia sina tiänara äpther
dödhen, wthan ämwäl bewara them j tässo liffwe
för diäffwlsens ffrestilsom, som hon giorde enne
jomffru, hwilken offwer alla mattho qwaldhis aff
orena andomen Än stragx hon böriadhe läsa jom-
ffru maria psaltara, borth fflyddo the ffran hänne,
oc ey til dirffdhis sedan at nalkas hänne, wthan
stodho lankt borto ffran hänne, oc bannadho
sp. 2 hänne sigh|iandhis, förbannadh wari thu, oc thän
tik lärdhe thätta korrid oc morridh

Fyortonde som os skal röra til at rädhas gudz yter-
sta strangha doom, är thät aldra wärsta kompon-
skapidh, för thy som ambrosius segher, the skulu
wara ledastha oc stywggasta diäfflana stalbrödher
Oc jeronimus, o wsal syndare hwii syndar thu swa

Digitized by Google

idkeligha, westh thu ey at thu skal wara thera kompon[1] j pinonne, hwilkra leffwerne thu ffölgher här j iordherike, som ärw tywffwa, röffwara, ffalzska människior, oc aldra handa syndara, hwilkra änlete aldra ledasth är aff hälffwithis mörker Oc thera kroppa aldra wärsth luktandhe, ffulla mädh o[n]delikom madkom: wee tik, naken skalth thu wara mädh naknom oc wsal mädh wslom Ey skulo oc fördömdha människio kroppa j hälffwite läghias skikkeliga wthan skämeliga kastas hwar offwer a[n]nan, oppa somlikom wether haffwodit op, oc somlikom nedh, soma oppa sidanar oc somma oppa änletedh, swa som myror j myro stak: äller swa som stena j steen rör Thässe fförbannadha krop|pana ärw thän 391 sp. 1 wedhen som äwärdelika brindher j them osläkkeliga eellenom Oc hwrw myklo högre oc wärdogare the waaro j wärldenne, swa myklo mera oc skämeligare skulo the nedertrykias j hälffwithis piinom O hwrw storth wee tha wardher wranghom, höghffärdoghom oc omillom människiom, oc them som altidh willo stridha, och ey kwnno mättas aff människio blodh: skwlo tha mätthas mädh eeldh oc bränesten, oc the fförbannadha kroppanna ondha lwkt: thy hwar en fförbannadher kropper skal wärre lwkta, än alla aatla oc dödha människio rothna kroppa, som ärw älla waridh haffwa j alle wärldenne Oc ey skulu the fförmagha röra sigh älla wändha äpther sinom wilia, wthan swa som the orene diäfflane skulo them röra oc kasta O j

[1] *Hds.* komponna *med de 2 sista bokst. öfverstr.*

Digitized by Google

högffärdoghe som fförsmaan the ffatigha, oc wilien ey omgaa *mädh* them, hören nw *mädh* hwem[1] j skulen omghaa, Jak seger ed*er* sa*n*nelika, at lideligare waare edher, at wara wthan aatherwändho j blandh swa ma*n*gha orma oc paddor, at the stodo offw*er* hwffwodhit: än at enast wara *mädh* e*n*ne
sp. 2 ffördömde män|niskio Thy oppa th*ät* at wii maaghom ffrälsas aff tolko ondho sälskap: tha til ffögiom os waarom härra ihesu christo, oc hans wärdogha modher jomffru maria, gudeligha läsandhe thera psaltara, offta näm*p*nandhis th*ätt*a wärdoga nampned ihesus, thy at ihesus är alla hälga siäla sötaste oc aldra glädisffullaste brwdhgw*m*me Oc han oc hans wärdoga modher ffrälsa alla sina tiänara aff allo ondo, oc enka*n*neligha them som them tiäna j tera psaltara, swa ffrälste jomffru maria en man j danmark, petrus aath nampne, hwilken som war dömder til dödh, oc kastadher j ena iordh grop j blandh orma oc paddor Oc naar hans modher th*ät* hörde, sände hon honom eeth warffru psaltara baandh, oc rädh honom at läsa jomffru maria psaltara, oc naar han haffde honom j naakra dagha gudeligha läsidh, kom jomffru maria til honom *mädh* otalikom jomffrum, oc togh honom op aff the
392 gropenne Och fförde honom j eeth öghnablek meer
sp. 1 än ·c· milo wägh, | til en stadh som heether basilea, oc gaff honom ffrihet at gaa oc wara hwar han wille, oc badh honom ffram halla the tiänisth som han haffde begynadh j h*ä*nna psaltara, hwilkidh han

[1] *Hds.* hwen

Digitized by Google

oc trolika giordhe, oc leffde thär äpther gudeliga j ärmetha leffwerne allan sin aller, oc doo om sidhe mädh häloghe ändelykt

Fämptondhe som os skal röra til at rädas gudz ythersta stranga doom, är pinonna almännelighet, oc otwäkelighen äwärdelighet Thy segher jeronimus, o dödeliga människior hwadh ganghnar edher wärldenna kräseligheter, thy at hwru mangha kräseligheter j haffwen j wärldenne, swa mangha pinor skulen j ffaa j hälffwithe, The som altidh ärw j drykkenskap. swalgh oc offweraatho, the skulo äwärdeligha mättas mädh eel oc bränesten. fför ffaghra tinga skodan skulo the see slemastha oc ledasta diäffla. fför söta lokt skulo the äwärdeligha känna ondha lokt. fför ffaffänga wisor oc lös ordh skulu the höra theras | grath oc venghan som sp. 2 altidh döö, oc ey fförmagha döö. the som älzskado ffamptaghan, kyssan oc klapan. oc skörth leffwerne, the skulo pinas j hälffwithe j bränande sänghom, aff slitande paddom oc bränandhe ormom, swa at enghen deel j them skal wara wthan pino Och ärw wisse at thera pina skal aldrigh ändas, oc thy ärw the ffwlle mädh gälnisko, swa som ey haffwandhis skäl älla sinne, at swa som wi seem[1] at the som besatta ärw aff orena andomen, bitha oc slita sigh siälwa, swa skulo ffördömdhe wthan all wederliknilse bitha oc slita sigh siälffwa Oc wthan atherwändho hädha oc hata wan härra ihesum christum, oc hans

[1] *Hds.* seen

Digitized by Google

wärdogha moder jo*m*ffru maria See nw mä*n*niskia som altidh wil wäffias j syndome*n*, nw haffw*er* thu hörth litidh aff myklo, aff the gräselighet som the skulu lidha som ffördö*m*mas, wth wäl thy snarlika mädhan naade*n*na tyme är, antighia göra syndha- bätringh, älla äwärdelika tola tolka pinor Än jak radher edher at j snarleca göre*n* syndha bätringh,
393 oc ana*m*men jo*m*ffru maria psaltara, om hwilke*n*
sp. 1 j aldra raskasth maghe*n* fför|wärffwa alla syndha ffförlatilse, thy at j hono*m* offta nä*m*pnis th*ä*tta ordith som är christus, hwilkidh som är swa mykydh som smordher, thy at han haffwer smörelse älla läkedom til allan sywkdo*m*, andeleke*n* oc lecamleken, thy segher jeronimus, christus geffwer läkedo*m* moth ffördö*m*milse*n*na doom, oc pino*n*na äwä[r]delighet, oc giffwer andelica oc leca*m*leka glädhi ℭ Nw fför thy ath[1] äroffwlla jo*m*ffru maria är christi modher, är h*ä*nne sa*n*nelica giffwen ffwll makth, at läkia aldra handha krankdom, hwilkidh som bewisas m*ädh* eno märkeliga järtekne, som hon giorde m*ädh* eno*m* höffdingha j ffrankarike, hwilken som dömder warth til häktilse swa länghe ha*n* leffde, th*ä*r aff warth han swa galin, at han aath op sina eghna ffingra Oc beet m*ädh* ta*n*nomen stena oc stokka Oc om han haffde ekke waridh bwndhe*n*, tha haffde han wisseligha dräpidh sigh siälffwan Th*ä*nna ma*n*nen haffde ena gudeligha hwstru, hwilken dagheligha laas jo*m*ffru maria psaltara
sp. 2 fför hans helso Oc naar hon | haffde hono*m* naakra

[1] *Ett dubbelskr. at öfverstr.*

Digitized by Google

daga läsidh, kom jo*m*ffru maria til hono*m*: ffräls-
andhis hono*m* aff ha*n*s ffängilsom, oc giordhe ho-
no*m* helbrygdha, Oc gaff hono*m* tekn til konw*n*ghen,
oc oppenbarade fför hono*m* naakra konu*n*gxsens
lönleka syndh*e*r Oc bödh at han skulle sighia ho-
no*m*, at hono*m* fföre stodh stor wadhe, oc gudh
skulle hämpnas offwer hono*m*, om han sigh ey
snarliga wille rättha Oc göra synda bätri[n]gh Nar
konw*n*ghen th*ä*tta hörde, warth han storlika rädh*e*r,
oc gaff höffdingha*n* lidogha*n* Oc fflyde[1] i*n*nerligha
in til jo*m*ffru maria, gudeligha läsandhis h*ä*nna
psaltara Oc warth ffrälsth*e*r aff allo*m* wadha Sen
kärastha systra, nw haffwom wii hörth nakodh
aff the gräseligha tingh, som händha skulo fför
do*m*men, j domeno*m* oc äpth*e*r domen Oc fför thy
at wii sa*n*nelika weetho*m* at wi skulo*m* alle än-
deligha fför hono*m* ko*m*ma, thy är os allo*m* weder-
torffteligit, at wi altidh haffwo*m* th*ä*tta j waaro
ami*n*ne, rädandhis gudz stro*n*ga doom j hwiario*m* 394
| sthadh oc hwiario*m* tyma, älzskandhis wan kära sp. 1
gudh oc skapara aff allo hiärta oc siäl Oc ffwl-
ko*m*leka gö*m*ma hans hälgastha bwdh ordh, ffly-
andhis alt th*ä*t hono*m* är j moth, Oc stadeligha stha
j thy wi haffwo*m* hono*m* loffwad, at wi m*ädh* sa*n*ne
troo oc ffulko*m*liko*m* kärlek matthom ffi*n*na doma-
re*n* blidan j th*e*m rädeligha dagenom, hwilkid os
w*n*ne oc giffwi gudh ffadh*e*r oc son oc th*ä*n hälge
andhe, oc hymerikis drothni[n]gh jo*m*ffru maria
m*ädh* allo hymerikis herskapi, hwilko*m* som wari

[1] *Hds.* ffylde

Digitized by Google

loff hedh*er* oc ära aff allo*m* creatwru*m* ä fför wta*n* ändh[a] Amen

---

Jthem tässa book haffwer waar kära syst*er*. syst*h*er margith nilzsa dott*h*er lätidh sc*ri*ffwa, oc haffwer hon h*änn*e alla sa*mman* j allo mattho kosthwarth. m*ädh* th*ät* som gudz wäner oc h*änn*as haffwa h*änn*e giffwidh Oc war hon sc*ri*ffwadh aff ene ow*är*doghe co*n*uens syst*h*er j watzstena closth*er*
sp. 2 Och war hon lyktadh diuisio | apostolorum aaro*m* äpth*er* gudz byrdh ·M·d· xxxiiii [ɔ: 1534] Gudh giffwi at hon matthe nw wara allo*m* them til hwgnadh som h*änn*e läsa oc höra Oc beder jak ödhmyukliga alla th*em* som tässa bok läsa älla höra at j tolomodeligha ombären m*ädh* mik so*m* skreff, oc rätthen m*ädh* kärlek hwar j ffi*nn*en nakodh oräth wara Oc beden fför h*änn*e som bokena kostwarde oc glöme*n* ekke mik syndersko

Jthem är wetande at j tässa bok kom halff älloffte deker perman

---

Digitized by Google

INNEHÅLL.

		Sid.
	Inledning	I
1.	Påfven Sixtus IV:s bulla 1479 med stadfästelse af Jungfru Marie psaltare	3
2.	Biskop Alexanders af Forli stadfästelsebref 1476 å Jungfru Marie psaltares brödraskap	5
3.	Alanus de Rupe, Prolog till J. Marie psaltare	7
4.	Hur psaltaren först uppfanns och kungjordes . . .	9
5.	Hur J. Maria uppenbarade sig för S:t Dominicus och bjöd honom predika sin psaltare	14
6.	Hur J. Maria uppenbarade sig för Alanus de Rupe år 1464 och tog honom till sin brudgumme med åläggande att predika hennes psaltare	19
7.	Fager lärdom, som J. Maria uppenbarade för Alanus	29
8.	J. Maria uppenbarar för Alanus om sin himmelsfärd	38
9.	Hur J. Maria stred mot Rättvisan och hennes systrar	54
10.	Kristus uppenbarar 72 änglahelsningens (psaltarens) värdigheter	66
11.	J. Maria uttyder för Alanus ängelens helsning med särskilda tillägg	77
12.	Hur Alanus hörde en hemsk röst, som ropade hämnd öfver jorden, och huru hjälp gafs dem som ville läsa J. Marie psaltare	95
13.	Kristus klandrar Alanus och andra, som säga, att hans pina var honom lätt, m. m.	98
14.	Kristus straffar Alanus för att han ej ville predika psaltaren, och visar honom helvetets kval	118
15.	H. Trefaldighet, J. Maria och alla änglar sörja och gråta öfver Kristi pina och död	120
16.	J. Maria kungör för Alanus sin psaltares dygd . . .	123
17.	Kristus bjuder en kartusiensprior att läsa och sprida psaltaren bland sina klosterbröder	128
18.	Kristus visar sig för en kartusiensbroder med händerna fulla af eldpilar	130

Digitized by Google

Sid.

19. Hur J. Marie rosenkrans uppenbarades för en from broder af kartusiensorden 135
20. J. Maria klandrar Alanus för slapphet i hennes tjänst 137
21. Alani sorg öfver sin ouppmärksamhet vid läsningen af psaltaren, och J. Marias hugsvalelse 140
22. J. Maria om sin kärlek och misskund till syndare 144
23. J. Maria säger sig vara andeligen med sin son i nattvarden samt hur hon älskar goda präster 146
24. J. Maria förklarar, hur H. Trefaldighet utvalde henne till sin brud, och utlofvar stor nåd för gudlig läsning af psaltaren 151
25. Hvarför 15 Pater noster sättas i J. Marie psaltare och om dit hörande aflat 155
26. Hvarför 150 Ave Maria skola vara i psaltaren . . 158
27. Om J. Marie brödraskaps begynnelse och nytta . . 164
28. Om den särskilda nåd och de fördelar, som tillfalla detta brödraskap, samt medlemmarnas plikter . . 169
29. Predikan, som Kristus lärde S:t Dominicus, öfver Pater noster 179
30. Predikan, i hvilken J. Maria lärde S:t Dominicus, hur han skulle utlägga hennes psaltare 191
31. J. Maria uppenbarar för Alanus hur hon lärde S:t Dominicus att predika för 15 höfdingar, som voro i 15 kvinliga djäflars våld 204
32. S:t Dominici predikan för förenämnda röfvare om 15 synder och 15 nådekällor 212
33. S:t Dominici predikan för härtigen af Britannien [Bretagne] med två mirakler, samt om 15 hufvuddygder 265
34. Under och järtecken om J. Marie psaltare, som inträffade under S:t Dominici resor (30 st.) 320

    1. Om »fagra Katerinas» omvändelse 320
    2. Om en annan syndig kvinna (Benedicta) . . . 328
    3. Om en jungfru (Benedicta) i Spanien, en fränka till S:t Dominicus, på syndiga afvägar 347
    4. Om en ärkedjäkne Adrianus 358
    5. Om en skolmästare 363
    6. Om en stridsmans underliga omvändelse . . . 367
    7. Om en kättersk biskop 373
    8. Om en ockrare 377
    9. Om en hedning vid namn Cleodatus 382

Digitized by Google

Sid.
10. Om en gudelig riddare, Alanus de Valle colorata 386
11. Om en fru, som hette Lucia 388
12. Om en mäktig härtiginna vid namn Maria . . . 393
13. Om en mäktig grefves dotter, Johanna . . . 396
14. Om en hederlig kvinna, som hette Helena . . . 402
15. [Om en hederlig härtiginna, Dominica] 406
16. Om en härtig i Valand och om 15 märkesstenar i radbandet 410
17. Om en mäktig konung i Hyspania 415
18. Om den helga frun S. Blanca, S:t Ludvigs moder 416
19. Om en gudelig jungfru i Frankrike 417
20. [Om tre fromma systrar] 418
21. Om en mäktig höfding vid namn Peder . . . 419
22. [Om en mäktig grefve, som lefde i laster] . . . 422
23. Om en hederlig och from kvinna, som hette Maria 425
24. [Om en ogudaktig ungersven] 428
25. Om en gudfruktig nunna 432
26. Om en mäktig höfding vid namn Alfonsius . . 432
27. Om två märkeliga järtecken från S:t Dominici tid, som J. Maria uppenbarade för Alanus . . 436
28. (J. Maria berättar för Alanus om en kardinal vid namn Petrus de Silva) 440
29. Om en enfaldig, olärd klosterman 444
30. Några korta berättelser om järtecken från Alani egen tid 445

35. Alani Apologia eller Tractatus responsorius, som han skref till biskop Ferricus af Cluny rörande J. Marie psaltare, med spörsmål och svar. I 24 kapitel, nämligen: 450
1. Hvarför namnet psaltare efter Davids psaltare 452
2. Hvarför tillägnad Kristus och hans moder . . . 454
3. Psaltare lämpligare namn än krans, krona eller rosenkrans 457
4. Hvarför 15 Pater noster sättas i psaltaren . . . 458
5. Harför 150 Ave Maria utgöra den väsentliga delen af psaltaren 459
6. Hvilket som är bättre: Pater noster eller Ave Maria 461
7. Hur den hel. skrift ord för ord tillägnas J. Marie psaltare 463
8. Hur denna psaltare först blef upptagen och af hvilka han först lästes 465

Digitized by Google

Sid.

9. Hur J. Marie psaltare helt och hållet glömdes och bortlades 465
10. Om J. Marie mjölk och ringen, som gjordes af hennes hår 466
11. Hvilket som är värdefullare och nyttigare: J. Marie eller Davids psaltare 472
12. Om de 15 frukter, som följa med läsning af J. Marie psaltare 476
13. Om aflat för läsning af denna psaltare 478
14. Hur denna psaltare skall läsas 480
15. Hur de styrande skola lära sina underlydande att läsa J. Marie psaltare 482
16. Om J. Marie psaltares brödraskaps nytta . . . 488
17. Tolf skäl för inskrifning af bröder och systrar i J. Marie psaltares brödraskap 492
18. Om förmåner för dem, som inskrifvas i detta brödraskap 496
19. Hvilket som är bättre: att lära andra eller läsa själf denna psaltare 499
20. Om nyttan af att bära pater-nosterband 503
21. Om lönen för dem, som ge andra sådana band 508
22. Om falska inkast mot psaltaren af folk, som kalla den för vidskepelse, drafvel och drömmar 509
23. Huru de, som hindra och hata läsningen af denna psaltare, liknas vid mycket ondt . . . 517
24. Deras lof och pris, som försvara, predika och sprida J. Marie psaltare 520

36. Alani predikan (nr 1) öfver *Petrus Lombardus*, Sententiæ, lib. III, i Rostock 1471, då han kreerades till baccalaureus theologiæ. Ämnet var »den helga skrifts lof» i 15 (obetecknade) kapitel 523
37. Alani predikan (nr 2) öfver änglahelsningen med ämne: »femton hemska ting, som böra väcka till att rädas Guds rättvisa stränga dom», likaledes i 15 (obetecknade) kapitel 559

Slutskrift (kolofon) med uppgift om hvem som bekostat pergamentet (*Margit Nilsdotter*) till handskriften, samt att denna afskrifvits af »en ovärdig konventssyster (onämnd) i Vadstena», äfvensom tiden för dess afslutande (1534). 588

Digitized by Google

Digitized by Google

Date Due

Demco 293-5			

Digitized by Google

PT9552
.S68
v.48

Digitized by Google

ALF Collections Vault
3 0000 120 492 180